FI 2.7

LISIÄ SUOMEN VIRALLISEEN TILASTOON.
BIDRAG TILL FINLANDS OFFICIELLA STATISTIK.

XI.

LÄÄKINTÖLAITOS.

UUSI JATKO 29.

LÄÄKINTÖHALLITUKSEN KERTOMUS

VUODELTA 1912.

MEDICINALVERKET.

NY FÖLJD 29.

MEDICINALSTYRELSENS BERÄTTELSE

FÖR ÅR 1912.

HELSINKI, 1914.
KEISARILLISEN SENAATIN KIRJAPAINOSSA.

Tilastokirjasto
Statistikbiblioteket
66167

Sisällysluettelo — Innehållsförteckning.

I. Lääkintöhallitus — Medicinalstyrelsen ..... Refer. Lääk. neuv. A. Koskimies — pag. 1.

II. Yleinen terveyden ja sairaanhoito — Allmänna hälso- och sjukvården.

A. Otteita piiri-, alue- ja kunnanlääkärien vuosikertomuksista — Utdrag ur provincial-, distrikts- och kommunalläkarenes årsberättelser » Med. råden L. W. Fagerlund och A. Koskimies. — 5.

B. Otteita kaupunkien terveydenhoitolautakuntien kertomuksista vuodelta 1912. — Utdrag ur de af städernas hälsovårdsnämnder afgifna berättelserna för år 1912..... » Med. rådet L. W. Fagerlund — » 118.

C. Kunnanlääkärilaitos ..... » Lääk. neuv. A. Koskimies — » 182.

III. Suojelusrokottaminen — Skyddskoppympningen ..... » » » » » — » 186.

IV. Sairashoitolaitos — Sjukvårdsinrättningarna .....

Valtion sairashoitolaitokset ..... » » » G. R. Idman — » 203.

Yleisten sairashuoneitten lasarettiosastot..... » » » » » — » 219.

Veneeristen tautien osastot ja ylimääräiset veneeriset sairashuoneet .. » » » » » — » 312.

Lapsenpäästölaitokset ..... » » » » » — » 323.

Mielisairashoitolaitokset ..... » » » » » — » 334.

Valtion väliaikainen Serumlaboratorio..... » » » » » — » 351.

Kuntien sairastuvat ..... » » » A. Koskimies — » 357.

Kertomus Takaharjun parantolan toiminnasta ..... » » » » » — » 364.

Årsberättelse från Nummela sanatorium ..... » » » » » — » 372.

Årsberättelse från hemmet för fallandesjuka å Räckhals ..... » » » » » — » 383.

	Kuopion Langettavatautisten hoitoyhdistyksen vuosikertomus.....	Refer. Lääk. neuv. A. Koskimies	— pag.	383.
	Årsberättelse från Högsands sanatorium för skrofulösa barn	» » » » »	— »	388.
	Terveyslähde ja kylpylaitokset — Brunns- och badanstalterna.....	» Med. rådet L. W. Fagerlund	— »	391.
	Finlands gymnastik- och idrottsförbunds allmänna verksamhet år 1912.....	» » » » »	— »	392.
	Finska simförbundets årsberättelse	» » » » »	— »	396.
V.	Kätilölaitos	» Lääk. neuv. A. Koskimies	— »	398.
VI.	Rättsmedicin.....	» Med. rådet L. W. Fagerlund	— »	403.
VII.	Apteekkilaitos	» Assessori Hj. Fellman.	— »	414.
VIII.	Veterinärväsendet	» Assessor Frih. O. von Hellens	— »	435.
	Tabell-Bilagor.....		— »	I.

Tulirokon, tuhkarokon, kurkkumädän ja kuristustaudin levenemistä Suomessa v. 1912 osoittavat kartat. — Kartor utvisande utbredning af skarlakansfeber, messling, halsröta och strypsjuka i Finland år 1912.

Täten saa Lääkintöhallitus syvimmässä alamaisuudessa Teidän Keisarilliselle Majesteetillenne jättää kertomuksen Lääkintölaitoksesta Suomessa vuodelta 1912.

Härmed får Medicinalstyrelsen i djupaste underdånighet till Eders Kejserliga Majestät öfverlämna berättelse om Medicinalverket i Finland för år 1912.

Taav. Laitinen.

Gust. Rud. Idman.
Akseli Koskimies.
Hj. Fellman.
L. W. Fagerlund.
O. v. Hellens.

I. Lääkintöhallitus.

Lääkintöhallituksen jäsenten ja virkamiesten suhteen ovat seuraavat henkilömuutokset vuoden 1912 kuluessa tapahtuneet:

Avoinna olleeseen apteekkiasiain asessorinvirkaan nimitettiin ja määrättiin 14 päivänä kesäkuuta apteekkari, filosofian maisteri *Arvid Hjalmar Fellman;* virkaa olivat sen avoinna ollessa hoitaneet apteekkari, filosofian maisteri *Gösta Salingre* vuoden alusta tammikuun 23 päivään sekä sen jälkeen proviisori, filosofian maisteri *Akseli Jama.*

Tieteellisiä töitä varten nautti eläinlääkintöasiain asessori, vapaaherra *Oscar Johannes von Hellens* milt'ei koko vuoden virkavapautta ja hoiti hänen virkaansa sillä aikaa Helsingin piirin piirieläinlääkäri *Allan Henrik Höijer.*

Kesäkuun 18 päivänä myönnettiin kamarikirjuri *Karl Viljalmr Regnellille* pyytämänsä ero virastaan, jota sen jälkeen hoiti postihallituksen reviisori *Matti Helenius* aina syyskuun 5 päivään, jolloin siihen nimitettiin Senaatin ylimääräinen kopisti *Aarne Relander.*

Ylimääräiseksi lääkäriksi Lääkintöhallituksessa nimitettiin 11 p. maaliskuuta lääketieteen lisensiaatti *Georg Eligius Alander* ja marraskuun 26 päivänä lääketieteen lisensiaatti *Herman Oksala.*

Joulukuun 31 päivänä määrättiin proviisori *Richard Björksten* toistaiseksi hoitamaan apteekkien tarkastajan tointa Lääkintöhallituksessa.

Lääkintöhallitus on vuoden kuluessa käsitellyt seuraavan määrän asioita:

a) *Kanslian puolella.*

Keisarillisen Senaatin kirjeitä ja remissejä	867
Eri virastojen ja viranomaisten kirjeitä	911
Alaistensa virkamiesten kirjeitä ja raportteja	6,589
Anomuksia	1,056
Ruumiinavauspöytäkirjoja	672
Meneviä ekspeditsioneja	4,813

b) *Kamarikonttoorin puolella.*

Tulleita kirjeitä	6,259
Meneviä ekspeditsioneja	6,192

Maan lääkäri- ja hammaslääkärikunnassa sekä lääkintölaitokseen kuuluvissa viroissa [1]) ovat seuraavat muutokset vuoden kuluessa sattuneet:

a) Nimityksiä ja määräyksiä.

1. Piirilääkäriksi.

Kesäk. 6 p. Lääket. lis. *I. S. Levison* Kittilän piirin piirilääkäriksi.
Heinäk. 11 » Lääket. lis. *T. R. A. Hannikainen* Antrean piirin piirilääkäriksi.
Marrask. 15 » Lääket. lis. *T. Stolpe* Jyväskylän piirin piirilääkäriksi.

2. Sairaalain lääkäriksi.

Tammik. 17 p. Lääket. lis. *V. A. A. V. Lehtonen* Niuvanniemen keskuslaitoksen ensimäiseksi alilääkäriksi.
Marrask. 15 » Lääket. ja kirurgian tohtori *O. F. Tavaststjerna* Hämeenlinnan lääninsairaalan ylilääkäriksi.

3. Vankilanlääkäriksi.

Elok. 6 p. Lääket. lis. *E. J. Horelli* Turun lääninvankilan lääkäriksi.
Marrask. 26 » » ja kirurgian tohtori *O. Tavaststjerna* Hämeenlinnan kuritus- ja työvankilan lääkäriksi.

4. Kaupunginlääkäriksi.

Kesäk. 28 p. Lääket. lis. *K. F. Schröder* apulaiskaupunginlääkäriksi Viipuriin.
Lokak. 17 » » » *T. Kumlin* toiseksi kaupunginlääkäriksi Hankoon.

5. Kunnanlääkäriksi.

Tammik. 23 p. Lääket. lis. *O. H. Wellenius* Ruovedelle.
» 30 » » » *E. J. Suihko* Merikarvian ja Siikaisten kuntiin.
Helmik. 6 » » » *O. A. J. Sjölin* Lammin, Kosken ja Tuuloisten kuntiin.
» 13 » » » *E. R. Nystén* Koivistolle.

[1]) Eläinlääkärikunnassa tapahtuneet muutokset mainitaan kertomuksessa eläinlääkärilaitoksesta.

Helmik.	27	p.	Lääket. lic.	*E. B. Heikel* Hiitolaan.
Toukok.	7	»	» »	*V. A. Klami* Asikkalaan.
»	7	»	» »	*J. Veikkola* Hauhoon.
Kesäk.	8	»	» »	*K. J. Corell* Luumäelle.
»	27	»	» »	*A. Sivola* Rantasalmelle.
Heinäk.	5	»	» »	*E. Rodas* Ylistaroon.
»	12	»	» »	*R. W. Westlin* Kirkkonummelle.
»	23	»	» »	*M. Iivonen* Vetelin ja Kaustisten kuntiin.
Elok.	13	»	» »	*Y. T. Suomalainen* Somerolle.
Syysk.	10	»	» »	*K. Niskanen* Sysmään.
»	10	»	» »	*H. Heikinheimo* Vihtiin.
»	13	»	» »	*V. H. Helme* Orivedelle.
»	13	»	» »	*A. K. Bustorff* Punkalaitumelle.
»	17	»	» »	*E. S. Kaila* Lohjalle.
Marrask.	25	»	» »	*R. Salminen* Säkkijärvelle.
Jouluk.	27	»	» »	*O. V. Forstadius* Muolan, Valkjärven ja Kyyrölän kuntiin.

b) Laillistettuja lääkäreitä.

Maalisk.	13	p.	Lääket. lis.	*Klas Johan Weikkola.*
Huhtik.	3	»	» »	*Johan Rudolf Salminen.*
»	3	»	» »	*Lennart Emanuel Sjöström.*
Toukok.	4	»	» »	*Yrjö Toivo Suomalainen.*
»	15	»	» »	*Martti Iivonen.*
»	25	»	» »	*Aku Sivola.*
Syysk.	18	»	» »	*Toivo Edvard Olin.*
Lokak.	5	»	» »	*Hugo Rafael Malmio.*
Marrask.	30	»	» »	*Seth Edvin Wichmann.*
»	»	»	» »	*Heikki Erhard Wäisänen.*
»	»	»	» »	*Johan Anders Murto.*
»	»	»	» »	*Henry Rafael Snellman.*
Jouluk.	20	»	» »	*Robert Alfred Westerholm.*

c) Oikeutettuja harjoittamaan hammaslääkärin ammattia.

Tammik.	5	p.	*Edla Maria Partanen.*
Maalisk.	19	»	*Anna Petrowna de Lobal.*
Toukok.	7	»	*Waldemar Schauman.*
»	21	»	*Carl Torsten Barck.*
»	»	»	*Erik Enzio Becker.*

Toukok.	21	p.	*Onni Runar Sahlstein.*
»	»	»	*Helmi Maria Kargus.*
»	»	»	*Anna Saima Elisabeth Tavasttähti.*
»	18	»	*Reis Sroul Noutovna Orcher.*
»	28	»	*Haja Mordhelowna Karpel.*
Kesäk.	18	»	*Leib Mosesowitsch Gotz.*
»	20	»	*Haja Brana Gerschowna Ryschanskaja.*
»	25	»	*Rachmiel Isakoff.*
Heinäk.	5	»	*Anna Michailowna Gurtowaja.*
Syysk.	20	»	*Helge Theodor Thorman.*
Marrask.	29	»	*Torsten Lennart Stockus.*
Jouluk.	3	»	*Natalia Stephanowna Dobritsch.*

d) Eron saaneet.

Lokak.	11	p.	Joroisten piirin piirilääkäri lääket. lis. *K. A. L. Svinhufvud.*
Jouluk.	6	»	Kaupunginlääkäri Naantalissa lääket. lis. *A. Aminoff.*
»	13	»	Kaupunginlääkäri Kristiinankaupungissa lääket. lis. *L. Peterson.*

e) Kuolleita.

Tammik.	1	p.	Lääket. lis. *Karl Aug. Blomgren* Turussa.
Helmik.	26	»	Hämeenlinnan lääninsairaalan ylilääkäri lääket. lis. *Karl Teodor Wickman.*
Maalisk.	4	»	Arkiateri *Johan Isak Björkstén.* Helsingissä.
»	8	»	Toinen kaupunginlääkäri Hankoossa, lääket. lis. *Aug. Wilh. Silén.*
Toukok.	4	»	Lääket. ja kirurg. tohtori *Berndt Gustaf Hahl* Turussa.
»	6	»	Kaupunginlääkäri Porvoossa, lääket. lis. *Verner Edv. Duncker.*
»	29	»	Lääket. lis. *Harald Rich. Hj. Hillebard* Turussa.
Kesäk.	2	»	Kunnanlääkäri Orivedellä, lääket. lis. *Kaarlo Mauri Karppi.*
»	10	»	Kunnanlääkäri Lohjassa, lääket. lis. *Oskar Wilh. Brummer.*
»	17	»	Alueläkäri Hyrynsalmessa, lääket. lis. *Edv. Buss.*
Heinäk.	9	»	Kunnanlääkäri Rautalammella *Ossi Saladin Hellsten.*
»	13	»	Lääket. lis. *Alex. Karl Aug. Kraatz* Viipurissa.
Syysk.	14	»	Lääket. ja kirurgian tohtori *Axel Fr. Holmberg* Helsingissä.
Lokak.	21	»	Joensuun piirin piirilääkäri, lääket. lis. *Simo Frithiof Parviainen.*

II. Yleinen terveyden- ja sairaanhoito.

A. Otteita piiri-, alue- ja kunnanlääkärien vuosikertomuksista.
A. Utdrag ur provincial-, distrikts- och kommunalläkarenes årsberättelser.

Uudenmaan lääni. *Helsingin piiri.* Keuhkotaudin vastustamiseksi on Mäntsälässä viime, kuten sitä edellisenäkin vuotena toimitettu kuolemantapausten aiheuttamia desinfisioimisia, yksityisten kustannuksella varakkaissa perheissä, vähävaraisissa taas kunnan kustantamina. Köyhien keuhkotautiin kuolleiden henkilöiden asunnoissa toimitettaviin puhdistuksiin myöntää kunta varoja vuotta kohti enintään 100 markkaa. Niissä perheissä, joissa on huomattu, että keuhkotautisen kuoltua asianmukainen puhdistus on jäänyt suorittamatta, ja etenkin jos vainajan vaatteet y. m. tavarat huutokaupataan, pakotetaan tilanomistaja toimittamaan puhdistus ennen huutokaupan toimeenpanoa. Mainittakoon, että tätä kunnan tekemää päätöstä ylimalkaan noudatetaan hyvin. — Yleinen puhtaus edistyy vuosi vuodelta yhä enemmän sitä mukaa kuin nuorempi, kansakouluopetusta saanut polvi joutuu hallitsevaan asemaan taloudellisessa elämässä.

Pornaisten kunnallislautakunta on käsitellyt vuoden kuluessa terveyshoitokysymyksiä kolmessa kokouksessa. Kunnan tarkastusmiehet toimittivat yleisen katselmuksen toukokuun lopulla, jolloin kaksi kaivoa määrättiin korjattaviksi sekä kaksi pihamaata kuivattaviksi. Toinen yleinen tarkastus toimitettiin elokuulla, jolloin kaksi ulkohuoneen alustaa määrättiin puhdistettaviksi.

Askolassa aion edelleenkin pitää piirin kiertävän hoitajan tienraivaajan työtä suorittamassa, sillä sitä sillä kulmalla piiriäni tarvitaan, ja olen ilokseni huomannut, että hän tekee työnsä tunnollisesti, voittaen hiljaisella ja sävyisellä, mutta silti varmalla esiintymisellään yhä enemmän kansan suosiota ja luottamusta puolelleen. Ilman hänen apuaan olisi minun ollut miltei mahdotonta saada Askolassa ja lähikunnissa kulkutauteja pysymään kohtuullisissa rajoissa.

Kuntien vaivaistalojen tilaa olen matkoillani syrjäisiltä tiedustellut, ja kun tietooni ei ole tullut mitään, joka olisi voinut vaatia minun puuttumistani niiden hoitoon, en ole vuoden kuluessa huomannut tarpeelliseksi tarkastaa vai-

vastaloja, varsinkin kun niissä kunnissa, joissa on vaivastalo, on kunnanlääkäri, joka samalla myös on vaivastalon lääkärinä. (Konr. Reijo-Wara.)

Helsinge kommunalläkaredistrikt. Det allmänna hälsotillståndet inom kommunen har varit temligen tillfredsställande. Epidemiska sjukdomsfall hafva visserligen förekommit under årets alla månader till följd af de lifliga kommunikationsförhållandena med hufvudstaden, därifrån nya simttoämnen, vanligen med skolbarn, importerats till kommunen, men i de flesta fall hafva smitthärdarna uppdagats och åtgärder vidtagits i enlighet med det i årsberättelsen för 1911 angifna förfarandet, där sådant varit möjligt, förrän smittan hunnit sprida sig till flere familjer. (Väinö Dahlberg.)

Nurmijärven kunnanlääkärinpiiri. Yleinen terveydentila oli hyvänpuolinen, vuodentulo ja ilmastosuhteet samoin.

Sairastupaa ei ole vieläkään kunnassa; sen perustamista pohtimaan asetetun komiteean mietintö jätettiin vuoden lopulla kunnanvaltuustolle.

Kunnan kiertävä sairaanhoitajatar on vuoden varrella, kuten ennenkin, kunnanlääkärin neuvon mukaan — hänen, piirilääkärin ja Hyvinkään lääkärin toivomuksesta — käynyt eristämässä ja tarkastamassa tarttuvain tautien tapaukset. Ja on hän ajan riittäessä ollut lääkärin apuna hoitamassa vaikeampia sairaudentapauksia potilaiden kodeissa.

(P. Z. Collan.)

Mäntsälän kunnanlääkärinpiiri. Yleisen terveydenhoidon alalla voi mainita, että kunnassa yhä edelleen on kiertävä sairaanhoitajatar, joka on toimittanut puhdistuksia kodeissa missä on ollut tarttuviin tauteihin sairastuneita henkilöitä. Sitäpaitsi on hän kulkenut kylissä päästäkseen sellaisten sairaitten jäljille ja on samalla antanut neuvoja tarttuvien tautien hoitamiseksi ja ehkäisemiseksi. Verraten vähässä määrin on sairaanhoitajatarta käytetty sairaanhoidossa siitä huolimatta, että häntä saa lääkärin luvalla käyttää ilman mitään päiväpalkkaa.

Kunnanlääkärille on ilmoitettu, ettei kunnallislautakunta ole vuoden aikana käsitellyt muita yleistä terveydenhoitoa koskevia kysymyksiä kuin kysymyksiä tarttuvien tautien ehkäisemistä.

Yleinen terveydentila kunnassa on ollut sairaitten lukumäärään nähden parempi kuin viime vuonna.

Juoppous tällä paikkakunnalla on yhä edelleen kukoistanut. Päihdytysaineena käytetään sekä kaupungeista tuotuja väkijuomia että kiilloitus-väkiviinaa, denaturoitua viinaa ja kiinaviiniä. (Ivar Sternberg.)

Tusby och Sibbo kommunalläkaredistrikt. Tuberkulosen kräfver fortfarande sina offer, särskildt i Sibbo. En dispensär vore där på sin plats. Åtminstone borde nödvändigt obligatorisk desinfektion efter alla dödsfall i tuberkulos fås till stånd. Ett förslag i denna riktning har jag gjort kommunalfullmäktige. Ambulatoriska sjuksköterskor (båda studenter) samt barnmorskor finnas i hvardera kommunen. Åtminstone i Tusby gör sig dock ett behof af flere barnmorskor gällande. (Tor Waenerberg.)

Borgå kommunalläkaredistrikt. Allmänna hälsotillståndet har under året varit godt.

Lungsot och scrofulösa sjukdomar förekomma allmänt. Den å orten existerande föreningen för lungsotens bekämpande har i början af år 1913 anslutit sig såsom filial till Föreningen för bekämpandet af tuberkulosen. Borgå stad har af Kommerserådinnan R. Askolin erhållit en donation af 350,000 Fmk för uppförande och till underhåll af ett tuberkulossjukhus gemensamt för Borgå stads- och landskommuner.

(A. Gulin.)

Lovisa distrikt. Af smittosamma sjukdomar hafva förekommit epidemiskt under året mässling, kikhosta och influensa.

Tre fall af barnförlamning (poliomyelitis anterior acuta) har äfven förekommit i Pernå-Köpbacka by, af hvilka de två första fallen (i juli) dogo och det tredje (i augusti) tillfrisknade.

I distriktet fungera, utom provincial- och stadsläkaren i Lovisa, dessutom 3 kommunalläkare, nämligen i Orimattila, Iittis och Elimä.

Tre sjukhus finnas: i Lovisa stad, Orimattila och Elimä samt dessutom ett epidemisjukhus och ett barnbördshus i Lovisa stad.

I distriktets 12 kommuner finnas anställda 18 barnmorskor, däraf 4 i Pernå samt 2 i Lovisa stad, Iittis och Orimattila. Alla barnmorskor äro tillika vaccinatriser.

Ambulatoriska sjuksköterskor finnas i Anjala, Iittis, Jaala och Lappträsk (anställd sedan juli 1912). (Otto Im. Appelberg.)

Elimäen kunnanlääkärinpiiri. Yleinen terveydentila on vuoden kuluessa ollut verrattain hyvä ja kulkutaudeista on ainoastaan kurkkumätää vähän huomattavammin esiintynyt. (K. Kahelin.)

Iitin kunnanlääkärinpiiri. Mielisairashoidon parantamiseksi on kunta päättänyt rakentaa lisäosaston, jossa tulee olemaan 14 uutta sairassijaa ja kaksi kylpyhuonetta, joten mielisairaalassa tulee kaikkiaan olemaan 28 sairasvuodetta. Rakennuksen kustannusarvio nousee 26,403 markkaan, ja on jo perustustöihin ryhdytty.

Kunnan valtuuston ja kuntakokouksen käsiteltävinä on niinikään ollut kunnansairaalan perustaminen 10:llä sairasvuoteella. Tarkoituksena oli saada se ensialuksi sijoitetuksi vuokrahuoneisiin, jolloin sen perustamiskustannukset laskettiin nousevan 2,800 markkaan ja vuotuiset menot 2,900 markkaan. Kun kuitenkin epävarmuutta oli olemassa, saataisiinko valtionapua yritykselle, raukesi se.

Viime vuoden lopussa päättyi se 3-vuotiskausi, joksi ajaksi kuntaan oli otettu kunnanlääkäri. Vaikkakin valtionapua viime vuonna ei tarkoitukseen oltu saatu, katsoi kunta kuitenkin kunnanlääkärin viran ylläpitämisen nyttemmin välttämättömäksi ja tuli virka myös samalla vakinaiseksi, joten siis kunnanlääkärinvirka Iitin kunnassa on saatu vakavammalle pohjalle järjestetyksi. (T. Aug. Backberg.)

Orimattilan kunnanlääkärinpiiri. Yleinen terveydentila on ollut jotenkin tasainen ja tyydyttävä.

Kiertäviä sairaanhoitajattaria ei ole kunnalla vieläkään ollut. (A. J. Warén.)

Ekenäs distrikt. Landskommunernas folkmängd har sedan närmast föregående år ökats med 215 personer, medan städernas invånarantal däremot denna gång minskats med 83. Detta torde väl snarast bero därpå, att de numera äfven i våra småstäder höga hyrorna och utskylderna förorsakat, att särskildt mindre bemedlade stadsarbetare allt mera börjat söka sig till de tätt invid städerna uppkomna förstäderna, hvilka räknas till landsförsamlingarna.

Bland af prästerskapet uppgifna dödsorsaker står lungsot fortfarande i första rummet med 2.09 på 1,000 invånare eller 14.6 % af alla dödsfall och visar en, om ock liten, stegring från tidigare år.

Det allmänna hälsotillståndet i distriktet får betecknas såsom tämligen godt, oaktadt några mindre epidemier och tillbud till svårare sådana icke saknats: sålunda uppträdde under våren mässling epidemiskt i Karis och Pojo; scarlatina förekom med mer eller mindre alvarliga tillbud till epidemier i flertalet af distriktets kommuner. Äfven af difteri finnas mer eller mindre sporadiska fall antecknade, däraf de flesta från Svartå bruk. Af andra sporadiskt uppträdande epidemiska sjukdomar hafva förekommit typhus abdom. med 2 fall, meningitis cerebrospinalis med 4 fall. Influensa har förekommit mindre än vanligt, eller endast 26 anmälda fall under hela året.

Bland endemiska sjukdomar vill jag omnämna struma, som i synnerhet inom Pojo socken tyckes vara rätt allmän, att döma af fall bland folkskolebarnen i Billnäs, utom att jag äfven i några gårdar i Skurutrakten observerat mer eller mindre framträdande struma hos ända till 3 à 4 medlemmar af samma familj, oftast bland de kvinliga, sällan hos manliga.

Sedan föregående år har Sammatti kommun med statsbidrag engagerat egen ambulatorisk sjuksköterska eller diakonissa från diakonissanstalten i Helsingfors, så att numera finnes sådan i båda de aflägsnaste kommunerna i distriktet, Karislojo och Sammatti. (Reinh. Fabritius.)

Pojo kommunalläkaredistrikt. Det allmänna hälsotillståndet har under året varit godt.

I lungsot dogo enligt presterskapets uppgifter 16 personer, 18.4 % af samtliga dödsfall och 2.9 på 1000, innevånare. Under året har jag konstaterat 11 nya fall af lungsot. (Lennart Holm.)

Bromarf kommunalläkaredistrikt. Hälsotillståndet har under året varit godt. Några epidemiska sjukdomar hafva icke kommit till min kännedom.

Fortfarande synas de tuberkulösa affektionerna i Bromarf vara få samt icke visa sådan tendens till stegring, som förhållandet är i grannsocknarna, om jag nämligen får dömma saken af antalet sjukbesök jag haft från dessa orter.

Äfven under år 1912 hafva så väl hos mig som i närheten under min öfveruppsikt bott personer behäftade med lindrigare psykoser, konvalecenter efter psykos, alkoholister, (neurastheniker) m. fl. En del hafva vistats här redan i flere år, andra blott någon kortare tid af året. Deras antal har inalles varit 18. (Emil Sandell.)

Lohjan piiri. Yleinen terveydentila ei ole koko vuoden ollut tyydyttävä, sillä tulirokkoa ja kurkkumätää on ilmennyt 7:ssä kunnassa, tuhkarokkoa 5:ssä, influenssaa 4:ssä, hinkuyskää 2:ssa sekä lavantautia, vesirokkoa ja poliomyelitis anterior acutaa 3:ssa kunnassa, yksi taudintapaus kussakin. Mistä yllämainitut tarttuvat taudit ovat saaneet alkunsa, on usein ollut vaikea päättää. Espooseen on niitä pääkaupungin läheisyyden ja tiheän kulkuyhteyden vuoksi epäilemättä silloin tällöin siellä kutkeutunut ja sitten muihinkin kuntiin levinnyt, mutta enimmiten on näiden tautien synty ollut hämärässä. — Tarttuvien tautien levenemisen ehkäisemiseksi on paikkakunnilla ryhdytty niin tarmokkaisiin toimenpiteisiin kuin maalaisoloissa yleensä on mahdollista, ja vähitellen on saatukin suotuisia tuloksia.

Veneristen tautien vastustamiseksi ei ole tänä vuonna tarvinnut toimittaa yleistä tarkastusta. Yksityisiä epäiltäviä henkilöitä olen kyllä kotonani tarkastellut ja asianhaarain mukaan joko itse niitä hoitanut taikka toimittanut parannettaviksi Helsingin yleisen sairashuoneen kuppatautiosastolle.

(K. F. Walle.)

Esbo kommunalläkaredistrikt. Några svårare öfverträdelser af de i kommun gällande vederbörligen fastställda hälsovårdsdagarna hafva mig veterligen icke förekommit under redogörelseåret. Frågor rörande den allmänna hälsovården hafva icke heller af vederbörande kommunalmyndighet under året diskuterats. Då emellertid flere fall af difteri och scarlatina yppade sig å olika orter inom socken, gick dock kommunalnämnden i författning om upphyrandet af en i närheten af prestgården belägen villa om fyra rum, tambur och kök, hvilken inreddes till provisorisk sjukstuga. Mot slutet af sommaren, då flere fall af skarlakansfeber samtidigt yppade sig i några familjer vid Köklaks station, anställdes en utbildad sjuksköterska och sjukstugan öppnades. De i densamma internerade 8 sjuka, däribland 1 fullvuxen, utskrefvos efter 7 veckor, hvarefter sjukstugan åter stängdes.

Om man bortser från en täml. utbredd influensaepidemi med talrika fall af komplicerande pneumoni under årets sista månader, måste det allmänna hälsotillståndet i kommunen anses hafva varit tillfredsställande. (Emil Leander.)

Kyrkslätt kommunalläkaredistrikt. Några mera betydande frågor rörande den allmänna hälsovården hafva icke af kommunalnämnden eller kommunalfullmäktige behandlats; ej heller hafva några åtgärder och förbättringar på den allmänna hälsovårdens område vidtagits.

Det allmänna hälsotillståndet har varit tämligen godt.

I kommunen finnes numera en af diakonföreningen antagen diakonissa, hvilken äfven tjänstgör såsom ambulatorisk sjuksköterska. (R. W. Westlin.)

Lohjan kunnanlääkärinpiiri. Yleinen terveydentila on ollut tavallisen hyvä.

Keuhkotauti näkyy vuosi vuodelta leviävän Lohjalla aina enemmän ja enemmän. Varakkaammat hakevat apua Nummelassa ja Takaharjulla ja jatkavat järkiperäisesti hoitaa kotonaan. Köyhät ovat turvattomia ja avuttomia. Kunnan puolesta desinfisioidaan tuberkulosin samoin kuin tulirokon ja kurkkumädän jälkeen.

Kunnan palveluksessa on kiertävä sairaanhoitajatar. (Eino Kaila.)

Vihdin kunnanlääkärinpiiri. Paikkakunnalla on toiminut seurakunnan palkkaama seurakuntadiakonissa, jonka tehtäviin tärkeänä osana kuuluu sairaanhoito ja tarttuvien tautien sattuessa puhdistus- toimenpiteiden ohjaaminen.

Kunnallislautakunta on toiminut myös terveydenhoitolautakuntana, ja on sillä sitä tarkoitusta varten ollut tarkastusmiehiä eri osissa kuntaa.

(Hannes Heikinheimo.)

Pyhäjärven ja Pusulan kunnanlääkärinpiiri. Yleinen terveydentila on vuoden kuluessa ollut hyvä.

Uusia tuberkulosi- ja skrofulositapauksia on ollut vähemmän kuin ennen.

Pusulan kunnassa löytyy diakonissa, ja on hänen tomintansa ollut kaikin puolin tarkoitustaan vastaava. (Gösta Aspelin.)

Turun lääni. *Turun piiri.* Yleinen terveydentila ei ole ollut tyydyttävä, sillä tulirokko, joka oli perintönä edelliseltä vuodelta, on ollut liikkeellä piirissä ympäri vuoden, niinkuin edellisenä tilintekovuonnakin, ja erittäin Paraisissa,

Pöytyällä, Kaarinassa, Liedossa, Maariassa, Tarvasjoella, Koskella ja Ruskolla. Taudin levenemisen estämiseksi eristettiin Paraisissa, Maariassa ja Kaarinassa sairastuneet tilapäisiin sairashuoneisiin, samoin perustettiin helmikuun lopulla Pöytyälle pieni, tilapäinen sairassuoja, johon sitten eristettiin Pöytyällä ja Yläneellä sairastuneet tulirokkopotilaat. Näissä pitäjissä oli sitä paitsi myös, samoin kuin Nousiaisten, Liedon, Tarvasjoen, Paimion, Kosken ja Ruskon pitäjissä kiertäviä sairaanhoitajattaria tahi diakonissoja toiminnassa.

Seuraavissa kunnissa on vaivaistalo: Paraisissa, Sauvossa, Paimiossa, Piikkiössä, Kaarinassa, Maariassa ja Pöytyällä; näissä kaikissa on myös osasto mielenvikaisia varten.

Kuolevaisuus keuhkotautiin oli piirissä tuhatta henkeä kohti 3.0 eli 17.9 % kaikista kuolemantapauksista. (Johan Martola.)

Paimion kunnanlääkärinpiiri. Yleinen terveydentila on kunnassa ollut tyydyttävä.

Kunnan palveluksessa on kirkonkylässä asuva kiertävä sairaanhoitajatar, jonka toimena enimmäkseen on ollut käydä köyhien sairaiden luona. (Julius Liljeström.)

Sauvon ja Karunan kunnanlääkärinpiiri. Kunnanlääkärin ehdotuksesta päätti Sauvon kunta vast'edes toimittaa asianmukaisen desinfisioimisen semmoisissa asuinhuoneissa, joissa keuhkotautisia on kuollut. Karunassa sama kysymys ei vielä ole ratkaistu.

Kiertäviä sairaanhoitajattaria ei ole asetettu kuntien palvelukseen.

(B. A. Henricsson.)

Pargas kommunalläkaredistrikt. Förslag till hälsovårdsförordning har utarbetats af en kommitté bestående av tre kommunalnämndsledamöter och kommunalläkare, samt skall snarligen föreläggas kommunalstämman till antagande.

Allmänna hälsotillståndet har varit mycket godt.

Formalindesinfektion har utförts efter alla skarlakans- och difterifall.

Någon ambulatorisk sjuksköterska finnes ej i socknen, men är den vid fattiggården anställda sköterskan skyldig att vid behof och tillfälle göra resor i socknen.

(Hugo Forsell.)

Uudenkaupungin piiri. Yleisen terveydenhoidon alalta on mainittava, että Pyhämaan kunta päätti kunnan kokouksessa, että keuhkotautiin kuolleitten asunnoissa oli toimitettava desinfisioiminen. Piirin kunnat ovat muutamien muiden kuntien kanssa anoneet valtioapua kunnallissairaalan aikaansaamiseksi ja pyytäneet Uudenkaupungin reservikasarmia luovutettavaksi mainittuun tarkoitukseen, mutta asia oli vuoden lopulla vielä ratkaisematta Senaatissa. Mielisairaiden luku oli 152, joista 56 idiootteja. Näistä on ainoastaan 17 hoidettavina yleisissä mielisairaaloissa.

Kuntien köyhät ovat maksusta yksityisten perheiden hoidettavina, köyhäintaloja kun ei ole piirissä, paitsi Uudessakaupungissa. Laitilan kunta on ryhtynyt toimeenpiteisiin saadakseen köyhäintalon kuntaan.

Kylpylaitoksia on 3 pienenpuoleista, nimittäin: Vehmaan Lallisten kartanossa, Mietoisissa Tervaisten tilalla, ja Uudellakirkolla Kodialan Junnilassa.

Näissä laitoksissa annetaan savikylpyjä, höyrykaappia, amme- ja ruiskukylpyjä ja hierontaa. »Kuhniminen» on paljon vähentynyt.

Kuntien palkkaamia kätilöitä oli piirissä 16, ja yksi yksityinen Uudessakaupungissa. Oikeutetut toimittamaan koneellista synnytystä ovat Kustavin, Lokalahden, Velkuan ja Taivassalon kätilöt.

Kiertävä sairaanhoitaja on Mynämäellä sekä diakonissa Mietoisissa ja Vehmaalla. Laitilassa on yksityinen sairaanhoitaja.

Piirissä on 3 kunnanlääkärikuntaa: Mynämäen, Laitilan ja Vehmaan-Taivassalon, joista viimemainitussa kunnanlääkärin paikka on hakioiden puutteessa ollut avoinna koko vuoden.

Syfilistä ilmeni 4 tapausta eräässä torpassa Pitkäluodon kylässä Pyhässärannassa, johonka tauti oli tuotu Raumalta. Tämän takia toimitettiin yleinen tarkastus. Yksi vasta syntynyt lapsi kuoli mainittuun tautiin. Gonorrhoea on harvinainen maalaiskunnissa. (G. I. Rothström.)

Mynämäen ja Mietoisten kunnanlääkärinpiiri. Yleinen terveydentila on ollut tyydyttävä, paitsi vuoden alkukuukausina, jolloin sattui runsaasti keuhkokatarri-, keuhkokuume- ja kurkkutulehdustapauksia.

Mynämäellä on koko vuoden ollut kiertävä sairaanhoitajatar, joka vuoden ajalla on hoitanut 62 eri sairasta. Tartunnan ehkäisemiseksi on hän puhdistanut ja formaliinilla desinfisioinut yhteensä 23 kertaa, nimittäin keuhkotaudin jälkeen 11, tulirokon jälkeen 9 ja kurkkumädän jälkeen 2 kertaa sekä lavantaudin jälkeen 1 kerran.

Mietoisissa on kiertävä sairaanhoitajatar ollut 15 päivästä lokakuuta ja tällä ajalla hoitanut 12 eri sairasta; sitä paitsi on hän puhdistanut ja formaliinilla desinfisioinut 2 kertaa tulirokon jälkeen. (Alarik Hartman.)

Laitilan kunnanlääkärinpiiri. Yleinen terveydentila on ollut keskinkertaista parempi.

Tuberkulosi näyttää olevan verrattain runsaasti levinnyt. Pääasiallisimpana syynä siihen on nähtävästi se, ettei uskota sen voivan tarttua, eikä niinmuodoin koeteta juuri nimeksikään varoa sitä. Skrofulosia tapaa harvemmin. (Albert Isotalo.)

Rimito distrikt. Dödligheten bland barn under 1 års ålder har högst betydligt aftagit i alla kommuner.

Ur den angående allmänna hälsotillståndet från kommunalnämnden i Houtskär till provinsialläkaren inkomna berättelsen för år 1912 må här anföras, att allmänna hälsotillståndet inom kommunen har varit godt. Endast 2:ne fall af difteri förekom, hvaraf ett med dödlig utgång, men motades sjukdomen i fråga genom provinciallläkarens på platsen gifna föreskrifter.

De vanligaste epidemiska sjukdomarne, oafsedt tuberkulosen, äro långvariga magkatarrer, katarrer i respirationsorganen och reumatiska affektioner. Rhachitis och scrofulos anträffas jämförelsevis sällan, medan inga trakomfall observerats och ej heller färska veneriska åkommor, hvarför någon allmän syfilitisk besiktning icke under året ifrågakommit. Sedan ett antal år tillbaka hafva inga fall af forssfeber inom distriktet iakttagits. (A. A. Branders.)

Nagu kommunalläkaredistrikt. Hälsovårdsnämnden har utgjorts af kommunalnämnden, vid hvars sammanträden undertecknad, som om desamma aldrig blifvit underrättad, icke närvarit. Någon lokal hälsovårdsordning finnes icke, men har en kommitté med undertecknad såsom ordförande nyss uppgjort förslag till en sådan. Åt hygienens fordringar har, likasom under föregående år, föga omsorg egnats.

Af epidemiska sjukdomar har under året iakttagits endast ett fåtal fall.

Kommunens fattiggård, belägen i Finby by omkring 2 kilometer från Nagu kyrka och inrättad för 32 personer, nedbrann sommaren 1911. Under hösten 1912 hafva pågått arbeten med grundval till en ny fattiggårdsbyggnad af tegel enligt fastställd ritning och något större än den gamla. Den invid fattiggården uppförda dårvårdsinrättningen för 11 personer kvarstår, och är för närvarande fullt besatt. Såväl dessa som fattiggårdens förra interner, hvilka tillsvidare äro utackorderade i socknen, besökas vid behof af undertecknad. Deras vård har i allmänhet befunnits tillfredsställande, hvaremot öfvervakandet från den lokala fattigvårdsstyrelsens sida varit otillräckligt. (Arthur Dahl.)

Godby distrikt. Af epidemiska sjukdomar hemsöktes distriktet i långt högre grad än året förut. Dock observerades af influensa ett något mindre antal fall. Scarlatina iakttogs inom alla kommuner på fasta Åland, hvarjämte ett fall observerades i Föglö. — Under senare delen af året vann mässlingen allmän spridning på fasta Åland. — Enstaka fall af tarmtyfus förekommo i Jomala och Lemland samt i Mariehamn. — Af difteri observerades 12 fall, hvaraf 6 fall i Mariehamn samt de öfriga fördelade på Finström, Geta, Eckerö, Lemland och Saltvik. (Georg Hornborg.)

Porin piiri. Terveyden tila oli v. 1912 useimmissa kunnissa huononpuoleinen. Erittäinkin lapsia kuoli kulkutauteihin paljon. Niinpä kuoli tuhkarokkoon 14, tulirokkoon 38, hinkuyskään 39 ja kurkkumätään 13.

Keuhkotautiin kuoli taaskin runsaasti väkeä, nimittäin 374 henkeä (22.15 % kuolleitten luvusta), siis 49 henkeä enemmän kuin viime vuonna.

Venerisistä taudeista esiintyi verrattain monta gonorrhoea-tapausta. Syfilis recens-tapauksiakin havaittiin viime vuonna muutamia. Edellisinä vuosina oli tämä tauti harvinainen.

Piirissä on v. 1912 toiminut 12 lääkäriä, nim. 1 piirilääkäri, 1 yleisen sairaalan lääkäri, 5 kaupunkien palveluksessa olevaa lääkäriä, 3 kunnanlääkäriä ja 2 praktiseeraavaa lääkäriä.

Sairaanhoitajina on toiminut kaupungeissa 4 diakoonitarta ja 1 sairaanhoitajatar sekä maalaiskunnissa 4 diakoonitarta eli kiertävää sairaanhoitajatarta.

Paitsi Porin yleistä sairaalaa sekä Porin kaupungin sairaalaa, Rauman kaupungissa toimivan Sairasten ystävät nimisen yhdistyksen ylläpitämää sairaalaa sekä yksityistä synnytyslaitosta Raumalla, toimivat piirissä vielä seuraavat hoitolaitokset: Lääk. lis. Nyqvistin ja Pikkaraisen yksityissairaala Porissa, kauppaneuvoksetar E. Ahlströmin ylläpitämä upea Vanhojen koti ja v. 1912 avattu Eva Ahlströmin sairaala Noormarkussa. Eurassa toimii tohtorinleski O. Paqvalinin virkistyskoti.

Vaivaistalo on seuraavissa kunnissa: Porin ja Rauman kaupungeissa, Merikarvialla, Ahlaisissa, Pomarkussa, Noormarkussa, Ulvilassa (avattiin kesällä 1912), Nakkilassa ja Eurajoella. Niissä on myöskin paitsi Ahlaisissa ja Pomarkussa osasto mielenvikaisia varten. Näitä varten on sitä paitsi Porin maaseurakunnalla, Ulvilan, Ahlaisten, Kiukaisten, Luvian ja Kullaan kunnilla osa Harjavallan pitäjässä sijaitsevassa mielisairaalassa.

Piirissä on v. 1912 toiminut 25 tutkinnon suorittanutta kätilöä, joista kaupungeissa 10 ja maaseudulla 15. (Hj. Nordling.)

Merikarvian ja Siikaisten kunnanlääkärinpiiri. Kunnanlääkärin ja kunnallislautakunnan esimiehen arkistoissa on Merikarvian kunnalle vuonna 1904 laadittu terveydenhoito-ohjesääntö, jota ei kuitenkaan ole virallisesti vahvistettu. Kun viime heinäkuussa tein erinäisiä, mielestäni kiireellisiä ehdotuksia piirissäni silloin liikkuneen tulirokon ja kurkkumädän levenemisen estämiseksi, valitsi kunta suuren (40-miehisen) terveydenhoitolautakunnan, jonka tehtäväksi tuli laatia kuntaa varten terveydenhoitosääntö. Tämä lautakunta lienee kokoontunut 2 kertaa ja saanut aikaan 5-miehisen komitean ohjesääntöehdotusta laatimaan. Viimemainittu ei lieni vielä kokoontunut kertaakaan. Allekirjoittaneella ei ole ollut tilaisuuttaa olemaan mukana näissä hyödyttömissä istunnoissa. Kummankin komitean puheenjohtajana on uusi kunnallislautakunnan esimies, joka valittiin kesällä entisen erottua rokotuksen laiminlyömisestä johtuneiden selkkausten vuoksi.— Helmikuussa pidin esitelmän »Sairastumisesta ja lääkärinavusta». ; kuulijoita oli vain 20—30 henkeä; rekiretki kuului sattuneen samaksi päiväksi. — Kesällä kävi täällä Satakuntalaisten ylioppilaitten keuhkotautiparantola-retkeily. Heidän toimeenpanemassansa iltamassa oli arkipäivästä huolimatta hyvin runsaasti väkeä.

Yleinen terveydentila on ollut jotenkin hyvä.

Sairastupaa ei vielä ole, mutta vuoden viimeisinä päivinä myönsi kunta 300 markkaa perustamiskustannuksia varten. Näillä sekä yksityisten uhrautuvaisuudella ja paikkakunnan naisten ahkeruudella saadaan varmasti muutaman kuukauden perästä pieni sairaala vuokrahuoneissa pystyyn.

Merikarvialla on diakonissa, joka hoitaa pääasiallisesti vähävaraisia heidän kodeissaan, usein lääkärin määräyksestä. (Eemil Suihko.)

Euran kunnanlääkärinpiiri. Yleisen terveydenhoidon alalta mainittakoon, että pitkäaikainen riita, jossa suurteollisuus ja terveydenhoito hyökkäsivät ankarasti yhteen, saatiin vuoden kuluessa lopullisesti ratkaistuksi. Euran kuntalaiset ovat nimittäin syyttäneet O. Y. Ahlström'iä siitä, että tämä laskee omistamastaan Kauttuan paperitehtaasta Euran joen muuten kirkkaaseen veteen terveydelle haitallisia aineita. Monien tarkastuksien ja tutkimusten perästä päätti Keisarillinen Suomen Senaatti viime vuoden lopussa, että A. Ahlström osakeyhtiön on laitettava tehtaalle sellaiset uudet veden puhdistuslaitteet, jotka Teollisuushallitus ja Lääkintöhallitus hyväksyy, joten siis terveydenhoito tässä pääsi voitolle.

Suuremmoisena ja perin tärkeänä asiana on mainittava se terveydenhoidon alalla hyödyllinen toimenpide, joka neiti Hjördis Ahlströmin kustannuksella viime keväänä päätettiin aloittaa Euran pitäjässä keuhkotaudin vastustamiseksi. Ryhdyttiin nimittäin puuhaamaan Kauttuan tehtaalle keuhkotautihuoltolaa (Kronobyn malliin), jonka varsinaiseen alueeseen kuuluu Euran pitäjä ilman kappeleita. Siitä pyydän tässä mainita lyhyesti seuraava. Tarkastus toimitettiin Kauttuan tehtaalla ja Kauttuan kartanon alueella vuo-

den 1911 loppupuolella siten, että yleisöä kutsuttiin kokoontumaan kulloinkin erityisesti määrättyyn asuntoon, jossa, samalla kuin lääkäri tarkasti rinnan ja kaularauhaset, tohtorin rouva Hulda Partanen merkitsi ennen kirjoitettuun nimikirjaan tutkimisen tuloksen sekä oliko suvussa ennen esiintynyt tuberkulosia. Näin tarkastettiin 497 henkilöä ja niissä huomattiin olevan keuhkotuberkulosia 4.8 % sekä rauhaistuberkulosia 0.60 %. Vuoden 1912 loppupuolella tarkastettiin asukkaat muussa osassa Euran pitäjää ottamalla huomioon myöskin kaulakuvan (struman) esiintyminen sekä hammasten kolot siten, että merkittiin »caries» silloin kun kahdessa hampaassa havaittiin koloja. Tarkastus toimitettiin tällä kerralla silmälläpitäen erityisesti huoltolajärjestelmää. Sitä varten palkattu erityinen sairaanhoitajatar kulki edeltäpäin jokaisessa asunnossa, otti asukasten nimet ja ijän kirjaansa sekä merkitsi onko suvussa ollut keukotautia. Sittemmin tulivat lääkäri ja hoitajatar yhdessä, jolloin tarkastus tapahtui jokaisessa asunnossa erikseen, joten lääkäri ja sairaanhoitajatar olivat tilaisuudessa tarkoin tutustumaan asutusoloihin, siisteyteen. y. m. Tällöin tarkastettiin 2,559 henkilöä (kaikkia asukkaita ei voitu tavata) ja huomattiin niissä olevan keuhkotuberkulosia 5.15 % sekä rauhaistuberkulosia 0.54 % ja strumaa 0.66 %.

Jos lasketaan tuberkulosin prosenttimäärä koko pitäjässä niin saadaan: keuhkotuberkulosia 5.10 % ja rauhaistuberkulosia 0.52 %.

Yleinen terveydentila on kunnissa ollut tyydyttävä.

Köyliössä ja Eurassa on kiertävät sairaanhoitajattarensa, joita käytetään ahkerasti.

(J. A. Huhti.)

Noormarkun, Ahlaisten ja Pomarkun kunnanlääkärinpiiri. Yleinen terveydentila kunnissa on ollut tyydyttävä.

Kesäkuussa avattiin »Eva Ahlströmin Sairaala» Noormarkussa.

Ahlaisissa on diakoonitar, jota ahkerasti käytetään. (Edvin Nylander.)

Ikalisten piiri. Kulkutaudeista on mainittava, että Ikaalisissa helmi-, touko- sekä loka- ja marraskuun ajalla ilmaantui muutamia tulirokkotapauksia. Suurimmaksi osaksi hoidettiin sairaat väliaikaisessa kulkutautisairaalassa. Kankaanpäässä ilmeni maaliskuulla niinikään joitakuita tulirokkotapauksia. Muualla piirissä tautia ei ole esiintynyt.

Tuhkarokkoa oli vuoden alkukuukausina laajalti levinnyt Ikaalisissa, Hämeenkyrössä, Kankaanpäässä ja Honkajoella; Jämijärvellä sattui myöskin muutamia tapauksia kesäkuulla.

Kurkkumätää esiintyi piirin useimmissa kunnissa. Papiston luetteloiden mukaan kuoli tähän tautiin yhteensä 50 henkeä, nimittäin Ikaalisissa 8, Hämeenkyrössä 7, Viljakkalassa 4, Parkanossa 16, Jämijärvellä 3, Kankaanpäässä 6 ja Karviassa 6.

Yksi uusi tapaus Lepraa nodosaa huomattiin Hämeenkyrössä.

Keuhkotautiin kuoli piirissä papiston ilmoitusten mukaan vuoden kuluessa yhteensä 129 henkeä, eli 2.43 tuhatta kohti.

Paitsi keuhkotautia kuuluu paikkakunnallisiin tauteihin kroonilliset ruuansulatushäiriöt ja silmätaudit, etenkin conjunctivitis trachomatosa jälkitauteineen; myöskin risa- ja riisitauti ovat yleisiä. Viimemainitun taudin

saattaa sanoa usein, aiheutuvan siitä, että asuinhuoneissa yleisesti vallitsee ummehtunut ilma, että äidit imettävät liian kauan lapsiaan, ja myös siitä, ettei pieniä lapsia kylmettymisen pelosta uskalleta ensinkään talvisin viedä ulos raittiiseen ilmaan.

Vaikka piirissä on useita tukinuittoreittejä ja vaikkei kansan siveellisyyttä yleensä käy kehuminen, ovat kuppa- ja muut veneeriset taudit täällä harvinaisia. Yleisiä tarkastuksia ei ole tarvinnut toimittaa.

Yleisen terveydenhoidon alalla ei ole mitään edistystä merkittävänä. Kunnallislautakuntien taholta osoitetaan tavallisesti mitä suurinta leveäperäisyyttä terveydenhoidollisiin kysymyksiin nähden. Kuntien valitsemat piirimiehet toimittavat yleensä tehtävänsä vain nimeksi, ja kun ottaa huomioon, ettei heillä useinkaan ole käsitystä edes terveydenhoidon alkeista, ei voi odottaakaan suurempaa toimeliaisuutta heidän puoleltaan.

Sairaaloita on piirissä: Ikaalisissa 11:llä sekä Kankaanpäässä 8:lla sairasvuoteella varustettu. Nämä sairaalat ovat koko vuoden olleet käytännössä, jotavastoin Kyröskosken sairaala, jossa on 5 vuodetta, on tänäkin vuonna ollut suljettuna.

Kiertäviä sairaanhoitajattaria on: Ikaalisissa 2, joista toisen palkkaukseen kunta saa valtioapua, toinen taas on seurakunnan palkkaama; Parkanossa valtioapua nauttivan diakonatiyhdistyksen hankkima diakonissa. Hämeenkyrössä niinikään on seurakunnan ylläpitämä diakonissa.

Vaivaistalo on Ikaalisissa sekä Hämeenkyrössä. Kummassakin on eri osasto mielisairaita varten. Ikaalisissa on mainitulla osastolla 16, Hämeenkyrössä taas 13 koppia. Muissa kunnissa hoidetaan mielisairaat yksityisten luona.

(Bertel Laurell. v. t.)

Ikaalisten kunnanlääkärinpiiri. Kunnan kussakin 12 kansakoulussa on tänä vuonna saatu alulle koulukeittiöhanke, mikä on käynyt mahdolliseksi sen kautta, että kuntakokous viinaverorahoista tarkoitukseen myönsi 75 markkaa koulua kohti yrityksen alkuunpanoa varten. Kunnanlääkäri on nytkin samalla toiminut kansakoululasten koululääkärinä.

Yleinen terveydentila kunnassa on kuluneena vuonna ollut hyvä.

Kunnassa on 2 kiertävää sairaanhoitajatarta, toinen kunnan, toinen seurakunnan palkkaama. (Bertel Laurell.)

Kankaanpään kunnanlääkärinpiiri. Yleinen terveydentila on ollut hyvä.

Heinäkuulla vuonna 1911 neljällä vuoteella avattu sairastupa on vuonna 1912 jatkanut toimintansa kahdeksalla vuoteella. (Hulda Hakulinen.)

Hämeenkyrön kunnanlääkärinpiiri. Lautakunnan kokouksissa ei minun tietääkseni ole käsitelty mitään tärkeämpiä terveydenhoidollisia kysymyksiä, koska minulle niistä ei ole mitään ilmoitettu eikä niiden käsittelyyn osaa ottamaan kutsuttu. Mihinkään tärkeämpiin parannuksiin yleisen terveydenhoidon alalla ei vuoden kuluessa ole myöskään ryhdytty.

Yleinen terveydentila oli vuoden kuluessa tavallisen hyvä.

Huomattavin paikallinen tauti on keuhkotauti, ja näyttää se vaan vuosi vuodelta lisääntyvän. Sen leviämisen ehkäisemiseksi ei ole mihinkään toimenpiteisiin ryhdytty.

Kunnassa on ollut kiertävänä sairaanhoitajattarena Hämeenkyrön seurakunnan palkkaama diakonissa, mutta hänen toiminnastaan ei minulla ole lähempiä tietoja.

(J. H. Vuorinen.)

Tyrvään piiri. Vuosi 1912 on kulunut varsin rauhallisesti siinä suhteessa, ettei mitään mainittavampaa kulkutautiepidemiaa ole vuoden kuluessa esiintynyt piirissä. Papiston ilmoitusten mukaan on kulkutauteihin kuollut kaikkiaan ainoastaan 31 henkilöä, joista useimmat eli 15 ovat kuolleet kurkkumätään ja kuristustautiin, 7 taas kuoli hinkuyskään. Kuten jo viime vuosikertomuksessanikin mainitsin, on kurkkumätä tässä piirissä, paitsi Lavialla, nytkin ollut milt'ei ainainen vieras, esiintyen milloin missäkin vuoden kaikkina kuukausina. Mistä tartunta on peräisin, en ole voinut saada selville. Kuolevaisuus kurkkumätään olisi kokemukseni mukaan jotenkin pieni, kunhan vaan saisi kansan ymmärtämään serumin erinomaisen vaikutuksen tautiin, milloin sitä ajoissa ruiskutettaisi sairaisiin. Melkein kaikki kurkkumädän aiheuttamat kuolemantapaukset ovat sattuneet henkilöissä, joihin joko ei ole ensinkään ruiskutettu serumia tai jotka ovat saaneet sitä silloin vasta kuin jo ovat olleet kuolemaisillaan. (Otto Meurman.)

Tyrvään kunnanlääkärinpiiri. Yleinen terveydentila on ollut keskinkertainen.

(Hugo Ståhlberg.)

Salon piiri. Tulirokko pysyi vireillä eri kunnissa kaiken vuotta ja erittäinkin Dragsfjärdissä, Talin tehtaalla, missä työväen tiheään rakennetut asumukset lapsirikkaine perheineen tarjoavat sille erittäin suotuisan maaperän. Tehtaanlääkäri on mahdollisuuden mukaan koettanut eristää sairaita tehtaan sairaalaan.

Lavaantautia ilmaantui verrattain runsaasti vanhalla alueellaan Halikossa pitkin vuotta, sekä syksyllä Uskelassa Anjalan kylässä paikallisena epidemiana, kokonaista 27 tapausta.

Vuoteen 1910 ryhmittyi suurin osa lavantautitapauksia Hajalan osuusmeijerin alueelle, vaikkei suinkaan yksinomaan. Seurauksena oli kuitenkin, että sanottu meijeri joutui epäluulon alaiseksi siitä, että tauti leviäisi myöskin sen välityksellä. Mainittuna vuonna toimeenpantiin sentähden allekirjoittaneen uudistetusta vaatimuksesta ja Kuvernöörin käskystä semmoinen korjaus, että meijerin likaviemäriputki ja vesijohtotorvi heti alusta alkaen eroitettiin eri ojiin. Sen jälkeen ei tauti näytäkään enää erikoisesti seuraavan meijerin käyttöaluetta, vaikka kyllä pysyy vanhoilla saastutetuilla paikoilla. On myöskin selvästi voitu seurata taudin siirtymistä toisilta alueilta. Niinpä toi Piintilän torppaan Takalaan lavantaudin torpan poika, sairastuttuaan siihen Salossa. Taudin torjumiseksi otti kunnallislautakunnan esimies kesällä kunnan

palvelukseen sairaanhoitajattaren. Hän ei kuitenkaan pysynyt kunnan palveluksessa vuoden loppuun asti.

Venerisiä tauteja ei ole huomattu enemmän kuin ennenkään, vaikka eräässä Uskelan pitäjän talossa, lähellä Saloa, oli kehittymäisillään syfilisepidemia, jonka hedelmät tulivat kuitenkin näkyviin vasta tänä kuluvana vuotena.

Mielisairasten hoidossa ei ole tapahtunut mitään varsinaista muutosta.

Puoskaroimista ei ole havaittu sanottavasti harjoitettavan. Onpa huomattavissa, että Kuhnen hoitotapa alkaa jäädä unhoituksiin, »pytyt» joutuvat myötäviksi tai muihin tarpeihin. (E. J. Warén.)

Kimito, Dragsfjärd och Vestanfjärd kommunalläkaredistrikt. Det allmänna hälsotillståndet har — utom af den allt mera tilltagande tuberkulos-frekvensen — ogynnsamt påverkats af epidemiska sjukdomar.

Ofvan framhölls, att tuberkulosfrekvensen, redan tidigare hög, under år 1912 framvisar en ytterligare stegring.

Följande nya fall behandlades:

23 fall af lungtuberkulos.
23 » » körteltuberkulos.
3 » » bentuberkulos.
1 » » hjärntuberkulos.

Bruksläkaren å Dahlsbruk har meddelat mig, att han under samma tid behandlat följande nya fall:

20 fall af lungtuberkulos (14 från bruket).
7 » » lymfkörteltuberkulos (alla från bruket).
3 » » ledgångstuberkulos (2 från bruket).
2 » » tuberkulös hjärnhinneinflamation (1 från bruket).

Enligt af prästerskapet lämnade uppgifter afledo under år 1912 41 personer i tuberkulos. Tuberkulosdödligheten utgjorde 19.52 % af totala mortaliteten. På hvart 1,000-tal af befolkningen inträffade 3.02 dödsfall i tuberkulos. (E. Stenberg.)

Björnå och Finby kommunalläkaredistrikt. Allmänna hälsotillståndet har under året varit godt.

Nya fall af tuberkulos har jag observerat till ett antal af 24 eller jämfördt med föregående år ovanligt många. Desinfektion efter i lungsot döda bekostar nog kommunen, men utbildad desinfektör saknas. (C. G. Bremer.)

Huittisten piiri. Kulkutaudeista huomattiin tulirokkoa 52 tapausta pitkin piiriä. Ainoastaan Loimaan kunnassa vuoden alussa liikkui se suurehkona epidemiana, niin että yksinään helmikuussa oli 13 tapausta. Tuhkarokkoa ilmeni jälkeen melkein kaikissa kunnissa, kylissä, joissa oli tarpeeksi tartuntaa vastaanottavia lapsia. Tietääkseni oli taudin laatu yleensä lievää. Lavantautia havaittiin 3 tapausta; tartunta oli tuotu piiriin muualta. Hinkuyskää esiintyi Alastaron ja Loimaan kunnissa. Kurkkumätää ilmeni siellä täällä joku tapaus, ainoastaan Kokemäellä oli se epidemian tapainen. Influenssaa ilmoitettiin liikkuneen vuoden kylminä kuukausina. Yksi tapaus Poliomyelitis anter. havaittiin piirissä vuoden kuluessa.

Piirin kaikissa kunnissa toimii kätilöt, Kokemäellä ja Loimaalla kaksikin. Kätilön apua käytti noin 51.8 % kaikista synnyttäjistä. Köyliön ja Alastaron kunnilla on diakonissat.

Veneristä tauteja ei piirissä ole liikkunut. (R. Räihä. v. t.)

Huittisten ja Vampulan kunnanlääkärinpiiri. Yleinen terveydentila on ollut kohtalainen.

Tuberkulosiin kuoli Huittisissa 24.2 % kaikista kuolleista ja Vampulassa 25 %. Varsinkin Keikyän kulmalla Huittisissa on tauti suuresti levinnyt, johon varmaankin vaikuttaa se seikka, että osa väestöstä käy tehdastyössä. (R. Räihä.)

Punkalaitumen kunnanlääkärinpiiri. Yleinen terveydentila oli kohtalainen.

Kulkutautien saastuttamissa asunnoissa on desinfektionin toimittanut kunnan palkkaama desinfektori, joka niinikään on desinfisioinut keuhkotautiin kuolleitten vainajain asunnot. (A. Bustorff.)

Loimaan, Alastaron ja Metsämaan kunnanlääkärinpiiri. Yleinen terveydentila on ollut vähän parempi siinä suhteessa, ettei tarttuvia tauteja oli liikkunut juuri muita kuin hinkuyskää eikä sitäkään vallan yleisesti. Sen sijaan tässä osassa Loimaan jokilaaksoa keuhkotauti tekee tuhojaan kovin suuressa mitassa. Köyhemmän kansan keskuudessa ahtaissa asunnoissa tartunta on varsin helppo saada. Mainittavana edistyksenä on sentään merkittävä, että ihan viime aikoina on ruvettu pyytämään kunnallissairaalan formaliinilamppua keuhkotautiin kuolleitten asuntojen puhdistamiseksi.

(Väinö Vallinkoski.)

Kokemäen kunnanlääkärinpiiri. Yleinen terveydentila kunnassa on katsottava hyväksi.

Keuhkotauti pitäjässä on yhä leviämässä. Kirkonkirjojen mukaan kuoli siihen vuoden kuluessa 32 henkeä = 24.25 % kaikista kuolleista. Todellisuudessa on tämä luku kuitenkin liian pieni, sillä vain lääkärin toteamat tapaukset merkitään keuhkotautiin kuolleiksi. Keuhkotautiin ja muihin tarttuviin tauteihin kuolleiden jälkeen on, mikäli niistä on tieto saatu, toimitettu — köyhissä paikoissa kunnan kustannuksella — desinfisioiminen. Desinfektorina on edelleen toiminut välskäri P. Kainulainen.

Ilahuttavana asiana on mainittava, että läänin kuvernöörinvirasto 19 8/VI 13 vahvisti »Kokemäen kunnan Terveydenhoito-ohjesäännön», millä seikalla, jos tätä sääntöä vaan edes jossakin määrin tullaan seuraamaan, tulee olemaan suuri jopa ratkaiseva merkitys taistelussa tuberkulosia ja muitakin tarttuvia tauteja vastaan. Ohjesäännön edellyttämä terveydenhoitolautakunta ja senalaiset piirikatsontamiehet ovat jo toiminnassa, ja pastorinvirasto on luvannut ilmoittaa kunnan terveydenhoitoviranomaiselle kustakin epäilyttävästä kuoleman tapauksesta, joten siis vastedes toivottavasti voidaan toimittaa desinfisioiminen kaikkien tarttuviin tauteihin kuolleiden jälkeen.

(J. V. Manner.)

Hämeenlinnan lääni. *Hämeenlinnan piiri.* Piirin endemisista taudeista mainittakoon ensi sijassa niistä tärkein, tuberkulosi. Pappisviranomaisten laskelmien mukaan on sanottuun tautiin vuonna 1912 kuollut 120 henkilöä eli 13.5 % kaikista kuolleista. Tämä prosenttiluku oli edellisenä vuonna 15.6 ja sitä edellisenä 15.3, joten siis kehitys käynee parempaan päin. Hengityselinten tulehduksia on tilivuonna esiintynyt jonkun verran runsaammin kuin edellisenä vuotena. Sama on sanottava lasten suolikatarreista. Kuppatautiset

on pääasiallisesti hoidettu läänin sairaalassa. Vuoden kuluessa on yksi joukkotarkastus toimitettu Hattulassa, jossa tutkittiin noin 50 henkilöä löytämättä muita saastuneita, kuin mitä ennen tarkastusta jo tiedettiin. Lepraa ei ole vuoden kuluessa todennettu yhtään uutta tapausta. Sitä sairastavia on nykyään, mikäli, tiedän, piirissä 2 henkilöä, toinen Vanajassa ja toinen Janakkalassa; molemmat asuvat yksityisasunnoissa. Struma on verrattain yleinen, mutta kehittyy harvoin vaikeampiin muotoihin.

Difteriaa on liikkunut vielä enemmän kuin edellisenä vuonna. Sitä esiintyi 9:ssä pitäjässä, ja on siihen kuollut 33 henkilöä; vuonna 1911 oli kuolleiden luku 31. Hinkuyskään, jota ilmeni vain 2:ssa pitäjässä, kuoli 17 lasta; edellisenä vuonna oli kuolemantapausten luku 18. Poliomyelitistä, jota menneenä vuotena oli 8 tapausta, ei tilivuonna ole esiintynyt muuta kuin 1 tapaus.

Piirin kaikilla kunnilla on vahvistetut terveydenhoito-ohjesäännöt. Nämä ovat omansa vähitellen kasvattamaan kansaa käsittämään terveydenhoidon tärkeyttä, sitä mukaa kuin se tulee huomanneeksi hyötyä olevan ohjesääntöjen määräysten noudattamisesta.

Viidessä maalaiskunnassa on vaivaistalo toiminnassa, nimittäin Hauholla, Tyrvännössä, Hattulassa, Janakkalassa ja Hausjävellä. Muissa näistä olen tilivuonna käynyt, paitsi Hauholla olevassa. (Karl von Fieandt.)

Janakkalan kunnanlääkärinpiiri. Terveyssuhteet ovat yleensä olleet hyvät.

Vuoden alkupuolelta on yksityisestä alotteesta ja yksityisellä kannatuksella pitäjässä toimessa kiertävä sairaanhoitajatar, diakonissa. Eräässä kuntakokouksessa kevätpuolella, jossa allekirjoittanut oli läsnä, perustettiin kansakoululääkärinvirka, johon kunnanlääkäri valittiin. Kansakoululapset ovat tutkittavat kerran vuodessa ja tulokset merkittävät painettuihin terveyslippuihin, jotka ovat melkein samaa mallia kuin Helsingissä käytännössä olevat. Ensimäisessä tutkinnossa pitäjän 10:ssä kansakoulussa pääsin noin kymmenen tuberkulositapauksen perille. (J. Blomstedt.)

Lopen kunnanlääkärinvirka. Tärkein toimenpide kunnan yleisessä terveydenhoidossa on ollut se, että kunnalla on formaliinilamppu, jota kuntalaiset saavat lainata tarvittaessa; valitettavasti käytetään lamppua jokseenkin harvoin. Tänä vuonna on sillä kuitenkin luonnollinen selityksensä siinä, että kulkutauteja ei ole ollut juuri nimeksikään, joten vaan tuberkulosiin kuolleiden kodeissa on desinfisioiminen ollut tarpeen.

Yleinen terveydentila on ollut jokseenkin hyvä. (J. A. Kantala.)

Hausjärven kunnanlääkärinpiiri. Yleinen terveydentila on ollut verrattain hyvä.

Kun tarttuvaa tautia on ilmaantunut jossakin osassa pitäjää, olen koettanut suurimmalla tarkkuudella eristää koko perheen tai sairaan lähimmän ympäristön ja sittenkuin määrätty aika on ohitse (tulirokossa noin 7 viikkoa ja kurkkumädässä 3 viikkoa), on kunnan kiertävä sairaanhoitajatar desinfiseerannut asunnon erityisellä formaliiniaparaatilla. Kun on ilmoitettu minulle joku epäiltäväkin tarttuvan taudin tapaus, olen heti lähettänyt sairaanhoitajattaren tarkemmin ottamaan selkoa asiasta ja antamaan määräämäni ohjeet. Yleensä on noudatettu annettuja ohjeita.

Tuberkulosia on ollut jotensakin saman verran kuin ennenkin.

Kiertävä sairaanhoitajatar on kunnassa jo ollut useita vuosia ja on erittäin suurena apuna, varsinkin tarttuvien tautien levenemisen estämisessä. (K. Kallio.)

Hollolan piiri. Terveydenhoidon alalla ei ole piirissä tapahtunut mitään suurempia muutoksia. (Otto Bergström.)

Hollolan kunnanlääkärinpiiri. Terveydelliset olot ovat yleensä olleet tyydyttäviä, josta on todistuksena jo vuosia kestänyt kuolleiden luvun säännöllinen aleneminen. Terveydenhoitolautakunnan toimien suhteen ei ole mitään erityisempää sanottavana.

Hollolan kunnan kulkutautisairaalassa, joka on vuokrahuoneustossa, on vuoden kuluessa hoidettu 26 potilasta, ja teki hoitopäivien luku 520. Hoidokkaista sairasti 5 scarlatinaa ja 21 difteriaa. (J. Vitali.)

Asikkalan kunnanlääkärinpiiri. Paitsi muutamia yksityisiä tapauksia scarlatinaa ei pitäjässä ole liikkeellä ollut muita kulkutauteja kuin difteria, sekin lokaliseerattuna milt'ei kokonaan Vesivehmaan kylään, jossa sillä ennestään on ollut tyyssijansa ja jossa se melkein on muuttunut endeemiseksi. Vihdoinkin on ruvettu käyttämään edellisenä vuonna hankittuja »Berolina» formaliini-vesihöyry-aparaatteja huoneiden desinfisioimiseksi.

Keuhkotauti ei näytä olevan erityisen yleisesti levinnyt. (V. Klami.)

Kuhmoisten ja Padasjoen kunnanlääkärin piiri. Kun molemmissa kunnissa on kiertävät sairaanhoitajattaret, on heidän avullaan kulkutaudit saatu sangen suuressa määrässä vähenemään. He ovat myöskin tehneet formaliini- ja lysolipuhdistuksia sellaisissa paikoissa, joissa on ollut tarttuvia tauteja sekä samoin tuberkulosiin kuolleitten jälkeen, ja on kansa varsinkin Kuhmoisissa ollut sangen halukas antamaan niitä toimittaa. Padasjoella sitävastoin on välistä tarvinnut käyttää viranomaisten apua.

Yleinen terveydentila vuonna 1912 oli erittäin hyvä.

Kuhmoisissa on tuberkulosi jotenkin yleinen, mutta ei voi sanoa sen viime vuosina levinneen. (H. V. Kario.)

Lammin ja Kosken kunnanlääkärinpiiri. Sekä Lammilla että Koskella on diakonissat; kumpikin ovat olleet erittäin uutteria toimessaan, ja käyttää kansa heidän apuaan paljon. Lääkärille ovat he suureksi avuksi ja aivan välttämättömän tarpeelliset tarttuvien tautien hoidossa ja puhdistuksien toimittamisessa. (O. Sjölin.)

Tammelan piiri. Koska Tammelan piirissä tilivuonna sato oli hyvä ja kun teollisuus ja kauppa ovat häiritsemättä jatkuneet, niin on v. 1912 taloudellisessa suhteessa pidettävä hyvänä vuotena. Sitä vastoin ei terveydentila ole ylimalkaan ollut täysin tyydyttävä. Enin on esiintynyt seuraavia tauteja:

Influenssa, jota on melkein koko vuoden ollut piirissä.

Tulirokkoa yksityisiä tapauksia useimmissa kunnissa.

Tuhkarokkoa hyvin lukuisasti useimmissa kunnissa.

Hinkuyskää samoin.

Kurkkumätää ja kuristustautia hajanaisina tapauksina useimmissa kunnissa.

Lavantautia Sääksmäellä ja Akaassa sekä yksityisiä tapauksia Tammelassa ja Kalvolassa.

Punatautia joitakuita tapauksia Tammelassa, Akaassa ja Somerolla.

Lapsihalvausta yksityisiä tapauksia Urjalassa, Akaassa ja Kylmäkoskella.

Kuolevaisuus piirissä on myöskin ollut suurempi kuin edellisenä vuotena (v. 1912: 1,035, v. 1911: 932 kuolemantapausta). Eritoten kuolevaisuus tu-

berkuloosiin ja keuhkotauteihin näyttää lisääntyvän, riippuen tämä kaiketi influenssan laajasta levenemisestä.

Tuberkuloosi on kuten ennenkin ollut hyvin yleinen piirissä.

Veneerisiä tauteja on esiintynyt hyvin vähän. Olen tehnyt yhden mainittujen tautien vastustamista tarkoittavan tarkastusmatkan, mutta tällöin en havainnut ensinkään sairastuneita.

Siirtolaisuus Amerikkaan on ollut hyvin yleinen erittäinkin Forssan seuduilta. Maasta muuttaneet ovat suurimmaksi osaksi olleet nuoria henkilöitä, joita on saanut lähtemään seikkailuhalu ja paremman ansion haku.

Parannuksina sairashoidon alalla on mainittavana, että Kylmäkoskelle on järjestetty säännölliset lääkärin vastaanottoajat, että Sääksmäelle on otettu toinen kunnan kätilö, että Akaaseen ja Somerolle on asettunut eläinlääkäri sekä että Humppilaan on perustettu apteekin haaraosasto.

(Georg von Essen.)

Tammelan ja Jokioisten kunnanlääkärinpiiri. Terveydenhoitosäännöt ovat olemassa ja vastaavat tarkoitustaan. Niinkuin edellisinäkin vuosina on tänä vuonna Forssan tiheään asutussa seudussa terveyssyynejä pidetty, jotka ovat aiheuttaneet valtaojien aukaisemisia, loka- ja lantaruunien puhdistamista y. m. Edellisessä vuosikertomuksessa mainittu tekeillä oleva kulkutautisten sairaala valmistui viime syksynä, niin että ensimäiset potilaat voitiin vastaanottaa lokakuun lopulla.

Yleinen terveydentila on ollut hyvä. (A. Gulin.)

Urjalan kunnanlääkärinpiiri. Yleinen terveydentila on kunnassa vuoden kuluessa ollut kohtalaisen hyvä.

Keuhkotautiin on papistolle ilmoitettu kuolleiksi 27 henkilöä, ja on keuhkotauti kunnassa jotenkin yleinen, jota vastoin rauhastuberkulosi ja scrofulosi ovat harvinaisempia. Vuoden kuluessa on kaikkien keuhkotautikuolemantapausten jälkeen tehty perinpohjainen puhdistus ja formaliinihöyrytys Berolinalampulla.

Kunnassa on ollut koko vuoden kiertävä sairaanhoitajatar, joka on suorittanut sairaanhoitajatarkurssin Sortavalan diakonissalaitoksella, ja on hänen velvollisuutensa ollut etupäässä hoitaa köyhiä sairaita. (A. Skogström.)

Akaan kunnanlääkärinpiiri. Yleinen terveydentila on ylimalkaan ollut hyvä.

Tuberkulosi on verrattain yleinen paikkakunnalla. Pakollinen puhdistus toimitetaan kunnan kustannuksella formaliinilla jokaisen keuhkotauti-kuolemantapauksen jälkeen.

Ainoastaan lyhemmän ajan lopulla vuotta oli kunnassa kiertävä sairaanhoitajatar lavantaudin johdosta. (Kaarlo Palkonen.)

Someron ja Somerniemen kunnanlääkärinpiiri. Kunnallislautakunnan kokouksissa ei ole vuoden kuluessa terveydenhoitoa koskevia asioita käsitelty eikä mihinkään erikoisiin toimenpiteisiin terveydenhoidon alalla ryhdytty.

Yleinen terveydentila vuoden kuluessa on ollut verrattain tyydyttävä, paitsi vuoden viimeisinä kuukausina, jolloin esiintyi paljon kylmettymisestä johtuvia sairauksia.

Tuberkulosin runsaaseen esiintymiseen vaikuttaa epäterveelliset olosuhteet: perheitten suuruuteen nähden ahtaat asunnot, suuri epäpuhtaus, raittiin ilman puute huoneissa sekä epätyydyttävä ravinto. Köyhimmät käyttävät esim. hyvin vähän kuorimatonta maitoa, vaan ainoastaan n. k. »Kurnaalia» s. o. meijerikuorittua maitoa. Tähän tulee vielä lisäksi se ettei kansa ollenkaan usko tautien tarttuvaisuuteen.

Tuberkulosin tavallisin esiintymismuoto on keuhkotauti, myöskin luu- ja rauhastuberkulosia tapaa usein. Keuhkotautiin kuoli vuoden kuluessa Somerolla 18 henkilöä eli 9.9 % kaikista kuolleista. Somerniemellä olivat vastaavat luvut 8 ja 24.2 %.

Sairashuonetta ei kunnassa ole. Sellaisen perustamishommissa on oltu ainakin jo 6 vuotta, mutta kun suuri osa kuntalaisia on sitä vastaan ja kaikenlaista erimielisyyttä on asiassa syntynyt, niin on tuuma edelleenkin jäänyt toteuttamatta.

(Yrjö Suomalainen.)

Sääksmäen kunnanlääkärinpiiri. Tärkeämpiä yleistä terveydenhoitoa koskevia kysymyksiä ei ole tietääkseni lautakunnan kokouksissa käsitelty.

Yleinen terveydentila on kuluneellakin vuodella ollut jotakuinkin tyydyttävä, ja vaikkakin Valkeakosken kylässä on liikkunut koko lailla pitkällinen ja levinnyt lavantautiepidemia, ei kuolevaisuus ole ollut suurempi kuin tavallisina vuosinakaan.

Tuberkulosi on niinkuin ennenkin jotenkin tavallinen tauti kunnassamme ja erittäin Walkeakosken kylässä; syyt siihen ovat monet ja erilaiset: ahtaat asuntosuhteet, epäsiisteys, välinpitämättömyys y. m. Mitä ahtaisiin asuntosuhteisiin tulee, koskee se yhtäpaljon tontteja kuin asuntojakin. Asunnoista ovat enemmän kuin puolet liian pieniä ja matalia ja ilmanvaihto niissä on huono. Rakennustontit ovat melkein kaikki liian pieniä, jonka tähden ulkohuoneet ovat liian lähellä niin omaa kuin naapurinkin asuinrakennusta. Kun vielä otamme huomioon että melkein joka talossa pidetään sikoja hyvin huonosti hoidetuissa läteissä, noudattamatta puhtautta nimeksikään, ja makit ylipäänsä hoidetaan hyvin huonosti sekä että talousjätteitä, likavettä y. m. semmoista useimmissa paikoissa heitetään pitkin pihamaata, on hyvin ymmärrettävää, että kaikki tämä lika muodostaa kaikille taudinsiemenille erittäin otollisen maaperän.

A. B. Walkeakosken tehtaitten sairas- ja hautausapukassalla on vuokrattuna huoneusto kulkutauteja varten, ja oli tämä menneenä vuonna käytännössä 4 päivästä toukokuuta 20 päivään marraskuuta. Walkeakosken kylässä on myöskin saman kassan palkkaamá kiertävä sairaanhoitajatar. (Hampus Granfelt.)

Tampereen piiri. Kulkutauteihin kuolleisuus on vuoden kuluessa ollut pieni, joten vuosi terveydellisessä suhteessa on ollut sangen hyvä.

Lapsihalvausta mainitaan kaksi tapausta, toinen Kangasalla, helmikuussa, toinen Pirkkalassa syyskuulla. Kumpikin tapaus päättyi papiston ilmoituksen mukaan kuolemalla. (Toivo Salo. v. t.)

Kangasalan ja Sahalahden kunnanlääkärinpiiri. Terveydenhoitolautakunta neuvotteli piirilääkärin kehoituksesta, mihin varokeinoihin kunta voisi ryhtyä uhkaavaa kurkkumätäepidemiaa vastaan. Sairaalaa ei kuitenkaan saatu toimeen, vaan valtuutti kunnallislautakunta lääkärin antamaan seerumia kaikille vähempivarasille kunnan laskuun. Neuvoteltuani piirilääkärin kanssa pyysi hän minua kirkkokuulutuksella kehoittamaan yleisöä heti kääntymään lääkärin puoleen kun huomaavat kuulutuksessa luetellut kurkkumädän symptoomit. Huomasin tällaisen menettelytavan monessa suhteessa olleen hyvin tehokkaan. Kunnassa toimivat diakonissat ja terveyspoliisi olivat myös suurena apuna varsinkin jälkipuhdistuksia tehdessä, jotka nekin usein toimitettiin kunnan laskuun.

Yleinen terveydentila on muuten — lukuunottamatta kurkkumätäepidemiaa — ollut hyvä.

Edistysaskel yleisen terveydenhoidon saattamiseksi enemmän tunnetuksi on epäilemättä ollut sekin, että kunnanlääkäri on edelleenkin saanut toimia kansakoululääkärinä.

Keuhkotautia olen koettanut, samoin kuin ennenkin, vastustaa diakonissojen avustamana. (K. G. Jäderholm.)

Pälkäneen ja Luopioisten kunnanlääkärinpiiri. Pälkäneellä sattui vuoden kuluessa jotenkin paljon erilaisia kulkutaudin tapauksia, vaikka mainittavampaa epidemiaa ei tosin syntynyt. Merkillisyytenä ja samalla olojakin kuvaavana mainitsen helmikuulta erään difteriatapaus-sarjan, jossa tartuttajana esiintyi eräs pälkäneläinen kulkusalla oleva nuori mies. Hän oli sairastunut difteriaan Hämeenlinnassa, kulki sieltä Tyrvännälle, missä viipyi yötä eräässä lähellä Pälkäneen rajaa olevassa talossa ja saastutti talon 2 lasta, kulki edelleen melkoisesti sairaana halki Pälkäneen pitäjän, jossa levitti tautiaan 5:ssä eri asunnossa (niistä 3:ssa vietti yhden yön kussakin), tuli Luopioisiin, jossa saastutti yöpaikassa yhden lapsen, oli sitten mennyt Hauholle, jonne hänen jälkensä häipyivät. Ainakin muutamissa majailupaikoissa oli hänen sallittu lattialle sylkeä limaa sairaasta kurkustaan, jopa eräässä torpassa soitellakin lasten huuliharpulla. Kun hän joku viikko sen jälkeen uudelleen ilmaantui Pälkäneelle, toimittivat kunnanviranomaiset hänet puhdistettavaksi. Hänen välittömästi tartuttamiaan sairastapauksia ilmoitettiin minulle Tyrvännältä 2, Pälkäneeltä 11 sekä Luopioisista 1.

Pälkäneen diakonia-yhdistyksen palkkaamana on Pälkäneellä edelleenkin toiminut kiertävä sairaanhoitajatar. (H. Huovinen.)

Jämsän piiri. Paikkakunnallisista taudeista mainittakoon ensin keuhkotauti, joka on koko piirissä yleinen ja joka on hyvinkin tavallinen erittäinkin Jämsän jokivarrella ja Jämsänkoskella. Yhtenä syynä tähän lienee hyvin kostea ja sumuinen ilma, joka vallitsee täällä varsinkin keväällä ja syksyllä. Muut paikkakunnalliset taudit ovat piirissä kroonillinen vatsakatarri, suolimatojen aiheuttamat taudit ja trakomi. Sitä paitsi esiintyy Jämsässä paljon syyhyä. Gonorrhoe-tapauksia hoidin tilivuonna 20, siis paljon enemmän kuin edellisenä vuonna. Muita venerisiä tauteja en ole hoitanut. Yleisiä venerisiä tarkastuksia olen tilivuonna toimittanut kaksi, kumpaisenkin Kuhmoisissa; sairaita en kuitenkaan havainnut.

Poliomyelitis anterior acuta tautia ilmeni Korpilahdella heinäkuussa 1 kohtaus, syyskuulla 2 kohtausta ja lokakuussa 1 kohtaus. Jämsässä sattui mainittua tautia 2 tapausta elokuussa Jämsänkosken tehtailla.

(Carl Höijer.)

Kuoreveden kunnanlääkärinpiiri. Yleinen terveydentila on ollut tyydyttävä.

(R. F. Blomqvist.)

Ruoveden piiri. Kulunut vuosi on ollut suotuisa siinä suhteessa, että laajemmin levinneitä kulkutauteja ei ole ollut. Tosin on ilmoitettu yhteensä 23 tapausta kurkkumätää ja kuristustautia, sekä 12 tulirokkotapausta, mutta ne ovat esiintyneet enimmäkseen hajanaisina tapauksina, tai korkeintaan 5 à 6 tapausta samassa kylässä. — Syksyllä 1912 sairastui Aurejärven kylässä, Kurussa, Pyyningin talon Amerikasta hiljattain kotiin tullut poika lavantautiin ja kuoli. Noin kuukausi myöhemmin sairastui melkein koko Pyyningin talon väki sekä 2 henkilöä eräässä läheisessä torpassa lavantautiin. Kurun kunta palkkasi silloin piirilääkärin kehoituksesta erityisen ylimääräisen sairaanhoi-

tajattaren lavantautisia varten, ja siihen se lavantauti sitten loppui. Kaksi henkilöä siihen Kurussa kuoli. — Lapsihalvausta on ilmoitettu yksi tapaus Ruovedelta.

Kuolevaisuus keuhkotautiin on ollut Ruoveden piirissä v. 1908: 3.02, v. 1909: 2.8, v. 1910: 2.7, v. 1911: 2.6 ja v. 1912: 2.12 kutakin tuhatta asukasta kohti. Ruoveden piirissä on siis kuolevaisuus keuhkotautiin vuosi vuodelta hiukan vähentynyt vuodesta 1908 alkaen. Siihen saakka se oli enentynyt.

Veneeriset taudit ovat verraten harvinaisia. Yleisiä kuppatarkastuksia ei ole tarvinnut vuoden kuluessa toimittaa.

Struma on ennen ollut täällä hyvin harvinainen, mutta vuoden 1911 loppupuolesta alkaen on sitä ruvennut ilmenemään Korkeakoskella, jossa kenkätehtaan läheisyydessä asuu pienellä alueella noin 800 henkeä. Eräs Korkeakoskella asuva kunnallislautakunnan jäsen ilmoitti asiasta piirilääkärille, joka siellä toimitti tarkastuksen maaliskuun alussa v. 1913. Tälloin havaittiin 17 henkilön sairastavan strumaa. Monessa perheessä oli strumaa useissa saman perheen jäsenissä. Eräällä 35 vuotiaalla kenkätehtaan työmiehellä oli itsellään ollut struma 1 ½ vuotta. Samaa tautia potivat hänen 33 vuoden ikäinen vaimonsa, 12-vuotias poikansa sekä 8 vuoden vanha tyttärensä. Erään lämmittäjän perheessä tavattin 20-vuotias tytär ja 18-vuotias poika, joissa oli struma, (6 sisarta ja 1 veli tässä perheessä olivat terveet). Erään nahkurin perheessä oli 3 lasta: 1 tytär, 17 vuotias, sekä 2 poikaa, resp. 12 ja 10 vuoden vanhat, joissa oli struma; 3 veljeä ja 3 sisarta oli säilynyt taudilta. Erään tehtaantyömiehen perheessä löytyi 3 tytärtä, resp. 14, 12 ja 7 vuoden vanhat, joissa oli struma. Yleensä olivat strumakasvannaiset pienenlaisia, joskin leveitä; ainoastaan 5 à 6 henkilössä oli isohko struma. Kilpirauhanen oli kokonaisuudessaan tasaisesti suurentunut, pinta sileä, kiinteys yhtäläinen. Yhdellä ainoalla, 36-vuotiaalla tehtaantyömiehen vaimolla oli erilainen, epätasainen, mukulainen tumööri. Tällä vaimolla oli 9 lasta elossa, mutta niissä ei ollut yhdessäkään struumaa. Minkäänlaisia erityisiä taudinoireita kasvannaiset eivät tuottaneet kenellekään.

Ruoveden ja Oriveden kunnilla on omat, ajanmukaiset, isot vaivaistalot. Ruoveden kunnan vaivaistalo otettiin käytäntöön vuoden 1912 alusta. Sitä on vuoden kuluessa piirilääkäri tarkastanut ja huomannut sitä hyvin hoidettavan.

Kaikissa piirin kunnissa on tutkinnon suorittaneet kätilöt, joita kansa rupeaa vuosi vuodelta yhä enemmän käyttämään. (Edvin Roos.)

Oriveden kunnanlääkärinpiiri. Yleinen terveydentila on ollut suotuisa. Tuberkulosi on paikkakunnalla jotenkin levinnyt. (Väinö H. Helme.)

Ruoveden kunnanlääkärinpiiri. Yleinen terveydentila oli verrattain hyvä. (Otto H. Wellenius.)

Viipurin lääni. *Viipurin piiri.* Kulkutaudeista on kurkkumätä ja kuristustauti yhä vieläkin liikkuneet piirissä kautta koko vuoden, varsinkin Viipurin esikaupungeissa.

Tulirokkoakin on esiintynyt piirissä pitkin vuotta, mutta vähäisessä määrin.

Tuhkarokko on merkillisen sitkeästi pysynyt piirissä viimeisinä vuosina.

Lavantautia ilmeni eräitä kohtauksia vuoden alussa, sekä tapansa mukaan syksyllä Uudenkirkon ja Koiviston pitäjissä, joihin se vilkkaan liikeyhteyden takia tunkeutuu joka vuonna Pietarista ja Kronstadtista.

Harvemmin liikkuvista kulkutaudeista mainittakoon pieni punatautiepidemia syksyllä Uudenkirkon, Kuolemajärven ja Koiviston pitäjissä, sekä vuoden alussa Uudenkirkon ja Kuolemajärven kunnissa ilmestynyt pienempi isorokko-epidemia. Tämän epidemian alkuperäinen lähde oli eräs Pietarissa asuva, Anterolan kylästä kotoisin oleva perhe, jonka luona Uudenkirkon ja Kuolemajärven kalakauppiaat asuivat Pietarissa ollessaan, ja jonka isäntä ja emäntä myös olivat käyneet Anterolassa. Anterolassa isorokko pysyi salassa niin kauan, että kymmenkunta henkilöä oli ehtinyt sairastua, ja tuli ilmi vasta, kun eräs pieni, rokottamaton lapsi oli sairastunut ja kuollut isoonrokkoon. Anterolasta leveni tauti sitten Uudenkirkon Halilan, Kuujärven ja Liikolan kyliin, ynnä Kuolemajärven, Inkilän ja Taatilan kyliin. Yhteensä esiintyi tautia Uudellakirkolla 18 tapausta ja Kuolemajärvellä 7, kaikkiaan siis 25 tapausta. Huomautettava on, kuinka isorokko oli ikäänkuin etsinyt rokottamattomat henkilöt. Vaikka maaseudulla on hyvin vähän rokottamattomia täysikasvuisia henkilöitä ja isoja lapsia, oli sairastuneiden joukossa 2 täysikasvuista henkilöä, 3 isoa lasta ja 1 pieni lapsi, jotka olivat rokottamattomia, siis miltei 25 % sairastuneista oli rokottamattomia. Oudolta näyttää vain se seikka, ettei rokottamattomista pienistä lapsista sairastunut isompaa lukumäärää. Lieneekö tähän syynä se, että taipumus sairastumaan isoonrokkoon lisääntyy sitä mukaa kuin ikää karttuu.

Kaikkiaan kuoli isoonrokkoon 2 henkilöä, eräs vanhanpuoleinen vaimo, mainittu pieni lapsi, jotka molemmat olivat rokottamattomia.

Viipurin kaupungissa, Viipurin maalaiskunnassa ynnä Säkkijärven kunnassa on vaivaistalot. Siitä huolimatta ovat vaivaishoidon rasitukset suuria Viipurin kaupungissa ja maalaiskunnassa.

Veneeriset taudit ovat olleet jotensakin entisellään. Läänin sairaalassa hoidettujen kuppatautisten lukumäärä on kuitenkin vähän kasvanut.

(Edv. v. Weymarn.)

Viipurin kunnanlääkärinpiiri. Lautakunta ei ole kertaakaan ilmoittanut tarvitsevansa apuani terveydenhoitoa koskevien kysymysten ratkaisussa, arvatenkin siitä syystä, että piirilääkäri asuu paikkakunnalla. Toiveitani ja huomautuksiani olen lautakunnan esimiehelle suullisesti esiintuonut.

Yleinen terveydentila on ollut tyydyttävä.

Kiertävinä sairaanhoitajattarina ovat läheisissä esikaupungeissa toimineet entiset kaksi diakonissaa. (Uno Winter.)

Koiviston kunnanlääkärinpiiri. Säännöllisiä sairasmatkoja tekee Koiviston kunnanlääkäri Lääkintöhallituksen määräyksen mukaan kuukausittain Seiskarin ja Lavansaaren ulkosaariin. Ensimäisen sairasmatkan näihin saariin voin tehdä vasta helmikuussa, jäät kun tammikuussa vielä olivat liikkeellä. Toisen matkan tein maaliskuussa ja sitten kesä-, heinä- ja elokuussa kussakin yhden matkan. Syksyllä ei sijaiseni voinut tehdä yhtään matkaa näihin saariin, kun hänen ei onnistunut saada valtion höyrylaivoja näitä matkoja varten.

Yleinen terveydentila on ollut kohtalainen.

Syyskuun 15 päivänä valmistui kunnan sairastupa, missä löytyy 14 sairassijaa.

Kiertävä sairaanhoitajatar on kunnassa ollut kuten edellisenäkin vuotena.

(Einar Nystén.)

Uudenkirkon kunnanlääkärinpiiri. Yleinen terveydentila vuoden kuluessa on ollut tyydyttävä.

Kevätpuolella ilmestyi Anterolan kylään useita isorokkotapauksia. Niitä varten perustettiin sinne tilapäinen rokkosairaala, joka oli toimessa maaliskuun 7 päivästä toukokuun 9 päivään.

Sen jälkeen kuin kunta vuonna 1910 päätti puhdistuksen toimitettavaksi myöskin vaikeimmissa tuberkulosi-tapauksissa, on keuhkotautisten hoitoon koetettu kiinnittää tarkempaa huomiota siten, että ilmautuneista tapauksista on pidetty erityistä luetteloa ja sen johdolla on diakonissa saanut käydä sairaita ajoittain katsomassa ja toimittamassa heille tarpeellista hoitoa. (Onni Matikainen.)

Säkkijärven kunnanlääkärinpiiri. Mitään terveydenhoitosääntöjä ei kunnassa ole. Lautakunnan kokouksissa lienee keskusteltu myöskin sairaanhoitoa koskevista seikoista. Niihin ei kunnanlääkäriä kuitenkaan ole kutsuttu.

Yleinen terveydentila on ollut hyvä.

Kurkkumätätapauksissa on kunnan puolesta joka kerta toimitettu formaliinidesinfektioni.

Tuberkulosi ja skrofulosi eivät ole varsin yleisiä kunnassa.

(Rudolf Salminen.)

Virolahden kunnanlääkärinpiiri. Tuberkulosi voittaa paikkakunnalla yhä enemmän jalansijaa. (G. Löfström.)

Haminan piiri. Niinkuin kahtena edellisenä vuotena, oli kuolevaisuusprosentti myöskin vuonna 1912 verrattain alhainen. Yleinen terveydentila olikin varsin tyydyttävä, ja kulkutauteja liikkui ainoastaan vähissä määrin.

Kulkutaudeista oli enimmin levinnyt hinkuyskä, joka raivosi Virolahdella, Vehkalahdella ja Miehikkälässä. Näissä pitäjissä kuoli yhteensä 26 lasta mainittuun tautiin; myöskin Kymissä ja Sippolassa on tauti luultavasti liikkunut pienemmässä määrässä.

Pyhtään pitäjän Svartbäckin kylässä jatkui paikallinen kurkkumätäepidemia, joka oli alkanut siellä lokakuulla 1911. Piirilääkäri oli kehoittanut kunnallislautakuntaa ottamaan sairaanhoitajattaren palvelukseensa ja perustamaan tilapäisen sairaalan, mutta vasta tammikuussa 1912 ryhdyttiin näihin

toimenpiteisiin. Tammikuun 17 päivän ja toukokuun 31 päivän välisenä aikana hoidettiin tässä sairaalassa 40 sairasta. Muissa kunnissa on kurkkumätää esiintynyt ainoastaan hajanaisina tapauksina.

Syksyllä alkoi tulirokko liikkua Hallan sahalla, joka sijaitsee saarella Kotkan satamassa, mutta kuuluu Kymin pitäjään. Alussa vietiin sairaat Kotkan kaupungin kulkutautisairaalaan, mutta lokakuulla asetettiin vasta valmistuneessa rakennuksessa Kymin vaivaistalolla kuntoon väliaikainen sairaala, johon ennen vuoden loppua otettiin 26 sairasta, joista 6 kuoli.

Virolahdella ilmestyi kesällä ja loppupuolella vuotta kunnanlääkärin ilmoituksen mukaan pahanlaatuista ripulia (dysenteria) yksityisinä tapauksina.

Kulkutaudeista mainittakoon vielä lapsihalvaus, jota ilmaantui yhteensä 3 tapausta, nimittäin toukokuulla Kymissä ja Suursaarella yksi tapaus kummassakin ja Virolahdella yksi tapaus joulukuussa.

Syystä että eräs vaimo Sippolan Viialasta oli lähetetty lääninsairaalaan, toimitin kunnallislautakunnan esimiehen pyynnöstä siellä yleisen kuppatautitarkastuksen. Sairaita en tavannut.

Piirissä on ainoastaan yksi kunnanlääkäri, nimittäin Virolahdella. Kunnansairaaloita ei ole yhtäkään.

Haminan kaupungissa ei ole tähän asti ollut vakinaista hammaslääkäriä, mutta vuoden loppupuolella asettui venäläinen naishammaslääkäri kaupunkiin ammattiaan harjoittamaan.

Tohtori Rosenius Kotkassa ei ole voinut tilivuoden kuluessa tehdä ainoatakaan matkaa ulkosaariin siitä syystä, että hän ei ole saanut valtion höyrylaivoja käytettäväkseen.

Kiertäviä sairaanhoitajattaria on samoissa pitäjissä kuin edellisenä vuotena. Helmikuun 2 p:nä 1912 myönsi K. Senaatti Tytärsaaren kunnan tekemästä anomuksesta tälle kunnalle 800 markan suuruisen valtioavun sairaanhoitajatarkätilön palkkaamiseksi m. m. sillä ehdolla, että kunta kustantaa hänelle vapaan asunnon ja lämmön. Tähän ehtoon kunta, kumma kyllä, ei kuitenkaan suostunut, vaan anoi Senaatilta, että ehto poistettaisiin ja valtioapu korotettaisiin 150 markalla. Tämän anomuksen on Senaatti äsken hylännyt.

(A. Th. Ehrström.)

Lappeenrannan piiri. Keuhkotautiin ilmoittaa papisto v. 1912 kuolleen 119 henkilöä, s. o. 11.1 % eli 1.8 tuhatta asukasta kohti.

Ottamalla lukuun akuuttien infektsiotautien leviämissuhteet on ensiksi mainittava, että tulirokko, joka pitkät ajat oli vitsauksena raivonut ympäri koko piiriä, lamaantui v. 1912 siihen määrin, että piirissä esiintyi ainoastaan 9 sporadista tapausta, joista 5 Valkealassa, muut Luumäellä, Savitaipaleella ja Taipalsaarella. Kuolemantapauksia ei mainitun taudin takia sattunut enää ainoatakaan. — Muista kulkutaudeista herätti kurkkumätä (siihen luettuna myös

kuristustauti) v. 1912 ehkä enintä huomiota. Lappeen pitäjässä näyttää tauti tulleen melkein endemiseksi siitä päättäen, että tautia on joka kuukausi ilmennyt muutamia yksityisiä tapauksia eri paikoilla pitäjää, ei kumminkaan niin runsaassa määrin, että tauti olisi epidemian tavoin liikkunut. Valkealan pitäjässä esiintyi kurkkumädän tapauksia runsaasti, etenkin vuoden loppupuolella ja etupäässä pitäjän länsiosassa, jossa monet Kymijoen varrella sijaitsevat väkirikkaat ja suuriliikkeiset tehtaat sekä Kouvolan aseman seudut ovat olleet omiansa aina uusia taudintapauksia aiheuttamaan ja epidemiaa vireillä pitämään. Kouvolassa sijaitseva Valkealan kunnan kulkutautisairaala onkin melkein yksistään tämän taudin vuoksi saanut alituisesti olla käytännössä. Kurkkumätää (ja kuristustautia) sairastavia hoidettiin mainitussa laitoksessa v. 1912 yhteensä 109, joista kuoli 11. Siihen nähden että papiston ilmoituksen mukaan tähän tautiin on kuollut Valkealassa kaikkiaan 17 henkilöä, ja epäilemättä useimmat tähän tautiin sairastuneet pitäjäläiset ovat saaneet hoitoa kulkutautisairaalassa, täytyy tehdä se johtopäätös, että tauti on ulkopuolella sairaalaa hoidettujen joukossa ollut paljo kuolettavampi kuin niiden, jotka sairaalassa ovat saaneet järkiperäistä ja huolellista hoitoa. — Tuhkarokko, joka edellisen vuoden lopulla näytti olevan piirissä jo laimentumassa, pysyi kumminkin vielä seuraavana vuotena kaikissa piirin pitäjissä elinvoipaisena paitsi Savitaipaleella ja Suomenniemellä, mutta runsaassa määrin ilmestyi taudintapauksia ainoastaan Lappeella, noin $^2/_3$ kaikista piirissä tapahtuneista tuhkarokon aiheuttamista kuolemantapauksista. Vuoden puolivälillä oli tuhkarokko jo kokonaan lakannut raivoamasta. — Lavantautiin, joka papiston ilmoituksista päättäen on Valkealassa ollut kuolettavainen (12 kuolemantapausta), ei muissa kunnissa ole kuollut ainoatakaan henkilöä. — Epidemian luonteen saavutti punatauti Taipalsaarella ja Savitaipaleella mainituissa pitäjissä runsaassa määrin esiintyvien puuskaisien suolikatarritapauksien yhteydessä. Tauti liikkui siellä useissa kylissä kahden puolen mainittujen pitäjien välistä rajaa, alkaen heinäkuussa ja päättyen lokakuussa sekä saaden uhriksensa 3 aikaihmistä ja 4 alaikäistä lasta. Myöskin Lappeen pitäjässä ilmaantui useita punataudin tapauksia, joista yhteensä 4 (1 aikaihmisen ja 3 lapsen) päättyi kuolemalla. — Yksi tapaus lievää isoarokkoa (varioloides), jonka diagnosi jäi epävarmaksi, ilmestyi kuitenkin Valkealan pitäjässä Tirvaan tehtaalla; sairas lapsi eristettiin varmuuden vuoksi kunnan kulkutautisairaalaan.

Lemin, Savitaipaleen ja Suomenniemen kunnat eivät mainittuna vuotena vielä olleet hankkineet itsellensä kiertävää sairaanhoitajatarta eli diakonissaa. Muissa kunnissa niitä oli yksi kussakin seurakunnan palkkaamana. Paitse näitä kustansivat itsellensä diakonissan Lappeenrannan hyväntekeväisyysseura »Ensi apu», jonka toiminta käsittää Lappeenrannan kaupungin ja sen etukaupungit, ja Valkealassa Kymin- ja Voikantehtaat sekä Lappeella Laukaan tehdas. Dia-

konissa oli sairaanhoitajana myös Valkealan kulkutautisairaalassa ja Lappeen vaivaistalon sairaalassa.

Kätilöitä oli piirissä 15, joista 1 oli Lappeenrannan kaupungin. Savitaipaleen ja Suomenniemen kuntien kätilöt ovat harjaantuneet synnytyspihtien käyttämiseen.

Kunnanlääkärejä oli piirissä 2, nimittäin Savitaipaleella ja Luumäellä. Edellinen saa palkakseen myös Suomenniemen kunnalta valtion myöntämät 500 markkaa käydäksensä siellä 2 kertaa kuukaudessa sairaita vastaanottamassa.

(K. A. Hällström.)

Luumäen kunnanlääkärinpiiri. Toimintakauteni aikana on yleinen terveydentila kunnassa ollut tyydyttävä. Lapsissa on huomattu tarttuvia tauteja ainoastaan yksityisinä tapauksina.

Mitään yleisempiä, terveydenhoitoa koskevia kysymyksiä ei ole vuoden kuluessa kunnallislautakunnassa käsitelty.

Yksi diakonissa on, joka on toiminut sekä varsinaisessa sairaanhoidossa että desinfisioimistehtävissä tarttuvien tautien sattuessa. (John Corell.)

Antrean piiri. Varallisuus on suurin Jääsken kunnassa, huonoin Rautjärvellä, toimeentulo kuitenkin kaikkialla hyvä. Vuoksen varrella ja Saimaan rannoilla olevat tehtaat (Enson puuhiomo Jääskessä, Tainionkosken puuhiomo ja Inmolan saha Ruokolahdella, Pulpin sellulosatehdas ja Honkalahden saha Joutsenossa y. m.) tarjoavat runsaasti työansiota ja menekkiä maantuotteille; kulkuneuvot ovat hyvät. Asunnot ovat, kuten kaikkialla Itä-Suomessa hajallaan; taajaan asuttuja seutuja ovat vain edellä mainittujen tehtaitten ympäristöt.

Yleinen terveydentila onkin v. 1912 ollut jokseenkin hyvä. Suurempia kulkutauteja ei ole esiintynyt ollenkaan. Enimmin on esiintynyt kurkkumätää ja kuristustautia, yhteensä 95 tapausta. — Punatauti esiintyi syyspuolella kulkutaudin luontoisena Ruokolahden Siitolan kylässä ja vähemmässä määrässä Enson tehdasalueella, mutta oli lievää laadultaan. Lopulla vuotta ilmaantui jonkun verran influenssaa. — Lapsihalvausta ilmotti Ruokolahden kunnanlääkäri maaliskuulla yhden tapauksen.

Varsinaisia kunnallisia sairastupia ei piirissä ole. Jääskessä on kulkutautisairaalaksi varattuna rakennus, jossa on jokseenkin tilava tupa ja keittiö; siinä on v. 1912 hoidettu 2 kurkkumätäpotilasta. Yksityisiä sairaaloita ja parantoloita oli: tehtaan lääkäri H. Piponiuksen omistama synnytyslaitos Imatralla, joka nauttii valtionapua (avattu v. 1911 ja suljettu 31/XII 12) kylpyparantola »Rauha» Joutsenossa, joka vuoden kuluessa uudelleen avattiin, oltuaan alkuvuoden suljettuna vararikon takia, sekä n. k. luonnonparantola Kirvussa, josta viime vuosikertomuksessa on tarkemmin mainittu.

Piirissä oli neljä vakinaista kunnanlääkäriä, nimittäin Antreassa, Kirvussa, Jääskessä ja Ruokolahdella, jota paitsi Rautjärven kunta oli palkannut Hiitolan

kunnanlääkärin käymään sairaita vastaanottamassa Ilmeellä ja Rautjärven kirkolla 3 kertaa kuussa.

Kiertäviä sairaanhoitajattaria on Jääskessä seurakunnan palkkaama diakonissa, joka ei nauti valtioapua, sekä Joutsenossa samoin seurakunnan diakonissa, joka nauttii valtioapua, Jääsken sairaanhoitajatar on tarttuvien tautien tapauksissa toimittanut desinfisoimisen lääkärin määräysten ja ohjeitten mukaan.

Köyhäintaloja ei ole yhdessäkään piirin kunnassa. (T. Hannikainen.)

Jääsken kunnanlääkärinpiiri. Mitään tärkeämpiä yleistä terveydenhoitoa koskevia kysymyksiä ei ole lautakunnan kokouksissa käsitelty, eikä mitään erityisempiä toimeenpiteitä tai parannuksia yleisen terveydenhoidon alalla ole tapahtunut.

Terveydentila on ylimalkaan ollut hyvä.

Kiertävä seurakunnan diakonissa on niinkuin ennenkin toiminut kunnassa.

(V. Inberg.)

Ruokolahden kunnanlääkärinpiiri. Vaikka kunnan puolesta joka kylässä onkin asetuksenmukaiset terveydenhoidonvalvojat, niin niillä ei käytännössä ole suurtakaan merkitystä, sillä yksityinen henkilö ja naapuri ei rupea mielellään tällaisissa asioissa ilmiantajaksi, vaan koettaa välttää rettelöimistä naapuriensa kanssa ja heidän vihaansa, joka siitä olisi seurauksena.

Tietääkseni ei kuluneena vuotena lautakunnalla ole ollut yhtään sellaista kokousta, jossa olisi terveydenhoitoa koskevia kysymyksiä käsitelty.

Yleinen terveydentila oli yleensä Ruokolahden pitäjässä kuluneena vuotena mielestäni suhteellisen hyvä.

Sairastupaa ei kunnalla ole. Tainionkosken tehtailla on tilapäinen sairaala kulkutauteja varten, ja allekirjoittanut ylläpiti yksityistä lapsenpäästölaitosta Imatralla.

Kunnassamme ei ole kiertävää sairaanhoitajatarta, ainoastaan Tainionkosken tehtailla on oma sairaanhoitajatar tehtaan työnväestöä varten. (H. Piponius.)

Kirvun kunnanlääkärinpiiri. Terveydelliset olosuhteet ovat Kiurun kunnassa vuonna 1912 olleet erittäin hyvät. (A. Molander.)

Antrean kunnanlääkärinpiiri. Terveydenhoitosääntöjen ja niiden noudattamisen suhteen ei ole entisestä tapahtunut muutoksia. En ole vuoden kuluessa saanut kutsua ottamaan osaa kunnallislautakunnan kokouksiin terveydenhoitoa koskevia asioita varten.

Yleinen terveyden tila on ollut kohtalainen.

Tulirokon ja difterian levenemisen ehkäisemiseksi on jotenkin yleiseen käytetty formalini-savustusta, jota varten kunnalle on hankittu uusi formalinilamppu. Lampun polttamisesta johtuneet menot ovat yksityiset joko itse kustantaneet tai, jollei heillä ole ollut siihen varoja tai ovat kieltäytyneet maksamasta, olen kirjoittanut desinfisioimistarpeet kunnan tiliin.

Tuberkulosi näkyy leviävän huolestuttavassa määrässä. Papiston ilmoitusten mukaan (jotka osapuilleen ovat oikeita tuberkulosiin nähden) on tähän tautiin kuollut 51 henkeä, tehden 21 % koko kuolleisuudesta. (Selim Wilén.)

Muolan piiri. Kurkkumätää ja kuristustautia esiintyi 54 tapausta. Köyhiä varten on edelleenkin maksutta saatu seerumia Lääkintöhallitukselta. Punatautia ilmeni 179 tapausta. Kivennavan pitäjän Joutselan kylässä oli toimessa väliaikainen sairaala, jossa hoidettiin 30 potilasta. Tauti oli, kuten ylimalkaan kaikki kulkutaudit tässä piirissä, saanut alkunsa Venäjän puolelta.

(Carl Gustafsson.)

Kivennavan kunnanlääkärinpiiri. Vuonna 1910 laadittiin uudet terveydenhoitosäännöt, jotka ovat Kuvernöörin vahvistamat. Ne ovat painetut ja levitetyt ympäri pitäjän ja vastaavat tarkoitustaan. Kuitenkin on perin vaikeata saada kuntalaisia ymmärtämään sääntöjen hyötyä ja noudattamaan niitä. Eivätkä edes terveydenhoitolautakunnan omat jäsenet niitä noudata.

Lautakunnan kokouksessa elokuun loppupuolella käsiteltiin toimeenpiteitä raivovan punataudin takia Joutselan kylässä ja päätettiin avata siellä väliaikainen sairaala sekä toimittaa puhdistuksia rajakylissä. Kokouksessa oli kunnanlääkäri läsnä ja oli hän anonut ylimääräistä kokousta punataudin takia.

Yleinen terveydentila vuonna 1912 oli joksenkin tyydyttävä.

Kiertävä sairaanhoitajatar (diakonissa) on ollut kunnassa monta vuotta.

(Hjalmar Gorschelnik.)

Käkisalmen piiri. Kuluneena vuonna ei kulkutaudeista tiedetty paljoa. Alkupuolella vuotta oli joitakin hinkuyskä- ja difteriatapauksia, mutta nekin rajoittuivat yksityisiin tapauksiin saavuttamatta kulkutaudin luonnetta. Vasta marraskuulla ilmestyi morbilli-epidemia Pyhäjärvellä ja jatkui se joulukuulle. Sen alku on nähtävästi lähtenyt vanhoista taudinpesistä Kalvenitsan kylässä, josta se sitten levisi Alakylään ja Pyhäkylään.

Influenssaa liikkui talvikuukausina kuten edellisinäkin vuosina. Poliomyelitis-tapauksia oli piirissä 5.

Piirissä on vuosittain ollut dysenteria-tapauksia. Tällöin on tauti tavallisesti rajoittunut johonkin taloon siten, että yksityiset tai korkeintaan jonkun talon asukkaat ovat siihen sairastuneet. Kuluneena vuonna kuitenkin Sakkolassa ja Hiitolassa esiintyi vähäisiä dysenteria-epidemioja siten, että 2—3 talon asukkaat sairastuivat punatautiin. Mikä on syynä dysenterian ilmestymiseen näin rajoitettuina tapauksina, ei ole vielä käynyt selville. Viime vuosisadalla se raivosi laajoina epidemioina. Olisivatko nämä vuotuiset ilmestymiset jatkona edellisiltä ajoilta, jää arvoitukseksi.

Veneerisiä tauteja ei ole ollut sanottavasti enemmän kuin edellisinäkään vuosina. Veneeristen tautien vuoksi olen pitänyt tarkastuksia Kaukolan pitäjän Tervolan kylässä, jolloin tarkastettiin 30 miestä, 24 naista ja 14 lasta, mutta tuloksetta. Sanotusta kylästä oli 4 miestä Viipurin sairashuoneella parannettavina, ja 2 naisessa, jotka olivat sieltä palanneet, ei tarkastustilaisuudessa havaittu taudin merkkejä. Toisen samallaisen kuppataudin tarkastuksen pidin Kaukolan Järvenpään kylässä, jossa tarkastettiin 30 henkilöä löytämättä kenessäkään taudin oireita. (G. V. Levander.)

Hiitolan kunnanlääkärinpiiri. Yleinen terveydentila on ollut jotenkin tyydyttävä.

Juoppouden ja salakapakoimisen seurauksena ovat puukotukset hyvin yleiset, joita vuoden varrella on sattunut neljä hengenvaarallista ja parikymmentä pienempää. Eivät naisetkaan viero väkijuomia.

Tuberkulosi on yleinen.

Yksi kiertävä diakonissa on, joka on hyvällä menestyksellä toiminut.

(Einari B. Heikel.)

Kurkijoen piiri. Tarttuvista taudeista on vain yksityisiä difteria-kohtauksia ilmennyt pitkin vuotta eri paikoissa Kurkijoella ja Parikkalassa; ne ovat päättyneet enimmäkseen onnellisesti (seerumin vaikutustako?). Papiston luetteloissa olevat lavantaudin (7) ja hinkuyskän (20) kuolintapaukset ovat aivan problemaattista laatua.

Keuhkotauti on vaatinut suunnilleen saman määrän uhreja kuin ennenkin, 68 (edellisenä vuonna 69) ollen 1.74 pro mille koko asukasluvusta (e. v. 1.8 ‰). Täällä niinkuin muuallakin maaseudulla ilmestyy se suuressa määrin perhetautina: jos missä talossa tapaa keuhkotautisen, siellä on, tahi on ollut, keuhkotautisia muitakin.

Viime syksynä Parikkalan kunnassa sattuneiden kuppatautitapausten (noin 10) takia tein marraskuun 5 p:nä läänin kuvernöörin määräyksestä tarkastuksen Parikkalan kirkonkylässä, jossa tuli ilmi yksi tuore taudinkohtaus.

Kiertäviä sairaanhoitajia, diakonissoja, on piirin kaikissa kunnissa. Kurkijoella on kolme, joista yhtä olen käyttänyt kiertävänä keuhkotautisten hoitajana; hänen tointaan tässä suhteessa on kuitenkin ehkäissyt käytettävien varojen puute.

Kunnallisia sairaaloita ei piirissä ole yhtään. Parikkalassa ylläpitää pientä sairaalaa (4 vuodetta) n. s. samarialaisseura, joka nauttii valtio-apua. Kurkijoen diakonaattiyhdistyksellä taas on Papinmäellä pieni vanhain- ja lastenkoti, joka on tarjonut rauhallisen turvakodin monelle toisten apua tarvitsevalle vanhukselle ja turvattomalle lapselle.

Piirin kaikissa kunnissa on kunnan palkkaama kätilö. Kunnanlääkäri on Parikkalan ja Jaakkiman kunnassa (N. J. Arppe.)

Parikkalan kunnanlääkärinpiiri. Yleinen terveydentila on ollut yleensä hyvä.

Kun on tullut tietooni tai kunnallislautakunnan esimies on saanut tietää että kulkutauteja jossakin talossa epäillään olevan, olen viipymättä käynyt sairasta tarkastamassa ja jos olen huomannut kysymyksessä olevan taudin olevan kulkutautia olen lähettänyt kirkollisen diakonaatin palkkaaman kiertävän diakonissan potilasta hoitamaan ja pitämään huolta siitä ettei tauti pääse leviämään; taudin päättyessä on diakonissa toimittanut desinfisioimisen. Olen myös jakanut ja antanut diakonissan levitettäväksi painettuja selontekoja eri kulkutaudeista. (Ture Kumlin.)

Sortavalan piiri. Vuosi on merkillinen siitä, että kulkutauteja on liikkunut vähemmän kun pariin vuosikymmeneen. Tähän tulokseen on ainakin osaksi vaikuttanut se seikka, että Sortavalan kaupunki on palkannut kiertävän sairaanhoitajattaren, joka toimii piirilääkärin käskynalaisena piirissä.

Sortavalan kunnan vaivaistalossa, jossa vuoden kuluessa on hoidettu muun muassa kuusi mielenvikaista, olen käynyt säännöllisesti kerta kuukaudessa tarkastusmatkalla.

Kaupungissa ja Sortavalan pitäjässä sijaitsevissa ylimääräisissä kuppasairaaloissa on hoidettu seuraava määrä piirin eri kunnista kotoisin olevia sairaita.

	Syf. rec.		Recidiv.	
	m.	n.	m.	n.
Sortavalan kaupunki	—	—	2	1
» pitäjä	1	1	5	1
Uukuniemen pitäjä	1	1	1	—
Ruskealan »	—	—	—	1

(Werner Starck.)

Uukuniemen kunnanlääkärinpiiri. Yleinen terveydentila Uukuniemellä kuluneena vuonna on ollut hyvä. (G. Valle.)

Salmin piiri. Impilahden ja Salmin kunilla on v. 1912 ollut omat kunnan sairaanhoitajattaret, joitten palkkaamiseksi valtio jo vuoden 1911 lopussa myönsi 300 markkaa vuotuisesti 5 vuoden ajaksi ehdoilla, jotka pääasiallisesti tarkoittavat saraanhoitajattarien sitä ennen huonon aseman parantamista. Ilmestyneitten kulkutautien takia ovat keväällä Suistamon, kesällä Suojärven sekä syksyllä Korpiselän kunnassa toimineet tilapäiset sairaanhoitajattaret. Impilahden kirkonkylässä sijaitsevaa orpokotia, jota ovat ylläpitäneet osaksi Impilahdella toimiva naisyhdistys osaksi Impilahden luterilainen seurakunta ovat hoitaneet Helsingin diakonissalaitoksesta hankitut diakonissat. Samalla ovat he kuten ympäristössäkin hoitaneet sairaita.

Vuoden 1912 kuluessa on jokaisessa Salmin piirin kunnassa ollut oma kunnankätilönsä. Sitä paitsi on Pitkästärannasta kotoisin oleva kätilö kodissaan myöskin harjoittanut kätilön ammattia 25 päivästä toukokuuta 25 päivään lokakuuta. Korpiselän kunnan kätilö on suorittanut tutkinnon koneellisessa lapsenpäästötaidossa, ja Salmin kätilö on muutamia vuosia sitten ottanut osaa Helsingin lapsenpäästölaitoksessa pidettyyn kurssiin maalaiskätilöjä varten. Yleisön luottamus kätilöihin on vuosi vuodelta kasvanut, ja etenkin Salmissa on kätilöllä ollut paljon työtä.

Helmikuussa havaittiin Suistamon pitäjän Leppäsyrjän ja Pyörittäjän kylissä pilkkukuumetta sairastavia. Tarttuma oli varmaankin saanut alkunsa Venäjältä päin tulleista tukinhakkaajista. Tauti liikkui yllämainituissa kylissä huhtikuun keskivaiheille asti. Mainittuun tautiin sairastui yhteensä 29 henkilöä, joista 1 kuoli. Kunnan palkkaama sairaanhoitajatar hoiti sairaita 11/3—30/4. Helmikuun loppupuolella ilmestyi Suojärven pitäjän Hautavaaran kylässä pilkkukuumetta, joka varmaankin oli saanut alkunsa Venäjältä, rajan läheisyydessä olevasta Potkuselän kylästä. Ollen lievää laatua leveni tauti sittemmin Kaipaan ja Voipa-kyliin ja vasta huhtikuun keskivaiheilla tuli se asianomaisten tietoon. Tautia jatkui kesäkuun alkuun asti. Kaikkiaan sairastui pilkkukuumeesen yhteensä 27 henkeä. Kaksi sairaanhoitajatarta, toinen Hautavaaran, toinen Kaipaan kylässä, hoiti sairaita. Pilkkukuume on ylimalkaan ollut lievää laatua riippuen varmaankin siitä, että ankara pilkkukuumerutto 18—20 vuotta sitten on raivonnut paikkakunnalla.

Äkillistä lapsihalvausta on esiintynyt maaliskuulla (1), sekä heinäkuulla 1 tapaus Salmin Kirkkojoen seurakunnassa.

Kuppatautisiksi epäiltyjä olen tarkastanut tammikuun 25 p:nä Pitkässärannassa ja kesäkuun 26 p:nä Salmin pitäjän Karhun kylässä, jossa en havainnut kuppatautisia, sekä huhtikuun 3 p:nä Suistamon pitäjän Niinisyrjän kylässä, jossa ilmeni syfilis recens-tapaus.

Kansa etenkin syrjäpaikoissa on taikauskoinen ja yleiseen, terveydenhoitoon samaten kuin yksityiseenkin terveydenhoitoon nähden hyvin alkuperäisella kannalla. Näin ollen ja koska lääkärejäkin piirin laajuuteen katsoen on liian harvassa, joutuu sairas useimmiten kaikenlaisten taikatemppujen uhriksi. Ainoastaan suuremmissa liikepaikoissa ja kirkonkylissä on viime aikoina ollut huomattavissa jonkunmoinen kehitys parempaan päin. Kunnallislautakunnilta, joissa nykyisessä kokoonpanossaan on paljon kaikille edistykselle vihamielisia jäseniä, ei ole juuri myötävaikutusta toivottavissa. Ainoa keino, joka terveydenhoidon suhteen nopeasti veisi eteenpäin, olisi varmaankin erityisien terveyslautakuntien asettaminen joka pitäjään. Tällaisiin terveydenlautakuntiin olisi tietenkin valittava sivistyneitä henkilöitä ja etupäässä kansakoulunopettajia, joilla ylimalkaan on mitä suurin vaikutusvalta yleisöön, jos he vain tahtovat käyttää sitä. Impilahti-Kitelän kunta päätti jo v. 1911 perustaa erityisen terveyslautakunnan, jonka säännöt Lääkintöhallitus ja Viipurin läänin hallitus v. 1912 vahvistivat ja johon kunta valitsi jäseniä. Mainittu lautakunta alottaa toimintansa vasta v. 1913. Salmin kunnassa on myöskin ollut puhetta erityisen terveydenlautakunnan perustamisesta, mutta onnettomuudeksi valittiin uusia miehiä kunnan hallitukseen, ja homma siirtyi tuonnemmaksi. Kansantajuisia kirjasia tuberkuloosista, veneerisistä taudeista ja trakoomista on levitetty kansan kesken, ja ovat sairaanhoitajattaret innokkaasti toimineet asian hyväksi. Kuhnen oppi näyttää olevan paikkakunnalla »au retour».

Maata viljelevän kansan toimeentulo oli vuoden alkupuoliskolla tukalahkoa heinien vähyyden takia. Kevät ja alkukesä olivat hyvin suotuisia kasvallisuudelle, niin että heinänsato oli runsaampi kuin kymmeniin vuosiin. Syksy taas oli tavattoman sateinen, niin että viljat ja oljet monin paikoin pilaantuivat. Maanviljelijän toimeentuloa piirissä ja etenkin Laatokan rannoilla vaikeuttaa se seikka, että korkeitten työpalkkojen, ammattitaidon puutteen sekä laiskuuden takia työn teettäminen käy hyvin kalliiksi. Näin ollen jää maanviljelys takapajulle, ja talollinen turvautuu metsänmyyntiin, joten irtaimen väestön työpaikat kohoavat, ainakin niin kauan kuin metsiä riittää. Irtaimen työkansan toimeentulo on yhä jatkuvien metsätöiden vuoksi ollut hyvä, onpa heinien halpuuskin ollut heille eduksi; ainoastaan jauhojen hinnat ovat olleet kohoamaan päin.

Huomattavimmat taudit Salmin piirissä ovat: Struma Impilahdella ja Salmissa, Botriocephalus latus' en tuottamat häiriöt, synnyttämisen ja lapsivuoteen aikana saadun huonon hoidon aiheuttamat taudit, hampaitten caries, sekä trakoomi, joka kuitenkin tuntuu olevan hyvin vitkallista ja lievää laatua.

Huomattavin tauti lapsissa on useinkin hyvin pitkälle kehittynyt rachitis sekä vanhemmissa lapsissa paastoamisesta ja liiallisesta kahvin juonnista johtuva heikkous. Lukuun ottamatta ruukkien työkansaa on rahvas vielä verraten hyvin säilynyt tuberkuloosilta, joka kuitenkin on levenemään päin. Murhaavimmaksi taudiksi Salmin piirissä on muodostunut venäläisen väkiviinan juonti, tyhjentäen kukkarot, aiheuttaen etenkin Impilahdella ja Salmissa yhtämittaa puukotuksia ja tappeluja sekä pilaten terveyden. Useinkin kuuluvat juopot humalapäissään juovan 80 jopa 95 %:ista pirttua.

Synnytyslaitoksia sekä varsinaisia kuntien tahi yksityisten kannattamia sairastupia ei ole. Tilapäisesti hankittiin huoneustot Suistamon Leppäsyrjän kylään keväällä pilkkukuumetta sairastavia varten sekä syksyllä Korpiselän kylään siellä liikkuvan tulirokon takia, mutta jäivät kumpaisetkin sairastuvat yleisön uppiniskaisuuden vuoksi käyttämättä. Impilahden kirkonkylässä on v. 1912 kuluessa toiminut »orpokoti» etupäässä orpolapsia varten. Salmin Tuleman kylässä on Hosiainoff veljesten rakentama orpokoti marraskuun 1 p:stä lukien ollut toiminnassa etupäässä köyhien vanhuksien hyväksi

(K. B. H. Fonselius.)

Impilahden ja Kitelän kunnanlääkärinpiiri. Yleinen terveydentila on ollut hyvä. Terveydenhoitolautakunnan ohjesäännöt saatiin lopullisesti syksypuolella vahvistetuiksi. Tietääkseni ei lautakunta kuitenkaan vielä kertaakaan ole kokoontunut. Kiertävä sairaanhoitajatar on toiminut kunnassa paitsi marraskuun 10 päivästä vuoden loppuun, jolloin hoitajattarien vaihtuessa syntyi väliaika. (Rafael Wegelius.)

Suistamon kunnanlääkärinpiiri. Yleinen terveydentila on vuoden kuluessa ollut jotenkin hyvä. Pilkkukuumetta ilmestyi helmikuussa Leppäsyrjän- ja Pöyrryttäjän kylissä, jotka kylät ovat pitäjän itäisessä osassa, jossa sivistys on ylimalkaan jonkun verran alhaisemmalla kannalla kuin muualla pitäjässä, ja asukkaat tottuneita turvautumaan puoskareihin. Tämä seikka sekä taudin lievä laatu vaikuttivat, että en saanut tietoa kulkutaudista ennenkuin se jo oli levinnyt muutamiin kotiin. Kun sitten lääkkeitä ja desinfektioonitarpeita annettiin kunnan laskuun ja kunnan palkkaama väliaikainen sairaanhoitajatar kävi sairaita hoitamassa ja toimitti desinfisioimisia, saatiin kulkutauti estetyksi levenemästä muihin kyliin. Tautiin sairastui kaikkiaan noin 30 henkilöä, joista yksi iäkäs ja muuten sairaaloinen naishenkilö kuoli. Tarttuma oli luultavasti tullut Suojärveltä tahi Venäjältä, sillä jotenkin usein käytetty rahtitie Suojärveltä länteen päin kulkee Leppäsyrjän kylän läpi, ja Suistamon rahvas käy usein Venäjän Karjalassa metsänhakkuutyössä tai harjoittelee viinan salakuljetusta rajan yli. (A. Maximoff.)

Suojärven kunnanlääkärinpiiri. Kevättalvella, huhti-, touko- ja kesäkuun aikana, oli pienemmässä määrässä, ehkä 4—5:ssä kylässä, pilkkukuumetautia. Syyskuukauden loppupuolella ilmestyi keskuskylään muutama skarlatiinaksi epäiltävä tapaus ja tuli samanlaisia lisäksi lokakuun alkupuolella, jolloin kunnanlääkäri itse sairastui huomaten

oman tautinsa varmasti skarlatinaksi. Päästyään vuoteesta marraskuussa tuli hänen hoidettavakseen muutamia munuaistauti-sairaita ja saattoi hän silloin sekä näiden tarkastuksesta että kuulustelujen kautta tulla selvyyteen siitä, että paikkakunnalla oli olemassa skarlatiinaa lievänä laatuna, mutta tuoden jälkitautina suhteellisesti usein munuaistaudin mukanaan. Suojärvelle lienee se saapunut syyskuussa käräjärahvaan mukaan Korpiselän pitäjästä ja on sitä edelleen olemassa pienemmässä määrin, kuten kuukausiilmoituksista käy selville. (H. Wiena.)

Mikkelin lääni. *Mikkelin piiri.* Kuolevaisuus on ollut koko joukon pienempi kuin viimeisinä edellisinä vuosina, eikä niin pientä kuolevaisuutta ole merkitty jälkeen vuoden 1904, jolloin se myös oli 15.7. Kuolevaisuuden väheneminen kohdistuu pääasiallisesti ensimäisellä ikävuodella oleviin lapsiin, nähtävästi riippuen siitä seikasta, että viime vuonna esiintyi vähäisessä määrin ankaranluontoisia hengitys- ja ruoansulatuselinten katarreja rintalapsissa.

V. 1912 ei toimitettu yhtään yleistä kuppataudintarkastusta Mikkelin piirissä.

Terveydentila piirissä oli v. 1912 hyvänpuoleinen. Kulkutaudeista ilmeni ainoastaan tuhkarokkoa runsaanlaisesti, jonka lisäksi kurkkumätää ja kuristustautia esiintyi tavallista enemmän, vaikkei missään paikassa erityisesti kulkutaudin tavoin. Muista kulkutaudeista havaittiin enimmäkseen satunnaisia (sporaadisia) tapauksia.

Lapsihalvausta (poliomyelitis ant. acuta) tuli tietooni ainoastaan yksi tapaus, nim. Ristiinan pitäjän Koljolan kylästä.

Vuoden 1911 alussa asettui hammaslääkäri Knut Ahrenberg Mikkelin kaupunkiin ammattiaan harjoittamaan. Kaupungin valtuuston kanssa tehdyn sopimuksen mukaan hoiti hän myös kansakoululasten hampaita vuotuista korvausta vastaan.

Kiertäviä sairaanhoitajia (diakonissoja) oli v. 1912, paitsi Mikkelin kaupungissa, myös Mikkelin maaseurakunnassa, Hirvensalmella ja Ristiinassa. Jo pari vuotta takaperin ryhdyttiin Anttolassakin vakaviin toimiin vakinaisen diakonissan hankkimiseksi, ja edistyi asia viime vuonna niin pitkälle, että valtioapu sairaanhoitajattaren palkan lisäksi myönnettiin, joten vuoden 1913 alussa diakonissa jo astui toimeensa.

Kaikissa edellämainituissa kunnissa on perustettu erityiset n. k. »seurakunnan diakonitar-rahastot», josta diakonissan palkka maksetaan, ja joihin varoja kerätään kolehdeillä, lahjoituksin, y. m. t. Nyttemmin on siis Kangasniemi ainoa piirin kunta, jossa ei ole vakinaista kiertävää sairaanhoitajatarta, eikä siellä vielä tietääkseni ole ryhdytty minkäänlaisiin toimiin sellaisen hankkimiseksikaan. (Aug. Hillbom.)

Heinolan piiri. Keuhkotautiin on — papiston ilmoitusten mukaan — kuollut 70 henkilöä, vastaten 8.13 % kuolleitten luvusta (1.45 kutakin tuhatta asukasta kohti).

Yleinen terveydentila on ollut jokseenkin hyvä.

Lapsihalvausta on ilmennyt ainoastaan 1 tapaus (Mäntyharjussa tammikuulla).

Samaa tautia on Hartolassa niinikään esiintynyt vain 1 tapaus. Kyseessä on 12-vuotias poika, joka jo syyskuussa äkillisesti sairastui mainittuun tautiin vaikka vasta lokakuussa sain tiedon siitä. Halvaus kohdistui molempiin alaraajoihin vaikeuttaen aluksi suolen ja vesirakonkin toimintaa noin 2:ksi viikoksi; muuten on hän myöhemmin vähitellen toipunut.

Kulkutautien leviämisen vastustaminen kävisi sangen vaikeaksi, ellei apuna olisi kiertäviä sairaanhoitajattaria, joita nykyään on Joutsassa, Mäntyharjussa, Heinolan maalaiskunnassa ja Sysmässä.

Paikkakunnallisista taudeista mainittakoon, että ennen verraten yleinen conjunctivitis trachomatosa näyttää harvenemistaan harvenevan.

(Herman Buss.)

Sysmän kunnanlääkärinpiiri. Kunnallislautakunnan kokouksissa — erikoista terveydenlautakuntaa ei ole — ei vuoden aikana ole käsitelty mitään terveydenhoitoa koskevia kysymyksiä. Terveydenhoidolliset suhteet eivät näytä olevan kovin kehuttavalla kannalla. Kunnassa toimii »terveysliitto», joka myöskin kustantaa kiertävän sairaanhoitajattaren, jonka toimena m. m. on asuntojen desinfisioiminen tarttuvien tautien jälkeen. Vuotta 1913 varten on kunta jo myöntänyt terveysliitolle 400 markan kannatuksen kiertävän sairaanhoitajattaren palkkaamiseksi. Terveysliitto on hankkinut tonttimaan sairashuonetta varten, jotapaitsi sillä on koottuna samaa tarkoitusta varten rakennusrahastoksi Smk. 2,611: 19, joten kunnalla on täysi syy piakkoin käydä käsiksi sairashuoneen rakentamiseen.

Yleinen terveydentila on ollut hyvä.

Keuhko- kuin myöskin muita tuberkuloottisia tauteja on silmiinpistävästi vähän. Kirkkoherran virastolta saatujen tietojen mukaan kuoli keuhkotautiin 11 henkilöä, joka tekee 7.2 % kuolleista ja 1.24 % asukasmäärää kohti.

Koko vuoden on terveysliiton palkkaamana toiminut kiertävä sairaanhoitajatar, joka vuoden ajalla on tehnyt 16 pitempää matkaa (= ulkopuolelle kirkonkylää) ja käyttänyt toiminnassaan 85 toimituspäivää. Asuntojen desinfisioimisen on hän toimittanut 23 kertaa. (K. Niskanen.)

Mäntyharjun kunnanlääkärinpiiri. Mitään muutoksia yleisissä terveydenhoidollisissa suhteissa ei ole tapahtunut.

Yleinen terveydentila on ollut hyvä.

Tuberkulosi on maalaisväestön joukossa harvinainen. (Oskar Ehnberg.)

Joroisten piiri. Yleinen terveydentila piirissä on tilivuonna ollut jotenkin hyvä ja tyydyttävä. Tosin on kulkutauteja vuoden kuluessa liikkunut piirissä, mutta näistä ovat ainoastaan tulirokko, tuhkarokko ja influenssa olleet laajemmalta levinneinä. Muista kulkutaudeista mainittakoon vielä lavantauti, hinkuyskä, kurkkumätä ja lapsihalvaus, mutta näitä tauteja on esiintynyt vain joissakuissa pitäjissä ja niissäkin pienemmillä aloilla. Kuolevaisuus on ollut hiukan vähäisempi kuin edellisenä vuonna.

Isonrokon tapauksia on vuoden kuluessa tullut tietooni ainoastaan yksi, Heinäveden pitäjästä. Eräs keskiikäinen nainen — kotoisin Heinävedeltä, mutta ollut Pielisjärvellä — sairastui tullessaan Heinävedelle isoonrokkoon. Hän eristettiin heti; muita tapauksia ei ilmennyt Heinävedellä.

Vilutautia on vuoden kuluessa huomattu Joroisten pitäjässä yksi tapaus elokuussa ja Virtasalmella myös yksi tapaus huhtikuussa.

Tilivuonna on hoidossani ollut 3 keuhkotuberkulosia sairastavaa henkilöä Joroisista ja yksi Virtasalmen pitäjästä.

Skrofulootisia lapsia on kyllä piirissä, mutta ei kuitenkaan suuressa määrin.

Rachitis- eli riisitauti on hyvin levinnyt piirilääkärialueella.

Joroisten piirissä on vaivaistaloja Joroisten ja Pieksämäen pitäjissä. Näiden vaivaistalojen yhteydessä on erityiset rakennukset sekä sairata että mielenvikaisia varten. Joroisissa on mielisairasten hoitajana diakooni.

(A. Oker-Blom.)

Heinäveden kunnanlääkärinpiiri. Mitään uudistuksia tai parannuksia ei terveydenhoidon suhteen ole pantu toimeen.

Yleinen terveydentila, vuodentulo ja ilmastosuhteet ovat olleet edulliset.

Kiertävänä sairaanhoitajattarena on toiminut diakonissa. Diakonissa on matkustellut pitäjällä hoitaen sairaita heidän kodeissaan, toimittanut tarvittavat desinfisioimiset ja erikoisesti pitänyt huolta varattomien henkilöiden sekä kunnan köyhien sairaanhoidosta. (Martti Hämäläinen.)

Juvan kunnanlääkärinpiiri. Yleisen terveydenhoidon alalla ei vuoden kuluessa ole tapahtunut mitään muutoksia.

Yleinen terveydentila on ollut hyvä. (Harald Enwald.)

Pieksämäen kunnanlääkärinpiiri. Terveydentila on ollut huonompi kuin edellisenä vuonna.

Terveydenhoidossa on ollut suurena apuna Pieksämäen diakonissa, jota pitäjäläiset halusta käyttävät. (A. Oker-Blom.)

Joroisten kunnanlääkärinpiiri. Kiertävän sairaanhoitajattaren tointa hoitaa seurakunnan diakonaattiyhdistyksen kustantama diakonissa, ja on hän saavuttanut kuntalaisten keskuudessa suuren suosion. (A. N. Arppe.)

Savonlinnan piiri. Kulkutauteja on tilivuonna liikkunut Savonlinnan piirikunnassa verraten vähän, ja ne ovat olleet jotenkin lieviä.

Kurkkumätätapauksia esiintyi viime vuonna yhteensä 27. Tauti oli ylimalkaan lievänlaatuista. Melkein kaikissa tapauksissa turvauduttiin seerumiin. Puheenalainen tauti on ilmennyt yksityisin kohtauksin, eikä se ole missään päässyt leviämään. Kun kaikki tapaukset, yhtä lukuunottamatta, ovat ilmaantuneet Säämingissä ja Rantasalmella, on syytä otaksua, että tarttuma ainakin osaksi on siirtynyt sinne Savonlinnan—Pieksämäen radalla työskentelevien henkilöiden matkassa. Tämän voipi päättää siitä, että useita tapauksia on ilmaantunut edellä mainittujen työläisten perheissä. Kuolevaisuusluku oli 7 (v. 1911: 27).

Kulkutautien vastustaminen on viime vuosina käynyt paljon tehokkaammaksi, kun jo neljään Savonlinnan piirin kuntaan on saatu kuntien tahi seurain palkkaamat sairaanhoitajattaret. (Wilh. Snellman.)

Rantasalmen kunnanlääkärinpiiri. Kuntakokouksissa ja kunnanvaltuuston kokouksissa on käsiteltävänä ollut kuntaan parhaillaan rakennettavana olevaa sairashuonetta koskevia asioita, joihin keskusteluihin kunnanlääkäri on ottanut osaa.

Yleinen terveydentila on vuoden kuluessa ollut jokseenkin hyvä.

Tuberkulosi, joka näihin asti on Rantasalmella, kuten tohtori T. Dreijerin tekemä tilasto v. 1911 osoitti, ollut hyvin vähän levinnyt, on vuoden 1912 kuluessa lisääntynyt pelottavaa vauhtia. Yhtenä syynä tähän lisääntymiseen pidän omasta puolestani asuntohygienisten olojen huonontumista paikkakunnalla sen jälkeen kun Savonlinnan-Pieksämäen rautatierakennuksen työväkeä vuoden 1911 puolivälillä alkoi muuttaa rakenteella olevan radan varrella oleviin kyliin. Näihin kyliin nimittäin useampaan asumukseen tuli entisten lukuisien loisien lisäksi suuria rautatietyömies-perheitä, joissa olen huomannut olevan runsaasti tuberkulosi-tauteja sairastavia. — Olen vielä ollut huomaavinani, että juuri samoista rautatienvarsikylistä ovat kotoisin melkein kaikki ne paikkakuntalaiset, jotka viime vuoden aikana sairastuivat keuhkotuberkulosiin. — Keuhkotaudin levenemisen ehkäisemiseksi on koetettu desinfisioida heti kaikki ne asumukset, joissa keuhkotautipotilas on kuollut. Kunnanlääkäri on vuoden kuluessa pitänyt pari esitelmää tuberkulosista sekä levittänyt kansalle Lääkintöhallitukselta saamiaan kirjasia.

Kunnalle pitäisi elokuun 1 päiväksi v. 1913 valmistua oma, nykyajan vaatimuksia vastaava sairastupa, johon on suunniteltu lasarettiosastolle 14—16 paikkaa ja epidemiaosastolle 4 paikkaa. Paikkakunnalla onkin tähän asti ollut sairashuoneesta suuri puute, lääninsairashuoneeseen kun on hyvin hankala kuljettaa sairaita ja lähempänä olevassa Savonlinnan sairashuoneessa kun on melkein aina paikat täynnä.

Rantasalmen kunnassa on vuonna 1912 ollut kaksi kunnan palkkaamaa kiertävää diakonitarta. (Aku Sivola.)

Kangaslammin kunnanlääkärinpiiri. Yleinen terveydentila oli tyydyttävä. (K. E. Holmberg.)

Puumalan kunnanlääkärinpiiri. Kunnallislautakunnalla, joka myöskin samalla on terveydenhoitolautakuntana, ei ole tietääkseni kokouksissaan ollut mitään erikoisempaa, tärkeämpää terveydenhoitoa koskevaa kysymystä käsiteltävänä.

Yleinen terveydentila on vuoden kuluessa ylipäänsä ollut hyvä.

Tuberkulosia ja skrofulosia on pitäjässä hyvin vähän. (O. A. Okkonen.)

Kerimäen kunnanlääkärinpiiri. Vuoden kuluessa ei kunnallislautakunnan kokouksissa ole mitään terveydenhoitoa koskevia asioita ollut keskustelun alaisina.

Yleinen terveydentila on pidettävä tavallista parempana.

Tuberkulosia on kunnassa yleensä vähän.

Sama kiertävä sairaanhoitajatar kuin edellisenäkin vuotena on toiminut kunnassa. (Bror Söderlund.)

Kuopion lääni. *Kuopion piiri.* Terveydellinen tila on piirissä ollut yleensä hyvä muualla, paitsi Kuopion pitäjässä. Kulkutauteja on tosin esiintynyt, Keitelettä lukuunottamatta, piirin kaikissa kunnissa, mutta laajalti ne eivät ole liikkuneet, vaan ovat rajoittuneet kylään tai toiseen tahi vain yksityisiin perheisiin. Kulkutautien aiheuttamien kuolemantapauksien lukumääräkin on

vuoden kuluessa ollut harvinaisen pieni, nimittäin tuhkarokon 6, tulirokon 10, suolikuumeen 19 (?), punataudin 7, kurkkumädän 9 ja hinkuyskän, oikeammin sanoen sen jälkitautien 10.

Huhti- ja toukokuulla sattui Kuopiossa 7 ja Karttulassa 5 isorokkotapausta. Puheenalaiset sairaat parantuivat.

Miltei kautta koko vuoden esiintyi kurkkumätää: Kuopiossa 25 ja Karttulassa 49 tapausta. Yksityisiä kohtauksia sattui kylmimpänä vuodenaikana myöskin Tuusniemellä, Maaningalla ja Pielavedellä.

Kaksi meningitis cerebrospinalis epidemica-tapausta havaittiin Karttulassa huhti- ja heinäkuulla sekä 2 tapausta lapsihalvausta Kuopiossa lokakuulla.

Paikkakunnallisista taudeista mainittakoon seuraavat: kerato conj. phlyctænulosa, conj. trachomatosa tosin vähemmässä määrässä kuin ennen, risatauti, suolimatojen aiheuttamat häiriöt, vatsa ja suolikatarri sekä varsinkin keuhkotauti, johon on kuollut 2.45 kutakin tuhatta asukasta kohti.

Sukupuolitaudeista esiintyi piirissä kuppaa ja tippuria sekä kaksi tapausta ulcus mollea. (Mortimer Nykopp.)

Karttulan ja Wesannon kunnanlääkärinpiiri. Uutena terveydenhoidollisena toimenpiteenä on mainittava että kertomusvuodesta alkaen on kuntain ja lääkärin kesken sovittu (erityisesti sitävarten korotettua palkkiota varten), että lääkäri on velvollinen kerran vuodessa käymään tarkastamassa kaikki kansakoululapset, erityisesti silmälläpitäen huomattavampia terveydenhoidollisia haittoja sekä varsinkin keuhkotautia y. m. kroonillisia tarttumatauteja. — Syyslukukaudella kerittiin tarkastaa ainoastaan Karttulan kansakoululapset, joita kouluissa oli tarkastustilaisuuksissa läsnä yhteensä 618, jaettuina 13 eri kouluun. Kun kussakin koulussa on keskimäärin n. 48 oppilasta, sekä koulut niin hajallaan harvasti asutussa pitäjässä, että keskimäärin kullekin koululle tulee lääkärin asunnolta noin 18 kilometriä, niin ei aika mitenkään riitä osapuilleenkaan niin tarkkaan oppilasten kaikenpuoliseen tutkimukseen, kuin esim. kaupunkikuntain kouluissa, niin mielenkiintoista kuin huomioiden teko monessa suhteessa olisikin. Siksipä rajoittuikin tällä ensimäisellä tarkastuskerralla huomion kiinnittäminen etupäässä kroonillisiin tarttuviin tauteihin, varsinkin keuhkotaudin selville saamiseen. Tutkittiin sentakia tarkkaan joka oppilaan keuhkot ja samalla myös sydän, sekä silmämääräisesti silmät, korvat ja iho. Vasta tarkastusmatkoilla tulin huomaamaan, että koulupiirittäin voi myös suuressa määrin vaihdella oppilaiden ravitsemustila, puhtaus y. m. seikat, riippuen tietysti kunkin kyläkunnan varallisuus- ja edistyssuhteista, vaan jotka seikat kumminkin tällä kertaa jäivät erityisesti muistiin merkitsemättä. Tarkastuksen tulos oli:

Keuhkotauti	1:llä	(0.16 %)
» epäiltävä	3:llä	(0.50 »)
Risatauti	7:llä	(1.11 »)
Kroonillinen korvatulehdus	7:llä	(1.11 »)
Silmäpasko	9:llä	(1.45 »)
Syyhy	23:llä	(3.72 »)
Sydänvika	14:llä	(2.22 »)

Struma	3:llä	(0.50 %)
Coxa vara	3:llä	(0.50 »)
Kyttyräselkä	1:llä	(0.16 »)

Yleinen terveydentila on ollut tavallinen.

Kummassakin kunnassa on ollut diakonissa, Vesannolla koko vuoden ja Karttulassa vuoden alusta toukokuun loppuun. (Juhani Fr. Huttunen.)

Kuopion kunnanlääkärinpiiri. Yleinen terveydenhoito kunnassa on ollut ennallaan. Kulkutautien vastustaminen on toteutettu entiseen tapaan sairaanhoitajattarien välityksellä asianomaisissa paikoissa, kun kunnalla ei ole kulkutautisairaalaa.

(L. Porthan.)

Rautalammin piiri. Kulkutauteja liikkui piirissä vähemmän kuin v. 1911. Isoonrokkoon (variola) sairastui Suonnejoella Lietemäen kylässä huhtikuussa kolme henkilöä, jotka olivat saaneet tartunnan Kuopion maaseurakunnasta, missä suoritettiin suuria metsänhakkuutöitä. Kaikki kolme paranivat. Taudin leveneminen ehkäistiin toimeenpanemalla yleinen rokotus.

Punatautia (dysenteria) ilmeni vuoden kuluessa piirin kaikissa kunnissa yhteensä 79 tapausta. Papiston ilmoitusten mukaan on siihen kuollut ainoastaan 3 henkilöä, nimittäin Leppävirroilla 2 ja Vesannolla 1.

Meningitis cerebrospinalis epidemica-tautiin sairastui Vesannolla yksi lapsi.

Lapsenhalvaustautiin sairastui Suonnejoella yksi ja Vesannolla yksi lapsi. Viimeksi mainittu, joka sairastui heinäkuussa, kuoli syyskuussa.

Karttulan ja Vesannon yhteinen kunnanlääkäri toimitti yleisen venerisen tarkastuksen Vesannon Oinasmäen kylässä. Tällöin tarkastettiin 18 naista ja 19 miestä, mutta ei havaittu yhtään veneristen tautien saastuttamaa. Sitä ennen oli kuitenkin neljä henkilöä mennyt sairaalaan hoidettavaksi kuppataudin tähden.

Keuhkotautiin kuolleitten luku verrattuna asukaslukuun oli Hankasalmella 2.99, Leppävirroilla 2.53, Varkaudella 2.47, Rautalammella 1.66, Suonnejoella 1.21 ja Vesannolla 3.04 $^0/_{00}$.

Mielisairaita on piirissä paljon. Niitten paranemista vaikeuttaa mitä suurimmassa määrin se seikka, että äsken sairastuneille ei saada sijaa missään parannuslaitoksessa taudin alulla ollessa, jolloin parantumisen mahdollisuus olisi suurin, vaan vasta kuukausien kuluttua. Mutta silloin mielisairaat ovat jo saaneet kärsiä hoidon puutetta, joten heidän tautinsa vain on pahentunut.

(J. E. Rahm.)

Rautalammin kunnanlääkärinpiiri. Elokuun 1 päivänä astui voimaan valtuuston laatima ohjesääntö kunnanlääkärille, joka ohjesääntö pääasiallisesti on Suomen yleisen lääkäriliiton viime syksynä vahvistaman mallin mukainen. Tätä ennen ei kunnassa ole ollut lääkäriä varten ohjesääntöä. (Robert Westerholm.)

Leppävirran kunnanlääkärinpiiri. Sairashuoneeseen kuuluvat ulkohuoneet valmistuivat vuoden kuluessa ja sisustettiin päärakennus avattavaksi v. 1913 alussa.

(Erik Hartman.)

Iisalmen piiri. Keuhkotautiin on v. 1912 kuollut 240 henkilöä, eli 21.2 % kuolleista ja 3.58 1,000 asukasta kohti. Jonkun verran suurempi kuolleisuus keuhkotautiin huomataan vuosina 1903—1906 ja 1889—1894.

Syntyneiden luku oli piirissä 2,257. Kätilöiden synnytysluetteloista selviää, että kätilöä on käytetty ainoastaan 390:ssä synnytyksessä, eli lähimain joka kuudennessa. Kansa yhä vieläkin luottaa maamuorien apuun, ja vasta, kun synnytys käy kovin pitkälliseksi tai muuten arveluttavaksi, haetaan kätilö. Tästä viivyttelemisestä lienee seurauksena, että sikiö on verrattain usein syntynyt kuolleena.

Mielisairaista on 38 lapsuudesta saakka ollut heikko- eli tylsämielisiä ja 133 tullut vasta vanhemmalla iällä mielivikaiseksi. Mainituista sairaista 102 hoidetaan kotonaan, 16 vaivaistalolla, 15 yleisessä mielivikaisten sairaalassa. Useat ovat kyllä jonkun aikaa olleet »parannuksilla» s. o. valtion laitoksessa hoidettavina, sittemmin parantumattomina joutuneet kotiansa tai vaivaistaloon, missä hoito on yhtä puutteellinen kuin kotosalla. Kun on vaikeata saada mielivikaisia tilan ahtauden vuoksi valtion laitoksiin, on herännyt kysymys yhteisen piirimielisairaalan aikaansaamisesta, johon yritykseen kaikki kunnat näyttävät mielihyvällä yhtyvän. Jos valtioapua voidaan saada siinä määrin, kuin piirimielisairaaloiden perustamista koskeva ehdotus edellyttää, tulee varmasti näiden kovaosaisten hoito Iisalmen piirissä monin verroin paremmalle kannalle kuin ennen.

Iisalmessa pääsi tulirokko leviämään vuoden ensimäisinä kuukausina siten, että kirkonkylän kansakoulun kevätlukukauden alussa tuli eräs oppilas joka joululomalla oli sairastanut kurkkutautia. Kun tulirokkoa alkoi ilmestyä useihin oppilaihin, toimitettiin puheenalainen oppilas tutkittavaksi, jolloin huomattiin hänen olevan täydellisessä hilseilemisvaiheessa. Koulu suljettiin kahdeksi viikoksi, ja väliaikainen sairaala pantiin toimeen kirkonkylässä. Muissa kunnissa ei tulirokko toki ole päässyt mainittavaan valtaan, vaikka Nilsiän Kuuslahdella oli syyslukukauden alussa kansakoululla samanlainen tartunnan lähde kuin Iisalmella. Siitä sain kumminkin heti lukukauden ensi päivinä tiedon.

Lapsihalvausta on vieläkin esiintynyt Nilsiässä kaksi eri tapausta, jotka sattuivat kuuden kuukauden väliajalla ja aivan eri puolella kuntaa. Mitään yhteyttä tartunnan saamiseen nähden ei ole saatu selville.

Iisalmen Haapajärven kylässä olevalla runnilähteellä on kesän aikana toiminut erityinen lääkäri, joka vastaanottaa sairaita ympäristöstäkin.

Kätilöitä on ollut kaikissa kunnissa. Varpaisjärvellä on kuitenkin vain yhteinen Nilsiän kunnan kanssa, mutta kunhan kunta saa valtioapua kätilön palkkaamiseen, tulee sielläkin vastedes olemaan oma kätilö.

Kiertäviä sairaanhoitajattaria on Iisalmella, Kiuruvedellä, Impilahdella ja Nilsiässä. Niiden apua käytetään paljon, ja siitä koituu suurta hyötyä sairas-

hoidolle paikkakunnalla, missä lääkärin määräyksiä ei muutoin ymmärretä lainkaan toimeenpanna.

Paitse näitä kuntien palveluksessa olevia sairaanhoitajattaria on piirissä tämänkin vuoden toiminut apunani kulkutautien vastustamisessa Lääkintöhallituksen käyttövaroilla palkattu sairaanhoitajatar. Hänen avullaan on usein hyvinkin uhkaava kulkutauti saatu torjutuksi, kun on voitu lähettää hänet pitemmäksi ajaksi uhatulle paikkakunnalle valvomaan määräyksien noudattamista. Kulkutautihoitajattarelle tulee vuoden kuluessa 255 työpäivää, joista hän on käyttänyt 118 Iisalmella, 4 Lapinlahdella, 44 Varpaisjärvellä, 32 Nilsiässä ja 57 Muuruvedellä. Hoitanut on hän 86 sairasta, nimittäin 65 tulirokko-, 17 kurkkumätä- ja 4 lavantautipotilasta. Sitäpaitsi on hän käymäseltään ollut: 4 kertaa vesirokkoa ja 4 kertaa sikotautia (parotitis) sairastaneen luona. Asunnon puhdistuksia on hän toimittanut 43 kertaa, nimittäin 35 tulirokon vuoksi, 7 kurkkumädän takia ja 1 kerran lavantaudin tähden. Paitsi laivamatkoja ja usein pitkiäkin kävelyretkiä on hän saanut kulkea 1,934 km. maantiellä ja 1,638 km. rautatiellä.

Yleistä teveydentilaa piirissä voi pitää tyydyttävänä. Kulkutauteihin kuolleiden luku ei viimeisten 25:n vuoden kuluessa ole koskaan ollut niin alhainen kuin nykyisin. Paikoin alkaa kansa jo käsittää vastustamistoimenpiteiden tarpeellisuuden kulkutautien uhatessa, mutta toisin paikoin ja etenkin syrjäkylissä laiminlyödään neuvot kokonaan ja alistutaan »sallimuksen» tuomaan tautiin. Usko sallimuksen yksinomaiseen vaikuttimeen alkaa kuitenkin horjua, kun ei voi jäädä huomaamatta, miten perhe, joka pysyttelee eristäytyneenä tautipaikasta ja koettaa noudattaa puhtautta ja ilmanvaihtoa koskevia neuvoja, säilyy kulkutaudilta naapurien sairastellessa. Kun vielä onnistutaan selvittämään tartunnan kulku asunnosta toiseen ja siten vereksimmällä esimerkillä todistamaan tartunta, avautuvat epäilevien silmät väkisinkin näkemään, että tauti todella on tarttuvaa. Näin onnistuu varsinkin tulirokossa, jota pitkän hilseilemisen vuoksi on helpompi seurata ja todeta lievätkin taudinkohtaukset, vaikka näennäinen parantuminen jo on tapahtunutkin. Ikävä puoli vastustamisessa on, että kihlakunnanoikeus kovin hellävaroen tuomitsee niskoittelevien laiminlyöntejä, vieläpä silloinkin, kun suoranaisesta lääkärin kiellosta huolimatta on vieraita kutsuttu kulkutautiin kuolleen hautajaisiin, ennenkuin asunto on puhdistettu. Toisella kerralla saa heti vastauksen: »kyllä minäkin jaksan sen vertaisen sakon maksaa».

Yleisiä kuppatautitarkastuksia on täytynyt toimittaa kahdesti. Molemmilla kerroilla oli suoranainen tulos negatiivinen, mutta kansan rauhoittamiseksi olivat tarkastukset tarpeen. Yksityisesti oli järjestysvallan avulla jo ennen tarkastusta kaikki epäiltävät saatu sairaalahoitoon. Jälkeenpäin ei ole myöskään uusia tapauksia ilmennyt.

Vaivaishoidon alalta on mainittava, että Kiuruveden kunta on saanut valmiiksi uuden, tilavan ja tarkoituksenmukaisen vaivaistalon, joka on kunnan omistamalla maatilalla, 14 km. kirkolta, valtamaantien varrella. Huoneet ovat ilmavia, 3.5 m. korkeita. Joka huoneessa on ainakin yksi ikkuna varustettuna avattavalla yläosalla. Alituinen muistutuksen syynä on täällä sittenkin huono ilma, kun hoidokkaat eivät anna ikkunan olla auki, jos vain laitoksen johtaja poistuu hetkeksi huoneesta. Muiden kuntien, nimittäin Iisalmen, Lapinlahden ja Nilsiän vaivaistalot ovat ennallaan. Iisalmen kunnassa on vaivaistalo ylen pieni, siihen ahdettu ylenmäärin hoidokkaita, niin että muutamissa huoneissa jää hoidokasta kohti tuskin 5 kuutiometriä ilmaa. Tästä liikamajoituksesta on tuon tuostakin tehty valituksia. Jo laitosta ensi kerran tarkastaessaan, kesäkuun 12 p:nä 1897 on Vaivaishoidon tarkastelija merkinnyt laitoksen päiväkirjaan muistutuksensa liian ahtaista rakennuksista. V. 1900 on vaivaishoitohallitusta jälleen muistutettu laitoksen kunnottomuudesta ja ahtaudesta, samoin vuosina 1901, 1902 ja 1905, jolloin eräässä huoneessa mainittiin ilmaa olleen kutakin hoidokasta kohti ainoastaan 5.5 kuutiometriä, vaikka piirilääkärikin vähäistä ennen oli siitä merkinnyt päiväkirjaan muistutuksensa. Sittemmin on vaivaishoitohallitusta määrätty vähentämään hoidokkien lukua laitoksella, mutta vielä kesäkuun 21 päivänä 1912 on Kuopion läänin kuvernööri laitosta tarkastaessaan merkinnyt päiväkirjaan: »tilanahtautta edelleenkin havaittavissa sekä heikkomielisten että sairaiden osastoilla» — —. Kunnalle, jonka asukasluku nykyisin on 24,000, on puheenalainen vaivaistalo ehdottomasti liian ahdas, rakennukset ränsistyneet ja matalat. Järjestys ja puhtaus on tilankin ahtauden vuoksi mahdoton. Vaivaistalon suurentamishanke kohtaa kunnassa ankaraa vastustusta, varsinkin niiden kulmakuntalaisten puolelta, jotka ensi tulevassa kirkkoherran muutoksessa tulevat eroamaan eri seurakunniksi, pohjoinen osa Vieremän, itäinen taas Soukajärven seurakunnaksi, sitä paitse tulee Iisalmen kaupunki myös muodostumaan eri seurakunnaksi.

Lapinlahden vaivaistalo ei tosin ole näin tiheästi asuttu, mutta on siinäkin muistuttamisen aihetta, mitä hoidokkaitten puhtauteen ja ruokaan tulee.

Vähin on muistuttamista Nilsiän vaivaistalosta. Se rakennettiin aikana, jolloin vielä Muuruvesi ja Varpaisjärvi kuuluivat Nilsiän seurakuntaan. Siitä lienee seurauksena, että rakennukset vastaavat nykyistä Nilsiän kunnan tarvetta. Mikäli olen huomannut, on siellä puhtaus ja ruoka tyydyttävät. Käydessäni oli siellä vielä 17 lasta hoidettavina, mutta selitettiin minulle, että ne vuoden vaihteessa sijoitetaan yksityisiin perheisiin.

Lääkärinhoito vaivaistalossa on järjestetty siten, että tarpeen sattuessa haetaan kunnanlääkäri paikalle, jolloin useimmat hoidokkaat saavat valitella kipujaan lääkärille.

Kansanomaiset parannuskeinot ovat samat, kuin ennen. Kuhniminen on joutunut vallan unholaan, takaliston lijoittelemislaitteet ovat käytetyt muihin tarpeisiin. Runnin juontiin kiiruhtavat kesän tullen nuoret ja vanhat. Haapajärven runni-vesi on taas saanut entisen maineensa ja vetovoimansa. Koukunjoen ja Keljan viime vuosina rakennetut »runnit» ovat jo jääneet tyhjiksi; vahinkoa koituu niiden omistajille.

Sairashuoneen tarve on alinomaa tuntuva, varsinkin äkillisissä sairastumisissa. Iisalmen kaupunkikunnassa heräsi kysymys sairaalan aikaansaamisesta, kun tuli tieto, että reservikasarmit voidaan luovuttaa kunnille yleishyödyllisiin tarpeisiin. Pyyntö tehtiin hallitukselle, mutta siitä ei ollut toivottua tulosta. Kiuruvedellä on nykyisin vireillä kysymys, joka koskee kirkonkylän kansakoulun muodostamista kunnansairaalaksi, rakennus kun on käynyt liian pieneksi kansakoululle. Vaikeata on kuitenkin muodostelemallakaan saada siitä sopivata ja tarkoitustaan vastaavaa sairaalaa. (Kalle Brax.)

Iisalmen kunnanlääkärinpiiri. Tuberkulosi on paikkakunnalla varsin yleinen; piirissä on vuoden kuluessa kuollut keuhkotuberkulosiin 93 henkilöä eli 20.9 % kaikista kuolleista ja 3.4 % koko väkiluvusta. Hoidossani oli vuoden kuluessa 106 henkilöä jotka sairastivat tuberkulosia ja näistä oli 80:llä keuhkotuberkulosi.

(Wolmar Svanberg).

Lapinlahden kunnanlääkärinpiiri. Yleinen terveydentila on ollut jokseenkin tyydyttävä.

Yleensä ovat asianomaiset noudattaneet kunnanlääkärin antamia määräyksiä sattuvien kulkutautien ehkäisemiseksi. Mutta syksyllä kuitenkin eräs kauppias kirkonkylässä, jonka lapsi oli kuollut kurkkumätään, piti vastoin jyrkkää kieltoani hautajaiset, joihin oli kutsuttu vieraita aina Iisalmen kaupungista asti. Ilmoitettuani asiasta piirilääkärille, haastatti hän kauppiaan kihlakunnan oikeuteen, jossa häntä sakotettiin.

Paikkakunnalla on toiminut sama sairaanhoitajatar kuin viime vuonna. Alapitkällä on samanlaisen kurssin läpikäynyt yksityinen hoitajatar, jota varsinkin etelä-pitäjäläiset ovat käyttäneet, koska hän asuu lähempänä. (H. Brummert.)

Pielisjärven piiri. Kulkutauteja on esiintynyt vuoden kuluessa piirissä:

Tulirokkoa liikkkui vähäisessä määrin Nurmeksessa, Pielisjärvellä ja Juuassa.

Tuhkarokkoa ilmeni runsaasti Rautavaaralla lokakuun vaiheella ja Juuassa yksityisiä kohtauksia maaliskuulla ja vuoden lopulla.

Lavantautia ei havaittu muualla kuin Pielisjärvellä syyskuulla pari kohtausta.

Hinkuyskää liikkui vuoden lopulla laajalti Pielisjärvellä.

Punatautia ilmeni elokuusta lähtien vuoden loppuun asti Nurmeksessa kaikkiaan 52 tapausta. Valtimolla kehittyi lokakuulla eräässä kylässä pieni epidemia, ja Juuassa ilmoitettiin syyskuulla 2 kohtausta.

Kurkkumätää esiintyi yksityisiä tapauksia eri kuukausina Nurmeksessa, Valtimolla ja Pielisjärvellä.

Muista epidemisistä taudeista mainittakoon: kaksi kohtausta meningitis cerebrospinalis epidemicaa Pielisjärvellä syyskuussa, muutamia tapauksia influensaa Juuassa vuoden alkupuolella ja vesirokkoa Pielisjärvellä useita kohtauksia maaliskuulla ja marraskuulla.

Kuppatauti ja tippuri ovat yhä lisääntyneet sekä Nurmeksessa että Pielisjärvellä. Veneerisiä tauteja esiintyi Rautavaarallakin moniaita kohtauksia.

(O. Granholm.)

Pielisjärven kunnanlääkärinpiiri. Yleinen terveydentila on ollut kohtalainen.

(O. Hakulinen.)

Juuan kunnanlääkärinpiiri. Ilmaston ja vuodentulon mukaan oli yleinen terveydentilakin hyvä.

Tuberkulosin levenemisen tuntemiseksi olin tilaisuudessa olemaan mukana kirkonmiesten toimeenpanemilla lukusilla vuoden alussa. Muutamista luettamispiireistä olin kuitenkin poissa, toisissa oli vaan osa väestöä saapuvilla. Eri piireistä ei sen vuoksi ole erikoista luetteloa.

Tutkittiin yhteensä	2,938	henkilöä.	
joista aikaisia	1,637	»	
ja lapsia alle 16 v.	1,301	»	
Aikaisissa: keuhkotub.	72	henkilössä:	4.4 % tutkituista
» rauhastub.	22	»	1.3 » »
16 v. nuorem. keuhkotub.	25	»	1.2 » »
16 v. nuorem. rauhastub.	67	»	5.1 » »
Yhteensä keuhkotub.	97	»	3.3 » »
» rauhastub.	89	»	3.0 » »
» tuberkulosia	186	»	6.3 » »

(U. M. Timonen.)

Nurmeksen, Valtimon ja Rautavaaran kunnanlääkärinpiiri. Kuolevaisuus vuoden 1912 kuluessa on yleensä ollut tuntuvasti suurempi; vuonna 1911 kuoli 255 henkeä, vuonna 1912 kuoli 304 henkeä. Lapsia alle 1 vuoden ijässä kuoli 12 enemmän kuin vuonna 1911. Syynä tähän oli, että epideemisiä tauteja oli tuntuvasti enemmän, ja enensi koko kuolevaisuutta leuto syystalvi ja märät ilmat. Akuuttiset hengitys-elinten katarrit olivat hyvin yleisiä.

Veneriset taudit ovat huomattavasti lisääntyneet. Syphilistä on kunnanlääkäri käsitellyt 23 ja gonorrhoeta 35 tapausta. Rautavaaran kunnassa, jossa kunnanlääkärillä ei ole ollut vakituisesti määrättyjä käyntejä, on syphilistä ilmaantunut entistä enemmän, ja lienee siihen ollut syynä kunnan alueella olleet tukkityöt ja niiden kautta entistään ahtaammat asunto-olot. Runsaampi veneristen tautien määrä muualla taas on seurauksena äskeisestä rautatien rakennuksesta Nurmeksessa.

Vuonna 1912 kuoli kunnanlääkäripiirissä keuhkotautiin 64 henkeä (35 henkeä v. 1911). Kunnanlääkärin hoidettavana oli 147 tuberkulosi-tapausta, joista 100 tuberkulosis pulmonum-tapausta, rauhais-, luu- ja ihotuberkulosia 32 ja 15 enteroperitonitis tuberculosa-tapausta.

Trakomi näyttää olevan piirissä nopeaan vähenemässä: v. 1912 ainoastaan 29 vereksempää tapausta. Sen väheneminen riippunee suureksi osasta siitä, että kansa on

silmätaudeissa oppinut turvautumaan lääkärin avustukseen enemmän kuin muissa ja myöskin siitä, että vähitellen opitaan varomaan tartuntaa puhtautta noudattamalla.

Nurmeksen kunnassa on ollut diakonissa, joka on toiminut kiertävänä sairaanhoitajattarena ja vuoden kuluessa saanut paljon aikaan kulkutautien vastustamiseksi.

Mitään *) suurempia muutoksia paikkakunnallisissa oloissa ei kymmenvuotiskaudella ole tapahtunut. Vuonna 1908 erosi Valtimo Nurmeksesta itsenäiseksi kunnaksi. Ainoa huomattavampi muutos oloissa on ollut se, että Nurmekseen valmistui rautatie syksyllä vuonna 1911, ja sen vaikutuksesta on ensi kädessä liike-elämä ollut huomattavasti vilkastumassa. Kansan taloudelliseen asemaan ei tämä ole vielä ennättynyt jättää huomattavaa jälkeä, vaan ovat olot toistaiseksi melkein ennallaan. Tosin kyllä helpompi liikeyhdistys jo on vaikuttanut sen, että tärkeimmän tuontitavaran, viljan, hinta ei ole enään kohonnut kohtuuttomiin, kuten ajoittain oli laita ennen rautatien valmistumista. Viljaa nimittäin ei paikkakunnalla viljellä läheskään tarpeeksi. Maaperä on kyllä viljelykselle sopiva, mutta seutu on kuitenkin liiaksi pohjoisessa. Talvi pitkä, ankara, kesä lyhyt; toukokuun alussa useimmasti vielä lumet pohjoisrinteillä. Lokakuun loppupuoliskolla tavallisesti alkaa rekikeli. Kovempia halloja ei ole ollut kymmeneen vuoteen, muutamina kesinä pienempiä, tavallisesti juhannuksen aikaan. Talvi on yleensä ankara, useimpana talvena — 40° C, jopa kerran — 46° C. Seutu kuuluu syvään lumivyöhykkeeseen. Onneksi maa viettää Pielisen laaksoon, siis suurimmaksi osaksi päivään päin, joka vaikuttaa huomattavan eron Nurmeksessa ja Valtimolla verrattuina naapuripitäjiin Oulun läänissä, Kuhmoniemeen ja Sotkamoon, jotka ovat Suomenselän pohjoispuolella.

Keväisin kun lumi on sulanut, on tavallisesti moniviikkoiset, kylmät ja kuivat luode- ja pohjoistuulet, jotka kuivaavat maan, turmelevat heikommat rukiinorat ja hidastuttavat kaiken kasvullisuuden. Oikea, lämmin kesä alkaa tavallisesti vasta heinäkuun alkupuoliskolla ja kestää elokuun alkuun.

Viljan viljelys on näiden seikkojen vuoksi epävarma. Ainoa varma on ohra sekä juurikasvit. Suurella huolella ja kylliksi voimitetussa maassa kyllä sentään ruis ja useana vuonna kaurakin kutakuinkin ennättävät tuleentua, mutta kun maanviljelys, joka kyllä on suurin askelin mennyt eteenpäin, sentäään vielä yleensä on takapajulla — viljellään liian suuria oloja yleensä huonosti — on useimmassa talossa syötävänä ostovilja, enimmäkseen Venäjältä tuotu, ja suurin luottamus on pantu karjanhoitoon.

Meijeriliike Nurmeksessa on kehittynyt suureksi: meijeriin lypsää noin 4,000 lehmää, ja oli kokonaistulo meijeristä vuonna 1912 425,000 markkaa.

Meijeriliikkeen varjopuoli on, että ehkä viedään meijeriin maitoa lapsirikkaista taloista liiankin tarkkaan. Ehkä myöskin viljanviljelystä liiaksi laiminlyödään, koskapa monelta vielä menee enemmän rahoja viljan ostoon kuin mitä karjanhoito tuottaa.

Lehmärotu on suurimmaksi osaksi valikoitua »itäsuomalaista» rotua. Tuberkulosi karjassa on varsin vähän levinnyt, tuskin 1 %, eikä nykyisten ankaroiden toimenpiteiden vallitessa liene pelkoa, että tauti pääsisi laajenemaan.

Meijeriliike on täällä siksi suuresta merkityksestä, että se on todella talollisten pystyssä pitäjä.

Yleensä elää maataviljelevä väestö vielä jokseenkin ahtaassa taloudellisessa asemassa ja on tilaa paljon vaikeuttanut velkataakka, jonka alaisiksi tilalliset ovat keinotteleville kauppiaille ja rahamiehille aikaisemmin huonoina vuosina joutuneet. Nyt on toivot-

*) Kymmenvuotiskertomus.

tavissa parempi aika, kun osaksi meijerituloilla, osaksi edullisimmilla metsäkaupoilla aletaan päästä velallisuudesta.

Metsiä, joita vielä on, on aikaisemmin myöty polkuhintaan, nykyään korkeampiin. Yleensä luottavat talolliset vielä liiaksi metsiinsä eivätkä senkään vuoksi kylliksi suuresti huolehdi maanviljelyksestä.

Talollisten on ollut pakko supistaa talouden laajuutta sen jälkeen kun työväenliike ja työpalkat nousivat huippuunsa. Tämä maataviljelevästä väestöstä.

Tilattomat, torpparit ja työläisväestö maaseudulla elävät pääasiallisesti tilapäisistä työansioista ja ovat perin vähäisissä varoissa. Siirtolaisuus Ameriikkaan onkin lisääntynyt.

Tärkein tilapäinen työansio on tukkityö.

Hevosia on viime aikoina saatu kaupaksi enemmän ja parempiin hintoihin. Hevosrotu yleensä hyvä.

Sian ja kananhoito vähäistä.

Teollisuus kehittymättä. Kotiteollisuus hyvin vähäistä. Eipä kaikkia ajokaluja edes saada syntymään kotona. Sama vaatetuksen suhteen — melkein kaikki ostetaan puodeista. Käsityökouluja on ollut toimessa, mutta aika niissä menee korutavaran valmistukseen eikä arkivaatteiden.

Vedet ovat kalaisia. Pyydetään aika paljon, etenkin muikkuja Pielisestä; ei viedä ulos. Kala on suurena tekijänä kaikkien, mutta varsinkin vähävaraisemman väestön keskuudessa.

Metsästystä harjoitetaan yleisesti, etenkin linnustusta. Lintuja viedään riistavuosina paljon ulos kunnasta, samoin joku määrä nahkoja.

Marjoja viety viime vuosina ulos runsaammin.

Sieniä kerätään ja käytetään ravintona yleisesti.

Varallisuus on kauttaaltaankin vähäinen, mutta siihen on paljon syytä itsessään kansassa, joka on velttoa ja saamatonta, ei ajatella pitemmälle, vaan eletään kädestä suuhun, ei säästellä eikä ahkeroida aikanaan. Tämä koskee talollisiakin, joille useälle maanviljelys ei kannata, vaan peittävät he vajauksen metsänmyönnillä. Etupäässä tämä kuitenkin koskee työläisväestöä, joista suuri osa vanhempana joutuu kunnan elätettäväksi — perii lopuksi joku vaivaistalo tahi sijoitetaan huutolaisiksi.

Tämän väestön asunnot ovat pieniä, hataroita, pimeitä, likaisia mökkejä. On vielä monessa kohti savupirttejä. Asunto-oloissa olisi paljonkin korjattavaa sekä itse rakennuksien rakennustavassa että varsinkin asuntojen siisteydessä, joka on huonolla kannalla, sillä rahvas ja rahvaan naiset ovat vielä siksi alhaisella kannalla, että asuinhuoneiden annetaan olla kovin likaisina; yleinen on tapa sylkeä lattialle.

Ravinto on enimmäkseen yksinpuolinen ja yksinkertainen: pehmeä leipä, potaatti, voi, suolakala, piimä ja ryynikeitot. Syksyisin teurastusaikana liha, joka loppuu aikaiseen talvella ja jota, silloin kun sitä on, nautitaan kerrallaan liiaksi. Herneitä ja papuja ei käytetä ravintona. Naisten ruuanlaitto-taito on alkuperäisellä kannalla huolimatta siitä, että ruuanlaitto-kouluja on pitkin aikaa ollut miltei joka kylässä. On kyllä viime aikoina muutamin paikoin, jopa mökissäkin, ruvettu viljelemään kyökkikasveja vähemmässä määrässä.

Kahvia käytetään runsaasti, liiaksi; väkijuomia käyttää rahvas vain hyvin vähässä määrässä, tupakan käyttö yleistä.

Juomavesi on yleensä hyvää, paikoin rautapitoista, mutta kaivojen paikkaa ei kylliksi valita, vaan kaivetaan usein sellaiseen paikkaan, mistä pintavesi valuu kaivoon, eikä ympäristöä ja sisustaa pidetä puhtaana.

Kansansivistys on verrattain korkealla kannalla, luonnollisesti vähävaraisissa oloissa suhteellisesti vähäisempi; kasvavasta polvesta keski-ikään saakka melkein kaikki osaavat kirjoittaa ja suurempi osa vanhemmistakin henkilöistä. Kansakouluja on jokaisessa kylässä, toisissa kaksi, vaikka köyhien lapset eivät talvella kykene kulkemaan koulussa vaatteiden puutteen vuoksi.

Rautavaaran kunta on muista paljon jälellä sekä taloudellisesti että henkisesti, johon vaikuttaa karumpi luoto, huonommat olot kaikin puolin ja eristetympi asema. Sikäläisiä oloja kuvaavaa on, että enemmän kuin puolet tiloista ja paljon enemmän kuin puolet pitäjän pinta-alasta kuuluu tukkiyhtiöille.

Luonteeltaan on täkäläinen kansa herkkää, altista vaikutuksille, opinhaluista, mutta unohtaa myös pian saamansa vaikutukset.

Uskonnolliset suunnat saavat täällä helposti kannattajia. Uskonnollisista mietiskelyistä johtuvat mielisairaudet ovat koko yleisiä.

Kansa on hyvin taipuvaista hermotauteihin ja myös mielisairauksiin, jotka ovat kymmenessä vuodessa hiukan lisääntyneet. Mielisairaita koko kunnanlääkärinpiirissä oli vuonna 1903 0.38 % ja vuonna 1912 0.41 %. Rautavaaran kunnassa vähimmän, vastaavat luvut 0.19 % ja 0.24 %.

Kansan siveyden suhteen ei ole erikoista sanottavaa. Vuonna 1912 syntyi Nurmeksessa 19 äpärälasta, prosenteissa 5.54 % syntyneistä. Varkaus harvinaista, mutta sanaansa ei läheskään aina pidetä.

Kansanrotu, joka on pääasiallisesti savolaissyntyistä, on heikonlaista. Kookasta, vankkaa ja terveväristä väkeä on vähän.

Rodun valmistumista on aikojen kuluessa ehkäissyt köyhät olot, ravintojärjestys ja sopimaton pienten lasten hoito, jossa vielä vallitsee paljon vajavaisuuksia: säännötön ravinnon antaminen, huono ihon hoito, ummehtunut huone-ilma, y. m. On kuitenkin huomattavissa parannuksia saatuja luentojen ja tilapäisten neuvojen kautta.

Paljon kuolee lapsia joka talvi sekä taloissa että varsinkin pikkumökeissä katarraalipneumoniaan, jonka vaikuttavat liian suuret lämpö-eroitukset: suuret uunit ovat tulikuumat ja on liian lämmin niiden likellä, useimmasti yksinkertaisten akkunain ja oven luona taas kylmää vetoa.

Lasten kuolevaisuus alle 1 vuoden ijässä oli 126.76 ‰ vuonna 1903 ja 106.78 ‰ vuonna 1912. Kymmenenvuotiskaudella oli se 107.55 ‰ ollen alimmallaan vuonna 1909 nimittäin 84.02 ‰.

Yleisessä terveydenhoidossa on vielä paljon toivomisen varaa; varsinkin on terveydenhoito kuntien toimimiehiin nähden huonolla jälellä. Kunnat ovat vähävaraisia ja koetetaan säästää, missä voidaan, ja paha kyllä useinkin varattomien sairaiden kohdasta ensiksi ja viivytellään liian pitkään. Tästä on suurta haittaa ja vaara kulkutautien aikana. Kylien piirimiehet eivät omasta alotteestaan toimi, joten epidemioista saadaan liian myöhään tieto. Tämä riippuu siitä, ettei piirimiehiksi valita toimeen soveliaita henkilöitä, vaan tulevat varakkaammat maanomistajat yksistään määräämään täten vähävaraisten tilattomien sairaiden kohtalon.

Nurmeksen kunnassa on terveydenhoito-ohjesäännöt, joita ei useinkaan noudateta asuinrakennuksiin ja ulkohuoneisiin nähden.

Puoskaroimista vielä harjoitetaan, vaikkei nuorempi sukupolvi enään siihen usko. Taudit, joissa puoskoroimista enin käytetään, ovat ruusu ja koi (panaritium) sekä silmätaudeissa »silmänkatsominen». Hierottaminen yleistä, kuppaaminen samoin sekä suo-

nenisku. »Kuhniminen» ei ole voittanut jalansijaa. Ainoastaan muutamat hermotautiset ovat sitä koetelleet.

Kuolevaisuus tuhatta henkeä kohti oli 24,2 vuonna 1903 ja 18.3 vuonna 1912. Koko kymmenvuotiskaudella oli se 19.01, vähimmillään vuonna 1911 ollen 15.7.

Yleisimmät taudit ovat rhachitis, tuberkulosi, silmä- ja hermotaudit sekä ruuansulatushäiriöt. *Bothriocephalus latus on yleinen koko piirissä.*

Rhachitis hyvin yleinen, riippuen ylempänä mainituista epäkohdista pienten lasten hoidossa.

Tuberkulosia eri muodoissaan on myös runsaasti tavattavissa. Keukhotautiin kuoli vuonna 1903 kunnanlääkäri-piirin kuolleista 22.22 %, vuonna 1912 kuoli 22.04 %, koko kymmenvuotiskautena 19.58 %. Syyt tuberkulosin viihtymiseen ovat samat kuin muuallakin, nimittäin heikontunut, taudille altis rotu, ahtaat ja epäsiistit asunnot, joissa ei voi tartuntaa välttää. Vuonna 1910 teki kunnanlääkäri ehdotuksen tuberkulosin vastustamiseksi *Nurmeksen kunnalle, vaikkei kunta asiata päättänyt, ja on sen jälkeen, missä vain* on ollut tilaisuutta, puhdistettu koteja, joissa on tuberkulosia sairastvia henkilöitä, sekä koetettu kansaa neuvoa luennoilla ja levittämällä lentokirjasia.

Silmätaudeista on trakomi yleinen. Trakomiprosentin määräsi kunnanlääkäri vuonna 1908 ja oli se silloin 15.39 %, mutta näyttää trakomi olevan vahvasti vähenemässä.

Epideemisiä tauteja on kunnanlääkärinpiirissä ollut kymmenvuotiskauden jokaisina vuosina. Niitä on vastustettu neuvoilla, eristämisellä ja puhdistamisella ja tuontuostakin tilapäisillä kuumesairaaloilla, sillä vakinaisia kunnansairaaloita ej kunnissa ole.

Nurmeksen kunnassa on jälkeen v. 1905 toiminut diakonissa kiertävänä sairaanhoitajattarena ja on se toimi tuottanut paljon hyötyä.

Kulkutauteja on vaikea vastustaa kansan ymmärtämättömyyden vuoksi pimeämmissä kylissä ja jos pakkokeinoja käytetään vie se siihen, että tarttuvia tauteja koetetaan salata. Ilahduttavia poikkeuksia on kuten esim. v. 1909 isorokko Nurmeksen Lapinlahden kylässä, jossa eristämällä ja rokottamalla tauti saatiin nopeaan ehkäistyksi. Tämä isorokko-epidemia avasi paljon kansan silmiä tarttuvien tautien suhteen sekä herätti yhä suurempaa luottamusta lääkäreihin ja epidemian johdosta annettuihin määräyksiin. On kyllä sentään muitakin kyliä, joissa jo on helppo *vastustaa tarttuvien tautien levenemistä*, mutta tämä riippuu suurimmaksi osaksi asukkaiden valistuskannasta.

Yleensä on vallalla tapa käydä sairaita katsomassa syyttä suotta, pienten lastenkin taudeissa.

Venerisiä tauteja kansan keskuudessa on ollut perin vähän, vuodesta 1910 lähtien ovat ne kuitenkin alkaneet lisääntyä, johon on syynä vuonna 1909 alkanut rautatienrakennus Nurmeksessa sekä suuremmat tukkityöt kaikissa kunnissa.

Kymmenvuotiskaudella on Nurmeksen kauppalassa ollut synnytyslaitos, jossa on 2 vuodetta.

Kätilöitä on kaikissa kunnissa ollut paitsi Rautavaaralla vv. 1906 ja 1907, mutta koneellisen tutkinnon suorittaneita ainoastaan Nurmeksen kunnassa vv. 1904 ja 1905 sekä lopulla vuotta 1912. Kätilön käyttäminen synnytysavussa on yleistä, mutta jotta kätilöistä olisi suurempaa ja todellista hyötyä myöskin vaikeammissa tapauksissa, pitäisi pinta-alallaan näin suurissa kunnissa, joissa matkat ovat pitkät, toimeen valita ainoastaan koneellisen tutkinnon suorittaneita.

Lapsivuodekuume on harvinaista, vaikkakaan kätilöt eivät ennätä avustamaan läheskään kaikkia synnytyksiä ja heidän avustamissaan taas sitä aniharvoin esiintyy.

Koko kunnanlääkäri-piirin pintaala oli 3,620 km² vuoteen 1907, jolloin pieni osa Nilsiätä (noin 900 henkeä) liitettiin kunnallisesti ja kirkollisesti Rautavaaraan lisäksi. Valtamaantiet kulkevat viiteen suuntaan, koilliseen Kuhmoniemeen, kaakkoon Pielisjärvelle, etelään Juukaan, lounaiseen Kuopioon ja luoteeseen Sotkamoon. Piirin läpimittä maantietä myöten koillisesta lounaaseen on noin 105 kilom., luoteesta kaakkoon noin 90 kilometriä. Pisimmät sairasmatkat ovat noin 60—70 kilometriä Valtimon ja Rautavaaran perukoille. Tiet ovat yleensä huonossa kunnossa, kylätiet kurjat.

Matkojen pituus tekee piirin vaivaloisesti hoidettavaksi, sillä salon taloihin ja mökkeihin, jotka ovat maanteiden välillä, pääsee kesän ajalle useammasti vain jalkaisin tai ratsain, talvella kuitenkin pääsee reellä paremmin, ainoastaan lyhempiä matkoja täytyy toisinaan kulkea hiihtämällä.

Kunnanlääkärinä Nurmeksessa, Valtimolla ja Rautavaaralla on allekirjoittanut toiminut yhtämittaa maaliskuun alusta vuonna 1902.

Lopuksi ilahduttava seikka.

Viimeisenä kymmenenä vuotena on urheiluharrastus saatu leviämään paikkakunnalle, vieläpä kansan syviin riveihin. Nuoriso- ja urheiluseurojen välityksellä on aate kasvanut sekä innostus noussut kasvavassa polvessa ja voitettu vanhempienkin ihmisten kannatusta. Järkiperäisten ruumiinharjoitusten tuottamat tulokset ovat silminnähtävät harrastajien yleisen terveydentilan ja ruumiillisen kunnon kohoamisessa sekä luonteen karkaisemisessa, joille seikoille täkäläisen, verrattain heikon rodun keskuudessa on annettava suurta huomiota. (Edvard Backberg.)

Tohmajärven piiri. Terveys piirissä on ollut tavallista parempi, ja kulkutauteja on esiintynyt vähemmän, johon lienee osaltaan myös vaikuttanut hyvänpuoleinen vuodentulo.

Lapset yleensä tuodaan rokotettaviksi, mutta uudenaikaiset, kansalle levitetyt opit rokotuksen tarpeettomuudesta ovat vaikuttaneet sen, että paljon lapsia on jäänyt rokottamatta.

Piirissä on toiminut 2 kunnanlääkäriä, Kiteellä ja Ilomantsissa.

Kätilöitä on joka kunnassa. (Onni Ruuth.)

Ilomantsin kunnanlääkärinpiiri. Kunnanlääkäri on ollut läsnä kunnallislautakunnan kokouksissa terveydenhoidollisia asioita käsiteltäessä.

Yleinen terveydentila on ollut suhteellisesti hyvä, parempi kuin useina edellisinä vuosina. (Onni Lackström.)

Kiteen kunnanlääkärinpiiri. Yleistä terveydenhoitoa koskevana kysymyksenä käsiteltiin kunnallislautakunnan kokouksessa toimenpiteitä isorokon vastustamiseksi, johon käsittelyyn allekirjoittanut otti osaa.

Yleinen terveydentila on ollut tyydyttävä.

Kulkutaudeista oli huomattavin isorokko, joka sai alkunsa helmikuulla yht'aikaa kolmella eri haaralla; taudin alkuperä ei ole tiedossa, vaan on luultavaa, että tartunta on kulkenut liikkuvien venäläisten kulkukauppiasten mukana. Helmikuulla sairastui tähän tautiin 12 henkeä ja maaliskuulla samoin 12, jotka saivat tartunnan osaksi yhteisten asuntojen, osaksi kanssakäymisen ja vieläpä yhdessä tapauksessa tahallisesti eristäytymiskiellon rikkomuksen kautta, jolloin sairas kesken parantumisen liikuskeli kylillä. Tämän tottelemattomuutensa sai hän sitten sovittaa kihlakunnan oikeuden tuomitsemalla 200 markan sakolla. Laadultaan oli tauti vaikeampaa muotoa 12 tapauksessa ja helpompaa

muotoa samoin 12 tapauksessa; viimeksi mainituista oli yksi vajaan vuoden vanha rokottamaton lapsi ja toiset 32—60 vuoden ikäisiä lapsena rokotettuja paitsi yksi rokottamaton. Taudin levenemisen ehkäisemiseksi pantiin toimeen rokotus ja perustettiin väliaikainen sairaala ja siten verrattain lyhyessä ajassa onnistuttiin tukahduttamaan taudin monella haaralla uhkaava valta.

Paikallisista taudeista on mainittava tuberkulosi, johon kirkonkirjojen mukaan kuoli 29 henkeä s. o. 12.9 % kuolleitten lukumäärästä.

Yksi kiertävä sairaanhoitajatar on ollut toimessa vuoden alusta saakka.

(Hannes Tikka.)

Joensuun piiri. Isoarokkoa todennettiin Liperin Ristin kylässä jonka, vuoksi pitäjällä toimitettiin yleinen rokotus. Laajemmalle ei tauti päässyt leviämään.

Punatautia esiintyi muutamia tapauksia Kontiolahdella.

Tulirokkoa ilmeni muutamia tapauksia Taipaleella, Kontiolahdella ja Polvijärvellä.

Hinkuyskää havaittiin Niemisen koulun lapsissa Rääkkylässä.

Muita kulkutauteja, yksityisiä tuhkarokkotapauksia lukuunottamatta, ei piirissä ole ilmaantunut.

Keuhkotautiin on kuollut kaikkiaan 187 henkeä, s. o. 17,7 % kuolleiden koko luvusta (1,058), eli tuhatta asukasta kohden 1.76.

Piirissä on kunnanlääkäreitä Liperissä, Enossa ja Kaavilla. Viimemainitulla pitäjällä ja Nilsiällä on yhteinen kunnanlääkäri.

Vaivaistaloja on kaikissa piirin kunnissa. Eri osastot mielisairaita varten on ainoastaan Liperin, Enon, Polvijärven, Rääkkylän, Kontiolahden ja Joensuun vaivaistaloissa.

Kaikissa piirin kunnissa on nykyään tutkinnon suorittanut kätilö.

Kiertävä sairaanhoitajatar tai diakonissa on Liperissä, Rääkkylässä, Polvijärvellä, Kontiolahdella ja Joensuun kaupungissa. (Kaarlo Kalske.)

v. t.

Liperin kunnanlääkärinpiiri. Suurempia terveydenhoidollisia kysymyksiä ei terveydenhoitolautakunta ole käsitellyt eikä kunnanlääkärin läsnäoloa lautakunnan kokouksissa ole katsottu tarpeelliseksi.

Yleinen terveydentila kunnassa on ollut tavallinen.

Kunnassa on 2 diakonissaa kiertävinä sairaanhoitajattarina, joista toisen asuntopaikka on kirkonkylä, toisen Taipaleen kylä. Yleisö on verrattain runsaasti oppinut luottamuksella kääntymään sairaanhoitajattarien puoleen. (K. L. Chydenius.)

Kaavin kunnanlääkärinpiiri. Yleinen terveydentila piirissä on ollut kohtalaisen hyvä.

Niinhyvin Kaavilla kuin Nilsiässäkin löytyy Sortavalan diakonissalaitoksessa kurssin suorittaneet diakonissat.

Vuoden aikana on Kaaville vaivaistalon yhteyteen rakennettu osasto mielivikaisia varten. (Lennart Wallenius.)

Enon kunnanlääkärinpiiri. Vastaten paikkakunnan alhaista tasoa, ovat terveydelliset olot kunnassa kovin alkuperäisellä kannalla. Sairashuonetta ei ole eikä kiertävää

hoitajatarta. Tautien tarttuvaisuuteen ei uskota. Pappiin, silmänkatsojiin, verenseisattajiin, lapsien kääntäjiin y. m. s. luotetaan yleensä ja usein sen kautta lasketaan käsistä järkiperäiselle hoidolle sopiva hetki. (Hannes Hahl.)

Vasa län. *Vasa distrikt.* År 1912 var årsväxten god. Ett allmänt välstånd tyckes råda öfver hela distriktet, tiggare ser man ej till. Hvad allmogens föda beträffar, så är den öfver hufvudtaget god. Dock förefaller den att lida brist på fett. Detta är en följd af mejerihandteringen. Man för nämligen så godt som all oskummad mjölk till mejeri eller behandlar densamma hemma i handseparatorer och nöjer sig med att själf förtära separerad mjölk. Brödet är också genomgående illa jäst och ofta nog ganska illa gräddadt.

Hvad allmänna hälsotillståndet beträffar, så kan det betecknas som öfver hufvud godt. Epidemiska sjukdomar har visst förekommit så godt som under hela året, men endast med sporadiska fall. Epidemisk spridning hade morbilli i Mustasaari, Pörtom, Laihela och Storkyro, samt tussis conv. i Petalaks.

Naturligt är, att lungsoten åter kräft sin årliga tribut i döda. Dödligheten i nämnda sjukdom ställer sig på följande sätt: Mustasaari 3.00, Kveflaks 1.4, Solf 4.3, Malaks 2.6, Petalaks 2.2, Pörtom 1.6, Replot 3.6, Bergö 2.5, Jurva 4.6, Laihia 3.6, Lillkyro 2.9, Storkyro 2.9 och Ylistaro 3.2 %. Desinfektion efter i lungsot döda personer har verkställts i Malaks, Kveflaks, Petalaks, Pörtom, Mustasaari, Bergö, Storkyro och Lillkyro efter alla i sagda sjukdom aflidna. I Laihela har af 29 ställen 16 desinficerats, i Solf af 15 ställen 8, i Replot af 15 ställen 14, i Ylistaro af 35 ställen 24 samt i Jurva ej ett enda ställe.

Dödligheten i lungsot ställer sig nu åter hög. Någon förändring till det bättre torde ej vara att hoppas på förrän ett tillräckligt antal sanatorier med låg dagafgift fås till stånd. Af sanatorier med en dagafgift på flere mark är ej stor nytta, ty för en allmogeperson blir det omöjligt att i månader gå i land med en sådan utgift.

För att göra allmänheten bekant med hvad man har att iakttaga för förekommande af att smittas af tuberkelbacillen, har jag i några år hållit föredrag i ämnet uteslutande riktande mig mot de missförhållanden jag sett vara förhärskande på orten. Man infinner sig talrikt till föredragen och följer uppmärksamt med, men efteråt kan ej ett spår skönjas af den undervisning man fått. Därför är sanatorier det enda som kan åstadkomma verksam förändring, ty dessa hafva ju äfven sin stora betydelse som verksamma uppfostrare till nödig försiktighet.

Examinerad barnmorska finnes i Kveflaks, Mustasaari 2, Solf, Malaks, Pörtom, Replot, Bergö, Laihila, Lillkyro, Storkyro och Ylistaro 2. Petalaks och Jurva sakna ännu barnmorska. Den ena af barnmorskorna i Ylistaro är äfven kunnig i operativ förlossningskonst. Ytterst nödvändigt vore, att också barnmorskan i Replot vore utbildad i detta afseende. (G. Rosendal.)

Malaks och Petalaks kommunalläkaredistrikt. Frånsedt den stora tuberkulos-freqvensen har allmänna hälsotillståndet varit tillfredsställande. (Hugo Törnqvist.)

Ylistaron kunnanlääkärinpiiri. Yleinen terveydentila on ollut verrattain hyvä. Tuberkuloottisia, skrofuloottisia ja trakoomitautisia löytyy runsaasti. Ainoastaan keuhkotuberkulosiin kuoli pastoriviraston ilmoituksen mukaan 30 henkilöä. Syynä näiden tautien yleisyyteen täytyy pitää vanhaa luuloa: ettei tauti tartu eikä rutto rupea, sekä asuinhuoneitten ahtautta ja epäpuhtautta. Keuhkotaudin vastustamiseksi käytetään formaliinillä desinfisioimista.

Yksi kiertävä sairaanhoitajatar (diakonissa) löytyy myöskin kunnassa.

Pienten lasten hoito on huonolla kannalla. Niille syötetään usein 2:den jopa 3:enkin vuoden vanhaksi äidinmaitoa ja niitä suojellaan kovasti raittiilta ilmalta.

(Eugén Rodas.)

Kristiinankaupungin piiri. Yleinen terveydentila ei ollut vuoden kuluessa oikein tyydyttävä, sillä tarttumatauteja oli liikkeella joko suuremmassa tai pienemmässä määrin, kuten tulirokkoa, kurkkumätää ja erittäinkin tuhkarokkoa ja hinkuyskää.

Muista äkillisistä taudeista mainittakoon pääasiallisesti keuhkokuume ja keuhkokatarri sekä kesällä suolikatarri.

Kroonilliset taudit olivat samat kuin ennenkin, siis etupäässä tuberkuloosi, johon papiston kuolevaisuustaulujen mukaan kuoli yhteensä 384 henkeä (20.8 % kaikista kuolleista).

Piirissä oli vuoden kuluessa 5 kunnanlääkäriä, nimittäin Närpiössä, Kauhajoella, Kurikassa, Ilmajoella ja Jalasjärvellä.

Kätilöitä oli vuoden kuluessa 22. Niistä toimi kaupungeissa 6 ja maalaiskunnissa 16. (Torsten Munsterhjelm.)

Närpes-Öfvermark kommunalläkaredistrikt. Kommunerna betrakta alls icke kommunalläkaren såsom en person med kunskaper i allmän hälsovård, han rådfrågas aldrig i sådana saker och med den ställning han har, såsom en af kommunen aflönad tjänsteman, är det för honom mycket svårt att taga initiativ till förbättringar; därtill är hans auktoritet alltför ringa och väcker han genom sitt ingripande bland en konservativ befolkning endast ondt blod utan att kunna uträtta något i sak. Då därtill ingen särskild hälsovårdsnämnd finnes, utan kommunalnämnden tjänstgör såsom sådan och läkaren icke utan särskild kallelse äger rätt att deltaga i deras sammanträden, är läkarens inflytande på förbättrandet af allmän hälsovård minimalt. Hvad speciellt Närpes och Öfvermark beträffar upptager privatpraktiken helt och hållet kommunalläkarens tid, så att det för honom är omöjligt att egna tillräcklig uppmärksamhet åt den allmänna hälsovården. Jag har år 1912 lika litet som under föregående år blifvit underrättad om att kommunalnämnderna skulle behandlat något ärende rörande hälsovården.

Allmänna hälsotillståndet har under året varit godt, dödligheten ovanligt liten.

Tuberkulosen i alla dess former är såsom förut befolkningens plågoris. Vid kommunala sjukhuset i Närpes har byggandet af en afdelning för vårdandet af börjande tuberkulos påbegynts, men har icke ännu kunnat slutföras beroende på det motstånd denna plan rönt hos en del af kommunens medlemmar. Bostadsdesinfektion efter i tuberkulos aflidna personer är i Närpes föreskrifven, men utföres i flertalet fall dock på ett såpass primitivt sätt att nyttan är minimal. (Edv. Nylander.)

Jalasjärven kunnanlääkärinpiiri. Mitään erikoisesti mainittavia terveydenhoidollisia kysymyksiä ei ole lautakunnan kokouksissa ollut esillä.

Yleinen terveydentila on ollut kohtalainen.

Huomattava paikallinen tauti on tuberkulosi. Sen vastustaminen ei herätä kovinkaan suuria toiveita niinkauankuin sairaita ei parantolaan saada ennenkuin taudin viime asteella. Toivottavasti tässäkin vähitellen parannus tapahtuu, kun naapurikunnassamme oleva parantola ehtii tuloksia saada Formaliiniseeraukseen keuhkotautiin kuolleen jälkeen on koetettu yleisöä kehoittaa, mutta ainoastaan harvoissa tapauksissa sitä on käytetty.

Sairastupaa ei kunnassa ole. Maaliskuun 18 päivänä oli sen perustamiskysymys esillä kuntakokouksessa, vaan raukesi se tällä kertaa pienellä ääntenenemistöllä. Kyllä sairaala olisi täällä aivan välttämätön. Kunta on laaja ja väkirikas, syrjässä rautateistä, ja käy usein hyvin vaikeaksi lähettää huonoja sairaita pitkiä mätkoja lääninsairaalaan. Sitäpaitsi ei naapurikunnissa ole missään sairaalaa, joten ei luulisi potilaista puutetta tulevan. Toivoa sopii, että tänne sentään pian sairaala saadaan, siksi yleisesti tunnustetaan sen tarve.

Kunnassa on kiertävä sairaanhoitajatar. (Väinö Klemola.)

Kurikan kunnanlääkärinpiiri. Terveydenhoitosääntöihin ei ole tehty muutoksia. Kunnan terveydenlautakuntana on edelleenkin kunnallislautakunta, joka tämän vuoden lopussa ilmenneen difteriaepidemian aikana on määrännyt desinfisioitaviksi asunnot niissä perheissä, missä tautia ilmestyi.

Vertaillessa keuhkotautiin kuolleita eri vuosina saamme seuraavat numerot:

Vuonna	1908	kuoli	1,000	asukasta	kohti	keuhkotautiin	5.97 henkeä.
»	1909	»	»	»	»	»	3.95 »
»	1910	»	»	»	»	»	4.54 »
»	1911	»	»	»	»	»	3.37 »
»	1912	»	»	»	»	»	2.58 »

Vuonna 1911 oli paikkakunnalla tohtori Tanner neuvomassa, suvun lisääntymistä ehkäiseviä keinoja; vaikka poliisi kielsi julkiset esitelmät; ja näyttää neuvo langenneen hyvään maaperään koska postitse on ruvennut tulemaan runsaasti mainitunlaisia apuneuvoja. Kuhnimista ei suuresti harrasteta, mutta luonnonparannus-lehtisiä näytään leviteltävän kylläkin. (M. Takala.)

Kauhajoen kunnanlääkärinpiiri. Yleinen terveydentila on ollut hyvä.

Verrattuna viime vuoteen on keuhkotautisten lukumäärä pienempi, joka suurimmaksi osaksi johtunee siitä, että kansa on ruvennut enemmän ymmärtämään ja hoitamaan tautiansa, joka ilmenee siinäkin, että suurimmalla osalla hoidokkaistani oli keuhkotauti aivan alulla, ensi asteella, joka taas puolestaan vaikutti erittäin edullisesti parantumiseen. Kuolevaisuus keuhkotautiin on vuoden kuluessa myöskin ollut pienempi kuin edellisinä vuosina, vaikka tarkkoja numerotietoja ikävä kyllä en ole onnistunut saamaan.

Kunnallissairaalaa ei kunnassa vielä ole, mutta asia on pantu hyvälle alulle.

Diakonissa on syksyllä hankittu kuntaan naisten toimesta, kun asia ensin kuntakokouksessa raukesi; hänellä on ollut runsaasti työtä. (Johannes Soikkonen.)

Ilmajoen ja Seinäjoen kunnanlääkärinpiiri. Kuten ennenkin on Seinäjoella toiminut Martta-yhdistyksen diakonissa ja kätilö, Ilmajoella kiertävä sairaanhoitajatar sekä 2 kätilöä. Keuhkotaudin ja muiden tarttuvien tautien jälkeiseen huonepuhdistukseen on Ilmajoella käytetty alkuvuodesta formaliinilla suihkuttamista, mutta loppuvuodesta paraformi-laattoja, Seinäjoella formaliini-lamppua.

Vuoden kuluessa päätti Seinäjoen kunta ottaa itselleen oman erityisen kunnanlääkärin, määräten hänelle palkaksi Smk. 1,500 vuodessa valtion avustusta pyytämättä, ja on tähän toimeen valittu lääket. lis. V. Inberg, joka sitä ennen oli otettu valtion rautatielääkäriksi (asemapaikkana Seinäjoen rautatieasema) ja on kunta sittemmin lis. Inberg'in ryhdyttyä virkaansa hoitamaan sanoutunut irti maksamasta Ilmajoen kunnalle avustusta yhteisen kunnanlääkärin palkkaamiseksi; kysymys on Ilmajoen kunnan puolesta toistaiseksi ratkaisematta.

Vuodentulo oli melkeinpä paraita mitä yleensä täälläpäin saadaan. Terveydentila on kumminkin kunnissa etupäässä Ilmajoella ollut epätyydyttävä, kulkutauteja kun on ollut liikkeellä melkein läpi vuoden. (L. M. Castrén.)

Nykarleby distrikt. Vintern 1912, liksom en följd af föregående vintrar, var mild. I slutet af därpåföljande maj och början af juni månad regnade det under några dagars tid, men därpå följde en sommar med ringa nederbörd, hvilket här i Österbotten i vanliga fall betyder en god årsväxt. Skörden utföll också både kvantitativt och kvalitativt utmärkt god och riklig. Såsom exempel härpå kan nämnas, att hö nu på våren sålts till 3½ à 4 p:ni per kilo.

Fisket har bedrifvits med vanlig framgång.

Propsafverkningen var ganska betydande.

Elektriska belysningsanläggningar äro inrättade i Lappo, Kauhava och Vörå kyrkobyar.

Hälsotillståndet i distriktet har varit tillfredsställande. Inga epidemier ha förekommit. I Kauhava kommun ha dock från och med januari till september månad förekommit 3 till 6 difterifall per månad.

Bland framstegen på hälso- och sjukvårdens område är det mig ett nöje att framhålla några fakta från Lappo kommun. Sjukstugan, som förut disponerat öfver 10 sjuksängar, har nyligen tillbyggts, så att sjuksängarnas antal ökats med fem. Dessa sistnämnda hafva placerats så, att de vid behof kunna användas för epidemiska sjukdomar. I kommunen har nyligen äfven uppförts en fattiggård och i förening därmed en tidsenligt inrättad afdelning för sinnessjuka, som skötes af en med deras vård förtrogen vårdare. För sjukvården finnes dessutom en diakonissa och en ambulatorisk sjuksköterska. Denna sistnämnda utför därjämte alla desinfektioner, för hvilket ändamål finnes en Berolina formalin apparat och en sacce spray apparat. Äfven efter dödsfall i lungsot företagas desinfektioner i de lungsiktigas bostäder, i kommunen äro därjämte anställda 3 barnmorskor och en fjärde uppbär sin förra lön, men är af ålderdom hindrad att verksammare ingripa.

Att beklaga är, att kyrkobyn i Lappo är alltför tätt och utan någon förnuftig plan trångt bebyggd, så att de hygieniska förhållandena därigenom äro mycket usla.

I Lappo kyrkoby finnes en till universitet ledande samskola.

Kauhava kommun har under året saknat läkare sedan den 1 juli, men har kommunalläkaren i Lappo från och med oktober månad en gång i veckan haft

mottagningar å orten. Ambulatoriska sjuksköterskan har därför varit mycket anlitad.

I Ylihärmä har Lappo kommunalläkaren en gång i månaden haft mottagningar.

I Vörå öppnades af en förening för lungsotens bekämpande i oktober månad ett lungsots sanatorium med 16 sängplatser, hvilka sedan dess varit upptagna. Församlingens diakonissa har dessutom besökt alla lungsjuka i hemmen för att undervisa i försiktighetsåtgärder mot lungsoten och i de lungsiktigas vård. Efter inträffade dödsfall hafva i de lungsjukas hem desinfektioner verkställts.

I Oravais har kommunalläkaren 2 gånger i månaden mottagningar å apoteksfilialen.

I Jeppo kommun verkställes äfven desinfektioner efter i lungsot aflidna.

Lungsoten är fortfarande den sjukdom, som kräfver de flesta offren.

Emigrationen har fortgått något förminskad.

I distriktets alla kommuner äro numera ordinarie barnmorskor anställda. I Lappo kommun finnas anställda 3 sådana.

Diakonissor äro anställda i Lappo, Vörå, Kauhava samt under början af året äfven i Nykarleby församling.

Lappo kommun åtnjuter statsunderstöd för en sjukstuga med 10 sängplatser, men har under året utvidgat densamma med fem sängar.

I Nykarleby stad har uppehållits utan statsunderstöd ett sjukhus med 10 sängplatser.

I Nykarleby stad uppehålles äfven ett barnbördshus med 4 sängar, som eges af stadsläkaren och åtnjuter statsbidrag.

Nykarleby landsförsamling upprätthåller å Kuddnäs fattiggård ett kommunalt sinnessjukhus. (Nils Durchman.)

Wörå, Oravais och Maksmo kommunalläkaredistrikt. Hälsotillståndet har under förra delen af år 1912 varit godt.

Bland de allmännast förekommande sjukdomarna under år 1912, intager tuberkulosen det främsta rummet; dödlighetsprocenten var i Wörå under år 1912 29.8 %. Arbetet för hämmande af den hemska sjukdomen har under det förflutna året fortsatts, ehuru ett gynsamt resultat länge låter vänta på sig. Föredrag om tuberkulosen har hållits som förut på tuberkulosdagen den 1 mars. Efter dödsfall i tuberkulos har desinfektion verkställts (formaliserats). Inalles hafva 50 formaliseringar under år 1912 blifvit gjorda så väl efter i epidemiska sjukdomar som i tuberkulos aflidna.

Det viktigaste som i Wörå kommun gjorts för hämmande af tuberkulosens spridning är inrättandet af ett folk-tuberkulossanatorium.

Såsom redan i föregående årsberättelse framhållits har Wörå kommun anstält en diakonissa för vården af de sjuka och fattiga. (Karl Wangel.)

Lapuan kunnanlääkärinpiiri. Kunnan asianomaisesti vahvistettua terveydenhoitosääntöä on painettuna jaettu kuntalaisille; sitäpaitsi on sopivia kohtia siitä painettu paksummalle paperille ja jaettu kuntalaisille seinälle naulattavaksi. Kyllähän sitä koetetaan

noudattaa, mikäli mahdollista. Ikävä kyllä on kirkonkylä aikoinaan niin perin tiheään ja ilman selvää suunnitelmaa rakennettu, että tällaisessa suuressa kylässä tarpeellinen puhtaus on kovin vaikeasti saavutettavissa.

Yleinen terveydentila kunnassamme on ollut tyydyttävä. Terveydenhoitoasioita hoitaa erityinen terveydenhoitolautakunta, jonka puheenjohtajana on kunnanlääkäri ja jäseninä kunnallislautakunnan jäsenet.

Kunnan palkkaama kiertävä sairaanhoitajatar toimii lääkärin määräysten mukaan, suorittaen muun muassa kaikki desinfektiot. (H. Tiitinen.)

Kokkolan piiri. Yleinen terveydentila on tilivuonna ollut tyydyttävä. Tulirokkoa ilmeni yksityisin tapauksin 6 eri kunnassa. — Tuhkarokkoa havaittiin ainoastaan Himangolla muutamia kohtauksia vuoden lopulla. — Diphteria fauc. & laryng.-tapauksia esiintyi piirissä kautta vuoden niin yleisesti, että ainoastaan Kaustinen ja Ullava ovat siltä säilyneet. Pietarsaaren-pitäjässä, Kannuksessa ja Himangolla se liikkui kulkutaudin tavoin, ja molemmissa viimemainituissa kunnissa niin yleisesti, että oli pakko hankkia eri sairaanhoitajatar sinne. Kannuksessa ja Himangolla sairastui tähän tautiin yhteensä 148 henkilöä, joista 23 kuoli . — Suolikuumetta ilmeni 5 eri kunnassa, joista Kannuksessa sattuivat useimmat tapaukset (12). Tilasto osoittaa, että mainittuun tautiin on kuollut 12 henkeä, mutta niistä on ainakin 3 kuollut Amerikassa. — Influenssaa ja hinkuyskää oli vain hyvin vähäisessä määrin liikkeellä tilivuotena. — Lapsihalvausta todettiin elo-lokakuulla Kronobyssä, Teerijärvellä ja Kälviällä yhteensä 5 lapsessa, mutta ei yksikään kohtaus päättynyt kuolemalla.

Keuhkotauti, johon tilivuonna kuoli 325 henkeä, eli 4,29 $^0/_{00}$ väkiluvusta, oli kuten tähänkin saakka huomattavin kaikista taudeista. Suurin oli tämän taudin aiheuttama kuolevaisuus Kannuksessa (7,60 $^0/_{00}$) ja pienin taas Ähtävällä (1,54 $^0/_{00}$). Piirin ruotsinkielisissä maalaiskunnissa oli kuolevaisuus keuhkotautiin keskimäärin 3,7 ja suomenkielisissä taas 4,7 kutakin tuhatta asukasta kohti.

Kaikilla piirin kunnilla oli oma, tutkinnon suorittanut kätilönsä, lukuunottamatta Lestijärven kuntaa, jolle vuoden kuluessa annettiin valtioapua kysymyksessä olevaa tarkoitusta varten. Ainoastaan Veteli-Kaustisen kätilö on suorittanut tutkinnon koneellisessa lapsenpäästötaidossa. Purmossa, Ähtävällä ja Teerijärvellä oli kätilöitä käytetty 100 %:ssa kaikista synnytyksistä.

Monien asiantuntijain todistusten mukaan on viime vuosina alettu maaseudulla hyvin yleisesti käyttää estäntätoimenpiteitä, ja todellakin on jo useissa kauppaliikkeissä maaseudulla myytävänä kummikondomeja — sanoihan äskettäin eräs tukkukauppias Kokkolassa niitten jo olevan »kuranttitavaraa» maaseudulla. Tämä seikka lienee syynä siihen, että, kuten kätilöiden luetteloista selviää, viime vuosina ensisynnyttäjäin luku suhteellisesti on vähentynyt vähentymistään ollen asianlaita ruotsinkielisissä kunnissa tällöin vielä epäsuotuisemmalla kannalla kuin suomenkielisissä. (Osw. Myréen.)

Pedersöre kommunalläkaredistrikt. För allmänna hälsovårdens förbättrande gjordes lika litet som förut.

Under året till stor del rådande gynnsam väderlek isynnerhet under högsommaren verkade godt på allmänna hälsotillståndet; den kalla våren och en tid af vintern motsatsen.

Dödligheten i tuberkulos framgår af följande tabeller:

I åldern 15—60 år voro siffrorna följande för

	män.	kv.	s:ma.	% af samtliga dödsfall.	på 1,000 lefvande.
Pedersöre	11	16	27	22.69 %	4.07
Purmo	2	5	7	15.23 »	2.66
Larsmo	2	3	5	11.36 »	2.10
Hela distriktet	15	24	39	18.66 »	3.35

Småningom synes den konservativa ortsbefolkningen börja visa tecken till smärre försök att stävja sjukdomen, men länge skall det dröja, innan den skrider till verksam kamp mot den farliga fienden.

Ett tidsenligt sinnessjukhus i förening med Pedersöre fattiggård blef färdigt vid årets slut. (Otto Blåfield.)

Kannuksen, Toholammin, Lohtajan, Himangan ja Lestijärven kunnanlääkärinpiiri. Tautisuus ei ole ollut niin suuri kuin edellisenä vuonna.

Kun kurkkumätä näytti käyvän aivan arveluttavan yleiseksi, pyydettiin Lääkintöhallitukselta sairaanhoitajatarta, joka valvoisi sairasten eristämistä ja toimittaisi puhdistukset. Lääkintöhallitus suostuikin pyyntöön, ja kuuden viikon ajan toimi täällä tarkoitusta varten diakonissa jotenkin hyvällä menestyksellä. Näytti siltä, että epidemia taukoisi, mutta on se vuoden loppupuolella taas yltynyt. Monikin mielellään salaa taudin päästäkseen valvonnasta ja muista ikävyyksistä. Useimmat kuitenkin ovat oppineet kokemuksesta luottamaan serumiin ja tuovat sairaansa aikanaan hoitoon. Mutta eristäminen kodeissa ei näy menestyvän. Olisi ainoa tehokas keino tällaisen epidemian voittamiseksi hoitaa kaikki sairaat tilapäisessä sairaalassa. Kun vuoden 1913 alusta saadaan pysyvä sairaanhoitajatar Kannukseen, niin ehkä tullaan paremmin toimeen.

Sairaanhoitajatar on Lohtajalla, Himangalla ja Toholammilla ollut ja tulee myös Kannukseen vuoden 1913 alusta. (K. F. Klemola.)

Kuortaneen piiri. Tarttuvista taudeista on esiintynyt tulirokkoa ja kurkkumätää moniaita tapauksia aiheuttamatta kuitenkaan varsinaista epidemiaa.

Lapsihalvaustapauksia on piirissä vuoden kuluessa todettu 11, joista 6 Lehtimäellä; Alavudella, Töysässä, Ähtärissä, Keuruulla ja Alajärvellä on kussakin huomattu yksi tapaus. Useimmat taudinkohtaukset ovat sattuneet heinä- ja elokuulla.

Muista akuuttisista tarttuvista taudeista on esiintynyt vain yksityisiä tapauksia.

Keuhkotautiin on papiston ilmoitusten mukaan tilivuonna kuollut 193 henkilöä, siis 2.2 jokaista tuhatta asukasta kohti (v. 1911: 2.1). Pahimpina taudin pesinä ovat piirin pohjoisimmat kunnat, Kortesjärvi, ja Evijärvi, kuolleisuus keuhkotautiin kun on kummassakin 5.6 $^0/_{00}$ ja Lappajärvi, jossa kuolleisuus on 4.5 $^0/_{00}$.

Piirin molemmat sairastuvat, toinen Virroilla, toinen Keuruulla, ovat toimineet koko vuoden. Olen ne tarkastanut ja havainnut, että niitä on hyvin hoidettu. (Toivo Olin, v. t.)

Lappajärven kunnanlääkärinpiiri. Yleinen terveydentila on ollut jokseenkin tyydyttävä. (Alfons Sjöberg.)

Alajärven kunnanlääkärinpiiri. Alajärven kunnalla on omat, vuonna 1894 vahvistetut ja painetut terveydenhoitosäännöt, jotka vastaavat tarkoitustaan. Piirin toisissa kunnissa ei ole erityisiä terveydenhoitosääntöjä. — Soinin kuntakokouksen päätöksen mukaan tehtiin vuonna 1912 anomus Lääkintöhallitukseen haara-apteekin perustamisesta kuntaan, mutta anomus hyljättiin silloin. Muita yleistä terveydenhoitoa koskevia asioita ei ole vuoden kuluessa kunnassa käsitelty.

Jo vuonna 1911, mutta erittäin vuonna 1912, levisi scabies paikkakunnalla, ja harva on nyt se talo, jossa sitä näinä vuosina ei ole ollut taikka parhaillaan sairasteta. (F. Nessling.)

Alavuden, Töysän, Kuortaneen ja Ätsärin kunnanlääkärinpiiri. Yleensä on terveydentila ollut kohtalaisen hyvä. Alavudella on kuitenkin kurkkumätä varsinkin syrjäkylissä Peräseinäjoen rajalla ollut täydellisenä vitsauksena. Tammi-, helmi- ja maaliskuulla raivosi se epidemian laajuisena, heikkeni sitte yksityisiksi tapauksiksi, mutta puhkesi jälleen entistä suurempaan vauhtiin marraskuulla jatkuen vuodelle 1913. Huippunsa saavutti se joulukuulla, jolloin todettiin 26 difteriatapausta. Koko vuonna todettiin Alavudella 90 difteriatapausta, joista 10 on päättynyt kuolemalla. Taudin vastustaminen on tuottanut suuria vaikeuksia. Kun kiertävää sairaanhoitajatarta ei kunnassa ole, on puhdistus täytynyt jättää asianomaisten itsensä tehtäväksi ja on sitä ollut mahdotonta valvoa, kun tauti on etupäässä raivonut parin penikulman päässä olevissa syrjäkylissä, joissa taudin tarttuvaisuuteen ei tahdota uskoa. Muissa kylissä on tauti helposti saatu rajoitetuksi.

Huomattavimpina tauteina esiintyvät paikkakunnalla keuhkotauti ja trakoomi. (Toivo Olin.)

Keuruun ja Multian kunnanlääkärinpiiri. Elokuussa alkoi difteria-epidemia Haapamäen kylästä kulkien sieltä vuoden lopulla kirkonkylän kautta Asunnan kylälle, jossa jatkui tämän vuoden alussa. Suurimmillaan oli epidemia kirkonkylässä, jossa lokakuun kuluessa oli tiedossani 10 tapausta. Muutamat tapaukset näyttivät levinneen kansakoulun kautta. Tämän huomattuani sulettiin kansakoulu 2 viikoksi. Samalla perustettiin kunnan kustannuksella tilapäinen difteriasairaala (ruokaa toivat sinne ilmaiseksi muutamat kirkonkyläläiset), johon kumminkaan ei tullut muuta kuin 1 sairas, kun epidemia samalla rajoittui.

Tuberkulosi-kuolleisuus on entisestä tilapäisesti noussut, en tiedä mistä syystä. Papiston ilmoituksen mukaan on keuhkotautiin kuollut Keuruu la 25, Multialla 5 eli yhteensä 0.23 % koko asukasmäärästä. — Seurakunnan diakonissa on kulkenut keuhkotautisten kodeissa etupäässä antaakseen ohjeita isolerauksesta sekä tarpeen mukaan toimittamaan formaliinipuhdistuksen. Kunta on päättänyt kustantaa formaliini-puhdistuksesta aiheutuvat menot keuhkotaudin, kurkumädän ja tulirokon jälkeen.

Syyskuun 15 päivänä ryhtyi toimeensa seurakunnan vapaaehtoisilla lahjoilla palkkaama diakonissa. Hänen toimintansa on näyttänyt erittäin hyödylliseltä varsinkin kulkutauteihin nähden. Kurkkumädän liikkuessa hän kulki tautipaikoilla, antoi tarpeen mukaan serum-ruskeita sekä sairaille että terveille lapsille, antoi ohjeita hoidosta ja isolee-

rauksesta ja lopuksi kävi toimittamassa formaliinipuhdistuksen, jotka kaikki toimet ilman hänen apuaan eivät mitenkään olisi voineet tulla suoritetuiksi niin hyvin. Hän oli myös hoitajana tilapäisessä kurkkumätäsairaalassa. (Oskari Heikinheimo.)

Virtain kunnanlääkärinpiiri. Tuberkulosi on joksenkin yleisesti levinnyt. Kuluneena vuonna on kirkonkirjojen mukaan kuollut 12 henkeä keuhkotautiin. Useita uusia kehkotaudin tapauksia on ollut, joista useimmat Toisveden kylässä. (J. V. Sysimetsä.)

Jyväskylän piiri. Kuolevaisuus on ollut 17.2: 1,000. Keuhkotautiin on kuollut 16 procenttia. Kulkutaudeista on tuhkarokkoa liikkunut epidemiana Saarijärven ja Viitasaaren kunnissa. Hinkuyskää on ilmennyt siellä ja täällä yli koko piirin; samoin on esiintynyt yksityisiä kurkkumätätapauksia. Lapsihalvausta on havaittu yhteensä 13 tapausta, joista 10 Jyväskylän pitäjässä.

Vuoden lopulla esiintyi lavantautia yhteensä 12 tapausta, Laukaan ja Petäjäveden kunnissa.

Varallisuus on ylimalkaan huono; irtain väestö on lukuisa ja elää etupäässä satunnaisilla työansioilla, joita paikkakunnalla toimivat tukkiyhtiöt antavat. Maanviljelys ja karjanhoito ovat takapajulla. Talolliset elävät etenkin metsiänsä myymällä: yleinen mielipide on se, että maanviljelys ei kannata.

Paikallisista taudeista ovat ruuansulatushäiriöt tavattoman yleisiä, mikä johtunee sopimattomasta ja riittämättömästä ravinnosta.

Suolimatojen aiheuttamat sairaudet ovat sangen tavallisia. Trakomi on yleinen, varsinkin köyhän kansan keskuudessa. (Th. Stolpe.)

Karstulan kunnanlääkärinpiiri. Yleinen terveydentila on vuoden kuluessa ollut jokseenkin hyvä. (Aarne Becker.)

Wiitasaaren ja Pihtiputaan kunnanlääkärinpiiri. Yleinen terveydentila on ollut yleensä hyvä. (John Sonck.)

Oulun lääni. *Oulun piiri.* Vuonna 1912 on yleinen terveydentila piirissä ollut hyvänlainen. Kulkutauteja on liikkunut ainoastaan vähäisessä määrin eri osissa piiriä, eikä niistä ole mainittavaa epidemiaa kehittynyt.

Suurimman kuolevaisuuden on, kuten edellisinäkin vuosina, aiheuttanut vanhuudenheikkous, sekä keuhkotauti, johon jälkimäiseen on kaikkiaan kuollut 168 henkeä, eli 15.19 % kaikista kuolleista (2.38 kuolemantapausta tuhatta henkeä kohti). Syyt keuhkotaudin suureen levenemiseen on jo edellisessä vuosikertomuksissa esitetty, ja samat vaikuttimet ovat vieläkin tuhoansa tuottamassa. Huomattavimmat näistä ovat puolittain pimeät, epäsiistit, ahtauteen asti asutut, pienet huoneet, joihin ei uskalleta päästää raitista ilmaa, yleinen tapa syljeskellä lattialle, ja etupäässä kansan välinpitämättömyys ja tahdon puute ottaa huomioon opetusta tässä suhteessa. Sitä paitse on huono ja sopimaton ruoka, leväperäisen hoidon yhteydessä omiaan vähentämään lapsissa vastustuskykyä tätä tautia vastaan. Muutamin paikoin voi kumminkin kansassa jo huomata halua noudattaa varokeinoja tautiin nähden. Niinpä tavataan siellä täällä sairasvuoteen ääressä lysoolivedellä täytetty sylkikuppi, ja kuole-

mantapausten sattuessa pestään huoneetkin lysoolivedellä. Niissä kunnissa, joissa on sairaanhoitajatar, toimitetaan keuhkotautisen kuoltua asunnossa asianmukainen desinfisioiminen.

Kulkutauteja ei ole vuoden kuluessa liikkunut laveammalti piirissä; pienen epidemian tavoin esiintyi ainoastaan kurkkumätää.

Muista taudeista mainittakoon hinkuyskä ja lapsihalvaus. Edellistä tautia, joka oli lievähköä liikkui Iin pitäjän kirkonkylässä marras- ja joulukuulla, ja sitä näyttää jatkuvan seuraavaankin vuoteen. Yksityisiä taudintapauksia on sitä paitse ilmennyt huhtikuulla Oulun maaseurakunnassa ja moniaita kohtauksia heinäkuulla Haukiputaan kirkonkylässä.

Lapsihalvaustapaus huomattiin helmikuussa, Iin pitäjän Karjalan kylässä, ja toinen saman taudin tapaus havaittiin maaliskuulla eräässä Kuivajoelta kotoisin olevassa lapsessa.

Vakinaisia sairaanhoitajattaria on koko vuoden ollut Limingassa, Kempeleessä, Iissä, Oulun Salossa, Tyrnävällä ja Lumijoella. Myöskin Utajärven kunta on heinäkuussa saanut oman sairaanhoitajattaren. Näistä on kukin suorittanut tehtävänsä kunnollisesti tuottaen paikkakunnalleen suurta hyötyä. Kaikki edellä mainitut kunnat nauttivat valtioapua sairaanhoitajattaren palkkaamiseen. Kulkutautien levenemisen ehkäisemiseksi on piirilääkärin apuna oleva sairaanhoitajatar toiminut kurkkumädän, kuristustaudin ja lavantaudin takia Kempeleessä, Haukiputaalla, Muhoksella ja Utajärvellä suorittaen asianomaiset puhdistukset taudin saastuttamissa paikoissa.

Mielenvikaisista en ole saanut sellaista tietoa, joka olisi aiheuttanut toimenpiteitä puoleltani.

Kempele on ainoa piirin kunta, jolla ei ole tutkinnon suorittanutta kätilöä. Synnytyksissä on Temmeksen kunnassa vasta toista vuotta ollut saatavana kätilön apua, joten synnyttäjien on sitä ennen kätilön asemesta täytynyt luottaa akkojen apuun ja neuvoihin. Sittenkuin lokakuun 1 p:nä 1911 on otettu oma kätilö kuntaan, on siellä enimmän kuin muissa piirin kunnissa käytetty kätilöä, eli 77.4 %:ssa tilivuoden synnytyksistä, mikä todellakin osoittaa, että kätilön tarve kunnassa on ollut suuri ja kaivattu. (S. W. Liljeblom.)

Iin kunnanlääkärinpiiri. Kunnan terveydenhoitosääntöihin ei kuluneena vuonna ole tehty muutoksia eikä lisäyksiä. Kunnallislautakunnan, joka samalla toimii terveydenhoitolautakuntana, kokouksissa ei myöskään ole mitään tärkeämpiä yleistä terveydenhoitoa koskevia asioita käsitelty. Tiheästi asuttu Iin hamina odottaa edelleen uuden terveys- ja rakennussääntöehdotuksensa lopullista vahvistamista. Vasta tämän tapahduttua voidaan ryhtyä tomienpiteisiin Iin haminassa vallitsevien hygienisten epäkohtien poistamiseksi.

Yleinen terveydentila Iin kunnassa oli vuonna 1912 tyydyttävä. Talvi oli tavattoman ankara, viikottain pysyi lämpömäärä —35° ja —40° C välillä, — elohopea lämpömittareissa oli usein jäässäkin. Spriilämpömittarissa täällä huomattu alin lämpömäärä oli

—47° C. Vaikka väestö täällä pohjolassa talvisin enimmäkseen työskentelee ulkosalla metsänhakkuissa, ei tämä armoton pakkanen vaikuttanut epäedullisesti yleiseen terveydentilaan. Mieluummin päinvastoin. Yskät ja »romuskat», jotka talvikuukausina näillä seuduilla ovat aivan yleiset, olivat viime talvena huomattavasti tavallista harvinaisemmat.

Paikkakunnallisista taudeista ovat kuten ennenkin tuberkuloottiset ja skrofuloottiset taudit enin levinneet. Syynä tähän on paitsi asunto-olot oma leväperäisyys ja tietämättömyys ja kenties puuttuva tarmo kunnanviranomaisten puolelta. Keuhkotautia sairastavaa henkilöä kyllä on opittu pelkäämään ja välttämään, vaan kun tällainen henkilö esim. kuolee, on kansa valmis huutokaupassa tai muuten ostamaan ja käyttämään keuhkotautia sairastaneen vaatteita ja muita kapineita ilman minkäänlaista puhdistusta, vieläpä muutamaan tällaiseen huoneeseen asumaankin aivan pintapuolisen puhdistamisen jälkeen. Kunta on kyllä kuten ennen olen maininut päättänyt toimeenpanna desinfisioimisen keuhkotautiin kuolleitten jälkeen, vaan tämä ei tapahdu likimainkaan joka tapauksessa. Kirkonkylässä ja sen lähistöllä on kunnan sairaanhoitajatar kyllä toimittanut tarpeelliset puhdistamistyöt, vaan ulompana syrjäkylässä ne harvoja poikkeuksia lukuunottamatta jäävät tekemättä. Kansassa on kuitenkin herännyt usko tuberkulosin tarttuvaisuuteen, ja sille pohjalle voi edelleen rakentaa.

Sairastupaa ei löydy vielä kunnassa, vaan on nostettu kysymys sen perustamisesta. Kirkonkylän naiset ovat arpajaisilla koonneet jonkun verran rahoja tulevan sairastuvan rakentamiseksi, ja oli asia jo viime joulukuussa esillä kuntakokouksessakin. Sairashuone aatteella on monta lämmintä puolustajaa, vaan ellei valtio runsalla kädellä avusta tätä hanketta, jää sen toteuttaminen hämärään tulevaisuuteen, sillä suuren velkataakan alla nääntyvä kunta ei pysty sitä omin voimin pitkiin aikoihin rakentamaan.

Kunnassa toimii yksi kiertävä sairaanhoitajatar, jonka päätehtävänä on köyhäin sairasten hoito. Köyhäin-taloa kun ei ole eikä sairaalaakaan, arvaa, että köyhän sairaan kohtalo, varsinkin, jos hän sattuu olemaan perheen isä tahi äiti, ei ole kadehdittava, ahtaassa asunnossaan meluavan ja leipää huutavan lapsilauman keskellä. Sairaille köyhille kustantaa kunta hoidon ja lääkkeet ja kipeimmässä tarpeessa myös hoidon jossakin sairaalassa. (K. A. Juselius.)

Raahen piiri. Kulkutauteja ei ole epidemiana liikkunut piirissä.

Yksi tapaus spitaalitautia (Lepra tuberosa) ilmeni Saloisissa. Mistä henkilö on taudin saanut, on ollut mahdotonta selittää, kun hän ei ole liikkunut 30 kilometriä etäämmällä. Hän asuu nykyään Salon emäseurakunnassa, yksinäisessä torpassa toisen henkilön kanssa. Olen ilmoittanut asianomaisille taudin laadusta.

Kätilöt ovat toimineet joka seurakunnassa hyvällä menestyksellä. Lapsivuodekuumetta on esiintynyt Vihannissa, mutta olen huomannut, että kätilö on tällöin ollut syytön.

Sairaanhoitajatar (diakonissa) on toiminut Hailuodossa, Paavolassa, Rantsilassa ja Vihannissa. Heistä on ollut hyötyä, muunmuassa desinfisioimistoimissa. (Edvard Pruntsi, v. t.)

Kalajoen piiri. Mitä kulkutauteihin tulee, on kurkkumätää esiintynyt kautta vuoden, ainakin jossakin osassa piiriä; yhteensä on ilmennyt 68 taudinkohtausta. Lavantautiin on ilmoituksien mukaan sairastunut 20 henkilöä.

Pyhäjoella ilmestyy aina jonkun ajan kuluttua uudestaan lavantaudin tapauksia. Usein on melkein mahdotonta saada tautia loppumaan, kun asianomaiset eivät tarkasti seuraa annetuita neuvoja. Paitsi edellä mainituita tauteja on myöskin hinkuyskää ja influenssaa liikkunut piirissä. (Werner Lindman.)

Oulaisten kunnanlääkärinpiiri. Kunnallislautakunta ei vuoden kuluessa ole käsitellyt minkäänlaista tärkeämpää tahi pitemmälle kantavaa terveydenhoitoa käsittävää asiaa.

Yleinen terveydentila on ollut verrattain hyvä.

Mikäli mahdollista on tavanmukaiset desinfisioimiset toimitettu sekä äkilliseen infektioni-tautiin että tuberkulosiin kuolleitten jälkeen.

Olen kirjasten ja puhelujen kautta koettanut herättää huomiota ja innostusta terveydenhoitoa koskeviin asioihin, erittäinkin puhtauden ja raittiin ilman tärkeyteen, tautien tarttuvaisuuteen y. m. seikkoihin aina asian haarojen mukaan.

Vastaisuudessa luovutetaan entisiä Suomen sotaväen reservikasarmeja, muiden muassa Oulaisissa sijaitseva, yleishyödyllisiin tarkoituksiin, ja kuvittelen mielessäni, että lähimmässä tulevaisuudessa meidän kasarmistamme saataisiin muodostetuiksi kipeästi tarpeen vaatima parantola keuhkotautisille sekä, mikäli mahdollista, samalle aluelle myöskin kunnansairaala ja ajanmukainen lääkärin asuntokin. Kaikkien näitten puute, ei vähintään viimeksikään mainitun, estävät järjestetyn ja tuloksia tuottavan sairaanhoidon sekä ovat omansa lamauttamaan lääkärin toimintahalunkin. Varsinkin kansanparantola keuhkotautisille voisi saada suuren merkityksen opettavassa ja kasvattavassakin terveydenhoidossa. Kun sitäpaitsi mielestäni jo mainittu kasarmi asemansa puolesta on paikkakunnan oloihin mitä soveliain keuhkotautiparantolaksi, se kun sijaitsee eteläänpäin viettävällä, pohjoistuulilta suojatulla hietamäellä, hyvine pohjavesineen, niin olenkin ruvennut alkutoimiin saadakseni tietoja, millä ehdoilla mainittu alue luovutettaisiin yllämerkittyihin tarkoituksiin. Koska meidän kasarmiemme tulevaisuus ei vielä kuitenkaan ole ratkaistu, ei Yleisten rakennusten Ylihallitus ole voinut antaa lopullista vastausta. Tämän takia en myöskään vielä ole voinut ryhtyä seikkaperäisempiin toimenpiteisiin. Olen ainoastaan koettanut valmistaa ympäristöäni ja innostuttaa sitä asiasta. Yksityinen tuumani parantolan aikaansaamiseksi on ollut koettaa vastaisuudessa perustaa n. k. kannatusyhdistys samaan tapaan kuin Kurikassakin ja sittemmin anoa kunnalta, keuhkotaudin vastustamisyhdistykseltä, keräyskomitealta, valtiolta y. m. apua rakentamiseen ja ylläpitoon. Pieni käsityöyhdistyksemme, ompeluseura, työskentelee paraikaa asian hyväksi, mutta sen varat eivät ulotu pitkälle. Kun paikkakunnan syvemmät rivit myöskään eivät vielä käsitä asian tärkeyttä ja niin kauan kuin yksityisten uhrautuvaisuus yleishyödyllisiin tarkoituksiin on sangen vähäinen, näyttää monasti mainitun tuuman menestys toisinaan sangen hämärältä. Kun vuoden lopulla tuli tiedoksi, että kasarmit tulevaisuudessa luovutetaan yleishyödyllisiin tarkoituksiin, niin esitin kuntakokouksen pohdittavaksi mihinkä toimenpiteisiin kunnan tämän johdosta olisi ryhdyttävä. Kokous valitsikin 5-henkisen komitean, johon m. m. kuuluu allekirjoittanut, asiaa valmistamaan, vaan komitea ei vielä ole tehtäväänsä suorittanut. (Mikael von Pfaler.)

Haapajärven piiri. Yleensä on terveydentila vuoden kuluessa ollut hyvä siihen nähden, ettei yhtään varsinaista epidemiaa ole päässyt kehittymään.

Kuppatautia on tietooni tullut 3 tuoretta tapaustä, jonka vuoksi toimitin joukkotarkastuksen Piippolassa. Tulos oli negatiivinen.

Keuhkotauti on piirissä jokseenkin runsaasti levinnyt. Luonani on vuoden kuluessa käynyt 105 keuhkotautipotilasta, joissa diagnosi on ollut varma, ja sitäpaitse on esiintynyt monia epäiltäviä tapauksia. Kun jossakin potilaassa olen huomannut keuhkotaudin, olen niissä kunnissa, joissa on sairaanhoitajatar, lähettänyt hänet sairaan kotiin tarkastamaan tämän asuntosuhteita ja neuvomaan sekä järjestämään hoitoa. Tarkastuksensa tuloksista ja erikoisesti sairaan hoidossa huomioon otettavista seikoista ilmoittaa hän puolestaan asianomaiselle terveydenhoitolautakunnan tai kunnallislautakunnan jäsenelle, jonka sitten tulee koettaa pitää silmällä, että annettuja neuvoja ja ohjeita mikäli mahdollista noudatetaan. Niissä kunnissa taas, joissa ei ole sairaanhoitajatarta, olen, milloin se on tarpeelliselta näyttänyt, ilmoittanut huomaamani keuhkotautipotilaat lautakunnan joko esimiehelle tai asianomaiselle jäsenelle. Keuhkotautiin kuoli 3.9 $^0/_{00}$ koko asukasluvusta.

Kunnanlääkäri on ollut ainoastaan Nivalan pitäjässä, jota vastoin Pyhäjärven kunnanlääkärinvirka yhä edelleen on ollut avoinna koko vuoden.

Kiertäviä sairaanhoitajattaria on ollut virassa Haapaveden, Pulkkilan, Piippolan ja Nivalan kunnissa, jonka ohessa sairaanhoitajattaren hankkimisasia on pantu vireille Pyhäjärven, Pyhännän ja Haapajärven kunnissa. Antamiensa vuosikertomuksien mukaan on kaikilla näillä sairaanhoitajattarilla ollut runsaasti työtä, ja erittäin suuriarvoiseksi on heidän vaikutuksensa näyttäytynyt kulkutautien vastustamisessa.

Kätilöitä on ollut yksi kussakin piirin kunnassa, jota paitse Nivalan kuntaan otettiin toinen kätilö vuoden keskivaiheilla. (J. Alfr. Levonius.)

Nivalan kunnanlääkärinpiiri. Kuollut on yhteensä 128 henkeä, ja niistä papiston ilmoituksen mukaan 33 keuhkotautiin eli 25.7 % koko kuolevaisuudesta. Tämä luku on mahdollisesti liian suuri, sillä on tiedossani useita kuolemantapauksia, joissa keuhkotauti on ilmoitettu kuoleman syyksi, vaikka henkilöt olivat kuolleet aivan toisiin tauteihin.

Yleinen terveydentila on viime vuotena ollut ylimalkaan hyvä.

Tärkeimpänä tapahtumana viime vuotena terveydenhoidollisessa suhteessa on mainittava toisen kätilön hankkiminen kuntaan. Syntyväisyys kunnassa on viime aikoina ollut noin 300 vuosittain, näistä on 110—120 synnytys-tapauksessa kätilö ollut läsnä, joten lähes 200 synnyttäjää on vuosittain jäänyt kätilön avusta ja hoidosta osattomiksi. Tästä johtuvat vaikeudet ja puutteellisuudet ovat olleet niin tuntuvat, että kun ehdotus toisen kätilön hankkimiseksi kuntakokouksessa esitettiin, sai se osakseen vasten tavallisuutta yksimielisen hyväksymisen. Uusi kätilö on ollut toimessaan elokuusta alkaen.

Diakonissa on ollut ensimäisen täyden vuoden kunnassa toimimassa. Antamassaan kertomuksessa diakonia-työstään ilmoittaa hän tehneensä vuoden aikana 841 sairaskäyntiä, hoitaneensa 139 sairasta, kulkeneensa 2,229 km, jotka luvut puolestaan puhuvat, kuinka paljon tällaisen kiertävän sairaanhoitajattaren tarvitsijoita kunnassa on ollut. Paitsi sairashoitoa ovat puhdistustyöt keuhkotautisten ja epidemisiä tauteja sairastuneitten jälkeen myöskin olleet diakonissan toimena. Tällaisia asuntopuhdistuksia toimitettiin viime vuotena 26.

Muita toimenpiteitä tahi parannuksia terveydenhoidollisella alalla ei viime vuotena ole aikaansaatu. (A. R. Holmqvist.)

Kajaanin piiri. Pienenpuoleiseen kuolevaisuuteen on vaikuttanut se, että tilivuoden kuluessa ei ole piirissä liikkunut kulkutauteja sanottavassa määrässä. Tarttuvista taudeista, lähinnä keuhkotautia, on mainittava kurkkumätä sekä lavantauti, johon papiston ilmoituksen mukaan on kuollut 5 henkilöä.

Keuhkotautiin on kuollut tänä vuonna 6 henkilöä enemmän kuin viime vuonna. Mainittuun tautiin kuoli siten 7.67 % kuolleiden koko lukumäärästä (1.03 kutakin tuhatta asukasta kohti).

Venerisiä tauteja on esiintynyt jonkun verran. Kuppatautiset on pääasiallisesti hoidettu täkäläisessä sairaalassa. Yleiseen tarkastukseen kuppataudin takia ei ole ollut aihetta.

Vuodentulo, niin viljaan kuin heiniinkin nähden on ollut hyvä. Yleistä taloudellista vaurastumista on huomattavissa. Suurimman työn kansan herättämisessä itsetoimintaan on epäilemättä suorittanut Kajaanin maanviljelysseura, jolla on ollut runsas valtioapu käytettävänään lukuisain neuvojainsa palkkaamiseen. Kansan muusta valistamisesta ovat pitäneet huolta Kainuun kansanopisto ja useat edistysseurat. Kunhan kansa valistuu ja taloudellisesti vaurastuu, on syytä odottaa, että yleinen terveydenhoitokin voittaa yhä enemmän jalansijaa tämän, suureksi osaksi vielä alkuperäisellä kannalla olevan väestön keskuudessa.

Kätilöitä on ollut kaikissa muissa piiriin kuuluvissa kunnissa paitsi Kajaanin maalaiskunnassa, joka nyt vihdoinkin kuuluu ryhtyneen toimenpiteisiin saadakseen valtioapua kätilön palkkaamiseen. Puolangan kunnan kätilöntoimi on ollut avonaisena alkuosan vuotta, syystä että ei ole ilmaantunut hakijoita. Maalaiskuntain kätilöistä ovat kaikki, paitsi Paltamon kätilö, pihtikurssin suorittaneita. (Alexis Arvelin.)

Hyrynsalmen y. m. kunnanlääkärinpiiri. Terveydentila on ollut yleensä hyvä. Tuberkulosi on hyvin harvinainen koko alueella. (H. Oksala.)

Pudasjärven piiri. Ilmastosuhteet olivat vuonna 1912 Pohjois-Suomessa verrattain edulliset. Kevät oli kyllä kylmä, mutta sitten tuli lämmin ja kaunis kesä. Viljan- ja erittäinkin heinänsato oli sentähden hyvä, ja kun vielä työansiota on ollut riittävästi tarjona, on kansa tullut kunnollisesti toimeen. Yleinen terveydentila on vuoden kuluessa ollut hyvä.

Huomattava on, että näillä seuduilla sattuu yleensä vähän tapaturmia, vaikkakin piirin alueella suoritetaan verrattain suuria metsänhakkuita, joissa voisi olettaa niitä tapahtuvan. Osaksi riippunee tämä siitä, että paikkakunnalla käytetään hyvin vähän koneita, erittäinkin maanviljelyskoneita. Suurempia tehdaslaitoksia ei piirissä ole ollenkaan.

Kuusamossa on kunnallissairaala ollut koko vuoden toimessa. Pudasjärven kunnallissairaalan piti minun sulkea maaliskuun 2 p:nä kunnan nosta-

mien rettelöiden takia. Se on yhä edelleenkin suljettuna paikkakunnan sairaitten suureksi vahingoksi.

Sairaanhoitajatar on ollut Kuusamossa ja Pudasjärvellä.

Taivalkosken kunta anoi helmikuussa K. Senaatilta valtionvaroista 420 mk:n suuruista vuotuista apurahaa lääkärin palkkaamista varten voidakseen saada Kuusamon alueläkärin käymään Taivalkosken kirkolla ja siellä vastaanottamaan sairaita. Tätä asiaa ei ole vuoden kuluessa lopullisesti ratkaistu. Tohtori Warpula on kumminkin kerran kuukaudessa syyskuun loppuun saakka käynyt Taivalkoskella sairaita vastaanottamassa. (E. Mellberg.)

Kuusamon kunnanlääkärinpiiri. Tärkeämpiä terveydenhoidollisia kysymyksiä ei ole vuoden kuluessa käsitelty.

Tuberkulositaudit, jotka ainakin papiston tilaston mukaan ovat noin 10 vuotta sitten olleet melkein tuntemattomat, ovat nykyisin, mikäli itsekin olen huomannut, arveluttavasti lisääntymässä. Tällaiseen asiatilaan pidän suurimpana tekijänä niin sanottuja tukkisavuttoja. Näitä tulee hyvin paljon työn hakuun ja asuvat kymmenen miestä samassa huoneessa tai tukkisaunoissa, jolloin puhtaus ei suinkaan ole kehuttavaa. Mainitsen vain, että niitten vesistöjen varrella, joissa ensin on alotettu tukkiliikkeet, on keuhkotauti huomattavasti yleisempi kuin muualla pitäjässä. (Juho Varpula.)

Tornion piiri. Vuoden sääsuhteet eivät todennäköisesti ole huomattavammin vaikuttaneet väestön terveydentilaan haitallisesti. Talvi tammikuun alussa ja loppupuolella oli varsin tuimaa, ja alhainen lämpötila — pakkasta oli 40 astetta toisinaan enemmänkin — kesti useissa paikoin piirialueella viikon päivät, jommoista ei ole sattunut 10 viime vuoden kuluessa. Vielä helmikuun 20 p:n tienoissa oli viikon kestävä kireä pakkaskausi, mutta kevätpuoli oli yleensä lauhaa. Jo toukokuun 10 p:n seuduilta oli yleensä lämpöasteita, joten kesäkin saapui jokseenkin aikaisin. Kun toukokuulla saatiin runsaasti sadetta, pääsi kasvullisuus hyvään vauhtiin. Kesäkuun alku oli taasen hyvin koleaa, mutta koko loppupuoli lämmintä. Heinäkuu, paitsi alkupäiviä, oli varsin lämmin ja kuiva aina 20 p:ään asti, jolloin sattui kaksi hallayötä turmellen alemmilla paikoilla perunan varret sekä vikuuttaen ohraakin, jotka muutenkin kuivuuden takia olivat myöhästyneet kasvussaan. Lämpimämpää säätä seurasi taasen, elokuun alkupuolella runsaasti sadetta, usein ukkospilvistä, joten kasvullisuus varsin korkean lämmön vuoksi alkoi rehoittaa, kunnes elokuun 12 p:nä alkoi pitempi kylmäjakso (halla 21 p:nä). Tämän jälkeen oli yhtämittaisia sateita, lopulla kuuta tuli lumiräntääkin. Syyskuu oli myös sateista, ja lämpö aleni toisinaan 0:aan. Koleaa ja sateista oli ilma lokakuussakin ja 19 p:stä alkaen oli yleensä kylmäasteita. Lokakuun loppupuolella, 26 p:nä, tuli runsaasti lunta melkein sulaan maahan, mutta se pysyi kumminkin. Loppuosan vuotta oli talvi yleensä leutoa, ja lunta sateli runsaasti.

Sään vaihtelut eivät nyt olleet yhtä jyrkkiä kuin edellisenä vuonna, ja siitä lienee johtunut, että influenssaa on piirin alueella huomattu vain harvoja tapauksia.

Piirin alueella sijaitsevien kaupunkien, Tornion ja Kemin olot ovat pysyneet jotenkin entisellään; liike-elämä ei ole juuri huomattavammin vilkastunut. Pari seisahduksissa ollutta teollisuuslaitosta on kuitenkin jälleen pantu käyntiin. Molmepiin kaupunkeihin on syksystä alkean saatu sähkövalaistus, mikä yleisen terveydenhoidonkin kannalta on pidettävä tärkeänä edistysaskeleena.

Teollisuuslaitosten tuottamat haitat yleiselle terveydelle eivät siis esiinny sanottavasti muuten kuin liika-asutuksena. On kuitenkin mainittava, että sahayhtiöt ovat koettaneet asunto-oloja parantaa rakentamalla lisää työväenasuntoja.

Asunto-, elanto- samoinkuin työoloissakaan ei ole huomattavia muutoksia ehtinyt entisestään tapahtua. Kun liikeolotkaan eivät ole sanottavasti elpyneet, on rahan niukkuutta edelleen valitettu. Työn puutetta ei kuitenkaan ole todellisuudessa ollut, sillä tukkitöihin tänne tulvehtivat irtolaisjoukotkin ovat kyllä saaneet työtä ja ansiota. Mutta koska säästäminen useimpain mielestä on joutavata, ovat monen ylämaalaisen säästöt suurimmaksi osaksi muutamissa päivissä huvenneet olemattomiin täällä rannikon kaupungeissa.

Amerikkaan muuttoa on jatkunut entiseen tapaan.

Maanviljelystöissä ja uutten alain raivauksessa on ahkerasti ruvettu uurastamaan, mikä varsinkin Kemin jokivarrella rahtiliikkeen loputtua on käynyt välttämättömäksikin, vaikka työvoiman niukkuus juuri tällä alalla sekä työpalkkain korkeus ehkäisee maanviljelystä.

Vaivaistaloja ei vielä toistaiseksi ole millään kunnalla, mutta kaupungeissa on jo oltu perustamishommissa. Myöskin useat Peräpohjolan kunnat työskentelevät aikaansaadakseen yhteisen piirimielisairaalan, mikä toimenpide onkin varsin ilahuttava ja tarpeellinen, sillä hyvin pieni määrä alueen mielisairaista on saanut tarkoituksenmukaista hoitoa.

Veneeristen tautien vastustamiseksi olen toimittanut kaksi yleistä tarkastusta, nimittäin helmik. 29 p:nä Alatornion edustalla sijaitsevalla Kuusiluodon sahalla, tarkastaen 109 miestä, 2 vaimoa ja 2 lasta, jolloin tapasin ainoastaan yhden miehen potevan jo paranemassa olevaa, lääkärinhoitoa saanutta primäärihaavaa sekä toisen sairastavan niinikään hoitoa saanutta uretriittiä. Hälytys oli aiheutunut siitä, kun erään mielenhäiriöön joutuneen miehen oli huomattu potevan kuppaa ja hänen veljensäkin oli saman taudin takia ollut sairaalassa. Tartunnan oli tuonut eräs vieraisilla käynyt irtolaisnainen. Elokuun 18 p:nä tarkastin Tervolan kunnan Runkauskylässä erään talon väen, 5 henkilöä, koska epäiltiin, että muuan talossa ollut ja sairaalaan lähtenyt, kuppaa poteva työmies olisi mahdollisesti tartuntaa levittänyt, mutta en havainnut kenessäkään kysymyksessä olevaa tautia.

Yleisen terveydenhoidon tila maaseuduilla on edelleen puutteellinen; valvonta on tehokkaampaa rannikkoseudulla. Sairashoitoa varten on diakonis-

soja, paitsi kaupungeissa — Kemissä kaksikin — Kemin, Tervolan ja Alatornion kunnilla. Niiden palkkaus suoritetaan tarkoitusta varten perustetuista rahastoista. Alatornion kunta on nauttimansa valtioavun nojalla palkannut lisäksi kiertävän sairaanhoitajattaren. Kaikki nämä ovat olleet hyvään tarpeeseen, ja paljon heidän apuansa käytetäänkin.

Karihaaran sahalla, Kemin kaupungin lähettyvillä ylläpitää Kemi-yhtiö täydellistä sairashuonetta, joka on hyvässä kunnossa. Kulkutautien vastustamiseksi ovat Kemin ja Tornion kaupungit kuntoonpanneet pienet kuumesairaalat omine hoitajineen. (J. Soini.)

Kemin kunnanlääkärinpiiri. Yleinen terveydentila oli vuoden alkupuoliskolla siinä suhteessa huonon puoleinen, että kunnassa liikkui silloin tulirokko ja tuhkuri epideemisesti.

Kiertävänä sairaanhoitajattarena on toiminut diakonissa. Sen lisäksi on kulkutautien aikana toiminut toinenkin sairaanhoitajatar, joka myöskin on toimittanut desinfisiomisen formaliini-lampulla. (Veikko Punttala.)

Turtolan, Ylitornion ja Kolarin kunnanlääkärinpiiri. Terveydentila alueessa ei ole ollut täysin tyydyttävä. (E. Bergroth.)

Rovaniemen piiri. Kulkutauteja on liikkunut piirissä. Rovaniemellä esiintyi vuoden alussa lievää tulirokkoa. Hinkuyskää ilmeni jokunen tapaus Rovaniemellä ja Kemijärvellä. Rovaniemellä on havaittu 5 kurkkumätä- ja 4 aivokalvontulehdus-tapausta. Oli onni, että nämä taudit eivät päässeet suurempaan valtaan.

Verestä ja vanhempaa kuppatautia on havaittu kolmatta kymmentä tapausta. Enimmät sairaat toimitettiin sairaalaan. Tippuri ei ole enää harvinainen tauti täällä.

Synnytyslaitoksien (Rovaniemellä ja Kemijärvellä) ja kätilöitten apuun on turvautunut synnyttäneistä Rovaniemellä 163 henkilöä (32.6 %), Kemijärvellä 72 (29.6 %) ja Kuolajärvellä 36 (20.7 %), eli koko piiriin nähden 30.0 %; siis on vielä 70 % synnytyksistä oppimattomien avustajien varassa. Toivon tämän epäkohdan ainakin Rovaniemellä vähitellen paranevan, kun täällä on sekä synnytyslaitos että kolme kunnan palkkaamaa kätilöä toimessa.

Yleisinä tauteina piirissä mainittakoon vatsakatarrit, suolimatojen aikaansaamat häiriöt ja reumatismi. Myöskin keuhkotauti on piirissä sangen yleinen. Kunpa saataisiin kansasta sylkemisen paha tapa pois ja enemmän siisteyttä huoneisiin, niin voisi toivoa tämän taudin vähenevän. (O. Sahlberg.)

Kemijärven kunnanlääkärinpiiri. Kunnalla ovat painetut terveydenhoitosäännöt ja terveydenhoitolautakunta, jonka puheenjohtajana lääkäri tavallisesti on ollut. Kokouksia on pidetty noin 2 à 3 kertaa vuodessa ja on niissä pohdittu paikkakunnan terveydenhoitoasioita, kuten pihain ja ulkohuoneiden puhdistamista, rakennusjärjestystä y. m. asioista.

Yleinen terveydentila on Kemijärven kunnassa ollut hyvä. Kulkutauteja ja venerisiä tauteja ei paikkakunnalla ole sattunut ei ainakaan yleisemmän epidemian muodossa.

Tuberkulosista ja skrofulosista on Kemijärven kunta jokseenkin rikas ja lienevät siihen jonkunverran ilmastosuhteet syynä joskin pääsyynä on pidettävä väestön alkuperäisiä käsityksiä puhtaudesta ja siisteydestä. Tätä vaikeuttaa taas toiselta puolen nuo suuret tukkiliikkeet ja se tavaton määrä tukkityöväkeä, joka paikkakunnalla vuoden kuluessa oleskelee, ja siirtymällä tukkien matkassa pitkin jokivarsia kylästä kylään levittävät nämät tukkipojat siivottomuutta ja raakuutta paikkakunnan vakinaiseen asujamiston keskuuteen.

Vatsa- ja suolitauteja tapaa Kemijärven kunnassa sangen paljon. Vatsakatarreihin, kuten kroonilliseen vatsakatarriin ja vatsanlaajennuksiin lienee ruokajärjestys, yksipuolinen ja puutteellisesti valmistettu ravinto pääsyynä. Suolitaudeista on mainittava erityisesti lapamadon (Botriocephalus) aiheuttamat; lapamatoa täällä tapaa tavattoman paljon. Näiden y. m. tautien vastustamiseksi on lääkäri antanut ohjauksia sekä levitetyn kirjallisuuden että julkisten esitelmien muodossa.

Kemijärven kunnalla on kunnan puolesta palkattu diakonissa, joka tarpeen mukaan on avustanut lääkäriä ja yksityisesti hoitanut ja neuvonut etupäässä kunnan varattomia sairaita. (Ilmari Laitinen.)

Rovaniemen kunnanlääkärinpiiri. Kunnallislautakunnan, joka on samalla terveydenhoitolautakunta, kokouksissa ei tänä vuonna tietääkseni ole keskusteltu mistään tärkeimmistä terveydenhoitoa koskevista kysymyksistä, koska en ole saanut kertaakaan kutsumusta niihin osaa ottamaan. Mitään tärkeimpiä toimenpiteitä terveydenhoidon alalla ei vuoden kuluessa ole toimeenpantu.

Yleinen terveydentila on koko vuoden ollut jokseenkin hyvä.

Huomatuimpia paikallistauteja on tuberkulosi, joka on jotenkin laajasti levinnyt pitäjässämme. (Walter Sahlberg.)

Kittilän piiri. Vuodentulosta ei ole terveydensuhteisiin nähden muistuttamista. Sato oli muuten harvinaisen hyvä.

Sairaaloita ei ole vielä ollut piirissä. Mutta pian valmistuvat Muonion, Inarin ja Sodankylän sairaalat, jotka rakennetaan valtion kustannuksella. Näihin kuntiin on myöskin asetettu valtion palkkaamat aluelääkärit.

Tutkinnon suorittaneita kätilöitä oli piirissä kuusi, jotka ovat asianomaisten kuntien virkaan valitsemia. (Ivar Levison.)

Muonion ja Enontekiäisten kunnanlääkärinpiiri. Vuodentulo ja ilmastosuhteet eivät ole vaikuttaneet yleiseen terveydentilaan, joka on ollut verrattain hyvä.

(W. Fabritius.)

Sodankylän kunnanlääkärinpiiri. Terveydellisessä suhteessa on vuosi 1912 ollut hyvä.

Kunnassa ei löydy sairastupaa, mutta on sellainen ja lääkärin asunto valtion varoilla paraillaan rakenteilla, ja ovat rakennustyöt jo niin pitkällä, että valmistuvat syyskesällä vuonna 1913. (Aaro W. Kröger.)

Yhteenveto piirilääkärien ilmoituksista allamainittujen
Sammanställning af provincialläkarenes uppgifter om nedanangifna
Résumés des rapports des médecins d'arrondissement (médecins provinciaux)

Läänit, piirilääkäripiirit, pitäjät ja kappelit. Län, provincialläkaredistrikt, socknar och kapell. *Gouvernements, arrondissements, paroisses.*	Tulirokko. Skarlakansfeber. *Scarlatine.*			Tuhkarokko. Messling. *Rougeole.*			Lavantauti. Tarmtyfus. *Fièvre typhoide.*		
	Nombre. Antal	Luku.	Kuukausi. Månad. *Mois.*	*Nombre.* Antal.	Luku.	Kuukausi. Månad. *Mois.*	*Nombre.* Antal.	Luku.	Kuukausi. Månad. *Mois.*
Uudenmaan lääni. **Nylands län.**									
Helsingin piiri. *Helsingfors distrikt.*									
Askula	3		1, 4	8		1, 4, 5	—		—
Borgå landsf.	28		1—9, 11	422		2—7, 10	—		—
Helsinge	101		1—12	53		1, 6, 9—12	4		12
Mäntsälä	5		2, 4	1		1	—		—
Nurmijärvi	24		1, 2, 4, 7—10	40		1, 2, 4, 5, 12	4		4, 5
Pornainen	12		1, 10, 11	—		—	—		—
Pukkila	5		1	11		1	—		—
Sibbo	30		1, 4, 8—10	—		—	—		—
Tuusula	18		3—6, 9, 10	2		5	—		—
Lovisan piiri. *Lovisa distrikt.*									
Anjala	—		—	—		—	1		9
Artjärvi	1		2	1		1	1		7
Elimäki	—		—	10		1	1		3
Iitti	9		1, 3, 4	10		1, 3	4		6, 8, 10
Jaala	—		—	—		—	—		—
Lappträsk	—		—	2		2	—		—
Liljendal	—		—	—		—	—		—
Mörskom	—		—	10		1	—		—

Huom. Sarakkeeseen I on merkitty taudin kohtausten lukumäärä, vaan kun sitä ei ole suuren määrän kohtauksia sisältävä kulkutauti, M kulkutauti sisältävä pienemmän määrän semilmestynyt, merkitsemällä niiden järjestysnumerot 1, 2, 3 j. n. e.

Obs. I kolumn I finnes antecknadt antalet fall af sjukdomen, men då detta ej ens närmelepidemi med stort antal fall, M sådan med mindre antal samt E enstaka fall. I kolumn II an-

tautien esiintymisestä piirilääkäripiireissä vuonna 1912.
sjukdomars förekomst inom provinciallläkaredistrikten under år 1912.
sur la fréquence des maladies si-après dans leurs arrondissements en 1912.

Hinku-yskä. Kikhosta. *Coqueluche.*		Punatauti. Rödsot. *Dysenterie.*		Kurkkumätä ja kuristustauti. Halsröta och strypsjuka. *Diphtérie et croup.*		Horkka. Frossa. *Malaria.*		Influensa. Influensa. *Grippe.*	
Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*
—	—	—	—	1	5	—	—	—	—
155	1,2,4—8,11,12	3	8	53	1, 3—12	—	—	40	1—5, 12
30	4—6, 9, 10	—	—	20	1, 3, 4, 6, 10, 12	—	—	—	—
25	1—4, 11	—	—	17	1, 2, 4—7, 12	—	—	25	2—4
7	2, 8, 12	—	—	19	1, 4, 5, 7—11	—	—	28	2, 3, 5, 7, 10, 11
—	—	—	—	1	5	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	1	9	—	—	—	—
1	5	—	—	13	1, 2, 10, 11	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	3	1, 11, 12	—	—	1	9
—	—	6	8	22	1—3, 5, 9, 11,12	—	—	6	10
S	2—5	—	—	31	1—6, 8, 10—12	—	—	S	1—4, 11, 12
S	4, 5	—	—	—	—	—	—	—	—
4	7, 8, 11, 12	4	8, 11, 12	8	6, 8, 9, 11, 12	—	—	6	2, 7, 9, 10
—	—	—	—	—	—	1	4	7	1—4, 6, 9
—	—	—	—	5	6, 10—12	—	—	2	2, 4

voitu tarkalleen määrätä käytetään siihen joku merkityksistä S, M eli E, joista S merkitsee moisia ja E yksityisiä kohtauksia. Sarakkeessa II mainitaan kuukaudet, joitten kuluessa tauti on

sevis kunnat uppgifvas, användes någon af beteckningarna S, M, eller E, af hvilka S betecknar gifvas månaderna, under hvilka sjukdomen förekommit, genom deras ordningsnummer 1, 2, 3 etc.

Läänit, piirilääkäripiirit, pitäjät ja kappelit. Län, provinciallläkaredistrikt, socknar och kapell. *Gouvernements, arrondissements, paroisses.*	Tulirokko. Skarlakansfeber. *Scarlatine.*		Tuhkarokko. Messling. *Rougeole.*		Lavantauti. Tarmtyfus. *Fièvre typhoide.*	
	Nombre. Antal. Luku.	Kuukausi. Månad. *Mois.*	*Nombre.* Antal. Luku.	Kuukausi. Månad. *Mois.*	*Nombre.* Antal. Luku.	Kuukausi. Månad. *Mois.*
Orimattila	4	1—3	101	1, 2, 4—6	—	—
Pernå	2	10	—	—	—	—
Strömfors	2	2	6	7	—	—
Tammisaaren piiri.						
Ekenäs distrikt.						
Bromarf	—	—	—	—	—	—
Degerby	—	—	—	—	—	—
Ekenäs landsf.	—	—	—	—	1	9
Ingå	9	1, 2, 11	1	11	—	—
Karjalohja	6	1, 3, 11	M	4	—	—
Karis	6	11, 12	—	—	—	—
Pojo	14	2—4, 8, 10	—	—	1	9
Sammatti	8	10	M	2	—	—
Snappertuna	1	1	—	—	—	—
Svartå	4	2	—	—	—	—
Tenala	4	2, 3	—	—	—	—
Lohjan piiri.						
Lojo distrikt.						
Esbo	30	1—3, 5, 7—11	M	2, 9	—	—
Kyrkslätt	73	1—6, 8—10	4	6	—	—
Lohja	43	3—10	M	1—3, 11	—	—
Nummi	—	—	4	1, 2, 6	—	—
Pusula	9	1, 2	—	—	—	—
Pyhäjärvi	5	1, 7, 12	—	—	—	—
Sjundeå	1	1	1	1	—	—
Vihti	12	2, 3, 10	—	—	1	10
Turun ja Porin lääni.						
Åbo och Björneborgs län.						
Turun piiri.						
Åbo distrikt.						
Kaarina	33	1—8, 11, 12	—	—	—	—
Kakskerta	—	—	—	—	—	—

Hinku-yskä. Kikhosta. *Coqueluche.*		Punatauti. Rödsot. *Dysenterie.*		Kurkkumätä ja kuristustauti. Halsröta och strypsjuka. *Diphtérie et croup.*		Horkka. Frossa. *Malaria.*		Influensa. Influensa. *Grippe.*	
Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*
8	4, 7, 9, 10	9	3, 8, 9;	34	1—3, 5—12	—	—	21	1, 2, 11, 12
—	—	—	—	7	1, 3	—	—	14	1—5, 9, 10
—	—	2	8	10	1—3, 8	—	—	10	1—5, 10
—	—	—	—	1	12	—	—	—	—
—	—	—	—	1	11	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	1, 11	—	—	—	—	—	—	10	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
M	3, 6	—	—	1	3	—	—	4	1, 10
M	1, 3, 5—7	—	—	—	—	—	—	3	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
—	—	—	—	7	10—12	—	—	2	10
—	—	—	—	3	11	—	—	1	12
M	5, 7—9, 12	—	—	15	3, 6, 7, 9—11	—	—	M	1, 2, 7
S	1—7	—	—	20	1—6, 10, 12	—	—	E	1, 3, 4, 12
—	—	—	—	1	2	—	—	—	—
—	—	—	—	1	12	—	—	—	—
—	—	—	—	3	1, 2, 5	—	—	—6	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	2	1, 2	—	—	—	—
—	—	—	—	9	1, 2	—	—	1	1
—	—	—	—	3	8	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Läänit, piirilääkäripiirit, pitäjät ja kappelit. Län, provincialläkaredistrikt, socknar och kapell. *Gouvernements, arrondissements, paroisses.*	Tulirokko. Skarlakansfeber. *Scarlatine.*		Tuhkarokko. Messling. *Rougeole.*		Lavantauti. Tarmtyfus. *Fièvre typhoide.*	
	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*
Karinainen	—	—	—	—	—	—
Karuna	5	1	65	3—7	—	—
Koski	19	6, 9—12	—	—	—	—
Kuusluoto	—	—	—	—	—	—
Lieto	28	6, 7, 9—12	10	1	—	—
Maaria	35	1—3,5—8,10—12	—	—	1	9
Marttila	—	—	—	—	—	—
Masku	5	1, 9, 11	—	—	—	—
Naantalin maaseur.	—	—	—	—	—	—
Nousiainen	4	8, 9	—	—	—	—
Paattinen	—	—	—	—	—	—
Paimio	11	4, 6	—	—	1	5
Pargas	33	1—5, 9, 10, 12	7	2, 6	—	—
Piikkiö	—	—	—	—	—	—
Prunkkala	—	—	10	1	1	1
Pöytyä	30	1, 2, 4, 6—8, 12	—	—	—	—
Raisio	2	3	—	—	—	—
Rusko	33	6—8, 10, 11	—	—	—	—
Sauvo	6	1, 2	80	1—5, 7	—	—
Tarvasjoki	19	4, 9	—	—	—	—
Vahto	—	—	—	—	—	—
Yläne	9	1, 2	—	—	—	—
Uudenkaupungin piiri. *Nystads distrikt.*						
Iniö	—	—	M	1	—	—
Karjala	1	5	1	1	—	—
Kustavi	S	10, 11	—	—	—	—
Laitila	1	5	—	—	2	9, 12
Lemo	M	2, 7, 11	—	—	—	—
Lokalahti	12	1, 2	—	—	—	—
Mietoinen	20	3, 5, 10, 11	—	—	—	—
Mynämäki	19	2, 3, 6, 12	—	—	1	9
Pyhämaa	—	—	—	—	—	—
Pyhäranta	—	—	3	7	3	10
Taivassalo	1	1	—	—	—	—
Uudenkaupungin maaseur.	—	—	—	—	—	—
Uusikirkko	1	5	—	—	1	1

Hinku-yskä. Kikhosta. *Coqueluche.*		Punatauti. Rödsot. *Dysenterie.*		Kurkkumätä ja kuristustauti. Halsröta och strypsjuka. *Diphtérie et croup.*		Horkka. Frossa. *Malaria.*		Influensa. Influensa. *Grippe.*	
Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	12	—	—	2	11	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	3	9, 10	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	4	12	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	2	11	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	1	7	—	—	—	—
10	12	—	—	2	1	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	1	8	—	—	—	—
—	—	—	—	1	11	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	8, 10	4	7, 8	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	6—8	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	E	1
—	—	—	—	3	6, 12	—	—	M	1—3
—	—	—	—	—	—	—	—	M	1, 2, 12
—	—	—	—	3	9, 10	—	—	E	1
—	—	—	—	—	—	—	—	E	1
—	—	—	—	1	11	—	—	M	1, 2, 12
—	—	—	—	—	—	—	—	E	1, 2
M	3	—	—	15	2, 3, 5—7, 9, 10	—	—	E	1
—	—	—	—	—	—	—	—	E	1, 12
—	—	—	—	—	—	—	—	E	1, 7
—	—	—	—	—	—	—	—	E	1
—	—	—	—	—	—	—	—	E	1, 2
M	1	—	—	10	2, 4, 12	—	—	E	12

Läänit, piirilääkäripiirit, pitäjät ja kappelit. Län, provinciallläkaredistrikt, socknar och kapell. *Gouvernements, arrondissements, paroisses.*	Tulirokko. Skarlakansfeber. *Scarlatine.*		Tuhkarokko. Messling. *Rougeole.*		Lavantauti. Tarmtyfus. *Fièvre typhoide.*	
	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*
Vehmaa	49	1—3, 5—8, 10	—	—	—	—
Velkua	—	—	—	—	—	—
Rymättylän piiri. *Rimito distrikt.*						
Askainen	13	2, 5, 6, 9	—	—	—	—
Houtskär	—	—	—	—	—	—
Korpo	—	—	—	—	—	—
Merimasku	1	3	1	7	—	—
Nagu	—	—	1	7	—	—
Rymättylä	2	10	—	—	—	—
Godbyn piiri. *Godby distrikt.*						
Brändö	—	—	—	—	—	—
Eckerö	—	—	—	—	—	—
Finström	5	3, 5	47	5, 8—11	—	—
Föglö	1	7	—	—	—	—
Geta	2	8, 11	4	10	—	—
Hammarland	1	8	26	8—12	—	—
Jomala	9	2, 5, 6, 8	29	9—11	1	3
Kumlinge	—	—	—	—	—	—
Kökar	—	—	—	—	—	—
Lemland	5	5, 6	10	10, 11	1	9
Lumparland	1	6	11	10	—	—
Saltvik	9	5, 6, 11	45	8—12	—	—
Sottunga	—	—	—	—	—	—
Sund	9	6—8, 12	18	9—12	—	—
Vårdö	—	—	4	10, 11	—	—
Porin piiri. *Björneborgs distrikt.*						
Ahlainen	4	1, 12	8	4, 5	—	—
Eura	—	—	7	5, 9	—	—
Eurajoki	—	—	—	—	—	—
Hinnerjoki	—	—	—	—	—	—

Hinku-yskä. Kikhosta. *Coqueluche.*		Punatauti. Rödsot. *Dysenterie.*		Kurkkumätä ja kuristustauti. Halsröta och strypsjuka. *Diphtérie et croup.*		Horkka. Frossa. *Malaria.*		Influenssa. Influensa. *Grippe.*	
Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*
—	—	—	—	6	1, 4	—	—	M	1, 11, 12
—	—	—	—	—	—	—	—	E	1, 12
1	7	—	—	—	—	—	—	1	6
—	—	—	—	2	5	—	—	—	—
—	—	—	—	2	5, 6	—	—	—	—
—	—	—	—	1	2	—	—	7	2, 3, 12
3	12	—	—	1	4	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	2	5, 12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	2	12	—	—	—	—
—	—	—	—	1	11	—	—	25	1—6, 11
—	—	—	—	—	—	—	—	3	1, 2, 5
—	—	—	—	1	1	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	8	2—4
—	—	—	—	—	—	—	—	32	1—6, 11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
—	—	—	—	1	7	—	—	11	2—4, 6
—	—	—	—	—	—	—	—	1	5
—	—	—	—	1	1	—	—	33	1—6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	12	1—4, 6, 12
—	—	—	—	—	—	—	—	2	2, 5
—	—	—	—	1	4	—	—	S	11, 12
—	—	—	—	22	2—6, 9	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Läänit, piirilääkäripiirit, pitäjät ja kappelit. Län, provinciallläkaredistrikt, socknar och kapell. *Gouvernements, arrondissements, paroisses.*	Tulirokko. Skarlakansfeber. *Scarlatine.*		Tuhkarokko. Messling. *Rougeole.*		Lavantauti. Tarmtyfus. *Fièvre typhoïde.*	
	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*
Honkilahti	—	—	—	—	—	—
Kiukainen	—	—	—	—	—	—
Kullaa	—	—	—	—	—	—
Lappi	—	—	—	—	—	—
Luvia	1	2	—	—	—	—
Merikarvia	37	4, 6—8, 10	4	3, 4	—	—
Nakkila	S	8—10, 12	M	8—12	—	—
Normarkku	2	9	S	4, 5	—	—
Pomarkku	1	5	S	4, 5	—	—
Porin maaseur.	2	12	M	10—12	—	—
Rauman maaseur.	—	—	—	—	—	—
Siikainen	—	—	—	—	—	—
Ulvila	4	12	S	2, 8—11	—	—
Ikaalisten piiri. *Ikalis distrikt.*						
Honkajoki	—	—	E	3	—	—
Hämeenkyrö	—	—	M	1	E	3, 5
Ikaalinen	M	2—5, 11, 12	S	1—3, 6, 7, 10	—	—
Jämijärvi	—	—	E	6	—	—
Kankaanpää	E	3	S	1—6, 8	E	6, 9, 12
Karvia	—	—	—	—	—	—
Parkano	—	—	—	—	E	3, 4
Viljakkala	—	—	—	—	—	—
Tyrvään piiri. *Tyrvis distrikt.*						
Karkku	1	6	—	—	—	—
Kiikka	—	—	M	4	—	—
Kiikoinen	E	1	—	—	—	—
Lavia	—	—	—	—	—	—
Mouhijärvi	1	4	—	—	—	—
Suodenniemi	—	—	—	—	—	—
Suoniemi	—	—	—	—	—	—
Tyrvää	—	—	—	—	3	1

Hinku-yskä. Kikhosta. *Coqueluche.*		Punatauti. Rödsot. *Dysenterie.*		Kurkkumätä ja kuristustauti. Halsröta och strypsjuka. *Diphtérie et croup.*		Horkka. Frossa. *Malaria.*		Influensa. Influensa. *Grippe.*	
Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	34	1—6	—	—	—	—
—	—	—	—	3	8, 12	—	—	M	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	2	5	—	—	—	—
1	4	—	—	13	2, 9	—	—	1	8
—	—	—	—	M	9, 10	—	—	S	12
—	—	—	—	—	—	—	—	11	3
S	3, 4	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	2	10	—	—	M	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	M	8, 9	—	—	S	12
—	—	—	—	E	10	—	—	—	—
M	3—5, 11	—	—	M	2, 3, 6—8, 12	—	—	—	—
E	5, 7	—	—	M	1—12	—	—	—	—
E	3	—	—	E	2, 3, 5	—	—	—	—
M	1, 2, 4	—	—	M	7, 8, 10, 12	—	—	—	—
—	—	—	—	M	10—12	—	—	—	—
M	4, 12	—	—	M	1—5, 10, 11,	—	—	—	—
E	11	—	—	M	4, 11, 12	—	—	—	—
—	—	—	—	M	1, 3, 5—8	—	—	—	—
E	8	—	—	6	2, 10	—	—	—	—
—	—	—	—	6	2, 5	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
E	1	—	—	8	1, 2, 6, 10	—	—	—	—
—	—	—	—	6	11, 12	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
M	8, 12	—	—	6	7, 10	—	—	—	—

Läänit, piirilääkäripiirit, pitäjät ja kappelit. Län, provinciallläkaredistrikt, socknar och kapell. *Gouvernements, arrondissements, paroisses.*	Tulirokko. Skarlakansfeber. *Scarlatine.*		Tuhkarokko. Messling. *Rougeole.*		Lavantauti. Tarmtyfus. *Fièvre typhoide.*	
	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*
Salon piiri. *Salo distrikt.*						
Angelniemi	—	—	—	—	—	—
Dragsfjärd	81	1—4, 6—12	—	—	—	—
Finby	—	—	—	—	—	—
Halikko	—	—	S	1, 2	33	2—12
Hiittis	—	—	—	—	—	—
Kiikala	—	—	—	—	—	—
Kimito	2	2, 8	S	1, 3, 4, 6, 7,	—	—
Kisko	M	12	—	—	—	—
Kuusjoki	—	—	—	—	—	—
Muurla	M	12	—	—	—	—
Perniö	14	1—3, 6	—	—	1	8
Pertteli	—	—	—	—	—	—
Salon kauppala	1	3	—	—	1	11
Suomusjärvi	—	—	—	—	—	—
Uskela	—	—	1	2	27	8—12
Vestanfjärd	2	8, 9	3	7	—	—
Huittisten piiri. *Hvittis distrikt.*						
Alastaro	1	2	4	1, 3	—	—
Harjavalta	1	2	—	—	—	—
Huittinen	4	10—12	M	1, 3—5, 8, 11	—	—
Kauvatsa	—	—	—	—	1	12
Kokemäki	4	4, 5, 6	M	2—6	2	11
Köyliö	—	—	12	2, 5, 6	—	—
Loimaa	24	1—3, 7, 9, 10,	11	1—4	—	—
Metsämaa	—	—	—	—	—	—
Oripää	—	—	—	—	—	—
Punkalaidun	5	1—3	M	4, 5	—	—
Säkylä	2	2	11	2, 3, 5	—	—
Wampula	11	4, 8, 9, 12	M	11, 12	—	—

Hinku-yskä. Kikhosta. *Coqueluche.*		Punatauti. Rödsot. *Dysenterie.*		Kurkkumätä ja kuristustauti. Halsröta och strypsjuka. *Diphtérie et croup.*		Horkka. Frossa. *Malaria.*		Influensa. Influensa. *Grippe.*	
Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*
10	1, 2	—	—	—	—	—	—	—	—
S	6, 7, 12	—	—	6	2, 3, 12	—	—	—	—
—	—	—	—	1	1	—	—	—	—
1	1	1	7	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
S	6, 7	—	—	8	3, 7, 9—11	—	—	—	—
—	—	—	—	3	8	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
S	2—8	—	—	17	1—4, 6, 7, 11	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	1	2	—	—	M	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
M	2, 3, 9, 11	—	—	—	—	—	—	M	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	1	4	—	—	M	1, 2, 7
2	11	—	—	7	2, 8, 9	—	—	—	—
1	2	—	—	18	1, 4, 6—12	—	—	M	1—5, 7, 8, 12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
M	1—3, 9	—	—	5	3, 10, 11	—	—	M	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	6	1, 7, 8, 10, 11	—	—	—	—
4	12	—	—	4	1, 5, 8, 12	—	—	—	—
—	—	—	—	8	2—4, 7	—	—	—	—

Läänit, piirilääkäripiirit, pitäjät ja kappelit. Län, provinciallläkaredistrikt, socknar och kapell. *Gouvernements, arrondissements, paroisses.*	Tulirokko. Skarlakansfeber. *Scarlatine.*		Tuhkarokko. Messling. *Rougeole.*		Lavantauti. Tarmtyfus. *Fièvre typhoide.*	
	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*
Hämeen lääni. **Tavastehus län.**						
Hämeenlinnan piiri. *Tavastehus distrikt.*						
Hattula	5	5, 11	S	1, 3	—	—
Hauho	—	—	—	—	—	—
Hausjärvi	7	7—9	M	2, 7	—	—
Hämeenlinnan maaseur.	—	—	S	1, 6	—	—
Janakkala	9	1, 2, 12	1	11	4	10
Loppi	—	—	—	—	—	—
Renko	1	3	—	—	—	—
Tuulos	—	—	—	—	—	—
Tyrväntö	S	5, 7	—	—	—	—
Vanaja	1	1	—	—	—	—
Hollolan piiri. *Hollola distrikt.*						
Asikkala	5	4, 6, 10	—	—	—	—
Hollola	10	1, 2, 6, 8, 9,	1	7	—	—
Koski	—	—	—	—	—	—
Kärkölä	—	—	2	2, 9	—	—
Lammi	—	—	—	—	—	—
Nastola	—	—	2	2	—	—
Padasjoki	1	10	M	1	—	—
Tammelan piiri. *Tammela distrikt.*						
Akaa	2	1, 4	—	—	16	8—12
Humppila	—	—	M	4—8	—	—
Jokioinen	—	—	M	1—3	—	—
Kalvola	1	1	—	—	1	9
Kylmäkoski	5	9, 11	—	—	—	—
Somero	3	11, 12	M	2—6	—	—
Somerniemi	1	8	M	4	—	—

Hinku-yskä. Kikhosta. *Coqueluche.*		Punatauti. Rödsot. *Dysenterie.*		Kurkkumätä ja kuristustauti. Halsröta och strypsjuka. *Diphtérie et croup.*		Horkka. Frossa. *Malaria.*		Influensa. Influensa. *Grippe.*	
Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*
S	12	—	—	3	1, 9	—	—	—	—
—	—	—	—	S	1, 2, 5, 10	—	—	—	—
—	—	—	—	13	2, 3, 7	—	—	—	—
—	—	—	—	1	4	—	—	—	—
S	12	—	—	10	1, 2, 5, 8, 11, 12	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	10	1—3, 6	—	—	—	—
—	—	—	—	3	3, 11	—	—	—	—
—	—	—	—	4	1, 2	—	—	—	—
—	—	S	9	2	4, 10	—	—	—	—
—	—	—	—	22	1—3,5,7,9—12	—	—	9	1—4, 10
M	7—9	12	1, 7, 8, 10	20	1—5,7,8,10,11	—	—	M	1—6, 9—12
6	8, 9	—	—	17	7, 9—12	—	—	—	—
—	—	—	—	16	2, 3, 7—10	—	—	13	1, 4, 6, 10
—	—	—	—	52	2—5, 8—12	—	—	5	5
—	—	—	—	9	1, 2, 11	—	—	M	1—5, 10 11
1	12	2	4, 7	M	9—12	—	—	E	1, 12
—	—	3	9	3	2, 11, 12	—	—	M	1—3, 5
M	11, 12	—	—	—	—	—	—	—	—
M	8—10, 12	—	—	—	—	—	—	M	1, 3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
E	7	—	—	3	3, 5	—	—	M	3, 5, 9
4	7, 9	4	8, 9 11	1	8	—	—	M	3, 9, 11, 12
3	10	—	—	3	7, 8	—	—	—	—

Läänit, piirilääkäripiirit, pitäjät ja kappelit. Län, provinciallläkaredistrikt, socknar och kapell. *Gouvernements, arrondissements, paroisses.*	Tulirokko. Skarlakansfeber. *Scarlatine.*		Tuhkarokko. Messling. *Rougeole.*		Lavantauti. Tarmtyfus. *Fièvre typhoide.*	
	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*
Sääksmäki	1	5	—	—	39	5—7, 9, 10
Tammela	16	4, 7—9, 11	M	3, 5, 7, 11	3	3, 5, 9
Urjala	2	3	E	7, 9, 11	—	—
Ypäjä	1	6	E	2, 3	—	—
Tampereen piiri. *Tammerfors distrikt.*						
Kangasala	—	—	E	3, 5	3	11
Lempäälä	—	—	—	—	—	—
Messukylä	3	8	—	—	—	—
Pirkkala	—	—	—	—	—	—
Pälkäne	6	7, 9	2	5	5	4, 5, 8
Sahalahti	—	—	—	—	—	—
Tottijärvi	—	—	—	—	—	—
Vesilahti	—	—	—	—	—	—
Ylöjärvi	1	12	E	1	5	12
Jämsän piiri. *Jämsä distrikt.*						
Eräjärvi	—	—	—	—	—	—
Jämsä	—	—	E	4	—	—
Korpilahti	—	—	—	—	—	—
Kuhmalahti	—	—	—	—	—	—
Kuhmoinen	—	—	E	1, 12	—	—
Kuorevesi	—	—	—	—	4	5
Luopioinen	8	12	—	—	—	—
Längelmäki	—	—	S	4	—	—
Ruoveden piiri. *Ruovesi distrikt.*						
Kuru	—	—	—	—	6	12
Orivesi	5	8, 11	—	—	1	11
Ruovesi	7	1, 5	—	—	1	11
Teisko	—	—	—	—	—	—

Hinku-yskä. Kikhosta. *Coqueluche.*		Punatauti. Rödsot. *Dysenterie.*		Kurkkumätä ja kuristustauti. Halsröta och strypsjuka. *Diphtérie et croup.*		Horkka. Frossa. *Malaria.*		Influensa. Influensa. *Grippe.*	
Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*
—	—	—	—	1	2	—	—	M	2, 4, 6, 9, 11, 12
M	11, 12	1	7	7	3, 7, 11	—	—	S	1—6, 10—12
M	2, 4, 7, 12	—	—	8	9, 11	—	—	M	1, 3—6, 9, 11
1	1	—	—	1	10	—	—	—	—
—	—	—	—	13	3—5	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	8, 9	—	—	17	4, 5, 9, 11	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	1	2	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
E	10—12	2	10, 12	6	4, 7, 8, 10	—	—	S	2—6
—	—	—	—	1	9	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	E	7, 8	M	4, 8, 9—11	—	—	M	1, 2, 12
—	—	—	—	5	2	—	—	E	2
—	—	—	—	1	3	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	3	—	—	9	1—3, 10, 12	—	—	5	2, 8—10
—	—	3	8	9	4, 6	—	—	—	—
—	—	—	—	5	2	—	—	—	—

Läänit, piirilääkäripiirit, pitäjät ja kappelit. Län, provinciallläkaredistrikt, socknar och kapell. *Gouvernements, arrondissements, paroisses.*	Tulirokko. Skarlakansfeber. *Scarlatine.*		Tuhkarokko. Mässling. *Rougeole.*		Lavantauti. Tarmtyfus. *Fièvre typhoide.*	
	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*
Viipurin lääni. **Viborgs län.**						
Viipurin piiri. *Viborgs distrikt.*						
Johannes	—	—	S	4, 5	—	—
Koivisto	58	10	12	5, 11, 12	9	1, 2, 8, 10—12
Kuolemajärvi	—	—	S	1	—	—
Lavansaari y. m. saar.	—	—	—	—	—	—
Nuijamaa	—	—	—	—	—	—
Säkkijärvi	—	—	—	—	—	—
Uusikirkko	1	5	S	1, 2	12	2, 7—9
Viipurin maaseur.	22	1—7, 9, 11, 12	4	12	4	2, 3
Haminan piiri. *Fredrikshamns distrikt.*						
Kymi	26	10—12	M	10, 11	—	—
Miehikkälä	—	—	S	6	—	—
Pyhtää	—	—	—	—	—	—
Sippola	—	—	—	—	—	—
Suursaari y. m. saaria	—	—	—	—	—	—
Vehkalahti	E	5	—	—	—	—
Virolahti	—	—	6	7, 8	2	4, 7
Lappeenrannan piiri. *Willmanstrands distrikt.*						
Lappee	—	—	S	1—7	M	6—10
Lemi	—	—	M	1, 2	E	7
Luumäki	2	1	M	1—5	—	—
Savitaipale	1	6	E	7	E	8
Suomenniemi	—	—	—	—	—	—
Taipalsaari	1	2	M	1—6	E	1
Valkeala	5	1, 5, 7, 8, 11	M	1—4	E	8, 10, 11

Hinku-yskä. Kikhosta. *Coqueluche.*		Punatauti. Rödsot. *Dysenterie.*		Kurkkumätä ja kuristustauti. Halsröta och strypsjuka. *Diphtérie et croup.*		Horkka. Frossa. *Malaria.*		Influensa. Influensa. *Grippe.*	
Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*
—	—	—	—	1	2	—	—	—	—
1	6	13	1, 9	10	1, 3—7	—	—	1	7
—	—	11	9, 10	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	2	11	—	—	—	—
M	4—10	1	9	10	2, 4, 6, 9—11	—	—	—	—
2	11	39	1, 2, 8—10	20	2,4—6,8,9,11,12	—	—	21	1—5, 10—12
—	—	—	—	95	1—12	—	—	—	—
—	—	—	—	6	10, 11	—	—	—	—
S	1—4, 10—12	3	8	11	1, 4, 5, 7, 8, 11	—	—	—	—
—	—	—	—	30	1—6	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	1	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
S	6—12	—	—	7	1—3, 9, 10	—	—	15	1, 2, 4—6, 8, 11
S	1—9	6	7, 9, 12	2	12	—	—	E	1, 5, 10, 12
E	2	E	1—3, 6, 8	M	1—12	—	—	M	1—6, 12
—	—	—	—	—	—	—	—	E	6
E	7, 8	E	10	M	3—5, 11, 12	—	—	M	8—10
E	7	E	8, 9	E	10, 11	—	—	M	3
—	—	—	—	—	—	—	—	M	1—3
—	—	M	7, 10	E	7	—	—	M	2—6
E	1, 5, 12	—	—	M	1—12	—	—	—	—

Läänit, piirilääkäripiirit, pitäjät ja kappelit. Län, provinciallläkaredistrikt, socknar och kapell. *Gouvernements, arrondissements, paroisses.*	Tulirokko. Skarlakansfeber. *Scarlatine.*			Tuhkarokko. Messling. *Rougeole.*			Lavantauti. Tarmtyfus. *Fièvre typhoide.*		
	Nombre.	Antal. Luku.	Kuukausi. Månad. *Mois.*	*Nombre.*	Antal. Luku.	Kuukausi. Månad. *Mois.*	*Nombre.*	Antal. Luku.	Kuukausi. Månad. *Mois.*
Antrean piiri. *S:t Andreae distrikt.*									
Antrea		11	2, 9—11		—	—		—	—
Joutseno		—	—		—	—		—	—
Jääski		1	6		—	—		—	—
Kirvu		1	1		—	—		—	—
Rautjärvi		—	—		—	—		—	—
Ruokolahti		8	1—5		—	—		—	—
Muolan piiri. *Mohla distrikt.*									
Heinjoki		—	—		—	—		—	—
Kivennapa		11	1, 2, 6		116	1—4, 6, 7		9	3, 8, 11
Muola		1	7		—	—		3	8
Rautu		—	—		—	—		—	—
Valkjärvi		1	5		2	4		1	6
Terijoki		2	6		15	1—3,5,6,10—12		6	5, 6, 12
Käkisalmen piiri. *Kexholms distrikt.*									
Hiitola		—	—		—	—		—	—
Ilmes		—	—		—	—		—	—
Kaukola		—	—		—	—		—	—
Käkisalmen maaseurak.		—	—		—	—		—	—
Metsäpirtti		—	—		—	—		—	—
Pyhäjärvi		—	—		8	11, 12		3	2, 8, 10
Räisälä		—	—		—	—		—	—
Sakkola		—	—		—	—		—	—
Tiurula		—	—		—	—		—	—
Kurkijoen piiri. *Kronoborgs distrikt.*									
Jaakkima		—	—		3	9, 10		1	7
Kurkijoki		—	—		—	—		—	—
Parikkala		3	2, 10, 11		—	—		—	—

Hinku-yskä. Kikhosta. *Coqueluche.*		Punatauti. Rödsot. *Dysenterie.*		Kurkkumätä ja kuristustauti. Halsröta och strypsjuka. *Diphtérie et croup.*		Horkka. Frossa. *Malaria.*		Influensa. Influensa. *Grippe.*	
Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*
3	6	8	1, 3, 8—10	34	1,2,4,8,10—12	—	—	20	1—4, 12
—	—	—	—	2	2, 10	—	—	—	—
3	6	8	6, 10, 12	22	3—5, 7—12	—	—	E	11
—	—	—	—	4	1, 4, 7, 9	—	—	3	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	30	8—12	38	1—4, 7—12	—	—	—	—
E	8	12	9	—	—	—	—	—	—
25	2, 8, 9	74	1—4, 7, 9—12	11	1,3,5,7,9,11,12	—	—	M	2—6, 11, 12
—	—	22	4, 5, 9, 10	6	2, 3, 6, 7, 10, 11	—	—	M	1, 4, 9, 12
E	8	28	9	2	10, 11	—	—	—	—
—	—	2	2	2	6	—	—	M	1, 4
45	1—6, 8	41	1, 4—12	31	2—7, 9—12	1	8	56	1—4,6—8,11,12
1	1	E	9	6	1, 3, 10	—	—	M	1, 2, 12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	1, 3	—	—	3	1, 7, 9	—	—	4	2
—	—	2	4, 6	13	1—7 9, 10	—	—	1	1
—	—	2	3, 10	—	—	—	—	7	1, 2, 11, 12
1	3	3	1, 9, 11	6	2—4, 6, 10, 11	—	—	5	1—3, 11
—	—	—	—	2	1	—	—	—	—
1	3	17	1, 2, 9, 10	1	3	—	—	27	1—5, 8—12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	7	6	1, 9	—	—	—	—	E	5, 12
4	7	2	6, 7	E	1—4,7,8,10,11	—	—	M	12
E	7	E	6	E	1, 3, 8, 9	—	—	E	12

Läänit, piirilääkäripiirit, pitäjät ja kappelit. Län, provinciallläkaredistrikt, socknar och kapell. *Gouvernements, arrondissements, paroisses.*	Tulirokko. Skarlakansfeber. *Scarlatine.*		Tuhkarokko. Messling. *Rougeole.*		Lavantauti. Tarmtyfus. *Fièvre typhoide.*	
	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*
Sortavalan piiri. *Sordavala distrikt.*						
Ruskeala	—	—	—	—	—	—
Soanlahti	—	—	—	—	—	—
Sortavalan maaseurak.	—	—	—	—	E	3, 7
Uukuniemi	—	—	—	—	—	—
Salmin piiri. *Salmis distrikt.*						
Impilahti / Kitelä	—	—	7	8, 12	—	—
Korpiselkä	68	8—11	—	—	—	—
Salmi	—	—	—	—	—	—
Suistamo	—	—	—	—	—	—
Suojärvi	11	10, 11	—	—	—	—
Mikkelin lääni. **S:t Michels län.** *Mikkelin piiri.* *S:t Michels distrikt.*						
Anttola	3	2	—	—	4	4, 11
Hirvensalmi	—	—	—	—	—	—
Kangasniemi	2	6, 12	M	6—9	—	—
Mikkelin maaseurak.	5	1, 2, 4, 12	—	—	3	1, 12
Ristiina	3	11	8	11, 12	—	—
Heinolan piiri. *Heinola distrikt.*						
Hartola	—	—	—	—	—	—
Heinolan maaseurak.	2	1, 12	16	1	—	—
Joutsa	—	—	—	—	2	7
Leivonmäki	—	—	5	11	—	—
Luhanko	—	—	—	—	—	—

Hinku-yskä. Kikhosta. *Coqueluche.*		Punatauti. Rödsot. *Dysenterie.*		Kurkkumätä ja kuristustauti. Halsröta och strypsjuka. *Diphtérie et croup.*		Horkka. Frossa. *Malaria.*		Influensa. Influensa. *Grippe.*	
Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*
—	—	—	—	—	—	—	—	M	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
M	10	E	6	E	3	—	—	M	XII
—	—	—	—	—	—	—	—	M	XII
E	1	4	5	—	—	—	—	S	1—5, 7, 11, 12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	3	12	—	—	S	1, 3, 4, 12
—	—	—	—	1	11	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	7	1, 2
5	3, 5, 10	5	6, 8	1	11	—	—	E	1
—	—	4	11	2	1, 5	—	—	E	1, 12
6	1—4, 5, 10, 11	5	9	20	1—4, 7, 9, 11,12	—	—	—	—
1	10	—	—	22	1—4, 10—12	—	—	E	12
—	—	17	9—12	1	10	—	—	—	—
1	11	—	—	1	12	—	—	5	1, 3, 4, 9
—	—	—	—	41	5, 7—10, 12	—	—	—	—
1	7	—	—	2	8, 11	—	—	8	8, 10—12
—	—	—	—	4	8	—	—	1	12
—	—	—	—	—	—	—	—	2	12

Läänit, piirilääkäripiirit, pitäjät ja kappelit. Län, provinciallläkaredistrikt, socknar och kapell. *Gouvernements, arrondissements, paroisses.*	Tulirokko. Skarlakansfeber. *Scarlatine.*		Tuhkarokko. Messling. *Rougeole.*		Lavantauti. Tarmtyfus. *Fièvre typhoide.*	
	Lukn. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Lukn. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Lukn. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*
Mäntyharju	1	2	2	4	—	—
Sysmä	—	—	—	—	—	—
Joroisten piiri. *Jorois distrikt.*						
Haukivuori	5	1, 3	16	9, 10	—	—
Heinävesi	5	7	2	11	—	—
Joroinen	1	2	1	7	27	7—12
Juva	3	2, 4	—	—	—	—
Jäppilä	—	—	1	4	—	—
Pieksämäki	9	1, 2	100	3, 4, 8, 11, 12	—	—
Virtasalmi	4	1, 2	1	9	—	—
Savonlinnan piiri. *Nyslotts distrikt.*						
Enonkoski	6	2, 3	—	—	—	—
Kangaslampi	—	—	—	—	1	11
Kerimäki	—	—	2	11	2	7, 9
Puumala	—	—	—	—	—	—
Rantasalmi	1	5	—	—	—	—
Savonranta	—	—	—	—	—	—
Sulkava	5	4	—	—	—	—
Sääminki	37	2—4	—	—	2	1, 12
Kuopion lääni. **Kuopio län.** *Kuopion piiri.* *Kuopio distrikt.*						
Karttula	13	8—10	5	11, 12	—	—
Keitele	—	—	—	—	—	—
Kuopion maaseurak.	65	1—10	S	2—7, 9—12	4	1, 4, 7
Maaninka	10	1—3, 5	M	2, 12	—	—
Pielavesi	—	—	—	—	—	—
Tuusniemi	—	—	M	1—3	—	—

Hinku-yskä. Kikhosta. *Coqueluche.*		Punatauti. Rödsot. *Dysenterie.*		Kurkkumätä ja kuristustauti. Halsröta och strypsjuka. *Diphtérie et croup.*		Horkka. Frossa. *Malaria.*		Influensa. Influensa. *Grippe.*	
Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*
—	—	M	6, 8, 9	9	1, 7, 8, 10, 11	—	—	M	1, 12
2	6	6	2, 3, 5, 9	10	3, 4, 7, 10—12	—	—	18	1, 2, 5, 8—10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	7, 9, 10—12	—	—	5	6, 8, 10	—	—	24	8, 9, 11, 12
1	10	—	—	32	1—11	—	—	3	2, 3
15	2,3,5,6,8,9,11,12	—	—	9	1, 3, 5, 7, 9—11	—	—	3	3, 8
1	3	—	—	6	1, 4, 8	—	—	2	1, 2
—	—	—	—	7	8—12	—	—	1	1
—	—	—	—	—	—	—	—	4	1—3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	5	7	—	—	—	—	—	—
12	8—10	—	—	1	8	—	—	—	—
1	4	1	9	—	—	—	—	E	12
26	7, 8, 11, 12	2	8	19	3, 8, 9, 11, 12	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
M	6—8	1	10	—	—	—	—	—	—
17	2, 3, 6, 9, 10	15	8, 10	7	7, 8, 10—12	—	—	E	11, 12
M	2, 5, 6	2	9	49	1, 2, 4—12	—	—	M	1—3, 11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
S	9—12	80	1, 7—10	25	1—5, 7—11	—	—	S	1—4, 7, 10, 12
—	—	—	—	1	2	—	—	—	—
2	5	—	—	3	3, 4	—	—	—	—
M	10, 12	E	7, 8	20	1—3, 5, 10, 12	—	—	M	1—3 5, 10, 12

Läänit, piirilääkäripiirit, pitäjät ja kappelit. Län, provinciallläkaredistrikt, socknar och kapell. *Gouvernements, arrondissements, paroisses.*	Tulirokko. Skarlakansfeber. *Scarlatine.*		Tuhkarokko. Messling. *Rougeole.*		Lavantauti. Tarmtyfus. *Fièvre typhoïde.*	
	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*
Rautalammin piiri.						
Rautalampi distrikt.						
Hankasalmi	31	1—5	S	7—12	—	—
Leppävirta	8	1, 4, 7	—	—	—	—
Rautalampi	19	1, 2, 7—9	16	12	—	—
Suonenjoki	14	1—4	S	7, 10—12	3	4, 9, 12
Vesanto	4	1, 4, 8	—	—	1	7
Iisalmen piiri.						
Idensalmi distrikt.						
Iisalmen maaseur. ja Rutakko	30	1—4,6—8,10,12	—	—	—	—
Ju'an tehdas	—	—	—	—	—	—
Kiuruvesi	—	—	—	—	—	—
Lapinlahti	9	3, 6, 10, 11	—	—	—	—
Muuruvesi	7	5, 6, 10, 12	M	2	4	4, 6
Nilsiä	12	3, 9, 11	E	2	—	—
Varpaisjärvi	7	6—8	—	—	—	—
Pielisjärven piiri.						
Pielisjärvi distrikt.						
Juuka	M	2, 3, 9	8	3, 11, 12	—	—
Nurmes	38	1, 2, 8, 9, 11, 12	—	—	—	—
Pielisjärvi	62	1, 2, 4, 6, 8—12	—	—	2	8
Rautavaara	—	—	S	10	—	—
Valtimo	—	—	—	—	—	—
Tohmajärven piiri.						
Tohmajärvi distrikt.						
Ilomantsi	—	—	—	—	—	—
Kesälahti	—	—	—	—	—	—
Kiihtelysvaara	—	—	—	—	5	12
Kitee	3	2	3	2	—	—
Tuupovaara	—	—	—	—	—	—
Pälkjärvi	—	—	—	—	—	—

Hinku-yskä. Kikhosta. *Coqueluche.*		Punatauti. Rödsot. *Dysenterie.*		Kurkkumätä ja kuristustauti. Halsröta och strypsjuka. *Diphtérie et croup.*		Horkka. Frossa. *Malaria.*		Influensa. Influensa. *Grippe.*	
Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*
—	—	7	8, 10	—	—	—	—	—	—
25	10—12	28	8—12	10	1—4, 10—12	—	—	—	—
2	11, 12	4	11, 12	10	2, 4, 9, 10, 12	—	—	M	3, 11
—	—	27	1, 3, 8, 10, 11	31	1, 3, 4, 7, 9—12	—	—	S	3, 4
E	12	12	3, 4, 8	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	2	11	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	2	10, 11	—	—	—	—
—	—	5	9, 10	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	13	9, 10	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	2	9	—	—	—	—	6	2, 4, 6
—	—	51	8—12	11	2, 8, 9, 11, 12	—	—	—	—
S	6, 8, 11, 12	—	—	6	6, 8	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	M	10	4	5, 6	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	1	12	—	—	—	—
—	—	—	—	3	9, 10	—	—	—	—
—	—	—	—	5	10, 12	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	6	8, 9	—	—	—	—

Läänit, piirilääkäripiirit, pitäjät ja kappelit. Län, provinciallläkaredistrikt, socknar och kapell. *Gouvernements, arrondissements, paroisses.*	Tulirokko. Skarlakansfeber. *Scarlatine.*		Tuhkarokko. Messling. *Rougeole.*		Lavantauti. Tarmtyfus. *Fièvre typhoide.*	
	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*
Tohmajärvi	—	—	—	—	—	—
Värtsilä	—	—	—	—	—	—
Joensuun piiri. *Joensuu distrikt.*						
Eno	—	—	—	—	2	3, 11
Kaavi	—	—	E	10	3	10
Kontiolahti	7	4, 5, 11	2	6	6	9, 11
Kuusjärvi	—	—	—	—	—	—
Liperi	47	1—4	—	—	—	—
Polvijärvi	4	1, 11, 12	—	—	—	—
Rääkkylä	4	2, 5	—	—	—	—
Vaasan lääni. **Vasa län.** *Vaasan piiri.* *Vasa distrikt.*						
Bergö	—	—	—	—	—	—
Isokyrö	4	2	S	12	—	—
Jurva	—	—	—	—	—	—
Kveflax	—	—	—	—	—	—
Laihia	—	—	E	6, 11	—	—
Malax	—	—	—	—	1	9
Mustasaari	7	3, 4	M	10	7	9—11
Petalax	2	1	—	—	—	—
Pörtom	—	—	M	11	—	—
Replot	—	—	—	—	—	—
Solf	23	1, 3—5	—	—	1	10
Vähäkyrö	—	—	—	—	—	—
Ylistaro	5	7, 8, 10	14	7, 11, 12	—	—
Kristiinankaupungin piiri. *Kristinestads distrikt.*						
Ilmajoki	3	1, 3, 10	S	1, 2, 11, 12	4	10—12
Isojoki	3	6—10	—	—	—	—

Hinku-yskä. Kikhosta. *Coqueluche.*		Punatauti. Rödsot. *Dysenterie.*		Kurkkumätä ja kuristustauti. Halsröta och strypsjuka. *Diphtérie et croup.*		Horkka. Frossa. *Malaria.*		Influensa. Influensa. *Grippe.*	
Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*
—	—	—	—	5	10, 12	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
S	8—10	4	1	2	10	—	—	M	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
S	7—9, 12	S	3, 4, 11, 12	1	11	—	—	10	1
—	—	1	1	—	—	—	—	—	—
S	4—11	23	1, 3, 4, 8—11	—	—	—	—	E	1, 4
—	—	—	—	3	12	—	—	—	—
M	1, 7, 8	1	10	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	1	10	—	—	—	—
—	—	—	—	E	11	—	—	—	—
—	—	—	—	1	2	—	—	—	—
—	—	—	—	1	7	—	—	—	—
—	—	—	—	5	3, 4	—	—	—	—
3	12	—	—	16	3, 7, 8, 12	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
S	10, 11	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	15	2, 3, 11, 12	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	7, 8, 12	—	—	8	8, 10—12	—	—	—	—
S	2, 3, 6, 8, 9, 11	4	1	12	2, 7—12	—	—	M	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Läänit, piirilääkäripiirit, pitäjät ja kappelit. Län, provinciallläkaredistrikt, socknar och kapell. *Gouvernements, arrondissements, paroisses.*	Tulirokko. Skarlakansfeber. *Scarlatine.*		Tuhkarokko. Messling. *Rougeole.*		Lavantauti. Tarmtyfus. *Fièvre typhoide.*	
	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*
Jalasjärvi	2	4, 12	S	2, 3	—	—
Karijoki	—	—	M	1, 2	—	—
Kauhajoki	—	—	7	5, 6, 12	1	5
Korsnäs	S	3—6	S	7, 8	—	—
Kristinestads landsf.	1	3	5	4, 5	—	—
Kurikka	1	3	S	4	—	—
Lappfjärd	13	1—3, 5	24	1—4	—	—
Närpes	3	2	30	4, 10—12	—	—
Peräseinäjoki	—	—	—	—	—	—
Seinäjoki	—	—	—	—	—	—
Sideby	—	—	—	—	—	—
Teuva	—	—	25	3—5	—	—
Öfvermark	—	—	—	—	2	11
Uudenkaarlepyyn piiri. *Nykarleby distrikt.*						
Alahärmä	3	2	—	—	—	—
Jeppo	—	—	—	—	—	—
Kauhava	4	7, 8, 9	—	—	—	—
Lapua	5	3, 6, 9	8	3, 6, 12	4	2, 3, 12
Maksmo	11	1, 5, 8	—	—	—	—
Munsala	—	—	—	—	—	—
Nurmo	3	2, 12	—	—	—	—
Nykarleby landsf.	—	—	—	—	—	—
Oravais	—	—	—	—	—	—
Vörå	—	—	—	—	13	8—11
Ylihärmä	—	—	3	12	—	—
Kokkolan piiri. *Gamlakarleby distrikt.*						
Esse	M	12	—	—	—	—
Halsua	—	—	—	—	—	—
Himanka	—	—	8	11, 12	5	1, 5
Kannus	—	—	—	—	12	2, 4—6, 8
Kaustinen	—	—	—	—	—	—
Kokkolan maaseurak.	2	3, 12	—	—	—	—
Kronoby	3	1, 11, 12	—	—	4	5, 7

Hinku-yskä. Kikhosta. *Coqueluche.*		Punatauti. Rödsot. *Dysenterie.*		Kurkkumätä ja kuristustauti. Halsröta och strypsjuka. *Diphtérie et croup.*		Horkka. Frossa. *Malaria.*		Influensa. Influensa. *Grippe.*	
Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*
S	5, 6, 11, 12	—	—	42	1—3, 6, 8—12	—	—	—	—
—	—	—	—	4	5, 10	—	—	—	—
13	4, 7, 8, 12	—	—	39	1, 2, 4—11	—	—	2	6
S	11	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	5	1
S	4, 5	—	—	5	12	—	—	10	12
—	—	—	—	—	—	—	—	12	1, 2
—	—	—	—	28	2—4, 7—9	—	—	—	—
—	—	—	—	7	2, 9	—	—	—	—
S	2, 3, 12	—	—	38	1, 9, 12	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	4, 5, 7	—	—	—	—	—	—	2	3, 7
6	1, 2	—	—	10	1, 4, 5, 11	—	—	2	10, 11
16	1, 7, 10—12	1	8	34	1, 2, 4, 7—10, 12	—	—	—	—
17	1, 3, 5—8, 11, 12	9	3, 7—9, 12	27	1—7, 9, 11	—	—	26	3, 5, 6, 9, 11, 12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	5	—	—	8	3, 5, 6, 7	—	—	1	11
—	—	1	11	—	—	—	—	1	1
—	—	—	—	9	1, 2, 4—6, 10	—	—	4	1, 4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	8, 10, 11	—	—	1	3	—	—	—	—
—	—	—	—	15	7, 10—12	—	—	—	—
S	7	—	—	8	2, 7, 8	—	—	M	12
—	—	—	—	E	1	—	—	—	—
—	—	—	—	57	1, 3, 5, 6, 8, 10—12	—	—	—	—
4	11	—	—	91	1—12	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	2	1, 4	—	—	1	10
—	—	—	—	5	11, 12	—	—	2	1

Läänit, piirilääkäripiirit, pitäjät ja kappelit. Län, provincialläkaredistrikt, socknar och kapell. *Gouvernements, arrondissements, paroisses.*	Tulirokko. Skarlakansfeber. *Scarlatine.*		Tuhkarokko. Messling. *Rougeole.*		Lavantauti. Tarmtyfus. *Fièvre typhoide.*	
	Nombre. Antal. Luku.	Kuukausi. Månad *Mois.*	*Nombre.* Antal. Luku.	Kuukausi. Månad. *Mois.*	*Nombre.* Antal. Luku.	Kuukausi. Månad. *Mois.*
Kälviä—Ullava	1	10	—	—	—	—
Larsmo	—	—	—	—	—	—
Lestijärvi	—	—	—	—	—	—
Lohtaja	—	—	—	—	1	9
Nedervetil	—	—	—	—	1	2
Pedersöre	M	10—12	—	—	—	—
Perho	—	—	—	—	—	—
Purmo	—	—	—	—	—	—
Terijärvi	—	—	—	—	—	—
Toholampi	8	1—4	—	—	—	—
Veteli	—	—	—	—	—	—
Kuortaneen piiri. *Kuortane distrikt.*						
Alajärvi	5	1, 3, 7, 12	2	8	—	—
Alavus	2	1, 12	3	10, 11	—	—
Evijärvi	—	—	E	12	—	—
Keuruu	28	2, 3, 7, 9—11	M	2—4, 7, 11	1	7
Kortesjärvi	—	—	—	—	—	—
Kuortane	6	3	—	—	—	—
Lappajärvi	10	1, 3	—	—	—	—
Lehtimäki	2	12	1	1	—	—
Multia	—	—	—	—	—	—
Pihlajavesi	4	1	—	—	—	—
Soini	1	8	—	—	—	—
Töysä	9	2—4	—	—	—	—
Vimpeli	—	—	—	—	—	—
Virrat	5	2	1	12	—	—
Ätsäri	1	5	6	10, 12	—	—
Jyväskylän piiri. *Jyväskylä distrikt.*						
Jyväskylän maaseurak.	2	2, 7	1	4	3	4, 5, 11
Karstula	—	—	—	—	—	—
Kivijärvi	1	7	—	—	—	—
Konginkangas	4	5, 6, 10	2	4	—	—
Laukaa	1	1	1	10	—	—

Hinku-yskä. Kikhosta. *Coqueluche.*		Punatauti. Rödsot. *Dysenterie.*		Kurkkumätä ja kuristustauti. Halsröta och strypsjuka. *Diphtérie et croup.*		Horkka. Frossa. *Malaria.*		Influensa. Influensa. *Grippe.*	
Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*
—	—	—	—	3	8	—	—	—	—
—	—	—	—	29	3–5, 8, 9, 11, 12	—	—	M	3, 12
—	—	—	—	1	11	—	—	—	—
1	10	—	—	7	5, 7, 11, 12	—	—	—	—
—	—	—	—	8	2, 3, 6, 10	—	—	—	—
1	1	—	—	9	1, 3, 5, 10—12	—	—	M	3, 12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	6	3, 4, 11	—	—	M	3, 12
—	—	—	—	1	10	—	—	—	—
1	11	—	—	3	1, 3, 6	—	—	—	—
—	—	4	8	3	9, 10	—	—	—	—
35	1—9, 12	—	—	22	1—3,5—8,10,12	—	—	24	2—4, 10—12
2	9	—	—	90	1—5, 7—12	—	—	1	9
—	—	—	—	8	2, 3, 7, 9	1	5	E	2, 3, 7
M	7, 8	—	—	14	8, 10, 11	—	—	S	11, 12
—	—	—	—	3	10, 12	—	—	4	3, 7
5	8, 9	—	—	1	4	—	—	—	—
—	—	—	—	1	2	—	—	E	1, 2, 6
3	6, 9	—	—	—	—	—	—	2	4, 12
2	10	—	—	1	10	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	2, 4, 9	—	—	7	3, 10, 12	—	—	2	4, 11
2	9, 10	—	—	8	2, 3, 9, 12	—	—	2	11, 12
—	—	—	—	—	—	—	—	E	1, 6, 7
1	10	—	—	12	1, 4, 5, 8, 9, 12	—	—	—	—
1	8	—	—	13	4, 7, 9—12	—	—	1	11
11	1,2,4—7,9,11,12	2	7, 8	4	11, 12	—	—	—	—
2	3, 4	—	—	—	—	—	—	—	—
1	9	—	—	4	1, 2	—	—	—	—
1	11	—	—	3	3, 10, 12	—	—	—	—
6	3, 7, 10, 12	—	—	1	7	—	—	—	—

Läänit, piirilääkäripiirit, pitäjät ja kappelit. Län, provinciallläkaredistrikt, socknar och kapell. *Gouvernements, arrondissements, paroisses.*	Tulirokko. Skarlakansfeber. *Scarlatine.*		Tuhkarokko. Messling. *Rougeole.*		Lavantauti. Tarmtyfus. *Fièvre typhoide.*	
	Nombre. Antal. Luku.	Kuukausi. Månad. *Mois.*	*Nombre.* Antal. Luku.	Kuukausi. Månad. *Mois.*	*Nombre.* Antal. Luku.	Kuukausi. Månad. *Mois.*
Petäjävesi	—	—	—	—	—	—
Pihtipudas	—	—	—	—	—	—
Pylkönmäki	—	—	—	—	—	—
Saarijärvi	—	—	4	3, 6, 10	—	—
Sumiainen	3	3, 11, 12	2	12	1	9
Toivakka	—	—	—	—	—	—
Uurainen	—	—	—	—	—	—
Viitasaari	2	1	1	4	—	—
Äänekoski	—	—	8	3—6, 8	—	—
Oulun lääni. **Uleåborgs län.** *Oulun piiri.* *Uleåborgs distrikt.*						
Haukipudas	—	—	—	—	—	—
Ii	2	6, 7	—	—	—	—
Kempele	—	—	—	—	—	—
Kiiminki	—	—	—	—	—	—
Kuivaniemi	—	—	—	—	—	—
Liminka	3	2	—	—	—	—
Lumijoki	—	—	—	—	—	—
Muhos	—	—	—	—	7	10, 11
Oulun maaseurak.	—	—	—	—	—	—
Oulunsalo	—	—	—	—	—	—
Temmes	—	—	—	—	—	—
Tyrnävä	—	—	—	—	—	—
Utajärvi	—	—	—	—	—	—
Ylikiiminki	—	—	—	—	—	—
Raahen piiri. *Brahestads distrikt.*						
Hailuoto	—	—	—	—	—	—
Paavola	—	—	—	—	—	—
Rantsila	1	10	—	—	—	—
Revonlahti	—	—	—	—	—	—

Hinku-yskä. Kikhosta. *Coqueluche.*		Punatauti. Rödsot. *Dysenterie.*		Kurkkumätä ja kuristustauti. Halsröta och strypsjuka. *Diphtérie et croup.*		Horkka. Frossa. *Malaria.*		Influensa. Influensa. *Grippe.*	
Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*
9	7, 9, 10, 12	1	8	3	3, 8, 9	—	—	—	—
1	10	—	—	—	—	—	—	—	—
1	10	—	—	—	—	—	—	—	—
5	9, 11	—	—	4	11, 12	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	2	7	—	—	—	—
3	5, 11, 12	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	4	1, 9, 12	—	—	—	—
9	6, 8—11	—	—	2	11	—	—	—	—
M	7	—	—	16	9, 12	—	—	—	—
S	11, 12	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	5	9, 10	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	5	1, 12	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
E	4	—	—	2	11	—	—	—	—
—	—	—	—	9	1—4, 6	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	10	3	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	15	3, 4, 7, 8, 11	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	2	10	—	—	—	—

Läänit, piirilääkäripiirit, pitäjät ja kappelit. Län, provinciallläkaredistrikt, socknar och kapell. *Gouvernements, arrondissements, paroisses.*	Tulirokko. Skarlakansfeber. *Scarlatine.*			Tuhkarokko. Messling. *Rougeole.*			Lavantauti. Tarmtyfus. *Fièvre typhoïde.*		
	Nombre.	Luku. Antal.	Kuukausi. Månad. *Mois.*	*Nombre.*	Luku. Antal.	Kuukausi. Månad. *Mois.*	*Nombre.*	Luku. Antal.	Kuukausi. Månad. *Mois.*
Salon emäseurak.		—	—		—	—		—	—
Salon kappeli		—	—		2	5		—	—
Siikajoki		—	—		—	—		—	—
Vihanti		—	—		—	—		—	—
Kalajoen piiri. *Kalajoki distrikt.*									
Alavieska		—	—		—	—		—	—
Kalajoki		—	—		—	—		5	1, 12
Merijärvi		—	—		—	—		—	—
Oulainen		—	—		—	—		1	8
Pyhäjoki		—	—		—	—		14	1, 3, 8
Rautio		—	—		—	—		—	—
Sievi		—	—		—	—		—	—
Ylivieska		—	—		—	—		—	—
Haapajärven piiri. *Haapajärvi distrikt.*									
Haapajärvi		—	—		—	—		—	—
Haapavesi		—	—		—	—		—	—
Kestilä		—	—		—	—		—	—
Kärsämäki		—	—		4	11		—	—
Nivala		6	4, 5		—	—		—	—
Piippola		—	—		—	—		—	—
Pulkkila		—	—		—	—		—	—
Pyhäjärvi		—	—		—	—		—	—
Reisjärvi		—	—		—	—		—	—
Kajaanin piiri. *Kajana distrikt.*									
Hyrynsalmi		—	—		—	—		—	—
Kajaanin maaseurak.		—	—		—	—		—	—
Kuhmoniemi		—	—		—	—		1	6
Paltamo		—	—		—	—		—	—
Puolanka		—	—		—	—		—	—
Ristijärvi		—	—		—	—		—	—

Hinku-yskä. Kikhosta. *Coqueluche.*		Punatauti. Rödsot. *Dysenterie.*		Kurkkumätä ja kuristustauti. Halsröta och strypsjuka. *Diphtérie et croup.*		Horkka. Frossa. *Malaria.*		Influensa. Influensa. *Grippe.*	
Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*
—	—	—	—	1	11	—	—	—	—
—	—	—	—	2	11	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	21	2, 3, 5, 9, 10	—	—	—	—
4	7	—	—	10	5, 6, 11, 12	—	—	E	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	2, 10—12	1	10	2	8	—	—	M	1, 3—5, 11, 12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	1	12	—	—	—	—
4	1	—	—	24	1—3, 5, 7, 12	—	—	—	—
12	1	—	—	10	1—5	—	—	E	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	1	6	—	—	2	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	1	10	—	—	—	—
—	—	—	—	11	1, 10, 12	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	1	6	—	—	2	2
—	—	—	—	3	3, 11, 12	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	21	1—5, 8 ,9	—	—	—	—
—	—	—	—	7	1, 3, 5, 8, 9	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Läänit, piirilääkäripiirit, pitäjät ja kappelit. Län, provinciallläkaredistrikt, socknar och kapell. *Gouvernements, arrondissements, paroisses.*	Tulirokko. Skarlakansfeber. *Scarlatine.*		Tuhkarokko. Messling. *Rougeole.*		Lavantauti. Tarmtyfus. *Fièvre typhoide.*	
	Nombre. Lukn. Antal.	Kuukausi. Månad. *Mois.*	*Nombre.* Lukn. Antal.	Kuukausi. Månad. *Mois.*	*Nombre.* Lukn. Antal.	Kuukausi. Månad. *Mois.*
Sotkamo	1	11	—	—	5	1, 3, 4, 6, 7
Suomussalmi	—	—	1	7	—	—
Säräisniemi	—	—	—	—	—	—
Tornion piiri. *Torneå distrikt.*						
Alatornio	2	12	S	1, 6, 7	—	—
Karunki	—	—	—	—	—	—
Kemin maaseurak.	17	2—5, 7, 9, 11, 12	S	5, 6, 8, 10	—	—
Kolari	—	—	28	5—7	—	—
Simo	—	—	1	3	—	—
Tervola	5	6—8	1	7	—	—
Turtola	16	6, 7, 9	61	4, 6, 7	—	—
Ylitornio	—	—	E	1—6	—	—
Pudasjärven piiri. *Pudasjärvi distrikt.*						
Kuusamo	5	11, 12	—	—	—	—
Pudasjärvi	—	—	—	—	—	—
Taivalkoski	—	—	—	—	—	—
Rovaniemen piiri. *Rovaniemi distrikt.*						
Kemijärvi	—	—	—	—	—	—
Kuolajärvi	—	—	—	—	—	—
Rovaniemi	8	2—4, 9	—	—	—	—
Kittilän piiri. *Kittilä distrikt.*						
Enontekiäinen	—	—	—	—	—	—
Inari	—	—	1	9	9	9, 11, 12
Kittilä	—	—	—	—	—	—
Muonionniska	—	—	—	—	1	5
Sodankylä	—	—	S	1	—	—
Utsjoki	—	—	—	—	—	—

Hinku-yskä. Kikhosta. *Coqueluche.*		Punatauti. Rödsot. *Dysenterie.*		Kurkkumätä ja kuristustauti. Halsröta och strypjuka. *Diphtérie et croup.*		Horkka. Frossa. *Malaria.*		Influensa. Influensa. *Grippe.*	
Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*	Luku. Antal. *Nombre.*	Kuukausi. Månad. *Mois.*
—	—	—	—	3	4, 12	—	—	—	—
2	3, 10	—	—	—	—	—	—	—	—
1	10	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	3, 8, 9, 12	—	—	7	1, 5, 6, 10—12	—	—	—	—
—	—	—	—	10	1, 4	—	—	—	—
—	—	—	—	1	1	—	—	6	1, 11, 12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	E	2, 3	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	6, 7, 9	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	7	—	—	5	2, 4	—	—	M	2
S	7	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	14	4, 5, 7, 8	—	—	11	3, 8
S	6—10	—	—	3	4, 6	—	—	—	—
3	7	—	—	23	3, 4	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	2	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Variolae.

Viborgs	län,	Viborgs	distrikt,	Nykyrka	s:n	18	fall	II—V.
»	»	»	»	Kuolemajärvi	» ..	7	»	I, III—V.
»	»	Villmanstrands	»	Valkeala	»	1	»	I.
S: Michels	»	Jorois	»	Heinävesi	»	1	»	IV.
Kuopio	»	Kuopio	»	Kuopio	»	7	»	IV, V.
»	»	»	»	Karttula	»	5	»	IV.
»	»	Rautalampi	»	Suonnejoki	»	3	»	IV.
»	»	Tohmajärvi	»	Kides	»	17	»	II, III.
»	»	Joensuu	»	Liperi	»	2	»	V.

Varicellae.

Nylands	län,	Helsingfors	distrikt,	Helsinge	s:n	6	fall	XII.
»	»	»	»	Tusby	»	12	»	I.
»	»	Lojo	»	Lojo	»	1	»	X.
Åbo o. B:borgs	»	Rimito	»	Nagu	»	7	»	VI, VII.
Kuopio	»	Pielisjärvi	»	Nurmes	»	1	»	II.
»	»	»	»	Pielisjärvi	»	S	»	III, XI.

Meningitis cerebro-spinalis epidemica.

Nylands	län,	Helsingfors	distrikt,	Nurmijärvi	s:n	2	fall	XII.
»	»	Ekenäs	»	Ingå	»	3	»	II, V.
»	»	»	»	Svartå bruksförs.	....	1	»	II.
Åbo o. B:borgs	»	Tyrvis	»	Tyrvis	s:n	1	»	VII.
Tavastehus	»	Tammela	»	Urdiala	»	1	»	III.
»	»	»	»	Kylmäkoski	»	1	»	IX.
»	»	»	»	Akaa	»	1	»	I.
»	»	Ruovesi	»	Orivesi	»	4	»	III, IV, VIII.
Viborgs	»	Kexholms	»	Kexholms	»	2	»	I.
S:t Michels	»	Heinola	»	Mäntyharju	»	1	»	I.
»	»	Jorois	»	Jokkas	»	1	»	VIII.
Kuopio	»	Kuopio	»	Karttula	»	2	»	IV, VII.
»	»	Rautalampi	»	Vesanto	»	1	»	IV.
»	»	Pielisjärvi	»	Pielisjärvi	»	2	»	IX.
Vasa	»	Kristinestads	»	Korsnäs	»	3	»	V.
»	»	Kuortane	»	Lappfjärd	»	3	»	V.
»	»	»	»	Evijärvi	»	1	»	V.
Uleåborgs	»	Rovaniemi	»	Rovaniemi	»	4	»	V.
»	»	Kittilä	»	Kittilä	»	2	»	VIII.

Poliomyelitis anterior acuta.

Nylands	län,	Lovisa	distrikt,	Pernå	s:n	7	fall	VII, VIII, XI.
»	»	Lojo	»	Kyrkslätt	»	1	»	I.

Åbo o. B:borgs	län,	Tyrvis	distrikt,	Suoniemi	s:n	1	fall	VIII.
»	»	Hvittis	»	Pungalaitio	»	1	»	IX.
Tavastehus	»	Tavastehus	»	Hauho	»	1	»	III.
»	»	Hollola	»	Hollola	»	1	»	XI.
»	»	»	»	Asikkala	»	1	»	IX.
»	»	Tammela	»	Akkas	»	5	»	I.
»	»	»	»	Urdiala	»	1	»	III.
»	»	»	»	Sääksmäki	»	1	»	VII.
»	»	Tammerfors	»	Kangasala	»	1	»	I.
»	»	»	»	Birkkala	»	1	»	IX.
»	»	Jämsä	»	Korpilaks	»	4	»	VII, IX, X.
»	»	»	»	Jämsä	»	2	»	VIII.
»	»	Ruovesi	»	Ruovesi	»	1	»	V.
Viborgs	»	Viborgs	»	Viborgs	»	1	»	VIII.
»	»	Fredrikshamns	»	Vederlaks	»	1	»	XII.
»	»	»	»	Kymmene	»	1	»	VI.
»	»	»	»	Hogland	»	1	»	VI.
»	»	S:t Andreae	»	Ruokolaks	»	1	»	III.
»	»	Mohla	»	Kivinebb	»	1	»	V.
»	»	»	»	Terijoki	»	6	»	VII.
»	»	Kexholms	»	Kaukola	»	1	»	XII.
»	»	»	»	Pyhäjärvi	»	4	»	V—VI, XII.
»	»	»	»	Metsäpirtti	»	1	»	X.
»	»	Sordavala	»	Sordavala	»	1	»	VII.
S:t Michels	»	S:t Michels	»	Kristina	»	1	»	I.
»	»	Heinola	»	Gustaf Adolfs	»	1	»	X.
»	»	»	»	Joutsa	»	1	»	XII.
»	»	Jorois	»	Heinävesi	»	1	»	IX.
»	»	»	»	Pieksämäki	»	2	»	I, VIII.
»	»	Nyslotts	»	Kerimäki	»	1	»	II.
»	»	»	»	Sääminge	»	1	»	III.
Kuopio	»	Kuopio	»	Kuopio	»	2	»	X.
»	»	Rautalampi	»	Rautalampi	»	1	»	II.
»	»	»	»	Suonnejoki	»	1	»	II.
»	»	»	»	Vesanto	»	1	»	VII.
Vasa	»	Vasa	»	Ylistaro	»	3	»	VII, IX.
»	»	Kristinestads	»	Närpes	»	3	»	III.
»	»	»	»	Korsnäs	»	2	»	VIII, IX.
»	»	»	»	Östermark	»	2	»	VIII.
»	»	»	»	Jalasjärvi	»	7	»	II, III.
»	»	»	»	Ilmola	»	4	»	IX—XI.
»	»	Nykarleby	»	Lappo	»	5	»	V, VI, X.
»	»	»	»	Nurmo	»	1	»	VII.
»	»	Gamlakarleby	»	Kronoby	»	1	»	VIII.
»	»	»	»	Terijärvi	»	1	»	X.
»	»	»	»	Kelviå	»	3	»	IX, X.

Vasa	län,	Kuortane	distrikt	Alavo	s:n	1	fall	V.
»	»	»	»	Töysä	»	1	»	VII.
»	»	»	»	Etseri	»	1	»	VII.
»	»	»	»	Keuru	»	1	»	VII.
»	»	»	»	Lehtimäki	»	6	»	VIII, IX, XI.
»	»	»	»	Alajärvi	»	1	»	VIII.
»	»	Jyväskylä	»	Jyväskylä	»	10	»	VII—IX.
»	»	»	»	Äänekoski	»	1	»	IX.
»	»	»	»	Laukas	»	2	»	VII, IX.
Uleåborgs	»	Uleåborgs	»	Ijo	»	2	»	II, III.
»	»	Kajana	»	Kajana	»	1	»	II.
»	»	Kittilä	»	Kittilä	»	1	»	VIII.

Typhus exanthematic.

Viborgs	län,	Salmis	distrikt,	Suistamo	s:n	29	fall	II—V.
»	»	»	»	Suojärvi	»	27	»	IV—VI.

Väkiluku ja kuolevaisuus piirilääkäripiireihin kuuluvissa maaseurakunnissa *).
Folkmängd och dödlighet i de till provinciallläkaredistrikten hörande landskommunerna *).
Population et mortalité dans les communes rurales appartenant aux arrondissements médicaux.

Läänit ja piirilääkärinpiirit. Län och provinciallläkaredistrikt. *Gouvernements et arrondissements médicaux.*	Väkiluku vuoden 1912 lopulla. Folkmängd vid slutet af år 1912. *Population fin de 1912.*	Vuonna 1912 syntyneitä. Födda under år 1912. *Naissances en 1912.*	Vuonna 1912 kuolleita. Döde under år 1912. *Décès en 1912.*	Kuolleita 1,000 asukasta kohti. Döde på 1,000 innevånare. *Décès par 1,000 habitants.*	Vuotta nuorempia lapsia kuoli vuoden kuluessa. Barn under 1 år döda under året. *Enfants au dessous d'un an morts durant l'année.*	100:sta vuoden kuluessa syntyneestä lapsesta kuoli. Af 100 under året födda barn afledo. *Sur 100 enfants nés durant l'année sont morts.*
Uudenmaan lääni. **Nylands län.**						
Helsingin piiri: Askula, *Borgå landsf.*, *Helsinge*, *Mäntsälä*, *Nurmijärvi*, Pornainen, Pukkila, *Sibbo*, *Tuusula*. (Helsingin kaupunki)	71,017	2,035	1,086	15.3	208	10.2
Lovisa distrikt: Anjala, Artjärvi, *Elimäki*, *Iitti*. Jaala, Lappträsk. Liljendal, Mörskom, *Orimattila*, Perno, Strömfors. (Lovisa)....	59,348	1,656	991	16.7	167	10.1
Ekenäs distrikt: *Bromarf*, *Degerby*, Ekenäs landsf., *Ingå*, Karjanlohja. Karis, *Pojo*, Sammatti, Snappertuna, Tenala. (Ekenäs).....	33,928	943	483	14.2	81	8.6
Lohjan piiri: *Esbo*, *Kyrkslätt*, *Lohja*, Nummi, *Pusula*, *Pyhäjärvi*, Sjundeå, *Vihti*. (Lohja)..	49,405	1,483	848	17.2	160	10.8
Turun ja Porin lääni. **Åbo och Björneborgs län.**						
Turun piiri: Kaarina. Kakskerta, *Karinainen*, *Karuna*, *Koski*, Kuusluoto, Lieto, Maaria, *Marttila*, Masku, Naantalin maaseurak., Nousiainen, Paattinen, *Paimio*, *Pargas*, Piikkiö, Prunkkala, *Pöytyä*, Raisio, Rusko, *Sauvo*, *Tarvasjoki*, Vahto, *Yläne*. (Åbo)	68,038	1,817	1,163	17.1	173	9.5
Uudenkaupungin piiri: Iniö, Karjala, Kustavi, *Laitila*, Lemo, Lokalahti, *Mietoinen*, *Mynämäki*, Pyhämaa, *Taivassalo*, Uudenkaupungin maaseurak., Uusikirkko, *Vehmaa*, Velkua. (Uusikaupunki)	40,256	1,011	630	15.6	69	6.8
Rimito distrikt: Askainen, Houtskär, Korpo, Merimasku, *Nagu*, Rymättylä. (Nådendal.)	13,603	273	203	14.9	14	5.1
Godby distrikt: Brändö, Eckerö, Finström, Föglö, Geta, Hammarland, Jomala, Kumlinge, Kökar, Lemland, Lumparland, Saltvik, Sottunga, Sund, Vårdö. (Godby)	25,652	490	366	14.3	43	8.8

*) Papiston piirilääkäreille antamien, ilmoituksien mukaan. Niitten kuntien nimet, joissa on kunnanlääkäri, ovat painetut kursiivikirjakkeilla.

*) Enligt presterskapets till provinciallläkarene lemnade uppgifter. Namnen på de kommuner, i hvilka kommunalläkare finnes, äro tryckta med kursiv stil.

Läänit ja piiriläkärinpiirit. Län och provinciallläkaredistrikt. *Gouvernements et arrondissements médicaux.*	Väkiluku vuoden 1912 lopulla. Folkmängd vid slutet af år 1912. *Population fin de 1912.*	Vuonna 1912 syntyneitä. Födda under år 1912. *Naissances en 1912.*	Vuonna 1912 kuolleita. Döde under år 1912. *Décès en 1912.*	Kuolleita 1,000 asukasta kohti. Döde på 1,000 innevånare. *Décès par 1,000 habitants.*	Vuotta nuorempia lapsia kuoli vuoden kuluessa. Barn under 1 år döda under året. *Enfants au dessous d'un an morts durant l'année.*	100:sta vuoden kuluessa syntyneestä lapsesta kuoli. Af 100 under året födda barn afledo *Sur 100 enfants nés durant l'année sont morts.*
Porin piiri: *Ahlainen, Eura,* Eurajoki, Hinnerjoki, Honkilahti, *Kiukainen,* Kullaa, Lappi, Luvia, *Merikarvia,* Nakkila, *Normarkku, Pomarkku,* Porin maaseurak., Rauman maaseurak., *Siikainen,* Ulvila. (Pori)	78,920	2,292	1,306	16.5	250	10.9
Ikaalisten piiri: Honkajoki, *Hämeenkyrö, Ikaalinen,* Jämijärvi, *Kankaanpää,* Karvia, *Parkano,* Viljakkala. (Ikaalinen)	53,160	1,543	791	14.9	152	9.8
Tyrvään piiri: Karkku, Kiikka, Kiikoinen, Lavia, Mouhijärvi, Suodenniemi, Suoniemi, *Tyrvää.* (Karkku)	35,809	976	505	14.1	86	8.8
Salon piiri: Angelniemi, *Dragsfjärd, Finby.* Halikko, Hiittis, Kiikala, *Kimito,* Kisko, Kuusjoki, Muurla, *Perniö,* Pertteli, Salon kauppala, Suomusjärvi, Uskela, *Vestanfjärd,* (Salon kauppala)	52,458	1,469	825	15.7	155	10.6
Huittisten piiri: *Alastaro,* Harjavalta, *Huittinen,* Kauvatsa, *Kokemäki, Köyliö, Loimaa, Metsämaa, Oripää, Punkalaidun, Säkylä, Vampula* (Huittinen)	57,122	1,507	901	15.8	151	10.0
Hämeen lääni. **Tavastehus län.**						
Hämeenlinnan piiri: Hattula, *Hauho, Hausjärvi,* Hämeenlinnan maaseurak., *Janakkala, Loppi,* Renko, *Tuulos,* Tyrväntö, Vanaja. (Hämeenlinna)	51,627	1,553	794	15.4	164	10.6
Hollolan piiri: *Asikkala, Hollola, Koski,* Kärkölä, *Lampi,* Nastola, *Padasjoki.* (Lahti)	47,401	1,261	726	15.3	118	9.4
Tammelan piiri: *Akaa,* Humppila, *Jokioinen,* Kalvola, Kylmäkoski, Perttula, *Somero, Somerniemi, Sääksmäki, Tammela, Urjala,* (Forssa)	66,629	1,939	1,035	15.5	184	9.5
Tampereen piiri: *Kangasala,* Lempäälä, Messukylä, Pirkkala, *Pälkäne, Sahalahti,* Tottijärvi, Vesilahti, Ylöjärvi. (Tampere)	45,046	1,314	685	15.2	117	8.9
Jämsän piiri: Eräjärvi, Jämsä, *Korpilahti,* Kuhmalahti. *Kuhmoinen, Kuorevesi, Luopioinen,* Längelmäki. (Jämsä)	46,967	1,375	794	16.9	130	9.5
Ruoveden piiri: *Kuru, Orivesi, Ruovesi,* Teisko. (Ruovesi)	34,413	988	484	14.1	79	8.0

Läänit ja piirilääkärinpiirit. Län och provinciallläkaredistrikt. *Gouvernements et arrondissements médicaux.*	Väkiluku vuoden 1912 lopulla. Folkmängd vid slutet af år 1912. *Population fin de 1912.*	Vuonna 1912 syntyneitä. Födda under år 1912. *Naissances en 1912.*	Vuonna 1912 kuolleita: Döde under år 1912. *Décès en 1912.*	Kuolleita 1,000 asukasta kohti. Döde på 1,000 innevånare. *Décès par 1,000 habitants.*	Vuotta nuorempia lapsia kuoli vuoden kuluessa. Barn under 1 år döda under året. *Enfants au dessous d'un an morts durant l'année.*	100:sta vuoden kuluessa syntyneestä lapsesta kuoli. Af 100 under året födda barn afledo. *Sur 100 enfants nés durant l'année sont morts.*
Viipurin lääni. **Viborgs län.**						
Viipurin piiri: Johannes, *Koivisto*, Kuolemajärvi, Lavansaari y. m. saaria, Nuijamaa, *Säkkijärvi, Uusikirkko, Viipurin maaseurak.*, (Viipuri)	98,597	3,143	1,778	18.0	441	14.0
Haminan piiri: Kymi, Miehikkälä, Pyhtää, Sippola, Suursaari, y. m saaria, Vehkalahti, *Virolahti.* (Hamina)	55,403	1,618	850	15.3	170	10.5
Lappenrannan piiri: Lappvesi, Lemi, *Luumäki, Savitaipale*, Suomenniemi, Taipalsaari, Valkeala. (Lappeenranta)	62,988	1,871	1,032	16.4	208	11.1
Antrean piiri: *Antrea*, Joutseno, *Jääski, Kirvu, Rautjärvi, Ruokolahti.* (Jääski)	54,503	1,715	884	16.2	190	11.1
Muolan piiri: Heinjoki, *Kivennapa, Muola, Rautu, Valkjärvi.* (Uusikirkko, Terijoki)	55,007	1,840	958	17.4	205	11.1
Käkisalmen piiri: *Hiitola,* Ilmes, Kaukola, Käkisalmen, maaseurak., Metsäpirtti, Pyhäjärvi, *Räisälä, Sakkola*, Tiurula. (Käkisalmi)	40,355	1,266	605	15.0	154	12.2
Kurkijoen piiri: *Jaakkima*, Kurkijoki, *Parikkala.* (Kurkijoki)	38,911	1,196	606	15.6	161	13.5
Sortavalan piiri: Ruskeala, *Soanlahti*, Sortavalan maaseurak., *Uukuniemi.* (Sortavala)	35,051	1,133	621	17.7	167	14.7
Salmin piiri: *Impilahti, Kitelä*, Korpiselkä, *Salmi, Suistamo, Suojärvi.* (Kitelä, Pitkäranta)	39,018	1,418	782	20.0	235	16.6
Mikkelin lääni. **S:t Michels län.**						
Mikkelin piiri: Anttola, *Hirvensalmi, Kangasniemi*, Mikkelin maaseurakunta, Ristiina, (Mikkeli)	43,089	1,209	681	15.8	117	9.7
Heinolan piiri: Hartola, *Heinolan maaseurak.*, Joutsa, Leivonmäki, Luhanko, *Mäntyharju, Sysmä.* (Joutsa)	46,519	1,253	822	17.7	133	10.6
Joroisten piiri: Haukivuori, *Heinävesi, Joroinen, Juva*, Jäppilä, *Pieksämäki.* (Joroinen)	48,543	1,352	824	17.0	126	9.3
Savonlinnan piiri: Enonkoski, *Kangaslampi, Kerimäki, Puumala, Rantasalmi*, Savonranta, Sulkava, Sääminki. (Savonlinna)	51,410	1,636	887	17.3	174	10.6

Läänit ja piirilääkärinpiirit. Län och provinciallläkaredistrikt. *Gouvernements et arrondissements medicaux.*	Väkiluku vuoden 1912 lopulla. Folkmängd vid slutet af år 1912. *Population fin de 1912.*	Vuonna 1912 syntyneitä. Födda under år 1912. *Naissances en 1912.*	Vuonna 1912 kuolleita. Döde under år 1912. *Décès en 1912.*	Kuolleita 1,000 asukasta kohti. Döde på 1,000 innevånare. *Décès par 1,000 habitants.*	Vuotta nuorempia lapsia kuoli vuoden kuluessa. Barn under 1 år döda under året. *Enfants au dessous d'un an morts durant l'année.*	100:sta vuoden kuluessa syntyneestä lapsesta kuoli. Af 100 under året födda barn afledo. *Sur 100 enfants nés durant l'année sont morts.*
Kuopion lääni.						
Kuopio län.						
Kuopion piiri: *Karttula, Keitele, Kuopion maaseurak. Maaninka, Pielavesi, Tuusniemi,* (Kuopio)	55,672	1,641	952	17.1	174	10.6
Rautalammin piiri: *Hankasalmi, Leppävirta, Rautalampi,* Suonenjoki, *Vesanto,* (Suonenjoki)	46,715	1,367	755	16.2	109	8.0
Iisalmen piiri: *Iisalmen maaseurak., Kiuruvesi, Lapinlahti,* Muuruvesi, *Nilsiä,* Varpaisjärvi. (Iisalmi)	65,322	2,169	1,091	16.7	202	9.3
Pielisjärven piiri: *Juuka, Nurmes, Pielisjärvi, Rautavaara, Valtimo.* (Nurmes)	41,225	1,537	748	18.1	147	9.6
Tohmajärven piiri: *Ilomantsi,* Kesälahti. Kiihtelysvaara, *Kitee,* Tuupovaara, Pälkjärvi, Tohmajärvi. (Tohmajärvi)	51,314	1,560	875	17.1	152	9.7
Joensuun piiri: *Eno, Kaavi,* Kontiolahti, Kuusjärvi, *Liperi,* Polvijärvi, *Rääkkylä.* (Joensuu)	54,456	1,882	1,000	18.4	224	11.9
Vaasan lääni.						
Vasa län						
Vasa distrikt: Bergö, *Isokyrö,* Jurva, *Laihia, Malax,* Mustasaari, *Petalax,* Pörtom, Qveflax, Replot, Solf, Vähäkyrö, *Ylistaro.* (Nikolaistad)	69,518	1,564	1,178	16.9	183	11.7
Kristinankaupungin piiri: *Ilmajoki,* Isojoki, *Jalasjärvi,* Karijoki, *Kauhajoki Korsnäs,* Kristinestads landsf., *Kurikka,* Lappfjärd, *Närpes,* Peräseinäjoki, *Seinäjoki,* Sideby, Teuva, *Öfvermark.* (Kristinestad)	108,686	3,194	1,776	16.3	379	11.9
Nykarleby distrikt: Alahärmä, Jeppo, *Kauhava, Lapua, Maxmo,* Munsala, Nurmo, Nykarleby landsf., *Oravais, Vörå,* Ylihärmä. (Nykarleby)	63,657	1,662	1,097	17.2	188	11.3
Kokkolan piiri: Esse, *Halsua, Himanka, Kannus, Kaustinen,* Kokkolan maaseurak., Kronoby, Kälviä, *Larsmo, Lestijärvi, Lohtaja,* Nedervetil, *Pedersöre, Perho, Purmo,* Terijärvi, *Toholampi,* Ullava, *Veteli.* (Gamlakarleby)	64,880	1,845	1,122	17.3	169	9.2

Läänit ja piirilääkärinpiirit. Län och provinciallläkaredistrikt. *Gouvernements et arrondissements médicaux.*	Väkiluku vuoden 1912 lopulla. Folkmängd vid slutet af år 1912. *Population fin de 1912.*	Vuonna 1912 syntyneitä. Födda under år 1912. *Naissances en 1912.*	Vuonna 1912 kuolleita. Döde under år 1912. *Décès en 1912.*	Kuolleita 1,000 asukasta kohta. Döde på 1,000 innevånare. *Décès par 1,000 habitants.*	Vuotta nuorempia lapsia kuoli vuoden kuluessa. Barn under 1 år döda under året. *Enfants au dessous d'un an morts durant l'année.*	100:sta vuoden kuluessa syntyneestä lapsesta kuoli. Af 100 under året födda barn afled. *Sur 100 enfants nés durant l'année sont morts.*
Kuortaneen piiri: *Alajärvi, Alavus, Evijärvi, Keuru, Kortesjärvi, Kuortane, Lappajärvi, Lehtimäki, Multia,* Pihlajavesi, *Soini, Töysä, Vimpeli, Virrat, Ätsäri.* (Alavus)	88,437	2,542	1,276	14.4	209	8.2
Jyväskylän piiri: Jyväskylän maaseurak., *Karstula,* Kivijärvi, Konginkangas, Laukaa, Petäjävesi, *Pihtipudas,* Pylkönmäki, Saarijärvi, Sumiainen, Toivakka, Uurainen, *Viitasaari.* (Saarijärvi)	83,519	2,501	1,454	17.4	275	11.0
Oulun lääni. **Uleåborgs län.**						
Oulun piiri: Haukipudas, *Ii,* Kempele, Kiiminki, Kuivaniemi, Liminka, Lumijoki, Muhos, Oulun maaseurak., Oulunsalo, Temmes, Tyrnävä, Utajärvi, Ylikiiminki. (Oulu)	49,806	1,698	833	16.7	193	11.4
Raahen piiri: Hailuoto, Paavola, Rantsila, Revonlahti, Salon emäseurak., Salon kappeli, Siikajoki, Vihanti. (Raahe)	23,174	686	427	18.6	66	9.6
Kalajoen piiri: Alavieska, Kalajoki, Merijärvi, *Oulainen, Pyhäjoki,* Rautio, Sievi, *Ylivieska.* (Kalajoki)	37,774	1,253	667	17.7	98	7.8
Haapajärven piiri: Haapajärvi, Haapavesi, Kestilä, Kärsämäki, *Nivala,* Piippola, Pulkkila, *Pyhäjärvi,* Reisjärvi. (Haapavesi)	45,408	1,544	746	16.4	128	8.3
Kajaanin piiri: *Hyrynsalmi,* Kajaanin maaseurak., Kuhmoniemi, Paltamo, *Puolanka, Ristijärvi,* Sotkamo, *Suomussalmi,* Säräisniemi. (Kajaani)	47,823	1,652	644	13.5	147	8.9
Tornion piiri: Alatornio, Karunki, *Kemin maaseurak., Kolari,* Simo, *Tervola, Turtola, Ylitornio.* (Kemi)	36,135	1,242	657	18.2	161	13.0
Pudasjärven piiri: *Kuusamo,* Pudasjärvi, Taivalkoski. (Pudasjärvi)	26,780	1,012	411	15.3	99	9.8
Rovaniemen piiri: *Kemijärvi, Kuolajärvi, Rovaniemi.* (Rovaniemi)	22,956	907	379	17.1	119	13.1
Kittilän piiri: *Enontekiäinen, Inari,* Kittilä, *Muonionniska, Sodankylä, Utsjoki.* (Kittilä)	14,881	541	263	17.7	59	10.9

B. Otteita kaupunkien terveydenhoitolautakuntien kertomuksista vuodelta 1912.

B. Utdrag ur de af städernas hälsovårdsnämnder afgifna berättelserna för år 1912.

Helsingfors. Vid sitt sammanträde den 3 oktober beslöt hälsovårdsnämnden på framställning af fattigvårdsstyrelsen hos stadsfullmäktige anhålla att stadsfullmäktige ville tillåta, att i gården n:o 31 vid Lappviksgatan från den 1 oktober 1912 till den 1 december 1913 lokal upphyrdes för ett barnsjukhus, samt för sjukhusets iordningställande bevilja ett anslag af 3,150 mark och för dess uppehållande under 2 3/4 månader af år 1912 ett anslag af 5,500 mark äfvensom i budgeten för år 1913 upptaga ett för sjukhusets underhåll nödvändigt anslag af 22,000 mark, och beslöt nämnden godkänna den af ordföranden vidtagna åtgärden. Sjukhuset, för hvilket stadsfullmäktige den 8 oktober beviljade det begärda anslaget, öppnades den 14 oktober, men flyttades sedermera på grund af särskilda omständigheter till gården n:o 27 vid Lappviksgatan.

På gjord framställning af läkaren vid fattiggårdens sjukanstalter beslöt hälsovårdsnämnden vid sitt sammanträde den 1 februari att hos stadsfullmäktige hemställa om beviljande af ett anslag af 150 mark i månaden för aflönande af en amanuens vid fattiggårdens sjukhus tills vidare och så länge fattiggården vore inhyst i de då använda lokaliteterna, och biföllo stadsfullmäktige den 13 februari denna nämndens framställning.

Med anledning däraf, att fattigvårdsstyrelsen i skrifvelse af den 15 maj meddelat, att fattigvårdsstyrelsen komme att från den 1 oktober öfvertaga den nya arbets- och fattiggården, hvarför hälsovårdsnämnden borde göra sig beredd att öfvertaga den gamla inrättningen för dess utnyttjande såsom kommunalt sjukhus, beslöt nämnden att åt förste stadsläkaren öfverlämna sakens beredning och tillsatte sedermera den 28 augusti ett utskott för sakens ytterligare utredande.

Till nämndens sammanträde den 5 september inlämnade förste stadsläkaren en promemoria angående anstaltens framtida användning såsom sjukhus och utgiftsstat för detsamma samt en af honom i samråd med föreståndaren för fattiggården och dess husmoder uppgjord förteckning öfver för det blifvande

sjukhuset erforderliga inventarier, och beslöt nämnden att i skrifvelse, som i afseende å utlåtande skulle öfversändas till drätselkammaren, hos stadsfullmäktige anhålla, att till nämndens disposition måtte ställas en fjärdedel — 82,371 mark 25 penni — af den för sjukhusets årsunderhåll beräknade summan samt hela den beräknade kostnaden för anskaffande af inventarier, införande af elektrisk belysning m. m., 52,515 mark 50 penni, äfvensom att fullmäktige måtte godkänna de af nämnden vidtagna åtgärderna för sjukhusets öppnande den 1 oktober. Tillika föreslog nämnden, att sjukhuset skulle erhålla namnet Stengårds sjukhus. Dessa nämndens framställningar biföllos af stadsfullmäktige den 8 oktober, dock sålunda, att hälsovårdsnämnden anmodades upptaga anslaget för anskaffande af inventarier m. m. i utgiftsstaten för år 1913, men berättigades att allaredan år 1912 rekvirera för sjukhuset erforderliga inventarier.

Vid sitt sammanträde den 19 september beslöt hälsovårdsnämnden hos stadsfullmäktige anhålla om, att af samtliga sådana patienter, som å den kirurgiska aldelningen af Maria sjukhus undergå operation, utöfver den fastställda dagafgiften borde erläggas en operationsafgift af förslagsvis 5 mark i ett för allt. Vid sammanträde den 8 oktober beslöto stadsfullmäktige, att en sådan afgift för framtiden skulle uppbäras.

Vid sitt sammanträde den 12 december beslöt hälsovårdsnämnden hos stadsfullmäktige hemställa om att följande sjukhusafgifter blefve fastställda för statens nya epidemisjukhus, nämligen för personer insjuknade i Helsingfors: i allmän sal ingen afgift, i enskildt rum med 1 bädd 5 mark och i enskildt rum med 2 à 3 bäddar 3 mark om dagen; för den sjuka närastående personer, hvilka med öfverläkarens bifall vunnit inträde å sjukhuset: i allmän sal 2 mark och för plats i enskildt rum 8 mark; för personer, hvilka insjuknat å annan ort och icke hafva sin bostad i Helsingfors samt sålunda ej hafva rätt till sjukvård i kommunens sjukhus: i allmän sal 5 mark och i enskildt rum 10 mark om dagen.

Med anledning däraf, att stadens revisionskontor i en till hälsovårdsnämnden ställd skrifvelse hemställt, huruvida icke nämnden för erhållande af billigare priser kunde vidtaga åtgärd om omedelbart upptagande af gemensamma anbud å leverans till kommunens samtliga sjukhus af mera betydande förnödenhetsartiklar, såsom bränsle, väfnader, kött, fisk, mjölk, smör, mjöl, gryner och tvål, eller om träffande af öfverenskommelse med de privata sjukhusens centralkontor för anskaffande af sjukhusförnödenheter angående upptagande af gemensamma leveransanbud, beslöt nämnden vid sitt sammanträde den 17 oktober att inhämta utlåtande af sysslomännen vid Maria och Stengårds sjukhus. Sedan dessa inkommit, beslöt nämnden vid sitt sammanträde den 28 november, att från år 1913 en sådan anslutning skulle ske beträffande Stengårds sjukhus, hvarjämte styrelsen för Maria sjukhus skulle uppmanas att taga i

öfvervägande, huruvida icke en sådan anslutning borde ske äfven för detta sjukhus. Jämväl beslöt nämnden vid sitt sammanträde den 5 december, att äfven Humlebergs sjukhus skulle ansluta sig till de gemensamma uppköpen.

I skrifvelse af den 12 augusti meddelade styrelsen för Maria sjukhus, att det sedan sjukhusets senaste utvidgning befunnits nödigt att för tillgodoseende af det ökade behofvet af sjuksköterskor vid sjukhuset anordna elevundervisning och att sedan dess sex elever årligen intagits i elevskolan. Emellertid hade erfarenheten gifvit vid handen, att detta antal icke motsvarade sjukhusets behof, ty det hade fortfarande visat sig nödvändigt att tidtals anställa extra sjukvårdspersonal och uppstående vakanser bland den ordinarie sjukvårdspersonalen hade varit svåra att fylla. Då härtill ännu kommer, att staden bland annat för sitt under uppförande varande epidemisjukhus svårligen kunde räkna på tillräckligt antal sköterskor från statens elevkurser, syntes det nödvändigt att snarast möjligt utvidga elevkurserna vid Maria sjukhus. Sjukhusstyrelsen föreslog därför, att redan från den 1 september till den då begynnande elevkursen skulle antagas 12 elever samt att äfven själfva kursen skulle i någon mån utvidgas, så att den komme att motsvara kursen vid statens elevskola. Till lokal för skolan och till internat för eleverna föreslog styrelsen den för tillfället lediga sjukhuslokalen i gamla gasverket. Med anledning häraf beslöt nämnden vid sitt sammanträde den 14 augusti hos stadsfullmäktige anhålla om godkännande af styrelsens förenämnda förslag samt anmäla, att den af kursens utvidgning föranledda ökningen af kostnaderna för år 1912 komme att i det närmaste betäckas af de afgifter eleverna erlägga vid inskrifningen och under den förberedande kursen, hvarför något tillskottsanslag för sagda år icke vore behöfligt; under år 1913 komme däremot utgifterna i anledning af den föreslagna utvidgningen att uppgå till 8,567 mark 75 penni. Vid sammanträde den 10 september biföllo stadsfullmäktige nämndens framställning om elevskolans utvidgning.

Vid nämndens sammanträde den 7 november meddelade ordföranden, att stadsfullmäktige vid sammanträde den 8 oktober beträffande stadens nya sinnessjukhus i Sibbo bland annat beslutit, att öfverläkartjänsten vid anstalten skulle anslås ledig att tillträdas den 1 januari 1913 med skyldighet för tjänstinnehafvaren att underkasta sig framdeles utfärdad närmare instruktion samt att under byggnadstiden följa med arbetets gång och därvid ställa sin sakkunskap till förfogande, och beslöt nämnden med anledning häraf hos magistaten anhålla, att öfverläkartjänsten i fråga blefve under ofvanförmälda villkor lediganslagen.

Till hälsovårdsnämndens sammanträde den 12 september inlämnades af öfverläkaren vid Maria sjukhus' epidemiafdelning en anmälan om att antalet i skarlakansfeber insjuknade personer så tilltagit, att desamma icke mera kunde

inrymmas i förenämnda afdelning och i extra sjukhuset i stenpaviljongen å Alkärr, och beslöt nämnden med anledning häraf, att extra sjukhuset å Hesperia, som under sommaren varit stängdt, omedelbart skulle öppnas. Då de i utgiftsstaten för året upptagna anslagen för provisoriska epidemisjukhus den 1 september öfverskridits med 6,798 mark 58 penni, beslöt nämnden tillika hos stadsfullmäktige anhålla om ett till detta belopp uppgående tillskottsanslag äfvensom att för bestridande af kostnaderna för öppenhållandet under årets fyra sista månader af epidemisjukhusen å Hesperia och i kolerabarackerna, hvilka kostnader beräknats uppgå till 43,200 mark, anhålla om rätt att anlita det i utgiftsstaten upptagna anslaget af 25,000 mark för sjukvård vid tillfälliga epidemier enligt stadsfullmäktiges bestämmande samt därutöfver om ett tillskottsanslag af 18,200 mark. Härtill biföllo stadsfullmäktige den 24 september.

Vid nämndens sammanträde den 31 juli meddelade förste stadsläkaren, att en från staden Vilna i Ryssland den 26 juli ankommen kvinnlig fånge hastigt insjuknat i koleraliknande sjukdomssymptom och därför intagits i den af sten uppförda sjukbaracken, där hon sedermera aflidit 24 timmar efter insjuknandet; dock hade bakteriologisk undersökning visat att sjukdomen icke var kolera. För att kunna mottaga i kolera insjuknade eller härför misstänkta patienter hade i samråd med nämndens ordförande d:r H. von Willebrand vidtalats att stå till hands med erforderlig läkarvård, hvarjämte äfven en sjuksköterska blifvit för ändamålet antagen [1]).

Det af hälsovårdsnämnden år 1911 tillsatta utskottet för behandling af frågan om motarbetande af tuberkulosen inlämnade sitt betänkande till nämndens sammanträde den 15 februari, och föreslog utskottet bl. a. att hälsovårdsnämnden ville hos stadsfullmäktige hemställa om uppförande af ett för personer lidande af tuberkulos afsedt sjukhus samt om att ett sommardagsanatorium för barn i folkskoleåldern måtte inrättas å lämplig plats i stadens närhet och å staden tillhörig mark.

Vid sitt sammanträde den 28 mars beslöt hälsovårdsnämden att förena sig om utskottets förslag om inrättandet af ett sommardagsanatorium och dess öppenhållande redan under sommaren 1912, dock under förutsättning att till en följande sommar flere feriekolonier för barn inrättades än för tillfället förefunnes och att sommardagsanatoriet då komme att användas för af tuberkulos lidande kvinnor, eventuellt jämte deras minderåriga barn. För ändamålet anhöll nämnden i enlighet med utskottets förslag, att stadsfullmäktige ville för sanatoriets uppförande till byggnadskontorets förfogande ställa en summa af 12,000 mark äfvensom för anskaffande af nödiga inventarier till sanatoriet bevilja ett belopp

[1]) Under året intogos två personer i kolerabarackerna för observation för misstänkt cholera asiatica; bägge befunnos lida af cholera nostras.

af 1,000 mark och för sanatoriets underhåll under sommaren 1912 ett belopp af 9,575 mark, hvarjämte, då sanatoriet närmast borde stå under uppsikt af polikliniken för tuberkulösa, ett tillskottsanslag af 800 mark borde beviljas för anställande af en assistent åt föreståndaren för nämnda poliklinik under en tid af fyra månader, och borde åt hälsovårdsnämnden uppdragas att vidtaga åtgärder för sommardagsanatoriets iordningställande och att öfvervaka dess verksamhet. Samma dag beslöt nämnden jämväl omfatta det af utskottet framställda förslaget om inrättande af ett tuberkulossjukhus och förty hos stadsfullmäktige göra hemställan om att stadsfullmäktige ville besluta uppföra ett för personer lidande af tuberkulos afsedt sjukhus med inalles 200 sjukplatser samt för vidtagande af härför nödiga åtgärder omedelbart tillsätta en kommitté med uppdrag att utse plats, uppgöra ritningar och kostnadsförslag m. m. för sjukhuset. Därjämte beslöt nämnden, likaså i öfverensstämmelse med utskottets framställning, föreslå, att stadsfullmäktige ville besluta att åt sådana föreningar, som vore villiga att för barn i folkskoleåldern inrätta feriekolonier, bevilja fullt tillräckliga anslag för dessas upprätthållande. Slutligen ansåg sig nämnden, i likhet med utskottet, böra framhålla, att ytterligare följande åtgärder i en nära framtid borde komma till utförande: uppförande af ett tuberkulossanatorium för af tuberkulos lidande personer, hvilka på grund af att deras sjukdom befinner sig i ett tidigt stadium, lämna godt hopp om deras återställande till hälsan, samt uppförande af ett hela året öppet sanatorium för barn lidande af körteltuberkulos eller med medfödda tuberkulösa anlag och andra allmänna svaghetstillstånd, som synas göra dem i högre grad än andra mottagliga för tuberkulösa sjukdomar; och borde stadsfullmäktige i afseende å dessa ytterligare åtgärder för tuberkulosens motarbetande besluta uppdraga åt hälsovårdsnämnden att vid lämplig tidpunkt upptaga dessa frågor till behandling.

Hälsovårdsnämndens ofvan relaterade hemställan handlades af stadsfullmäktige den 30 april, hvarvid de af hälsovårdsnämnden gjorda förslagen godkändes, dock sålunda att frågorna om uppförande af det föreslagna tuberkulossjukhuset och om anslag för feriekolonier hänskötos till drätselkammaren för inhämtande af dess yttrande.

Den 2 maj tillsatte hälsovårdsnämnden en kommitté med uppdrag att vidtaga nödiga åtgärder för sommardagsantoriets inrättande. Vid nämndens sammanträde den 9 maj meddelade kommittén, att till plats för sanatoriet blifvit utsedt ett å Åggelby gårds Framskog beläget område i en vacker, högväxt barrskog på torr grund och skyddadt för alla vindar samt isoleradt från närboende. Den 1 juli öppnades sanatoriet för mottagande af barnen.

Med anledning däraf, att stadsfullmäktige infordrat hälsovårdsnämndens utlåtande öfver fattigvårdsstyrelsens förslag om bekostande af läkaretillsynen vid den nya arbets- och fattiggården å Forsby hemman jämte barnhemmet i

Åggelby, beslöt nämnden vid sitt sammanträde den 24 oktober hos stadsfullmäktige hemställa, att skyldigheten att handhafva läkarvården såväl å fattiggården som i dess barnhem äfvensom öfvervakandet af de hygieniska förhållandena därstädes borde åhvälfvas distriktsläkaren i Hermanstads distrikt mot åtnjutande härför af ett årligt arfvode af 1,000 mark, och borde han besöka dessa anstalter minst en gång i veckan samt däremellan på kallelse, så ofta sådant befunnes nödigt. Sedan nämnden erhållit meddelande om att stadsfullmäktige härtill bifallit, beslöt nämnden vid sitt sammanträde den 5 december att, då ifrågavarande distriktsläkaretjänst för tillfället var lediganslagen, förfråga sig hos sökandena till tjänsten, huruvida de vore villiga att jämte distriktsläkaretjänsten handhafva berörda åliggande.

Till nämndens sammanträde den 3 juli hade andre stadsläkaren uppgjort ett förslag, som i hufvudsak gick ut på att ett antal läkare i alla stadsdelar skulle vidtalas att stå till hjälpbehöfvandes tjänst mellan kl. 10 e. m. och kl. 7 f. m. vid kallelse från såväl polisstationerna, där en lista öfver till nattbesök villiga läkare skulle finnas framlagd, som äfven från andra till buds stående anmälningsställen. För hvarje sjukbesök nattetid borde läkaren erhålla ett arfvode af 15 mark, hvilket skulle uppbäras antingen, hos bemedlad patient, af läkaren själf, eller, då arfvode icke kunde erhållas af patienten, å stadens drätselkontor ur det af stadsfullmäktige för ändamålet beviljade anslaget. Vid om dagen mellan kl. 7 f. m. och kl. 10 e. m. inträffade hastiga sjukdomsfall hos personer internerade å de olika polisstationerna äfvensom i särskildt trängande undantagsfall och vid uppenbar lifsfara äfven vid olycks- och sjukdomfall utom desamma, om polisen vore i behof af sådan skyndsam läkarhjälp, skulle af staden erläggas ett arfvode af 8 mark. Utbetalningen af dessa arfvoden skulle ske medels särskilda, för ändamålet inrättade checker, hvilka skulle till hälsovårdsnämndens byrå insändas och sedan därifrån för utbetalningen till drätselkammaren öfverstyras. Detta förslag godkändes af nämnden, som sedan vid sitt sammanträde den 28 augusti uppdrog åt förste och andre stadsläkarna att vidtaga alla för sakens realiserande erforderliga åtgärder. Samtidigt beslöt nämnden hos stadsfullmäktige anmäla om de af nämnden vitagna åtgärderna och anhålla, att stadsfullmäktige ville godkänna desamma.

Vid nämndens sammanträde den 17 oktober, beslöt nämnden derjämte hos stadsfullmäktige hemställa om att stadsfullmäktige ville medgifva, det distriktsläkarna, utan att den för dem gällande instruktionen skulle anses utgöra hinder härför, skulle, då de genom polisens eller andra af hälsovårdsnämnden för ändamålet vidtalade personers bemedling kallades till sjukbesök hos obemedlade vid plötsliga sjukdoms- eller olycksfall, erhålla samma arfvode som öfriga läkare. Därjämte beslöt hälsovårdsnämnden anhålla om att erhålla i uppdrag att så fort ske kunde till stadsfullmäktige inkomma med förslag om anskaffande

af den första hjälpen vid olycks- och häftiga sjukdomsfall. Dessa nämndens förslag biföllos af stadsfullmäktige den 29 oktober.

Vid nämndens sammanträde den 31 oktober afgaf en af hälsovårdsnämnden tillsatt kommitté sitt utlåtande, hvari framhölls, att det syntes kommittén önskvärdt, att vid en nödig befunnen förändring af den kommunala uppsikten öfver fosterbarnsvården åtgärder borde vidtagas därhän:

att den med uppsikten ombetrodda myndigheten berättigas att vid behof kunna dekretera om ett till olämpligt fosterhem förlagdt barns öfverflyttande till annan, för barnets vård och uppfostran lämplig omgifning;

att mödrar till utom äktenskapet födda barn från samhällets sida erhålla ej mindre ett fullt effektivt bistånd vid bevakandet af sina och barnens intressen gentemot barnafäderna än ock, där sådant efter omsorgsfull pröfning in casu befinnes ändamålsenligt, ekonomisk hjälp vid vården af barnen, så länge dessa befinna sig i spädbarnsåldern, och vid vårdafgifternas erläggande till fosterhemmen;

att i sådant och därmed likartadt syfte af kommunen aflönad person förordnas till förmyndare för de utom äktenskap födda barn, hvilkas mödrar icke befinnas utan fara för barnen kunna bibehållas vid utöfvandet af målsmansskapet öfver desamma; samt

att, för vinnande af enhetlighet och en eftersträfvansvärd centralisering i den å samhället ankommande barnavården inom kommunen, uppsikten öfver fosterbarnens vård, förmynderskaps handhafvande öfver ifrågavarande barn och öfriga med dessa samhällsåligganden sammanhängande uppgifter i mån af möjlighet sammanföras hos en och samma kommunala myndighet, helst kommunens uppfostringsnämnd, sedan densamma undergått en med hänsyn härtill nödig omorganisation, likväl med iakttagande däraf, att hälsovårdsnämnden bibehålles vid uppsikten öfver fosterbarnens kroppsliga vård under deras första lefnadsår.

Nämnden, som ansåg, att ehuruväl de af kommittén föreslagna åtgärderna lämpligast kunde fås till stånd i lagstiftningsväg, från kommunens sida dock så snart som möjligt åtgärder borde vidtagas för att denna viktiga sociala fråga, i den mån gällande lagstiftning gjorde sådant möjligt, blefve ordnad till fosterbarnens bästa, beslöt hos stadsfullmäktige föreslå, att en särskild kommitté skulle för frågans vidare behandling tillsättas.

På framställning af förste stadsläkaren beslöt nämnden vid sitt sammanträde den 22 maj att ur sina expensmedel bevilja ett anslag af 300 mark för bekostande af madrasser, blöjor m. m. åt fosterbarn, hvilka saknade nödigt antal sådana och därför icke kunde vårdas med den snygghet, som var nödvändig för deras behållande vid lif och hälsa. Persedlarna skulle utgifvas efter pröfning af förste stadsläkarens biträde för kontrollen öfver vården af fosterbarn.

Med anledning däraf, att tillsyningsmannen A. Johansson till hälsovårdsnämndens sammanträde den 2 maj inlämnat en rapport, af hvilken framgick, att flere gårdsägare i staden i sina gårdar börjat inrätta och uthyra försäljningsstånd för frukter och andra varor, hvilka stånd på något undantag när voro mycket bristfälliga och hvad ordning och snygghet beträffar under all kritik, beslöt nämnden att härom anmäla hos magistraten och till dess pröfning öfverlämna, hvilka åtgärder som kunde anses vara af förhållandena påkallade för förhindrande af denna mot polisordningen stridande och i sanitärt afseende mindre önskvärda handel.

Sedan hälsovårdsnämnden genom guvernörens i Nylands län resolution af den 10 maj erhållit underrättelse om att kött af mjältbrandsjuka djur från Helsinge socken inhämtats till staden i och för försäljning, lämnade förste stadsläkaren vid nämndens sammanträde den 23 maj en redogörelse för köttkontrollen i staden, och beslöt nämnden tillsätta en kommitté med uppdrag att i möjligaste mån utreda, huru en effektiv köttkontroll kunde anordnas, hvilka kostnader densamma komme att draga samt hvilka möjligheter förefunnes att förmå köttförsäljarna att underkasta sig densamma.

Vid nämndens sammanträde den 31 juli meddelade förste stadsläkaren, att ehuruväl nämnden ett par gånger genom skrifvelse till poliskammaren försökt åstadkomma, att polisordningens föreskrifter beträffande befuktning af stadens gator före sopning skulle efterlefvas, någon märkbar påföljd däraf icke ernåtts. Så hade under den kort förut rådande torra väderleken hälsopolisens tillsyningsmän under en veckas tid iakttagit omkring 150 fall, då gatorna antingen alls icke eller ock i otillräcklig grad befuktats före sopningen. Med anledning häraf beslöt nämnden vid sitt sammanträde den 14 augusti att i en till poliskammaren riktad skrifvelse anhålla, att poliskammaren ville förständiga vederbörande passpoliser att noga tillse, att polisordningens föreskrifter i antydt afseende blefve efterföljda, och att poliskammaren därefter hos magistraten ville åtala hvarje försummelse härutinnan af gårdskarlarna utan afseende å påföljden af åtalet, enär upprepade åtal gifvetvis måste åstadkomma straffpåföljd och i följd häraf förbättrade förhållanden.

Med anledning däraf, att Jordbrukarnas mjölkcentral aktiebolag meddelat, att en hyrkuskstation befann sig omedelbart utanför dörren till bolagets mjölkbutik gården n:o 7 vid Elisabetsgatan, af hvilken orsak i butiken inkom en olidlig stank och en massa flugor, beslöt nämnden vid sitt sammanträde den 14 augusti i skrifvelse hos poliskammaren anhålla, att hyrkuskstationen i fråga måtte förflyttas till något ställe, där densamma ej medförde någon sanitär olägenhet.

Vid sitt sammanträde den 18 januari beslöt nämnden ålägga ägaren af gården n:o 6 vid Brobergskajen, där vid anställd syn påträffats ett antal fuk-

tiga boningsrum, att innan desamma till beboende uthyres låta ombesörja deras upptorkande.

Till nämndens sammanträde den 31 augusti inlämnades en tillsyningsmansrapport, af hvilken framgick, att diverse lokaler i gården n:o 8 vid Brunsgatan, belägna i subbassementvåningen helt och hållet under gårdsplanens nivå och delvis såväl utan direkt belysning som lägre än 2.7 m., andvändes till frisersalonger, kassörsrum och paketmottagningsrum, i hvilka människor uppehöllo sig en längre tid af dagen. Sedan ägaren till gården blifvit hörd och ytterligare utredning inhämtats samt af denna framgått, att ritningarna till lägenheten af magistraten godkänts med det villkor, att de rum, som voro lägre än 2.7 m., icke finge användas till boningsrum eller till rum, där människor under längre tid af dagen komme att vistas, beslöt nämnden vid sitt sammanträde den 21 augusti att tillåta rummens i fråga användande för deras dåvarande ändamål, med villkor att de i dem sysselsatta personerna icke finge uppehålla sig där under längre tid än högst 8 timmar i dygnet sålunda, att efter en oafbruten vistelsetid af högst 4 timmar en vistelse utom änsagda rum under minst 3 timmar borde följa.

En i gården n:o 5 vid Skillnadsgatan belägen oändamålsenlig fabrikslokal, som befann sig i subbassementvåningen af ett stenhus inne på gården och användes till korkfabrik, men var för låg, för sparsamt belyst samt för mycket under markens yta, förbjöds till användning efter den 1 juni.

En i gården n:o 45 vid Vladimirsgatan belägen ohygienisk snickarverksad, som var inrymd i källarvåningen och hade en höjd af endast 2.62 m. samt hvars golf var 1.48 m. under gårdsplanen, förbjöds till användning efter den 1 december, såvida densamma icke dessförinnan blifvit försatt i sådant skick, som öfverensstämde med gällande föreskrifter.

En i gården n:o 40 vid Vladimirsgatan belägen ohygienisk vagnmakarverkstadslokal, som bestod af 2 i stenfoten belägna rum, ursprungligen afsedda till källare, var för låg (det ena rummets höjd 2.45 m., det andras 2.16 m.), hvarför nämnden förbjöd dess användande till arbetslokal efter den 1 december, såvida den icke dessförinnan blifvit försatt i sådant skick, som öfverensstämde med gällande föreskrifter.

En i gården n:o 26 vid Eriksgatan belägen ohygienisk verkstadslokal, som var endast 2.15 m. hög och användes till snickeri, förbjöds af nämnden till användning efter den 1 december.

En i gården n:o 6 vid Arbetargatan belägen ohygienisk verkstadslokal, som hade en höjd af endast 2.3 m. och bestod af 3 rum samt användes till snickeri, förbjöds af nämnden till användning efter den 1 december.

Till hälsovårdsnämndens sammanträde den 28 mars ankom från drätselkammaren en skrifvelse, hvari nämnden erhöll meddelande om K. Senatens

beslut af den 11 januari 1912 angående införlifvande af hufvudskiftet af Böhle magistratshemman i Lillhoplaks by af Helsinge socken i ecklesiastikt, administrativt och judiciellt afseende med Helsingfors stad den 1 maj samma år, och beslöt nämnden med anledning häraf att för anställande af en tillsyningsman för ifrågavarande område hos stadsfullmäktige anhålla om beviljande af ett anslag af 1,333 mark 32 penni för år 1912 samt tillika framhålla, att nämnden, hvad sjukvården inom området beträffar, ansåg den tidigare anordningen kunna bibehållas och att nödiga ändringar härutinnan skulle observeras vid uppgörandet af budgeten för år 1913. Det af nämnden begärda anslaget beviljades af stadsfullmäktige den 16 april.

På framställning af förste stadsläkaren beslöt nämnden vid sitt sammanträde den 2 maj att hos stadsfullmäktige hemställa om att nämnden för kontroll af de hygieniska förhållandena i rak- och friserstugor samt i badstugor och badinrättningar, för verkställande af rökobservationer, för biträde vid kontrollen af med järnvägen inkommande lifsförnödenheter, i synnerhet kött, och för biträde vid öfvervakningen af bagerier m. m. finge under året anställa 3 nya extra tillsyningsmän, hvilkas aflöning skulle utgå efter 2,000 mark per år, och att för detta ändamål ett anslag af högst 4,000 mark för år 1912 måtte beviljas. Till denna nämndens framställning biföllo stadsfullmäktige den 14 maj. Vid upprättandet af förslag till utgiftsstat för sundhets- och sjukvården under år 1913 beslöt nämnden den 26 september ytterligare, att aflöningarna för dessa 3 tillsyningsmän liksom äfven för den under året antagna tillsyningsmannen för Böhle hemman skulle uti staten intagas, den sistnämnde med ett förhöjdt belopp af 2,500 mark om året. Därjämte beslöt nämnden, att extra tillsyningsmännen skulle benämnas yngre tillsyningsmän. Den tidigare i staten upptagna desinfektörstjänsten borde ombildas till en desinfektionsförmansbefattning och till dess innehafvares disposition ställas tvenne desinfektörsbiträden med en aflöning af 2,000 mark, af hvilka det ena redan tidigare förefunnits under benämningen extra tillsyningsman. Vid budgetregleringen godkände stadsfullmäktige dessa nämndens förslag, men afböjde däremot ett af nämnden jämväl framställdt förslag, att öfvertillsyningsmannens och desinfektionsförmannens löner måtte utgå med 3,000 mark i stället för, såsom tidigare varit fallet, med 2,800 resp. 2,500 mark.

Beträffande råttutrotningens anordnande i staden för framtiden inlämnades till nämndens sammanträde den 9 maj af hälsovårdsinspektören ett skriftligt förslag, hvari framhölls, att sedan det fastslagits, att skyldigheten att hålla gårdarna såvidt möjligt råttfria ankomme å dessas ägare och att stadens åliggande sträckte sig blott till dess egna fastigheter och allmänna platser, någon personal egentligen icke behöfde vara för detta ändamål fast anställd vid hälsovårdsnämndens byrå, utan sådan kunde antagas för blott ett par månaders

tid i sänder, förslagsvis två gånger om året. Men då arbetet erfordrade en viss vana och erfarenhet, borde tills vidare en tillsyningsman såsom ledare för arbetet vara anställd för hela året, medan den öfriga personalen antoges vid behof. Denna tillsyningsman borde göra besök i alla gårdar och därvid söka utröna betingelserna för råttornas förekomst i dessa samt på grund af de gjorda iakttagelserna lämna gårdsägarna behöfliga råd och anvisningar. Åt dem, som sådant önskade, borde han lämna undervisning om metoderna för utrotande af råttorna samt på anhållan å ort och ställe utan ersättning gifva anvisningar för utförandet af råttutrotningen. Hans aflöning borde utgöra 2,000 mark per år samt biträdenas arfvoden 100 mark i månaden. Vidare framhöll hälsovårdsinspektören, att det möjligen kunde komma i fråga, att den vid hälsovårdsnämndens byrå för råttutrotningen anställda tillsyningsmannen tillhandaginge allmänheten med anskaffande af bepröfvade råttutrotningsmedel, men att saken borde anordnas så, att detta blefve en fullkomligt enskild affär och hälsovårdsnämnden icke finge något sken af att garantera eller stå bakom densamma. Hvad den staden själf åliggande råttutrotningen beträffar, ansåg hälsovårdsinspektören, att densamma icke med nödvändighet behöfde utföras af någon vid nämndens byrå anställd person, utan kunde lämnas åt privat person enligt aftal antingen mot en viss summa per år eller ock mot räkning. Hälsovårdsinspektören föreslog därför, att tills vidare en tillsyningsman för råttutrotningen jämte nödigt biträde skulle antagas, att tillsyningsmannen skulle på vissa villkor få anordna försäljning af råttutrotningsmedel samt att framdeles den å staden ankommande råttutrotningen skulle öfverlämnas åt en eventuell privataffär. Detta förslag godkändes af hälsovårdsnämnden med det tillägg, att personen i fråga skulle åläggas att till hälsovårdsnämnden aflämna rapporter öfver råttutrotningen i stadens egna gårdar, hvilka rapporter sedan, om så önskades, kunde af hälsovårdsinspektören kontrolleras.

Det provisoriska sjukhuset för tuberkulösa i Humleberg har fortfarande varit öppet under år 1912. Det har också visat sig vara synnerligen behöfligt, ty under hela året var sjukhuset väl besatt och under vintermånaderna till och med öfverbelagdt.

Den 29 oktober beviljade stadsfullmäktige ett anslag af 4,700 mark för reparation af den mindre af de paviljonger, i hvilka sjukhuset är inrymdt. Emedan sjukhuset under hela hösten var fullbelagdt och efterfrågan på platser i detsamma synnerligen stor, kunde dessa reparationer ännu ej utföras med undantag af mindre sådana i köket och bagarstugan, utan uppskötos de till sommaren 1913 i hopp om att åtminstone några sjukrum i sänder då skulle kunna utrymmas.

Å sjukhuset kvarlågo från år 1911 53 män. Under år 1912 intogos 233 personer. Totala antalet vårdade utgjorde alltså 286, af hvilka: mankön 284, kvinnkön 2, summa 286.

Polikliniken för tuberkulösa har under år 1912 fortsatt sin verksamhet enligt i hufvudsak samma plan som under föregående år. Mottagning af sjuka har ägt rum i poliklinikens lokal å Maria sjukhus alla hvardagar kl. ½ 9—10 f. m. Läkarvården, som varit kostnadsfri, har handhafts af med. lic. Ina Rosqvist, som tillika varit anstaltens föreståndare. På grund af det tillskott i arbete, som det år 1912 nyinrättade sommardagssanatoriet för klena och svaga barn i folkskoleåldern medförde för polikliniken för tuberkulösa, anställdes på förslag af hälsovårdsnämnden under maj—augusti månader vid polikliniken en assistentläkare, med. lic. Ellen Ahlqvist. Vid polikliniken för tuberkulösa hafva dessutom varit anställda två diakonissor, hvilka biträdt läkaren under mottagningarna, men därjämte haft till uppgift att besöka de tuberkulösa sjuka och öfvervaka de hygieniska förhållandena i deras hem.

Hela antalet år 1912 behandlade sjukdomsfall uppgick till 2,114 och antalet polikliniska besök till 4,730.

Polikliniken för tuberkulösa har anlitats icke blott af notoriskt tuberkulösa personer, utan jämväl af sjuka, hvilka på grund af tuberkulös belastning, allmän svaghet, långvarig hosta eller andra symptom från lungorna befarat sig lida af lungsot. Äfven anhöriga till patienter, hvilka å polikliniken konstaterats lida af tuberkulos, hafva på uppmaning från anstalten infunnit sig till mottagningarna i och för undersökning. Genom denna åtgärd har polikliniken sökt att uppdaga tidigare obeaktade fall af begynnande tuberkulos. I alla fall, där upphostningar förekommit, hafva dessa undersökts med afseende å förekomsten af tuberkelbaciller. Vid undersökning af barn har för underlättande af diagnosen Pirquets tuberkulinreaktion ofta kommit till användning. Reaktionen har under året utförts i inalles 180 fall: i 110 fall med positivt, i 70 fall med negativt resultat. Så snart förekomsten af tuberkulos med säkerhet kunnat uteslutas hos de sjuka, hafva dessa för erhållande af läkarvård hänvisats till andra anstalter eller till distriktsläkarna. Alla tuberkulösa eller för tuberkulos misstänkta patienter hafva däremot omedelbart tagits under poliklinikens speciella omvårdnad.

Vid slutet af år 1912 kvarstodo såsom osäkra 121 fall, medan i 1,368 fall diagnosen blifvit ställd på annan sjukdom än tuberkulos.

Bemödandena vid polikliniken hafva icke blott gått ut på att genom noggrann läkareundersökning hos de sjuka diagnosticera tuberkulos i ett möjligast tidigt stadium af sjukdomen, utan anstalten har därjämte inom sitt verksamhetsområde bedrifvit ett ihärdigt sanitärt upplysningsarbete i syfte att motarbeta tuberkulosens spridning till de sjukas omgifning. De tuberkulösa sjuka och deras anhöriga hafva upplysts om sjukdomens smittfarlighet och om de försiktighetsmått, som böra iakttagas för att förekomma tuberkelsmittans öfverförande från den sjuka till friska personer. Förutom dessa muntliga före-

skrifter hafva åt de lungsiktiga å polikliniken utdelats tryckta, korta, lättfattliga råd i hygieniskt afseende äfvensom ströskrifterna: »Om lungsot och andra tuberkulösa sjukdomar» af prof. H. Holsti och »Keuhkotaudista ja muista tuberkulootisista taudeista» af doktor N. J. Arppe. Hvarje af smittosam tuberkulos lidande person, som anlitat polikliniken, har vidare till låns erhållit en spottkopp (antingen en fickspottkopp af glas med påskrufbart metallock eller en bordsspottkopp af emaljeradt järnbleck, eventuellt äfven hvardera). Åt medellösa patienter har dessutom lämnats lysol gratis i och för desinfektion af upphostningarna. Desinfektion af de lungsiktigas bostäder har på anmälan från polikliniken utförts af hälsovårdsnämndens desinfektionspersonal, då de sjuka ombytt bostad eller aflidit. Sådan anhållan om desinfektion har af polikliniken gjorts i inalles 205 fall. Vid dödsfall hafva därjämte de aflidnas sängkläder och klädespersedlar desinficerats i stadens desinfektionsinrättning. I de fall, då de tuberkulösa patienterna intagits å sjukhus, har anmälan om behöfligheten af desinfektion i deras bostäder gjorts till hälsovårdsnämnden direkt från respektive sjukhus.

För att lära känna de tuberkulösas bostadsförhållanden, ekonomiska ställning och lefnadsvanor hafva besök gjorts i deras hem af de vid polikliniken anställda diakonissorna. Antalet af dem gjorda hembesök uppgick år 1912 till 2,511.

Förutom tidigare besökta, af lungsiktiga bebodda bostäder ägnades under året ytterligare 246 sådana bostäder en närmare undersökning. Bostaden bestod i 181 fall af endast 1 rum. I 56 fall hade den tuberkulöse och hans familj ett rum och kök (eller 2 rum), i 8 fall 2 rum och kök (eller 3 rum) och i ett fall 3 rum och kök till sitt förfogande. Icke blott i 1-rums lokalerna, utan äfven i bostäder tillhörande de senare kategorierna var öfverbefolkningen ofta betydlig.

Endast i 12 fall hade den lungsiktige enskildt sofrum; i de öfriga fallen delade han detsamma med 2 eller flere, i 11 fall med icke färre än 7, i 3 fall med 8 och i 2 fall med ända till 9 personer. I 147 fall hade den tuberkulöse en egen säng till sin disposition, men i 85 fall delade han säng med en annan person. I 1 fall sof den sjuke på golfvet, i 2 fall på en soffa, medan i 11 fall uppgift beträffande sofplatsens beskaffenhet saknas.

I 52 familjer, hos hvilka tuberkulos förekom, voro inalles 75 personer inneboende; 34 af dessa familjer hade enhvar hos sig 1 inneboende, medan 14 familjer hade 2, 3 familjer 3 och 1 familj 4 inneboende. 55 tuberkulösa personer (25 män, 27 kvinnor och 3 barn) voro själfva inneboende hos friska familjer. 3 lungsiktiga saknade bostad.

I 23 fall voro rummen kalla, i 27 fall fuktiga och i 14 fall mer eller mindre mörka.

Såsom af ofvanstående framgår, äro de lungsiktigas bostäder i regeln öfverbefolkade och faran för tuberkelsmittans öfverförande till de personer, som dela rum med den sjuke, därför synnerligen stor. Polikliniken har, såvidt dess tillgångar medgifvit, sökt afhjälpa de svåraste af dessa missförhållanden.

För motarbetande af tuberkulosens spridning har det synts polikliniken vara af stor vikt, att de tuberkulösa sjuka icke dela säng med andra personer, utan sofva ensamma för sig. Hvarje lungsiktig, som saknat medel att anskaffa sig egen säng, har därför från polikliniken till låns erhållit en sådan jämte madrass, dynor, filt och lakan. Åt tuberkulösa familjer, hvilka varit synnerligen trångbodda eller bebott hälsovådliga bostäder, hafva hyresbidrag utdelats, på villkor att familjen afstått från att hos sig hålla inneboende samt förbundit sig att eventuellt öfverflytta till annan, sundare bostad. Därjämte har uppställts fordran, att familjen äfven i öfrigt skall ställa sig de från polikliniken gifna föreskrifterna till efterrätt else. Sådana hyresbidrag hafva under år 1912 utdelats åt inalles 28 medellösa familjer. Lungsiktiga, hvilka varit inneboende hos friska familjer, hafva genom poliklinikens förmedling erhållit plats å sjukhus eller öfverflyttats till särskilda, af polikliniken för dem upphyrda och möblerade bostäder. Under år 1912 har polikliniken sålunda upprätthållit tre sådana anspråkslösa hem för tuberkulösa personer, hvilka saknat eget hem. Två af dessa hem, det ena i gården n:o 5 vid Gräsviksgatan med plats för 10 sjuka, det andra å villan Droppen i Sockenbacka med lika många platser, hafva varit afsedda för kvinnor. I dessa båda hem hafva under året bott sammanlagdt 32 lungsiktiga kvinnor. Det tredje hemmet, beläget vid Östra chaussén i gården n:o 57, har varit inrättadt för män och förfogat öfver ett 20-tal platser. I detta hem hafva under år 1912 inalles 64 män under längre eller kortare tid erhållit fri bostad. I samtliga tre hem har polikliniken ombesörjt och bekostat uppvärmningen, belysningen och städningen af lokalerna äfvensom tvätten af sänglinnet, I hemmet vid Östra chaussén samt i hemmet i Sockenbacka hafva de sjuka därjämte erhållit fri kost. Klena och svaga barn från tuberkulösa familjer äfvensom barn med begynnande tuberkulos hafva genom poliklinikens förmedling erhållit plats i det af staden subventionerade privata barnhemmet å villan Droppen i Sockenbacka. I detta hem hafva under året vårdats inalles 40 barn.

De flesta tuberkulösa personer, hvilka besökt polikliniken, hafva varit mer eller mindre medellösa. Polikliniken har, så långt dess tillgångar medgifvit, förutom hyresbidrag lämnat dessa sjuka understöd i form af lifsmedel, bränsle, medicin eller kläder. Såsom belysande för poliklinikens verksamhet må nämnas, att under år 1912 åt anstaltens tuberkulösa skyddslingar utdelades, förutom bröd och potäter, 24,309 liter oskummad mjölk, 1,072 kg gryn, 232 kg smör och 95 kg kött.

Poliklinikens verksamhetsfält har under året utvidgats med ett nytt område. Sedan stadsfullmäktige under våren 1912 beviljat medel för upprätthållande under sommaren af ett sommardagsanatorium för klena och svaga barn i folkskoleåldern i Åggelby Framskog, öfverlämnade hälsovårdsnämnden åt polikliniken för tuberkulösa att anskaffa inventarier till och iordningställa den nyuppförda sanatoriebyggnaden, att anställa nödig personal vid sanatoriet samt att underkasta de barn, för hvilka plats å sanatoriet önskades, läkarundersökning äfvensom att bland barnen utvälja dem, hvilka voro bäst i behof af sanatorievård. Dessutom uppdrogs åt polikliniken att under sommaren öfvervaka sommardagsanatoriets verksamhet. Då genom dessa åligganden föreståndarens vid polikliniken för tuberkulösa arbete väsentligt ökades, anslogo stadsfullmäktige en summa af 800 mark för aflönande af en assistentläkare vid polikliniken under en tid af 4 månader.

Årsanslaget för polikliniken för tuberkulösa under år 1912 utgjorde 22,000 mark. Förutom det ofvannämnda anslaget för aflönande af en assistentläkare stort 800 mark, beviljade stadsfullmäktige i oktober 1912 polikliniken ett tillskottsanslag af 2,500 mark, och hafva således inalles 25,300 mark under året stått till poliklinikens förfogande. Såsom af nedanstående redovisning framgår, har denna summa hufvudsakligen användts till understöd åt de sjuka.

Sedan stadsfullmäktige vid sitt sammanträde den 30 april 1912 godkänt hälsovårdsnämndens förslag, att staden under påföljande sommar skulle upprätthålla ett sommardagsanatorium för 100 klena och svaga barn i folkskoleåldern, och för nämnda ändamål anslagit en summa af 22,575 mark (12,000 mk för uppförande af erforderliga byggnader, 1,000 mk till inventarier äfvensom 9,575 mk till sanatoriets underhåll), utsågs till plats för nämnda sanatorium en mot söder belägen, med präktig barrskog bevuxen sluttning å stadens ägande mark å Framskog i Åggelby, hvarefter byggnadskontoret vidtog med byggnadernas uppförande enligt af arkitekten K. Lindahl tidigare uppgjorda ritningar. Med undantag af några mindre inrednings- och rödjningsarbeten var byggnadsarbetet slutfördt midsommartiden hvarefter inflyttning omedelbart ägde rum, så att sanatoriet kunde vidtaga med sin verksamhet den 1 juli.

Antalet barn, för hvilka ansökan om plats å sanatoriet gjordes, uppgick till 190 eller 81 gossar och 109 flickor. Sedan barnen underkastats noggrann läkarundersökning och deras kroppsvikt antecknats, utvaldes bland dem de 100 klenaste och svagaste, främst barn med hereditär belastning för tuberkulos, särskildt sådana från hem, där någon af familjemedlemmarna led af lungsot. Då 9 af dessa barn emellertid af olika orsaker lämnade återbud och utrymmet tycktes sådant medgifva, utvaldes ytterligare ett par tiotal barn, så att hela antalet barn, som under sommaren besökte sanatoriet, uppgick till 121, hvaraf 48 gossar och 73 flickor. Barnen voro samtliga bleka och undernärda, hvarjämte

25 af dem företedde mindre eller större körtelsvullnader. Pirquets reaktion utfördes i 101 fall. Hos 81 af barnen utföll reaktionen positivt och hos 16 negativt, medan resultatet af ympningen i 4 fall var osäkert.

Barnen samlades alla morgnar kl. 9 f. m. i III klassens väntsal å järnvägsstationen i Helsingfors samt afreste under de båda lärarinnornas uppsikt i tvenne, uteslutande för barnen reserverade III klassens vagnar med lokaltåget kl. 9.20 på morgonen till Åggelby och återvände på samma sätt hvarje afton till staden med det lokaltåg, som afgår från Åggelby kl. 6.30 e. m. Ett 30-tal barn, som bodde i Sörnäs och Hermanstad, tilläts stiga på tåget samt afstiga vid Fredriksbergs station, enär deras väg från järnvägsstationen till hemmet därigenom i afsevärd grad förkortades. Uppsikten öfver dessa barn under deras uppehåll å Fredriksbergs station hade en i närheten bosatt person åtagit sig mot en ringa ersättning. Järnvägsresorna förlöpte för barnen utan några som helst olyckshändelser.

Promenaden från Åggelby station till sanatoriet tog 15 minuter i anspråk och visade sig på intet sätt vara tröttande eller ansträngande för barnen. Omedelbart efter ankomsten till sanatoriet intogs frukost: smörgåsar samt gröt och mjölk. Kl. 2 på dagen erhöllo barnen middag, bestående af 2 rätter, samt kl. 5 e. m. ytterligare en måltid: filbunke eller oskummad mjölk samt bröd.

Mellan måltiderna sysselsattes barnen dels med rödjningsarbeten i skogen å sanatoriets område, dels med sång och lekar. Timmen närmast före middagen var anslagen till luftbad och aftvättningar. Stundom företogos kortare utflykter i den omgifvande trakten.

Väderleken var under hela sommaren särdeles gynnsam. En enda dag, i slutet af augusti, blef det nödvändigt att på grund af ihållande regn inhibera färden till sanatoriet. Barnen tycktes till fullo uppskatta förmånen att under dagarna få vistas ute i det fria i skogen, och stämningen bland dem var ständigt glädtig, frisk och förnöjsam. Om man frånser söndagen, hvilken dag en del af barnen anhöll att få tillbringa med sina föräldrar och syskon för att taga del i dessas utflykter till stadens omgifning, uteblefvo barnen sällan utan giltig anledning från sanatoriet. Sålunda besöktes sanatoriet — söndagarna frånräknade — i medeltal af 92 barn dagligen.

Sanatoriet afslöt sin verksamhet den 29 augusti, hvarefter barnens hälsotillstånd ånyo undersöktes och deras vikt fastställdes. Läkareundersökningen utvisade, att samtliga barns hälsotillstånd betydligt förbättrats, i det att deras trötthetskänsla försvunnit, ansiktsfärgen blifvit friskare och ansiktsuttrycket lifligare och glädtigare. Hvad kroppsvikten beträffar, hade denna tilltagit hos alla barn med undantag af 2, hvilkas vikt var fullkomligt oförändrad. För de öfriga barnen utgjorde viktökningen i medeltal 1.4 kg, medan högsta vikttillskottet steg till 3.7 kg.

Omkostnaderna för sommardagsanatoriet stego till 7,472 mk 24 p., däraf 716 mk 77 p. för inköp af inventarier och 6,755 mk 47 p. för sanatoriets underhåll under juli och augusti månader, hvarför 3,102 mk 76 p. af anslaget återstå odisponerade.

Provisoriska sjukhuset för tuberkulösa vid Trädgårdsgatan, hvilket öppnades den 18 september 1911, fortfor under år 1912 med sin verksamhet till den 30 april, då det stängdes och patienterna dels öfverflyttades till Maria sjukhus, dels hemförlovades.

Anslaget var beräknadt för 40 ordinarie sjukplatser, men uppgick medeltalet vårdade patienter per dag till 45.6. Läkarvården vid sjukhuset handhades af med. lic. Ina Rosqvist.

Å sjukhuset vid Trädgårdsgatan vårdades under januari—april månader inalles 94 sjuka personer, 86 kvinnor och 8 flickor i åldern 8—15 år. Samtliga patienter ledo af tuberkulos eller voro misstänkta att lida af nämnda sjukdom.

Af patienterna voro vid utskrifningen: förbättrade 58, obotade 14, döda 22, summa 94.

Den 8 oktober 1912 beslöt stadsfullmäktige i Helsingfors på förslag af hälsovårdsnämnden att omedelbart inrätta ett provisoriskt barnsjukhus på 12 platser. Fattigvårdsstyrelsen hade nämligen framhållit, huruledes ett sjukhus om 10 à 12 platser vore behöfligt för de sjuka barn, som intogos å kommunens barnhem i Åggelby.

Hälsovårdsnämnden antog till läkare vid sjukhuset d:r Herman v. Willebrand, som omedelbart vidtog med sjukhusets iordningställande, och den 14 oktober intogos de första patienterna i detsamma. Åt sjukhuset anskaffades lokal i närheten af Maria sjukhus, hvilket möjliggjorde, att kosthållningen ombesörjdes från Maria sjukhus, jämte det dess personal kunde intaga sina måltider å Maria sjukhus. Likaså kunde all tvätt för sjukhuset utföras å Maira sjukhus' tvättinrättning. Sjukhusets ekonomi handhades af sysslomannen vid Maria sjukhus utan någon särskild ersättning.

För sjukhusets iordningställande beviljade stadsfullmäktige ett anslag af 3,150 mark samt för dess underhåll till utgången af år 1912 5,500 mark eller således sammanlagdt 8,650 mark. Af denna summa åtgick under året 6,363 mark 16 p:i och resten lämnades balanserande till följande år.

Under den tid af år 1912, som sjukhuset var öppet, intogos 33 patienter, af hvilka 19 kvarlågo å sjukhuset vid årets utgång. Såsom bevis på huru svårt sjuka de intagna barnen voro, må anföras, att af de utskrifna 14 barnen endast 1 utskrefs såsom friskt och 1 såsom förbättradt, medan 3 barn utskrefvos såsom oförbättrade, 1 öfverfördes obehandladt till Maria sjukhus och 8 barn afledo.

Sanitetsbyråns verksamhet var under år 1912 anordnad på enahanda sätt som under föregående år. Dess lokal var inrymd på samma ställe (N. Magasins-

gatan 2, ingång från gården), och mottagningstiderna voro äfven som förut kl. 12—1 e. m. för män och kl. ½ 2—½ 3 för kvinnor, hvarjämte kvinnor, som genom sitt arbete voro förhindrade att infinna sig på dagen, mottogos fredagsaftnar kl. 7—½ 8.

I sitt budgetförslag för år 1912 hade byrån upptagit en ökning af tillsyningsmännens antal från 6 till 10 och en förhöjning af deras löner från 2,000 till 2,500 mark. Stadsfullmäktige beviljade emellertid endast en ökning af antalet till 8, 6 med en aflöning af 2,500 mark och 2 med en aflöning af 2,000 mark.

Under 1912 besiktigades inalles 913 (780) (siffrorna inom parentes beteckna motsvarande antal år 1911) personer i sanitetsbyrån. Af dessa voro 883 (732) kvinnor och 30 (47) män. Af kvinnorna hade 305 (200) icke tidigare underkastats besiktning; 25 (33) hade tidigare besiktigats å veneriska besiktningsbyrån, men ej å sanitetsbyrån samt 553 (499) redan under föregående år besiktigats å sanitetsbyrån. Af männen hade ingen tidigare underkastats besiktning å sanitetsbyrån.

Besiktningarnas antal uppgick till 7,680 (6,159), af dessa kommo 904 (712) på under året första gången besiktigade och 6,740 (5,393) på äfven tidigare besiktigade kvinnor samt 36 (53) på männen. Dessutom inlämnade 19 förut besiktigade kvinnor af läkare utfärdadt sundhetsintyg, och af 3 ej tidigare besiktigade inlämnade 2 intyg öfver att de ej företedde några sjukdomssymptom, medan den tredje intygades lida af gonorré, hvarför hon insändes till sjukhus. Samtliga 22 intyg voro utfärdade af manliga läkare.

Af de 305 ej tidigare besiktigade kvinnorna hade 119 (72) infunnit sig efter erhållen kallelse från byrån, 133 (110) hade uppdagats af polisen och upphämtats af denna, 49 (15) inställts af polisen efter anmälan från byrån och 4 (3) infunnit sig självmant.

Af männen hade 6 (6) uppkallats af byrån och 24 (41) inställts af polisen.

Inalles verkställdes 1,578 (1,257) besiktningar å kvinnor, som med polisens tillhjälp inställts, och 26 (47) å af polisen inställda män.

Af läkare anmäldes 27 kvinnor och 4 män såsom af patienter uppgifna smittokällor. Af kvinnorna voro 15 redan tidigare å byrån kända och anträffades alla samt befunnos: utan påvisbara sjukdomssymptom 3, med misstänkta symptom 1, sjuka 9, vid anmälans ingång genom byråns försorg redan intagna å sjukhus 2. 12 anmälningar gällde kvinnor, som ej tidigare besiktigats å byrån. Af dem lämnades 1 utan afseende, 1 kvinna anträffades ej och af de öfriga 10 befunnos: utan påvisbara sjukdomssymptom 4, sjuka 6. De fyra anmälda männen anträffades alla och befunnos: utan påvisbara sjukdomssymptom 1, sjuka 3.

Direkt från allmänheten ingingo anmälningar, enligt hvilka 15 kvinnor uppgåfvos som smittokällor. Af dessa voro 3 å byrån tidigare kända och be-

funnos alla fria från sjukdomssymptom. Af de öfriga besiktigades 2 å byrån, och befanns den ena utan sjukdomssymptom, den andra sjuk; 1 inlämnade sundhetsintyg, 1 anträffades ej, och 8 anmälningar lämnades utan afseende.

På den med byrån förenade polikliniken undergingo 149 (114) kvinnor 233 (155) mer eller mindre fullständiga injektionskurer under symptomfritt stadium af syfilis. En kvinna, intern i frälsningsarméns skyddshem, behandlades poliklinisk för gonorré.

Antalet preparat, som undersöktes i afseende å gonokokker, utgjorde 10,017 (7,930), tagna vid 5,220 (4,138) olika besiktningar.

548 (461) blodprof togos från 358 (301) olika kvinnor dels å sanitetsbyrån, dels medan patienterna voro intagna å sjukhus, och undersöktes af professor Osv. Streng enligt Wassermanns syfilisreaktion; ressltaten af undersökningarna framgå af nedanstående tabell.

Resultaten af undersökningarna enligt Wassermanns metod.

Réactions par le procédé Wassermann.

Patienter *Malades.*	Positiv reaktion *Réaction positive*	Ingen reaktion *Sans réaction*	Osäker reaktion *Réaction incertaine*	Antal fall *Nombre de cas.*
Utan misstänkliga symptom *(Sans symptômes suspects)*	6	161	9	176
Med erosioner eller adeniter *(Avec érosions ou adénites)*	4	24	11	39
» ulcus induratum *(Avec ulcus induratum)*	17	9	2	28
» sekundära syfilitiska symptom *(Avec symptômes syphilitiques secondaires):*				
tidigare behandlade *(traités antérieurement)*	1	—	2	3
ej tidigare behandlade *(non traités antérieurement)*	22	—	1	23
Med latent syfilis *(Avec syphilis latente):*				
recent 1910—12 *(récente en 1910—12)*	3	7	—	10
recent före 1910 *(recent avant 1910)*	19	54	2	75
Med tertiära syfilitiska symptom, tidigare behandlade *(Avec symptômes syphilitiques tertiaires antérieurement traités)*	2	1	1	4
Summa *(Total)*	74	256	28	358

Till sjukhus insändes för syphilis recens 53 (26) kvinnor och 2 (1) män, för sekundär syfilis 22 (15) kvinnor och 1 (2) män, för teritär syfilis 8 (4) kvinnor och 1 (0) man, för ulcus molle 13 (11) kvinnor och 2 (2) män, för ulcus suspectum 8 (4) kvinnor och 2 (0) män samt för gonorré 1,079 (936) kvinnor och 11 (19) män. I 450 (274) fall af gonorré hos kvinnor förelåg med all sannolik-

het recidiv. 18 (4) kvinnor, hvilka ej kunde förmås att regelbundet infinna sig å sanitetsbyrån för att där erhålla antiluetisk behandling under symptomfri tid, insändes till sjukhus för den påbörjade behandlingens slutförande.

64 kvinnor, hvilka ej voro kyrkskrifna i Nylands län, sändes främst på grund af öfverbeläggning å härvarande sjukhus till resp. länesjukhus. Man hade hoppats, att de efter utskrifningen från sjukhuset skulle kvarblifva å hemorten, men de flesta anträffades inom kort åter i hufvudstaden och då ofta försedda med flyttningsbetyg hit. Genom polisens försorg sändes inalles 104 kvinnor till sina hemorter.

152 kvinnor införpassades af polisen till guvernörens behandling för lösdrifveri. Af dessa dömdes 114 till korrektionsstraff och 38 frigåfvos.

Då det synnerligen ofta inträffat, att den slutna transportvagn, som polisen brukat ställa till byråns disposition för öfverförande af patienter från byrån till extra veneriska sjukhuset å Gumtäckt, ej stått till disposition samt denna någon gång ej kunnat rymma alla, som funnits att insända, vände sig föreståndaren för sanitetsbyrån i en skrifvelse till stadens polismästare med förslag om anskaffande af yttermera en vagn för ändamålet, på grund af det icke önskvärda uppseende transporten till fots, i öppna åkdon eller spårvagn väcker. Härpå erhölls det svar, att nödiga penningmedel ej stodo till förfogande.

I en skrifvelse till hälsovårdsnämnden af den 23 april påpekade föreståndaren för sanitetsbyrån den starka stegringen af anmälda fall af syphilis recens under årets första kvartal, speciellt bland kvinnor, och framhöll på grund häraf sannolikheten af en i närmaste framtid skeende ytterligare stegring af syfilisfallen bland männen samt pointerade ännu en gång vikten af inrättandet af veneriska polikliniker, om man ville på ett rationellt sätt bekämpa de veneriska sjukdomarna. Emellertid hafva under året i inga steg i denna riktning tagits.

I en annan skrifvelse till hälsovårdsnämnden har föreståndaren för sanitetsbyrån påpekat det ständigt tilltagande antalet prostituerade samt huru föga fruktbringande räddningsarbetet bland dessa är. De kvinnor, som längst kvarblifva bland de prostituerades antal, äro de, som redan vid unga år, förrän de ännu lärt sig något yrke, hemfalla åt prostitutionen, samt alkoholisterna och andra psykiskt mindre värda. Främst borde därför en lag om tvångsuppfostran fås till stånd, enligt hvilken kvinnor ända till fyllda 18 eller helst 20 år skulle kunna tvingas in på uppfostringsanstalter. Alkoholisterna åter borde kunna sättas in på specialanstalter.

Beklagansvärd är enligt nuvarande regim de psykiskt defektas lott. De dömas gång på gång för lösdrifveri till korrektionsfängelse, för hvarje gång på längre tid. Det är självklart, att deras psykiska tillstånd ej förbättras under fängelsevistelsen, och någon förändring i deras lefnadssätt efter utståndet

fängelsestraff kan knappast någonsin spåras. Om dessa kvinnors behandling finge bestämmas af en psykiater, hvilken hade att fördela dem på lämpliga anstalter, kunde möjligen åtminstone af en del ännu samhällsnyttiga individer åstadkommas. I dessa anstalter skulle internerna ej blott undergå en psykiatrisk, eventuellt venerologisk behandling, utan man skulle samtidigt försöka utbilda dem i ett efter hvar och en individs anlag och psykiska tillstånd anpassadt yrke. Kostnaderna för staten skulle sannolikt ej alltför mycket öfverstiga de nuvarande, ty dessa kvinnor äro så godt som ständigt antingen intagna på veneriskt sjukhus eller i fängelse. Under mellantiderna komma de emellertid i tillfälle att sprida venerisk smitta och blifva oftare än man skulle tro gravida.

Om 312 kvinnor af de under året besiktigade 883 finnes antecknadt, att de sammanlagdt födt 538 barn till världen; dessutom förlöstes under året 28 kvinnor, och 12 befunno sig vid årets slut i senare hälften af graviditeten. Dessa siffror äro säkert för små, då ej någon speciell uppmärksamhet ägnats dem och kvinnorna ständigt söka föra en bakom ljuset i hithörande förhållanden. Då enligt från psykiatriskt håll gjorda undersökningar i allmänhet c. 75 % af de prostituerade äro att betrakta som psykiskt mindre värda, kan man lätt göra sig en föreställning om med hvilken hereditär belastning dessa barn gå ut i världen.

Sanitetsbyråns verksamhet för oskadliggörande af smittokällor har i ej ringa mån motarbetats därigenom, att prostituerade kvinnor, som observerat sig vara sjuka, hållit sig undan från byrån och vändt sig till privata läkare, som åtagit sig deras behandling, trots att de lidit af veneriska sjukdomar *i smittosamt stadium* och fortsättningsvis *idkat lösa könsförbindelser*. Det har äfven oftå händt, att kvinnorna strax förrän de infunnit sig på byrån besökt en läkare, som behandlat dem med desinficerande medel, hvarigenom påvisandet af gonokokker i hög grad försvårats, ja omöjliggjorts. Då det gäller notoriskt prostituerade, är det väl hvarje samvetsgrann läkares plikt att söka förmå dem att söka sig in på sjukhus.

I nåd. förordningen af den 28 maj 1894 om motarbetandet af de veneriska sjukdomarna § 5 stadgas nemligen att den, som är behäftad med venerisk sjukdom, alltid, där fara för smittans spridning är å färde om den sjuke behandlas utom allmänt sjukhus, ofördröjligen skall i dylikt sjukhus intagas, samt § 34 i nåd. kungörelsen af samma dag, att den, som försöker att i afseende å sitt hälsotillstånd vilseleda läkare eller myndighet, plikte från och med tjugu till och med femtio mark..

Af de 19 i fru Mäkinens skyddshem inackorderade kvinnorna kvarstodo 6 från år 1911, tillkommo 13 under år 1912 och kvarstodo 2 till år 1913. Af de 17, som afgingo under året, reste 2 till sin hemort; 3 började arbeta, och 12 återgingo till sitt förra lif.

Af de i frälsningsarméns skyddshem inackorderade 15 kvinnorna hade 5 intagits redan år 1911, medan 10 tillkommo under år 1912. Till år 1913 kvarstodo inackorderade 6. Af de öfriga 9, som afgingo under året, intogs 1 på sinnessjukhus; 1 afgick på grund af sinnessjukdom, 2 började arbeta och 5 återgingo till sitt förra lif.

För möjliggörande för kvinnor att börja arbeta lemnades understöd till arbetsverktyg åt 1 person, till yrkesutbildning åt 1 person, bidrag till kläder åt 5 personer hvarjämte flyttningshjälp till hemorten beviljades åt 4 personer.

Under år 1912 undersöktes å kemiska afdelningen af Helsingfors stads laboratorium för sanitära undersökningar 10,716 särskilda prof, af hvilka 9,041 anskaffats dels på initiativ af stadens myndigheter, dels genom laboratoriets egen försorg, medan 1,675 inlämnats af utomstående.

För den dagliga kontrollen af till salu hållen helmjölk utfördes i butiker och å öfriga försäljningsställen inalles 6,175 förprof i afseende å specifika vikten.

På grund af denna preliminära undersökning inköptes 1,666 mjölkprof, i hvilka fetthalten bestämdes.

Högsta fetthalten var 6.30 %, den lägsta 1.50 % och medelfetthalten för alla under året undersökta prof 3.27 %. Af profven utvisade 321 en fetthalt understigande 2.90 % och voro således underhaltiga. Detta utgör 19.3 % af hela antalet i afseende å fetthalt undersökta prof.

Medräknas emellertid de i butikerna utförda förprofven, genom hvilka mjölkprof af godt utseende och normal specifik vikt blifvit afskilda, så erhålles för de undermåliga profven för året i dess helhet procenttalet 5.0 i stället för 19.3.

Äfven under detta år utfördes en serie smutsbestämningar i den tillsaluhållna mjölken.

Högsta smutshalten var 0.045 och medelsmutshalten 0.0035 cm^3 per 100 cm^3.

Undersökningarnes resultat bekräfta det, som observerades under senaste år, nämligen att mjölken i Helsingfors är fri från fasta smutsbeståndsdelar. Af hela antalet prof öfversteg endast ett enda den gräns af 0.01 cm^3 smuts per 100 cm^3, som kan uppställas för handelsmjölk.

Mjölkens surhetsgrad bestämdes enligt Soxhlet och Henkel i 1,418 fall.

Indelas profven sålunda, att alla prof med en surhetsgrad ända till 8 anses utgöras af färsk eller svagt sönderdelad mjölk, profven med surhetsgraden 8.1—9 af måttligt sönderdelad mjölk och slutligen de prof, som öfverskrida 9, af starkt sönderdelad mjölk, så framgår af undersökningarne, att surhetsgraden i stort sedt varit större om sommaren än om vintern. Medelvärdet för hela året 7.1 är märkbart ogynnsammare än medelvärdet 6.8 för föregående år, ehuru detta ej omfattar hela året, utan endast perioden maj—december, så att de jämförelsevis gynnsamma månaderna januari—april äro uteslutna.

Den serie undersökningar öfver vattenledningsvattnets halt af fri kolsyra och dess alkalinitet, som pågick under föregående år, fortsattes äfven under detta, och framgår af dem, att alkaliniteten varierar mellan relativt trånga gränser, från 3.54 till 6.52, hvaremot halten af fri kolsyra växlar mellan vida gränser, från 0.04 till 7.44.

Vattnet i stadens hamnar har under året blifvit undersökt i jämförelsevis liten utsträckning. Kloakvattenreningsstationen i Djurgården var från början af oktober till årets slut föremål för kontroll.

Af undersökningarna framgår, att reningsanläggningen minskat vattnets kaliumpermanganatförbrukning med 45 %, dess ammoniakhalt med 62 % och bakteriehalten med 75 %. Halten af salpetersyrlighet och salpetersyra visar en tydlig ökning. Anläggningen har således under kontrolltiden funktionerat väl, men så är det också att anmärka, att tiden okt.—dec. uppvisade mycket gynnsamma förhållanden, i det att nederbörden nästan hela tiden var så stor, att spillvattnet blef i lämplig grad utspädt med dagvatten. Ett undantag utgjorde tiden närmast före proftagningen den 22 oktober med mycket liten nederbörd. Denna proftagning utvisade därför också högst väsentligt ogynnsammare värden. Kaliumpermanganatförbrukningen minskades visserligen med 41 %, men ammoniakhalten endast med 28 %, och i stället för att minskas steg bakteriehalten med 11 %. Under torra perioder är anläggningens inverkan således icke tillfredsställande, och måste detta återföras till den ringa hastighet det nästan outspädda spillvattnet har i själfva aflagringstankarna. Detta framgick redan af de undersökningar, som ingå i senaste årsberättelse. Lyckligtvis kan en liten omändring af driften vid anläggningen aflägsna detta missförhållande.

Samtidigt med kontrollen af septic-tank-anläggningen utfördes äfven en undersökningsserie öfver beskaffenheten af det affallsvatten från området Savila, som i en snar framtid äfven kommer att undergå rening.

Jämför man affallsvattnet från Savila med det affallsvatten som genomgått septic-tanken, så finner man att affallsvattnet från Savila är mycket mera koncentreradt, i det att kaliumpermanganatförbrukningen hos detta vatten uppgår till c. det dubbla, ammoniak-, klor- och bakteriehalterna till c. det tredubbla af motsvarande värden hos råvattnet för den nuvarande reningsstationen. Den planerade nya reningsstationen är således synnerligen af behofvet påkallad.

Under året underkastades äfven brunnarna i Fredriksbergs villastad kontroll, sålunda att vattnet från inalles 82 brunnar undersöktes. Af dessa vattenprof voro 32 goda eller ganska goda, 18 dåliga och 32 mycket dåliga.

Af i kiosker tillsaluhållna kolsyrade vatten inköptes 56 prof, som undersöktes i afseende å tunga metaller.

Medelhalten var 1.40 mg., högsta halten 6.75 mg per liter.

Under året har pågått en kontinuerlig kontroll öfver tillsaluhållet smör.

Undersökningsserien har omfattat 196 prof, af hvilka 169 införskaffats genom laboratoriets försorg eller inlämnats genom hälsovårdsnämndens tillsyningsmän, medan 27 inlämnats af privatpersoner.

Undersökningen har i främsta rummet gällt smörets *äkthet*, och har resultatet i detta afseende varit, att *samtliga prof, så när som på ett enda, befunnits utgöras af oförfalskadt natursmör*. Det enda undantaget utgjordes af ett privat inlämnadt prof, som uppgafs vara köpt hos en af stadens största specialaffärer för smör såsom prima matsmör, och befanns detsamma vid företagen undersökning bestå af *växt-margarin, framstäldt af kokosfett*. En genast efter upptäckten af förfalskningen företagen kontroll af ifrågavarande affärs alla smörsorter gaf emellertid till resultat, att samtliga befunnos äkta. Under sådana omständigheter kunde upptäckten ej gifva anledning till vidare åtgärder från laboratoriets sida.

Hos största delen, d. v. s. inalles 171, af de undersökta profven bestämdes dessutom vattenhalten, och befanns densamma hos 13 prof öfverstiga 16 % hvilket värde kan uppställas såsom högsta gräns för normalt smör. Detta utgör 7.6 % af alla i afseende å vattenhalten undersökta prof. I betraktande af detta relativt stora procenttal synes det högst nödvändigt, att försäljningen af för starkt vattenhaltigt smör stäfjas genom ett lagstadgande om högsta tillåten vattenhalt.

Jämsides med den kemiska undersökningen företogs en uppskattning af smörets beskaffenhet, och konstaterades därvid, att 14 prof voro *härskna, talgiga eller på annat sätt illafarna*. Detta utgör 7.1 % af hela antalet undersökta prof, men kan dock detta procenttal ej anses utgöra ett tillförlitligt uttryck för förekomsten af dåligt smör i handeln, emedan ganska många af de illafarna profven just på grund af sin dåliga beskaffenhet blifvit underkastade analys, hvarjämte hela proftagningsserien nästan uteslutande omfattat billigt smör. Bortlämnas alla privat inlämnade och af hälsovårdsnämndens tillsyningsmän införskaffade prof, hvilka i flere fall inlämnats på grund af sin dåliga beskaffenhet, så erhålles ett procenttal, som mera motsvarar den faktiska förekomsten af dåligt smör i handeln. Af 165 prof voro då 8 dåliga, hvilket utgör 4.8 %.

Under året ha äfven de margariner, som under namnet växtsmör i allt högre grad vunnit afsättning, varit föremål för undersökningar i afseende å sammansättning och beskaffenhet.

Af undersökningarna framgår, att sammansättningen af de undersökta margarinerna varierar inom ganska vida gränser. Anmärkningsvärdt är i synnerhet, att vattenhalten i ett fall öfverskridit den gräns af 16 %, som man måste anse kunna uppställas lika väl för margarin som för smör. Fetthalten är i samma fall i motsvarande mån abnormt låg.

Af fettkonstanterna framgår, att kokosfett varit det hufvudsakliga råmaterialet i de flesta fall. I öfriga prof ha andra oljor blifvit tillsatta, och kunna såsom sådana enligt analysresultaten cottonolja, palmolja och palmkärnolja komma i fråga.

Utom dessa margariner af smörartad konsistens förekommer i handeln rent hvitt växtfett utan vatten och andra tillsatser. Vid analys af 4 prof af sådant befunnos samtliga fyra prof utgöra kokosfett.

I likhet med smöret äro äfven växtmargarinerna underkastade förskämning, som i de allra flesta fall tydligt visar sig genom frodiga mögelbildningar, hvilka uppträda redan i början af sönderdelningen och göra varan motbjudande i ett långt tidigare stadium af förskämning, än hvad fallet är med smör. Samtidigt med möglets uppträdande konstateras i regeln en stark ökning af surhetsgraden.

Under året utfördes en serie undersökningar af vin och svagare rusdrycker, och omfattade denna 46 olika prof, till största delen införskaffade genom laboratoriets försorg, men delvis äfven inlämnade genom utomstående. I afseende å beskaffenheten fördelade sig profven sålunda, att 32 prof utgjordes af olika slags viner och 14 af punsch.

De utförda undersökningarna gifva vid handen, att 7 prof voro försatta med tjärfärgämnen och således groft förfalskade. Af de öfriga hafva inalles 6 st., sådan halt af askbeståndsdelar och fosforsyra, att äfven de måste anses vara förfalskade genom utspädning med vatten och alkohol. Af de återstående 32 undersökta profven äro 16 eller således 50 % i större eller mindre grad förfalskade. Mot de öfriga kan på grund af denna undersökningsserie ingenting annat anmärkas, än att 3 af dem gå under vilseledande etikett, men med kännedom af den skicklighet, hvarmed vinförfalskningar numera utföras, är det troligt, att äfven bland dem förekomma konstprodukter, hvilka möjligen vid i minsta detalj utförd analys skulle kunna afslöjas.

Hvad förekomsten af *hälsovådliga beståndsdelar* beträffar, så ha sådana i intet fall kunnat påvisas.

Af punschprofven voro af de 14 undersökta 12 *försatta med tjärfärgämnen*, hvilket utgör 86 % förfalskade prof.

Beträffande hälsovådliga beståndsdelar gäller det som ofvan blifvit anfördt om vinerna.

Alla de drycker, som upptagits i ofvanstående tabeller, äro utvalda bland det billigaste, som förekommer i handeln, och hålla sig de flesta af dem i ett prisläge af 50 à 70 penni per den minsta till försäljning tillåtna kvantiteten, $\frac{1}{3}$ liter. Man kan således under namnet »vin» eller »punsch» för 50 penni erhålla $\frac{1}{3}$ liter alkohol af 17—19 volym %, medan motsvarande kvantitet öl med 3.5—5 volym % alkohol kostar 20 penni. Alkoholen blir således i det förra

fallet ganska afsevärdt billigare än i det senare, hvilket betyder att ölfabrikationen, som dock är en kontroll underkastad industri, lider genom konkurrensen med en dels utländsk, dels inhemsk »vin»- och »punsch»-fabrikation, hvars produkter i alla afseenden måste anses stå på ett lägre plan än ölet.

Af tapeter, mattor, tyger o. dyl. undersöktes under året 225 prof i afseende å arsenik. Af dessa prof befunnos 4 innehålla en större halt af arsenik, än enligt giftstadgan är tillåtet.

Å Helsingfors stads bakteriologiska laboratorium utfördes under året 1912 1,216 undersökningar på förekomsten af difteribaciller. I 277 fall anträffades Löfflers baciller, i 34 fall korta och tjocka stafvar, i 848 fall andra stafvar eller kokker, i 30 fall blef resultatet oafgjordt. — Af 310 undersökningar på förekomsten af tuberkelbaciller gåfvo 56 positivt resultat; af 6 undersökningar å förekomsten af Vidals agglutinationsreaktion gåfvo 1 positivt resultat. — Undersökningar i afseende å förekomsten af tyfusbaciller utfördes i 57 fall å blod, af hvilka ett gaf positivt resultat.

Borgå. Under året har hälsovårdsnämnden haft 11 sammanträden, men hafva å dessa några frågor af särskild vikt icke förekommit, om man undantager frågan om ordnandet af W. C. systemet i samband med den af staden under året inrättade vattenledningen. Frågan väcktes först inom hälsovårdsnämnden och efter det nämnden genom utsedda representanter, å särskilda orter, där vattenledning införts, studerat förhållandena, beslöt nämnden för stadsfullmäktige förorda det s. k. dubbel-dekompositionsbrunnsystemet vid inrättande af vattenklosetter.

I och för underhåll af den af nämnden år 1910 inrättade upplysningsbyrån för personer lidande af tuberkulos har hälsovårdsnämnden under året fått emottaga af Sparbanken i Borgå 500 mark. Byrån, som varit öppen onsdag och lördag eftermiddag, har varit ganska talrikt besökt. Läkarevården vid byrån har handhafts af tjänstförrättande stadsläkarena Edla Stenberg och Leon Biaudet med biträde af en enkom för ändamålet anställd diakonissa.

Lovisa. Hälsotillståndet i staden under år 1912 har öfverhufvudtaget varit godt. Bland akuta sjukdomar förekommo tarmkatarrer i något flere fall (84). Enstaka fall af scarlatina och 11 fall af difteri antecknades.

Desinfektion har i 46 fall utförts vid inträffade fall af scarlatina, difteri och tuberkulos.

Vattenkuranstalten har sommaren 1912 besökts af 402 kurgäster.

Ekenäs. Af särskild betydelse för orten är den omständigheten, att ett fullständigt kloaksystem är under utförande, hvarjämte under året förberedande undersökningar gjorts med anledning af väckt förslag om införande af vattenledning och särskildt anmärkningsvärd är den företagna undersökningen af vattnet i stadens brunnar, hvilken gifvit till resultat, att i ganska stort antal

af dem vattnet icke synes motsvara de fordringar, som på godt dricksvatten böra ställas.

Hälsotillståndet inom staden har öfverhufvudtaget varit godt. Några epidemier hafva icke förekommit, endast enstaka fall af de mera smittosamma sjukdomarna hafva kunnat antecknas.

Under året har af nämnden hos magistraten anmälts fyra såsom osunda ansedda bostadslokaler samt mot sex gårdsegare anmärkts, att dem tillhöriga gårdar saknat tidsenlig afloppsledning; och hafva förenämnda fyra bostadslokaler, af magistraten förklarats obeboeliga samt de öfriga sex gårdsegarene förständigats att icke begagna de å dem tillhöriga gårdar förefintliga afloppsledningarna, innan desamma inrättats i tillbörligt skick.

Under året har vid nämnden varit anställd en sundhetstillsyningsman, hvarjämte desinfektioner efter i tuberkulos eller annan smittosam sjukdom afliden utförts af särskild för sådant ändamål anställd och instruerad person.

Hangö. Den 1 januari 1913 utgjorde stadens folkmängd 6,141 personer emot 6,160 samma dag år 1912. Det gångna året har således medfört en minskning af 19 personer. Den hufvudsakliga orsaken härtill torde få sökas i en utflyttning till förstadssamhällena vid »Sågvexeln» och »Storsvedjeäng» där lefnadsomkostnaderna och särskildt bostadshyrorna äro mindre uppdrifna än i den egentliga staden.

Under den kalla årstiden uppträdde en mindre epidemi af vattkoppor, jämväl af scharlakansfeber hafva flere fall förekommit — dels importerade utifrån dels härstammande från epidemin 1910—1911, samtliga synnerligen lindriga. Detsamma kan dess värre icke sägas om de spridda fall af difteri, som, i likhet med hvad under en lång följd af år här iakttagits, äfven under vintern 1912 förekommit, såtillvida som flere af dem gått till död.

Stadens afloppsledningar och vattenledning hafva fungerat oklanderligt och har den senare under året levererat 57,500 kubikmeter vatten, hvaraf 101,000 kubikmeter kostnadsfritt genom 10 fribrunnar. Rörnäten hafva äfven afsevärdt utvidgats, hvarigenom vatten numera kan serveras bland annat till västra hamnen och samtliga villor i Badhusparken.

Åbo. Sedan de enskilda på denna ort praktiserande läkarene, hvilka redan en längre tid ansett att smittrening efter inträffade fall af farsotsartade sjukdomar borde utföras medels formalin, uttalat önskningsmålet att, oaktadt staden icke ännu förfogade öfver ett ändamålsenligt desinfektionshärberge, möjlighet att betjäna sig af formalinsmittreningsmetoden icke borde betagas den läkare, hvilken på grund af sin bekantskap med den smittade familjens bostadsförhållanden, ansåge sagda metod kunna tillämpas, har helsovårdsnämnden, beaktande det uttalade önskningsmålet, velat föreslå införandet af formalindesinfektionsmetoden härstädes under den förutsättning här of-

van framhållits, hvarjämte nämnden velat begränsa användningen af sagda metod till sjukdomarna difteri, skarlakansfeber och lungsot äfvensom vid behof till smittosamma barnsjukdomarna messling och kikhosta.

Beträffande utförandet af berörda desinfektioner, för hvilket ändamål fyra lampor jämte tillbehör borde anskaffas, har helsovårdsnämnden ansett att desamma icke borde anförtros åt personer hörande till den smittades familj, utan verkställas af en desinfektör, hvilken nämnden egde att till sysslan antaga.

Uti skrifvelse för den 18 april har helsovårdsnämnden hos stadsfullmäktige anhållit att fullmäktige ville bevilja nämnden ett anslag af 1,000 mark för inköp af fyra stycken formalindesinfektionslampor med till desamma hörande utensilier, 1,000 mark för anskaffande af nödigt förråd desinfektionämnen äfvensom 1,000 mark för aflönande af en desinfektör under det då löpande året.

Stadsfullmäktige hafva vid sammanträde den 23 maj beviljat det äskade anslaget. Sedan formalinlamporna jämte nödiga utensilier hunnit anlända och erforderliga desinfektionsmaterialier anskaffats, har desinfektion med formalin vidtagit och därvid ett sådant förfaringssätt tillämpats, att läkaren, som genom att ifylla en tryckt blankett requirerar desinfektören, påtager sig ansvaret för att någon olägenhet vare sig af formalinens eller ammoniakens inverkan icke kan uppkomma, hvarken för den familj hos hvilken formalindesinfektionen utföres, ej heller för deras närmast boende grannar inom huset.

I syfte att ytterligare öka tryggheten mot dylika möjligheter har nämnden låtit utarbeta och till tryck befordra »Upplysningar och anvisningar rörande desinfektion med formaldehyd», af hvilka, utdelade i nödigt antal exemplar bland herrar läkare, den requirerande läkaren tillställer ett exemplar husfadern eller husmodern i den familj i hvars bostad formalin-desinfektion är afsedd att anordnas.

Sedan stadsfullmäktige vid sammanträde den 16 november 1911, återremitterat ärendet, angående utförande af bakteriologiska undersökningar på stadens bekostnad, till helsovårdsnämnden, har helsovårdsnämnden hos stadsfullmäktige föreslagit:

att stadsfullmäktige ville för utförande af kostnadsfria bakteriologiska undersökningar å difteri i det af Åbo Läkareförening föreslagna syftet och i enlighet med de af stadsfullmäktige i sådant afseende afgifna föreskrifter bevilja helsovårdsnämnden ett anslag af 1,300 mark att under innevarande år, räknadt från den 1 maj, af nämnden användas emot redovisningsskyldighet, äfvensom att ett belopp af 2,000 mark om året måtte för samma ändamål beaktas i stadens ordinarie budget från och med år 1913 framåt; eller eventuelt:

att för utförande af alla sådana bakteriologiska undersökningar å difteri på stadens bekostnad hvilka af helsovårdsnämnden eller den praktiserande läkaren ansåges nödiga, vare sig de gällde bemedlade eller obemedlade medlemmar i kommunen, skulle emot redovisningsskyldighet beviljas nämnden ett anslag af 1,600 mark under det löpande året, räknadt från den 1 maj, samt att framdeles från och med år 1913 tillsvidare måtte i stadens ordinarie budget för antydt ändamål upptagas ett belopp af 2,400 mark.

Sedermera hafva stadsfullmäktige vid sammanträde den 25 april godkänt helsovårdsnämndens ofvan anförda senare alternativ i saken; och hafva Herrar Söderling och Möller den 1 därpåföljande maj i sitt laboratorium vidtagit med ifrågavarande undersökningar.

Sedan vid stadsfullmäktiges sammanträde den 19 september väckts motion om anskaffande af en ambulansvagn att användas vid olycksfall i staden, och sedan motionen af stadsfullmäktige utvidgats sålunda att den föreslagna ambulansvagnen borde komma till användning jämväl vid plötsliga sjukdomsfall, har ärendet af stadsfullmäktige medelst protokollsutdrag af den 3 därpåföljande oktober remitterats till nämnden i afseende å beredning.

Då koleraepidemin år 1892 oväntadt yppade sig i staden Hamburg, anskaffades genom nämndens försorg, för forsling af kolerasjuka till det då härstädes inrättade provisoriska kolerasjukhuset, tvänne hjulbårar för hand och en bårvagn med tvänne bårar, såväl de förra som den senare af preussiska arméens fältmodell. Dessa fordon hafva dock endast i ringa mån blifvit använda för deras egentliga ändamål.

År 1906 uppstod ånyo fråga om anskaffande af ett åkdon för transport af smittosamt sjuka, närmast i skarlakansfeber insjuknade, för hvilket ändamål stadsfullmäktige beviljat nämnden ett anslag af 2,000 mark; och inköptes sedermera år 1907 för dessa medel en tvåhjulig sjuktransportkupé.

Emedan kommunala sjukhuset, hvarest såväl ofvanberörda hjulbårar som bårvagnen därintill förvarats, ansågs olämpligt såsom stationsplats för desamma, hemställde nämnden hos stadsfullmäktige att stadens brandstation måtte få användas såsom stationsplats såväl för den ena hjulbåren som ock för den nyanskaffade sjuktransportkupén; men beslöto Stadsfullmäktige att endast den ena hjulbåren skulle få förläggas till brandstationen, att betjänas af brandkonstaplar vid transport af personer träffade af olycksfall.

Sedan dess hafva den år 1892 inköpta bårvagnen och den 1907 förvärfvade sjuktransportkupén äfvensom den ena hjulbåren fortfarande varit förvarade å kommunala sjukhuset. Dessa hafva dock ganska sällan kommit till användning, den tvåhjuliga kupén knappast en enda gång, emedan densamma är behäftad med särskilda olägenheter hufvudsakligast härrörande af dess egenskap af tvåhjuligt åkdon. Därjämte har det anmärkts att hjulen icke äro försedda med

gummiringar, att den liggande ställningen för den sjuka, icke åtminstone i alla fall, är angenäm samt ytterst att kupén erfordrar en mycket noga afvägd placering af den medföljande vårdarinnan, enär i annat fall åkdonet stöter starkt.

Emedan den nästnämnda kupén emellertid befinner sig i sådant skick att densamma med en icke alltför stor kostnad kan förvandlas till ett fyrhjuligt åkdon, att användas till det af stadsfullmäktige nu bestämda syftet; har nämnden tänkt den föreliggande uppgiften löst på ett fördelaktigt sätt sålunda att denna tvåhjuliga kupé ändrades till fyrhjulig och annars försattes i det skick att densamma kunde användas till ambulansvagn vid olycksfall och jämväl vid plötsliga sjukdomsfall.

Emedan transporten till kommunala sjukhuset af smittosamt sjuka, hvilka i öfvervägande antal bestå af barn, härintills verkställts medels anlitande af hyrkusk samt det för detta ändamål anskaffade åkdonet nu komme att på ofvan antydt sätt omändras, har nämnden, för undvikande af smittans spridning genom åkdonen, ansett att för sagda transport borde anskaffas ett lämpligt tvåhjuligt åkdon, hvilket borde vara lätt, tvåsittsigt och heltäckt.

Anskaffandet af ofvanberörda tvänne åkdon, för hvilka anbud jämte ritningar på anmodan af nämnden lemnats af tvänne härvarande åkdonsfabrikanter, G. W. Wulff och A. B. Wihlman, har sålunda synts nämnden jämförelsevis lätt löst; hvaremot frågan om ambulansvagnens placering och dess förseende med erforderlig servis vore af vida svårare art. För att en ambulansvagn kunde snabbt och bra betjäna allmänheten borde den skötas af körsven, hvilken året och dygnet om vore till hands. Därjämte borde vagnslider och stall för åtminstone en häst finnas disponibla, och dessutom måste man räkna med nödvändigheten att erforderlig hjälp vid den sjukes transport i hvarje fall stode körsvennen till buds.

Att endast för detta ändamål ställa lokal, nödig personal och dragare till förfogande, vore dock i hög grad ekonomiskt betungande för kommunen, emedan manskap och dragare icke ändå kunde på lämpligt sätt sysselsättas under de långa mellantider åkdonen icke vore i bruk, hvarför nämnden allt fortfarande ansåg frågan lämpligast kunna ordnas sålunda, att den föreslagna ambulansvagnen tills vidare förvarades å härvarande brandstation.

Äfven om nämnden villigt medgifvit att brandverkets manskap och hästar i det antal desamma nu ingått i verkets stat ogerna kunde tagas i anspråk för andra än deras egentliga ändamål, hade det likväl synts nämnden naturligt och oafvisligt att ambulansvagnens hästar och manskap borde vara underordnade det befäl, hvilket har ledningen af det enda kommunala verk, inom hvilket en fast, nästan militärisk organisation är rådande. Uti brandverkets stat kunde ju framdeles upptagas t. ex. en häst samt en eller två man, hvilka vore anställda

för ambulansvagnens behof, men med skyldighet för vederbörande att enligt befälets anvisningar utföra jämväl andra nödiga göromål inom verket.

Skulle denna utväg nu likasom tidigare varit fallet icke anses kunna komma i fråga, så återstode endast den vida mer tid och kostnader kräfvande utvägen att inne i staden inrätta den länge redan å programmet förefintliga nya desinfektionsanstalten med desinfektionshärbärge, halfvarmt vagnslider, stall och bostäder för tjänstepersonalen m. m.

Vid granskningen af de till nämnden inlemnade tvänne anbuden för omändring af den tvåhjuliga sjuktransportkupén till det af stadsfullmäktige afsedda ändamålet samt levererande af ett nytt tvåhjuligt åkdon för transport af smittosamt sjuka, har nämnden funnit att de hvardera syntes på ett tillfredsställande sätt kunna lösa förevarande uppgift äfvensom att bemälda fabrikanter hvardera vore kompetenta att utföra en eventuell beställning af sagda åkdon; men har nämnden dock velat i anseende till prisbilligheten föredraga det af fabrikanten G. W. Wulff gjorda anbudet, enligt hvilket berörda omändring komme att kosta 745 mark samt ett nytt tvåhjuligt åkdon för transport af smittosamt sjuka att betinga sig ett pris af 780 mark.

I anseende till det ofvananförda har nämnden, med biläggande af berörda anbud och till desamma hörande ritningar, uti skrifvelse för den 28 november hos stadsfullmäktige föreslagit:

att stadsfullmäktige ville besluta att till staden anskaffa en ambulansvagn att användas vid olycksfall samt vid plötsligt inträffande sjukdomsfall och att den staden tillhöriga tvåhjuliga sjuktransportkupén finge för sådant ändamål omändras för en kostnad af 745 mark;

att den föreslagna ambulansvagnen finge stationeras å härvarande brandstation; samt

att nämnden måtte berättigas att i stället för den ofvanberörda sjuktransportkupén beställa ett nytt, ändamålsenligt åkdon för transport af smittosamt sjuka, äfvensom att åt nämnden måtte för detta ändamål beviljas ett anslag af 780 mark.

Frågan har under året af stadsfullmäktige icke upptagits till slutligt afgörande.

Såväl lifsmedelshandeln som uppsigten öfver densamma har fortgått på samma sätt som under de närmast föregående åren.

Utom för lägre fetthalt i varan än hvad mjölkhandels-reglerna fastställt hafva sju firmor anmälts till åtal för förseelser mot dessa samma regler. Oftast har förseelsen bestått uti uraktlåtenhet att hålla skylt eller etikett å varan till vägledning för kunderne, men också icke så alldeles sällan uti försök att jämte mejeri-produkter hålla till salu förbjudna varor, såsom surt bröd, rotfrukter eller tobaksvaror.

Resultatet af undersökningarna å mjölkens fetthalt har annars varit af enahanda art som under de senast föregående åren; likvisst med den förändring att procent-satsen underhaltiga prof varit något litet större än under året 1911.

Det sammanlagda antalet under året undersökta prof uppgår, enligt sammanställningen här nedanför, till 1,897, af hvilka 1,496 härrörde från helmjölk och 401 från handskummad vara.

Antalet underhaltiga prof inom den förstnämnda kategorin var 15 eller 1.00 procent, mot 0.65 % år 1911, samt 50 eller 12.5 % af den senare nämnda. Inom sistnämnda kategori var 1911 års procentsats 8.33.

Att helmjölks-profven så sällan hafva företett lägre fetthalt än det fastställda minimum, eller 2.50 %, finner sin förklaring däruti att gränsen blifvit satt alltför lågt.

Beslag äro gjorda å tjugu kroppar eller delar af ko; och hafva 10 gånger varan helt kasserats, 2 ggr delvis, 7 ggr utan vidare återlemnats till egaren, uti 1 fall efter det det sjukliga partiet aflägsnats; summa 20.

Af 41 kalfkroppar hafva 40 helt kasserats och endast 1 återställts till egaren med anmodan att låta varan komma den trängre familjekretsen till godo.

Af 5 svinkroppar eller delar af sådana hafva 4 kasserats och 1 gått hem.

Sistnämnda öde drabbade den enda anhållna fårkroppen.

Tre gånger har ett parti skämd sill fått gå direkt i gropen.

Lungsoten eller tuberkulosen i luftvägarna har under året 1912 krävt 153 offer, 83 man- och 70 kvinkön, af dessa voro 77 man- och 62 kvinkön egentliga stadbor, 6 och 5 förstadsbor samt 3 kvinnor främlingar. På 10,000 personer 31.22.

Läkarvården vid Åbo stads Tuberkulosdispensär har under år 1912 handhafts af med. lic. K. A. A. Grönlund. Som biträde åt läkaren har diakonissan fröken Irene Sjöblom varit anställd.

Till den 1 juni var byrån inrymd uti samma lokal som föregående år vid Ryska Kyrkogatan N:o 34, men från den 25 juni har till anstaltens förfogande ställts en lokal om mottagningsrum, väntrum, ett mindre förrådsrum och kök uti stadens gård vid Slottsgatan 14 B. Från den 1:sta till den 25 juni, medan reparation af den sistnämnda lokalen pågick, voro dispensärens mottagningar inställda, men erhöllo under denna tid dess tuberkulösa patienter och äfven nya konsulterande råd och upplysningar hemma hos läkaren på vanlig mottagningstid.

Dispensärens verksamhet har för öfrigt fortgått enligt samma arbetsplan, som under föregående år, och har mottagning af sjuka egt rum hvarje tisdag och fredag kl. 6—8 e. m. Förutom muntliga råd och tryckta, lättfattliga föreskrifter i hygieniskt hänseende hafva de sjuka erhållit ströskrifterna »Keuh-

kotaudista ja muista tuberkulootisista taudeista» af Dr. N. J. Arppe samt »Lungsoten och hemmet» af D:r Ernst V. Knape. Dessutom hafva patienterna till låns erhållit spottflaskor och tvättpåsar samt i ömmande fall äfven sängar och sängkläder. För desinfektion af upphostningar, linnekläder m. m. har byrån åt de sjuka gratis utgifvit lysol. Vid dödsfall hafva den aflidnes säng- och gångkläder desinficierats å Kommunala Sjukhuset och desinfektion af bostaden utförts af helsovårdsnämndens desinfektionspersonal. Likaså har bostad, från hvilken afflyttning skett, i regel blifvit desinficierad. Mindre penningebidrag för sommarvistelse på landet hafva utgifvits åt 7 personer, 5 patienter hafva erhållit tillfälliga hyresbidrag och 4 patienter understöd i form af bränsle.

Under år 1912 har å byrån undersökts inalles 490 personer. Af dessa ledo 168 af lungtuberkulos. De öfriga utgjorde dels medlemmar af de lungsiktigas familjer, hvilka kallats till undersökning, dels personer lidande af akuta och subakuta lungkatarrer. Af de tuberkelsjuka voro 86 från föregående år och 82 under år 1912 inskrifna.

Naantali. Yleinen terveydentila kaupungissa oli vuoden kuluessa hyvä eikä mitään mainittavaa kulkutautiakaan ole esiintynyt.

Mariehamn. Under året hafva 125 desinfektioner verkställts af sundhetspolisen: 2 mot tuberkulos, 21 mot scarlatina, 3 mot diphteritis och 99 mot morbilli. Dessutom desinficierades under mässlingsepidemin samtliga skollokaler i Mariehamn.

I epidemisjukhuset i Mariehamn hafva under 1912 vårdats 53 patienter: 13 för scarlatina, 6 för diphteritis, 1 för suspect diphteritis och 33 för morbilli. Dessutom hafva i sjukhuset varit intagna 3 mödrar till små sjuklingar. Af scarlatinapatienterna voro 2 hemma från Jomala socken. De intogos i sjukhuset, emedan de voro barn till en folkskolelärare i en skola med ett mycket stort antal elever för att hindra smittans spridning bland skolbarnen, hvilket också lyckades. En af diphteritispatienterna hade sitt hem i Lemlands socken, men intogs i sjukhuset, då detta för tillfället var tomt, för att hindra smittans spridning i Lemland; den för diphteritis misstänkte var en skräddaregesäll från Ryssland, hvilken hade tillfälligt arbete hos en skräddare i staden. Alla de öfriga patienterna voro hemma från Mariehamn. Endast hos en scarlatinapatient komplicerades sjukdomen med en varig otitis media i bägge öronen, alla de öfriga patienterna på sjukhuset utskrefvos som friska utan att hafva fått några komplikationer till sin sjukdom.

Af de smittosamma sjukdomar, som under året förekommo i Mariehamn, uppträdde mässlingen och influensan epidemiskt. Den förra formligen rasade i staden under slutet af oktober och hela november. Smittan hade införts från den åländska landsbygden, från hvars norra del fall af denna sjukdom anmäldes hos provinsialläkaren redan i augusti. Sjukdomen fick en enorm spridning

bland skolbarnen, hvarför de tre lägsta klasserna i reallläroverket efter anmälan af hälsovårdsmyndigheten på orten stängdes af skolstyrelsen för en tid af två veckor, liksom ock förberedande skolan och de två lägsta årskurserna i stadens folkskola voro tillslutna under två veckor. Alla skollokaler i staden blefvo därjämte desinficierade. I december började epidemin, som först visade sig i staden under september med 4 fall, att aftaga, så att under december månad anmäldes endast 11 fall, under det att för oktober finnas antecknade 31 och för november 86 fall. — Influensan var epidemisk endast under februari (17 fall) och mars (14 fall). — Af mässlingspatienterna fingo endast 4 komplikationer, 2 angrepos af kerato-conjunctivitis phlyctaenulosa, och 2 insjuknade en tid efter det sjukdomen upphört, i tuberkulösa åkommor. Intet fall gick till död. Influensan, som förekom under året, var tämligen godartad. 3 fall komplicerades dock med svårartad pneumoni och 1 fall med otitis media ac. Alla influensapatienter tillfrisknade. Scarlatinan under året var ej heller af elak art, i det att blott ett fall komplicerades med varig otitis media och intet fall gick till död. Af diphteritisfallen gick ett till död, de öfriga till hälsa utan komplikationer.

Uusikaupunki. Yleistä viemäriverkkoa laajennettiin tuntuvasti rakentamalla sellainen n. k. Itätorin alueelle, johon paljon yksityisiä johtoja liittyy. Muutenkin ovat useat yksityiset vuoden kuluessa rakentaneet viemäreitä.

Pakollista lihan ja maidon tarkastusta on puuhattu vuoden aikana ja saikin edellinen valtuuston hyväksymisen. Tämän yhteydessä toivotaan saatavan teurastuspakko lopultakin voimaan, vallankin kun sievä, uusi teurastamo jo on olemassa.

Kaivojen puolesta on kaupunki hyvin varustettu ja on niiden puhtaudesta erityistä huolta pidetty. Äskeisin valmistuneet kallioon poratut n. k. timanttikaivot toimivat hyvin ja antaa, varsinkin toinen, runsaasti hyvää vettä.

Asuntohuoneiden desinfisioiminen tuberkulosin tai muitten tarttuvien tautien sattuessa on kaupungin kustannuksella toimitettu.

Pori. Kaupungin valtuustolle lähetti terveydenhoitolautakunta kirjeen, jossa anotaan että keuhkotautiin kuolleen asunto, makuu- ja pitovaatteet saataisiin kaupungin kustannuksella desinfisioida.

Lautakunta päätti viranomaisille ehdottaa, että ihmislannan kuljettamista varten olisi vaadittava täysin tiiviitä ajoneuvoja, jotka olisivat tarkastettavat ennenkuin ne tarkoitukseensa hyväksytään.

Kalenterivuotta 1913 varten yleistä terveydenhoitoa koskevaa menoarviota laadittaessa päätettiin ehdottaa, että desinfisioimisaineiden menoerä korotettaisiin 1,000 markkaan (ennen 500: —) ja erilaisia menoja varten varattaisiin 630 (ennen 230) markkaa.

Marraskuun kokouksessa päätettiin lausunnosta, joka oli annettava kunnansairaalaa ohjesäännön 22:sen pykälän muutosehdotuksesta sekä sairaalan lääkärin palkkiosta. Muutamilla muutoksilla hyväksyttiin sairaalan johtokunnan ehdotus.

Joulukuun kokouksessa päätettiin sen johdosta, että tulirokko oli yhä levenemässä, heti sulkea kaupungissa toimivat kansa-, ammatti- ja oppikoulut, varsinkin kun lukukaudesta oli enään jälellä vaan muutamia päiviä.

Rauma. V. 1911 oli terveydenhoitolautakunta nojautuen 22/12 1879 annettuun asetukseen terveydenhoidosta valtuusmiehille ehdottanut teurastamon rakentamista kaupunkiin, koska nykyään teurastetaan eläimiä, kuten esim. sikoja, miltei joka talossa. Valtuusmiehet antoivat ehdotuksen raueta, mutta jättivät rahatoimikamarille ja terveydenhoitolautakunnalle oikeuden yhteisesti määrätä sellaisen paikan kuin mainittu asetus säätää.

Kun terveydenhoitolautakunta oli tullut selville siitä, että vanha jokiuoma myös levittää pahanhajusia kaasuja, päätettiin muutamia vuosia sitten, että olisi ryhdyttävä mainitun uoman täyttämiseen. Kun pintavedet Sikahaasta ja Leikarista päin pääsevät tämän uoman kautta purkautumaan jokeen, ei sen täyttäminen voinut tulla kysymykseenkään ennenkuin pintavesille hankitaan joku muu sopiva tie jokeen. Terveydenhoitolautakunta sentähden päätti kehottaa rahatoimikamaria laatimaan kustannusarvion viemärin asettamisesta rautatien laskukanavasta suoraan jokeen, siten järjestettynä että 1 ½ metrin korkuinen munan muotoinen sementtitorvi upotettaisiin kadun alle.

Kun ehdotettu viemäri syksyllä valmistui, havaittiin, että liimatehtaasta tunkeutui pahannäköistä ja -hajuista likaa, ja päätettiin kehottaa rahatoimikamaria tekemään paikalla lähempi tutkimus ja ryhtymään tarpeellisiin toimenpiteisiin epäkohdan korjaamiseksi. Kun rahatoimikamari oli saanut viemärin suun korjatuksi, niin ettei tehtaan likavedet päässeet siihen, ja kun tehtaan isännät eivät pitäneet huolta likavesien poisviemisestä muulla tavalla ja lika siis sai valua pitkin katua ja asuntohuoneitten alle, tapahtui ennen kuulumatonta: tehtaan isännät vetivät rahatoimikamarin oikeuteen vastaamaan siitä, etteivät saaneet liimatehtaasta laskea haisevaa likavettä kaupungin rakentamaan pintavesiviemäriin. Tapaus on siksi harvoin sattuva, että ansaitsee mainitsemista. Kun maistraatti syytteen johdosta oli vaatinut terveydenhoitolautakunnan lausuntoa, päätettiin esittää tarkastuksen jälkeen seuraavaa:

Vaikka 22/12 1879 annetussa Terveydenhoitosäännössä Suomessa 21 §:ssä säädetään, että ennenkuin liimakeittiöitä, parkkiota saa kaupunkiin perustaa, on siihen vaadittava terveydenhoitolautakunnan lausunto, eivät kuitenkaan asiakirjat osota, että Maistraatti olisi sellaista lausuntoa terveydenhoitolautakunnalta vaatinut puheenaolevaa liimatehdasta v. 1897 perustettaessa. Terveydenhoitolautakunta ei siis ole tässä suhteessa voinut aikanaan huo-

mauttaa niistä ikävistä epäkohdista mihin nyttemmin on jouduttu. Kun kumminkin sekä vanhemman nahkatehtaan että kyseessäolevan liimatehtaan synnyttämät epäkohdat alkoivat tulla kaupunkilaisille kovin kiusallisiksi, saatiin monien valmistavien toimenpiteiden jälkeen kaupungin terveydenhoitosääntöön 6/10 1905 K. Senaatin vahvistama lisäys, joka kieltää jokeen johtamasta mitään likaa, lika- tai huuhtomavesiä, ellei vesi ole hyväksytyllä ja tarkotustaan täysin vastaavalla tavalla vaarattomaksi tehty. Tämän säädöksen, joka astui voimaan 1/6 1906, täytyy koskea niin hyvin vanhaa nahkatehdasta kuin tätä puheenaolevaa liimatehdasta. Kun sittemmin Sjöbloms Läderindustri A. B:n isännöitsijän pyynnöstä maistraatti 29/6 1906 tekemällään päätöksellä hyväksyi toistaiseksi erinäisillä ehdoilla rakennetut puhdistuslaitteet, tehtiin tällaisia puhdistuslaitteita ainoastaan vanhaan nahkatehtaaseen, mutta ei tähän puheenaolevaan liimatehtaaseen. Terveydenhoitolautakunnan puolesta on kuitenkin vuosien kuluessa useita eri kertoja tehtaan isännistöä huomautettu siitä räikeästä epäkohdasta, että tästä tehtaasta on johdettu aivan luvattomasti rakennettujen johtojen avulla puhdistamatonta likavettä kadulle ja tehtaan ohi juoksevaan vanhaan jokiuomaan (josta lika on jokeen valunut), mutta ilman minkäänlaista tulosta eli parannusta tehtaan puolelta. Kun epäkohta jälleen kävi sietämättömäksi, totesi terveydenhoitolautakunta itse paikalla pitämässään tarkastuksessa 7/8 1911 ennen moneen kertaan tehdyt havainnot, että puhdistamatonta likavettä tästä tehtaasta valuu vanhaan jokiuomaan ja että tehtaan pohjoispuolelta oli vastikään johdettu laiton likavesitorvi, jota myöten niinikään valui pahalta haisevaa sakkaa tähän mainittuun jokiuomaan. Epäkohdan poistamiseksi tehtiin asiassa ilmotus yleiselle syyttäjälle. Koska usein mainittu vanha jokiuoma on aikain kuluessa huomattu epäterveelliseksi, tehtiin terveydenhoitolautkunnan alotteesta esitys sen tukkimisesta valtuustolle, joka määräsikin erityisen rahamäärän maanalaisen sementtiviemärin rakentamiseksi pintavesiä varten Leikarin ojasta Vännin sillan kohdalle jokeen. Kun mainittu viemärijohto oli valmistunut, havaitsi terveydenhoitolautakunta että tähän pintavesiä tarkoittavaan viemäriin tunkeutuikin liimatehtaasta puhdistamattomia laskuvesiä, jonkatähden terveydenhoitolautakunta 11/9 1912 pitämässään kokouksessa päätti kehottaa rahatoimikamaria ryhtymään sellaisiin toimenpiteisiin, ettei puhdistamatonta likavettä valu enempää tähän vastikään valmistuneeseen viemäriin kuin vanhaan jokiuomaankaan. Mitä sellaisiin yksityisten viemäreihin tulee, jotka ovat tehdyt ilman asianomaista lupaa, pyytää terveydenhoitolautakunta huomauttaa 22/12 1879 annetun terveydenhoitosäännön 13 §:stä, jonka mukaan sellaiset pitää omistajan kustannuksella kelpaamattomiksi tehtämän.

Mitä sitten näiden likavesien poisjohtamiseen tulee, päätti terveydenhoitolautakunta, että tehtaan tulee niitä varten rakentaa erityisen viemärin, jo-

hon likavedet saadaan laskea vasta sittenkun ne ovat vaarattomiksi saatetut 29/6 1906 Maistraatin antaman päätöksen mukaisesti.

Koska kuitenkin itse paikalla toimitetussa tarkastuksessa havaittiin, että tehtaasta juoksevia likavesiä oli valunut sekä kadulle että talojen alustoihin ja pihamaille, niin katsoi terveydenhoitolautakunta kohtuulliseksi, että nämä likavedet nyt saadaan kahden viikon aikana, eli siksi kunnes tehdas on viemärin rakentanut, laskea kaupungin rakentamaan viemäriin ehdolla että viemäri tehtaan kustannuksella ja toimesta puhdistetaan, jos se tästä on likaantunut.

Maistraatin ja valtuuston tekemän päätöksen mukaisesti oli Läänin Herra Kuvernööri päätöksellään 19 p:ltä helmik. 1912 vahvistanut ohjesäännön ruokatavarakaupasta asianomaisten noudatettavaksi.

Koska kaupungissa on vielä paljon tuberkuliinillä tarkastamattomia lehmiä, päätettiin hankkia kaupungin eläinlääkärille määräys suorittaa mainittu tarkastus.

Kun muuttoaikana ennenkin on ilmoitettu kaupungissa ilmestyvissä sanomalehdissä, että talojenomistajat tekisivät terveyspoliisille ilmoituksen niistä keuhkotautia potevista vuokralaisista, jotka muuttavat asuntoa, jotta ennen uusien vuokralaisten tultua huoneet saataisin (kaupungin kustannuksella) desinfioiduiksi, niin päätettiin tästä uudelleen ilmoittaa.

Hämeenlinna. Syystä että nykyisen teurastuslaitoksen vuokra-aika päättyy ensi tammikuussa ja laitos, mikäli terveydenhoitolautakunnan tietoon on tullut vuokra-ajan kuluttua tulee siirrettäväksi pois on terveydenhoitolautakunta, jos kohta ei ole selvillä senkö vai rahatoimikamarin olisi otettava alote asiassa, ryhtynyt kysymystä käsittelemään. Lautakunta on tässä tarkoituksessa rahatoimikamarin välityksellä hankkinut insinööri O. Nerolta suunnitelman ja kustannusarvion uutta teurastuslaitosta varten. Mainittua suunnitelmaa tehtäessä ja sen valmistuttua on neuvoteltu eri teurastajien sekä niinikään rahatoimikamarin kanssa, jolla puolestaan ei ole suunnitelmaa vastaan mitään muistutettavaa. Terveydenhoitolautakunta piti yhdeltä puolen välttämättömänä että kaupunki hankkisi laitoksen, mutta toiselta puolen myöskin, että laitos nykyisiin oloihin nähden ja suurempien kustannusten välttämiseksi tehdään aivan yksinkertaiseksi, sitä suuremmalla syyllä kun teurastajat pitävät nykyisen tapaisen laitoksen ainoastaan vähän suurennettuna täysin olojen vaatimuksia vastaavana. Tämän tähden erookin uusi ehdotus vanhasta laitoksesta pääasiassa ainoastaan siinä, että eri huoneet ovat suuremmat ja keskenään sijoitetut toisella tavalla kuin vanhassa laitoksessa ja että on varattu konttoorihuone, missä voidaan myös suorittaa mikroskoopista ja muuta hienompaa lihantarkastustyötä, kun sellainen tulee tarpeelliseksi. Syystä että nykyisen teurastuslaitoksen paikka jo ahtautensa, mutta myöskin sen tähden että uuden kanavan valmistuttua vanha luodaan umpeen on aivan sopimaton on uusi laitos suunni-

teltu sijoitettavaksi kappaleen matkaa eteenpäin vanhasta mutta vastaiselle puolelle ohikulkevaa tietä. — Laitoksen kustannusarvio tekee 14,052: 95.

Valtuusmiehet hyväksyivät kokouksessaan 21. VI terveydenhoitolautakunnan ehdotuksen ja antoivat rahatoimikamarille toimeksi ryhtyä laitosta rakentamaan. Laitoksessa voidaan teurastaa samalla kertaa 36 elukkaa.

Mitään pakollista lihantarkastusta ei Hämeenlinnassa vielä ole käytännössä. Ei ole katsottu voitavan siihen ryhtyä niin kauan kuin kaikki tässä suhteessa on vapaana Helsingissä, jonne täkäläiset teurastajat pääasiassa lähettävät tavaransa. Mutta kun nyttemmin olot alkavat järjestyä Helsingissäkin käy tarkastuksen toimeenpaneminen täälläkin melkeimpä itsestään pakolliseksi, eikä toimenpide enää voi synnyttää sitä vastarintaa, minkä se muussa tapauksessa olisi tehnyt.

Kuten jo viime vuosikertomuksessa mainittiin päätettiin yleisessä kokouksessa joulukuussa 1911 perustaa Hämeenlinnan Tuberkulosin vastustamisyhdistyksen haaraosasto. Yhdistys on vuoden kuluessa lopullisesti järjestäytynyt.

Tampere. Edellisenä vuonna oli nostettu kysymys kulkutautisairaalaan otettujen sairaitten seuralaisten päivämaksun järjestämisestä, ja hyväksyi valtuusto nyt sellaisen määräyksen, että tämä päivämaksu hyväksyttiin 3:ksi markaksi, senkaltaisella poikkeuksella, että seuralaisesta niistä perheistä, joitten vuositulo todistettavasti ei nouse 3,000 markkaan, on tyydyttävä 1:een markkaan 50 penniin päivältä.

Keuhkotautisten huoltola avattiin keväällä vuonna 1911, jolloin se väliaikaisesti saisi käyttää terveydenhoitotoimiston huoneistoa. Kun kokemus kuitenkin osoitti tämän huoneiston monesta syystä aivan puutteelliseksi ja riittämättömäksi, ehdotti huoltolan lääkäri tohtori Anna Vikander kirjelmässä lautakunnalle tammikuun 20 p:ltä 1912, että huoltolalle luovutettaisiin tarpeellinen huoneisto muualta, huomauttaen muiden muassa kaupungin omistamassa talossa Läntisen puistokadun 4:ssä olevaa huoneistoa, josta saataisiin huoltolaa varten tarvittavat odotushuone, vastaanottohuone, jota samalla käytettäisiin laboratorioksi, varastohuone ja eteinen. Lautakunta yhtyi kaikessa tähän tohtori Vikanderin ehdotukseen, jonka se lähetti rahatoimikamarin käsiteltäväksi. Sittemmin luovutettiin mainittu huoneisto puheenaolevaan tarkoitukseen, ja kesällä 1912 saikin huoltola ottaa tämän asianmukaiseen kuntoon sisustetun huoneiston haltuunsa.

Jo kolmisen vuotta sitten oli lautakunta tehnyt esityksen valtuustolle siitä kuinka tärkeätä on, että kaikki Näsijärveen laskevat vientijohdot varustettaisiin puhdistusvehkeillä, niin että Näsijärven vesi, jota käytetään kaupungin vesijohdossa, pysyisi mahdollisimman puhtaana. Joskin tämän johdosta lienee ryhdytty jonkinlaisiin toimenpiteisiin, on asianlaita kuitenkin senlainen, että

Näsijärveen edelleen päästetään likavettä joko aivan puhdistamatta tahi vaillinaisesti puhdistettuna. Tästä syystä kääntyi lautakunta viime vuonna uudelleen valtuuston puoleen esityksellä, että likavientijohdot suunnattaisiin muuanne, tahi että Näsijärveen johtavat laskut varustettaisiin täysin tehokkailla puhdistuslaitoksilla. Kysymystä kehitettäessä rakennuskonttorin ja rahatoimikamarin puolelta, kallistui terveydenhoitolautakunta yhä enemmän sille kannalle, että likavedet Näsijärven rantaseuduilta saakka olisivat johdettavat Pyhäjärveen. Mutta myöskin Pyhäjärven suojeleminen likaisuudesta ei mitenkään saisi jäädä huomioonottamatta.

Sittenkuin valtuusto jo edellisenä vuonna oli vahvistanut lopullisen rakennusalueen neljännentoista kaupunginosan itäpuolella uudistettavaa kunnallissairaalaa varten ja tämän uudistushankkeen nopeata toteuttamista varten asettanut erityisen valiokunnan, esitti tämä valiokunta ehdotuksensa, jonka mukaan ensi tilassa olisi rakennettava uusi mielisairaalarakennus 150:lle sairaalle 350,000 markan kustannuksella. Lautakunta tarkasteli tehtyä ehdotusta, jota se kaikissa osissa kannatti, erittäin huomauttamalla, ettei 150 potilasta varten aijottua mielisairaalaa voitu pitää liian suurena, kuten muutamilta puolin oli mainittu. — Arkkitehti Federleyltä, joka oli tehnyt luonnospiirustukset aijottua sairaalaa varten, ehdotettiin tilattavaksi lopulliset piirustukset.

Kun syksyllä oli ilmaantunut tavallista hieman monilukuisempia lavantauti-tapauksia, lähetettiin näytteitä vesijohtovedestä Yliopiston terveydenhoidolliseen laitokseen tutkittavaksi lavantautibacillien ja muun likaisuuden suhteen; antamassaan lausunnossa tutkimusten tuloksista ilmoitti laitos että vedessä ei voitu keksiä lavantauti- tahi muita vahinkobacillia.

Elintarpeitten Tarkastusasemalla vuonna 1912 suoritettujen tutkimuksien luku oli kaikkiaan 1,147, joista kemiallisia 891 sekä bakteriologisia 256. Näistä oli joko aseman omasta alotteesta tai viranomaisten pyynnöstä tehtyjä 992 ja yksityisten tutkittavaksi tuomia 155. Yksityisten analyseistä saatiin kaikkiaan maksua 770 mk. 25 p.

Lahti. Kokouksessaan tammikuun 11 päivänä antoi terveydenhoitolautakunta erityisen toimikunnan tehtäväksi laatia ehdotuksen järjestysohjeiksi parturin- ja käherrysliikkeen harjoittajille Lahden kaupungissa. Sittenkuin toimikunta oli ehdotuksensa laatinut, vahvisti sen maistraatti 7 päivänä marraskuuta.

Kun niissä pikkuteurastamoissa, jotka sijaitsivat osaksi kaupungin alueella, mutta suurimmaksi osaksi ulkopuolella kaupunkia, vallitsi mitä räikeimmät epäkohdat, niin hyvin niiden asemaan (useinkin lantasäiliöiden vieressä) kuin niissä vallitsevaan siisteyteen ja järjestykseen nähden, ehdotti terveydenhoitolautakunta että maistraatti kieltäisi niissä teurastettua lihaa kaupungissa myömästä. Maistraatti ryhtyikin asian vaatimiin toimenpiteisiin, jonka

seuraukset heti näkyivätkin: toisissa teurastamoissa toimeenpantiin tarpeellisia parannuksia ja toiset lakkasivat kokonaan toiminnasta.

Kokouksessaan joulukuun 7 päivänä päätti terveydenhoitolautakunta ehdottaa maistraatille, että maistraatti ryhtyisi toimenpiteisiin sen suuntaisen määräyksen aikaansaamiseksi ettei Lahden kaupungissa saataisi myödä maitoa, ellei asianomainen maidonmyöjä eläinlääkärin antamalla todistuksella voi näyttää, että maito on saatu karjasta, joka on tuberkulosista vapaa. Kysymys ei ennen vuoden loppua kerinnyt asianomaisissa virastoissa tulla loppuun käsitellyksi.

Viipuri. Sittenkun terveydenhoitolautakunta, kuten sen kertomuksessa tätä edelliseltä tahi 1911 vuodelta kerrotaan, kaupunginvaltuusmiehille syyskuun 18 p:nä 1911 lähettämässään kirjeessä lähemmin esiintuomista syistä oli esittänyt, että kaupungin puolesta asetettaisiin avioliiton ulkopuolella syntyneille lapsille holhooja, jonka velvollisuus olisi pitää luettelo tällaisista kaupungissa ja sen esikaupungeissa löytyvistä lapsista, hankkia takuu siitä, että lapsi äidin taikka läheisten omaisten kautta saa hoidon, kunnes se voi itsensä elättää, tahi muussa tapauksessa valvoa, että lapsen isä joko hyvällä suostuu antamaan lapsen hoitoa varten tarpeellisen avustuksen tahi tuomioistuimen kautta pakoitetaan siihen kuin myös valvoa että tämä maksu säännöllisesti suoritetaan, hyväksyivät kaupungin valtuusmiehet sittemmin kokouksessaan seuraavan joulukuun 8 päivänä tämän esityksen, myöntämällä 1,700 markan vuotuisen määrärahan, josta 1,200 johtajan palkaksi ja 500 markkaa tarverahoiksi ja vahvistaen toimistolle terveydenhoitolautakunnan esityksestä ohjesäännön; toimisto avattiin 19 ¼ 12. Toimiston tarverahoista on vuoden kuluessa käytetty ainoastaan 244 markkaa 54 penniä, syystä että asianomaisten oikeuksien pöytäkirjat niistä asioista jotka ovat oikeuksissa olleet vireillä, eivät ole olleet ennen vuoden loppua lunastettavina joten niiden lunastus on suoritettava ensi vuoden tarverahoista, joiden määrä asian näin ollen tuskin tulee riittämään saman vuoden tarpeisiin.

Tammikuun ylimääräisessä kokouksessa oli esillä ehdotus ohjesäännöiksi Viipurin kaupungin mielisairaalaa varten sisältäen ohjesäännöt laitoksen lääkäriä, ylihoitajatarta ja laitoksen taloudellista hoitoa varten. Sittenkuin ehdotus oli vielä lääninsairaalan ylösottolaitoksen johtajan, tohtori M. J. Kiljanderin tarkastettavana, lähetettiin se hänen tekemine korjauksineen valtuuston hyväksyttäväksi.

Maitokaupan valvomisen suhteen päätti terveydenhoitolautakunta kokouksessaan joulukuun 2 päivänä valtuustolle esittää että maitokaupan valvominen joka nykyään on elantoaineiden tarkastusaseman johtajan toimena, annettaisiin toimeksi erityiselle henkilölle, joka elantoaineiden tarkastusaseman yh-

teydessä eli siihen alistettuna ei ainoastaan toimittaisi kaikki maitokaupan valvomiseen kuuluvat tehtävät itse kaupungissa vaan myöskin tekisi vastedes laadittavan suunnitelman mukaan säännölliset tarkastukset niissä maitokartanoissa, mistä maitoa tuodaan kaupaksi kaupunkiin.

Vaadittuja lausuntoja on terveydenhoitolautakunta jättänyt kaupungin valtuustolle: Selvityksen mitä lisäkustannuksia uuden tarttuvia tautia varten aijotun paviljongin sisustaminen ja käytännössä pitäminen tulisi kaupungille tuottamaan sekä tietoja kuinka paljon viime aikoina on ollut kunnallissairaalassa sairaita kaupungista ja kuinka paljon muilta paikkakunnilta. Maistraatille on annettu lausunto poliisilaitoksen etsivän osaston ja ensimäisessä poliisivartiokonttorin huoneustossa sijaitsevien koppien puutteellisuuksista.

Tuberkulositautisten asunnoissa on toimitettu desinfektioneja 15 kertaa.

Difteriataudin määräämiseksi on kaupungissa toimivien lääkärien lähettämissä kokeissa tehty bakteriologinen tutkinto kaupungin sairashuoneen laboratorissa 326 kertaa: 94 kertaa löytyi difteriabasillia. Muualta on lähetetty kokeita tarkastettavaksi 5 kertaa, niissä ei ole löytynyt difteriabasilleja.

Hamina. Vesi kaupungin kaivoissa — 8 kaivoa kaupungin eri osassa — on kemiallisesti tarkastettu; tulos oli että vesi oli huononpuleista. Ainoastaan Viipurin esikaupungin kaivossa oli vesi kaikenpuolin hyvä ja linnankaivon vesi kaupungissa oli jokseenkin hyvä; vesi muissa kaivoissa oli huono.

Koska makit ja käymälät ylipäänsä ovat huonossa kunnossa — maakuoppa on vielä tavallinen ja maanperä senvuoksi likaantuu, mikä juuri vaikuttaa että vesi kaivoissa on huononpuoleista ja koska mitään parannusta tähän ei voi saada ennenkuin terveydenhoitoohjesäännöt muutetaan, on terveydenhoitolautakunta anonut että valtuusto ryhtyisi toimenpiteisiin uuden terveydenhoitoohjesäännön aikaansaamiseksi. Valtuusto onkin sittemmin asettanut komitean laatimaan uutta ohjesääntöä.

Terveydenhoitolautakunta on laatinut uuden ehdotuksen teurastushuoneen rakentamiseen. Haminan säästöpankin esimiehet ovat kaupungille lahjoittaneet tähän tarkoitukseen Smk. 10,000.

Kotka. Difteriaa ja scarlatinaa on kyllä ilmestynyt vuoden kuluessa mutta ne eivät ole kuitenkaan päässeet laajemmalle leviämään, syystä että sairaat ovat heti taudin alussa otettu sairaalaan ja tarkka desinfisioiminen pantu toimeen kodissa.

Kulkutautisairaalassa on vuoden kuluessa hoidettu 24 scarlatina- ja 41 difteria- kohtausta.

Huomioon on otettava että vaan 22 tapauksessa on tuberkuloosi ollut kuolemanaiheuttaja. 10,000 henkilöä kohti tulee siis noin 20 tuberkuloosiin kuollutta, joka taas ei ole enemmän kuin muillakaan paikkakunnilla Suomessa.

Kaupungissa työskentelee tuberkuloosinvastustamisyhdistys, joka jo kaksi vuotta on ylläpitänyt huoltolaa, jossa moni köyhä keuhkotautinen on saanut apua ja hoitoa.

Toivottava on että valtuusto myöntyy terveydenhoitolautakunnan pyyntöön saada entiselle lasitehtaan alueelle perustaa pienen keuhkotautisairaalan, johon voisi sijoittaa heikkoja keuhkotautisia saadakseen heidät pois kodeista, joissa he ahtauden takia eivät saa hoitoa ja joissa he voivat tautia levittää tartuttamalla kotiväkeä.

Mitä kaupungin kaivoihin tulee on juomaves yleensä viime aikoina suuresti parantunut, kun likaviemärijohto kaupungissa on yhä laajemmalle jatkettu. Kuitenkin on vesijohto kaupungissa kipeän tarpeen vaatima, ja onkin asiassa tultu niin pitkälle että alustavat työt viranomaisten puolelta on tehty.

Lappeenranta. Terveyspoliisi on neljä kertaa vuodessa tarkastanut pihat, tarhat ja hyyskät. Hänen ilmoituksestaan on annettu useita muistutuksia. Lautakunta on myöskin kokonaisuudessaan pitänyt tarkastuksia, joiden perusteella sitten on annettu muistutuksia.

Ruokatavarakauppoja on poliisi tarkastanut aina vähän väliä.

Kolmestatoista kaivosta on lähetetty vettä Helsinkiin kemiallista tarkastusta varten. Näistä oli kahdessa kaivossa vesi kelpaamatonta juomavedeksi.

Käkisalmi. Yleinen terveydentila on kaupungissa vuonna 1912 ollut kohtalaisen hyvä. Tarttuvia tautia ei ole paikkakunnalla liikkunut suuremmassa määrässä.

Kurkkumätä-tapausten jälkeen ja sellaisissa kodeissa, joissa on joku henkilö kuollut keuhkotautiin, on kaupungin sairaanhoitajatar toimittanut desinfisioimista formaliinihöyryllä ja lysoolilla.

Terveydenhoidollisista toimenpiteistä mainittakoon, että kaupungin valtuusto antoi insinööri T. Vuoren toimeksi asettaa kiintopisteet kaupungissa, toimittaa uusi korkomittaus kaupungin alueella ja laatia suunnitelma likaviemäriä varten, jota suunnitelmaa kaupunki vähitellen rupeaa toteuttamaan.

Yleinen teurastuslaitos kaupungissa avattiin yleisön käytettäväksi vuoden lopulla. Vuoden lopulla tuli myös tieto siitä, että Viipurin läänin kuvernööri oli vahvistanut valtuuston laatimat ohjesäännöt terveyspoliisia varten ja annettiin terveydenhoitolautakunnan toimeksi viran auki julistaminen. Teurastamoa varten laaditut ohjesäännöt on kuvernööri niinikään vahvistanut.

Sortavala. Terveydenhoitolautakunta on toimittanut tavanmukaisia hygienisiä tarkastuksia useammissa paikoin, jota paitsi terveyspoliisi yksinään on tehnyt 215 tarkastusta pihoissa ja kaatopaikoilla sekä 163 tarkastusta leipomoissa, ruokatavarakaupoissa ja makkaratehtaissa. Huomatuista epäkohdista on asianomaisille annettu muistutuksia 32 tapauksessa. Sitä paitsi on toimitettu useita tarkastuksia kaupungin yömajoissa ja kahviloissa. Ja on yksi yö-

maja terveydenhoitolautakunnan toimesta sulettu. Sakkoon on saatettu 2 talonomistajaa terveyssääntöjen rikkomisesta ja yksi lihakauppias pilaantuneen lihan myymisestä.

Tarttuvan taudin kohtauksissa on terveyspoliisi 9:ssä tapauksessa toimittanut huoneuston desinfisioimisen käsittäen yhteensä 32 huonetta. Desinfisioiminen on toimitettu formaliinilla.

Mikkeli. Terveydentila on ollut vähemmin tyydyttävä. Vuoden alussa ilmestyi erittäin vaikeaa anginaa, 146 ilmoitettua tapausta; loka-, marras- ja joulukuussa raivosi erittäin vaikea difteriatauti, jollaista tuskin meidän paikkakunnallamme ennen on esiintynyt. Sairaitten luku teki 59, joista 6 kuoli, syystä ettei heitä aikanaan saatettu lääkärin hoitoon. Myöskin ilmestyi vuoden ajalla yksityis-tapauksina typhus abdominalis kohtauksia (7 tapausta), johon sairastuneet paranivat. Vatsarikot (58 ilmoitettua tapausta) olivat myöskin lievempää laatua.

Sittenkuin kaupunkiin nyttemmin on rakennettu vesijohto on kaupungin 3 yleistä kaivoa terveydenhoitolautakunnan toimesta ja valtuusmiesten määräyksestä vuoden 1913 kuluttua suljettava ja vähempivaraisille kaupungin eri osissa maksuttomat vesipostit rakennettavat.

Sen johdosta, että vesiklosetteja on asetettu taloihin ja likavesi johtuu satamaan, on kaupungin satamavesi kuluneella vuodella kolmasti tutkittu sekä kemiallisesti että bakterioloogisesti eikä ole huomattu veden olevan terveydellisessä suhteessa vahingollista. Tarkastuksia tulee toimitettavaksi myöskin tulevan vuoden kuluessa.

Kaikki täällä rekisteröidyt matkustajalaivat tarkasti terveydenhoitolautakunta kaksi kertaa purjehduskaudella; yhdessä huomattiin syytä muistutuksiin ja ilmoitettiin siitä kuvernöörille syytteen nostamista varten asianomaista vastaan.

Kolme leipomon omistajaa on ilmoitettu syytteesen leipomolain rikkomisesta.

Formaliinidesinfisioimista tarttuvien tautien jälkeen on terveyspoliisi toimittanut 66 kodissa, sitäpaitsi 3 kertaa kaupungin kansakoulussa.

Savonlinna. Yleinen terveydentila on kaupungissa ollut vuoden kuluessa jotensakin tyydyttävä. Varsinaiset kulku- ja tarttuvat taudit eivät ole viime vuonna paikkakuntaa kovin rasittaneet.

Kulkutauteihin kuoli vuoden kuluessa 9 henkeä, joista 5 tulirokkoon, 2 lavantautiin ja 2 hinkuyskään.

Keuhkotautia sairastavia on Savonlinnan kaupungissa vuonna 1912 ollut verrattain vähän. Kuluneena vuotena kuoli keuhkotuberkuloosiin 7 henkeä, eli 1,000 asukasta kohti 1.9.

Kuumesairaala, jota jo kauan on kaivattu kaupungissa, valmistui syksyllä, ja avattiin syyskuun 30 päivänä, jolloin ensimäinen potilas otettiin sinne. Yhteensä on 12 sairasta ollut hoidettavana sairaalassa v. 1912.

Kaupungin desinfektööri on v. 1912 toimittanut kolmattakymmentä formalini- ja lysoolipuhdistusta tarttuvien tautien jälkeen.

Suureksi hyödyksi terveydenhoidolle on niinikään ollut kaupungissa oleva synnytyslaitos, jota paljon on käytetty, sekä myöskin pienten lasten tarha, jossa lapset maksavat vain 5 penniä päivässä ja saavat siihen hintaan paitsi hoitoa myös yhden ruokaaterian päivässä.

Kuopio. Isorokon ilmaantumisen tähden kaupungissa ja sen lähiseudussa päätti terveydenhoitolautakunta:

1:o. Sanomalehti-ilmoituksilla kehoittaa kaupunkilaisia, joita ei ole 10 vuoteen uudelleen rokotettu, heti rokotuttamaan itsensä, sekä vanhempia, joiden lapset eivät vielä ole rokotetut, viemään heidät heti rokotettavaksi, samalla ilmoitettiin että rokotus on maksuton.

2:o. Tilata rokotusainetta Helsingistä 1,000 hengelle.

3:o. Kun voi olla mahdollista että terveydenhoitoviranomaisten täytyy estääksensä isorokon levenemistä, ryhtyä laajoihin vaatteiden, huoneustojen y. m. puhdistus ja desinfisioimistoimiin, jotka asianomaisissa voisivat synnyttää tyytymättömyyttä, jopa vastustushaluakin, päätettiin kääntyä poliisiviranomaisten puoleen pyytäen tällaisissa tapauksissa mahdollisesti tarvittavaa virka-apua.

Rokottamiskehotusta noudatti tämän johdosta yli 500 henkeä, jota paitsi säännöllisen rokotuksen alaiseksi tuli kaupungissa 263 lasta ja muilla paikkakunnilla Kuopion kirjoissa olevia lapsia 17.

Pohjois-Savon keuhkotaudin vastustamisyhdistyksen huoltamistoimisto on pidetty auki lääkärin tarkastuksia varten tiistaina ja perjantaina kl. 1—½ 3. Diakonissan vastaanottotunnit ovat olleet joka arkipäivänä kl. 12—2. Lääkärinä on ollut lääket. lis. Eva Piispanen ja sairaanhoitajattarena diakonissa Erika Pulkkinen.

Lääkärin vastaanottotunneilla on käynyt 441 henkilöä 610 eri kertaa. Näistä on 329 ollut Kuopiosta ja 112 maaseudulta. Ysköksiä on tarkastettu 260 eri kertaa. Sairaista on 58 ollut Kuopiosta; 52 on ollut varmasti keuhkotuberkulosia sairastavia ja 20 epäilyksen alaisia; 27 miestä, 29 naista ja 2 lasta on sairastanut keuhkotautia. Näistä on kuollut 18.7 naista, 1 lapsi ja 10 miestä.

Diakonissan vastaanottotunneilla on ollut 1,300 käyntiä, kodeissa on hän käynyt 1,925 kertaa. 28 vuoteenomaista sairasta on ollut hänen hoitonsa alaisena. 33 kotia on kuoleman tahi poismuuton perästä puhdistettu formalinilla.

Toimiston tavaroita, yskösastioita, pulloja ja kuumelaseja sekä lysoolia on annettu 64 henkilölle, näistä 21 maaseudulta.

Kesäsiirtolassa Siilinjärven Tarinaharjulla oli 2 kuukauden aikana yhteensä 15 sairasta Kuopion kaupungista, toiset olivat koko ajan, toiset muutaman viikon. Painon lisäys vaihteli 1.5—7.8 kiloon.

Iisalmi. Terveydenhoitolautakunta pyysi rahatoimikamaria ryhtymään toimiin uusien kaivojen hankkimiseksi kaupunkiin, sillä kelvollisesta juomavedestä on edelleen ollut suuri puute.

Katsoen siihen että tähän asti käytännössä olleesta tavasta että varakkaammat itse ja ainoastaan köyhäin asunnoissa kaupunki, kustantaa desinfisioimisen tarttuvia tautia ilmaantuessa, on ollut ikävyyksiä ja hankaluutta, jopa suoranaista haittaakin, asianomaiset kun ovat tahtoneet desinfisioimisesta johtuvien kustannusten pelosta salata taudintapauksia, joissa ovat arvelleet desinfisioimisia tulevan kysymykseen, niin ehdotettiin valtuustolle että desinfisioiminen, milloin se terveydenlautakunnan määräyksestä on toimitettava, tehdään kaupungin kustannuksella paitsi milloin suurempia huoneustoja on desinfisioitava tai milloin asianomaisen pyynnöstä ja lääkärin suostumuksella tarttuvata tautia sairastavaa hoidetaan kotona, jolloin desinfisioiminen toimitetaan asianomaisten omalla kustannuksella.

Viime vuoden lopussa valmistuneelle teurastamolle laati rahatoimikamari vuoden alussa järjestyssäännöt, joista terveydenhoitolautakunta antoi lausuntonsa.

Likaviemärirahaston kartuttamiseksi pyysi terveydenhoitolautakunta valtuustolta anniskeluyhtiön voittovaroista Smk. 5,000: — ja myönsi valtuusto Smk. 1,000: —, joten rahasto nyt kasvaneine korkoineen on Smk. 29,960: 62.

Joensuu. Terveydenhoitolautakunta kokoontui vuoden kuluessa viisi kertaa. Toukokuun 31 p:n kokouksessa katsottiin olevan kohtuullista myöntää kaupunginsairaalan hoitajattarille samana kesänä yhden kuukauden kesäloma ja suorittaa terveydenhoitolautakunnan käyttövaroista sijaisten palkkiot. Samalla päätettiin ehdottaa valtuustolle, että hoitajattaret tästedes joka kesä saisivat kuukauden kesäloman ja sijaisten palkkiot suoritettaisiin kaupungin varoista. Vielä päätettiin ehdottaa, että sairaalan ylihoitajattaren palkka korotettaisiin tulevan vuoden alusta 50 markasta 75 markkaan kuussa ja alihoitajattaren 30 markasta 50 markkaan. Kaikki nämä tehdyt ehdotukset saavuttivat valtuustossa hyväksymisen.

Syyskuun 30 päivän kokouksessa tarkastettiin rahatoimikamarin ehdotus torikaupan ohjesäännöksi ja ruokatavarakaupan ohjesääntöehdotus.

Tavanmukaisissa pihojen kevät- ja syys-tarkastuksissa huomattujen puutteellisuuksien johdosta ilmoitettiin 9 talonomistajaa syytteesen asetettavaksi. Yhtä makkaratehdasta ja yhtä puolukkain ostajaa vastaan pyydettiin nostettavaksi syyte siivottomuudesta. Yksi asunto, jonka kunnollisuudesta oli pyy-

detty terveydenhoitolautakunnan lausuntoa, katsottiin asumiseen kelpaamattomaksi.

Vasa. Dödligheten i tuberkulos under 10-års perioden 1900—1909 samt åren 1910, 1911 och 1912 utgjorde på 1,000 lefvande per år: 1900—1909: 4.2, 1910: 3.6, 1911: 3.7 och 1912: 4.3. I denna sammanställning framstår 1912 med en tuberkulosdödlighet, som är större än densamma åren 1910 och 1911 och som äfven öfverstiger tioårs-perioden 1900—1909. Siffrorna för år 1912 äro icke fullt kommensurabla med siffrorna för de föregående, särskildt för de närmast föregående åren, i det att i dödsstatistiken för 1912 äfven dödsfallen bland den i staden kyrkskrifna, men utanför dess område i Dragnäsbäck-Mustasaari boende befolkningen äro medräknade. Bland de där boende inträffade 15 dödsfall i tuberkulos. Droge man bort dessa 15 från 93, skulle återstå 78 eller 3.6 på 1,000 lefvande. En riktigare föreställning om tuberkulosens utbredning bland stadens befolkning får man, enligt min mening, om äfven dessa fall observeras. Billigare hyror föranleda allt flere stadsbor att flytta till Dragnäsbäck, och det ser ut som om särskildt familjer med tuberkelsjuka medlemmar skulle söka sig dit. Af 40 dödsfall där voro 15 i följd af tuberkulos, d. v. s. 37.5 %, under det att af samtliga 348 dödsfall 26.7 % hade framkallats af denna sjukdom.

Framför andra söka sig de fattiga för ernående af billigare lefnadskostnader utanför stadens område, och härjar tuberkulosen mest bland dem. Härigenom åstadkommes i viss mån en sanering af själfva staden, men å andra sidan måste en anhopning af tuberkulosister i denna förstad bidraga till sjukdomens utbredning, ty några sanitära försiktighetsåtgärder, egnade att hindra sjukdomens spridning, torde icke företagas, och osnyggheten såväl inom som utomhus är där mångenstädes vämjelig.

Af år 1912 aflidna tuberkelsjuka voro 9 intagna på fattiggården, 2 på kommunala sjukhuset, 1 på länesjukhuset och 1 på Nummela sanatorium. De allra flesta dogo således i sina hem. För att hindra sjukdomens utbredning borde dock plats på sjukvårdsinrättning kunna beredas åt alla mera framskridna fall af öppen tuberkulos.

Att staden icke vid sitt kommunala sjukhus har en paviljong för lungsotssjuka är beklagligt. Såsom det nu är, kunna sådana sjuka endast undantagsvis intagas på sjukhuset, och det kännes för de vid sjukhuset anställde läkarena tungt att gång på gång nödgas afvisa inträdessökande tuberkulosister.

På fattiggårdens afdelning för lungsotssjuka skulle väl flere sjuka kunna mottagas, än de som komma dit. Men faktum är att ingen godvilligt går in där. Hopp om förbättring kvarstår till det sista hos enhvar lungsiktig, och att gå till fattiggården betyder enligt hans uppfattning att låta hoppet fara. Denna omständighet torde vara en orsak till den förenämnda motviljan.

Understödsbyrån för lungsiktiga har likasom tidigare varit inhyst i hälsovårdsnämndens lokal. Planen för dess verksamhet finnes i föregående årsberättelser angifven. Byrån skötes af andra stadsläkaren. Under året besöktes byrån af 90 lungsiktiga eller 21 män, 49 kvinnor och 20 barn under 15 år. Under året inskrefvos nya 44 eller 7 män, 30 kvinnor och 7 barn. I byråns journal finnas antecknade 222 lefvande lungsotister inom kommunen; däraf dock en del med läkt tuberkulos.

Sommarkolonin för barn från lungsiktiga hem var under tiden 10 juni—8 augusti internerad i Iskmo folkskolas lokal under lärarinnan Maria Westbergs ledning. Hälsotillståndet var godt och torde barnen haft god nytta af friluftslifvet, om man får döma af vikttillökningen, som för de 24 internerna i medeltal var 3 kilo med växlingar från 1—7 kilo.

Barnens ålder växlade från 5—13 år.

Kostnaderna för kolonin utgjorde Fmk 1,736: 98.

I skrifvelse af den 17 januari anhöllo stadsfullmäktige om hälsovårdsnämndens utlåtande angående tandläkaren A. Åhmans ansökan om anslag från utskänkningsaktiebolagets vinstmedel för beredande af kostnadsfri tandvård åt stadens folkskolebarn samt för upprätthållande af en tandpoliklinik för mindre bemedlade, och beslöt nämnden vid sammanträde den 6 februari förorda bifall till denna ansökan, dock med skyldighet för Åhman att afgifva årsredogörelse öfver tandpoliklinikens verksamhet enligt formulär, godkändt af hälsovårdsnämnden.

Åt tandläkaren Åhman beviljades sedermera ett anslag af 3,000 mark för tiden 1 juni 1912—1 juni 1913.

Hofrättsrådet C. Carp, hofrättsnotarien baron E. Palmén, stadsingeniören K. A. Lassenius, doktorn K. Boucht och förste stadsläkaren K. Ekholm hade i egenskap af utsedda kommittérade uppgjort förslag till hälsovårdsordning för staden. Detta förslag öfversändes den 8 november 1911 af stadsfullmäktige till hälsovårdsnämnden för afgifvande af utlåtande.

Sedan tekniska klubben och stadsveterinären satts i tillfälle att yttra sig om förslaget, upptog nämnden detsamma till granskning under flere sammanträden 1912 och gaf vid möte den 10 maj sitt yttrande, som föreslog ändringar i 37 af dess 128 §§.

Förslaget blef sedan behandladt af stadsfullmäktige och insändt till guvernörens fastställelse.

I en till stadsfullmäktige ställd skrift hade handlanden Tuomas Laurell föreslagit att fullmäktige måtte vidtaga åtgärder för införande i staden af kontroll öfver tillsaluhållet smör. I bref af den 25 september anhöllo stadsfullmäktige om hälsovårdsnämndens utlåtande öfver detta förslag. I likhet med handlanden Laurell ansåg nämnden kontroll af tillsaluhållet smör vara önskvärd, och

efter konsultation med mejerikonsulenten Arvid Rosenberg uppgjordes förslag till bestämningar angående kontroll af smörhandeln.

Tillika föreslog nämnden att dessa bestämningar skulle intagas i förslaget till hälsovårdsordning för staden Kap. II D., hvilket handlar om handeln med mjölk, samt att där ingående bestämningar om saluplatser, proftagning m. m. skulle gälla såväl för mjölk som för smör.

Detta nämndens förslag blef med en mindre ändring af stadsfullmäktige antaget.

Redan 1904 hade hälsovårdsnämnden på anmodan af stadsfullmäktige uppgjort förslag till obligatorisk köttbesiktning. Detta förslag antogs af stadsfullmäktige, men fastställdes icke af guvernören. Frågan om köttkontroll hvilade därefter till 1910, då den åter upptogs af hälsovårdsnämnden. För stadsfullmäktige framhölls att köttkontroll borde fås till stånd samt anfördes, hurusom konsulenten för nötkreaturstuberkulosens bekämpande H. Tallgren uti tvenne till nämnden riktade skrifvelser påpekat att kött af tuberkulösa kreatur torgföres i staden samt att åtgärder borde vidtagas för beifrandet af sådan oloflig försäljning.

Stadsfullmäktige funno emellertid nu att obligatorisk köttbesiktning skulle innebära inskränkning af den rätt till handel med landtmannaprodukter, som enligt gällande näringslag tillkommer allmoge och lägenhetsinnehafvare, samt att sådan besiktning icke kunde ifrågakomma. Däremot ansågo fullmäktige det vara önskvärdt att föreskrifva besiktning och stämpling af köttet af de kreatur, hvilka slaktas i stadens slaktinrättning, samt att äfven åt försäljare af annorstädes slaktadt kött borde beredas tillfälle att, om de så önskade, få sitt kött besiktigadt.

Gentemot denna uppfattning dristade sig hälsovårdsnämnden att framhålla §§ 32 och 33 i gällande hälsovårdsstadga samt att enligt dem enhvar, som till försäljning utbjuder matvaror, är skyldig att tillåta desamma underkastas den undersökning, vederbörande myndighet kan finna nödig i afseende å utredning, huruvida de äro för hälsan skadliga eller till näringsmedel otjänliga.

Denna hälsovårdsnämndens invändning förmådde emellertid icke rubba stadsfullmäktiges uppfattning i ärendet, och beslöto de den 7 september 1910:

»att köttet af alla de kreatur, som slaktas i stadens slaktinrättning, bör besiktigas och stämplas samt att äfven försäljare af annat kött kunna, om de så önska, få köttet undersökt och stämplat i slaktinrättningen, hvarvid undersökningen är afgiftsfri utom såvidt angår kött, som är afsedt att exporteras.»

Den 11 september 1912 riktade hälsovårdsnämnden ånyo till stadsfullmäktige en skrifvelse i köttbesiktningsfrågan.

I skrifvelse af den 25 september anhöllo stadsfullmäktige att nämnden måtte inkomma med närmare utredning, huru köttbesiktningen anordnats uti andra städer i landet och särskildt i Tammerfors. Med anledning häraf sände nämnden till fullmäktige vid möte den 26 november följande handlingar:

1. afskrift af besvärsakt, innehållande af särskilda personer anförda besvär öfver guvernörens beslut angående slakt, köttbesiktning m. m. i Tammerfors,
2. afskrift af Kejserliga Senatens utslag å förenämnda besvär,
3. Tampereen kaupungin teurastuslaitoksen ohjesääntö,
4. Tampereen teurastuslaitosta koskevia sääntöjä,
5. Järjestyssääntö teurastamisesta sekä lihan tarkastamisesta ja myynnistä Tampereella,
6. Viipurin kaupungin valtuusmiehet, N:o 10, 1912,
7. stadgar för köttkontrollstationen i Kotka,
8. regler för köttbesiktning och handeln med köttvaror i Gamlakarleby,
9. Oulun terveydenhoitolautakunnan vuosikertomus vuodelta 1899.

Hälsovårdsnämnden fick sedermera i uppdrag att till stadsfullmäktige inkomma med förslag till anordnande af obligatorisk köttkontroll. Detta förslag blef färdigt under år 1913.

Vid sammanträde den 7 oktober beslöts att det s. k. kolerasjukhuset skulle upplåtas till extra epidemisjukhus. Tyfuspatienter fyllde nämligen den afdelning af kommunala sjukhusets epidemipaviljong, som vanligen var för skarlakansfeber reserverad. För att emellertid, i händelse af behof, kunna på sjukhus mottaga patienter med skarlakansfeber eller med annan epidemisk sjukdom voro sjukrum nödvändiga, och anhölls hos stadsfullmäktige om ett anslag af 1,000 mark för detta extra epidemisjukhus samt att dessa medel skulle få tagas från de 3,000 mark, som för bekämpande af kolera, pest eller annan farsot beviljats, men icke torde komma att behöfvas för sistnämnda ändamål.

Anslaget beviljades, och sjukhuset öppnades den 8 november.

Vid samma möte beslöts att i cirkulär till samtliga bageriinnehafvare uppmärksamgöra dem på § 14 af ordningsföreskrifter för bagareyrket den 16 juli 1908, som bestämmer att arbetarena i bagareyrket skola prestera läkareintyg öfver sitt hälsotillstånd.

För att sådana läkareintyg skulle mot relativt liten afgift erhållas, hade nämnden låtit trycka blanketter, hvilka läkaren egde ifylla och hvilka afgiftsfritt honom tillställdes.

Kristinestad. Några särskilda sanitära åtgärder hafva under året ej vidtagits. Renhållningen i staden har öfvervakats af hälsovårdsnämndens tillsyningsman, som äfven verkställt besiktningar af stadens bagerier, korfmakerier och matserveringsställen. Regelbunden matvarubesiktning har liksom tidigare

hvarje torgdag handhafts af tillsyningsmannen, som därvid beslagtagit en nötkreaturskropp för tuberkulos, 2 svinkroppar för rödsjuka, 3 kalfkroppar för varbildning, 1 fårkropp för gulsot, 3 st. lungor för bölder samt 31 st. lefrar för lefvermask.

Desinfektioner medels formalinrökning hafva verkställts 24 gånger.

Kaskö. Liksom under tidigare år hafva stadsfullmäktige äfven nu beviljat anslag för bekostande af fria bad två gånger i månaden åt eleverna vid stadens folkskola och de fattiga. För att bevara minnet af rådmannen C. J. Nissén, som under året aflidit, bildade stadsfullmäktige en fond, bärande hans namn, och gåfvo såsom grundkapital en summa af 1,000 mark. Denna fond, hvars räntor tills vidare skola läggas till kapitalet, är afsedd att med sina räntor understöda sjukvårdsändamål. På privat väg insamlades genom gåfvor af enskilda personer 475 mark, som genom donationsbref öfverlämnades till kyrkoförsamlingen att af denna förvaltas såsom en stående fond, hvaraf räntorna, när fonden vuxit, skola användas till aflönande af en diakonissa. Inom Marthaföreningen har under året upptagits arbetet för bekämpande af tuberkulosen, och har föreningen äfven för detta ändamål erhållit understöd af stadsfullmäktige samt ytterligare genom soaréer m. m. anskaffat medel. Föreningens arbete under året har gått ut på att förbättra de hygieniska förhållandena i medellösa lungsotisters hem, genom rengöring, anskaffande af spottkoppar m. m., och har föreningen äfven lämnat understöd åt en lungsotist för sanatoriivistelse.

På hälsovårdsnämndens förordnande verkställdes under året 6 gånger rumdesinfektion med formalin, alla gånger i bostäder, där lungsotister bott.

Nykarleby. De sanitära förhållandena i skolor, offentliga lokaler och stadens häkte hafva ej gifvit skäl till anmärkningar. Några mindre missförhållanden i matvarubutiker och bagerier hafva beifrats.

Dricksvattnets beskaffenhet lämnar fortfarande mycket öfrigt att önska och har, trots af staden nedlagda betydliga kostnader på brunnsgräfning sådant af god kvalitet icke kunna erhållas.

Jakobstad. I tuberkulösa sjukdomar ha aflidit 44 personer, hvilket utgör 36 % af totalantalet döda (senaste år 36.6 %) samt 6.3 på 1,000 invånare (senaste år 5.9).

Af de tuberkulösa sjukdomarna intager lungsoten den främsta platsen med 34 aflidna eller 27.8 % af totalantalet döda och 4.8 på 1,000 invånare. De flesta dödsfallen (17) ha inträffat i åldern 21—40 år.

Ett särskildt omnämnande förtjäna de epidemiska sjukdomarne och bland dessa i främsta rummet diphterin, som å vår ort visar en ihållande tendens till ökning, hvad antalet fall beträffar. Däemot synes dödligheten i diphteri lika konstant minskas, såväl hvad beträffar dödsfallens absoluta antal som isynnerhet dödlighetsprocenten.

Det af d:r W. Backman i renhållningsfrågan väckta förslaget hänsköts till stadsfullmäktiges möte den 14 november 1911 till drätselkammarens och hälsovårdsnämndens utlåtande.

Den 18 april 1912 beslöto stadsfullmäktige efter omröstning att, med förkastande af de i ärendet af förslagsställaren och hälsovårdsnämnden gjorda renhållningsförslagen, tillsvidare uppskjuta med frågans afgörande.

Gamlakarleby. Sedan läneveterinär K. Br. Miller för hälsovårdsnämnden förklarat sig villig att å sin egande nya tomt i samband med sin blifvande djurklinik enskildt uppföra lämplig lokal för köttbesiktningen, anskaffa allt hvad därtill erfordras samt utföra besiktningen mot ett arvode i ett för allt per år af Fmk 2,000, hvarvid staden finge uppbära besiktningsafgifterna, föreslog nämnden för stadsfullmäktige, att staden icke skulle uppföra egen besiktningspaviljong, utan att drätselkammaren finge i uppdrag att med veterinär Miller uppgöra kontrakt snarast möjligt, emedan han förklarat sin afsikt vara att få sin klinik färdig redan till 1 juni detta år och rumanordningen blefve beroende af stadsfullmäktiges beslut i saken. Tillika öfverlämnade hälsovårdsnämnden till stadsfullmäktiges pröfning och afgörande af nämnden uppgjordt förslag till regler för köttbesiktning och handel med köttvaror i Gamlakarleby. Dessa regler blefvo å stadsfullmäktiges sammanträde den 25 april, då frågan om införande af obligatorisk köttkontroll i staden slutligt behandlades, med smärre förändringar godkända och fastställdes af guvernören den 9 juli.

Å sammanträde den 27 februari behandlade hälsovårdsnämnden ett till densammas utlåtande från stadsfullmäktige remitteradt af A.-B. Robert Huber O.-Y. uppgjordt förslag till vattenledning för staden.

Efter framhållande af att bolaget vid sina hösten 1911 förtagna undersökningar och profpumpningar å en ung. 1 kilometer i SW från staden belägen grundvattenförande grusås funnit af hälsovårdsnämnden tidigare (1908) där gjorda preliminära undersökningars resultat bestyrkta, hvad det vid försöken erhållna vattnets kvantitet och kvalitet beträffar, lämnar bolaget ett fullständigt projekt och kostnadsförslag till allmän vattenledning för staden därvid följande äfven de föreskrifter Städernas allmänna brandstodsbolag utfärdat för tryggande af en effektiv eldsläckning.

Kostnadsberäkningen för anläggningen i komplett skick med användande af asfalterade tackjärnsrör slutar å Fmk 356,150, utföres arbetet med s. k. mannesmannrör och enklare tornbyggnad för reservoaren reduceras summan till Fmk 306,150. (Detta förslag omfattar äfven ledningens utsträckande till de ännu obebyggda delarna af den nya stadsplanen.)

I det affordrade utlåtandet tillstyrker hälsovårdsnämnden, som redan tidigare flere gånger påpekat det nödvändiga behofvet af godt vatten för staden,

hvars flesta brunnar äro för sitt ändamål odugliga, ett snart förverkligande af vattenledningsprojektet enligt A.-B. Robert Hubers förslag.

Detta har senare underkastats ingeniör Albin Skogs i Helsingfors granskning, och förordar han detsammas antagande i hufvudsak; föreslår dock luftning och filtrering af vattnet, som vid förnyad undersökning visat sig under vissa förhållanden, såsom vid starkare pumpning, innehålla något järn.

Stadsfullmäktige hafva sedermera inledt underhandlingar med Statsjärnvägarna om deras event. deltagande i kostnaderna för det blifvande vattenledningsverket och storleken af den årliga vattenkonsumen för järnvägens behof, äfvensom med Städernas allmänna brandstodsbolag om möjligheterna för erhållande af penningelån för planens realiserande.

För gratisutdelning i alla stadens skolor har hälsovårdsnämnden bekostat tryckningen af »Föreskrifter till förekommande af de vanligaste smittosamma sjukdomarnas spridning inom skolorna», uppgjorda af Mellersta Österbottens läkareförening.

Den för några år sedan påbegynta kanaliseringen af staden har fortgått äfven under år 1912 och därvid har utförts tillsammans 780 löpande meter ledning med inalles 6 st. instigningsbrunnar, 11 st. infallsbrunnar med ledning och 2 ventilationsledningar.

Jyväskylä. Terveydentila on vuoden kuluessa ollut sangen hyvä, ollen ilmoittetujen akuuttisten sairaudenkohtausten luku ainoastaan 624.

Raahe. Mainitsemista ansaitsevista asioista on terveydenhoitolautakunnassa tilivuonna käsitelty valtuustossa herätetty kysymys lihatarkastuksensekä liha- ja ruokatavarakaupan järjestämisestä terveydenhoidollisessa suhteessa paremmalle kannalle kaupungissa. Valtuuston vaatimana lausuntona piti terveydenhoitolautakunta ajanmukaisena ja terveydelliseltä kannalta katsoen tärkeänä tehokkaan lihantarkastuksen aikaansaamisen kaupungissa ja esitti, että liha, ennenkuin se kaupungissa tai sen alueella kaupaksi tarjotaan, alistettaisiin asiantuntevan henkilön tarkastettavaksi ja hyväksyttäväksi. Siinä tarkoituksessa olisi rakennettava tai sisustettava, mieluimmin kauppatorin varrella, sopiva lämmitettävä huoneusto lihantarkastusasemaksi ja torikauppa järjestettävä uudelle kannalle. Lihan ja yleensä ruokatavaran kysyntään nähden katsottiin sopivaksi, että nykyiset joka-arkiset toripäivät supistettaisiin kahdeksi päiväksi viikossa säännöllisen lihantarkastuksen aikaansaamiseksi. — Mitä lihan ja muun ruokatavaran kauppaamiseen tulee vastaisi erityisen kauppahallin rakentaminen paraiten hygienisiä vaatimuksia. Kun sellainen rakentaminen vaatisi melkoisia varoja ja tehokkaan valvonnan avulla ostajat muutenkin voidaan varjella epäsiistiä ruokatavaraa nauttimasta, ehdotti terveydenhoitolautakunta puheenalaisten tavarain kauppaaminen pysytettäväksi entisellään, kuitenkin sillä ehdolla, että lihakauppiaat velvoitetaan käyttämään puhtaita, val-

koisia esiliinoja, päällystämään myyntipöytänsä sinkkipeltillä ja varustamaan ne siirrettävillä kangaskatoilla. Lihan ja ruokatavarakaupan valvonnan ehdotti terveydenhoitolautakunta uskottavaksi edelleenkin kaupungin terveyspoliisille, jota vastoin säännöllinen lihantarkastus jätettäisiin piirieläinlääkärin huoleksi. Vanhan kuumesairaalan rappiotila ja sen sopimattomuus tarkotukseensa aiheutti terveydenhoitolautakunnan tekemään valtuustolle ehdotuksen uuden ja ajanmukaisen kuumesairaalan rakentamisesta kaupungille.

Huomattavana edistysaskeleena kaupungin sairaanhoitoon nähden on mainittava Gellmanin uuden kunnallissairaalan valmistuminen syyskuun lopulla. Sairaala käsittää lasaretti- ja synnytysosaston. Lasarettiosastolla on, leikkuu-, kylpy-, taloushuoneita y. m. lukuunottamatta 5 huonetta sairaita varten, kaikkiaan 16 vuoteella. Synnytysosasto sisältää, paitsi n. k. synnytyshuoneen, kätilön kamarin ja kylpyhuoneen, synnyttäjiä varten 2 huonetta, yhden 3 vuoteella ja yhden 1 vuoteella. Ulkohuonerakennukseen on sitä paitsi sijoitettu yksi huone 1 vuoteella lapsivuodekuumetta sairastavia varten.

Oulu. Niinkuin terveydenhoitolautakunnan vuosikertomuksessa vuodelta 1906 lähemmin kerrotaan, oli Oulun kaupunki saanut kauppaneuvoksetar Maria Åströmiltä 300,000 markan suuruisen lahjan hermotautisairaalan aikaansaamista varten Ouluun, mikä sairaala olisi kauppaneuvos Hemming Åströmin muistoksi perustettava. Sittenkun valtuuston heti lahjan vastaanottaessa valitsema valiokunta oli valmistavat työt suorittanut ja asiantuntijana neuvotellut Pitkänniemen ylilääkärin Albert Björkmanin kanssa, sekä näiden perusteella oli lahjakirjassa olevaan suunnitelmaan tehty lahjoittajan mielipidettä kuultua ja hänen myöntymyksensä saatua erinäisiä muutoksia, pyysi valiokunta, valtuustolta luvan saatuaan, arkkitehti V. J. Sucksdorffia laatimaan piirustukset sairaalan rakennusta varten. Näiden valmistuttua piirustukset lopullisesti hyväksyttiin valiokunnan kokouksessa marraskuun 1 p:nä 1907, jonka jälkeen ne alistettiin valtuusmiesten vahvistettavaksi. Saman marraskuun 12 p:nä laskettiin perustuskivi, vaikka tosin varsinaiset rakennustyöt alkoivat vasta keväällä 1908 ja edistyivät siinä määrin, että ne saatiin pitää päättyneinä syyskuussa 1909. Kaupungin rakennuskonttori valvoi töiden suoritusta. Loppuvuoden kuluessa toimitettiin sisustustöitä; sairaala oli valmis tarkoitukseensa avattavaksi 1 p:nä tammikuuta 1910. Sairaalan avaaminen jäi kuitenkin toistaiseksi syistä, jotka riippuivat sen lääkärintoimen täyttämisestä, tammikuun 1 p:nä 1912 sairaala vihdoinkin avattiin. Sairaalan lääkäriksi oli kaupungin valtuusto jo keväällä 1911 valinnut tohtori E. A. Krohnin, mutta hänelle myönnetyn virkavapauden takia astui hän vasta viime mainittuna päivänä virkaansa. Hänen toimintansa ei kuitenkaan tullut pitkäaikaiseksi, sillä jo joulukuussa hän sairastui ja kuoli 13 p:nä tammikuuta 1913.

Valtuuston 9 p:nä toukok. tekemän päätöksen mukaisesti oli terveydenhoitolautakunnalle jätetty tehtäväksi yhdessä kansakoulujohtokunnan kanssa järjestää kansakoululääkärin toimi väliaikaisesti syyslukukauden ajaksi. Tämän johdosta lautakunta kokouksessaan 24 p:nä toukok. päätti ehdottaa kansakoulujohtokunnalle että kumpikin puolestaan valitsee kaksi henkilöä yhteiseen valiokuntaan, joka saa päättää toimen väliaikaisesta järjestämisestä ja täyttämisestä ja valitsi lautakunta edustajikseen t:rit S. A. Granbergin ja G. Borgin.

Kun sitten syksyllä valtuuston päätöksen kautta kansakoululääkärin toimi oli asetettu vakinaiselle kannalle, ja virka oli julistettu avonaiseksi ja haettavaksi ja sitä oli hakenut tri J. E. Kananen, vaadittiin lautakunnan lausuntoa hänen hakemuksensa johdosta. Kokouksessaan 27 p:nä marrask. päättikin lautakunta antaa hänelle puoltolauseensa sanottuun virkaan.

Terveydenhoitolautakunnan kokouksessa 24 p:nä toukok. nostettiin kysymys siitä miten 35:s pykälä terveydenhoitojärjestyssäännöissä ynnä 3:s, 4:s ja 9:s pykälä teurastusta koskevissa ohjesäännöissä olisivat tulkittavat. Oli nim. tapahtunut, että teurastajat pitävät kauppapaikoissaan leimatun lihan mukana leimaamatontakin lihaa, väittäen sitä vaan varastossa pidetyksi eikä kauppaa varten. Lautakunta päätti lausua mielipiteenään, että kauppapaikoissa ja myymälöissä säilytetty liha, joka on leimaamatonta, on pidettävä kaupaksi tarjottuna, vaikeuttaen silmällä pitoa siitä, ettei leimaamatonta lihaa saisi myödä, ynnä ettei yleistä myyntipaikkaa voi pitää minään säilytys- tai varastopaikkana.

Koska läänin piirieläinlääkäri oli ilmoittanut, että erinäisillä lehmien omistajilla tässä kaupungissa on joko tuberkuloosisia tai epäilyksenalaisia lehmiä päätti lautakunta kokouksessaan 11 p:nä maalisk. ilmoittaa tästä kaupungin eläinlääkärille ja huomauttaa, että eläinten suhteen meneteltäisiin asetusten mukaisesti. Kun kaupungin eläinlääkäri tämän johdosta ilmoitti, että kaksi lehmänomistajaa ei ole noudattanut asetuksen määräyksiä, päätettiin kokouksessa 17 p:nä huhtik. tästä ilmoittaa maistraatille syytteen nostamista varten.

Tuberkuliinitarkastusta päätettiin asianomaisten omasta anomuksesta pyytää viiteen lehmäkarjaan kaupungissa ja yhteen Schröderin tilalla.

Piirustuksia vesiklosettien rakentamista varten on lautakunnalle kuluneena vuotena jätetty 17 eri taloon. Ne hyväksyttiin, toiset suorastaan toiset ehdollisesti.

Koska lautakunnan tietoon oli tullut, että useihin taloihin kaupungissa oli kesän aikana rakennettu vesiklosetteja ja niihin kuuluvia puhdistuskaivoja, mutta niiden perustuksia ei oltu lautakunnalle esitetty, päätettiin kokouksessa 28 p:nä syysk. pyytää maistraattia, että se huomauttaisi asianomaisia talonomistajia heidän velvollisuudestaan.

Kemi. Kun kaupungin kiertävän sairaanhoitajattaren toimintaan oli aivan yleisesti oltu tyytymättömiä eikä häntä enään juuri oltu ollenkaan käytetty, niin velvoitti kaupungin valtuusto terveydenhoitolautakunnan poistamaan kyseenalaisen epäkohdan. Terveydenhoitolautakunta puolestaan, vaadittuaan hoitajattarelta selitystä viimeisen vuoden toiminnasta ja nähtyään, että hän koko vuonna saattoi näyttää hoitaneensa ainoastaan 13 potilasta, päätti valtuustolle ehdottaa, että koko sairaanhoitajattaren toimi tarkoitustaan vastaamattomana lakkautettaisiin ja sen sijaan asetettaisiin kunnallisen diakonissan toimi. Heinäkuun 1 p:stä lähtien lakkauttikin valtuusto kiertävän sairaanhoitajattaren toimen, mutta samaa tehtävää on siitä saakka hoitanut n. s. kunnallinen diakonissa, jolle, ynnä kirkolliselle diakonissalle, on valmistettu yhteinen ohjesääntö; Oulun diakonissa-laitokselta saatiin toimeen diakonissa Ida Wiik ja hänen toimeensa ryhdyttyä on tyytymättömyys kadonnut. — Kun kaupungin terveyspoliisin toimi näihin asti oli ollut palkaton »kunniavirka» ja sen haltia oli sitä toimittanut vaan sivutyönään ja kun tänä vuonna hänelle varsinaisessa ansio- ammatissaan oli keräytynyt niin paljon tehtäviä, että kävi mahdottomaksi säännöllisesti hoitaa terveyspoliisin tehtäviä, niin ilmoitti entinen terveyspoliisi haluavansa heittää »kunnian» jo pois. Terveydenhoitolautakunta puolsi hänen eronpyyntöänsä (ja siihen suostuttiinkin), sekä ehdotti samalla perustettavaksi erityisen terveyspoliisin toimen 1,000 mk:n vuosipalkalla ja velvoituksella olemaan samalla lihantarkastajan apulaisena ja kaupungin desinfektorina. Ehdotukseen kaupungin valtuusto suostuikin ja antoi terveydenhoitolautakunnan toimeksi mainitun viran täyttämisen ja ohjesäännön laatimisen.

Tornio. Keuhkotautiin kuolleitten keskimäärä on viime kymmenen vuoden ajalla ollut 21.7 prosenttia kaikista kuoleman tapauksista sekä 2.5 tuhatta asukasta kohti.

Terveydenhoitolautakunta on kokoontunut 11 kertaa.

Kaupungin valtuuston 27 p. joulukuuta 1910 tekemän päätöksen mukaan on terveydenhoitolautakunta rakennuttanut oman talon kulkutautisairaalaa varten. Sairaala valmistui vuoden 1912 alulla ja otettiin se käytäntöön 1 p. huhtikuuta. Se on aijottu 8—10 potilaalle ja on se tullut maksamaan 32,249 markkaa 49 penniä. Sen vuosimenosäännnön on valtuusto terveydenhoitolautakunnan ehdotuksen mukaan määrännyt 2,500 markaksi.

Terveydenhoitolautakunta on valvonut yleistä siisteyden pitoa, toimeenpanemalla tarkastuksia sekä keväällä että syksyllä kaikissa kartanoissa, yleisissä paikoissa ja kaupungin ympäristössä, sekä tarpeen vaatiessa muinakin aikoina.

Sitäpaitsi on lautakunta tarkastanut ruokamyymälöitä, käsiteollisuuslaitoksia, varsinkin leipomoita, sekä majataloja.

Tarkastuksissa huomattujen epäkohtien takia on maistraatti sakottanut kahta henkeä, jota paitsi 1 majatalon ja ruokakaupan pitäjä on kielletty jatkamasta liikettään.

Huoneustojen desinfisioimisia toimitti lautakunta 19 kertaa.

Kajaani. Yleinen terveys kaupungissa on ollut jotenkin ennallaan, mitään vaikeita rasituksia ei ole ollut. Sitä uhkasi kyllä hyvinkin pahasti lavantauti kesäkuun lopulla, jolloin 8 päivän kuluessa todettiin 10 lavantautikohtausta. Kaikki olivat työssä Kajaanin Puutavara osakeyhtiön tehtaalla tai olivat käyttäneet jokivettä siitä läheltä, tehtaalaiset juoneet vettä tehtaan vesijohdosta, joka imee vetensä joesta tehtaan kohdalta. Jokiveden käyttö kaupungin alapuolella kiellettiin heti painetuilla varoituksilla, joita kiinnitettiin näkyville paikoille tehdasalueilla, laivarannassa ja laivoilla. Tosin näytti jokivesi tulleen saastutetuksi aivan lähellä Puutavara O.-Y:n pumppuhuonetta, kun ei ollut sairastunut ketään Nieminen & Kärnän sahan eikä samalla alueella olevien nahkurien työväestöstä, jotka ottivat vettä muutamia kymmeniä metriä ylempää, mutta aivan varma veden puhtaudesta ylempänäkään ei aluksi voinut olla, siksi kohdistettiin varovaisuustoimenpiteet ylemmäksikin tehdasaluetta m. m. suljettiin lammin suulla oleva uimahuone. Kaikki tynnyrit hyyskistä joita sairastuneet olivat käyttäneet, kaivettiin maahan liankaatopaikkaan ja hyyskissä kalkittiin vahvasti tynnyrien alustat, tai kaadettiin runsaasti karbolihappoa jos lantasäiliöissä oli vettä. Tihisenniemen saha- ja tehdasalueilla eivät hyyskäin alustat olleet tiiviit, eikä niissä ollut tynnyreitäkään käytännössä. Oli kyllä 20/III annettu kirjallinen määräys niiden laittamisesta tiiviiksi ja toisten liian lähellä rantaa olevien siirtämisestä sopiviin paikkoihin ennen kesäkuun 15 päivää. Niinhyvin Puutavara O.-Y:n kuin Nieminen & Kärnän sahan hyyskistä pääsi vesi valumaan viemäriojaan, joka aukeni jokeen aivan yllämainitun pumppurakennuksen yläpuolella. Viimemainitun hyyskän alus oli kivestä tehty, raot vain sementeratut, ja oli se syventeessä, jossa kevättulvavesi ulkopuolella seisoi seinässä kiinni. Tähän hyyskään oli syystalvella joutunut lavantautiin sairastuneen ulostusta, ennenkuin henkilö kuumesairaalaan otettiin, ja kaikella todennäköisyydellä siilautui tartuntabakterit tästä ulkopuolella olevaan veteen ja siitä vähitellen viemäri-ojaan. Hyyskän ja vesilätäkön desinfektsioniin käytettiin 50 kg karbolihappoa. Myöhemmin pantiin vahvasti kalkkia ja täytettiin sahajauholla. Hyyskät sementeerattiin ja asfalteerattiin. — Heinäkuulla sattui vielä 2 tapausta, elokuulla 1 ja syyskuulla 3 jotka todenmukaisesti olivat samasta lähteestä kotoisin. Kun aikasemmin talvella oli sattunut 4 selvästi toisistaan riippuvaa tapausta, joiden alkutartunta jäi tuntemattomaksi, niin oli vuoden kuluessa sairastuneita 20, siihen luettuna 3 maalaistakin, jotka täällä olivat työssä olleet. Näistä 20:stä kuoli yksi kuumesairaalassa ja yksi Kuhmoniemellä, jossa sairastuikin, saatuaan täältä tartunnan. Viimeisenä sairastunut (9/IX), joka sittemmin kuoli, ei ollut edes käyttänyt hyyskää, vaan ulostellut viikkokauden kalliorinteelle kuoppaan, kun asui kaupungin laitimaisessa talossa. Desinfektsioni toimitettiin heti kun sairaasta saatiin tieto.

Kehoitettiin kaikkia lehmäin omistajia kaupungissa tarkastuttamaan lehmänsä ja anottiin kuvernöörin määräys tarkastuksen pitoon. Vain 86 lehmää kaupungin lähes 300:sta tarkastettiin. Ei yhdessäkään ollut tuberkulosia, joka onkin kovin harvinainen täällä nautakarjassa.

Diakonissa on vuoden kuluessa hoitanut kaupungissa 99 eri sairasta, ja on käyntien luku varattomien luona yhteensä 856.

Väkiluku ja kuolevaisuus Suomen kaupungeissa vuonna 1912.
Folkmängd och dödlighet i Finlands städer under år 1912.
Population et mortalité dans les villes de Finlande pour l'année 1912.

Kaupungit. Städer. *Villes.*	Väkiluku vuoden 1912 lopulla. Folkmängd vid slutet af år 1912. *Population fin de 1912.*	Vuonna 1912 syntyneitä. Födda under år 1912. *Naissances en 1912.*	Vuonna 1912 kuolleita. Döde under år 1912. *Décès en 1912.*	Kuolleita 1,000 asukasta kohti. Döde på 1,000 invånare. *Décès par 1,000 habitants.*	Vuotta nuorempia lapsia kuoli vuoden kuluessa. Barn under 1 år döda under året. *Enfants au dessous d'un an morts durant l'année.*	100:sta vuoden kuluessa syntyneestä lapsesta kuoli. Af 100 under året födda barn afled. *Sur 100 enfants nés durant l'année sont morts.*
Helsingfors	[1])157,291	3,608	[3]) 2,094	13.3	539	14.9
Borgå	4,973	103	120	24.1	18	17.5
Lovisa	3,573	89	40	11.2	4	4.5
Ekenäs	3,028	49	47	15.5	13	26.5
Hangö	6,141	164	74	12.1	19	11.6
Åbo	52,647	1,223	778	14.8	134	10.9
Nådendal	927	20	13	14.0	—	—
Mariehamn	1,475	24	14	9.5	1	4.2
Nystad	4,466	94	71	15.9	6	6.4
Raumo	6,411	155	105	16.4	14	9.0
Björneborg	17,080	313	277	16.2	44	14.1
Tavastehus	6,373	121	96	15.1	15	12.4
Tammerfors	45,725	1,085	[3]) 742	16.2	187	17.2
Lahtis	5,735	172	68	11.9	21	12.2
Wiborg	29,429	630	460	15.6	78	12.4
Fredrikshamn	3,185	61	37	11.6	4	6.6
Kotka	11,225	366	157	14.0	56	15.3
Willmanstrand	2,818	71	37	13.1	11	15.5
Kexholm	1,630	45	19	11.7	2	4.4
Sordavala	3,112	87	57	18.3	14	16.0
S:t Michel	4,455	88	69	15.5	6	6.8
Heinola	1,730	47	39	22.5	4	8.5
Nyslott	3,656	111	63	17.2	11	9.9
Kuopio	16,569	450	248	15.0	41	9.1
Iisalmi	2,696	88	42	15.5	12	13.6
Joensuu	5,051	169	58	11.5	13	7.7
Kristinestad	3,337	57	50	15.0	6	10.5
Kaskö	1,385	35	13	9.4	3	8.6
Nikolaistad	21,719	518	348	16.0	75	14.5
Nykarleby	1,297	28	20	15.4	3	10.7
Jakobstad	7,056	254	[4]) 122	17.3	36	14.1
Gamlakarleby	3,933	92	61	15.5	9	9.8
Jyväskylä	3,809	89	56	14.7	5	5.6
Brahestad	4,094	97	61	14.9	11	11.3
Uleåborg	20,235	484	[3]) 262	13.0	53	11.0
Kemi	2,335	75	27	11.6	7	9.3
Torneå	1,721	38	25	14.5	3	7.9
Kajana	3,266	143	47	14.4	15	10.5

[1]) Papiston kaupunkien terveydenhoitolautakunnille antamien ilmoituksien mukaan.
[1]) Enligt af presterskapet åt städernas hälsovårdsnämnder lemnade uppgifter.
[2]) Keskimääräinen väkiluku.
[2]) Medelbefolkning.
[3]) Tähän sisältyy myös kaupungissa kuolleet henkilöt toisista seurakunnista.
[3]) Häri ingå äfven i staden aflidna personer från andra församlingar.
[4]) Tähän sisältyy ainoastaan kaupungissa kuolleet kaupunkilaiset.
[4]) Häri ingå endast inom staden aflidna stadsbor.

Kuolemansyyt Suomen kau-
Dödsorsakerna i Finlands
Causés de décès dans les villes

Taudin nimi. Sjukdomens namn. *Nom de la maladie.*	Helsingfors.	Borgå.	Lovisa.	Ekenäs.	Hangö.	Åbo.	Nådendal.	Mariehamn.	Nystad.	Raumo.	Björneborg.	Tavastehus.	Tammerfors.	Lahtis.	Viborg.	Fredrikshamn.
Syfilis congenita	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Alii morbi congeniti	106	2	—	1	—	26	—	—	—	4	—	5	46	7	19	3
Marasmus senilis	32	3	9	3	6	105	2	—	15	14	6	11	27	5	18	3
Meningitis cerebro-spinalis epidemica	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Poliomyelitis anterior acuta	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—
Variola	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Morbilli	35	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	2	—
Scarlatina	35	—	—	—	—	46	—	—	1	—	4	—	23	—	—	—
Typhus exanthematicus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» abdominalis	4	—	—	—	—	4	—	—	—	—	1	1	9	—	2	—
» recurrens	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pyæmia, Septichæmia	23	1	1	—	1	2	—	1	1	2	1	1	5	—	2	—
Sepsis puerperalis	6	1	—	—	2	2	—	—	—	—	1	—	1	—	4	—
Cholera asiatica	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» nostras	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Dysenteria	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tussis convulsiva	58	2	—	—	—	13	—	—	—	—	1	1	6	1	2	—
Diphteria	26	1	—	5	—	11	—	1	—	—	—	2	5	—	4	—
Laryngitis crouposa	—	2	—	—	—	11	—	—	—	—	6	—	11	—	7	1
Erysipelas	9	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	3	—	3	—
Influenza epidemica	7	—	—	—	—	2	—	—	—	—	1	—	1	2	—	—
Aliæ infectiones acutæ	3	—	—	—	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Febris intermittens	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tuberculosis:																
a) Phtisis pulmonum	363	23	8	7	11	153	2	3	9	19	76	10	182	14	82	3
b) aliorum organorum	99	6	2	3	—	30	—	—	5	7	18	2	20	1	13	2
Lepra	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Syphilis acqvisita	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Aliæ infectiones chronicæ	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—
Scrophulosis	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rhachitis	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	1	1	—	2	1
Aliæ cachexiæ	28	1	—	—	—	2	—	—	4	—	6	—	4	—	1	1
Alcoholismus acutus et chronicus	1	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Aliæ intoxicationes chronicæ	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

pungeissa vuonna 1912.
städer under år 1912.
de Finlande pour l'anné 1912.

Kotka.	Villmanstrand.	Kexholm.	Sordavala.	S:t Michel.	Heinola.	Nystott.	Kuopio.	Iisalmi.	Joensuu.	Kristinestad.	Kaskö.	Nikolaistad.	Nykarleby.	Jakobstad.	Gamlakarleby.	Jyväskylä.	Brahestad.	Uleåborg.	Kemi.	Torneå.	Kajana.	Summa.
2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	11
3	—	—	—	—	—	—	12	—	—	—	1	18	—	1	4	—	—	6	3	2	8	277
5	3	1	8	5	4	1	19	2	—	6	—	7	1	—	1	5	11	16	1	1	5	361
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	1	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	17	—	—	1	—	—	—	—	—	—	60
1	—	—	—	—	1	5	10	—	1	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	132
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	1	30
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	—	—	3	—	—	1	1	—	1	—	—	7	—	—	1	—	—	—	—	—	—	57
—	—	—	2	—	—	—	2	—	1	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
—	1	—	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	10
3	—	—	1	—	—	2	1	—	1	—	—	—	—	4	—	—	—	3	—	—	—	99
6	—	—	—	6	6	—	5	2	1	—	—	9	—	2	—	—	—	2	—	—	—	94
1	—	1	—	—	—	—	5	—	—	—	—	13	—	—	—	—	—	5	—	—	—	63
—	—	2	—	—	—	1	2	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	1	24
2	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	19
—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	9	—	—	—	5	—	—	—	—	2	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
19	7	4	6	11	9	7	44	9	10	14	6	79	4	34	9	6	13	38	4	4	8	1,310
2	—	1	—	—	—	—	4	—	1	—	1	14	3	12	6	2	2	7	—	1	—	264
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2	1	—	—	—	—	7
—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	2	3	—	—	4	—	5	1	—	1	2	—	4	—	—	—	69
—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1

Taudin nimi. Sjukdomens namn. *Nom de la maladie.*	Helsingfors.	Borgå.	Lovisa.	Ekenäs.	Hangö.	Åbo.	Nådendal.	Mariehamn.	Nystad.	Raumo.	Björneborg.	Tavastehus.	Tammerfors.	Lahtis.	Viborg.	Fredrikshamn.
Morbi cerebri, medullæ spinalis, systematis nervosi et organorum sensuum	148	2	5	4	10	14	1	2	2	2	18	8	56	1	48	2
Insania	14	—	—	—	—	9	—	—	—	—	1	—	—	—	2	—
Morbi organorum circulationis	270	31	6	2	6	25	2	2	7	8	44	19	72	4	67	8
Pneumonia et pleuritis acuta	—	13	2	5	8	59	—	—	4	8	14	11	23	12	32	1
Alii organorum respirationis morbi	275	2	—	1	4	22	2	—	2	—	1	2	58	1	8	1
Enteritis acuta	170	2	1	2	3	67	—	—	—	5	19	5	88	7	40	1
Alii organorum digestionis morbi	73	2	—	1	4	24	—	—	1	—	7	2	23	1	15	1
Morbi organorum uropoëticorum	38	1	1	2	—	14	—	—	—	1	3	3	12	3	6	1
Morbi organorum sexualium muliebrum	2	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—	—	1	—	—	1
Morbi organorum locomotionis et ossium	8	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Morbi systematis cutanei et telæ connexivæ	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Cancer	104	9	4	1	2	44	2	—	5	5	21	8	20	4	36	3
Tumores alii	16	1	—	2	—	5	—	1	—	—	2	—	5	—	—	1
Casus mortiferi	54	2	—	1	9	13	—	—	2	5	9	2	12	1	19	1
Suicidium	43	3	—	—	—	12	—	—	1	1	4	2	16	1	10	1
Homocidium	16	2	—	—	—	4	—	—	—	—	1	—	6	1	—	—
Aliæ causæ mortis	16	7	1	7	5	20	—	4	10	24	11	—	—	1	14	—
Summa	2,094	120	40	47	74	[1] 761	13	14	71	105	277	96	742	68	460	37

[1]) Tähän sisältyy ainoastaan kaupungissa kuolleet.

[1]) Här ingå endast inom staden aflidna.

Kotka.	Villmanstrand.	Kexholm.	Sordavala.	St: Michel.	Heinola.	Nyslott.	Kuopio.	Iisalmi.	Joensuu.	Kristinestad.	Kaskö.	Nikolaistad.	Nykarleby.	Jakobstad.	Gamlakarleby.	Jyvaskylä.	Brahestad.	Uleåborg.	Kemi.	Torneå.	Kajana.	Summa.
10	—	1	4	5	3	3	9	5	7	1	—	18	3	4	8	4	4	34	3	3	2	454
—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	29
17	—	2	3	11	5	11	39	3	12	10	1	34	3	11	8	7	4	32	6	5	5	802
14	4	3	7	3	4	4	28	7	6	1	—	—	—	20	13	6	6	15	1	1	1	336
9	—	—	—	2	—	—	2	1	2	—	—	23	2	12	—	—	3	29	1	—	—	465
16	1	1	—	3	1	9	19	4	—	2	1	—	—	—	2	3	4	28	3	2	4	513
6	—	1	8	2	2	3	4	1	1	—	—	36	—	4	3	—	1	9	2	2	2	241
3	—	—	—	3	—	—	6	—	1	2	1	4	1	4	1	1	2	2	1	—	1	118
1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	10
1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
8	—	1	1	3	—	—	12	1	1	3	—	18	1	3	—	2	3	12	—	—	2	339
—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	2	—	3	—	—	—	41
13	1	—	—	3	1	—	5	1	1	—	—	10	—	2	—	—	—	3	1	2	1	174
2	1	1	1	—	1	—	3	1	—	1	—	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	108
3	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	1	—	2	—	—	—	2	—	—	—	41
7	18	—	10	10	2	8	6	4	9	4	—	8	—	2	—	9	7	4	—	1	3	232
157	37	19	57	69	39	65	248	42	58	50	13	348	20	122	61	56	61	262	27	25	47	6,902

Yleiskatsaus sairassuhteisiin
Öfversikt öfver sjukdomsförhållan-
Apercu de la morbidité dans les

Kaupungit. Städer. *Villes.*	Typhus abdominalis.	Typhus exanthematicus.	Febris gastrica et remittens, febricula.	Febris intermittens.	Influenza.	Meningitis cerebrospinalis epidemica.	Poliomyelitis anterior acuta.	Cholera asiatica.	Dysenteria.	Cholera nostras, gastroenteritis epidemica.	Gastritis, enteritis acuta.	Variola.	Varicellae.	Scarlatina.	Morbilli.	Rubeola.
Helsingfors	32	1	461	9	2,988	1	6	—	25	31	4,697	—	302	905	1,444	22
Borgå	—	—	—	—	119	—	—	—	9	30	157	—	30	23	199	—
Lovisa	—	—	21	1	22	—	1	—	1	—	84	—	7	4	1	1
Ekenäs	—	—	3	—	23	—	—	—	—	—	72	—	26	8	2	1
Hangö	3	—	43	—	101	—	4	—	5	17	238	—	51	9	6	6
Åbo	22	—	6	10	436	2	—	—	—	30	807	—	66	496	86	9
Nådendal	—	—	2	—	6	—	—	—	—	—	11	—	—	—	—	—
Mariehamn	2	—	—	—	50	—	—	—	—	—	27	—	3	14	132	—
Nystad	2	—	8	—	50	—	—	—	2	—	82	—	3	4	—	—
Raumo	—	—	—	—	34	—	—	—	3	—	50	—	17	28	—	6
Björneborg	8	—	—	—	351	—	—	—	4	6	371	—	32	55	253	—
Tavastehus	4	—	—	—	61	—	—	—	3	—	138	—	26	11	55	—
Tammerfors	152	—	86	1	274	1	2	—	5	10	688	—	58	145	75	4
Lahtis	—	—	—	—	138	—	—	—	1	—	100	—	15	19	4	—
Wiborg	4	—	91	1	189	—	1	—	2	—	923	2	57	47	21	7
Fredrikshamn	2	—	3	—	25	—	—	—	—	—	47	—	19	1	1	—
Kotka	—	—	1	2	220	—	—	—	2	—	230	—	13	12	80	6
Willmanstrand	12	—	2	—	53	—	—	—	1	5	39	—	4	1	6	—
Kexholm	3	—	8	—	14	2	1	—	1	—	40	—	10	—	—	1
Sordavala	—	—	—	—	95	—	—	—	3	—	72	—	7	13	—	—
S:t Michel	7	—	7	—	17	—	—	—	—	—	58	—	10	3	1	—
Heinola	1	—	—	—	13	—	—	—	—	—	27	—	18	1	37	—
Nyslott	10	—	—	—	45	—	—	—	4	—	70	—	5	12	2	4
Kuopio	6	—	9	—	205	—	—	—	14	—	296	6	41	67	251	6
Iisalmi	1	—	—	—	2	—	—	—	—	—	65	—	2	10	—	—
Joensuu	11	—	37	—	21	—	—	—	—	5	107	—	9	10	1	—
Kristinestad	15	—	3	—	38	—	—	—	—	—	97	—	13	1	65	17
Kaskö	—	—	2	—	14	—	—	—	—	—	77	—	1	—	5	—
Nikolaistad	46	—	85	1	134	—	—	—	—	—	372	—	76	57	432	—
Nykarleby	—	—	—	—	5	—	1	—	—	1	12	—	—	—	—	—
Jakobstad	3	—	1	—	73	—	—	—	13	—	267	—	40	14	1	—
Gamlakarleby	1	—	8	—	82	—	—	—	13	—	87	—	6	5	1	—
Jyväskylä	—	—	41	—	39	—	2	—	10	—	69	—	20	4	17	—
Brahestad	—	—	15	—	18	—	—	—	—	—	111	—	4	—	7	—
Uleåborg	1	—	52	—	26	—	—	—	—	5	558	—	35	12	5	6
Kemi	—	—	20	—	4	—	—	—	—	—	102	—	1	2	6	—
Torneå	1	—	3	—	1	—	—	—	—	—	65	—	14	1	8	—
Kajana	20	—	13	—	154	1	—	—	5	—	198	—	5	4	—	—
Summa	369	1	1,031	25	6,140	7	18	—	126	140	11,511	8	1,046	1,998	3,204	96

maamme kaupungeissa v. 1912.
dena i landets städer år 1912.
villes de Finlande pour l'année 1912.

Erysipelas.	Septico-pyemia.	Febris puerperalis.	Diphteritis faucium.	Laryngitis crouposa.	Angina tonsillaris.	Laryngo-bronchitis acuta.	Pertussis.	Pneumonia crouposa et catarrhalis.	Parotitis epidemica.	Rheumatismus articulorum acutus.	Meningitis tuberculosa.	Pleuritis acuta (idiopath.)	Syphilis recens et syphilis congenita.	Gonorrhoe.	Ulcus molle.	Summa.
118	1	11	405	—	3,126	7,715	1,204	1,217	27	376	48	230	349	1,518	76	27,345
19	2	2	37	2	122	196	123	49	3	27	7	21	—	5	—	1,182
3	—	1	11	1	51	77	1	5	—	1	—	—	—	8	—	302
6	—	—	4	4	59	74	6	9	1	14	2	1	2	5	—	322
24	11	7	9	—	123	395	59	36	2	35	3	11	4	37	4	1,243
20	1	2	160	8	817	1,801	130	276	2	75	13	—	17	63	3	5,358
—	—	—	—	1	6	23	32	2	—	1	—	—	1	3	—	88
—	—	1	6	—	30	49	—	5	—	4	—	—	—	4	—	327
1	—	2	3	2	24	104	—	27	—	10	2	—	2	12	—	340
—	4	—	4	—	92	49	2	20	—	6	5	7	14	61	—	402
31	—	2	56	27	306	569	21	108	1	68	9	12	42	97	10	2,439
3	—	1	12	6	110	128	68	24	1	19	—	8	7	16	—	701
22	2	2	70	36	518	742	133	100	1	80	8	33	40	210	20	3,518
7	—	1	17	2	57	167	11	29	14	7	1	3	16	47	7	663
17	—	1	73	43	576	1,187	45	70	38	38	8	11	189	444	78	4,163
7	1	—	—	5	42	84	14	7	25	4	2	6	2	4	—	301
—	—	2	29	2	118	160	48	46	44	7	1	5	16	43	9	1,096
—	—	2	14	5	21	51	—	15	4	3	—	3	3	11	—	255
9	—	—	12	5	48	46	—	17	3	2	1	2	—	—	—	225
1	1	—	4	6	90	64	—	13	2	4	—	—	5	7	—	387
7	—	—	59	2	146	83	14	14	—	9	—	1	2	2	—	442
—	1	—	48	1	40	45	2	10	—	6	—	—	—	2	1	253
5	—	—	13	4	23	34	15	7	—	—	1	—	—	7	1	262
12	4	4	51	15	312	554	36	135	—	49	2	22	1	109	8	2,215
3	2	—	11	1	36	107	—	32	—	5	1	2	2	2	1	285
4	1	—	6	4	53	141	18	15	8	5	1	2	3	12	—	474
4	—	—	—	—	36	136	9	19	—	1	7	2	1	11	—	475
—	—	—	—	—	26	59	—	4	—	—	1	3	—	12	3	207
10	2	2	56	30	356	843	67	87	—	33	7	37	9	145	2	2,889
—	—	—	3	—	8	59	1	—	—	2	2	1	—	2	—	97
14	—	6	112	—	244	338	61	16	—	11	6	6	1	17	—	1,244
5	—	2	11	5	78	198	—	26	—	—	3	5	1	19	1	557
6	—	—	15	—	93	218	29	24	6	7	1	3	5	9	1	619
—	—	—	18	—	74	151	3	25	—	2	1	12	—	11	—	452
7	—	—	29	19	354	979	145	54	8	40	7	12	4	30	—	2,388
1	—	—	6	3	59	82	—	7	1	—	1	3	—	3	—	301
1	—	—	13	—	49	135	5	12	1	3	1	2	—	13	1	329
—	—	—	18	—	67	268	—	32	—	18	—	7	6	21	1	838
367	33	51	1,395	239	8,390	18,111	2,302	2,594	192	972	152	473	744	3,022	227	64,984

C. Kunnanlääkärilaitos.

Kuten jo Lääkintöhallituksen vuosikertomuksessa vuodelta 1910 on mainittu ilmoitettiin Eduskunnalle v. 1911 jätetyssä, armollisessa esityksessä varojen hankkimisesta niihin tarpeisiin, joihin valtion vakinaiset tulot eivät riitä »että Keisarillinen Majesteetti valtiorahaston tilaan nähden on määrännyt että valtiorahaston maksettavaksi vuonna 1912 *ei saa missään tapauksessa panna seuraavia määrärahoja*, joiden suorittaminen siis tulee riippumaan siitä, tokko ja minkä verran Eduskunta katsoo voivansa niihin osottaa tarvittavia varoja: — — — — b) *tässä jälempänä tarkemmin mainitut apurahat kunnanlääkärien palkkaamiseksi.* — — —» Kysymyksessä olevan armollisen esityksen mukaan olivat sanotut apurahat seuraavat:

Orimattilan kunnalle	1,500	markkaa	
Porvoon maalaiskunnalle	1,500	»	
Mäntsälän kunnalle	1,200	»	
Lohjan »	1,200	»	
Helsingin »	1,200	»	
Iitin »	1,800	»	
Kemiön y. m. kunnille	1,500	»	
Punkalaitumen kunnalle	2,000	»	
Loimaan »	1,500	»	
Huittisten y. m. kunnille	1,500	»	
Kankaanpään kunnalle	2,000	»	
Vehmaan y. m. kunnille	1,500	»	
Marttilan » »	500	»	(lisäystä)
Ikaalisten kunnalle	600	»	»
Lopen »	1,500	»	
Akaan »	1,500	»	
Kuhmoisten y. m. kunnille	1,500	»	
Pälkäneen » »	1,600	»	
Asikkalan kunnalle	1,500	»	
Lammin y. m. kunnille	1,750	»	

Hauhon kunnalle	500	markkaa	(lisäystä)
Janakkalan »	800	»	»
Viipurin maalaiskunnalle	1,500	»	
Kirvun kunnalle	1,400	»	
Salmin »	1,500	»	
Rautjärven »	600	»	
Virolahden »	1,500	»	
Räisälän »	1,750	»	
Raudun »	2,000	»	
Kangasniemen kunnalle	1,500	»	
Rantasalmen »	2,000	»	
Puumalan »	1,500	»	
Heinäveden »	400	»	(lisäystä)
Heinolan maalaiskunnalle	1,250	»	
Kerimäen kunnalle	1,500	»	
Kangaslammin kunnalle	2,000	»	
Savonrannan »	800	»	
Maaningan »	1,800	»	
Juuan »	1,800	»	
Karttulan ja Vesannon kunnille	1,500	»	
Liperin kunnalle	2,000	»	
Pielaveden »	1,500	»	
Rautalammin »	1,200	»	
Nurmeksen »	2,000	»	
Enon »	1,600	»	
Lapinlahden »	1,500	»	
Nilsiän »	1,600	»	
Polvijärven »	400	»	
Kuopion maalaiskunnalle	1,500	»	
Isonkyrön kunnalle	1,500	»	
Lapuan »	1,500	»	
Kauhajoen »	1,750	»	
Kauhavan »	1,500	»	
Karstulan »	500	»	(lisäystä)
Virtain »	800	»	»
Kivijärven »	500	»	
Ätsärin »	1,800	»	
Soinin ja Lehtimäen kunnille	400	»	
Ylivieskan kunnalle	1,500	»	
Kemin »	1,500	»	

Pyhäjärven kunnalle.....	300	markkaa	(lisäystä)
Oulaisten »	300	»	»
Tervolan »	1,500	»	

Kysymystä käsitellessään katsoi Eduskunta että nämät apurahat ovat edelleen kuten aikaisemminkin valtionrahastosta suoritettavat eikä tästä syystä varoja niitä varten osottanut. Tästä oli seurauksena että yllämainitut apurahat kunnanlääkärien palkkaamiseksi jäivät vuoden 1912 menosääntöön ottamatta eikä siihen myöskään yhdenmukaisesti tämän kanssa otettu mitään määrärahoja uusien kunnanlääkäripiirien avustamista varten. Mistään kehityksestä tai edistyksistä kunnanlääkärilaitoksemme alalla v. 1912 emme näin ollen voi puhua. Päinvastoin.

Niiden varsinaisten kunnanlääkäripiirien luku, jotka edelläkerrotusta syystä jäivät kokonaan ilman apurahoja oli, kuten ylläolevasta luettelosta ilmenee, 49. Näistä oli 9 sellaista, joiden palveluksessa ei vielä milloinkaan ollut lääkäriä ollut tai joissa toimi oli ollut useamman vuoden täyttämättä, ja jäivät ne viranhoitajitta myöskin v. 1912. Mitä jälelläoleviin 40 piiriin tulee, oli niistä 7:ssä ainoastaan osan vuotta lääkäri, muissa koko vuoden. Näissä viimeksimainituissa piireissä suorittivat muutamissa asianomaiset kunnat lääkäreilleen valtiovaroista saamatta jääneet palkkaosuudet, useissa sitävastoin jäivät lääkärit puolille palkoille, täyttäen siitä huolimatta edelleen säännöllisessä järjestyksessä kaikki kunnanlääkärien velvollisuuksiin kuuluvat tehtävät.

Muista kunnanlääkärilaitosta koskevista tapahtumista v. 1912 mainittakoon että Lääkintöhallitus esittämiensä syiden nojalla oikeutettiin toistaiseksi Keisarillisen Senaatin Siviilitoimituskunnan kirjeen kautta 2 päivältä helmikuuta kunnille maksettavaksi määräämään kunnanlääkärin palkkaamiseksi yleisistä varoista myönnetyn apurahan myöskin siltä ajalta, jona lääketieteen kandidaatti Lääkintöhallituksen määräyksen nojalla väliaikaisesti kunnanlääkärintointa hoitaa.

Valtion varoilla kokonaan palkatut lääkärinvirat *Hyrynsalmen*, *Suomussalmen*, *Ristijärven* ja *Puolangan* kunnissa yhteisesti, *Sodankylän* kunnassa, *Kuusamon* kunnassa, *Ylitornion*, *Turtolan* ja *Kolarin* kunnissa yhteisesti, *Muonionniskan* ja *Enontekiön* kunnissa samoin yhteisesti, *Kuolajärven* kunnassa ja *Inarin—Utsjoen* kunnissa, jotka kaikki toimet tähän asti ovat olleet asetettuina ainoastaan muutamiksi vuosiksi kerrallaan ovat, nyttemmin, Keisarillisen Se-

naatin Lääkintöhallitukselle 8 päivänä marraskuuta 1912 siitä lähettämän kirjeen mukaan asetetut toistaiseksi lukien alusta vuoden 1913.

Jo vuonna 1910 perustettuun *Inarin-Utsjoen* lääkärinvirkaan määrättiin 5 päivänä tammikuuta ensimäinen viranhoitaja, lääket. kandidaatti A. R. Elfving, joka sanotusta päivästä alkaen virkaa väliaikaisesti hoiti koko vuoden.

Yksityisen sairaanhoidon parantamiseksi *Puolangan* kunnassa oikeutettiin Lääkintöhallitus 15 päivänä maaliskuuta 1912 Hyrynsalmen, Suomussalmen, Ristijärven ja Puolangan kuntiin asetetulle lääkärille yleisistä varoista toistaiseksi maksettavaksi määräämään hänen Puolangan kuntaan kerran kuukaudessa tekemistään matkoista korvausta voimassa olevan matkustussäännön kuudennessa luokassa.

Kunnanlääkärien kertomukset piiriensä sairaan- ja terveydenhoidollisista oloista ovat huomioon otetut tämän kertomuksen luvussa II A.

III. Suojelusrokottaminen.
III. Skyddskoppympningen.

Enligt till Medicinalstyrelsen från landets provinciallläkare och föreståndaren för vaccindepoten i Helsingfors insända berättelse för år 1912 undergingo sammanlagdt 66,199 personer, skyddskoppympning. Af detta antal hafva 63,371 blifvit ympade med framgång och 1,756 utan tillfredsställande påföljd; för de återstående 1,072 hvilka icke undergått föreskrifven granskning, är ympningsresultatet obekant. — De med fullständig påföljd ympade utgöra sålunda 95.73 procent, de med ofullständig påföljd 2,65 procent och de från granskningen frånvarande 1,62 procent af hela antalet vaccinerade.

Antalet under året vaccinerade understiger fjolårets med 3,462 personer. År 1911 företedde 96.36 procent af de ympade fullständigt och 2.16 procent ofullständigt resultat, medan 1.48 procent voro från granskningen frånvarande. Ympningsresultatet år 1912, jemfördt med det under föregående år, utvisar sålunda en minskning i antalet af de med fullständig framgång vaccinerade med 0.63 procent, en ökning af de ofullständigt ympades antal med 0.49 procent och af de frånvarandes antal med 0.14 procent. Resultatet af årets skyddskoppympning är sålunda något sämre än föregående år.

Resultatet af vaccinympningen framgår ur Tab. 1.

Denna tabell utvisar att af hela antalet ympade:

84.96	procent	innehaft	en	ålder	under	2	år
14.80	»	»	»	»	emellan	2—10	»
0.24	»	»	»	»	öfver	10	»

Förhållandet emellan antalet ympade och ympningens resultat inom hvarje af de särskilda åldersgrupperna belyser nedanstående sammanställning:

	Antal ympade.	Med fullständig framgång.	Med ofullständig framgång.	Frånvarande från granskning.
Under 2 år	56,245	95.73 %	2.79 %	1.48 %
Emellan 2—10 år	9,795	95.76 »	1.84 »	2.40 »
Öfver 10 år	159	93.71 »	2.52 »	3.77 »

Vaccinationsresultatet hos de ympade visar som vanligt ganska betydande olikheter inom provincialläkaredistrikten i de särskilda länen. Under detta redogörelseår, hafva de bästa resultat uppnåtts i Nylands, Åbo och Björneborgs och Vasa län; i Viborgs och Kuopio län har vaccinationen utfallit sämst.

	Fullständig framgång.	Ofullständig framgång.	Frånvarande från granskning.
Nylands	6,702 = 98.4 %	27 = 0.4 %	84 = 1.2 %
Åbo och Björneborgs .	9,589 = 98.4 »	90 = 0.9 »	70 = 0.7 »
Tavastehus	6,907 = 97.3 »	153 = 2.2 »	38 = 0.5 »
Viborgs	10,469 = 91.3 »	626 = 5.5 »	367 = 3.2 »
S:t Michels	3,849 = 94.7 »	50 = 1.2 »	166 = 4.1 »
Kuopio	7,900 = 92.8 »	493 = 5.8 »	125 = 1.4 »
Vasa	9,542 = 97.2 »	129 = 1.3 »	142 = 1.5 »
Uleåborgs	8,413 = 96.9 »	188 = 2.2 »	80 = 0.9 »
	63,371 = 95.7 %	1,756 = 2.7 %	1,072 = 1.6 %

Bland de vaccinerade uppgifvas 20 eller 0.03 % af totalantalet hafva blifvit 3 år å rad vaccinerade utan påföljd och till följd häraf affördа ur journalerna såsom icke emottagliga för vaccin.

Antalet utsatta ympstygn på barn inom provincialläkaredistriktens och städernas samlingsställen utgjorde 369,504 och de resulterande koppornas 350,641 eller 94.9 procent af de utsatta ympstygnen.

Vid vaccindepoten i Helsingfors, den enda som numera af staten underhålles, hafva 1,260 barn undergått vaccination af hvilka 1,230 motsvarande 97.6 procent blifvit ympade med fullständig och 9 utgörande 0.7 procent med ofullständig framgång och 21 eller 1.7 procent varit från granskningen frånvarande.

Under året hafva 65 barnmorske-elever följt med ympningarna vid depoten och öfvat sig i koppympning. Dessa hafva vaccinerat 664 barn, sålunda enhvar i medeltal 10.21 barn. Efter verkställda öfningar i journalföring och undergånget förhör hafva 56 elever erhållit betyg öfver kunnighet i vaccineringskonsten.

Såsom ympämne har användts endast kalfvaccin, beredd vid statens vaccinberedningsanstalt i Helsingfors. Öfverhufvudtaget har verkan af den använda vaccinen varit god. De mindre gynnsamma resultaten inom några distrikt bero sannolikt hufvudsakligast på, att lymfan före dess användning ej på lämpligt sätt förvarats.

Från en mängd provincialläkaredistrikt i olika delar af landet meddelas om en gryende motvilja bland befolkningen att låta vaccinera sina barn, en

motvilja, som sprides och underhålles, dels genom skrifter emot vaccinationen, som sprides bland folket, dels genom muntliga utläggningar af personer, som resa kring landet drifvande propagande för s. k. naturläkekonst enligt Louis Kuhnes metod. Anhängarene af denna lära fördömer vaccinationen anseende den vara icke blott värdelös, utan rent af skadlig. I synnerhet i Viborgs län, der dessa läror vunnit stor spridning har antalet frånvarande från vaccinationen varit betydligt. De största svårigheterna för vaccinationens genomförande har särskildt framträdt i S:t Andreæ provincialläkare distrikt hvarest inom Kirvus socken inrättats en på Louis Kuhnes principer byggd s. k. naturläkeanstalt, hvars ledare äro mycket verksamma spridare af dessa obetänksamma, okritiska och sorgliga ideer emot vaccinationen. I allmänhet har dock den bofasta befolkningen i vida mindre mån låtit sig påverkas af dessa läror, än den vid de industriella inrättningarna anställda arbetarbefolkningen. För att motverka detta gryende motstånd mot vaccinationen hafva provincialläkarena sökt såväl direkt öfvertyga barnens föräldrar om det kortsynta uti deras handlingssätt, som och att genom hälsovårdsnämnderna förmå dem att författningsenligt fullgöra sina skyldigheter i detta afseende, hvarjemte Medicinalstyrelsen med anledning af att de kommunala myndigheterna i Säkylä, Loimijoki, Kumo, Kauvatsa, Hvittis, Alastaro, Vampula, Metsämaa och Oripää kommuner inom Hvittis distrikt, Pudasjärvi, Taivalkoski och Kuusamo kommuner inom Pudasjärvi distrikt, Birkkala kommun inom Tammerfors distrikt och flertalet kommuner inom S:t Andreæ distrikt visat försumlighet i sina skyldigheter med afseende å vaccination, sett sig nödsakad att hos respektive guvernörer anhålla om vidtagande af nödiga åtgärder för att vaccinationen i dessa kommuner framdeles skola försiggå med noggrannt iakttagande af gällande författningar.

Med anledning af de under året i särskilda kommuner yppade fall af smittkoppor föranstaltades flerstädes revaccination och blefvo dervid följande antal personer revaccinerade: i Viborgs distrikt inemot 318, i Mohla 5, i Jorois 76, i Rautalampi 134, i Kuopio 1,244 och i Joensuu distrikt 142. Inalles undergingo sålunda c. 1,920 personer under året förnyad vaccination.

Totalantalet revaccinerade inom provincialläkaredistrikten angående hvilka fullständiga uppgifter ingått uppgå till 297 af hvilka 130 män och 167 kvinnor. Af dessa blefvo 252 — 110 män och 142 kvinnor — ympade med framgång och 45 — 20 män 25 kvinnor — utan framgång. De med framgång ympade utgjorde således 84.8 % och de utan framgång ympade 15.2 %. Af de revaccinerade voro 135 — 58 män och 77 kvinnor — under 20 år gamla; 46 — 21 män och 25 kvinnor — i en ålder mellan 20 och 30 år; 37—15 män och 22 kvinnor — i en ålder mellan 30 och 40 år samt 79—36 män och 43 kvinnor — öfver 40 år. I åldern under 20 år ympades 109—49 män och 60 kvinnor — med påföljd och 26—9 män och 17 kvinnor — utan; i åldern mellan 20 och 30 år 41—18 män

och 23 kvinnor — med påföljd och 5—3 män och 2 kvinnor — utan; i åldern mellan 30 och 40 år 34—13 män och 21 kvinnor — med framgång och 3—2 män och 1 kvinna — utan samt i åldern öfver 40 år 68—30 män och 38 kvinnor — med påföljd och 11—6 män och 5 kvinnor — utan framgång.

För öfvervakande af skyddskoppympningen hafva inspektionsresor af provincialläkarene blifvit författningsenligt verkställda.

Följande utdrag ur provincialläkarenes årsberättelser belysa närmare vaccinationsförhållandena inom de olika delarne af landet under redogörelseåret:

Uudenmaan lääni. *Helsingin piiri.* Edellisenä vuotena jo olin huomannut että varsinkin muutamissa kunnissa piiriäni oli, rokotusta vastustavien kirjasien vaikutuksesta, alkanut sekä varsinaisen kansan että säätyläisten keskuudessa ilmetä ilmeistä vastahakoisuutta rokotusta vastaan, kärjistyen joissakuissa harvoissa tapauksissa jyrkkään rokotuskieltoonkin.

Tämän johdosta katsoin tarpeelliseksi virkakirjeissä 9 p:ltä huhtikuuta 1912 kehottaa Helsingin maaseurakunnan, Nurmijärven, Porvoon maaseurakunnan ja Tuusulan kunnallislautakuntia sekä Porvoon kaupungin terveydenhoitolautakuntaa tehokkaisiin toimenpiteisiin jotta kesällä tapahtuvassa rokotuksessa kaikki rokottamattomat terveet, 2 vuotta täyttäneet lapset saataisiin rokotetuiksi.

Sipoossa ei ollut vielä ilmennyt muuta mainittavaa vastustusta rokotusta vastaan, kuin että rokottajan tietämän mukaan eräät baptistit, jotka eivät ole kirkonkirjoissa, olivat jättäneet lapsensa rokottamata. Kehotin rokottajaa personallisilla terveisillä minulta kehottamaan näitä täyttämään velvollisuutensa ja huomaankin päiväkirjasta, että ovat kehoitustani noudattaneet.

Sain sattumalta tietää, ettei Sipoon kunta viime vuosina ollut maksanut rokottajalle muuta kuin 100 markkaa rokotuksesta vaikka kunnan väkiluku jo on yli 7,000 henkilöä. Tämän johdosta kirjoitin kohta lautakunnalle sillä seurauksella, että kunta nosti rokottajan palkan 150 markaksi.

Rokotustarkastusmatkani tehtyäni, kirjoitin alussa jo mainittujen kuntien rokottajille ja käskin heidät, heti kun kesän rokotustoimi oli heidän puolelta lopussa, lähettää minulle luettelon 2 vuotta täyttäneistä lapsista, jotka olivat olleet pois rokotuksesta, ja ne saatuani lähetin ne asianomaisille lautakunnille asetuksessa rokotuksesta edellytettyjä toimenpiteitä varten ja pyysin aikanaan seikkaperäisiä tietoja heidän toimistaan. Saapuneista tiedoista olen huomanut, että Helsingin maaseurakunnan, Nurmijärven ja Tuusulan kunnissa ovat lautakunnat koettaneet parastaan. (Konr. ReijoWaara.)

Lovisa distrikt. Vaccinen har öfverallt varit af god beskaffenhet, hvilket framgår däraf, att en högst obetydlig del af ympstygnen ej medfört afsedd verkan. Däremot hafva ganska många ovaccinerade barn ej hämtats till undergående af vaccination, särdeles i Jaala, Iitis och Orimattila, och torde den moderna Kuhneläran ej vara utan sin skuld därvidlag. I Orimattila har kommunalnämnden den 20 april 1913 beslutit att genom sina medlemmar förehålla de försumliga föräldrarna att inställa sina barn till vaccination.

(Otto Im. Appelberg.)

Ekenäs distrikt. Vaccinationen försiggick öfverallt regelbundet, utan störingar, endast i Karislojo förorsakade en mässlingsepidemi några (11) barns frånvaro. Det största antalet frånvarande utan sjukdomsförhinder förekom i Hangö stadskommun, där öfver $^1/_3$ af de af prästerskapet anmälda uteblefvo. Af dessa torde dock en stor del varit bortflyttade från orten åtminstone för tillfället. (Reinh. Fabritius.)

Lohjan piiri. Espoossa, Kirkkonummella, ja Vihdissä onnistuivat istutukset jokseenkin, mutta paljon lapsia oli poissa rokonpanosta. Siuntiossa, Lohjalla, Nummella, Pusulassa ja Pyhäjärvellä onnistuivat kaikki istutukset. (K. F. Walle.)

Turun lääni. *Turun piiri.* Poissa olleiden luku on tänä vuonna ollut paljoa suurempi kuin edellisenä: puolet kaikista rokotusvelvollisista; mutta näistä on kumminkin kolme neljäsosaa, alle 2 vuoden.

Rokotuksesta poisjäävien luku näkyy vuosi vuodelta kasvavan ja tulee kai pian aika, jolloin ei tuoda lapsia ollenkaan rokotettaviksi; tämä kasvava vastahakoisuus hyödyllistä rokotusta vastaan, johtuu kai siitä, että kansaan on juurtumaisillaan semmoinen käsitys, että rokotus on tarpeeton tai suorastaan vahingollinen. Tämän epäkohdan poistamiseksi olisi kansan valistuksen tiellä saatettava käsittämään, kuinka peräti hyödyllinen ja tarpeellinen rokotus itse asiassa on. (Johan Martola.)

Rimito distrikt. Ympningsresultaten hafva i alla distriktets kommuner utfallit i allo tillfredsställande i det att alla de satta ympstygnen slagit väl ut. Samtliga dagboksanteckningar utvisa, att allt levereradt vaccinämne varit af utmärkt kvalitet.

Af inalles 419 af prästerskapet såsom ovaccinerade upptagna barn hafva 287 vaccinerats, lika många granskats och godkänts såsom med fullständig framgång ympade. Resultatet för hela distriktet visar sålunda ett rekord af 100 %.

De från ympningstillfällena uteblifnas antal är allt fortfarande stort, 116, eller 28.8 % af de ovaccinerades hela antal, exclusive för sjukdoms skull ovaccinerade (4). De flesta uteblifna hafva antecknats i Houtskär (25), Nagu (23), Askainen (22) och Rimito (21), de flesta tillhörande dräng- eller handtverkarfamiljer, hvilka kategorier såsom kändt ofta flytta från en ort till en annan. (A. A. Branders.)

Godby distrikt. Vaccinationen har bedrifvits ungefär lika framgångsrikt som året förut. (Georg Hornborg).

Uudenkaupungin piiri. Puhtautta ja desinfisioimista ovat entenkin nuoremmat rokottajat tarkoin noudattaneet.

Kuntien rokottajina toimivat kätilöt, paitsi Iniössä, jossa kansakoulunopettaja rokotti. Uudenkaupungin maaseurakunnassa toimii kaupungin rokottajatar.

Kiihotus rokotusta vastaan oli Mietoisten kunnassa suuri, ja suurin osa lapsista jäivät rokottamatta. (G. I. Rothström.)

Salon piiri. Useimmissa kunnissa toimitettiin rokotus tyydyttävästi. Kiikalan ja Kiskon kunnissa, joissa edellisenä vuotena havaittiin rokotuksen vastustamista, ei semmoista enää huomattu sanottavassa määrässä tänä vuonna, ja tämän muutoksen on nähtävästi aikaan saanut huomio että rokotus vielä on pakollinen ja että sitä vastustavia voidaan sakoittaa.

Tätä vastoin ilmeni rokotuksen vastustus tänä vuonna erittäin yleisenä Salon kauppalassa ja osittain myöskin Uskelassa. (E. J. Warén.)

Porin piiri. Rokotustyö vuonna 1912 menestyi erinomaisesti rokkoaineen vaikutuskykyyn nähden. Ikävä tosiasia on, että sangen paljon rokotusvelvollisia on ollut poissa rokotuksesta. Tämä johtuu siitä, että kansan keskuuteen on sangen suuressa määrässä levitetty lentolehtisiä ja sanomalehtiä, joissa sangen kiivaasti vastustetaan rokotusta. Kuitenkin ovat kaikki kymmentä vuotta vanhemmat tulleet rokotetuiksi.

(Hj. Nordling.)

Ikaalisten piiri. Rokotuksen seuraus oli yleensä hyvä, vaillinaisesti onnistui rokotus kuitenkin 3:ssa alle 2 vuoden ja niinikään 3:ssa 2—10 vuoden ikäisissä. Sitäpaitsi rokotettiin Ikaalisissa 1 kolmannen kerran ilman seurausta. (Bertel Laurell. v. t.)

Huittisten piiri. Rokottajat ovat toimittaneet tehtävänsä yleensä kunnollisesti, kuten tulokset osottavat.

Iso osa rokotusvelvollisista lapsista — ja isompi prosentti kuin viimeisinä vuosina — on jäänyt pois rokotuksesta, huolimatta kunnille useampia kertoja antamistani huomautuksista ja muistutuksista. Syy on todennäköisesti siinä että vastarinta ja agitationi rokotusta vastaan on lisääntynyt näissäkin seuduissa, niinkuin monessa muussakin paikassa maassamme. Kunnat, jotka suuremmassa määrässä ovat laiminlyöneet rokotusvelvollisuuksiaan, olisivat asianomaisten virastojen kautta pakoitettavat noudattamaan voimassa olevia rokotussääntöjä. Tällaisia kuntia piirissäni ovat: Säkylä, Loimaa, Kokemäki, Kauvatsa, Huittinen, Alastaro, Vampula, Metsämaa ja Oripää. (C. Mechelin.)

Tyrvään piiri. Olen viime vuonna maininnut että Tyrväällä näyttää olevan jonkinlainen vastustushenki olemassa rokotusta vastaan ja päätin tästä ottaa selvän. En yleiseksi voinut huomata rokotus-vastustusliikettä. Suurin syy poisjäämiseen näyttää olevan se että lapset liian nuorina joutuvat rokotusluetteloihin eikä vanhemmat tahdo heitä rokotuttaa ennenkun ovat yli ½ v. vanhoja. En siis katso osaksi näennäistä suurta poisjäämistä rokotuksen vastaisuudelle antavan suurempaa huolta. (Otto Meurman.)

Hämeen lääni. *Hämeenlinnan piiri.* Rokotusasia on Hämeenlinnan piirissä, niinkuin luultavasti kautta koko maamme takaperinmenossa, kiitos t:ri Lybeckin ja luonnonparantajien toimenpiteitten sen halventamiseksi yleisön edessä.

Vuonna 1911 rokotettiin piirissä jo 100 lasta vähemmän kuin vuonna 1910, ja 1912 on tämä vähennys noussut 244:ään. — Lopella ja Hausjärvellä huomataan vielä nousu rokotettujen luvussa, mutta piirien muissa pitäjissä ei ole nousua, vaan useissa hyvinkin suurta vähennystä. Ja ei ainoastaan työväenluokassa ole näitä vastustajia, vaan myöskin sivistyneissä niitä tavataan. (Karl von Fieandt.)

Tammelan piiri. Akaassa ja osaksi Tammelassa on vastahakoisuus lasten rokottamiseen hyvin yleinen, jota vastoin tulos useammissa muissa kunnissa on ollut aivan hyvä. (Georg v. Essen.)

Tampereen piiri. Sittenkuin minä, täällä piirilääkärinä ollessani, joka vuosi hyvällä olin koettanut pakottaa Pirkkalan pitäjän kunnallislautakuntaa ryhtymään asetuksen mukaisiin toimenpiteisiin vanhempia sekä holhojia vastaan, jotka olivat jättäneet tuomatta rokotettaviksi rokotusvelvolliset lapsensa, katsoin minä viimeinkin itselläni olleen syytä anoa läänin kuvernöörin virka-apua saadakseni tämän epäkohdan poistetuksi. Kuvernööri velvoitti myöskin sakon uhalla mainitun lautakunnan menettelemään niskoittelevien kanssa rokotusasetuksen mukaisesti. Koska tulos rokotuksesta viime kevätkesänä oli yhtä huono kuin edellisinä vuosinakin, niin velvoitti nyt mainittu kunnallislautakunta asianomaiset viiden markan sakon uhalla määräpäivänä tuomaan lapsensa rokotettaviksi kunnanhuoneelle. Koska tulos tästäkin oli hyvinkin vähäpätöinen niin kunnallislautakunta määräsi uuden määräpäivän sekä korotti sakon 10 markkaan. Tämäkään ei vaikuttanut paljon mitään. Syy siihen on luultavasti ettei sakkoja, ei ensimmäisiäkään, vielä ole sisäänkerätty ja kansa siis pitää ne vaan tyhjinä säikkälaukauksina. Messukylässä velvoitettiin myöskin, kuin yleinen rokotus oli päätetty, huolimattomat 20 markan sakon uhalla määräpäivänä tuomaan lapsensa rokotettaviksi, mutta tulos oli täälläkin hyvin huono. Ylöjärvellä taas päätti kunnallislautakunta määrättyyn kokoukseen kutsua kuultaviksi kaikki kunnassa olevat vanhemmat, joiden lapset vaikka jo ovat 2-vuoden ikäiset, hyväksyttävää estettä ilmoittamatta olivat jätetyt rokotustilaisuuteen tuomatta. (Osk. Londén.)

Ruoveden piiri. Rokotuksen tulokset eivät ole olleet niin hyviä kuin edellisinä vuosina. Ainoastaan Teiskon kunnassa on rokotus hyvin menestynyt, ja kaikki istutukset ovat onnistuneet.

Rokotuspäiväkirjoja tarkastaessa huomaa että rokotuksen menestys on ollut vaillinainen etupäässä niissä lapsissa, joita Ruovedellä ja Orivedellä on rokotettu rokko-aineella merkitty »vasikka N:o 12».

Maassamme jo useita vuosia harjoitettu agitationi rokotusta vastaan on vaikuttanut että varsinkin Vilppulassa, Orivedellä ja Ruovedellä löytyy paljon ihmisiä, jotka eivät ensinkään anna rokottaa lapsiansa. (Edvin Roos.)

Jämsän piiri. Huonoin oli tulos niinkuin ennenkin Korpilahdella ja Kuhmoisissa: 95.53 % ja 96 % (vuonna 1911 94.81 ja 92.12 %). Muissa pitäjissä ovat melkein kaikki rupulit nousseet. Viime vuonna pantiin Korpilahdella taas ylimääräinen rokotus toimeen mutta huonolla tuloksella. (Carl Höijer.)

Viipurin lääni. *Viipurin piiri.* Vuonna 1912 toimitettiin rokotus tavallisessa järjestyksessä kaikissa Viipurin piirin kunnissa, mutta valitettavasti saapui rokotukseen hyvin vähän lapsia irtonaisen työväen monilukuisista perheistä, nähtävästi seurauksena Kuhne-saarnaajien toiminnasta, jota vastoin varsinaisen maalais-kansan lapset rokotettiin aivan niinkuin ennenkin. Huomattavin on rokotuksesta poisjääneitten lukumäärä sen vuoksi niissä paikkakunnissa, joissa paljon työväkeä asuu, siis Viipurissa, Viipurin esikaupungeissa ja Uuraassa.

Että Kuhne-saarnaajien opetukset ovat voittaneet isompaa alaa sosialistisessa työväessä on ehkä ilmiö heillä olevasta, yleisestä »porvarillisten asetusten» vastustamishalusta, vaikka tosin kyllä on helpompi levittää kaikenlaisia aatteita tiheän asutuissa paikoissa, kuin hajallaan asuvaan maalaskansan keskuudessa.

Tämä rokotuksen äkkiä ilmestynyt vastustaminen oli ainakin minulle vähän odottamaton, koska jo edellisenä vuonna, isorokon liikkuessa ilmestynyt vastustaminen erittäinkin uudestaan rokottamista vasten taudin tapausten lisääntyessä vähitellen näytti täysin taukoavan.

Rokotuksen tulokset vuonna 1912 olivat muuten jotensakin hyvät, mutta tuntemattomasta syystä epäonnistui rokotus kahdessa isossa kylässä Viipurin pitäjässä täydellisesti, niin ettei 85:lle lapselle noussut yhtäkään rupulia. Rokotus tapahtui näissä kylissä rokkoaineella N:o 3, joka kyllä oli heikonpuolinen, (pieniä ja heikkoja rupulia), mutta sitä oli ennen, samoin kuin myös kohta jälkeenpäin käytetty menestyksellä. Lasten käsivarret pestiin juuri ennen rokotusta lysoliliuoksella ja mahdollisesti niitä ei kylliksikuivattu, tai oli joku muu seikka vaikuttanut haitallisesti. (Edv. v. Weymarn.)

Haminan piiri. Koska rokotuksesta pois jääneiden lasten luku viime vuosina oli alkanut yhä lisääntyä, käännyin viime kevännä läänin kuvernöörin puoleen pyynöllä, että hän velvottaisi viranomaisia tarkoin noudattamaan asetuksen määräyksiä. Tämän johdosta kunnallislautakunnat ilmoituksissaan rokotuksesta kyllä uhkaisivat sakoilla huolimattomia vanhempia, vaan siitä ei ollut mitään tulosta. Luultavasti kunnalislautakuntien toimenpiteet rajoittuivatkin uhkauksiin. (A. Th. Ehrström.)

Lappeenrannan piiri. Rokotuksesta pois olleiden luku koko piirissä vuonna 1912 on ollut suurempi kuin koskaan ennen (47.6 %), ja kun ottaa lukuun piirin eri kunnat, huomaa että se jokaisessa on kasvanut edellisen vuoden lukua suuremmaksi. Tähän epäkohtaan ei ole muu voinut niin suuressa määrin vaikuttaa kuin kansassa viime aikoina muotiin joutunut käsitys että rokonistuttaminen on ei ainoastaan hyödytön vaan vieläpä vahingollinenkin, jota käsitystä Kuhnen hoitotavan ihailijat sekä lausutuin että painetuin

sanoin ahkeraan ovat kansaan istuttaneet. Valkealan kunnassa, jossa rokotukseen saapumattomien luku entisestäänkin on kauan ollut tavattoman suuri, on v:na 1912 noussut jo paljon yli 50 %. Niinikään on niiden luku Luumäenkin kunnassa kohonnut melkein samaan määrään. Tavallisuuden mukaan on piirissä rokotuksen laiminlyömiseen vaikuttanut suuresti myöskin huolimattomuus ja välinpitämättömyys. Etenkin niissä kunnissa, jossa suuren tehdasliikkeen tähden on tavallista enemmän irtonaista väkeä, valittaa papisto että niiden puolesta, jotka ovat tulleet kotipitäjänsä ulkopuolella rokotetuiksi, ei huolita toimittaa asianomaiselle papille rokottajan heille antamaa rokotustodistusta, josta syystä he kaikiksi ajoiksi jäävät rokottamattomien luetteloihin rehoittamaan. Kunnallislautakuntia olen kyllä kehoittanut käyttämään hyväksensä rokotusasetuksen niille myöntämää oikeutta sakottaa yli-ikäiset rokottamattomat henkilöt, mutta ovat lautakunnat siinä suhteessa sangen hitaat tekemään muuta kuin kirkonkuulutuksen kautta lausumaan heille sakonuhkauksia, joita eivät kumminkaan pane täytäntöön. (K. A. Hällström.)

Antrean piiri. Rokotus on useimmissa piirin kunnissa mennyt vieläkin huonommin kuin edellisinä vuosina. Kuitenkin osotta rokotuksen vastustusliikkeen itse pesäpaikka, Kirvu, ilahuttavaa edistystä, ja Ruokolahdella ovat numerot hämmästyttävän suotuisia.

Rokotuksen huonojen tulosten johdosta edellisinä vuosina käski läänin Kuvernööri maaliskuulla piirin kruununnimismiehiä ja kunnallislautakuntia ryhtymään kaikkiin laillisiin toimenpiteisiin, että rokottamattomien lasten vanhemmat toisivat lapsensa rokotettaviksi, ja laillisen edesvastaukseen saattamaan kaikki ne lasten vanhemmat, jotka mainitussa suhteessa niskottelevat. Siitä huolimatta eivät tietääkseni kunnallislautakunnat ole mihinkään toimenpiteisiin ryhtyneet.

Kun laiminlyönnit useimmissa tapauksissa eivät johtune huolimattomuudesta, vaan niin kutsuttujen luonnonparannuksen harrastajain ahkerasti levittämästä opista, että rokotus on sekä hyödytön että vaarallinen, ei ole luultavaa että uhkasakotkaan pystyisivät sanottavasti lisäämään rokotettujen määrää. Poissa olleiden lukumäärän noustessa satoihin käypi sitäpaitsi uhkasakkojen asettaminen, tuomioon ajaminen ja ulosotto hankalaksi ja työlääksi, jonka vuoksi lautakuntien vastahakoisuus sellaista toimenpidettä vastaan on käsitettävissä, joskaan ei hyväksyttävä. (T. Hannikainen.)

Muolan piiri. Rokotus Muolan piirissä on v. 1912 aivan epäonnistunut Terijoella ja huonosti onnistunut Muolassa; muuten ollut tyydyttävä. (Carl Gustafsson.)

Käkisalmen piiri. Rokotuksesta poisjääneiden luku tekee 35.0 % kaikista lapsista. Suurin määrä poisjääneitä oli nytkin kuten edellisenä vuonna Hiitolan pitäjässä. Tarkastuksesta poisjääneiden luku teki 3.8 % kaikista rokotetuista.

Rokottajat kertovat, että etupäässä kiivaimmat sosialistit eivät anna rokottaa lapsiaan. Mutta löytyy myöskin luonnollisia syitä, jonka tähden lapsia jää rokottamatta tai näistä luetteloista pois ja sellaisia ovat: työkansan oleskelu muilla paikkakunnilla, satunnaiset taudit y. m. (G. V. Levander.)

Sortavalan piiri. Rokotusluetteloissa löytyy koko joukko kahta vuotta vanhempia lapsia rokottamattomina syystä, että ne kuuluvat työläisperheisiin, jotka vuosimääriä oleskelevat työansioilla muualla maassa. (Werner Starck.)

Kurkijoen piiri. Rokotus piirissäni on tapahtunut säännöllisesti ja muutoin menestyksellä paitsi että rokotusvelvollisuutensa laiminlyöjiä on paljon etenkin Kurkijoen ja Parikkalan pitäjissä, joissa molemmissa enemmän kuin puolet vanhemmista ovat lyöneet sen laimin. Tähän vaikuttaa suuresti rokonistuttamista vastustava liike. Kunnallislautakunnat ovat sentähden näissä kunnissa hankkeessa saada näiden lasten vanhemmat lailliseen rangaistukseen. (N. J. Arppe.)

Salmin piiri. Impilahti-Kitelän kunnassa on niinkuin tavallisesti ollut hyvin suuri riippuen siitä, että suurilukuisa irtain työväestö etsien työtä muuttelee paikasta paikkaan.

Salmin rokottajalla on kätilönä ollut paljon työtä, mikä seikka joskus on keskeyttänyt rokottamisen, ja yleisö, joka osaa olla hyvinkin vaativainen, närkästyy sekä vaatii sittemmin rokottajaa käymään melkein joka taloon. Viime vuonna koetettiin noudattaa suurempaa säännöllisyyttä, jonka takia rokottamatta jääneitten lukumäärä varmaankin on tullut vähemmäksi.

Suojärvellä oli rokottamisen tulos parempi kuin edellisenä vuonna, mutta sairaitten ja muuten rokottamatta jääneitten luku oli suurempi, kuin edellisenä vuonna.

(K. B. H. Fonselius.)

Mikkelin lääni. *Mikkelin piiri.* Parhaat tulokset saavutettiin vuonna 1912 Anttolassa, Hirvensalmella ja Mikkelin kaupungissa, huonoimmat taas, kuten monta kertaa ennenkin, Kangasniemellä ja etenkin Mikkelin maalaiskunnassa. Tulos koko piiristä on vieläkin huonompi kuin edellisenä vuonna, jolloin se jo oli entisestään huonontunut.

Vuonna 1912 ei tullut kukaan uudestaan rokotetuksi Mikkelin piirilääkärin piirissä.

Vuonna 1912 erosi Ristiinan kunnan rokottaja Johan Fredrik Virta (ennen Liljeström) toimestaan, jota hän oli hoitanut erinomaisella huolellisuudella ja taidolla 24 vuotta, samalla toimien kiertokoulun opettajana. Hänen ansiokseen on luullakseni luettava, että rokotus mainitussa kunnassa on niin hyvällä kannalla kuin se todellisuudessa on, ja että väestön luottamus rokotukseen on pysynyt vireillä, vaikka se monessa naapurinpitäjässä jo on ruvennut horjumaan. (Aug. Hillbom.)

Heinolan piiri. Rokotuksesta poissa olleitten lukumäärä oli varsinkin Heinolan kaupungissa, Heinolan maaseurakunnassa ja Mäntyharjussa suuri. Tämän johdosta olen kehoittanut m. m. lautakunnan esimiehiä useimmissä pitäjissä toimimaan tämmöisen laiminlyömisen poistamiseksi. Niin toimeenpantiin Heinolan maaseurakunnassa ylimääräinen rokotus (marraskuussa), kuitenkin sillä huonolla tuloksella että ainoastaa 2 lasta tuotiin rokotettaviksi omasta kunnasta sekä 1 lapsi muualta. — Joutsassa taasen on kunnallislautakunta nyttemmin päättänyt velvoittaa yli 2 vuoden olevien rokottamattomien lasten holhojat ennen ensi heinäkuun 1:stä päivää — 5 mk. sakon uhalla — tuomaan lapset rokotettaviksi. (Herman Buss.)

Joroisten piiri. Kun terveydentila piirissä viime vuodella oli jotenkin hyvä ja tyydyttävä, niin ei ole mitään häiriötä tapahtunut rokotuksen säännöllisessä kulussa.

(A. Oker-Blom. v. t.)

Savonlinnan piiri. Sulkavan pitäjän rokottajat valittaa, ettei kansa tuo lapsiaan rokotettaviksi, vaikka »rokotusta on pidetty siksi useassa paikassa että rokotettavat olisi hyvinkin vähällä vaivalla saatu tuoduiksi rokotuspaikoille». Tämän valaisemiseksi mainittakoon että Kuhnelaisten vastustus rokotusta vastaan Sulkavalla on ollut huomattavampi kuin muissa Savonlinnan piiriin kuuluvissa kunnissa, jota paitsi sivistys siellä on alhaisella kannalla. Ensi kesänä tulen käymään Sulkavalla rokotusta tarkastamassa ja koetan silloin tehdä mitä voin edellä mainitun epäkohdan poistamiseksi.

(Wilh. Snellman.)

Kuopion lääni. *Kuopion piiri.* Koska isorokkotapauksia oli huhtikuun ajalla sattunut Kuopion pitäjän Haminanlahden kylässä ja Käpysalon kylässä Karttulan pitäjässä, annoin rokottaa mainittujen kylien asukkaat uudelleen sekä määräsin rokotuksen toimitettavaksi sitä paisti Kuopion kaupungissa, joka on vilkkaassa yhteydessä kysymyksessä olevien kylien kanssa. Tällöin rokotettiin Kuopion Kaupungissa 480 henkilöä, Kuopion pitäjässä 549 ja Karttulassa 215 henkilöä. (Mortimer Nykopp.)

Rautalammin piiri. Kuten parina edellisenä vuotena oli rokotuksen tulos paras Hankasalmella.

Rokotusmatkoillaan ovat rokottajat tavanneet ja rokottaneet 161 rokottamatonta lasta, joitten nimet eivät ole löytyneet papiston antamissa luetteloissa rokottamattomista lapsista.

Viime vuoden huhtikuussa sattuneitten isorokkotapausten vuoksi rokotettiin Suonnejoen Lietemäen kylässä 134 henkilöä. (J. E. Rahm.)

Iisalmen piiri. Rokotus on menestynyt tyydyttävästi. (Kalle Brax.)

Tohmajärven piiri. Rokotus on huolellisesti toimitettu Tohmajärven piirissä, ja on tulos myöskin ollut hyvä missä rokotus on voitu toimittaa, mutta, ikävä kyllä, on viime vuosina levinnyt huhu, että rokotus olisi tarpeeton ja vieläpä vaarallinenkin, joten rokotuksesta on jäänyt lapsia paljon pois. Tähän luuloon on paljon vaikuttanut tohtori W. Lybeckin Kirvussa levittämät neuvot, joita kuhniat kannattavat. (Onni Ruuth.)

Vasa län. *Vasa distrikt.* Hvad allmänhetens förhållande till vaccinationen beträffar, så tyckes en motvilja mot densamma allt mera vinna insteg. Följden häraf är också den, att i vissa kommuner de frånvarandes antal är anmärkningsvärdt stort. Detta är isynnerhet fallet i Laihia, Ylistaro och Storkyro, samt delar af Lillkyro, Mustasaari och Solf. På någon sjuklighet hos barn kan man ej skylla, ty hälsotillståndet var vid tiden för vaccinationsförrättningen öfverallt i distriktet godt.

Till en del kommuner följde med vaccinen från vaccinberedningsanstalten i Helsingfors en uppmaning att endast 4 ympstygn skulle sättas, emedan vaccinen ännu var något färsk och kunde verka för kraftigt. Denna anordning har äfven följts. Vaccinen har visat sig vara af god beskaffenhet, några komplikationer hafva ej försports.

(G. Rosendal.)

Kristiinankaupungin piiri. Matkoillani piirini itäkunnissa olen kuullut, että joku matkustava puhuja on pitänyt luentoja rokotusta vastaan, selittäen sen vaaralliseksi. Kun nyt yleisö varmaankin on saanut tietoa yllämainitusta esitelmästä, pelkään että se siitäkin ehkä saa sen käsityksen, että rokotus todellakin voipi olla vaarallinen.

Tulos rokotuksesta on minusta, jos kohtakaan ei niin hyvä kun 1911, kuitenkin hyvä.

(Torsten Munsterhielm.)

Nykarleby distrikt. Resultatet af vaccinationen i distriktet är tillfredsställande, om man undantager Nurmo kommun, hvars vaccinatör ej till belåtenhet fullgör sitt åliggande.

I Lapua kommun kungjordes vaccinationen med hot att lagföra det stora antal föräldrar, som försummat att låta vaccinera sina öfver 2 år gamla barn. Då det oaktadt ett stort antal af desamma uteblefvit från vaccinationen, kungjordes om förnyad vaccination kort därpå med samma hot om pliktfällande af de försumliga. Ännu har jag ej blifvit underrättad om resultaten af åtalen vid häradsrätten. (Nils Durchman.)

Kokkolan piiri. Rokotuksesta poissa olosta kirjoittaa esim. kunnallislautakunta Kannuksessa seuraavasti: »Niinkuin rokotuspäiväkirjasta näkyy oli rokotettavana ainoastaan vähäinen osa (18.4 %) entiseenkin nähden ja lienee siihen ollut syynä vuonna 1911 sattuneet taudinkohtaukset rokotetuissa lapsissa rokotuksen jälkeen. Koska täällä olevat useimmat virkailijat tai sivistyneemmät henkilötkään eivät anna lapsiaan rokottaa, niin lienee vaikeaa saada muitakaan siihen muutoin kuin jos mahdollisesti oikeuden käynnin kautta», ja luultavaa on että asetuksen edellyttämä sakottaminen on ainoa keino vastaisuudessa saada oijennusta tässä suhteessa. (Osw. Myréen.)

Oulun lääni. *Oulun piiri.* Haukiputaan, Iin ja Utajärven kunnissa on yli puolet rokotusvelvollisista jääneet pois rokotuksesta, jonka tähden olen kehoittanut lautakuntain esimiehiä mainituissa pitäjissä ryhtymään tehokkaampiin toimenpiteisiin ensi rokotusta varten. Syynä tähän suureen välinpitämättömyyteen rokotuksen suhteen on osaksi kansan vastahakoisuus ylimalkaan antaa rokottaa lapsiaan, osaksi myös kansan kesken levinnyt rokotusta vastustava kirjallisuus, jossa rokotus turmiollisena hyljätään ja pidetään sitä suorastaan vahingollisena ruumiin myrkyttämisenä.

(S. W. Liljeblom.)

Kalajoen piiri. Käydessäni kaksikymmentä vuotta Kajajoen piiriin kuuluviin seurakuntiin rokotusta tarkastamassa olen aina löytänyt asianomaiset rokottajat kuulutetuissa rokonistutuksissa ja tarkastuksissa. Kuin viime vuoden 13 päivänä kesäkuuta v.t. piirilääkäri A. Pohjonen kävi Merijärvellä rokotusta tarkastamassa Kalaputaan talossa oli rokottaja poissa. Tämän tähden olen antanut muistutuksen Merijärven rokottajalle. Tämän rokottajan poissa olo on luultavasti myös seuraus agitationista rokotusta vastaan.

(Werner Lindman.)

Haapajärven piiri. Vastenmielisyyttä rokottamista vastaan on vähemmässä määrässä nyttäytynyt joissakin kunnissa tuloksena viime vuosina ilmestyneestä rokotusvastaisesta kirjallisuudesta. Sakotusta rokotuksesta kieltäytymisen tähden on käytetty yhdessä tapauksessa. (J. Alfr. Levonius.)

Kajaanin piiri. Kun rokotusvelvollisista Säräisniemellä nytkin oli poissa 18 semmoista lasta, joiden olisi, ikäänsä katsoen, pitänyt saapua rokotettavaksi jo edellisenä vuonna, niin määräsin kunnallislautakunnan velvoittamaan heidät rokotettaviksi sakon uhalla. Virallisen ilmoituksen mukaan olikin uusi rokotus toimitettu samassa paikassa, jonne myös nuo aikaisemmin poisjääneet olivat saapuneet. (Alexis Arvelin.)

Kittilän piiri. Täällä Lapissa, missä yksinäisiä taloja sijaitsee 10-peninkulmien päässä toisista, erittäin varsinaisissa Lapin kunnissa, nim. Inarissa, Utsjoella ja Enontekijällä, on pidetty tapana, että rokottajat papistojen luettelojen mukaan itse kulkevat talosta taloon rokottamassa ja tarkastamassa. Varsinaisia rokotus- ja tarkastuskokouksia, niinkuin muualla, paitsi suurimmissa kylissä, on yllämainittujen syiden takia täällä mahdotonta pitää, kosko kulkuneuvojenkin takia rokotukset suureksi osaksi on toimitettava talvella. Rokotuksesta poissa jääneiden joukossa on myöskin paljon sellaisia, jotka ollen porolappalaisten lapsia, seuraavat näitä tuntureille, joista heitä on mahdotonta tavata. Tämän kaiken johdosta on luonnollista että täällä Lapissa aina tulee olemaan suhteellisesti suuri määrä, jotka jäävät rokottamatta, mutta kun ne aina kulkevat papistojen listoissa rokottamattomina niin ne lopullisesti kuitenkin aina tulevat rokotetuiksi.

(Ivar Levison.)

Kostnaderna för skyddskoppympningen hafva enligt från länestyrelserna i landet meddelade uppgifter och af Medicinalstyrelsen utfärdade anordningar uppgått till 80,872 mark 24 penni förutom de 8,000 mark hvilka årligen proportionsvis fördelas emellan samtlige provinciallläkare i landet såsom ersättning för dem åliggande inspektionsresor i och för vaccinationens öfvervakande inom distrikten. Afdrages från dessa summor 1,701 mark 20 penni, som vid vaccinberedningsanstalten i Helsingfors influtit genom försäljning af vaccinämne och slaktade kalfvar och hvilket belopp levererats till ränteriet i Nylands län, upp-

går totalkostnaden för vaccinationen i landet under detta år till 79,171 mark 4 penni. Enligt tabell I uppgår antalet af de under året vaccinerade personerna till 66,199 hvilket utvisar en medelkostnad af 1 mark 20.0 penni för person. Under år 1911 steg denna kostnad till 1 mark 13.2 penni.

Fördelade på de skilda länen utfaller kostnaden för skyddskoppympningen och densammas öfvervakande under år 1912 sålunda:

Län. *Gouvernements.*	För inspektionsresor åt provincialläkarena. *Indemnités pour voyages d'inspection allouées aux médecins d'arrondissements.*		Vaccinberedningsanstalten i Helfors. *Etablissement-central de Helsingfors pour la préparation du vaccin.*		Vaccindepoten i Helsingfors. *Depôt central de vaccin à Helsingfors.*		Anslag till kommunerna. *Indemnités allouées aux communes.*	
	Fmk.	*pi.*	*Fmk.*	*pi.*	*Fmk.*	*pi.*	*Fmk.*	*pi.*
Nylands	488	—	13,618	69	3,948	80	4,675	40
Åbo och Björneborgs	1,365	—	—	—	—	—	9,626	90
Tavastehus	780	—	—	—	—	—	6,814	66
Viborgs	1,317	—	—	—	—	—	9,689	88
S:t Michels	585	—	—	—	—	—	3,949	54
Kuopio	951	—	—	—	—	—	8,312	64
Vasa	951	—	—	—	—	—	9,826	78
Uleåborgs	1,563	—	—	—	—	—	6,879	15
(Lappmarken)	—	—	—	—	—	—	3,529	80
Summa *(Total)*	8,000	—	13,618	69	3,948	80	63,304	75

Årsberättelse från vaccinberedningsanstalten i Helsingfors för år 1912.

De, såsom förut, af hemmansägaren M. Nyman i Borgå landsförsamling till anstalten levererade kalfvarnas foder- och hälsotillstånd hafva icke gifvit skäl till anmärkning. Vid de af anstaltens veterinär verkställda sektionerna hafva djurens organ i det stora flertalet fall icke företett afvikelse från normala förhållanden; endast kalf N:o 16 företedde en helt liten aktinomykotisk härd i ena submaxillarköteln och hos kalf N:o 28 fanns en valnötstor abscess i lefvern.

Under årets lopp hafva 40 kalfvar ympats, nämligen:

under januari	1	under juli	0
» februari	1	» augusti	2
» mars	3	» september	0
» april	9	» oktober	0
» maj	14	» november	2
» juni	7	» december	1
		Summa	40

I nedanstående tabell lämnas upplysning om tiden för ympningarna m. m.

Kalf n:o.	Tiden för inokulationen.	Tiden för afympningen.	Pustlernas ålder i timmar.	Pustelmassans vigt i gram.
1	$^{15}/_{1}$ kl. 11 1/2 f. m.	$^{20}/_{1}$ kl. 10 f. m.	118 1/2	37.1
2	$^{17}/_{2}$ kl. 10 1/2 f. m.	$^{22}/_{2}$ kl. 10 f. m.	119 1/2	43.9
3	$^{9}/_{3}$ kl. 10 1/2 f. m.	$^{14}/_{3}$ kl. 10 f. m.	119 1/2	31.9
4	$^{16}/_{3}$ kl. 10 1/4 f. m.	$^{21}/_{3}$ kl. 10 f. m.	119 3/4	26.7
5	$^{28}/_{3}$ kl. 10 1/4 f. m.	$^{1}/_{4}$ kl. 6 1/2 e. m.	104 1/4	13.3
6	$^{1}/_{4}$ kl. 10 1/4 f. m.	$^{6}/_{4}$ kl. 9 1/4 f. m.	119	17.6
7	$^{4}/_{4}$ kl. 10 1/4 f. m.	$^{9}/_{4}$ kl. 9 1/4 f. m.	119	30.8
8	$^{4}/_{4}$ kl. 11 1/2 f. m.	$^{9}/_{4}$ kl. 7 f. m.	115 1/2	31.8
9	$^{11}/_{4}$ kl. 9 1/2 f. m.	$^{16}/_{4}$ kl. 6 f. m.	116 1/2	25.4
10	$^{11}/_{4}$ kl. 10 1/2 f. m.	$^{15}/_{4}$ kl. 12 1/4 e. m.	97 3/4	20.3
11	$^{13}/_{4}$ kl. 10 1/2 f. m.	$^{18}/_{4}$ kl. 5 f. m.	114 1/2	32.1
12	$^{25}/_{4}$ kl. 9 1/2 f. m.	$^{28}/_{4}$ kl. 9 f. m.	71 1/2	33.5
13	$^{25}/_{4}$ kl. 10 3/4 f. m.	$^{28}/_{4}$ kl. 6 1/2 f. m.	67 3/4	21.1
14	$^{27}/_{4}$ kl. 10 1/2 f. m.	$^{1}/_{5}$ kl. 3 1/4 e. m.	100 3/4	25.0
15	$^{1}/_{5}$ kl. 9 1/2 f. m.	$^{5}/_{5}$ kl. 10 1/2 f. m.	97	17.2
16	$^{1}/_{5}$ kl. 10 1/2 f. m.	$^{5}/_{5}$ kl. 10 f. m.	95 1/2	29.3
17	$^{4}/_{5}$ kl. 10 1/2 f. m.	$^{8}/_{5}$ kl. 8 1/2 f. m.	94	31.9
18	$^{6}/_{5}$ kl. 9 1/2 f. m.	$^{10}/_{5}$ kl. 9 f. m.	95 1/2	21.8
19	$^{6}/_{5}$ kl. 10 1/2 f. m.	$^{10}/_{5}$ kl. 8 1/4 f. m.	93 3/4	26.8
20	$^{9}/_{5}$ kl. 9 1/2 f. m.	$^{13}/_{5}$ kl. 6 1/2 f. m.	93	21.3
21	$^{11}/_{5}$ kl. 9 1/2 f. m.	$^{15}/_{5}$ kl. 8 1/4 f. m.	94 3/4	21.4
22	$^{11}/_{5}$ kl. 10 1/2 f. m.	$^{15}/_{5}$ kl. 9 1/4 f. m.	94 3/4	25.0
23	$^{14}/_{5}$ kl. 10 1/2 f. m.	$^{18}/_{5}$ kl. 9 1/4 f. m.	94 3/4	23.3
24	$^{17}/_{5}$ kl. 9 1/2 f. m	$^{21}/_{5}$ kl. 9 1/4 f. m.	95 3/4	20.3
25	$^{17}/_{5}$ kl. 10 1/2 f m.	$^{21}/_{5}$ kl. 8 1/4 f. m.	93 3/4	30.3
26	$^{20}/_{5}$ kl. 10 1/2 f. m.	$^{24}/_{5}$ kl. 6 f. m.	91 1/2	24.7
27	$^{24}/_{5}$ kl. 8 1/2 f. m.	$^{28}/_{5}$ kl. 8 1/4 f. m.	95 3/4	32.7
28	$^{24}/_{5}$ kl. 10 1/2 f. m.	$^{28}/_{5}$ kl. 9 1/4 f. m.	94 3/4	36.8
29	$^{1}/_{6}$ kl. 9 1/2 f. m.	$^{5}/_{6}$ kl. 8 1/4 f. m.	94 3/4	25.8
30	$^{1}/_{6}$ kl. 10 1/2 f. m.	$^{5}/_{6}$ kl. 9 f. m.	94 1/2	24.9
31	$^{6}/_{6}$ kl. 9 1/2 f. m.	$^{10}/_{6}$ kl. 7 1/2 f. m.	94	19.9
32	$^{6}/_{6}$ kl. 10 1/2 f. m.	$^{10}/_{6}$ kl. 8 1/2 f. m.	94	14.7
33	$^{8}/_{6}$ kl. 10 1/2 f. m.	$^{12}/_{6}$ kl. 9 1/4 f. m.	94 3/4	16.8
34	$^{13}/_{6}$ kl. 9 1/2 f. m.	$^{17}/_{6}$ kl. 8 f. m.	94 1/2	19.4
35	$^{13}/_{6}$ kl. 10 1/2 f. m.	$^{17}/_{6}$ kl. 9 f. m.	94 1/2	19.9
36	$^{15}/_{8}$ kl. 3 e. m.	$^{19}/_{8}$ kl. 10 3/4 f. m.	91 3/4	26.1
37	$^{22}/_{8}$ kl. 3 e. m.	$^{26}/_{8}$ kl. 9 f. m.	90	27.8
38	$^{31}/_{10}$ kl. 12 midd.	$^{4}/_{11}$ kl. 9 1/4 f. m.	93 1/4	34.2
39	$^{14}/_{11}$ kl. 12 1/4 e. m.	$^{18}/_{11}$ kl. 9 1/4 f. m.	93	27.5
40	$^{5}/_{12}$ kl. 11 1/4 f. m.	$^{9}/_{12}$ kl. 9 f. m.	93 3/4	23.1

Kalfvarna hafva inokulerats med uteslutande animalt ympämne. För kalfvarna n:o 1—4 begagnade ympämne härstammande från n:o 64—66 af nästföregående års kalfvar. Med vaccin, som erhållits från tyska institut ympades kalfvarna n:o 5, 7, 10, 12, 13, 18 och 20. Kalfvarna n:o 6, 8, 9, 11 inokulerades med lymfa, härrörande från K. K. Impfstoff—Gewinnungsanstalt i Wien. Med vaccin från kalf n:o 5 ympades kalfvarna 14, 15 och 19 samt med ympämne från kalf n:o 8 kalfvarna n:o 16, 17, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29. För de återstående kalfvarna n:o 32—40 kom ympämne från resp. kalf n:o 18, 15, 19, 20, 34, 35, 36 och 37 till användning. Skördarna voro i allmänhet rikliga och vaccinen god. N:o 1 och 2 voro dock svaga och kunde icke utsändas. Hållbarheten lämnade hos några vaccinnumror öfrigt att önska. Tegminsförbandet kom i åtskilliga fall till användning.

Den totala kvantiteten af pustelmassa eller rå-vaccin utgör 1,033.4 gram.

De från anstalten utgående expeditionerna af vaccin hafva stigit till 866, af dessa för allmänt behof 762 och åt enskilda 104.

Förutom den vaccin, som förbrukats vid vaccindepoten i Helsingfors, hafva från anstalten utgifvits 131,883 portioner vaccin, hvaraf

för allmänt behof kostnadsfritt	130,113
åt enskilda mot ersättning	1,770

På de olika månaderna fördelar sig beloppet på följande sätt:

Månad.	För allmänt behof kostnadsfritt.	Åt enskilda mot ersättning.	Summa.
Januari	575	3	578
Februari	1,525	28	1,553
Mars	6,535	159	6,694
April	5,355	273	5,628
Maj	60,528	418	60,946
Juni	45,115	168	45,283
Juli	3,265	212	3,477
Augusti	2,090	124	2,214
September	1,150	102	1,252
Oktober	1,800	196	1,996
November	1,575	59	1,634
December	600	28	628
Summa	130,113	1,770	131,883

I ersättning för försåld vaccin har influtit Fmk 518 och för försålda slaktade kalfvar Fmk. 1,183.20 eller sammanlagdt Fmk 1,701.20. Utgifterna stiga till Fmk 13,248.69. Kostnaderna för anstaltens underhåll under år 1912 utgöra sålunda Fmk 11,547.49.

Arthur Clopatt.

Vaccinationen i Helsingfors år 1912.

Den af vaccindepoten föranstaltade offentliga skyddskoppympningen har under året fortgått från den 8 mars till den 29 november. Under 1 vecka förrättades vaccination en gång i veckan, under 13 veckor 2 gånger, under 8 veckor 3 gånger och under 17 veckor 4 gånger i veckan. Vaccinationen har skett å följande ställen: Arbetets vänners lokal Annegatan 26, hospiz Betania, Sjömansgatan 43; Arbetets vänners lokal Östra chaussén 4; Folkets hem i Hermanstad, villan N:o 2 A i Fredriksberg, vaccindepotens lokal Skilnadsgatan 5 och Tölö sockerbruks läsesal.

Vaccinationsförrättningarnas antal var 119. Antalet vaccinerade barn utgjorde å Arbetets vänners lokal Annegatan 26, 165 under 17 mottagningar; å hospiz Betania 287 under 25 mottagningar, å Arbetets vänners lokal vid Östra chaussén 4 357 under 27 mottagningar; å Folkets hem i Hermanstad 218 under 13 mottagningar; å villan N:o 2 A i Fredriksberg 91 under 12 mottagningar, å vaccindepotens lokal 115 under 17 mottagningar samt å Tölö sockerbruks läsesal 39 under 8 mottagningar.

Under år 1912 uppgick antalet af de genom vaccindepotens försorg vaccinerade barnen till 1,272. Af dessa voro 1,260 förstymplingar, medan 12 förut hade undergått vaccination.

Hvad de 1,260 förstymplingarna beträffar, så uteblefvo af dem 21 från granskningen och äro sålunda till resultatet okända. Af de 1,239 till resultatet kända fallen, hafva 1,230 visat ett fullständigt resultat. (945 hade 6 pustler af 6 snitt, 22 hade 5 pustler af 6 snitt, 12 hade 4 pustler af 6 snitt, 20 hade 5 pustler af 5 snitt, 231 hade 4 pustler af 4 snitt.) De 9 ofullständiga resultaten förhålla sig sålunda: i 2 fall 3 pustler af 6 snitt, i 2 fall 2 pustler af 6 snitt, i 4 fall 3 pustler af 4 snitt, i 1 fall 1 pustel af 4 snitt. I ett fall omvaccinerades vid granskningen med positivt resultat.

Af de 12 förut vaccinerade (hvilka alla voro i en ålder af 2—10 år) företedde 3 normala pustler, 5 abortiva pustler eller papler, 2 ett helt och hållet negativt resultat, medan 2 uteblefvo från granskningen och sålunda äro till resultatet okända. Antalet ärr från föregående vaccination var i 3 fall 3, i 2 fall 2, i 1 fall 1 och i 6 fall 0.

Samtliga barn ympades med kalfvaccin från vaccinberedningsanstalten. Af 1911 års vaccinskörd användes n:o 64, 65 och 66 äfvensom samtliga numror från år 1912. Af dessa visade sig N:o 1 och 2 vara svaga, de öfriga goda och användbara. Några numror förete dock tecken af bristande hållbarhet.

Frånser man resultatet hos de barn, som blifvit ympade med mindre än 6 snitt, så finner man att hos de 983 barn, af hvilka hvarje ympats med 6 snitt, eller inalles 5,898 snitt, hafva stigit 5,838 pustler. Fördelas dessa pustler å de 983 barnen, fås i medeltal å hvarje i denna kategori granskad 5.94 pustler.

De ympade voro:

Mankön.	Kvinkön.	Grekiska katoliker.	Romerska katoliker.	Judar.	Från tyska församlingen.	Från orter utom Helsingfors.	Af svenska talande föräldrar.	Af finska talande föräldrar.	Oäkta.
634	638	54	1	1	1	40	372	830	94

Efter månader voro besöken vid vaccinationerna sålunda fördelade:

Januari	0	April	90	Juli	256	Oktober...	147
Februari ..	0	Maj	130	Augusti	164	November.	40
Mars	66	Juni.....	192	September..	187	December .	0

Förstymplingarnes ålder och ympningens resultat framgå ur följande tabell:

Antal ympade.				Ympningens resultat.						Frånvarande fr. granskningen.			Utslagna vaccinpustler i % af ympsnitten.	Resultatet i %		Frånvarande från granskningen i %.
				under 2 år		2—10 år		öfver 10 år								
under 2 år.	2—10 år.	öfver 10 år.	summa.	fullst.	ofullst.	fullst.	ofullst.	fullst.	ofullst.	under 2 år.	2—10 år.	öfver 10 år.		fullst.	ofullst.	
627	630	3	1,260	608	8	619	1	3	—	11	10	—	99.05	99.3	0.7	1.67

Under året hafva 65 elever undervisats i koppympning och öfvat sig i dess utförande. Dessa samtliga hafva vaccinerat sammanlagdt 664 barn, på hvarje elev har sålunda i medeltal kommit 10.21 vaccinationer. Efter undervisning i journalföring och undergånget förhör hafva 56 elever erhållit betyg öfver skicklighet i vaccinering.

På depoten hafva 233 barn blifvit anmälda såsom vaccinerade af i staden praktiserande läkare och barnmorskor. Af de vaccinerade voro 122 gossar och 111 flickor. Ofullständigt resultat visade sig i 2 fall.

Af prästerskapet uppgafs antalet ovaccinerade barn i de skilda församlingarna sålunda:

i norra finska församlingen	780
» » svenska »	418
» södra finska »	691
» » svenska »	308
» Sörnäs finska församling	953
» » svenska »	235
Summa	3,385

Arthur Cloqatt.

IV. Sairashoitolaitokset.

Armollisen Asetuksen kautta Suomen sairaalalääkärien palkkaeduista 15 päivältä elokuuta 1911 järjestettiin lääninsairaalain ja yleisten sairashuoneitten lääkärien palkat ajanmukaisemmalle kannalle samaten kuin alilääkärienkin palkat niissä sairashuoneissa, joissa alilääkärejä löytyy. Tampereen, Sortavalan, Jyväskylän, Porin, Joensuun ja Savonlinnan yleisten sairaalain johtajat, joilla on virkaarvo arvojärjestyksen 8:ssa luokassa, ovat nyt virasta erotessaan oikeutetut eläkkeen saantiin lääkäreille yleensä säädettyjen perusteiden mukaan sekä ovat osalliset Suomen siviilikunnan leskien- ja orpoinkassaan. Virkamatkoihin nähden luetaan nämä lääkärit voimassa olevan matkustussäännön 6:teen luokkaan. Virat täytetään tästä lähtien niinkuin lääninsairaalain ylilääkärien virkain täyttämisestä on määrätty. Johtajat saavat palkkionkorotuksen, 500 markkaa, 5 vuoden nuhteettoman palveluksen perästä samassa virassa, kuitenkin niin ettei tätä korotusta myönnetä ennenkuin 5 vuotta on kulunut tämän asetuksen voimaan tulemisesta.

Vuoden 1912 kuluessa saivat yllälueteltujen yleisten sairashuoneitten johtajat valtakirjat virkoihinsa, ilmoitettuaan olevansa halukkaat niitä edelleen hoitamaan.

Kirjeessä lokakuun 25 päivältä ilmoitti Siviilitoimituskunta että K. Senaatti oli nähnyt hyväksi määrätä että maksuttomia oppikursseja sairaanhoitajattariksi aikovia henkilöitä varten on lääninsairaaloissa edelleenkin järjestettävä asianomaisten sairashuonelääkärien lähemmin määrääminä aikoina. Näissä kursseissa, jotka kestävät kuusi kuukautta ja joihin otetaan korkeintaan kuusi oppilasta, on annettava opetusta sillä kotimaisella kielellä, jota oppilaat taitavat ja käyttävät, ja saavat oppilaat kursseissa käydessään vapaan ruuan sairaaloissa.

Seikka, joka suuressa määrässä on vaikuttanut lääkintölaitoksen alle kuuluvien rakennusten hoitamiseen on se vähennys näittän rakennusten ylläpito-

kustannuksissa, joka erittäinkin v. 1912 tapahtui. Vuonna 1910 eivät valtiovarat enään riittäneet niin suuriin menoihin sairashuoneiden korjauksiin nähden, kuin sairaalain johtajat ja Yleisten rakennusten Ylihallituksen lääninarkkitehdit olivat laskeneet, vaan vähennettiin laskettu menoerä 18 %:illa. Vuonna 1911 oli tämä vähennys 7.1 %, mutta vuonna 1912 kohosi se 36.4 %:iin. Tämä vuosikorjausten vähentäminen on tullut näkyviin siinä että erityisiä määrärahoja on täytynyt pyytää korjaustöihin sekä siinä että viimeisten korjaustöiden kustannukset ovat tulleet samassa määrässä suuremmiksi.

Vuonna 1912 pyydettiin seuraavat rahasummat korjaustöitä varten maan sairashoitolaitoksissa.

Uudenmaan lääni.

Kirurginen sairashuone	Helsingissä	Smk.	26,000: —	
Uusi klinikka	»	»	20,000: —	
Vanha klinikka	»	»	13,500: —	
Lapsenpäästölaitos	»	»	10,400: —	
Lasten sairashuone	»	»	16,300: —	
Lapinlahden keskuslaitos	»	»	15,500: —	
Rokotuslaitos	»	»	500: —	
Gumtäckt'in ylim. sairaala	»	»	7,200: —	
Yleinen sairashuone Loviisassa		»	400: —	109,800: —

Turun ja Porin lääni.

Lääninsairaala Turussa	Smk.	11,700: —	
Vastaanottolaitos »	»	4,000: —	
Yleinen sairashuone Porissa	»	2,400: —	
Yleinen sairashuone Ahvenanmaalla	»	2,500: —	
Seilin turvalaitos	»	5,600: —	26,200: —

Hämeen lääni.

Lääninsairaala Hämeenlinnassa	Smk.	5,900: —	
Pitkäniemen keskuslaitos	»	24,000: —	
Orihveden leprasairaala	»	1,700: —	31,600: —

Viipurin lääni.

Lääninsairaala Viipurissa	Smk.	24,300: —	
Vastaanottolaitos »	»	2,870: —	
Yleinen sairashuone Sortavalassa	»	12,000: —	
Käkisalmen turvalaitos	»	9,200: —	48,370: —

Mikkelin lääni.

Lääninsairaala Mikkelissä	Smk.	8,200: —	
Vastaanottolaitos »	»	2,400: —	
Yleinen sairashuone Savonlinnassa	»	2,800: —	13,400: —

Kuopion lääni.

Lääninsairaala Kuopiossa	Smk.	7,250: —	
Yleinen sairashuone Nurmeksessa	»	1,400: —	
Yleinen sairashuone Kajaanissa	»	1,500: —	
Yleinen sairashuone Joensuussa	»	8,950: —	
Niuvanniemen keskuslaitos	»	23,850: —	42,950: —

Vaasan lääni.

Lääninsairaala Mustasaaressa	Smk.	8,000: —	
Vastaanottolaitos »	»	2,425: —	10,425: —

Oulun lääni.

Lääninsairaala Oulussa	Smk.	11,900: —	
Vastaanottolaitos »	»	3,400: —	
Yleinen sairashuone Torniossa	»	4,200: —	
Yleinen sairashuone Rovaniemellä	»	2,400: —	21,900: —
		Yhteensä Smk.	304,645: —

Yllämainittuja korjaustöitä varten myönnettiin ainoastaan Smk. 193,715: 12.

Lääninsairaalat ja yleiset sairashuoneet.

Helsingin yleinen sairashuone.

A. Vanha ja uusi klinikka.

Lääkintöhallituksen 3 päivänä toukokuuta tekemän esityksen johdosta antoi K. Senaatti 14 päivänä kesäkuuta Yleisten rakennusten Ylihallituksen käytettäväksi 5,600 markan suuruisen määrärahan amanuenssi huoneen järjestämistä varten propedeutisellä osastolla sekä sen johdosta välttämättömäksi käyneen jääkellarin muuttamista varten uudessa klinikassa kuin myöskin vesiklosettien perustamista varten sisätautien osastolle.

Kirjeessä 9 päivältä elokuuta ilmoitti Siviilitoimituskunta että Hänen Keisarillinen Majesteettinsa 3 päivänä heinäkuuta oli vahvistanut asetuksen johtajanvirasta sisätautien- ja propedeutisen osastojen yhteisellä Röntgenlaitoksella sekä että johtajan palkka oli määrätty 4,000 markaksi.

Syyskuun 4 päivänä myönsi K. Senaatti Lääkintöhallituksen siitä tekemästä esityksestä 2,530 markkaa sähkövalon johtamiseksi uuteen klinikkaan ja määräsi työn toimitettavaksi Yleisten rakennusten Ylihallituksen toimesta.

Joulukuun 5 päivälle 1911 päivätyssä alamaisessa kirjeessä pyysi Lääkintöhallitus 7,560 markan määrärahaa käytettäväksi uusien sänkyjen hankkimiseksi sisätautien osastolle. Lokakuun 8 päivänä 1912 myönsi K. Senaatti pyydetyt varat.

Vanhassa ja uudessa klinikassa hoidettiin vuoden kuluessa 3,583 potilasta. Sairashoitopäivien yhteenlaskettu luku oli 93,281. Hoitokustannukset päivää ja potilasta kohti nousivat 4.88 markkaan.

B. Kirurginen osasto.

Huhtikuun 4 päivänä myönsi Lääkintöhallitus käyttövaroistaan 1,000 markkaa uusien rautasänkyjen hankkimiseksi sairaalaan.

Osastolla hoidettiin vuoden kuluessa 1,888 potilasta. Sairashoitopäivien yhteenlaskettu luku oli 66,022. Hoitokustannukset päivää ja potilasta kohti nousivat 4.92 markkaan.

C. Synnytyslaitos.

Laitoksessa hoidettiin vuoden kuluessa 3,187 potilasta. Sairashoitopäivien yhteenlaskettu luku oli 23,964. Hoitokustannukset päivää ja potilasta kohti nousivat 5.28 markkaan.

D. Lasten sairashuone.

Sairaalassa hoidettiin vuoden kuluessa 364 potilasta. Sairashoitopäivien yhteenlaskettu luku oli 13,168. Hoitokustannukset päivää ja potilasta kohti nousivat 6.29 markkaan.

E. Korva-, nenä- ja kurkkutautiosasto.

Osastolla hoidettiin vuoden kuluessa 359 potilasta. Sairashoitopäivien yhteenlaskettu luku oli 6,064. Hoitokustannukset päivää ja potilasta kohti nousivat 7.66 markkaan.

Turun lääninsairaala.

Huhtikuun 12 päivänä tapahtuneessa esittelyssä päätti K. Senaatti Lääkintöhallituksen Kesäkuun 21 päivänä 1911 tekemän esityksen johdosta antaa Yleisten rakennusten Ylihallituksen toimeksi rakennuttaa kolme huonetta vastaanottolaitoksen ullakolle yöhoitajia ja hoitajattaria varten kuin myöskin sinne varustaa konttooreita hoitohenkilökunnan vaatteiden ja laitoksen oman parselivaraston säilyttämistä varten sekä myönsi tarkoitukseen tarvittavat varat, 5,400 markkaa.

Sairaalassa hoidettiin vuoden kuluessa 1,902 potilasta. Sairashoitopäivien yhteenlaskettu luku oli 60,030. Hoitokustannukset päivää ja potilasta kohti nousivat 2.83 markkaan.

Hämeenlinnan lääninsairaala.

Lääkintöhallituksen alamaisessa kirjeessä syyskuun 17 päivältä tekemästä esityksestä määräsi K. Senaatti 29 päivänä marraskuuta että sairaalan menosääntöön 1 päivästä tammikuuta 1913 on tehtävä seuraavat muutokset. Yhden hoitajan vuosipalkka on korotettava 600 markkaan ja hoitohenkilön ruokaa varten merkitty määräraha 2,810 markkaan 50 penniin, sääntöön on asetettava kanslia- ja konttorinapulainen 400 markan vuosipalkkiolla kerta kaikkiaan, kahden siivoojattaren vuosipalkat ovat korotettavat 240 markkaan kummallekin ja kahden pesijättären vuosipalkat 300 markkaan kummallekin sekä asetettava yksi silittäjä, joka paitsi vapaata ruokaa, asuntoa, lämpöä, valoa ja pesua saa 240 markkaa vuodessa, rengin ja yövartijan vuosipalkat ovat korotettavat 420 markkaan kummallekin, vahtimestarin vuosipalkka 600 markkaan ja koneenkäyttäjän 1,000 markkaan, jonka ohessa koneenkäyttäjä vapaan asunnon ja lämmön asemasta on saapa 200 markkaa vuokrarahoja vuodessa, palkkalaisille edellä arvaamattomiin ylimääräisiin menoihin y. m. varattu määräraha on koro-

tettava 939 markkaan 50 penniin ja palveluskunnan ruokaa varten merkitty määräraha 2,920 markkaan. Samalla kertaa vahvistettiin myös menosäännön arviomäärärahat, joista muutamat korotettiin.

Sairaalassa hoidettiin vuoden kuluessa 798 potilasta. Sairashoitopäivien yhteenlaskettu luku oli 20,850. Hoitokustannukset päivää ja potilasta kohti nousivat 3.52 markkaan.

Viipurin lääninsairaala.

Vuoden 1912 kuluessa valmistuivat uutisrakennukset sairaalassa niin että leikkausosaston loppukatselmus toimitettiin 29 päivänä toukokuuta ja uuden sairaspaviljongin loppukatselmus joulukuun 16 päivänä.

Huhtikuun 12 päivälle päivätyssä kirjeessä ilmoitti Siviilitoimituskunta että K. Senaatti oli Lääkintöhallituksen syyskuun 30 päivänä 1910 tekemän esityksen johdosta päättänyt antaa Yleisten rakennusten Ylihallituksen toimeksi rakennuttaa huoneuston ja ulkohuoneet lääninsairaalan alueelle ylimääräistä kuppatautisairaalaa varten sekä myöntänyt tarkoitukseen 29,100 markkaa.

Samana päivänä hyväksyi K. Senaatti Lääkintöhallituksen esityksen maaliskuun 19 päivältä ja myönsi Yleisten rakennusten Ylihallitukselle 11,100 markkaa sairaalan silloisen leikkausosaston muodostamiseksi lastensairaalaksi sekä halkovajan rakentamiseksi sairaalan vastaanottolaitokselle mielisairaita varten.

Sittenkuin Lääkintöhallitus alamaisessa kirjeessä elokuun 15 päivältä 1911 oli esittämillään syillä anonut että sairaalan alueen varustamista varten pintavesi-kaivoilla ja viemäreillä sekä sen muihin tasoitustöihin myönnettäisiin 17,279 markan 90 pennin suuruinen määräraha kuin myöskin että saman alueen varustamista varten istutuksilla myönnettäisiin 18,778 markkaa, mitä anomusta Yleisten rakennusten Ylihallitus siltä vaaditussa lausunnossa oli kannattanut sillä huomautuksella että tasoitustöitä varten anottu määräraha välttämättömästi olisi korotettava 1,800 markalla eli 19,079 markkaan 90 penniin, koska kustannukset maan kuivaamisesta ja tasoituksesta uuden leikkausosaston ja rakenteella olleen sairaalaosaston pihan puolella olivat jääneet pois kustannusarviosta, minkä ohessa Ylihallitus oli huomauttanut että tasoitustöihin olisi tarpeen vuodeksi 1911 9,000 markkaa, jota vastoin loput 10,079 markkaa 90 penniä voisivat jäädä vuoteen 1912 sekä ehdottanut istutuksiin pyydetyn määrärahan käytettäväksi kolmena seuraavana vuotena, näki K. Senaatti lokakuun 13 päivänä 1911 tapahtuneessa esittelyssä hyväksi käskeä Yleisten rakennusten Ylihallitusta teettämään yllämainitut kaivot ja viemärit sekä tasoitustyöt laaditun kustannusarvion ja Ylihallituksen tekemän lisäehdotuksen mukaisesti kuin myöskin myöntää Ylihallituksen käytettäväksi niihin v. 1911 9,000 markkaa samalla kuin K. Senaatti päätti että määräys siitä milloinka loput puheena-

olevaan tarkoitukseen tarvittavasta rahamäärästä voitaisiin siihen käyttää oli vastedes Ylihallitukselle annettava. Huhtikuun 29 päivänä 1912 tekemällään päätöksellä myönsi Siviilitoimituskunta Yleisten rakennusten käytettäväksi täksi vuodeksi 4,079 markkaa 79 penniä edelläkerrottuja tasoitustöitä varten.

Elokuun 9 päivälle päivätyssä kirjeessä ilmoitti Siviilitoimituskunta että Hänen Keisarillinen Majesteettinsa kesäkuun 30 päivänä 1912 oli vahvistanut Lääkintöhallituksesta lähteneen ehdotuksen 91,952 markan 95 pennin myöntämisestä kaluston ja tarvekalujen hankkimiseksi sairaalan uutisrakennuksiin.

Sairaalassa hoidettiin vuoden kuluessa 3,406 potilasta. Sairashoitopäivien yhteenlaskettu luku oli 76,657. Hoitokustannukset päivää ja potilasta kohti nousivat 4.14 markkaan.

Mikkelin lääninsairaala.

Huhtikuun 12 päivänä myönsi K. Senaatti Yleisten rakennusten Ylihallituksen käytettäväksi 7,950 markan määrärahan sikolätin rakentamista varten sairaalalle.

Päätöksellä marraskuun 28 päivältä myönsi K. Senaatti tarpeellisia varoja Mikkelin lääninhallitukselle käytettäviksi lumen luontiin sairaalan katolta, joka toimi Senaatin päätöksen mukaan oli annettava samalle henkilölle, joka pitää huolta lumen luomisesta valtion muiden Mikkelin kaupungissa sijaitsevien rakennusten katoilta.

Sairaalassa hoidettiin vuoden kuluessa 813 potilasta. Sairashoitopäivien yhteenlaskettu luku oli 19,906. Hoitokustannukset päivää ja potilasta kohti nousivat 3.34 markkaan.

Kuopion lääninsairaala.

Sairaalassa hoidettiin vuoden kuluessa 1,730 potilasta. Sairashoitopäivien yhteenlaskettu luku oli 38,821. Hoitokustannukset päivää ja potilasta kohti nousivat 4.24 markkaan.

Mustasaaren lääninsairaala.

Lääkintöhallituksen siitä tekemän esityksen johdosta myönsi K. Senaatti maaliskuun 12 päivänä 1,950 markan suuruisen määrärahan uuden operationipöydän hankkimista varten sairaalaan.

Maaliskuun 29 päivänä myönsi K. Senaatti 7,422 markkaa uuden pumpun ja höyrypannun hankkimiseksi sairaalan vesijohtoon syystä että entiset olivat havaitut kelpaamattomiksi.

Huhtikuun 12 päivänä myönsi Senaatti Yleisten rakennusten Ylihallitukselle 11,200 markkaa käytettäväksi sikolätin rakentamiseksi sairaalalle.

Samana päivänä myönsi K. Senaatti niinikään Yleisten rakennusten Ylihallituksen käytettäväksi 7,160 markan suuruisen määrärahan sähkövalon ja voiman johtamiseksi sairaalaan sekä käski Ylihallitusta »Elektriska Aktiebolaget i Wasa» nimisen osakeyhtiön kanssa tekemään kontrahdin sähkövirran johtamisesta sairaalaan sekä valoa että voimaa varten.

Elokuun 23 päivänä myönsi Siviilitoimituskunta 903 markkaa erityisiä pienempiä korjaustöitä varten alilääkärin asunnossa.

Marraskuun 15 päivänä päätti K. Senaatti että vastaanottolaitoksen hoitajien vuosipalkka oli korotettava 100 markalla kullekin, lukien 1 päivästä tammik. 1913.

Sairaalassa hoidettiin vuoden kuluessa 1,060 potilasta. Sairashoitopäivien yhteenlaskettu luku oli 40,503. Hoitokustannukset päivää ja potilasta kohti nousivat 3.50 markkaan.

Oulun lääninsairaala.

Marraskuun 29 päivälle päivätyssä kirjeessä ilmoitti Siviilitoimituskunta että K. Senaatti oli Lääkintöhallituksen alamaisen kirjeen johdosta syyskuun 17 päivältä määrännyt että sairaalaan on vuoden 1913 alusta otettava yksi sairaanhoitajatar, yksi pesulaitoksen johtajatar sekä yksi kanslia- ja konttoriapulainen, joista sairaanhoitajatar ja pesulaitoksen johtajatar paitsi vapaata ruokaa, asuntoa, lämpöä, valoa ja pesua sekä sairaanhoitajatar virkatoimituksissaan sairaalan virkapukua, saavat palkkiota sairaanhoitajatar 900 markkaa ja pesulaitoksen johtajatar 600 markkaa vuodessa sekä kanslia- ja konttoriapulainen paitsi vapaata ruokaa 900 markkaa palkkiota vuodessa, minkä johdosta menosäännön 5 P. L. III luvun 15 momentin kohdalle sairaalan hoitohenkilökunnan ruokaa varten merkitty määräraha oli korotettava 1,095 markalla, että sairaalan vuosirahasääntöön on tilapäistä sairaanhoitajatarapua varten otettava 500 markan suuruinen määräraha ja tilapäisten hoitajattarien ruokaa varten 300 markkaa sekä että hierojan palkka on samoin korotettava 400 markkaan vuodessa.

Sairaalassa hoidettiin vuoden kuluessa 1,166 potilasta. Sairashoitopäivien yhteenlaskettu luku oli 34,981. Hoitokustannukset päivää ja potilasta kohti nousivat 2.94 markkaan.

Loviisan yleinen sairashuone.

Sairashuoneessa hoidettiin vuoden kuluessa 233 potilasta. Sairashoitopäivien yhteenlaskettu luku oli 5,017. Hoitokustannukset päivää ja potilasta kohti nousivat 3.85 markkaan.

Porin yleinen sairashuone.

K. Senaatin alamaisesta esityksestä suvaitsi Hänen Keisarillinen Majesteettinsa 30 päivänä kesäkuuta Armossa vahvistaa Asetuksen Porin yleisen sairashuoneen lääkärin palkan parantamisesta minkä ohessa sanotun palkan lisäykseksi myönnetty määrä, 500 markkaa, otettiin mainittuna päivänä Armossa vahvistettuun menosääntöön vuodeksi 1912.

Sairashuoneessa hoidettiin vuoden kuluessa 662 potilasta. Sairashoitopäivien yhteenlaskettu luku oli 13,232. Hoitokustannukset päivää ja potilasta kohti nousivat 3.01 markkaan.

Tampereen yleinen sairashuone.

Sairashuoneessa hoidettin vuoden kuluessa 976 potilasta. Sairashoitopäivien yhteenlaskettu luku oli 30,352. Hoitokustannukset päivää ja potilasta kohti nousivat 5.01 markkaan.

Sortavalan yleinen sairashuone.

Sairashuoneessa hoidettiin vuoden kuluessa 681 potilasta. Sairashoitopäivien yhteenlaskettu luku oli 18,313. Hoitokustannukset päivää ja potilasta kohti nousivat 4.24 markkaan.

Joensuun yleinen sairashuone.

Sairashuoneessa hoidettiin vuoden kuluessa 403 potilasta. Sairashoitopäivien yhteenlaskettu luku oli 12,348. Hoitokustannukset päivää ja potilasta kohti nousivat 3.30 markkaan.

Jyväskylän yleinen sairashuone.

Marraskuun 15 päivälle päivätyssä kirjeessä käski K. Senaatti Lääkintöhallitusta »Joh. Parviaisen osakeyhtiön» kanssa tekemään sopimuksen huoneuston vuokraamisesta Jyväskylän yleiselle sairashuoneelle edelleen kymmeneksi vuodeksi, lukien maaliskuun 13 päivästä 1913, jolloin sanotun osakeyhtiön kanssa tehty vuokrakontrahti, oltuaan voimassa 10 vuotta, kuluu umpeen, 13,920 markasta 18,000 markkaan korotetusta vuokrasummasta.

Sairashuoneessa hoidettiin vuoden kuluessa 680 potilasta. Sairashoitopäivien yhteenlaskettu luku oli 18,717. Hoitokustannukset päivää ja potilasta kohti nousivat 3.28 markkaan.

Kajaanin yleinen sairashuone.

Sairashuoneessa hoidettiin vuoden kuluessa 528 potilasta. Sairashoitopäivien yhteenlaskettu luku oli 12,867. Hoitokustannukset päivää ja potilasta kohti nousivat 2.94 markkaan.

Tornion yleinen sairashuone.

Armollisella käskyllä 12 päivältä tammikuuta 1912 suvaitsi Hänen Keisarillinen Majesteettinsa Armossa vahvistaa Asetuksen Tornion yleisen sairashuoneen rahasäännöstä ja sallia että K. Senaatti saa Suomen yleisista varoista maksaa 3,416 markkaa kaluston ja tarvekalujen hankkimista varten sairaalaan.

Sairashuoneessa hoidettiin vuoden kuluessa 468 potilasta. Sairashoitopäivien yhteenlaskettu luku oli 8,828. Hoitokustannukset päivää ja potilasta kohti nousivat 4.15 markkaan.

Nurmeksen yleinen sairashuone.

Lääkintöhallituksen kirjeessä kesäkuun 13 päivänä 1911 tekemästä esityksestä päätti K. Senaatti huhtikuun 12 päivänä antaa Yleisten rakennusten Ylihallituksen toimeksi vesi- ja lokaviemärijohdon, vesiklosettien sekä kylpyhuoneen teettämisen sairaalaan sekä myönsi Ylihallitukselle tarkoitusta varten käytettäväksi 9,850 markkaa.

Sairashuoneessa hoidettiin vuoden kuluessa 254 potilasta. Sairashoitopäivien yhteenlaskettu luku oli 6,472. Hoitokustannukset päivää ja potilasta kohti nousivat 2.73 markkaan.

Savonlinnan yleinen sairashuone.

Sairashuoneessa hoidettiin vuoden kuluessa 549 potilasta. Sairashoitopäivien yhteenlaskettu luku oli 12,216. Hoitokustannukset päivää ja potilasta kohti nousivat 3.27 markkaan.

Yleinen sairashuone Ahvenanmaalla.

Sairashuoneessa hoidettiin vuoden kuluessa 55 potilasta. Sairashoitopäivien yhteenlaskettu luku oli 1,649. Hoitokustannukset päivää ja potilasta kohti nousivat 4.72 markkaan.

Rovaniemen yleinen sairashuone.

Sairashuoneessa hoidettiin vuoden kuluessa 197 potilasta. Sairashoitopäivien yhteenlaskettu luku oli 4,401. Hoitokustannukset päivää ja potilasta kohti nousivat 4.29 markkaan.

Orihveden leprasairaala.

Sairaalassa hoidettiin vuoden kuluessa 32 potilasta. Sairashoitopäivien yhteenlaskettu luku oli 9,705. Hoitokustannukset päivää ja potilasta kohti nousivat 3.20 markkaan.

Kaikissa maamme sairashuoneissa, joista tietoja on annettu, hoidettiin v. 1912 yhteensä 70,008 henkilöä, joista 6,379 oli jääneitä vuodelta 1911 ja 63,629 vastaanotettiin vuoden kuluessa. Kaikista hoidetuista uloskirjoitettiin 45,670 terveenä, 9,154 paremmaksi tulleena, 3,181 parantumatta, 3,510 kuolleena ja 1,921 hoitamatta tahi muihin sairashuoneisiin siirrettynä; seuraavaan vuoteen jäi 6,572 henkilöä. Sairashoitopäivien yhteinen lukumäärä oli 2,423,777.

Taulu II näyttää joka eri sairashuoneessa hoidettujen lukumäärän, hoidon tuloksen sekä hoitopäivien luvun.

Jako eri sairashuoneita kohti käy selville seuraavasta yhteensovittelusta:
Tableau indiquant le mouvement des malades des différents hôpitaux en 1912:

	Uloskirjoitetut. *Malades sortis.*					Vuoteen 1913 jääneitä. *Malades restés jusqu'en 1913.*	Hoidettujen yhteinen lukumäärä. *Total des malades.*	Sairashoitopäivien lukumäärä. *Nombre des journées de traitement.*	Sairashoitopäivien keskimäärä. *Nombre moyen des journées le séjour par malade.*
	Terveenä. *Guéris.*	Paremmaksi tulleena. *Améliorés.*	Parantumatta. *Non-améliorés.*	Kuolleena. *Décédés.*	Hoitamatta. *Non-traités.*				
Valtion mielisairaslaitokset *(Hospices d'aliénés de l'Etat)* .	159	128	225	64	—	1,413	1,989	510,437	256.6
Kunnalliset ja yksityiset mielisairaalat *(Asiles d'aliénés communaux et particuliers* ..	149	231	200	74	12	836	1,502	280,925	187.0
Yleisten sairashuoneitten lasarettiosastot *(Hôpitaux publics: services de lazaret)*	11,232	2,430	807	1,124	760	1,109	17,462	415,744	23.8
Yleisten sairashuoneitten syfiliittiset osastot *(Hôpitaux publics: services syphilitiques)*	4,002	121	44	62	15	415	4,659	137,281	29.5
Ylimääräiset veneeriset sairashuoneet *(Hôpitaux surnuméraires pour maladies vénériennes*	2,086	78	31	23	19	219	2,456	83,267	33.9
Leprasairaala *(Leproserie)*	—	—	3	5	—	25	33	9,635	292.0
Lapsenpäästölaitokset *(Services d'accouchement)*.....	9,845	143	68	52	281	181	10,570	86,365	8.2
Vankilan sairaalat *(Infirmeries des prisons*	406	126	73	23	—	92	720	37,214	51.7
Rautatien lasaretit *(Infirmeries des chemins de fer)*	90	46	9	4	12	7	168	3,236	19.2
Keuhkotautiparantolat *(Etablissements d'hospitalisation pour tuberculeux)*	131	712	192	120	34	272	1,461	108,778	74.5
Kunnalliset ja yleiset sairashuoneet *(Hôpitaux communaux et publics)*	17,570	5,139	1,529	1,959	788	2,003	28,988	750.895	25.9
Yhteensä *(Total)*	45,670	9,154	3,181	3,510	1,921	6,572	70,008	2,423,777	34.6

Jokaista maamme sairashuoneissa v. 1912 hoidettua potilasta kohti tulee keskimäärin 34.6 hoitopäivää. Jos tässä laskelmassa jätämme lukuunottamatta mielisairaalat ja lapsenpäästölaitokset, joitten yhteenlasketut potilaat ja hoitopäivät tekivät 14,061 ja 877.727 tulee jokaista muissa sairashuoneissa hoidettua henkilöä kohti 27.6 sairashoitopäivää.

Kaikista hoidetuista on keskimäärin 65.24 prosenttia uloskirjoitettu terveenä, 13.08 prosenttia paremmaksi tulleena, 4.54 prosenttia parantumatta ja 5.01 prosenttia hoitamatta; 2.74 prosenttia on kuollut ja 9.39 prosenttia jäänyt seuraavaan vuoteen.

Eri sairashuoneet näyttävät tässä suhteessa seuraavat suhteet, laskettuina prosentissa hoidetuista:

	Terveitä. *Guéris.*	Paremmaksi tulleita. *Améliorés.*	Parantumatta. *Non-améliorés.*	Kuolleita. *Décédés*	Hoitamatta. *Non-traités.*	Seuraavaan vuoteen jääneitä. *Malades restés jusqu'en 1913.*
Valtion mielisairaalat (paitsi turvalaitokset) *(Hospices d'aliénés de l'Etat)*	9.1	7.3	12.6	3.1	—	67.9
Kunnalliset ja yksityiset mielisairaalat *(Asiles d'aliénés communaux et particuliers)*	9.9	15.4	13.3	4.9	0.8	55.7
Yleisten sairashuoneitten lasarettiosastot *(Hôpitaux publics: services de lazaret)*	64.3	13.9	4.6	6.4	4.4	6.4
Yleisten sairashuoneitten syfiliittiset osastot *(Hôpitaux publics: services syphilitiques)*	85.9	2.6	1.0	1.3	0.3	8.9
Ylimääräiset veneeriset sairashuoneet *(Hôpitaux surnuméraires pour maladies vénériennes)*	84.9	3.2	1.3	0.9	0.8	8.9
Lapsenpäästölaitokset *(Services d'accouchement)*	93.1	1.4	0.6	0.5	2.7	1.7
Vankilan sairaalat *(Infirmeries des prisons)*	56.4	17.5	10.1	3.2	—	12.8
Rautatien lasaretit *(Infirmeries des chemins de fer)*	53.6	27.3	5.4	2.4	7.1	4.2
Keuhkotautiparantolat *(Etablissements d'hospitalisation pour tuberculeux)*	9.0	48.7	13.2	8.2	2.3	18.6
Kunnalliset ja yleiset sairashuoneet *(Hôpitaux communaux et publics.)*	60.6	17.7	5.3	6.8	2.7	6.9

Keskimäärin oli maamme sairashuoneissa jokaisena päivänä vuodessa:

Valtion mielisairaslaitoksissa	1,395	henkilöä.
Kunnallisissa ja yksityisissä mielisairaaloissa	767	»
Yleisten sairashuoneitten lasarettiosastoilla	1,136	»
» » syfiliittisillä osastoilla	375	»
Ylimääräisissä veneerisissä sairashuoneissa	227	»
Leprasairaalassa	26	»

Lapsenpäästölaitoksissa	236	henkilöä.
Vankilain sairaaloissa	102	»
Rautatien lasareteissa	9	»
Keuhkotautiparantoloissa	297	»
Kunnallisissa ja yksityisissä sairashuoneissa	2,052	»
Yhteensä	6,622	henkilöä.

Potilasmäärä valtion sairashuoneissa on kuten tavallista vaihdellut eri vuoden-aikoina. Useimmissa maamme sairashuoneissa on korkein luku yht'-aikaa hoidettuja ajottain ollut sairasvuodelukua suurempi, syystä että on ollut mahdotonta kieltää paikkaa sairailta, jotka ovat olleet hoidon välttämättömässä tarpeessa.

Taulu 17, jonka lääkintöneuvos L. W. Fagerlund on laatinut, osoittaa maassa 31 p. joulukuuta 1912 löytyvät lepratautia sairastavat henkilöt, jaettuina kuntien ja läänien mukaan kuin myöskin kuinka monta näistä sairaista hoidettiin sairashoitolaitoksissa.

Kustannukset maan yleisillä varoilla ylläpidetyistä siviili sairashuoneista nousivat vuonna 1912 4,025,755 markkaan 37 penniin, lukuunottamatta niitä apurahoja, joilla valtio avusti yksityisiä ja kunnallisia sairashuoneita. Yllämainittuihin kustannuksiin sisältyvät menot *palkkauksista* 1,265,483 markalla 90 pennillä, *ruuanpidosta* 1,197,098 markalla 8 pennillä, *lääkkeistä ja sideaineista* 386,853 markalla 17 pennillä, *polttopuista ja valaistuksesta* 558,176 markalla 89 pennillä, sekä *tarvekalujen kunnossa pidosta* 283,228 markalla 66 pennillä. — *Sairashoitopäivien* yhteinen lukumäärä nousee kysymyksessä olevissa sairashuoneissa 1,182,194. *Hoidettujen* lukumäärä on 29,951. Menot jokaisesta hoidokkaasta ovat siis keskimäärin olleet 134 markkaa 41 penniä. Menot hoitopäivää ja henkilöä kohti ovat olleet 3 markkaa 41 penniä, josta palkkauksiin 107 penniä, ravintoon 101.2 penniä, lääkkeisiin ja sideaineisiin 32.8 penniä, polttopuihin ja valaistukseen 47.2 penniä sekä tarvekalujen kunnossapitoon 23.9 penniä. Koko kustannukseen nähden tekevät menot palkkauksista 31.4 prosenttia, ruuanpidosta 29.7 prosenttia, lääkkeistä ja sideaineista 9.7 prosenttia, polttopuista ja valaistuksesta 13.9 prosenttia sekä tarvekalujen kunnossa pidosta 7.0 prosenttia.

Kustannukset Lääkintöhallituksen hoidon alla olevista sairashoitolaitoksista, yleinen sairashuone Helsingissä ja leprasairaala Orihvedellä poisluettuna, nousevat 2,953,091 markkaan 91 penniin, josta palkkauksiin menee 952,631 markkaa 45 penniä, ravintoon 942,621 markkaa 47 penniä, lääkkeisiin ja sideaineisiin 215,161 markkaa 63 penniä, polttopuihin ja valaistukseen 410,998 markkaa 90 penniä sekä tarvekalujen kunnossa pitoon 222,976 markkaa 67 penniä. Hoidokkaitten lukumäärä on 20,537 ja sairashoitopäivien lukumäärä 969,990. Jokainen hoidokas on keskimäärin maksanut 143 markkaa 79 penniä. Keski-

määräiset menot päivää ja henkilöä kohti ovat olleet 3 markkaa 4 penniä, johon summaan menot palkkauksista sisältyvät 98.2 pennillä, ravinnosta 97.2 pennillä, lääkkeistä ja sideaineista 22.2 pennillä, polttopuista ja valaistuksesta 42.4 pennillä sekä tarvekalujen kunnossa pidosta 23.0 pennillä.

Taulu III osoittaa menot ja tulot joka sairashuonetta kohti erikseen.

Jos laskemme kustannukset jokaisesta vuoden kuluessa hoidetusta henkilöstä, nousee se eri sairashoitolaitoksissa seuraaviin määriin:

Läänin yleisissä sairashuoneissa	96	markkaan	25	penniin.
Yleisissä sairashuoneissa	97	»	22	»
Ylimääräisissä veneerisissä sairashuoneissa	94	»	84	»
Leprasairaalassa	971	»	96	»
Mielisairaaloissa	737	»	21	»
Lapsenpäästölaitoksissa	19	»	24	»
Helsingin yleisessä sairashuoneessa	111	»	02	»

Kustannukset jokaisesta hoidokkaasta ovat tarkempien, yksityiskohtiin menevien, laskujen mukaan olleet:

Mielisairaslaitoksissa:

Keskuslaitoksissa	757	markkaa	29	penniä.
Turvalaitoksissa	645	»	54	»

Sekä erityisesti:

Lapinlahden keskuslaitoksessa	964	markkaa	55	penniä.
Niuvanniemen »	653	»	42	»
Pitkäniemen »	766	»	50	»
Käkisalmen turvalaitoksessa	635	»	64	»
Seilin »	680	»	65	»

Helsingin yleisessä sairashuoneessa:

Kirurgisella osastolla	171	markkaa	66	penniä.
Lapsenpäästö »	41	»	98	»
Lapsi »	226	»	27	»
Otiatrisella »	129	»	45	»
Muilla osastoilla yhteensä	126	»	94	»

Mainitut menot yleisissä sairashuoneissa eivät kuitenkaan yksinomaan ole suoritetut yleisillä varoilla. Vuodemaksuja on vuonna 1912 maksettu 962,022 markkaa 6 penniä ja muita sairashuoneille lankeavia tuloja on ollut 15,711

markkaa 63 penniä, siis yhteensä 977,733 markkaa 69 penniä. Jos tämä summa vedetään pois kokonaissummasta 4,025,755 markasta 37 pennistä jää 3,048,021 markkaa 68 penniä, jotka siten osoittavat valtiolaitoksen menot siviilisairashuoneista vuoden kuluessa. Jos otamme lukuun yleisillä varoilla joko kokonaan tai osittain ylläpidetyt lapsenpäästölaitokset, joitten menot nousivat 107,534 markkaan 96 penniin (josta kuitenkin on vedettävä pois ylöskannetut vuodemaksut 2,200 markkaa), nousee summa 3,153,356 markkaan 64 penniin. Ne menot, joita valtio on saanut suorittaa jokaisesta sen siviilisairashuoneissa hoidetusta henkilöstä nousevat siis 2 markkaan 57.8 penniin päivää kohti, jotavastoin menot joka henkilöä kohti, joka on hoidettu kaikissa valtion siviilisairashuoneissa sekä valtion joko kokonaan tahi osittain ylläpitämissä lapsenpäästölaitoksissa, ovat 2 markkaa 56.5 penniä.

Seuraava yhteensovittelu näyttää kuinka menot jakaantuvat valtion sairashuoneitten kesken läänittäin.

Tableau indiquant la réportition des dépenses entre les hôpitaux de l'Etat, par gouvernements.

	Sairashoitopäivien kokonaismäärä. *Total des journées de traitement.*	Koko sairashuonetta kohti. *Frais pour hôpitaux.*				Päivää ja henkeä kohti. *Par jour et par personne.*		
		Menot sairaitten ravitsemisesta. *Frais pour la nourriture des malades.*		Kokonaismenot yhteensä. *Total des frais.*		Ravitseminen. *Nourriture.*	Kokonaismenot. *Total des frais.*	
		Smk.	pnn.	Smk.	pnn.	Smk.	Smk.	pnn.
Uudenmaan lääni.								
Helsinki: Yleinen sairashuone. (Vanha ja uusi klinikka, Kirurginen sairashuone, Lapsenpäästölaitos, Lapsisairashuone, Otiatrinen sairashuone), Lapinlahden keskuslaitos, Ylimääräinen veneerinen sairashuone Gumtäcktissä .. Loviisan yleinen sairashuone	297,404	338,718	97	1,351,100	93	113.8	4	54.3
Turun ja Porin lääni.								
Turun lääninsairashuone ..... Porin yleinen sairashuone ..... Ahvenanmaan yleinen sairashuone ..... Seilin turvalaitos.....	93,395	87,352	57	254,934	50	90.3	2	72.8
Hämeen lääni.								
Hämeen lääninsairashuone .... Tampereen yleinen sairashuone..... Pitkäniemen keskuslaitos..... Orihveden leprasairaala.....	255,727	250,104	93	751,520	36	97.7	2	93.7

	Sairashoitopäivien kokonaisluku. *Total des journées de traitement.*	Koko sairashuonetta kohti. *Frais pour hôpitaux.*				Päivää ja henkeä kohti. *Par jour et par personne.*		
		Ravitsemisen kustannukset. *Frais pour la nourriture des malades.*		Kokonaismenot yhteensä. *Total des frais.*		Ravitseminen. *Nourriture.*	Kokonaismenot. *Total des frais.*	
		Smk.	p:ä.	Smk.	p:ä.	p:ä.	Smk.	p:ä.
Viipurin lääni.								
Viipurin lääninsairashuone								
» ylimäär. veneerinen sairashuone I								
» » » » II								
Sortavalan yleinen sairashuone	186,532	174,016	34	610,429	33	93.2	3	27.2
» ylimäär. veneerinen sairashuone I								
» » » » II								
Käkisalmen turvalaitos								
Mikkelin lääni.								
Mikkelin yleinen sairashuone								
Savonlinnan yleinen sairashuone	32,814	33,269	29	109,217	61	101.4	3	32.8
» ylimäär. veneerinen sairashuone								
Kuopion lääni.								
Kuopion lääninsairashuone								
» ylimääräinen veneerinen sairashuone								
Joensuun yleinen sairashuone	182,461	171,719	88	515,941	72	94.1	2	82.7
Nurmeksen » »								
Niuvanniemen keskuslaitos								
Tohmajärven veneerinen sairashuone								
Vaasan lääni.								
Vaasan lääninsairashuone	59,220	60,936	75	202,970	24	102.8	3	42.7
Jyväskylän yleinen sairashuone								
Oulun lääni.								
Oulun lääninsairashuone								
» ylimääräinen veneerinen sairashuone								
Tornion yleinen sairashuone	69,385	71,010	13	222,650	13	102.3	3	20.0
» ylimääräinen veneerinen sairashuone								
Kajaanin yleinen sairashuone								
Rovaniemen » »								

Yleisten sairashuoneitten lasarettiosastot.

Lääninsairaaloissa on vuoden kuluessa hoidettu 8,054 henkilöä. Tästä määrästä uloskirjoitettiin:

5,616	eli	69.73	prosenttia	*terveenä;*
1,019	»	12.65	»	*paremmaksi tulleena;*
267	»	3.32	»	*parantumatta;*
450	»	5.59	»	*kuolleena;*
262	»	3.25	»	*hoitamatta;*
440	»	5.46	»	jäi seuraavaan vuoteen.

Yleisissä sairashuoneissa hoidettiin 4,492 henkilöä ja uloskirjoitettiin:

3,217	eli	71.62	prosenttia	*terveenä;*
468	»	10.42	»	*paremmaksi tulleena;*
155	»	3.45	»	*parantumatta;*
277	»	6.17	»	*kuolleena;*
94	»	2.09	»	*hoitamatta;*
281	»	6.25	»	jäi seuraavaan vuoteen.

Helsingin yleisessä sairashuoneessa hoidettiin 4,916 henkilöä. Näistä uloskirjoitettiin:

2,399	eli	48.80	prosenttia	*terveenä;*
943	»	19.18	»	*paremmaksi tulleena;*
385	»	7.83	»	*parantumatta;*
397	»	8.08	»	*kuolleena;*
404	»	8.22	»	*hoitamatta;*
388	»	7.89	»	jäi seuraavaan vuoteen.

Silmätaudit esiintyivät lukuisasti ja oli niitten kokonaissumma 1,001. Näistä hoidettiin 542 Helsingin yleisessä sairashuoneessa, 243 läänien yleisissä sairashuoneissa ja 216 muissa yleisissä sairashuoneissa. Eri sairashuoneissa hoidettujen silmätautien lukumäärä osoittanee jossain määrin näitten tautien esiintymistä eri osissa maata.

Turun lääninsairaalassa	hoidettiin	.....	12	silmätauti	tapausta.
Hämeenlinnan »	»	.....	11	»	»
Viipurin »	»	.....	—	»	»
Mikkelin »	»	.....	36	»	»
Kuopion »	»	.....	133	»	»
Mustasaaren »	»	.....	7	»	»

Oulun	lääninsairaalassa		hoidettiin	.....	44	silmätauti tapausta.
Loviisan	yleisessä	sairashuoneessa	hoidettiin	....	3	» »
Porin	»	»	»	.....	18	» »
Godbyn	»	»	»	....	2	» »
Tampereen	»	»	»	....	9	» »
Sortavalan	»	»	»	....	10	» »
Savonlinnan	»	»	»	.....	11	» »
Joensuun	»	»	»	....	17	» »
Nurmeksen	»	»	»	....	17	» »
Jyväskylän	»	»	»	....	40	» »
Tornion	»	»	»	....	33	» »
Kajaanin	»	»	»	....	37	» »
Rovaniemen	»	»	»	....	19	» »

Silmän sidekalvo oli sairastunut 204 tapauksessa, sarveiskalvo 302 tapauksessa ja värikalvo (iris) 50 tapauksessa. Sidekalvon taudeista oli *trachomi* yleisin ja esiintyi 137 henkilössä; katarali conjunctivitin takia hoidettiin 8 henkilöä, phlyktenuläri conjunctivitin takia 51 henkilöä, tuberc. conjunctivitin takia 1 henkilö ja conjuctivitis blenorrhagia takia 7 henkilöä.

Sarveiskalvon taudeista esiintyi keratitis 94 hoidokkaassa, haavat 157, luecoma 33 ja staphyloma 18 hoidokkaassa.

Erityisiä kaihimuotoja tavattiin 116 tapauksessa.

Niitten tautien joukossa, jonka takia suurempi määrä potilaita on saanut yleisissa sairashoitolaitoksissa hoitoa, ottavat *tuberkeli taudit* huomattavan sijan. Näitten taudinkohtausten luku oli 1,322, joista 237 *keuhkotautia*. *Nivelleini* sattui 145 tapauksessa, 98 kertaa äkillisenä ja 47 kertaa kroonillisena. *Anaemia* tapausten luku oli 59, *anaemia perniciosan* 60. *Äkillinen mahakatarri sattui* 21 kertaa, *kroonillinen* 54 kertaa, *mahalaukun laajennus* 21 kertaa, *mahahaava* 166 kertaa, *suolikatarri* 64 kertaa, — 21 kertaa äkillisenä ja 43 kertaa kroonillisenä. *Umpisuolentulehdus* sattui 1,355 tapauksessa, 884 kertaa äkillisenä ja 471 kertaa kroonillisena. — *Pahanlaatuisia kasvannaisia* tavattiin suuressa määrässä, joista *sarcomi* 121 tapauksessa ja *canceri* 867 tapauksessa. *Syöpä* (cancer) sijaitsi 269 tapauksessa mahalaukussa, 12 tapauksessa maksassa, 33 tapauksessa suolistossa, 30 tapauksessa peräsuolessa, 17 tapauksessa vatsakalvossa, 18 tapauksessa rakossa, 6 tapauksessa miesten siitinelimistöissä, 82 tapauksessa kohdussa, 81 tapauksessa munasarjassa, 9 tapauksessa emättimessä, 58 tapauksessa rinnoissa, 9 tapauksessa henkitorvessa, 36 tapauksessa ruokatorvessa, 10 tapauksessa kielessä, 150 tapauksessa suussa ja huulissa, 23 tapauksessa leuvassa, 51 tapauksessa kasvoissa sekä 45 tapauksessa muissa ruumiinosissa.

Taulu V antaa likemmän selityksen niistä taudintapauksista, joita hoidettiin lasarettiosastoilla.

Kuten edellisinä vuosina on myöskin vuonna 1912 opintokurssia sairaanhoitajattaria varten pantu toimeen Turun, Viipurin, Mikkelin, Kuopion, Oulun, Hämeenlinnan ja Mustasaaren lääninsairaaloissa.

Taulu osoittava valtion yleisissä sairas-
Tableau des opérations chirurgicales pratiquées

Leikkaus. *Opération.*	Leikkausten lukumäärä. *Nombre des opérations.*	Leikkauksen aiheuttava tauti. *Maladie ayant exigé l'opération.*	Leikkauksen lopputulos. *Résultat de l'opération.* Hyvä. *Bon.*	Vähemmän hyvä. *Moins avantageux.*	Epävarma. *Incertain.*	Kuolema. *Mort.*	Seurausvaan vuoteen jälkeen jääneitä potil. *Malades restés dans les services jusqu'en 1913.*
Suonten sitomiset ja hermoston leikkaukset.							
Ligatura art. et venae femoralis	1	Vulnus incisum	—	1	—	—	—
» » femoralis	1	Conqvassatio femoris	—	—	—	1	—
» » »	1	Vulnus incisum	—	—	—	1	—
» » tibialis	1	Vulnus pedis	1	—	—	—	—
» » popliteae	1	Vulnus sclopetarium	1	—	—	—	—
» » subclaviae	1	Vulnus thoracis	—	—	—	—	1
» » axillar. vel. brachial.	5	Vulnus incisum	5	—	—	—	—
» aliar. arteriar.	37	Dilaceratio. Vulnera	15	—	—	—	—
» venae jugular.	1	Aneyrysma spur.	1	—	—	—	—
» » »	5	Vulnus incisum	5	—	—	—	—
» » saphen. magn.	2	Varices	2	—	—	—	—
» et resectio venae saphen magn.	1	Varices et ulcus	1	—	—	—	—
» » saphen et exstirpatio varices	14	Varices	12	1	—	—	1
» aliar. venar.	9	Vulnera	2	—	—	—	—
Resectio et sutur. art. carotid.	1	Aneyrysma	1	—	—	—	—
Evacuatio sinus lateral.	2	Thrombosis	2	—	—	—	—
» » transvers.	4	Thrombosis	4	—	—	—	—
» » lateral. et lig. v. jugular.	1	Thrombosis	—	—	—	1	—
Operatio pro	1	Hydrocephalus	—	1	—	—	—
» »	4	Cephalocele	2	—	—	2	—
» »	1	Myelocele	1	—	—	—	—
» »	6	Spina bifida	3	—	—	3	—
Incisio	1	Abscess. cerebelli	1	—	—	—	—
»	1	Haematoma femoris	1	—	—	—	—
» et canalisatio.	4	Abscess. cerebri	3	—	—	1	—
Exstirpatio	3	Tumor. cerebri	1	—	1	1	—
Punctio	13	Cystae cerebri	2	6	5	—	—
Exstirpatio gangl. Gasseri	1	Neuralgia n. trigemini	—	—	—	1	—
Resectio nervi	3	Neuralgia	2	—	1	—	—
Neuroraphia	12	Vulnus incis.	10	—	—	—	—
Neurolysis	1	Cicatrix post fractur. humeri	1	—	—	—	—
Ligatura circul. subcutan.	1	Haemangioma	1	—	—	—	—
Exstirpatio	4	Aneyrysmat.	4	—	—	—	—
Injectio alcohol. absol.	2	Neuralgia n. trigemini	—	2	—	—	—
Circumcisio cruris et ligat. venae	3	Varices et ulcus	3	—	—	—	—

huoneissa v. 1912 tehdyt leikkaukset.
dans les hôpitaux publics de l'Etat en 1912.

| Kuolemansyy. *Causes des décès.* | | | Edellisiltä vuosilta jääneitä potilaita. *Malades restés dans les services depuis 1911.* | Helsinki. *Helsingfors.* | | |

Leikkaus. *Opération.*	Leikkausten lukumäärä. *Nombre des opérations.*	Leikkauksen aiheuttava tauti. *Maladie ayant exigé l'opération.*	Leikkauksen lopputulos. *Résultat de l'opération.* Hyvä. *Bon.*	Vähemmän hyvä. *Moins avantageux.*	Epävarma. *Incertain.*	Kuolema. *Mort.*	Seuraavaan vuoteen jäljelle jääneitä potil. *Malades restés dans les services jusqu'en 1913.*
Circumcisio cruris et resectio v. saph.	1	Varices et ulcus	1	—	—	—	—
Resectio ven. axillar. et subclav.	1	Thrombosis	1	—	—	—	—
Operatio Foerster	1	Diplegia spast. congen.	1	—	—	—	—
Trepanatio cranii et excisio durae	43	Epilepsia	3	20	17	3	—
» » » part. cort. cerebri.	8	Epilepsia	3	2	2	1	—
Incisio durae mater.	4	—	2	—	—	2	—
Suturatio vuln. cordis	2	Vulnus incis.	2	—	—	—	—
Luiston ja nivelten leikkaukset. *Amputationit.*							
Amputatio humeri	1	Erysipelas	1	—	—	—	—
» »	1	Vulnera lacerata	—	—	—	1	—
» »	3	Fractura complicata	2	—	—	1	—
» »	1	Gangraena	1	—	—	—	—
» »	1	Vulnus sclopetar.	1	—	—	—	—
» antebrachii	2	Amputatio traumatica	2	—	—	—	—
» »	4	Dilaceratio	4	—	—	—	—
» »	2	Gangraena	2	—	—	—	—
» metacarp.	4	Dilaceratio	4	—	—	—	—
» »	1	Tuberculosis	1	—	—	—	—
» femoris	3	Sarcoma	3	—	—	—	—
» »	1	Dilaceratio	1	—	—	—	—
» »	5	Fractura complicata	3	—	—	2	—
» »	1	Sepsis post vuln. sclopetar genus	1	—	—	—	—
» »	10	Gangraena	6	1	—	3	—
» »	2	Vulnus sclopetar.	2	—	—	—	—
» »	6	Tuberculosis genus	6	—	—	—	—
» »	2	Gonitis purulenta	2	—	—	—	—
» »	1	Elephantiasis cruris	1	—	—	—	—
» »	1	Osteomyelitis	1	—	—	—	—
» » (Gritti)	2	Gangraena	2	—	—	—	—
» cruris	1	Conqvassatio	1	—	—	—	—
» »	2	Congelatio	2	—	—	—	—
» »	5	Fractura complicata	5	—	—	—	—
» »	2	Carcinoma	2	—	—	—	—
» »	24	Tuberculosis. Gangraena.	22	1	—	1	—
» »	1	Ulcus permagnum	1	—	—	—	—
» »	1	Defect. cutis et muscul.	1	—	—	—	—
» » osteoplast. (Bier)	2	Ulcus	2	—	—	—	—

| Kuolemansyy. *Causes des décès.* | | | Helsinki. *Helsingfors.* | | |

Leikkaus. *Opération.*	Leikkauksien lukumäärä *Nombre des opérations.*	Leikkauksen aiheuttava tauti. *Maladie ayant exigé l'opération.*	Leikkauksen lopputulos. *Résultat de l'opération.* Hyvä. *Bon.*	Vähemmän hyvä. *Moins avantageux.*	Epävarma. *Incertain.*	Kuolema. *Mort.*	Seuraavaan vuoteen jääneitä potil. *Malades restés dans les services jusqu'en 1913.*
Amputatio cruris (Pirogoff)	1	Vulnus sclopetar.	1	—	—	—	—
» » »	2	Ulcus pedis. Dilaceratio ped.	1	1	—	—	—
» » »	1	Conqvassatio	1	—	—	—	—
» » »	2	Gangraena	1	—	—	1	—
» metatarsi	4	Gangraena	3	1	—	—	—
» »	3	Congelatio	3	—	—	—	—
» »	1	Amputatio traumatica	1	—	—	—	—
» digit. man. et ped.	2	Deformatio ped. post congelat.	2	—	—	—	—
» » » »	57	Dilaceratio	42	—	—	—	—
» » » »	1	Fractura complicata	1	—	—	—	—
» » » »	1	Ulcus	1	—	—	—	—
» » » »	1	*Ostitis tuberculosa*	1	—	—	—	—
» » » »	1	Tendovaginitis	1	—	—	—	—
» » » »	4	Necrosis	4	—	—	—	—
» » » »	15	Congelatio	15	—	—	—	—
» » » »	1	Cicatrices vitios.	1	—	—	—	—
» » » »	1	Tumor	1	—	—	—	—
» » » »	8	Gangraena	6	2	—	—	—
» » » »	20	Amputatio traumatica	20	—	—	—	—
Reamputatio	2	Defect cutis post operat.	2	—	—	—	—
Nivelestä poikkileikkaamiset.							
Exarticulatio claviculae	1	Sarcoma	1	—	—	—	—
» humeri	1	Conqvassatio	1	—	—	—	—
» »	1	Gangraena post combust.	—	—	—	1	—
» ulnae et radii	1	Fractura complicata	1	—	—	—	—
» manus	6	Vulnera lacerata	6	—	—	—	—
» »	1	Contractura digit.	1	—	—	—	—
» femoris	1	Sarcoma	1	—	—	—	—
» cruris	2	Conqvassatio	2	—	—	—	—
» »	4	Gangraena	3	—	—	1	—
» »	1	Fractura complicata	1	—	—	—	—
» » (Chopart)	1	Fractura complicata	1	—	—	—	—
» » »	2	Gangraena pedis	2	—	—	—	—
» » (Lisfrancs)	1	Conqvassatio	1	—	—	—	—
» » »	1	Gangraena	—	1	—	—	—
» oss. metatarsi	7	Tuberculosis. Gangraena	7	—	—	—	—
» digit. ped. et man.	1	Tendovaginitis	1	—	—	—	—
» » » »	4	Congelatio	4	—	—	—	—

| Kuolemansyy. *Causes des décès.* | | |

Leikkaus. *Opération.*	Leikkauksien lukumäärä. *Nombre des opérations.*	Leikkauksen aiheuttava tauti. *Maladie ayant exigé l'opération.*	Leikkauksen lopputulos. *Resultat de l'opération.* Hyvä. *Bon.*	Vähemmän hyvä. *Moins avantageux.*	Epävarma. *Incertain.*	Kuolema. *Mort.*	Seuraavaan vuoteen jäljelle jääneitä potil. *Malades restés dans les services jusqu'en 1913.*
Exarticulatio digit. ped. et man.	1	Vulnus sclopetarium	—	—	1	—	—
» » » »	15	Gangraena. Necrosis	15	—	—	—	—
» » » »	4	Amputatio traumatica	4	—	—	—	—
» » » »	2	Tuberculosis	2	—	—	—	—
» » » »	15	Fractura compl. Dilaceratio	14	—	—	—	1
» » » »	1	Syndactylia	1	—	—	—	—
» et amputat. digit. ped. et man.	30	Dilaceratio. Vulnera	3	—	—	—	—
» » » » »	3	Congelatio	3	—	—	—	—
» » » » »	1	Carcinoma	1	—	—	—	—
» » » » »	3	Gangraena	1	—	—	—	2
» » » » »	2	Amputatio traumatica	2	—	—	—	—
Resektionit, osteotomiat y. m.							
Resectio ossis frontalis	1	Tuberculosis	1	—	—	—	—
» maxill. superioris	3	Sarcoma	3	—	—	—	—
» » »	5	Carcinoma	4	—	—	1	—
» » » (partial)	1	Osteoma	1	—	—	—	—
» » » »	1	Ulcus rodens	1	—	—	—	—
» » inferioris	10	Carcinoma	6	2	—	2	—
» » »	1	Epithelioma	1	—	—	—	—
» » »	1	Epulis	1	—	—	—	—
» » » et transplant. fibulae ad mandibulum	1	Tumor malign.	1	—	—	—	—
» artic. scapulo-humeral.	3	Osteomyelitis	3	—	—	—	—
» » cubiti	7	Tuberculosis	6	—	—	—	1
» » radio-carpal.	1	Arthritis tuberculosa	1	—	—	—	—
» » sacro-iliaca	1	Sarcoma	1	—	—	—	—
» » coxae	17	Tuberculosis	9	1	4	3	—
» » genus	18	Tuberculosis	12	1	2	—	3
» » » cuneiformis	1	Contractura	1	—	—	—	—
» » talo-cruralis	7	Tuberculosis	5	—	2	—	—
» » » »	1	Fractura complicata	1	—	—	—	—
» » digit. man. et ped.	1	Tuberculosis	—	1	—	—	—
» ossis ilei	3	Caries	3	—	—	—	—
» » » parietal	1	Gangraena	1	—	—	—	—
» tarsi	2	Vulnus sclopetar.	2	—	—	—	—
» cuneiformis tarsi	7	Pes varus	7	—	—	—	—
» » »	2	Pes eqvinovarus congenit.	2	—	—	—	—
» tarsi et metatarsi	2	Pes eqvinovarus congenit.	2	—	—	—	—

| Kuolemansyy. *Causes des décès.* | | | Helsinki. *Helsingfors.* | | |

Leikkaus. *Opération.*	Leikkauksien lukumäärä. *Nombre des opérations.*	Leikkauksen aiheuttava tauti. *Maladie ayant exigé l'opération.*	Leikkauksen lopputulos. *Resultat de l'opération.* Hyvä. *Bon.*	Vähemmän hyvä. *Moins avantageux.*	Epävarma. *Incertain.*	Kuolema. *Mort.*	Seuraavaan vuoteen jälkeläle jääneitä potilaita. *Malades restés dans les services jusqu'en 1913.*
Resectio capituli metatars. I	4	Hallux valgus	4	—	—	—	—
» oss. metacarp. metatars., digitor	15	Tuberculosis	13	—	1	1	—
» » » » »	1	Lymphangitis	1	—	—	—	—
» carpi	1	Tuberculosis	1	—	—	—	—
» tibiae et fibulae	1	Trauma	1	—	—	—	—
» tibiae	1	Osteomyelitis	—	—	—	1	—
» oss. variorum	5	Trauma. Caries.	5	—	—	—	—
» costae	19	Necrosis. Tuberculosis	19	—	—	—	—
» »	1	Peripleuritis	1	—	—	—	—
» costar. et thoracotomia	111	Empyema thoracis	80	5	10	16	—
» » »	1	Corpus alien. pleurae	1	—	—	—	—
» » »	2	Vulnus incis.	1	—	—	1	—
» » et thoracoplastia (Estlander)	7	Empyema thoracis	4	—	2	1	—
» » » (Scheede)	2	Empyema thoracis	2	—	—	—	—
» » et pneumatomia	1	Pyopneumothorax et absc. pulm.	—	—	1	—	—
» ossis coccygis	1	Coccygodynia	1	—	—	—	—
» » »	1	Osteitis.	1	—	—	—	—
» et osteoraphia oss. varior.	9	Pseudoarthrosis	7	1	1	—	—
Arthrectomia cubiti	2	Tuberculosis	2	—	—	—	—
» genus	3	Tuberculosis	3	—	—	—	—
» talo-cruralis	4	Turberculosis	4	—	—	—	—
Osteotomia femoris	4	Genu valgum	4	—	—	—	—
» »	2	Contractura genus	1	1	—	—	—
» »	1	Coxa vara	1	—	—	—	—
» tibiae	2	Osteomyelitis	2	—	—	—	—
» »	1	Fractura deform. consolida	1	—	—	—	—
» oss. varior.	2	Trauma. Necrosis	2	—	—	—	—
Osteoclasia antebrachii	3	Fractura deform. consolida	3	—	—	—	—
» femoris	1	Fractura deform. consolida	1	—	—	—	—
» cruris	3	Crus recurvatum	3	—	—	—	—
» »	1	Fractura deform. consolida	1	—	—	—	—
Osteoraphia	36	Fractura complicata	29	2	2	2	—
»	1	Pseudorarthrosis	1	—	—	—	—
Patelloraphia	15	Fractura	14	—	1	—	—
Laminectomia	2	Fract. columnae vertebral.	—	2	—	—	—
»	1	Tumor malign. spinal.	—	1	—	—	—
»	1	Spondylitis tuberculosa	1	—	—	—	—
Arthrotomia et resectio cuneiformis femoris	2	Coxa vara	2	—	—	—	—
Plombatio (Mosetig-Moorhof)	1	Necrosis tibiae	—	1	—	—	—

| | Helsinki. *Helsingfors.* | | |

Leikkaus. *Opération.*	Leikkauksien lukumäärä. *Nombre des opérations.*	Leikkauksen aiheuttava tauti. *Maladie ayant exigé l'opération.*	Leikkauksen lopputulos. *Résultat de l'opération.* Hyvä. *Bon*	Vähemmän hyvä. *Moins avantageux.*	Epävarma. *Incertain.*	Kuolema. *Mort.*	Seuraavaan vuoteen jääneitä potil. *Malades restés dans les services jusqu'en 1913.*
Extractio et adaptatio et suturatio fragment. . .	1	Dilaceratio cruris	1	—	—	—	—
Incisio et canalisatio	4	Fract. compl.	4	—	—	—	—
Punkteeraukset ja arthrotomiat.							
Punctio artic. et lavatio sublimat	2	Synovitis genus	2	—	—	—	—
» articulation. variar.	1	Bursitis	1	—	—	—	—
» » »	5	Gonitis serosa	5	—	—	—	—
» » »	3	Hydrarthron	3	—	—	—	—
» » »	6	Haemarthrosis artic.	6	—	—	—	—
» » »	3	Arthropatia tabetica	—	3	—	—	—
» » et injectio jodoform	32	Tuberculosis	24	6	—	—	—
» » » tinct. jodii. . . .	3	Arthritis seropurulenta	2	1	—	—	—
» » » acid. carbol. . .	3	Tuberculosis	3	—	—	—	—
» » » » » . .	1	Bursitis praepatellaris	1	—	—	—	—
» » » » » . .	4	Synovitis serosa	4	—	—	—	—
» bursar. variar.	8	Bursitis serosa	—	—	—	—	—
»	58	Abscess. tuberc. et congest.	36	20	1	1	—
» et injectio jodoform	15	Abscess. tuberc. et congest.	7	8	—	—	—
» » »	1	Ganglion. carp. man.	1	—	—	—	—
» » acid. carbol.	1	Synovitis genus	1	—	—	—	—
» abdominis	3	Peritonitis tuberculosa	—	3	—	—	—
» »	32	Ascites	20	8	2	2	—
»	16	Haematoma	7	6	—	—	—
» et aspiratio thoracis	66	Pleuritis vel. empyema	58	6	1	1	—
» lumbalis.	6	—	6	—	—	—	—
» cerebri	3	—	3	—	—	—	—
» sinus maxillar.	2	—	2	—	—	—	—
Arthrotomia artic. scapulo-humeral.	1	Luxatio habitualis	1	—	—	—	—
» » » »	1	Fractura colli humeri	1	—	—	—	—
» » cubiti	3	Arthritis purulent.	2	—	—	1	—
» » coxae	3	Arthritis purulent.	—	2	1	—	—
» » genus	48	Arthritis purulent.	35	8	4	1	—
» » » et extractio	1	Mus articular.	1	—	—	—	—
» » talo-cruralis	8	Arthritis purulent.	6	1	—	—	—
» » metatarsi	1	Arthritis purulent.	1	—	—	—	—
Thoracotomia intercostalis	1	Empyema	1	—	—	—	—
Canalisatio pleurae	5	Empyema	5	—	—	—	—

| Helsinki. *Helsingfors.* | | |

Leikkaus. *Opération.*	Leikkauksien lukumäärä. *Nombre des opérations.*	Leikkauksen aiheuttava tauti. *Maladie ayant exigé l'opération.*	Leikkauksen lopputulos. *Résultat de l'opération.* Hyvä. *Bon.*	Vähemmän hyvä. *Moins avantageux.*	Epävarma. *Incertain.*	Kuolema. *Mort.*	Seuraavaan vuoteen jäljelle jääneitä potil. *Malades restés dans les services jusqu'en 1913.*
Sijoiltaan menneitten nivelten paikoilleen asettaminen.							
Repositio luxationis	2	Mandibulae	1	—	—	—	—
» »	3	Claviculae	—	—	—	—	—
» »	86	Humeri	17	—	—	—	—
» »	12	Antebrachii	1	—	—	—	—
» »	10	Radii seu ulnae	1	—	—	—	—
» »	14	Femoris	12	—	—	—	—
» »	1	Cruris	1	—	—	—	—
» »	1	Genus	1	—	—	—	—
» »	2	Patellae	1	—	—	—	—
» »	2	Pedis	2	—	—	—	—
» »	13	Digitor.	—	—	—	—	—
» luxationis per arthrotomiam	3	Luxatio inveterat. oss. varior.	3	—	—	—	—
» » » »	4	Coxae congeniti	1	2	1	—	—
» » » »	1	Cruris	—	—	—	—	—
Nivelten ojenitamiset, redressionit y. m.							
Extensio violenta cubiti	2	Contractura	2	—	—	—	—
» » coxae	3	Contractura	3	—	—	—	—
» » genus	4	Anchylosis	2	2	—	—	—
» » »	7	Contractura	7	—	—	—	—
Redressio violenta	12	Pes. eqvin. vel eqvin. var.	9	—	3	—	—
» » et tenotom. tend. Achill.	8	Pes eqvin. vel eqvin. var.	7	—	1	—	—
» » columnae vertebral. (Calot)	7	Kyphosis dorsalis	—	—	—	—	7
» »	1	Pes plano-valg.	—	1	—	—	—
» » pedis	1	Pes eqvin.	—	—	—	—	1
Hyperflexio coxae	5	Ischias	4	1	—	—	—
Trepanoimiset, taltaalla avaamiset sekä luuontelojen kaaputukset (sekvestrotomiain kanssa tai ilman niitä) y. m.							
Trepanatio cranii	1	Hemiplegia	1	—	—	—	—
» »	16	Impressio cranii	13	—	1	2	—
» »	2	Necrosis	2	—	—	—	—

| Kuolemansyy. *Causes des décès.* | | | | | | Helsinki. *Helsingfors.* | | | | | |

Leikkaus. *Opération.*	Leikkauksien lukumäärä. *Nombre des opérations.*	Leikkauksen aiheuttava tauti. *Maladie ayant exigé l'opération.*	Leikkauksen lopputulos. *Résultat de l'opération.* Hyvä. *Bon.*	Vähemmän hyvä. *Moins avantageux.*	Epävarma. *Incertain.*	Kuolema. *Mort.*	Seuraavaan vuoteen jäljelle jääneitä potil. *Malades restés dans les services jusqu'en 1913.*
Trepanatio cranii	3	Tumor cerebri	—	2	—	1	—
» »	21	Fractura complicata	14	1	—	6	—
» »	1	Vulnus sclopetar.	—	—	—	1	—
» »	1	Haematocele intradural.	1	—	—	—	—
» »	2	Epilepsia	1	1	—	—	—
» »	1	Contusio cerebri	—	—	—	1	—
» »	1	Vulnus incis.	1	—	—	—	—
» sinus frontalis	9	Empyema	9	—	—	—	—
» » ethmoidalis	6	Empyema	6	—	—	—	—
» » maxillaris	126	Empyema	125	1	—	—	—
» » » (Luc-Caldwell)	10	Empyema	10	—	—	—	—
» process. mastoid.	3	Caries	3	—	—	—	—
» ossis varior.	1	Tuberculosis	—	1	—	—	—
» et evacuatio oss. cranii	4	Necrosis. Tuberculosis	3	—	—	1	—
» » » zygomat.	1	Tuberculosis	1	—	—	—	—
» » » maxill. super.	4	Necrosis	3	—	—	1	—
» » » » »	1	Osteomyelitis	1	—	—	—	—
» » » » inferior	7	Necrosis	6	—	—	1	—
» » sterni	3	Tuberculosis	2	—	1	—	—
» » claviculae	2	Osteomyelitis	2	—	—	—	—
» » scapulae	3	Osteitis	3	—	—	—	—
» » humeri	19	Necrosis	19	—	—	—	—
» » ulnae	11	Necrosis. Tuberculosis	11	—	—	—	—
» » radii	4	Necrosis	3	—	1	—	—
» » digitor. manus	14	Tuberculosis. Osteomyelitis	13	1	—	—	—
» » ossis ilei	3	Necrosis. Osteomyelitis. Necrosis	3	—	—	—	—
» » » »	2	Fractura comminut.	2	—	—	—	—
» » femoris	74	Necrosis. Osteomyelitis. Tubercul.	59	3	10	2	—
» » tibiae	96	Necrosis. Osteomyelitis. Tuberculos.	63	8	14	3	8
» » »	1	Vulnus sclopetar.	—	1	—	—	—
» » fibulae	4	Necrosis. Tuberculosis	3	—	1	—	—
» » oss. tarsi	15	Necrosis. Tuberculosis	13	2	—	—	—
» » metatarsi et digit ped.	34	Osteomyelitis. Necrosis	30	—	4	—	—
» » vertebr. et oss. sacri.	1	Caries	1	—	—	—	—
» » costar.	1	Tuberculosis	1	—	—	—	—
Abrasio oss. varior.	79	Necrosis. Tuberculosis	58	16	4	1	—
» » »	1	Vulnus sclopetar.	—	1	—	—	—
Exstirpatio oss. cuboid.	1	Tuberculosis	1	—	—	—	—
Extractio fragment. oss.	2	Fractura	2	—	—	—	—

| Kuolemansyy. *Causes des décès.* | | |

Leikkaus. *Opération.*	Leikkauksien lukumäärä. *Nombre des opérations.*	Leikkauksen aiheuttava tauti. *Maladie ayant exigé l'opération.*	Leikkauksen lopputulos. *Résultat de l'opération.* Hyvä. *Bon.*	Vähemmän hyvä. *Moins avantageux.*	Epävarma. *Incertain.*	Kuolema. *Mort.*	Seuraavan vuoteen jäljelle jääneitä potil. *Malades restés dans les services jusqu'en 1913.*
Pehmeäin osain insisionit, kaaputukset, polttamiset syövytykset y. m.							
Incisio	1,239	Phlegmon. et abscess.	720	24	19	28	—
»	649	Panaritium et tendovaginit.	97	—	4	3	—
»	205	Furuncul. et carbuncul.	22	—	—	2	—
»	60	Mastitis	57	1	—	—	—
»	97	Periostit.	95	—	—	2	—
»	12	Bursit. praepatellar.	12	—	—	—	—
»	1	Bursit. olecrani	1	—	—	—	—
»	1	Bursit malleoli	1	—	—	—	—
»	37	Angina phlegmonosa	—	—	—	1	—
»	2	Haematoma	2	—	—	—	—
»	12	Lymphangitis	11	1	—	—	—
»	7	Bubo ingvinalis	7	—	—	—	—
»	1	Fractura complicata	1	—	—	—	—
»	3	Tuberculosis	1	1	—	1	—
»	2	Angina Ludowici	2	—	—	—	—
» et drainatio	1	Empyema thoracis	1	—	—	—	—
» et abrasio	6	Actinomycosis faciei et colli	5	1	—	—	—
» »	1	Actinomycosis thoracis	—	—	—	1	—
» »	3	Actinomycosis abdominis	—	2	—	1	—
Abrasio	26	Vegetationes adenoideae	26	—	—	—	—
»	61	Glandul. lymphat. tuberc.	54	5	—	—	2
»	41	Abscess. congest. tuberc.	35	6	—	—	—
»	89	Fistular. tuberculos.	52	35	2	—	—
»	50	Fistular. non tuberculos.	42	3	3	2	—
»	18	Lupus	18	—	—	—	—
»	21	Ulcera reg. variar.	18	1	2	—	—
»	2	Ulcera syfilitica	2	—	—	—	—
Cauterisatio	21	Ulc. tuberc.	19	2	—	—	—
»	20	Lupus	20	—	—	—	—
»	8	Verrucae	3	—	—	—	—
»	8	Haemangioma	—	3	—	—	—
»	1	Clavus	—	—	—	—	—
»	5	Strictura laryngis.	5	—	—	—	—
»	1	Angioma	1	—	—	—	—
»	1	Ulcus rodens	1	—	—	—	—
»	2	Epithelioma	2	—	—	—	—
Evacuatio	1	Abscess. periorbitae	1	—	—	—	—

| Kuolemansyy. *Causes des décès.* | | | | Helsinki. *Helsingfors.* | | | |

Leikkaus. *Opération.*	Leikkauksien lukumäärä. *Nombre des opérations.*	Leikkauksen aiheuttava tauti. *Maladie ayant exigé l'opération.*	Leikkauksen lopputulos. *Résultat de l'opération.*				Seuraavaan vuoteen jälleen jääneitä potil. *Malades restés dans les services jusqu'en 1913.*
			Hyvä. *Bon.*	Vähemmän hyvä. *Moins avantageux.*	Epävarma. *Incertain.*	Kuolema. *Mort.*	
Thermocauterisatio	1	Lupus verrucos.	1	—	—	—	—
Galvanocaustia	1	Lupus	—	—	—	—	1
Fulguratio	2	Carcinoma	—	—	—	—	2
Plastilliset leikkaukset.							
Operatio plastica	26	Labium leporinum	23	1	—	2	—
» »	1	Microstoma	—	1	—	—	—
» »	1	Deformatio labii post traum.	1	—	—	—	—
Cheiloplastia (af Schultén)	5	Defect. labii	4	1	—	—	—
Meloplastia	1	Defect. buccae	—	1	—	—	—
»	1	Carcinoma	1	—	—	—	—
Staphyloraphia, Uranoplastia	24	Palatum fissum	17	7	—	—	—
» »	2	Urano-coloboma	1	1	—	—	—
Op. myoplastica (af Schultén)	1	Necrosis	1	—	—	—	—
Op. plastica pro	7	Defect. nasi	3	4	—	—	—
» » »	11	Defect. cutis post operat.	9	2	—	—	—
» » »	3	Ulcera reg. variar.	3	—	—	—	—
» » »	5	Syndactylia	5	—	—	—	—
» » »	7	Synechiae cicatriciales	7	—	—	—	—
» » »	1	Fistula tracheae	1	—	—	—	—
Tendoraphia	83	Vulnus incisum	30	—	—	—	—
Tendoplastia	1	Pes. eqvinovar. congen.	1	—	—	—	—
»	1	Defect. tendinis	1	—	—	—	—
Transplantatio tendinis	1	Pes valgus paralyticus	1	—	—	—	—
» (Thiersch)	27	Defect. cutis post operat.	27	—	—	—	—
» »	33	Ulcera reg. variar.	29	4	—	—	—
» (Krause)	1	Contractura	1	—	—	—	—
Op. osteoplastica (Nicoladoni)	2	Defectus cranii	2	—	—	—	—
» »	1	Defect. metacarpi	1	—	—	—	—
Oesophagoplastia	1	Defectus oesophagi	—	1	—	—	—
Musculoraphia	16	Vulnera reg. variar.	1	—	—	—	—
Injectio paraffini	4	Deform. nasi	4	—	—	—	—
Suturatio	13	Vulnus incis.	13	—	—	—	—
Operatio plastica	2	Contractura cicatricialis	2	—	—	—	—
» »	1	Alopecia cicatricialis	1	—	—	—	—
» »	1	Anus vaginalis	1	—	—	—	—
» »	1	Ruptura urethrae	1	—	—	—	—

Rovaniemi.	Kajaani.	Tornio.	Jyväskylä.	Nurmes.	Joensuu.	Savonlinna.	Sortavala.	Tampere.	Godby.	Pori.	Loviisa.	Oulu.	Mustasaari.	Kuopio.	Mikkeli.	Viipuri.	Hämeenlinna.	Turku.	Korvatautien osasto. *Service otiatrique.*	Silmätautien osasto. *Service ophtalmologique.*	Naistautien osasto. *Service gynécologique.*	Kirurgillinen osasto. *Service chirurgical.*	Poliklinikka. *Policlinique.*	Edellisellä vuodella jääneitä potilaita. *Malades restés dans les services depuis 1911.*	Muu lisätauti. *Autre maladie consécutive.*	Oheenliittynyt haavainfekt. *Injection des plaies consécut.*	Leikkaus. *Opération.*	Tauti. *Maladie.*
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	1	—	2	—	—	—	2	—	—	—	—	1	—	5	—	4	—	2	—	—	—	9	—	—	2	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	5	—	3	—	—	—	11	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	2	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	3	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	53	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	6	—	—	—	—	—	—	—	11	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Leikkaus. *Opération.*	Leikkauksien lukumäärä. *Nombre des opérations.*	Leikkauksen aiheuttava tauti. *Maladie ayant exigé l'opération.*	Leikkauksen lopputulos. *Résultat de l'opération.* Hyvä. *Bon.*	Vähemmän hyvä. *Moins avantageux.*	Epävarma. *Incertain.*	Kuolema. *Mort.*	Seuraavan vuoteen jäljelle jääneitä pot. *Malades restés dans les services jusqu'en 1913.*
Kohjuleikkaukset.							
Taxis	3	Hernia incarcerata	3	—	—	—	—
Herniotomia	3	Hernia ingvinalis incarcerata	3	—	—	—	—
»	1	Hernia cruralis incarcerata	—	—	—	1	—
»	1	Hernia umbilicalis incarcerata	1	—	—	—	—
» et operat. radical.	83	Hernia ingvinalis incarcerata	79	—	—	4	—
» » »	30	Hernia cruralis incarcerata	29	—	—	1	—
» » »	10	Hernia umbilicalis incarcerata	9	—	—	1	—
» et enteroraphia	1	Hernia cruralis incarcerata	1	—	—	—	—
» »	1	Ruptur. intest. post traum.	1	—	—	—	—
» et enterostomia	5	Hernia incarcerat. gangraenosa	—	—	—	5	—
» et resectio intestini	28	Hernia incarcerat. *gangraenosa*	16	—	—	12	—
» » vesicae urinar.	1	—	1	—	—	—	—
»	1	Hernia ventr. post laparot.	1	—	—	—	—
Operatio radicalis	1,223	Hernia ingvinalis	1,220	—	—	2	1
» »	48	Hernia cruralis	48	—	—	—	—
» »	36	Hernia umbilicalis	34	1	—	1	—
» »	33	Hernia ventralis	32	—	—	1	—
» »	25	Hernia lineae alb. vel epigastr.	24	—	—	1	—
Vatsaonteloa koskevat leikkaukset.							
Laparotomia	4	Ruptura intestini	2	—	—	2	—
»	3	Ruptura hepatis	2	—	—	1	—
»	1	Ruptura oesophagi	—	—	1	—	—
»	1	Ruptura vesicae urinar.	—	—	—	1	—
»	33	Vulnus penetrans	22	1	1	9	—
»	24	Uulcus ventr. perforans	14	—	—	10	—
»	3	Ulcus duodeni perforans	1	—	—	2	—
»	2	Ulcus typhos. ilei perforans	—	—	—	2	—
»	25	Peritonitis tuberculosa	12	6	4	3	—
» explorat.	1	Anuria	—	—	—	1	—
» »	1	Gastritis phlegmonosa	—	—	—	1	—
» »	2	Sarcoma intest.	—	1	1	—	—
» »	55	Carcinoma	27	17	4	7	—
» »	1	Ulcus ventriculi	1	—	—	—	—
» »	1	Occlusio intest.	1	—	—	—	—
» »	1	Coprostasis	1	—	—	—	—
» »	1	Volvulus intest. ten.	—	—	—	1	—

Kuolemansyy. *Causes des décès.*				Helsinki. *Helsingfors.*																						Rovaniemi.	
Tauti. *Maladie.*	Leikkaus. *Opération.*	Muu lisätauti. *Autre maladie consécutive.*	Oheenliittynyt haavainfekt. *Infection des plaies consécut.*	Edelliseltä vuodelta jääneitä potilaita. *Malades restés dans les services depuis 1911.*	Kirurgillinen osasto. *Service chirurgical.*	Polikliinikka. *Policlinique.*	Naistautien osasto. *Service gynécologique.*	Silmätautien osasto. *Service ophtalmologique.*	Korvastautien osasto. *Service otiatrique.*	Turku.	Hämeenlinna.	Viipuri.	Mikkeli.	Kuopio.	Mustassaari.	Oulu.	Lovitsa.	Pori.	Godby.	Tampere.	Sortavala.	Savonlinna.	Joensuu.	Nurmes.	Jyväskylä.	Tornio.	Kajaani.	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	1	—
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
—	—	4	—	—	10	—	—	—	0	4	4	15	4	8	6	4	—	4	—	7	7	—	2	1	4	2	1	—
1	—	—	—	—	5	—	—	—	—	5	1	5	1	2	2	2	—	—	—	4	1	—	1	—	—	—	1	—
—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	3	1	—	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	1	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
5	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
10	—	2	—	—	5	—	—	—	—	6	—	—	1	1	1	7	—	—	—	4	1	—	—	—	2	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	2	—	—	129	—	1	—	—	110	42	180	26	135	95	76	1	24	—	89	90	31	25	—	31	8	117	13
—	—	—	—	—	5	—	2	—	—	5	1	5	—	2	10	10	—	—	—	5	—	2	1	—	—	—	—	—
—	—	—	1	—	7	—	2	—	—	4	2	3	—	3	2	8	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	3	—
—	—	—	1	—	10	—	3	—	—	2	1	6	—	4	1	—	—	—	—	4	1	1	—	—	—	—	—	—
—	—	1	—	—	2	—	—	—	—	4	2	5	—	2	2	1	—	—	—	—	3	1	1	—	1	—	1	—
2	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	—	2	1	—	13	—	—	—	—	1	—	5	1	2	—	1	—	—	—	3	—	1	2	—	—	—	1	3
8	—	1	1	—	6	—	—	—	—	4	1	1	—	4	1	1	—	—	—	4	—	1	—	—	1	—	—	—
2	—	—	—	—	1	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	—	—	—	—	3	—	1	—	—	2	1	3	—	—	4	5	—	—	—	1	4	—	1	—	—	—	—	—
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—
4	3	—	—	—	17	—	—	—	—	6	—	11	1	2	3	10	—	—	—	3	1	—	—	—	1	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Leikkaus. *Opération.*	Leikkauksien lukumäärä. *Nombre des opérations.*	Leikkauksen aiheuttava tauti. *Maladie ayant exigé l'opération.*	Leikkauksen lopputulos. *Résultat de l'opération.* Hyvä. *Bon.*	Vähemmän hyvä. *Moins avantageux.*	Epävarma. *Incertain.*	Kuolema. *Mort.*	Seuraavan vuoden jälkeen jääneitä potil. *Malades restés dans les services jusqu'en 1913.*
Laparotomia pro occlusione	2	Stenosis intest.	2	—	—	—	—
» » »	33	Strangulatio intest.	22	1	—	10	—
» » »	20	Volvulus flexur. sigmoid.	14	—	—	6	—
» » »	11	Volvulus coeci	5	—	1	5	—
» » »	4	Volvulus intest. ten.	2	1	—	1	—
» » »	1	Tarmknut (flexur. å tunntarm)	—	—	—	1	—
» » »	3	Invaginatio	1	—	—	2	—
» » »	1	Diverticul. Meckeli	1	—	—	—	—
» » »	1	Hernia obturatoria	1	—	—	—	—
» » »	1	Tumor urachi	1	—	—	—	—
» et enterostomia	6	Occlusio intestini	—	—	—	6	—
» » resectio intest.	9	Occlusio intest. c. gangraena	3	1	—	5	—
» » exstirpatio	1	Tumoris mesenterii	1	—	—	—	—
Amputatio append.	544	Appendicit chr. et acuta	543	—	—	1	—
» »	360	App. ac. c. periton. circumscript.	348	—	1	10	1
» »	124	App. ac. c. periton. diffus.	88	—	4	32	—
Amp. append. et divertic. Meckeli	1	Diverticulitis et periton. diffus.	1	—	—	—	—
Laparotomia pro	26	Peritonitis diffusa	11	—	—	15	—
» »	1	Cysta hepatis	1	—	—	—	—
» »	2	Actinomycosis	1	—	—	1	—
» »	1	Peritonitis gonorrhoica	1	—	—	—	—
» »	1	Inversio et invaginatio appendicis	1	—	—	—	—
» et enterolysis	18	Synechiae intest.	17	—	1	—	—
Incisio et canalisatio	73	Abscess. periappendicularis	68	—	—	5	—
» »	24	Abscess. abdominis	21	—	—	3	—
» »	1	Abscess. praeperitonealis	1	—	—	—	—
» »	8	Abscess. subphrenicus	4	4	—	—	—
» »	1	Abscess. pancreatis	1	—	—	—	—
» »	1	Abscess. hepatis	—	—	—	1	—
» » per rectum	2	Abscess. periappendicul. et pelvis	2	—	—	—	—
Gastrostomia	7	Strictura oesophagi	3	—	—	4	—
»	4	Tuberculosis laryngis	—	4	—	—	—
»	3	Carcinoma cardiae	2	1	—	—	—
Resectio pylori et gastroenterostomia	11	Carcinoma	8	—	—	3	—
» » » gastroduodenostomia	9	Carcinoma	2	—	—	7	—
» ventriculi	1	Ulcus	—	—	—	1	—
» »	1	Carcinoma	1	—	—	—	—
Gastroenterostomia ant. et enteroanastomosis	6	Carcinoma ventr.	6	—	—	—	—
» » »	1	Ulcus duodeni	—	—	—	1	—

| Kuolemansyy. *Causes des décès.* | | | | Edellisiltä vuodelta jääneitä potilaita. *Malades restés dans les services depuis 1911.* | Helsinki. *Helsingfors.* | | | |

Leikkaus. *Opération.*	Leikkauksien lukumäärä. *Nombre des opérations.*	Leikkauksen aiheuttava tauti. *Maladie ayant exigé l'opération.*	Leikkauksen lopputulos. *Résultat de l'opération.* Hyvä. *Bon.*	Vähemmän hyvä. *Moins avantageux.*	Epävarma. *Incertain.*	Kuolema. *Mort.*	Seuraavaan vuoteen jäljelle jääneitä potil. *Malades restés dans les services jusqu'en 1913.*
Gastroenterostomia ant. et enteroanastomosis..	1	Stenosis pylori p. ulcum	1	—	—	—	—
» posterior » ..	38	Carcinoma	35	2	—	1	—
» » » ..	9	Ptosis et dilatatio ventr.	9	—	—	—	—
» » » ..	37	Ulcus pylori seu ventr.	30	3	—	4	—
» » » ..	1	Ventriculus bilocularis	1	—	—	—	—
» » » ..	11	Ulcus duodeni	9	1	—	1	—
» » » ..	13	Stenosis pylori	12	—	—	1	—
Ileotransversostomia	1	Carcinoma flexur. coli	1	—	—	—	—
Pyloroplastia	1	Stenosis pylori	1	—	—	—	—
Enteroanastomosis	3	Carcinoma	—	2	—	1	—
»	1	Circulus vitiosus	1	—	—	—	—
»	1	Pneumatosis cystoid. peritonei	1	—	—	—	—
»	6	Occlusio intestini	3	2	—	1	—
Enterostomia (Witzel)	9	Ileus	5	4	—	—	—
»	17	Peritonitis	7	6	—	4	—
»	9	Occlusio intest.	4	2	1	2	—
»	1	Paralysia intest.	—	—	—	1	—
Gastro- et colopexia	1	Ptosis	1	—	—	—	—
Coecopexia, amput. append.	1	Coecum mobile; perityphlitis	1	—	—	—	—
Colostomia	1	Carcinoma ventr.	—	—	—	1	—
Anus praeternaturalis	3	Carcinoma recti	3	—	—	—	—
» »	1	Fistula stercoralis	1	—	—	—	—
Exclusio intestini	1	Circulus vitiosus	1	—	—	—	—
Resectio omenti	1	Prolaps. post vuln. incis.	1	—	—	—	—
» »	1	Hernia ingvinal. incarcerat.	1	—	—	—	—
» »	1	Tuberculosis	1	—	—	—	—
» intest. ten.	2	Carcinoma	1	—	—	1	—
» » »	1	Prolaps. post vuln. incis.	1	—	—	—	—
» » »	1	Ablatio traum. intest. ten. ex. mesenter.	1	—	—	—	—
» » »	1	Ulcus tuberc. perforans	1	—	—	—	—
» » »	2	Anus praeternaturalis	2	—	—	—	—
» » »	2	Gangraena	1	—	—	1	—
» » »	2	Fistula post ruptur. traumat.	2	—	—	—	—
» » »	1	Invaginatio	1	—	—	—	—
» ileo-coecalis	1	Invaginatio	1	—	—	—	—
» »	3	Carcinoma coeci	2	—	—	1	—
» »	3	Tuberculosis. Gangraena	2	—	—	1	—
» coli	1	Carcinoma	1	—	—	—	—
» »	1	Volvulus coeci	1	—	—	—	—

| Kuolemansyy. *Causes des décès.* | | | | Helsinki. *Helsingfors.* | | | |

Leikkaus. *Opération.*	Leikkauksien lukumäärä. *Nombre des opérations.*	Leikkauksen aiheuttava tauti. *Maladie ayant exigé l'opération.*	Leikkauksen lopputulos. *Résultat de l'opération.* Hyvä. *Bon.*	Vähemmän hyvä. *Moins avantageux.*	Epävarma. *Incertain.*	Kuolema. *Mort.*	Seuraavaan vuoteen jääneitä potil. *Malades restés dans les services jusqu'en 1913.*
Resectio coli	1	Fistula stercoralis	1	—	—	—	—
» »	1	Ulcus coeci perforans	1	—	—	—	—
» »	1	Strictura	1	—	—	—	—
Enteroraphia	14	Fistula stercoralis	13	—	1	—	—
»	2	Perforatio intest.	1	—	—	1	—
»	1	Vulnus sclopetar. penetr.	1	—	—	—	—
»	9	Ruptur intest. traumat.	5	1	—	3	—
Cholecystostomia	2	Cholecystitis et cholangitis	1	—	—	1	—
Cholecystectomia	2	Carcinoma	—	—	—	2	—
»	10	Cholelithiasis	7	—	—	3	—
»	2	Cholecystitis chr.	2	—	—	—	—
Cholecystenterostomia	2	Carcinoma pancreatis	—	2	—	—	—
Canalisatio ductus hepatis	1	Stenosis choledoch.	—	—	—	1	—
Deliberatio duct. choledoch. et ligat. duct. cysticus	1	Fistula post cholecystectomiam	1	—	—	—	—
Oesophagotomia	1	Strictura oesophagi	1	—	—	—	—
Exstirpatio	1	Sarcomat. omenti	1	—	—	—	—
»	1	Tumoris intestini	1	—	—	—	—
Suturatio	1	Vuln. laparot. ruptur.	—	1	—	—	—
Peräsuolta koskevat leikkaukset.							
Dilatatio violenta	4	Fissura ani	3	—	—	1	—
» »	1	Venect. haemorrhoidal.	1	—	—	—	—
» et cauterisatio	1	Venect. haemorrhoidal.	1	—	—	—	—
» »	25	Fissura ani	25	—	—	—	—
Excisio	9	Fistul. ani vel. recti	9	—	—	—	—
»	68	Venect. haemorrhoidal.	68	—	—	—	—
»	2	Polypi ani	2	—	—	—	—
»	2	Prolapsus ani	2	—	—	—	—
»	1	Carcinoma recti	1	—	—	—	—
Resectio recti	1	Prolapsus	1	—	—	—	—
» »	8	Carcinoma	3	1	—	4	—
» ani	2	Strictura ani	2	—	—	—	—
Amputatio recti	3	Carcinoma	2	—	—	1	—
Incisio et canalisatio	20	Periproctitis	17	—	1	—	—
» »	2	Abscess. pelvis	—	2	—	—	—
» et abrasio	7	Fistula ani vel. recti	7	—	—	—	—
Operatio pro	13	Atresia ani	9	—	—	4	—

| Kuolemansyy. *Causes des décès.* | | | Edelliseltä vuodelta jääneitä potilaita. *Malades restés dans les services depuis 1911.* | Helsinki. *Helsingfors.* | | |

Leikkaus. *Opération.*	Leikkauksien lukumäärä. *Nombre des opérations.*	Leikkauksen aiheuttava tauti. *Maladie ayant exigé l'opération.*	Leikkauksen lopputulos. *Resultat de l'opération.* Hyvä. *Bon.*	Vähemmän hyvä. *Moins avantageux.*	Epävarma. *Incertain.*	Kuolema. *Mort.*	Seuraavaan vuoteen jääneitä potil. *Malades restés dans les services jusqu'en 1913.*
Operatio pro	1	Strictura post atresiam ani operat.	1	—	—	—	—
» »	7	Fistula ani	7	—	—	—	—
» »	4	Prolaps. recti	4	—	—	—	—
Exstirpatio	1	Carcinoma recti recidiv.	1	—	—	—	—
Injectio paraffini	1	Prolaps. recti	1	—	—	—	—
Rectopexia per laparotomiam	1	Prolaps. recti	1	—	—	—	—
Rectoraphia	1	Ruptura recti	1	—	—	—	—
Virtsatiehyettä ja miesten siittimiä koskevat leikkaukset.							
Nephropexia	1	Hydronephrosis intern.	1	—	—	—	—
»	5	Ren mobil.	5	—	—	—	—
Nephrotomia	3	Calculus	3	—	—	—	—
»	1	Abscessus	1	—	—	—	—
»	2	Pyonephrosis	1	—	—	1	—
Nephrostomia	1	Pyelonephritis	—	—	—	1	—
Nephrectomia	14	Tuberculosis	11	—	1	2	—
»	3	Pyonephrosis	2	—	—	1	—
»	1	Hydronephrosis	1	—	—	—	—
»	1	Pyelitis calculosa	—	—	—	1	—
»	1	Sarcoma	1	—	—	—	—
» et ureterectomia transperiton.	2	Tuberculos. renis et ureteris. Hydronephrosis	2	—	—	—	—
Pyelolithotomia	2	Calculus	2	—	—	—	—
Ureterectomia	1	Tuberculosis	1	—	—	—	—
Cystotomia suprapubica	2	Calcul. vesicae urinar.	2	—	—	—	—
Cystostomia suprapubica	1	Tuberculosis vesicae	—	1	—	—	—
» »	1	Retentio urinae	—	1	—	—	—
» »	1	Corpus alien. vesicae	1	—	—	—	—
» »	2	Hypertrophia prostatae	1	—	—	1	—
» »	1	Strictura urethrae	1	—	—	—	—
» et exstirpatio tumoris	7	Tumor vesicae	6	—	1	—	—
» et oophorosalpingostomia	1	Teratoma ovarii in vesicae urin. perfor.	1	—	—	—	—
Prostatectomia suprapubica	17	Hypertrophia prostatae	13	—	—	4	—
» »	1	Carcinoma	1	—	—	—	—
Urethrotomia externa	1	Calculus	1	—	—	—	—
» »	1	Strictura	1	—	—	—	—
» »	1	Infiltratio urinae	1	—	—	—	—

| Helsinki. *Helsingfors.* | | |

Leikkaus. *Opération.*	Leikkauksien lukumäärä. *Nombre des opérations.*	Leikkauksen aiheuttava tauti. *Maladie ayant exigé l'opération.*	Leikkauksen lopputulos. *Résultat de l'opération.* Hyvä. *Bon.*	Vähemmän hyvä. *Moins avantageux.*	Epävarma. *Incertain.*	Kuolema. *Mort.*	Seuraavaan vuoteen jälkeläle jääneitä potil. *Malades restés dans les services jusqu'en 1913.*
Urethrotomia interna	2	Strictura	2	—	—	—	—
Urethroraphia	3	Ruptura	3	—	—	—	—
Resectio urethrae	1	Strictura	1	—	—	—	—
Amputatio penis et evacuat. reg. ingv.	3	Carcinoma	2	—	—	—	1
Orchidopexia	16	Ectopia testis	16	—	—	—	—
Resectio epididymis	3	Tuberculosis	3	—	—	—	—
Castratio	3	Tumor testis	3	—	—	—	—
»	10	Tuberculosis	10	—	—	—	—
»	3	Orchitis	3	—	—	—	—
Vasectomia	1	Idiotismus	1	—	—	—	—
Punctio et injectio tinct. jodii	4	Hydrocele	4	—	—	—	—
Op. radical. hydrocele (v. Bergmann)	54	Hydrocele	52	—	—	—	2
» » » (Bloch)	1	Hydrocele	1	—	—	—	—
» » » (Volkmann)	4	Hydrocele	4	—	—	—	—
» » » (Doyen)	38	Hydrocele	38	—	—	—	—
Exstirpatio cystar. variar.	15	Hydrocele funiculi, spermatocele etc.	15	—	—	—	—
Operatio pro	21	Varicocele	21	—	—	—	—
» »	66	Phimosis	61	—	—	1	—
» »	10	Paraphimosis	9	—	—	—	1
» »	1	Torsio funiculi	1	—	—	—	—
» »	1	Frenul. minimi	1	—	—	—	—
» »	2	Elephantiasis scroti	2	—	—	—	—
» plastica pro	4	Fistula vesicae	—	4	—	—	—
» » »	1	Ectopia vesicae	—	—	1	—	—
» » »	3	Defect. partial. urethrae	1	2	—	—	—
» » »	1	Hypospadia	1	—	—	—	—
» » »	1	Stenosis orificii urethrae	1	—	—	—	—
Fixatio testis	1	Cryptorchismus	1	—	—	—	—
Incisio et canalisatio	2	Abscess. pararenal.	2	—	—	—	—
» »	1	Infiltratio urinae	—	—	—	1	—
» »	5	Abscess. prostatae	5	—	—	—	—
» »	8	Abscess. periurethralis	8	—	—	—	—
» et abrasio	3	Tuberculosis epididymidis	3	—	—	—	—
Cauterisatio	2	Fistul. vesicae vel urethrae	—	2	—	—	—
Excisio	1	Condylom. acuminat.	1	—	—	—	—
Incisio explorat.	1	Degeneratio polycystic. renis	—	1	—	—	—
Lithotripsia	1	Calculus	1	—	—	—	—
Dilatatio urethrae	2	Cystitis	2	—	—	—	—
» »	1	Tumor	—	—	—	1	—

| Helsinki. *Helsingfors.* | | |

Leikkaus. *Opération.*	Leikkausten lukumäärä. *Nombre des opérations.*	Leikkauksen aiheuttava tauti. *Maladie ayant exigé l'opération.*	Leikkauksen lopputulos. *Résultat de l'opération.* Hyvä. *Bon*	Vähemmän hyvä. *Moins avantageux.*	Epävarma. *Incertain.*	Kuolema. *Mort.*	Seuraavaan vuoteen jääneitä potil. *Malades restés dans les services jusqu'en 1913.*
Suturatio	1	Ruptur. vesicae urinar.	1	—	—	—	—
Exstirpatio total vesicae urinae	1	Carcinoma	—	—	—	1	—
»	1	Cystae scroti	1	—	—	—	—
Meatomia externa	1	Strictura meati penis	1	—	—	—	—
Resectio praeputii	1	Elephantiasis	1	—	—	—	—
Naisten synnyttimiä koskevat leikkaukset.							
Perineoraphia	3	Ruptura perinei	3	—	—	—	—
»	5	Prolapsus	4	—	—	—	1
Colporaphia	50	Descensus vaginae et prolaps. uteri	50	—	—	—	—
Colpoperineoraphia	76	Descensus vaginae et prolaps. uteri	75	—	—	1	—
»	9	Ruptura perinei	8	—	—	1	—
Operatio pro	4	Fistula vesico-vaginalis	2	2	—	—	—
» plastica	1	Deformatio congenit. vaginal.	1	—	—	—	—
Amputatio portion. vaginal.	12	Elongatio portion. vaginal.	12	—	—	—	—
» » »	2	Prolapsus uteri	2	—	—	—	—
» colli uteri alta	1	Prolapsus uteri	1	—	—	—	—
» uteri supravaginal. (Chrobak seu Zweifel)	61	Myoma uteri	55	—	—	1	5
Exstirpatio uteri total. per vaginam	2	Carcinoma	1	—	—	1	—
» » » » »	4	Myoma	3	—	—	1	—
» » » » »	13	Prolapsus totalis	12	—	—	1	—
» » » » laparot.	2	Metritis	2	—	—	—	—
» » » » »	3	Myoma uteri	3	—	—	—	—
» » » » »	1	Fibroma	1	—	—	—	—
» » » » »	15	Carcinoma cervicis uteri	13	—	—	2	—
» » » » »	11	Carcinoma corpus uteri	10	—	—	1	—
» » » » »	3	Sarcoma uteri	3	—	—	—	—
» » » » » (Wertheim)	2	Sarcoma et carcinoma	2	—	—	—	—
Enucleatio vaginalis	4	Mola hydatidosa. Tumor. uteri	4	—	—	—	—
» ventralis	11	Tumor. uteri	11	—	—	—	—
Excochleatio uteri	12	Carcinoma	7	1	4	—	—
Ventrofixatio uteri seroso-fibrosa	25	Prolapsus. Retroflexio	25	—	—	—	—
» » praeperitonealis	24	Prolapsus	23	—	—	1	—
Exstirpatio	12	Polypi uteri fibrosa	12	—	—	—	—
»	16	Polypi uteri mucosa	16	—	—	—	—
Abrasio mucos. uteri	378	Endometritis	376	—	—	1	1
» » »	5	Carcinoma	1	3	—	1	—

| Kuolemansyy. *Causes des décès.* | | | Helsinki. *Helsingfors.* | | |

Leikkaus. *Opération.*	Leikkauksien lukumäärä. *Nombre des opérations.*	Leikkauksen aiheuttava tauti. *Maladie ayant exigé l'opération.*	Leikkauksen lopputulos. *Resultat de l'opération.* Hyvä. *Bon.*	Vähemmän hyvä. *Moins avantageux.*	Epävarma. *Incertain.*	Kuolema. *Mort.*	Seuraavaan vuoteen jälkeille jääneitä potilaita. *Malades restés dans les services jusqu'en 1913.*
Evacuatio uteri	391	Residua post abort.	389	1	—	1	—
» »	6	Residua placentae	6	—	—	—	—
Laparotomia	14	Explorativa	12	—	—	2	—
»	1	Myoma uteri	1	—	—	—	—
» et deliberatio intest. et organ. genit.	1	Synaechiae	—	—	—	1	—
» » » » »	2	Append. gangraenos et salpingit. supp.	2	—	—	—	—
Ovariotomia unilateralis	79	Tumor ovarii	79	—	—	—	—
» »	2	Sarcoma	1	—	—	1	—
» »	3	Cysta ovarii torta	2	—	—	—	1
» »	1	Oophoritis	1	—	—	—	—
» bilateralis	4	Tumor ovarii	4	—	—	—	—
» »	3	Carcinoma	3	—	—	—	—
Salpingectomia unilateralis	23	Graviditas extrauterina	22	—	—	1	—
» »	2	Pyosalpinx	2	—	—	—	—
» »	1	Salpingitis	1	—	—	—	—
» bilateralis	3	Salpingitis	3	—	—	—	—
Ovariosalpingectomia unilateralis	9	Kystoma ovarii	9	—	—	—	—
» »	11	Oophorosalpingitis	11	—	—	—	—
» »	9	Pyosalpinx	8	—	—	1	—
» »	11	Graviditas tubaria ruptur.	10	—	—	1	—
» »	3	Cysta ovarii torta	3	—	—	—	—
» »	1	Tuberculosis	1	—	—	—	—
» bilateralis	1	Oophorosalpingitis	1	—	—	—	—
» »	2	Pyosalpinx	2	—	—	—	—
» »	2	Hydrosalpinx	2	—	—	—	—
» »	2	Tumor. malign.	2	—	—	—	—
Parovariotomia	2	Cysta parovarii	2	—	—	—	—
Oophorectomia	1	Degeneratio cystica	1	—	—	—	—
Incisio et canalisatio per vaginam	12	Parametritis purulenta	9	3	—	—	—
» » »	5	Haematoma	5	—	—	—	—
» » »	2	Pyosalpinx tuberc.	—	1	—	1	—
» » »	5	Oophorit. et salpingit. purul.	5	—	—	—	—
» » ventralis	1	Ovariosalpingitis purulenta	1	—	—	—	—
» » »	2	Parametritis purulenta	1	—	—	1	—
Abortus arte provocatus	6	Tuberculosis pulmonum	6	—	—	—	—
» » »	3	Hyperemesis gravidarum	3	—	—	—	—
» » »	1	Vitium cordis	1	—	—	—	—
» » »	1	Psychosis	1	—	—	—	—
Sectio caesarea	1	Pelvis contract.	1	—	—	—	—

| Kuolemansyy. *Causes des décès.* | | | | Helsinki. *Helsingfors.* | | | |

Leikkaus. *Opération.*	Leikkauksien lukumäärä. *Nombre des opérations.*	Leikkauksen aiheuttava tauti. *Maladie ayant exigé l'opération.*	Leikkauksen lopputulos. *Résultat de l'opération.* Hyvä. *Bon.*	Vähemmän hyvä. *Moins avantageux.*	Epävarma. *Incertain.*	Kuolema. *Mort.*	Seuraavaan vuoteen jääneitä potil. *Malades restés dans les services jusqu'en 1913.*
Dilatatio colli uteri	1	Atresia oris extern. uteri	1	—	—	—	—
Resectio	1	Septi vaginae	1	—	—	—	—
Exstirpatio angiom. clitoridis	1	Haemangioma clitoridis	1	—	—	—	—
»	1	Cystae vaginae	1	—	—	—	—
»	1	Carcinomat. clitoridis	1	—	—	—	—
Vaginofixatio uteri	4	Prolapsus uteri	4	—	—	—	—
Incisio	3	Bartholinitis	3	—	—	—	—
Dilatatio	1	Strictura vaginae	1	—	—	—	—
Cauterisatio	2	Carcinoma uteri	1	—	1	—	—
Operatio Alexander-Adam	1	Retroversio uteri	1	—	—	—	—
Canalisatio uteri	1	Sepsis puerperalis	—	—	—	1	—
Repositio uteri gravidi	1	Flexio et incarceratio	1	—	—	—	—
Kasvainten poisleikkaaminen y. m. jota ei ole mainittu eri ruumiinosien leikkauksissa.							
Exstirpatio carcinomatis	30	Lab. inf.	29	—	—	1	—
» carcinom. et evacuatio reg. submaxillar.	94	Carcinoma lab inf.	93	1	—	—	—
» carcinom. et cheiloplastia	3	Carcinom. lab. inf.	3	—	—	—	—
» carcinomat. et cheiloplastia (Estlander)	12	Carcinom. lab. inf.	12	—	—	—	—
» carcinomat. et cheiloplastia (af Schultén)	1	Carcinom. lab. inf.	1	—	—	—	—
» carcinomatis	2	Lingvae	2	—	—	—	—
» »	4	Lingvae et glandul. colli	4	—	—	—	—
» »	7	Buccae et glandul. colli	6	1	—	—	—
» »	17	Glandul. lymphat. colli	15	1	—	1	—
» »	1	Glandul. lymphat. axill.	—	1	—	—	—
» mammae	1	Cysta mammae	1	—	—	—	—
» »	8	Carcinoma mammae	7	—	—	1	—
» » et evacuat. axill.	40	Carcinoma mammae	40	—	—	—	—
» carcinomatis	16	Cutan. reg. variar.	16	—	—	—	—
» »	1	Ossis ischii	—	—	—	1	—
» epitheliomat. (ulcus rodens)	19	Faciei	19	—	—	—	—
» epitheliomat.	6	Reg. variar.	—	—	—	—	—
» sarcom.	3	Cutan. reg. variar.	3	—	—	—	—
» »	1	Orbitae	1	—	—	—	—
» »	1	Buccae	1	—	—	—	—

| Kuolemansyy. *Causes des décès.* | | | Helsinki. *Helsingfors.* | | |

Leikkaus. *Opération.*	Leikkauksien lukumäärä. *Nombre des opérations.*	Leikkauksen aiheuttava tauti. *Maladie ayant exigé l'opération.*	Leikkauksen lopputulos. *Résultat de l'opération.* Hyvä. *Bon.*	Vähemmän hyvä. *Moins avantageux.*	Epävarma. *Incertain.*	Kuolema. *Mort.*	Seuraavan vuoteen jälkeen jäänei tä potil. *Malades restés dans les services jusqu'en 1913.*
Exstirpatio sarcom.	4	Pharyngis	2	1	—	1	—
» »	5	Parotitis	5	—	—	—	—
» »	4	Colli	2	1	1	—	—
» »	3	Mammae	3	—	—	—	—
» mammae et evacuat. axill.	3	Sarcom. mammae et gland. axill.	3	—	—	—	—
» sarcom.	5	Musc. reg. varior.	4	—	1	—	—
» »	3	Glandul. lymphat.	3	—	—	—	—
» »	3	Ossis extremitat.	3	—	—	—	—
» melanosarcom. et evacuatio reg. ingv.	2	Melanosarcoma mammae	1	—	—	—	—
» adenomat.	5	Mammae	5	—	—	—	—
» cystadenomat.	3	Mammae	2	—	—	—	1
» fibroadenomat.	2	Mammae	2	—	—	—	—
» neurosarcom.	1	Nervor. varior.	1	—	—	—	—
»	19	Epulis	12	—	—	—	—
» gland. lymph. reg. parot.	45	Tuberculosis	45	—	—	—	—
» » » » colli	225	Tuberculosis	222	2	—	1	—
» » » » » et axill.	7	Tuberculosis	7	—	—	—	—
» » » » axill.	15	Tuberculosis	15	—	—	—	—
» » » » ingvinal.	5	Tuberculosis	5	—	—	—	—
Exstirpatio	18	Lymphoma	4	—	—	1	—
»	126	Atheroma	51	—	—	1	—
»	17	Papilloma	9	—	—	—	—
»	61	Lipoma	57	—	—	—	—
»	41	Angioma	33	1	1	—	—
»	3	Lymphangioma	3	—	—	—	—
»	2	Cystoma mandibulae	2	—	—	—	—
»	3	Cystoma maxill. superior.	3	—	—	—	—
»	1	Cysta dermoid. colli	1	—	—	—	—
»	11	Cysta dermoid. reg. coccygei	11	—	—	—	—
»	33	Cystae reg. variar.	25	—	—	—	—
»	29	Fibroma	15	—	—	—	—
»	4	Exostos. cartilag.	4	—	—	—	—
»	7	Osteoma	7	—	—	—	—
»	2	Chondroma	—	—	—	—	—
»	6	Granuloma	—	—	—	—	—
»	2	Ranula	2	—	—	—	—
»	15	Naevus pigment.	10	—	—	—	—
»	23	Clavus	5	—	—	—	—
»	1	Cornu cutan	—	—	—	—	—

| Kuolemansyy. *Causes des décès.* | | | | Helsinki. *Helsingfors.* | | | |

Leikkaus. *Opération.*	Leikkauksien lukumäärä. *Nombre des opérations.*	Leikkauksen aiheuttava tauti. *Maladie ayant exigé l'opération.*	Leikkauksen lopputulos. *Résultat de l'opération.* Hyvä. *Bon.*	Vähemmän hyvä. *Moins avantageux.*	Epävarma. *Incertain.*	Kuolema. *Mort.*	Seuraavaan vuoteen jääneitä potil. *Malades restés dans les services jusqu'en 1913.*
Exstirpatio	20	Verrucae	—	—	—	—	—
» bursae	5	Praepatellaris	5	—	—	—	—
»	25	Hygroma reg. variar.	17	—	—	—	—
»	1	Teratoma	1	—	—	—	—
»	3	Condylomat. accuminat.	3	—	—	—	—
»	1	Abscess. tub. pariet. thoracis	1	—	—	—	—
»	2	Lupus reg. variar.	2	—	—	—	—
»	10	Tumor reg. variar.	5	—	—	—	—
Strumectomia	96	Struma	95	—	—	1	—
»	16	Morbus Basedowi	12	1	2	1	—
»	1	Sarcoma strumae	1	—	—	—	—
Enucleatio	11	Cystae strumae	11	—	—	—	—
Excisio	1	Tumor ment.	1	—	—	—	—
Injectio alcoholi	1	Angioma	—	1	—	—	—
Inplantatio magnesii	3	Angioma	—	3	—	—	—
Erinäisiä leikkauksia.							
Tracheotomia	1	Laryngitis crouposa	—	—	—	1	—
»	3	Tuberculosis laryngis	3	—	—	—	—
»	2	Angina Ludowici	1	—	—	1	—
»	1	*Struma maligna*	—	—	—	1	—
»	3	Stenosis laryngis	1	—	—	1	—
»	1	Oedema laryngis	1	—	—	—	—
»	1	Tumor. naso-pharyng.	1	—	—	—	—
»	3	Vulnus incis. laryngis	3	—	—	—	—
»	2	Carcinoma laryngis	2	—	—	—	—
»	3	Perichondritis luetica	2	1	—	—	—
»	2	Paralysia musc. abdom.	1	—	—	1	—
Laryngotomia. Excisio cordae vocal.	1	Stenosis laryngis	—	1	—	—	—
Laryngofissura	7	Carcinoma suspect.	6	1	—	—	—
Pharyngotomia subhyoidea	1	—	1	—	—	—	—
Exstirpatio epiglottidis	1	Tuberculosis epiglottidis	1	—	—	—	—
Excisio	2	Ductus thyreoglossus	2	—	—	—	—
Tonsillotomia	23	Hypertrophia tonsillae	23	—	—	—	—
Chonchectomia	27	Hypertrophia conchae	27	—	—	—	—
Extractio	33	Polypi nasi	33	—	—	—	—
Resectio submucos.	6	Septi nasi	6	—	—	—	—
Tenotomia tend. achill.	8	Pes eqvinus	8	—	—	—	—

| | Kuolemansyy. *Causes des décès.* | | | | Helsinki. *Helsingfors.* | | | |

Leikkaus. *Opération.*	Leikkauksien lukumäärä *Nombre des opérations.*	Leikkauksen aiheuttava tauti. *Maladie ayant exigé l'opération.*	Leikkauksen lopputulos. *Résultat de l'opération.* Hyvä. *Bon.*	Melkoisen hyvä. *Moins avantageux.*	Vähemmän hyvä. *Insuffisant.*	Epäonnistunut. *Mort.*	Kuolema. *Mort.*	Seuraavaan vuoteen jääneitä potil. *Malades restés dans les services jusqu'en 1913.*
Tenotomia tend. varior.	6	Torticollis	6	—	—	—	—	—
» » »	1	Contractura hallucis	1	—	—	—	—	—
Exstirpatio	1	Tragus supernumerar.	1	—	—	—	—	—
Extractio	74	Ungvis	—	—	—	—	—	—
Exstirpatio	6	Digit. supernumerar.	6	—	—	—	—	—
Excisio	8	Ulcera reg. variar.	7	1	—	—	—	—
» septi nasi	1	Deviatio	1	—	—	—	—	—
»	6	Ulcera tuberc. reg. variar.	5	—	—	—	—	—
»	5	Cicatr. et keloid.	5	—	—	—	—	—
Incisio explorat.	2	Sarcoma	2	—	—	—	—	—
» »	1	Calculus ureteris	—	1	—	—	—	—
» »	1	Fract. compl. cranii	1	—	—	—	—	—
» »	21	Haematoma subcutan.	—	—	—	—	—	—
Operatio pro	11	Ungvis incarnat.	11	—	—	—	—	—
» »	1	Stenosis duct. Stenonianus et fistul. extr.	1	—	—	—	—	—
Extractio	458	Corpus alien.	65	—	—	—	—	—
Aspiratio	1	Pyopneumothorax	—	1	—	—	—	—
Deliberatio lingvae	1	Anchyloglosson	1	—	—	—	—	—
Resectio oesophagi	2	Strictura	2	—	—	—	—	—
Extractio dentis	2,337	Dens carios	—	—	—	—	—	—
Suturatio vulneris	1	Vulnus penetrans thoracis	1	—	—	—	—	—
» »	4	Vulnus penetrans cordis	4	—	—	—	—	—
» »	1	Vulnus penetrans laryngis	1	—	—	—	—	—
» »	2,144	Vuln. reg. variar.	72	—	—	—	—	—
Obligam. gypsan.	32	Fractura etc.	32	—	—	—	—	—
Exploratio Röntgeni	72	—	72	—	—	—	—	—
Korvaleikkaukset.								
Paracentesis membr. tympani	15	Otit. med. suppurat.	15	—	—	—	—	—
Extractio	5	Polypi	5	—	—	—	—	—
Trepanatio proc. mastoid.	104	Otit. med. et mastoidit. Cholesteatoma	98	1	—	5	—	—
» » »	1	Tuberculosis ossis petr.	1	—	—	—	—	—
» » » et op. radical.	160	Otit. med. et mastoidit.	153	3	—	4	—	—
» cranii pro	22	Abscess. epidural.	16	—	—	6	—	—
» » »	1	Thrombosis sinus transvers.	1	—	—	—	—	—
» » »	1	Otitis interna	—	—	—	1	—	—
» » »	1	Meningitis	—	—	—	1	—	—

	Kuolemansyy. *Causes des décès.*			Edellisestä vuodelta jääneitä potilaita. *Malades restés dans les services depuis 1911.*	Helsinki. *Helsingfors.*					Korvatautien osasto. *Service otiatrique.*	Turku.	Hämeenlinna	Viipuri.	Mikkeli.	Kuopio.	Mustasaari.	Oulu.	Lovisa.	Pori.	Godby.	Tampere.	Sortavala.	Savonlinna.	Joensuu.	Nurmes.	Jyväskylä.	Tornio.	Kajaani.	Kemi.
	Tauti. *Maladie.*	Leikkaus. *Opération.*	Oheenliittynyt haavainfekt. *Injection des plaies consécut.*		Kirurgillinen osasto. *Service chirurgical.*	Poliklinikka. *Policlinique.*	Silmätautien osasto. *Service ophtalmologique.*	Naistautien osasto. *Service gynécologique.*																					
					1																								
						74																							
					1										1								2	1		1			
					3						4					1													
																							1						
					3	1													2										
					1						1				1						2								
											2																		
					1																								
											1																		
						21																							
											2		2			2						3			1		1	
																											1		
					6	393					10		6	2	6		5		2			14	4			3	4	3	
					1																								
																							1						
					2																								
						2,337																							
					1																								
					2									2															
					1																								
					1	2,072	1				12		24	3							11		5		3	2			10
													32																
													72																
							2				2	1	6		2						1						1		
															2							1	1			1			
1		3	1								39	14	6	3	9	2	1		1		8	2	1			3	2	3	1
											1																		
1		3			1						119	12	5		9	3							4			3		4	
3		3									12	2	6								1		1						
																										1			
1												1																	
1																										1			

Leikkaus. *Opération.*	Leikkauksien lukumäärä. *Nombre des opérations.*	Leikkauksen aiheuttava tauti. *Maladie ayant exigé l'opération.*	Leikkauksen lopputulos. *Résultat de l'opération.* Hyvä. *Bon*	Vähemmän hyvä. *Moins avantageux.*	Epävarma. *Incertain.*	Kuolema. *Mort.*	Seuraavaan vuoteen jäljelle jääneitä potil. *Malades restés dans les services jusqu'en 1913.*
Trepanatio labyrinthidis	12	—	11	—	—	1	—
Extractio mallei	1	—	1	—	—	—	—
Operatio radicalis	9	Otit. med. supp. chr.	9	—	—	—	—
Incisio	1	Abscess. proc. mast. et mening. purul.	—	—	—	1	—
Silmäleikkaukset.							
Blepharoplastia	9	Ectropion	9	—	—	—	—
Op. pro	93	Entropion	92	1	—	—	—
» »	4	Ptosis	3	1	—	—	—
» »	3	Blepharophimosis	3	—	—	—	—
Cantoplastia	3	Blepharophimosis	3	—	—	—	—
Operatio plastica	6	Symblepharon	6	—	—	—	—
Exstirpatio	6	Tumor. palpebr.	6	—	—	—	—
»	44	Chalazion	44	—	—	—	—
» tarsi	3	—	3	—	—	—	—
Expressio	140	Trachom.	140	—	—	—	—
Exstirpatio sacc. lacrymal.	6	Dacryocystitis purulenta	6	—	—	—	—
Operatio	7	Pterygium	7	—	—	—	—
Cauterisatio corneae	78	Ulcus serpens	74	4	—	—	—
» »	1	Macula	—	1	—	—	—
Paracentesis corneae	31	Hypopyon	30	1	—	—	—
Peritomia corneae	1	Pannus	1	—	—	—	—
Op. pro	7	Staphyloma	7	—	—	—	—
Excisio	13	Prolaps. iridis	13	—	—	—	—
Iridectomia	3	Glaucoma	3	—	—	—	—
» optica	41	Leucoma	40	1	—	—	—
Sclerotomia limbalis	33	Glaucoma	33	—	—	—	—
» prae eqvatorial.	9	Ablatio	9	—	—	—	—
» »	4	Myopia	4	—	—	—	—
Punctio sclerae	1	Ablatio	1	—	—	—	—
Extractio lentis sine iridect.	15	Cataracta	14	1	—	—	—
» » cum »	95	Cataracta	93	2	—	—	—
» » linearis	2	Luxatio lentis	2	—	—	—	—
Discisio	26	Cataracta secundaria	26	—	—	—	—
Amputatio bulbi	5	—	5	—	—	—	—
» »	2	Panophtalmitis	2	—	—	—	—
» »	1	Vuln. lacerat bulbi	1	—	—	—	—
» »	1	Vulnus contus	1	—	—	—	—

| Kuolemansyy. *Causes des décès.* | | | Helsinki. *Helsingfors.* | | |

Leikkaus. *Opération.*	Leikkausten lukumäärä. *Nombre des opérations.*	Leikkauksen aiheuttava tauti. *Maladie ayant exigé l'opération.*	Leikkauksen lopputulos. *Résultat de l'opération.* Hyvä. *Bon.*	Vähemmän hyvä. *Moins avantageux.*	Epävarma. *Incertain.*	Kuolema. *Mort.*	Seuraavaan vuoteen jäilelle jääneitä potil. *Maladies restés dans les services jusqu'en 1913.*
Enucleatio bulbi	3	Tumor retinae	3	—	—	—	—
» »	2	Vulnus penetrans	2	—	—	—	—
» »	2	Iridocyclitis	2	—	—	—	—
» »	2	Phtisis bulbi	2	—	—	—	—
» »	1	Ulcus rodens	1	—	—	—	—
» »	1	Tuberculosis	1	—	—	—	—
» »	1	Dilaceratio bulbi	1	—	—	—	—
» »	22	Panophtalmitis	21	—	—	1	—
» »	1	Sarcoma	1	—	—	—	—
» »	1	Staphyloma ant.	1	—	—	—	—
» »	1	Staphyloma	1	—	—	—	—
Exenteratio bulbi	17	Uveitis	17	—	—	—	—
» »	1	Staphyloma	1	—	—	—	—
» »	1	Panophtalmitis	1	—	—	—	—
» »	1	Ulcus serpens	1	—	—	—	—
Extractio	15	Corpus alien. bulbi	15	—	—	—	—
Tenotomia	19	Strabismus	19	—	—	—	—
Antepositio musculi	26	Strabismus	26	—	—	—	—
Op. pro	74	Dacryocystitis	74	—	—	—	—
Exenteratio orbitae	2	Sarcoma	—	1	—	1	—
Discisio capsulae lentis	2	Zonularis	2	—	—	—	—
Canalisatio canalicul. lacrymal.	2	Eversio punct. lacrymal.	2	—	—	—	—
Termocauterisatio	3	Trachom.	3	—	—	—	—
Cyclodiolysis (Heine)	2	Glaucoma	2	—	—	—	—
Excisio	1	Ulcus rodens	1	—	—	—	—
Exstirpatio	2	Granulom. corneae	2	—	—	—	—
» corp. vitr. et injectio Solut Na Ce.	1	Opalitates corp. vitr.	1	—	—	—	—
Dacryocystorhinostomia	1	—	1	—	—	—	—
Suturatio vulneris	6	Vuln. corneae et sclerae	6	—	—	—	—
» »	4	Vuln. conjunctivae	4	—	—	—	—

| Kuolemansyy. *Causes des décès.* | | | Helsinki. *Helsingfors.* | | |

Yksityisissä sairashuoneissa
Opérations chirurgicales pratiquées

Leikkaus. *Opération.*	Leikkauksien lukumäärä. *Nombre des opérations.*	Leikkauksen aiheuttava tauti. *Maladie ayant exigé l'opération.*	Leikkauksen lopputulos. *Résultat de l'opération.* Hyvä. *Bon.*	Vähemmän hyvä. *Moins avantageux.*	Epävarma. *Incertain.*	Kuolema. *Mort.*	Seuraavaan vuoteen jäljelle jääneitä potilaita. *Malades restés dans les services jusqu'en 1913.*
Suonten sitomiset ja hermoston leikkaukset.							
Ligatura art. radialis	1	Vulnus incisum	1	—	—	—	—
» » femoralis	1	Arrosio art. femoralis	—	—	—	1	—
» » »	1	Vulnus sclopetarium	1	—	—	—	—
» » hypogastricae	1	Sarcoma pelvis	1	—	—	—	—
» aliar. arteriar.	4	Vulnus incisum	3	—	—	1	—
» venae saphen. et exstir. varices	15	Venectasia femoris et cruris	15	—	—	—	—
Exstirpatio	1	Phlebitis venae saphen. magn.	1	—	—	—	—
Circumcisio cruris Mariani	3	Varices	3	—	—	—	—
Resectio nervi	1	Neuralgia supr. orbital.	1	—	—	—	—
Injectio solut. eukain	15	Ischias	6	9	—	—	—
Luiston ja nivelten leikkaukset.							
Amputationit.							
Amputatio humeri	1	Dilaceratio	1	—	—	—	—
» antibrachii	4	Amputatio traumatica	3	—	—	1	—
» metacarpi	1	Amputatio traumatica	1	—	—	—	—
» femoris	5	Gangraena	5	—	—	—	—
» »	1	Dilaceratio	—	—	—	1	—
» »	1	Sarcoma cruris	1	—	—	—	—
» »	1		—	—	—	1	—
» cruris	1	Tuberculosis tarsi	1	—	—	—	—
» »	1	Dilaceratio	1	—	—	—	—
» »	3	Gangraena	3	—	—	—	—
» » (Pirogoff)	2	Gangraena	2	—	—	—	—
» digitor. man. et pedis	14	Dilaceratio	14	—	—	—	—
» » » »	2	Congelatio	2	—	—	—	—
» » » »	4	Gangraena	1	—	—	—	—
Nivelestä poikkileikkaamiset.							
Exarticulatio humeri et exstirpatio scapulae	1	Dilaceratio	—	—	—	1	—
» cruris	1	Dilaceratio	1	—	—	—	—

v. 1912 tehdyt leikkaukset.
dans les hôpitaux particuliers en 1912.

| Porvoon sairaskoti. *Hôpital de Porvoo.* | | |

Leikkaus. *Opération.*	Leikkauksien lukumäärä. *Nombre des opérations.*	Leikkauksen aiheuttava tauti. *Maladie ayant exigé l'opération.*	Leikkauksen lopputulos. *Resultat de l'opération.* Hyvä. *Bon.*	Vähemmän hyvä. *Moins avantageux.*	Epävarma. *Incertain.*	Kuolema. *Mort.*	Seuraavaan vuoteen jäljelle jääneitä potilaita. *Malades restés dans les services jusqu'en 1913.*
Exarticulatio cruris	1	Gangraena	1	—	—	—	—
» pedis subtalo (Lisfrancs)	1	Carcinoma pedis	1	—	—	—	—
» » » »	1	Congelatio	1	—	—	—	—
» digitor. pedis et man.	13	Dilaceratio	13	—	—	—	—
» » » »	1	Congelatio	1	—	—	—	—
» » » »	1	Digit. vitios. pedis	1	—	—	—	—
» » » »	1	Digit. supernumerar.	1	—	—	—	—
» » » »	1	Hallux valgus	1	—	—	—	—
» » » »	1	Osteitis tuberculosa	1	—	—	—	—
» » » »	1	Spina ventosa	1	—	—	—	—
» et amputat. digit. ped. et man.	2	Amputatio traumatica	2	—	—	—	—
Exstirpatio tali	2	Pes. eqvino-varus	2	—	—	—	—
Resektionit, osteotomiat y. m.							
Resectio maxill. superioris	2	Sarcoma	2	—	—	—	—
» » inferioris	2	Carcinoma	2	—	—	—	—
» partial. oss. zygomat.	1	Hypertrophia oss. Zygomat.	1	—	—	—	—
» artic. cubiti	1	Tuberculosis	1	—	—	—	—
» » coxae	1	Tuberculosis	1	—	—	—	—
» » genus	1	Tuberculosis	1	—	—	—	—
» capituli metatarsi I	5	Hallux valgus	5	—	—	—	—
» oss. metacarp., metatarsi et digitor.	1	Pes. eqvino-varus	1	—	—	—	—
» costae et evacuatio vertebr. dorsal	1	Spondylitis	1	—	—	—	—
» costar.	1	Fistula post thoracotomiam	—	1	—	—	—
» »	3	Empyema thoracis	3	—	—	—	—
» »	2	Tuberculosis	1	1	—	—	—
» costae et thoracotomia	52	Empyema thoracis	48	—	—	4	—
» » »	2	Tuberculosis	1	1	—	—	—
» » »	1	Pyopneumothorax	1	—	—	—	—
» et osteoraphia oss. varior.	1	Pseudoarthrosis	1	—	—	—	—
Arthrodesis coxae	1	Paralysia extremitat.	1	—	—	—	—
Arthrectomia cubiti	1	Tuberculosis	1	—	—	—	—
» coxae	1	Tuberculosis	1	—	—	—	—
Osteotomia subtrochant. femoris	2	Anchylosis coxae	2	—	—	—	—
» femoris	1	Genu valgum	1	—	—	—	—

Kuolemansyy. *Causes des décès.*	Porvoon sairaskoti. *Hôpital de Porvoo.*	Prof. Strömborg'in silmäklinikka Viipurissa. *Clinique ophtalmologique du Professeur Strömborg à Viborg.*	Lahden kunnallissairaala. *Hôpital communal de Lahtis.*	Oulun diakonissalaitos. *Hôspice des diaconesses d'Oulu.*	Libeck'in sairaala Kokkolassa. *Hôpital de Libeck à Kokkola.*	Malm'in sairaala Pietarsaaressa. *Hôpital de Malm à Pietarsaari.*	T:ri Virzeniuksen silmätautisairaala Tampereella. *Clinique ophtalmologique du Docteur Virzenius à Tampere.*	T:ri Hoffström'in lapsenpäästölaitos Tampereella. *Maternité du Docteur Hoffström à Tampere.*	Finlayson & Kump. sairaala Tampereella. *Hôpital de Finlayson & C:ie à Tampere.*	Neiti F. Carlson'in sairaala Tampereella. *Hôpital de Mademoiselle F. Carlson à Tampere.*	T:ri v. Heideken'in lapsenpäästölaitos Turussa. *Maternité du Doct. v. Heideken à Turku.*	A. B. Lääkarenes sjukhus Turussa. *Hôpital de la Société A. B. des médecins à Turku.*	Turun kunnallissairaala. *Hôpital communal de Turku.*	Mehiläinen. *Mehiläinen.*	T:ri Eskelin'in sairaala. *Hôpital du Docteur K. Eskelin.*	Prof. O. Engström'in gynekologinen klinikka. *Clinique gynécologique du Professeur O. Engström.*	Marian sairaala. *Hôpital de Maria.*	Eira. *Eira.*	Diakonissalaitos. *Hôpice des diaconesses.*	Edelliseltä vuodelta jääneitä potilaita. *Malades restés dans les services depuis 1911.*

Leikkaus. *Opération.*	Leikkauksien lukumäärä. *Nombre des opérations.*	Leikkauksen aiheuttava tauti. *Maladie ayant exigé l'opération.*	Leikkauksen lopputulos. *Resultat de l'opération.* Hyvä. *Bon.*	Vähemmän hyvä. *Moins avantageux.*	Epävarma. *Incertain.*	Kuolema. *Mort.*	Seuraavaan vuoteen jäljelle jääneitä potilaita. *Malades restés dans les services jusqu'en 1913.*
Osteotomia tibiae, tendoplast. achill.	1	Fractura deform. consolid.	1	—	—	—	—
» femoris	1	Femur recurvatum	1	—	—	—	—
» oss. varior.	1	Fract. condyl. humeri deform.	1	—	—	—	—
Osteoclasia	2	Fractur. deform. consolid.	2	—	—	—	—
Osteoraphia	9	Fractura	9	—	—	—	—
Patelloraphia	4	Fractura	4	—	—	—	—
Laminectomia et radicotomia (Foerster)	1	Tabes dorsalis. Crises gastr.	1	—	—	—	—
Resectio femoris	1	Fractura non consolid.	—	1	—	—	—
Plombatio (Mosetig-Moorhof)	4	Ostitis chr.	4	—	—	—	—
Repositio fractur. et applicatio extens. (Stenmann)	10	—	9	1	—	—	—
Punkteeraukset ja arthrotomiat.							
Punctio articulation. varior.	4	Arthritis genus	4	—	—	—	—
» » »	8	Varia	7	—	1	—	—
» artic. et injectio acid. carbol.	1	Hydrarthron genus	1	—	—	—	—
» abdominis	1	Peritonitis tuberculosa	—	1	—	—	—
» »	11	Ascites	10	1	—	—	—
»	3	Abscess. tuberc. et congest.	2	—	1	—	—
» et lavatio	34	Abscess. tuberc. et congest.	24	6	3	1	—
» »	1	Haematoma femoris	1	—	—	—	—
» et injectio jodoform.	4	Abscess. tuberc. et congest.	2	2	—	—	—
» » tinct. jodii	4	Abscess. tuberc. et congest.	3	—	1	—	—
» et aspiratio thoracis	15	Pleuritis	14	—	—	1	—
» thoracis et insufflatio nitrogen.	30	Tuberculosis	15	15	—	—	—
Arthrotomia artic. genus	6	Arthritis purulent.	5	1	—	—	—
» » »	1	Mus articular.	1	—	—	—	—
Sijoiltaan menneitten nivelten paikoilleen asettaminen.							
Repositio luxationis	1	Mandibulae	1	—	—	—	—
» »	13	Humeri	13	—	—	—	—
» »	1	Antebrachii	1	—	—	—	—
» »	2	Radii seu ulnae	2	—	—	—	—

| | | |

Leikkaus. *Opération.*	Leikkauksien lukumäärä. *Nombre des opérations.*	Leikkauksen aiheuttava tauti. *Maladie ayant exigé l'opération.*	Leikkauksen lopputulos. *Resultat de l'opération.* Hyvä. *Bon.*	Vähemmän hyvä. *Moins avantageux.*	Epävarma. *Incertain.*	Kuolema. *Mort.*	Seuraavaan vuoteen jäljelle jääneitä potilaita. *Malades restés dans les services jusqu'en 1913.*
Repositio luxationis	2	Patellae	2	—	—	—	—
» »	2	Digitor.	2	—	—	—	—
» per arthrotomiam	3	Coxae congenit.	1	2	—	—	—
Nivelten ojentamiset, redressionit y. m.							
Extensio violenta scapulo-humeral.	2	Arthritis tub.	2	—	—	—	—
» » coxae	2	Arthritis tub.	2	—	—	—	—
» » genus	1	Arthritis tub.	1	—	—	—	—
» » »	5	Contractura	5	—	—	—	—
» » » et tenomyotomia flexorum	1	Contractura genus	1	—	—	—	—
» violenta pedis	4	Contractura	4	—	—	—	—
Redressio violenta	17	Pes eqvin. vel. eqvin. var.	17	—	—	—	—
» violenta et tenotomia tend. Achill.	8	Pes eqvin. vel. eqvin. var.	8	—	—	—	—
» violenta	5	Pes plano valg. doloros.	5	—	—	—	—
Trepanoimiset ja taltaalla avaamiset sekä luuontelojen kaaputukset (sekvestrotomiain kanssa tai ilman niitä) y. m.							
Trepanatio cranii	1	Abscess. cerebri	—	—	—	1	—
» »	2	Tumor cerebri	2	—	—	—	—
» »	1	Corpus alien. cerebri	1	—	—	—	—
» »	6	Fractura	5	—	—	1	—
» oss. frontis	1	Fistula post operation.	1	—	—	—	—
» sinus frontal. ét op. radical.	2	Empyema	2	—	—	—	—
» » ethmoidal.	11	Empyema	11	—	—	—	—
» » maxillar.	108	Empyema	108	—	—	—	—
» oss. varior.	1	Callus deform.	1	—	—	—	—
» et evacuatio oss. temporal.	1	Necrosis	1	—	—	—	—
» » » Zygomat.	2	Ostitis tuberculosa	2	—	—	—	—
» » maxill. superior.	1	Carcinoma maxill.	—	1	—	—	—
» » » inferior.	2	Necrosis	2	—	—	—	—
» » » »	1	Cysta mandibulae	1	—	—	—	—
» » claviculae	1	Osteomyelitis	1	—	—	—	—
» » humeri	1	Ostitis chr.	1	—	—	—	—

| | | |

Leikkaus. *Opération.*	Leikkauksien lukumäärä. *Nombre des opérations.*	Leikkauksen aiheuttava tauti. *Maladie ayant exigé l'opération.*	Leikkauksen lopputulos. *Resultat de l'opération.* Hyvä. *Bon.*	Vähemmän hyvä. *Moins avantageux.*	Epävarma. *Incertain.*	Kuolema. *Mort.*	Seuraavaan vuoteen jäljelle jääneitä potilaita. *Malades restés dans les services jusqu'en 1913.*
Trepanatio et evacuatio antebrachii	1	Tuberculosis	1	—	—	—	—
» » radii	1	Osteomyelitis ac.	1	—	—	—	—
» » oss. carpi metacarpi et digitor. man.	8	Ostitis tuberculos.	7	1	—	—	—
» » oss. pubis	1	Ostitis chr.	1	—	—	—	—
» » femoris	12	Ostitis chr.	12	—	—	—	—
» » tibiae	9	Ostitis chr. Tuberculosis	9	—	—	—	—
» » fibulae	1	Ostitis chr.	1	—	—	—	—
» » calcanei	1	Osteomyelitis ac.	1	—	—	—	—
» » oss. tarsi	4	Ostitis tuberculosa	4	—	—	—	—
» » tarsi, metatarsi et digitor pedis	7	Ostitis tuberculosa	7	—	—	—	—
Abrasio oss. varior.	42	Tuberculosis	35	7	—	—	—
Punctio	1	Sinuisitis maxill.	1	—	—	—	—
Incisio et canalisatio	1	Osteomyelitis femoris	1	—	—	—	—
Pehmeäin osain insisionit, kaaputukset, polttamiset, syövytykset y. m.							
Incisio	412	Phlegmon. et abscess.	396	4	6	6	—
»	94	Panaritium et tendovaginit.	94	—	—	—	—
»	29	Furuncul. et carbuncul.	28	—	—	1	—
»	36	Mastitis	36	—	—	—	—
»	1	Parotitis suppurativa	1	—	—	—	—
»	1	Abscess. retropharyng.	1	—	—	—	—
»	16	Angina phlegmonosa	16	—	—	—	—
»	1	Lymphadenitis suppurativa	1	—	—	—	—
»	15	Periostit.	14	—	—	1	—
»	7	Bursit. praepatellar.	7	—	—	—	—
»	1	Haematoma	1	—	—	—	—
»	1	Gonitis purulenta	1	—	—	—	—
» et canalisatio	8	Abscess. reg. variar.	8	—	—	—	—
» et abrasio	3	Actinomycosis faciei et colli	3	—	—	—	—
» »	1	Actinomycosis thoracis	1	—	—	—	—
» »	1	Tuberc. artic. cubiti	1	—	—	—	—

| | | |

Leikkaus. *Opération.*	Leikkauksien lukumäärä. *Nombre des opérations.*	Leikkauksen aiheuttava tauti. *Maladie ayant exigé l opération.*	Leikkauksen lopputulos. *Resultat de l'opération.* Hyvä. *Bon.*	Vähemmän hyvä. *Moins avantageux.*	Epävarma. *Incertain.*	Kuolema. *Mort.*	Seuraavaan vuoteen jäljelle jääneitä potilaita. *Malades restés dans les services jusqu'en 1913.*
Abrasio	296	Vegetationes adenoideae	296	—	—	—	—
»	31	Glandul. lymph. tuberc.	31	—	—	—	—
»	20	Abscess. congest. tub.	20	—	—	—	—
»	18	Fistula tuberculos.	18	—	—	—	—
»	18	Fistula non tuberculos.	18	—	—	—	—
»	1	Lupus nasi	1	—	—	—	—
»	33	Ulcera reg. variar.	33	—	—	—	—
Cauterisatio dioxid. carbon.	1	Haemangioma	1	—	—	—	—
» » »	3	Verrucae	3	—	—	—	—
» (Paqvelin)	1	Granulationes	1	—	—	—	—
Excisio	1	Carbunculus nuchae	1	—	—	—	—
»	1	Fistula trachiogen colli	1	—	—	—	—
»	1	Fistula non tuberculos.	1	—	—	—	—
Plastilliset leikkaukset.							
Operatio plastica	12	Labium leporinum	12	—	—	—	—
Meloplastia	1	Defect. buccae	1	—	—	—	—
Staphyloraphia. Uranoplastia	20	Palatum fissum	13	7	—	—	—
Operatio plastica	2	Defect. faciei	2	—	—	—	—
» »	1	Defect. cutis post operat.	1	—	—	—	—
» »	4	Ulcera reg. variar.	4	—	—	—	—
» »	6	Syndactyl.	6	—	—	—	—
» »	6	Synechiae cicatriciales	6	—	—	—	—
» » (Krogius)	1	Luxatio patellae	1	—	—	—	—
Tendoraphia	1	Discisio tendinis	1	—	—	—	—
»	14	Vulnus incisum	14	—	—	—	—
Tendoplastia	1	Pes. eqvin. paralyt.	1	—	—	—	—
»	1	Pes. eqvino-excavat.	1	—	—	—	—
Transplantatio (Thiersch)	3	Defect. cutis post operat.	3	—	—	—	—
» »	17	Ulcera reg. variar.	17	—	—	—	—
» (Krause)	1	Ulcera reg. variar.	1	—	—	—	—
Tenomyotomia sterno-chleid.	2	Caput obstipum	2	—	—	—	—
» flexor. cruris	2	Contractura genus	2	—	—	—	—
» adductor. femoris	1	Luxatio coxae congen.	1	—	—	—	—

| Porvoon sairaskoti. *Hôpital de Porvoo.* | | |

Leikkaus. *Opération.*	Leikkauksien lukumäärä. *Nombre des opérations.*	Leikkauksen aiheuttava tauti. *Maladie ayant exigé l'opération.*	Leikkauksen lopputulos. *Résultat de l'opération.* Hyvä. *Bon.*	Vähemmän hyvä. *Moins avantageux.*	Epävarma. *Incertain.*	Kuolema. *Mort.*	Seuraavaan vuoteen jäljelle jääneitä potilaita. *Malades restés dans les services jusqu'en 1913.*
Tenomyotomia adductor. femoris	1	—	1	—	—	—	—
Tendoplastia cruris	2	Paralysia infant.	2	—	—	—	—
Tendofixatio Codivilla	3	Pes. eqvinovar. paralyt.	3	—	—	—	—
Inplantatio tendinis	1	Ruptura	1	—	—	—	—
Musculoraphia	4	Vulnus incisum	4	—	—	—	—
Transplantatio tendinis	2	Pes. eqvin. paralyt.	2	—	—	—	—
Inplantatio subcutan. prothes	3	Inpressio nasi	3	—	—	—	—
Kohjuleikkaukset.							
Herniotomia	1	Hernia ingvinal. incarcerata	—	—	—	1	—
»	3	Hernia umbilicalis incarcerata	2	—	—	1	—
»	1	Hernia cruralis incarcerata	1	—	—	—	—
»	2	Hernia ingvinalis	2	—	—	—	—
» et op. radicalis	18	Hernia ingvinalis incarcerata	18	—	—	—	—
» » »	9	Hernia cruralis incarcerata	9	—	—	—	—
» » »	4	Hernia umbilicalis incarcerata	4	—	—	—	—
Operatio radicalis	316	Hernia ingvinalis	316	—	—	—	—
» »	19	Hernia cruralis	19	—	—	—	—
» »	45	Hernia umbilicalis	45	—	—	—	—
» »	31	Hernia ventralis	31	—	—	—	—
» »	12	Hernia lineae alb. vel. epigastr.	12	—	—	—	—
Herniotomia et resectio intest.	1	Hernia incarcerat. gangraenosa	—	—	—	1	—
Vatsaonteloa koskevat leikkaukset.							
Laparotomia	19	Peritonitis tuberculosa	15	3	1	—	—
»	5	Vulnus penetrans	3	—	—	2	—
»	11	Ulcus ventriculi perforat.	6	—	—	5	—
»	1	Ruptura omenti	1	—	—	—	—
»	1	Ruptura hepatis	1	—	—	—	—
»	1	Carcinoma	—	—	—	1	—
» explorat.	29	Carcinoma ventr. suspect.	27	—	—	2	—
» »	2	Carcinoma pancreatis	1	—	—	1	—
» »	2	Ulcus ventriculi	2	—	—	—	—

| | | |

Leikkaus. *Opération.*	Leikkauksien lukumäärä. *Nombre des opérations.*	Leikkauksen aiheuttava tauti. *Maladie ayant exigé l'opération.*	Leikkauksen lopputulos. *Resultat de l'opération.* Hyvä. *Bon.*	Vähemmän hyvä. *Moins avantageux.*	Epävarma. *Incertain.*	Kuolema. *Mort.*	Seuraavaan vuoteen jäljelle jääneitä potilaita. *Malades restés dans les services jusqu'en 1913.*
Laparotomia explorat.	4	Stenosis intestini	4	—	—	—	—
» pro occlusione	2	Stenosis intestini	1	—	—	1	—
» » »	5	Strangulatio intest.	3	—	—	2	—
» » »	4	Volvulus flexur. sigmoid.	4	—	—	—	—
» » »	1	Volvulus coeci	—	—	—	1	—
» » »	2	Synechiae intest.	1	—	—	1	—
» » »	2	Invaginatio	1	—	—	1	—
» et resectio intest.	1	Occlusio intest. c. gangraena	—	—	—	1	—
» » »	1	Fistula stercoralis	—	1	—	—	—
» » tamponatio	1	Ruptura hepatis	1	—	—	—	—
» » exstirpatio	1	Lymph. tuberc. mesenterii	1	—	—	—	—
» » enterostomia	5	Occlusio intestini	3	1	—	1	—
» » enteroanastomosis	2	Tuberculosis coeci	2	—	—	—	—
Amputatio append.	514	Appendicitis chr.	511	—	—	3	—
» »	204	App. ac. c. periton. circumscript.	198	—	—	6	—
» »	58	App. ac. c. periton. diffus.	50	—	—	8	—
» »	1	Append. tuberculos.	1	—	—	—	—
Laparotomia pro	7	Peritonitis diffus	1	—	—	6	—
» et enteroraphia	2	Vulnus sclopetar.	1	—	—	1	—
» » enterolysis	1	Synechiae intest.	1	—	—	—	—
Incisio et canalisatio	11	Abscess. periappendicularis	11	—	—	—	—
» »	3	Abscess. abdominis	3	—	—	—	—
» »	2	Abscess. subphrenicus	2	—	—	—	—
Gastrotomia	1	Corpus alienum	1	—	—	—	—
Gastrostomia	6	Carcinoma oesophagi seu pylori	4	—	—	2	—
Resectio pylori et gastroenterost.	11	Carcinoma ventriculi	8	—	—	3	—
» » » gastroduodenostomia	2	Carcinoma	2	—	—	—	—
» »	3	Ulcus et dilatatio ventriculi	3	—	—	—	—
» »	2	Carcinoma pylori	2	—	—	—	—
» ventriculi transversal.	1	Ulcus	1	—	—	—	—
» » »	1	Carcinoma	1	—	—	—	—
Gastroenterostomia	8	Carcinoma ventriculi	7	—	—	1	—
»	6	Ulcus ventriculi	6	—	—	—	—
»	1	Perigastritis tuberculosa	1	—	—	—	—
»	4	Stenosis pylori	4	—	—	—	—

| | | |

Leikkaus. *Opération.*	Leikkauksien lukumäärä. *Nombre des opérations.*	Leikkauksen aiheuttava tauti. *Maladie ayant exigé l'opération.*	Leikkauksen lopputulos. *Resultat de l'opération.* Hyvä. *Bon.*	Vähemmän hyvä. *Moins avantageux.*	Epävarma. *Incertain.*	Kuolema. *Mort.*	Seuraavaan vuoteen jäljelle jääneitä potilaita. *Malades restés dans les services jusqu'en 1913.*
Gastroenterostomia	6	Ulcus duodeni	6	—	—	—	—
»	2	Ventriculus bilocularis	2	—	—	—	—
»	1	Stenosis duodeni. Cholelithiasis	1	—	—	—	—
» ant. et enteroanastomosis.	3	Ulcus ventriculi	3	—	—	—	—
» » »	4	Carcinoma	3	—	—	1	—
» posterior. »	2	Ulcus ventriculi	2	—	—	—	—
» » »	4	Carcinoma ventriculi	4	—	—	—	—
» » »	7	Stenosis pylori	7	—	—	—	—
» » »	1	Ulcus duodeni	1	—	—	—	—
Jejunostomia	1	Carcinoma ventr.	—	—	—	1	—
Enteroanastomosis	2	Adhaesiones. Stenosis intest.	2	—	—	—	—
»	1	Circulus vitiosus post. gastr.-enterostom.	1	—	—	—	—
Ileo-sigmoideo-anastomosis	1	Carcinoma coli	1	—	—	—	—
Enterostomia	10	Peritonitis diffusa	3	6	1	—	—
»	4	Stenosis intest.	3	—	—	1	—
»	1	Adhaesiones intest.	1	—	—	—	—
»	2	Varia	2	—	—	—	—
Enteroraphia et enteroanastomosis	1	Fistula stercoralis	1	—	—	—	—
Colostomia	1	Carcinoma recti	—	—	—	1	—
Resectio intest. ten.	1	Diverticul. Meckeli	1	—	—	—	—
» » »	1	Occlusio intest.	1	—	—	—	—
» ileocoecalis	1	Tuberculosis	1	—	—	—	—
» coli	1	Carcinoma	1	—	—	—	—
»	1	Omenti	1	—	—	—	—
»	1	Cystae mesenterii	1	—	—	—	—
»	1	Ventr. et pancreat. pro carcinom.	—	—	—	1	—
»	1	Pancreatis partial.	—	—	—	1	—
Cholecystotomia	2	Cholelithiasis	2	—	—	—	—
Cholecystostomia	3	Cholecystitis ac.	2	—	—	1	—
Cholecystectomia	15	Cholelithiasis	11	—	—	4	—
» et drainatio ductus hepatis	1	Cholelithiasis	1	—	—	—	—
Choledocotomia	1	Cholelithiasis	1	—	—	—	—
Enteroraphia	2	Fistula stercoralis	2	—	—	—	—
»	1	Vulnus incis.	1	—	—	—	—

| | | |

Leikkaus. *Opération.*	Leikkauksien lukumäärä. *Nombre des opérations.*	Leikkauksen aiheuttava tauti. *Maladie ayant exigé l'opération.*	Leikkauksen lopputulos. *Resultat de l'opération.* Hyvä. *Bon.*	Vähemmän hyvä. *Moins avantageux.*	Epävarma. *Incertain.*	Kuolema. *Mort.*	Seuraavaan vuoteen jäljelle jääneitä potilaita. *Malades restés dans les services jusqu'en 1913.*
Laparotomia et canalisatio cav. abdom.	3	Peritonitis diffus.	2	—	—	1	—
Abrasio	1	Fistula post laparot.	1	—	—	—	—
Peräsuolta koskevat leikkaukset.							
Dilatatio violenta	21	Fissura ani	21	—	—	—	—
» »	2	Venect. haemorrhoidal.	2	—	—	—	—
» et cauterisatio	10	Fissura ani	10	—	—	—	—
Excisio	5	Fistula ani vel recti.	5	—	—	—	—
»	30	Venect. haemorrhoidal.	30	—	—	—	—
»	2	Polypi ani	2	—	—	—	—
Cauterisatio	2	Venect. haemorrhoidal.	2	—	—	—	—
Resectio recti	2	Carcinoma	1	—	—	1	—
Amputatio recti	2	Venect. haemorrhoidal.	2	—	—	—	—
» »	1	Carcinoma	1	—	—	—	—
Incisio et canalisatio	6	Periproctitis	6	—	—	—	—
» » abrasio	5	Fistula ani vel recti	5	—	—	—	—
Operatio pro	2	Atresia ani	2	—	—	—	—
» »	2	Fistula ani	2	—	—	—	—
» »	1	Prolapsus recti	1	—	—	—	—
Ligatura et cauterisatio	7	Venect. haemorrhoidal.	7	—	—	—	—
Sphincteroplastia	1	Incontinentia alvi	1	—	—	—	—
Applicatio fil. argent. (Thiersch)	1	Prolapsus recti	1	—	—	—	—
Exstirpatio	1	Fibroma recti	1	—	—	—	—
Abrasio et cauterisatio	1	Ulcera post fistul.	1	—	—	—	—
Virtsatiehyettä ja miesten siittimiä koskevat leikkaukset.							
Nephropexia	1	Ren mobil.	1	—	—	—	—
Nephrotomia	1	Tuberculosis renis	1	—	—	—	—
Nephrectomia	1	Fistula post rupturam	1	—	—	—	—
»	4	Tuberculosis	3	—	—	1	1
»	1	Sarcoma	1	—	—	—	—
»	2	Pyonephrosis	2	—	—	—	—

| Kuolemansyy. *Causes des décès.* | Helsinki. *Helsingfors.* | | |

Leikkaus. *Opération.*	Leikkauksien lukumäärä. *Nombre des opérations.*	Leikkauksen aiheuttava tauti. *Maladie ayant exigé l'opération.*	Leikkauksen lopputulos.¹ *Résultat de l'opération.* Hyvä. *Bon.*	Vähemmän hyvä. *Moins avantageux.*	Epävarma. *Incertain.*	Kuolema. *Mort.*	Seuraavaan vuoteen jäljelle jääneitä potilaita. *Malades restés dans les services jusqu'en 1913.*
Nephrectomia	1	Tumor	1	—	—	—	—
Urethroraphia	1	Ruptura urethrae	1	—	—	—	—
Cystotomia suprapubica	1	Corpus alien. vesicae-urinar.	1	—	—	—	—
» »	1	Lithiasis	1	—	—	—	—
Cystostomia »	1	Hypertrophia prostatae	1	—	—	—	—
» »	1	Tabes dorsalis. Retentio urinae	1	—	—	—	—
» »	1	Carcinoma vesicae urinar.	—	—	—	1	—
Prostatectomia »	2	Hypertrophia	2	—	—	—	—
Resectio urethrae	2	Strictura urethrae	2	—	—	—	—
Orchidopexia	2	Cryptorchismus	2	—	—	—	—
Resectio epididymis	2	Tuberculosis	2	—	—	—	—
Exstirpatio testis	1	Testis atroph. ectop.	1	—	—	—	—
Castratio	3	Sarcoma testis	3	—	—	—	—
»	1	Hydrocele	1	—	—	—	—
»	3	Tuberculosis testis	3	—	—	—	—
»	2	Orchitis et periorchitis suppur.	2	—	—	—	—
»	1	Necrosis testis	1	—	—	—	—
Testectomia unilateralis	1	Tuberculosis	1	—	—	—	—
Punctio	3	Hydrocele	3	—	—	—	—
Op. radical. hydrocele (v. Bergmann)	17	Hydrocele	17	—	—	—	—
» » » (Doyen)	8	Hydrocele	8	—	—	—	—
Exstirpatio cystar. variar.	2	Hydrocele funiculi, spermatocele etc.	2	—	—	—	—
Operatio pro	2	Varicocele	2	—	—	—	—
» »	23	Phimosis	23	—	—	—	—
Incisio et canalisatio	1	Abscess. prostatae	1	—	—	—	—
Operatio plastica pro	2	Hypospadia	2	—	—	—	—
» » »	1	Stenosis orificii urethrae	1	—	—	—	—
» » »	1	Fistula vesicae	—	1	—	—	—
Suturatio	1	Vuln. incis. scroti	1	—	—	—	—
Naisten synnyttimiä koskevat leikkaukset.							
Perineoraphia	6	Ruptura perinei complet.	6	—	—	—	—
Colporaphia	32	Prolapsus vaginae	32	—	—	—	—
Colpoperineoraphia	31	Prolapsus vaginae	31	—	—	—	—

| | | |

Leikkaus. *Opération.*	Leikkauksien lukumäärä. *Nombre des opérations.*	Leikkauksen aiheuttava tauti. *Maladie ayant exigé l'opération.*	Leikkauksen lopputulos. *Resultat de l'opération.* Hyvä. *Bon.*	Vähemmän hyvä. *Moins avantageux.*	Epävarma. *Incertain.*	Kuolema. *Mort.*	Seuraavaan vuoteen jäljelle jääneitä potilaita. *Malades restés dans les services jusqu'en 1913.*
Colpoperineoraphia	2	Ruptura perinei compl. inveter.	2	—	—	—	—
Operatio pro	2	Fistula vesico-vaginalis	2	—	—	—	—
» »	1	Fistula recto-vaginalis	1	—	—	—	—
» »	1	Fissura Emmet	1	—	—	—	—
Amputatio portion. vaginal.	9	Métritis chr.	9	—	—	—	—
» colli uteri alta	10	Hypertrophia	10	—	—	—	—
» uteri supr. vaginal. (Chrobak seu Zweifel)	77	Myomata	73	—	—	4	—
» uteri supr. vaginal. (Chrobak seu Zweifel)	2	Adenoma corp. uteri	2	—	—	—	—
» uteri supr. vaginal. (Chrobak seu Zweifel)	1	Mola hydatidosa	1	—	—	—	—
» uteri supr. vaginal. (Chrobak seu Zweifel)	1	Chorion epithelioma	1	—	—	—	—
» uteri	1	Myoma	1	—	—	—	—
Exstirpatio uteri total. per vaginam	17	Carcinoma uteri	17	—	—	—	—
» » » » »	1	Myoma	1	—	—	—	—
» » » » »	8	Prolapsus totalis	7	—	—	1	—
» » » » laparot.	5	Myoma uteri	4	—	—	1	—
» » » » »	5	Carcinoma uteri	5	—	—	—	—
» » » » »	1	Ruptura uteri gravid.	—	—	—	1	—
» » » » »	1	Pelvis contract. Infectio uteri gravid.	1	—	—	—	—
» cornu uteri rudim. ventral.	1	Molimina	1	—	—	—	—
»	1	Myoma uteri	1	—	—	—	—
Enucleatio vaginal.	9	Tumoris uteri	9	—	—	—	—
» ventralis	35	Tumoris uteri	33	—	—	2	—
Operatio radicalis (Wertheim)	1	Carcinoma uteri	1	—	—	—	—
Myomectomia ventralis	5	Pedunch. myom.	4	—	—	1	—
Myomatomia (Martin)	3	Myoma uteri	3	—	—	—	—
Excochleatio et cauterisatio uteri	5	Carcinoma uteri	1	4	—	—	—
» » »	9	Residuae abort.	9	—	—	—	—
» uteri	7	Carcinoma uteri	—	7	—	—	—
Evacuatio uteri	91	Residua post. abort.	91	—	—	—	—
» »	1	Retentio placentae	1	—	—	—	—

| | | |

Leikkaus. *Opération.*	Leikkauksien lukumäärä. *Nombre des opérations.*	Leikkauksen aiheuttava tauti. *Maladie ayant exigé l'opération.*	Leikkauksen lopputulos. *Resultat de l'opération.* Hyvä. *Bon.*	Vähemmän hyvä. *Moins avantageux.*	Epävarma. *Incertain.*	Kuolema. *Mort.*	Seuraavaan vuoteen jäljelle jääneitä potilaita. *Malades restés dans les services jusqu'en 1913.*
Ventrofixatio uteri seroso-fibrosa	62	Retroflexio uteri	62	—	—	—	—
» » » »	3	Prolapsus uteri	3	—	—	—	—
» » praeperitonealis	21	Prolapsus uteri	20	—	—	1	—
Exstirpatio	6	Polypi uteri fibros.	6	—	—	—	—
»	12	Polypi uteri mucos.	12	—	—	—	—
Abrasio mucos. uteri	308	Endometritis	301	7	—	—	—
» » »	1	Retensio villor. chor.	1	—	—	—	—
» » »	1	Myoma	1	—	—	—	—
Dilatatio uteri (Hegar)	3	Endometritis	3	—	—	—	—
» cervic. uteri	5	Stenosis cerv. uteri	5	—	—	—	—
Abrasio	1	Condylom. ac.	1	—	—	—	—
Laparotomia	1	Explorativa	1	—	—	—	—
» pro	3	Ruptura sacci foetal. Haemorrhagia gravis.	3	—	—	—	—
» et deliberatio intest. et organ. genital.	53	Adhaesiones intr. abdom.	53	—	—	—	—
Ovariotomia unilateralis	2	Degeneratio ovarii cystica.	2	—	—	—	—
» »	28	Kystoma	27	1	—	—	—
» »	2	Carcinoma seu sarcoma	2	—	—	—	—
» »	22	Tumor ovarii	20	—	—	2	—
» » incompl.	1	Tumor malign.	—	—	1	—	—
» bilateralis	2	Kystoma	2	—	—	—	—
» »	3	Tumor ovarii	3	—	—	—	—
» »	1	Hystero-epilepsia	1	—	—	—	—
Salpingectomia unilateralis	28	Graviditas tubaria	28	—	—	—	—
» »	29	Salpingitis chr.	29	—	—	—	—
» »	1	Pelveoperitonitis	1	—	—	—	—
» »	2	Pyosalpinx	2	—	—	—	—
» bilateralis	19	Salpingitis chr.	19	—	—	—	—
Ovariosalpingectomia unilateralis	20	Ovariosalpingitis chr.	20	—	—	—	—
» »	2	Ovariosalpingitis purulenta	2	—	—	—	—
» »	10	Kystoma ovarii	10	—	—	—	—
» »	14	Graviditas tubaria	14	—	—	—	—
» »	2	Tuberculosis	2	—	—	—	—
» bilateralis	8	Ovariosalpingitis bilateralis	8	—	—	—	—
» »	1	Graviditas tubaria	1	—	—	—	—

| Kuolemansyy. *Causes des décès.* | Helsinki. *Helsingfors.* | | |

Leikkaus. *Opération.*	Leikkauksien lukumäärä. *Nombre des opérations.*	Leikkauksen aiheuttava tauti. *Maladie ayant exigé l'opération.*	Leikkauksen lopputulos. *Résultat de l'opération.*				Seuraavaan vuoteen jäljelle jääneitä potilaita. *Malades restés dans les services jusqu'en 1913.*
			Hyvä. *Bon.*	Vähemmän hyvä. *Moins avantageux.*	Epävarma. *Incertain.*	Kuolema. *Mort.*	
Oophorectomia unilateralis	1	Sarcoma	1	—	—	—	—
» »	2	Degeneratio cystica	2	—	—	—	—
Salpingostomia	3	Salpingitis chr.	3	—	—	—	—
»	13	Atresia tubae	13	—	—	—	—
Parovariotomia	3	Cysta	3	—	—	—	—
»	6	Tumor parovarii	6	—	—	—	—
Resectio ovarii	42	Kystoma	42	—	—	—	—
» » bilateralis	1	Kystoma	1	—	—	—	—
Punctio ovarii	3	Degeneratio cystica	3	—	—	—	—
Ignipunctura ovarii	33	Cysta ovarii	33	—	—	—	—
» »	1	Sterilitas	1	—	—	—	—
Evacuatio ventralis	2	Haematoma ovarii	2	—	—	—	—
Incisio et canalisatio per vaginam	3	Parametritis purulenta	3	—	—	—	—
» » »	2	Abscess. pelvis	1	1	—	—	—
» » »	17	Oophorit. et salpingit. purulent.	17	—	—	—	—
» » »	1	Perimetritis purulent.	—	—	—	1	—
» » »	3	Haematocele (Gravidit-tub.)	3	—	—	—	—
» » »	1	Hydrosalpinx	1	—	—	—	—
» » ventralis	1	Pyovarium	1	—	—	—	—
Abortus arte provocatus	5	Tuberculosis pulm.	5	—	—	—	—
» » »	1	Mola hydatidosa et graviditas	1	—	—	—	—
» » »	2	Degeneratio psychopatica	2	—	—	—	—
» » »	1	Insufficientia valv. mitral.	1	—	—	—	—
Partus arte provocatus	1	Vitium cordis. Epilepsia	1	—	—	—	—
Sectio caesarea	6	Pelvis contract.	6	—	—	—	—
» »	1	Ecclampsia gravidar.	—	—	—	1	—
» » vaginal.	2	Ecclampsia. Tuberc. pulm.	2	—	—	—	—
Forceps	12	—	12	—	—	—	—
Injectio paraffini	5	Incontinentia urinae	5	—	—	—	—
Divulsio adhaes.	1	Oophoritis chr.	1	—	—	—	—
Athmocausis uteri	4	Endometritis chr.	4	—	—	—	—
Abrasio et cauterisatio	2	Carcinoma uteri	1	1	—	—	—
Ablatio placentae	3	Retentio placentae	3	—	—	—	—
Excisio hymenis	2	Atresia hymenal.	2	—	—	—	—
Dilatatio laminar.	2	Dysmenorrhoea	2	—	—	—	—

| Kuolemansyy. *Causes des décès.* | Helsinki. *Helsingfors.* | | |

Leikkaus. *Opération.*	Leikkauksien lukumäärä. *Nombre des opérations.*	Leikkauksen aiheuttava tauti. *Maladie ayant exigé l'opération.*	Leikkauksen lopputulos. *Résultat de l'opération.* Hyvä. *Bon.*	Vähemmän hyvä. *Moins avantageux.*	Epävarma. *Incertain.*	Kuolema. *Mort.*	Seuraavaan vuoteen jäljelle jääneitä potilaita. *Malades restés dans les services jusqu'en 1913.*
Excisio	1	Erosio portion. vaginal.	1	—	—	—	—
Discisio	1	Strictura vaginae	1	—	—	—	—
» septi vagin.	2	Vagina duplex	2	—	—	—	—
Excochleatio et cauterisatio	1	Chorionepithelioma metast.	1	—	—	—	—
Exstirpatio	1	Tumor. metast. perit.	1	—	—	—	—
» gland. Bartholini	2	Bartholinitis chr.	2	—	—	—	—
Operatio plastica	3	Atresia seu stenosis vaginae	3	—	—	—	—
» »	1	Ruptura port. uteri	1	—	—	—	—
Exstirpatio	1	Cysta portion. vagin.	1	—	—	—	—
»	1	Cysta vaginae	1	—	—	—	—
Ureteroraphia	1	Incontinentia	1	—	—	—	—
Enucleatio	1	Cysta vaginalis	1	—	—	—	—
Exstirpatio et evacuat. reg. ingv. bilat.	1	Carcinoma clitoridis	1	—	—	—	—
Kasvainten poisleikkaaminen y. m. jotka ei ole mainittu eri ruumiinosien leikkauksissa.							
Exstirpatio carcinomat.	5	Lab. inf.	5	—	—	—	—
» et evacuat. reg. submaxill.	10	Carcinoma lab. inf.	10	—	—	—	—
» » cheiloplastia (Estlander)	2	Carcinoma lab. inf.	1	1	—	—	—
» » cheiloplastia	1	Carcinoma lab. inf.	1	—	—	—	—
» carcinomat.	1	Mediastini	—	—	—	1	—
» »	1	Bronchiogen colli	1	—	—	—	—
» »	2	Lingvae et glandul. colli	2	—	—	—	—
» »	1	Buccae et glandul. colli	1	—	—	—	—
» »	2	Glandul. lymphat. colli	2	—	—	—	—
» epitheliomatis	1	Ulcus rodens. auriculi et faciei	1	—	—	—	—
» mammae	7	Carcinoma mammae	7	—	—	—	—
» »	1	Fibrosarcoma mammae	1	—	—	—	—
» » et evacuatio axill.	29	Carcinoma mammae	29	—	—	—	—
»	1	Lymphosarcoma reg. ingv.	1	—	—	—	—
»	1	Myxosarcomat. labii maj.	1	—	—	—	—
»	1	Myxosarcomat. parotidis	1	—	—	—	—
» sarcom.	3	Cutan reg. variar.	3	—	—	—	—
» »	1	Orbitae	1	—	—	—	—

| | | |

Leikkaus. *Opération.*	Leikkauksien lukumäärä. *Nombre des opérations.*	Leikkauksen aiheuttava tauti. *Maladie ayant exigé l'opération.*	Leikkauksen lopputulos. *Resultat de l'opération.*				Seuraavaan vuoteen jäljelle jääneitä potilaita. *Malades restés dans les services jusqu'en 1913.*
			Hyvä. *Bon.*	Vähemmän hyvä. *Moins avantageux.*	Epävarma. *Incertain.*	Kuolema. *Mort.*	
Exstirpatio sarcom.	1	Parotidis	1	—	—	—	—
» »	2	Muscul. reg. variar.	2	—	—	—	—
» adenomat.	5	Mammae	5	—	—	—	—
» cystadenomat.	5	Mammae	5	—	—	—	—
» fibroadenomat.	2	Mammae	2	—	—	—	—
»	2	Epulis	2	—	—	—	—
» gland. lymph. reg. colli	101	Tuberculosis	101	—	—	—	—
» » » » axill.	4	Tuberculosis	4	—	—	—	—
» » » » ingvin.	4	Tuberculosis	4	—	—	—	—
»	31	Atheroma	31	—	—	—	—
»	18	Papilloma	18	—	—	—	—
»	18	Lipoma	18	—	—	—	—
»	1	Lymphoma	1	—	—	—	—
»	10	Angioma	10	—	—	—	—
»	1	Cysta lab. inf.	1	—	—	—	—
»	5	Cysta dermoid. colli	5	—	—	—	—
»	10	Cysta dermoid. reg. coccygei	10	—	—	—	—
»	3	Cysta reg. variar.	3	—	—	—	—
»	3	Cancroid	3	—	—	—	—
»	1	Cysta dentis	1	—	—	—	—
»	1	Tumor gingivae	1	—	—	—	—
»	21	Fibroma	21	—	—	—	—
»	2	Exostos. cartilag.	2	—	—	—	—
»	3	Osteoma	3	—	—	—	—
»	2	Naevus pigment.	2	—	—	—	—
»	2	Clavus	2	—	—	—	—
»	5	Hygroma manus	5	—	—	—	—
»	4	Hygroma pedis	4	—	—	—	—
» bursae	4	Praepatellaris	4	—	—	—	—
»	1	Spina bifida et teratoma reg. sacri	1	—	—	—	—
»	1	Xanthelosma	1	—	—	—	—
»	2	Verruca	2	—	—	—	—
»	1	Fistul. colli congen.	1	—	—	—	—
Strumectomia	26	Struma	26	—	—	—	—
»	21	Morbus Basedowi	19	—	—	2	—

| | | |

Leikkaus. *Opération.*	Leikkauksien lukumäärä. *Nombre des opérations.*	Leikkauksen aiheuttava tauti. *Maladie ayant exigé l'opération.*	Leikkauksen lopputulos. *Résultat de l'opération.* Hyvä. *Bon.*	Vähemmän hyvä. *Moins avantageux.*	Epävarma. *Incertain.*	Kuolema. *Mort.*	Seuraavaan vuoteen jäljelle jääneitä potilaita. *Malades restés dans les services jusqu'en 1913.*
Strumectomia	1	Carcinoma	1	—	—	—	—
Enucleatio	2	Cysta strumae	2	—	—	—	—
Ablatio mammae	1	Tuberculosis	1	—	—	—	—
Erinäisiä leikkauksia.							
Tracheotomia	1	Laryngitis crouposa	1	—	—	—	—
»	1	Perichondritis laryngis	1	—	—	—	—
»	1	Oedema glottidis	—	—	—	1	—
»	3	Stenosis laryngis	3	—	—	—	—
Laryngofissura	1	Carcinoma laryngis	1	—	—	—	—
Dilatatio cruenta	1	Strictura laryngis	1	—	—	—	—
Oesophagoscopia et extractio	2	Corpus alien.	2	—	—	—	—
Tonsillotomia	23	Hypertrophia tonsill.	23	—	—	—	—
Conchectomia	52	Hypertrophia conchae	52	—	—	—	—
»	1	Sinuisitis frontalis	1	—	—	—	—
Exstirpatio septi nasi	23	Deviatio septi nasi	23	—	—	—	—
Extractio	1	Polypi nasi	1	—	—	—	—
Operatio radicalis	1	Sinuisitis maxillaris	1	—	—	—	—
Incisio explorativa	3	Sarcoma reg. variar.	2	1	—	—	—
» »	1	Ulcus phageden.	—	1	—	—	—
Excisio fasciae palmar.	2	Contractura (Dupuytren)	2	—	—	—	—
»	5	Ulcera reg. variar.	5	—	—	—	—
»	1	Cicatr. labii	1	—	—	—	—
»	1	Ranula	1	—	—	—	—
»	3	Cutis gangraenosa	3	—	—	—	—
Operatio pro	11	Ungvis incarnat.	11	—	—	—	—
Extractio	62	Corpus alien.	62	—	—	—	—
»	178	Dens carios.	178	—	—	—	—
»	1	Ungvis	1	—	—	—	—
Suturatio	58	Vuln. reg. variar.	57	—	—	1	—
Korvaleikkaukset.							
Paracentesis membr. tympani	6	Otit. med. suppurat.	6	—	—	—	—
Abrasio cavit. tympani	16	Otit. med. suppurat.	16	—	—	—	—
Extractio	2	Polypi	2	—	—	—	—

| | | |

Leikkaus. *Opération.*	Leikkauksien lukumäärä. *Nombre des opérations.*	Leikkauksen aiheuttavà tauti. *Maladie ayant exigé l'opération.*	Leikkauksen lopputulos. *Resultat de l'opération.* Hyvä. *Bon.*	Vähemmän hyvä. *Moins avantageux.*	Epävarma. *Incertain.*	Kuolema. *Mort.*	Seuraavaan vuoteen jäljellä jääneitä potilaita. *Malades restés dans les services jusqu'en 1913.*
Trepanatio proc. mastoid.	25	Otit. med. et mastoidit.	23	1	—	1	—
» » et op. radic.	26	Otit. med. et mastoidit.	12	—	—	—	14
» cranii pro	4	Abscess. epidural.	3	—	—	1	—
» » »	1	Meningitis	—	—	—	1	—
» proc. mast. et evacuatio labyrinth.	1	—	1	—	—	—	—
Labyrinthectomia	2	Labyrinthitis	2	—	—	—	—
Incisio	2	Otitis externa	2	—	—	—	—
Silmäleikkaukset.							
Blepharoplastia (Snellen-Wahlfors)	50	Entropion trachomat.	43	3	4	—	—
»	1	Entropion trachomat.	1	—	—	—	—
»	11	Ectropion	11	—	—	—	—
Operatio pro	25	Entropion	25	—	—	—	—
» »	1	Ectropion	1	—	—	—	—
Excisio tarsi palpebr. sup.	5	Deformatio tarsi trachomat.	5	—	—	—	—
» » » » cum. transplant. muc. lab. oris.	11	Entropion trachomat.	11	—	—	—	—
» combinat. tarsi et conjunct. (Kuhnt)	3	Conjunctivitis trachomatos.	1	1	1	—	—
Cauterisatio palpebr.	21	Trichiasis trachomatos.	14	7	—	—	—
Canthoplastia (v. Ammon)	34	Blepharophimosis trachom.	31	1	2	—	—
»	1	Entropion spastic.	1	—	—	—	—
»	2	Keratoconjunctivit. eczematos.	2	—	—	—	—
»	2	Cicatr. post. conj. trachom.	2	—	—	—	—
Operatio pro	5	Blepharophimosis	5	—	—	—	—
» »	1	Symblepharon	1	—	—	—	—
» »	7	Pterygium	7	—	—	—	—
» »	1	Ptosis	1	—	—	—	—
» plastica	2	Defect. palpebrae	2	—	—	—	—
» »	1	Carcinoma palpebrae	1	—	—	—	—
» »	1	Lagophtalmus	1	—	—	—	—
Exstirpatio	3	Epitelioma palpebr.	3	—	—	—	—
»	3	Tumor. palpebr.	3	—	—	—	—
»	19	Chalazion	19	—	—	—	—
»	1	Papilloma conjunctivae	1	—	—	—	—

| Porvoon sairaskoti. *Hôpital de Porvoo.* | 2 | | |

Leikkaus. *Opération.*	Leikkauksien lukumäärä. *Nombre des opérations.*	Leikkauksen aiheuttava tauti. *Maladie ayant exigé l'opération.*	Leikkauksen lopputulos. *Resultat de l'opération.* Hyvä. *Bon.*	Vähemmän hyvä. *Moins avantageux.*	Epävarma. *Incertain.*	Kuolema. *Mort.*	Seuraavaan vuoteen jäljelle jääneitä potilaita. *Maladies restés dans les services jusqu'en 1913.*
Exstirpatio	1	Fibroma palpebr. sup.	1	—	—	—	—
Incisio et abrasio	52	Chalazion	52	—	—	—	—
Expressio	154	Trachom.	136	16	2	—	—
Abrasio conjunctivae	1	Trachom.	1	—	—	—	—
Exstirpatio sacci lacrymal.	129	Dacryocystitis	121	4	4	—	—
Incisio sacci lacrymal.	18	Dacryocystitis	16	1	1	—	—
Operatio pro	4	Dacryocystitis	4	—	—	—	—
Incisio et abrasio sacc. lacrymal.	5	Dacryocystitis	5	—	—	—	—
Dacryocystorhinostomia (Toti)	1	Dacryocystitis	—	1	—	—	—
Excisio gland. lacrymal.	11	Epiphora	11	—	—	—	—
Suturatio conjunctivae	2	Vulnus perfor. sclerae	1	1	—	—	—
Epilatio electrolyt.	3	Distichiasis	3	—	—	—	—
Cauterisatio corneae	3	Prolapsus iridis	3	—	—	—	—
» »	29	Ulcus serpens	16	7	6	—	—
Termocauterisatio corneae	1	Ulcus serpens	—	—	1	—	—
» »	1	Fistula corneae	—	1	—	—	—
» »	1	Keratitis fornic.	1	—	—	—	—
Paracentesis corneae	2	Hydrophtalmus	2	—	—	—	—
» »	1	Ulcus serpens	—	—	1	—	—
» »	2	Hypopyon	2	—	—	—	—
» » (Sämisch)	16	Ulcus serpens	4	5	7	—	—
Excisio	16	Prolaps. iridis	13	1	2	—	—
» prolaps. iridis et supertract. conjunct.	1	Ulcus eczemat. corneae	1	—	—	—	—
Transplantatio conjunctivae	2	Ulcus serpens corneae	1	1	—	—	—
Keratoplastia (Kuhnt)	1	Staphyloma	1	—	—	—	—
Punctio	1	Staphyloma	1	—	—	—	—
»	1	Prolaps. iridis	1	—	—	—	—
Abrasio	1	Hyperplasia conjunct.	1	—	—	—	—
Scarificatio	1	Conjunct. foliculosa	1	—	—	—	—
Trepanatio sclerae limbal. c. iridect.	1	Glaucoma ac.	1	—	—	—	—
Iridectomia	2	Synechiae poster.	2	—	—	—	—
»	2	Ulcus serpens	1	—	1	—	—
»	19	Glaucoma inflammatoria	17	2	—	—	—
»	1	Glaucoma secundaria	1	—	—	—	—
»	1	Corpus alien. iridis	—	—	1	—	—

| | | |

Leikkaus. *Opération.*	Leikkauksien lukumäärä. *Nombre des opérations.*	Leikkauksen aiheuttava tauti. *Maladie ayant exigé l'opération.*	Leikkauksen lopputulos. *Résultat de l'opération.* Hyvä. *Bon.*	Vähemmän hyvä. *Moins avantageux.*	Epävarma. *Incertain.*	Kuoloma. *Mort.*	Seuraavaan vuoteen jäljelle jääneitä potilaita. *Malades restés dans les services jusqu'en 1913.*
Iridectomia optica	8	Cataracta nuclearis	6	2	—	—	—
» »	10	Leucoma corneae	8	2	—	—	—
» »	1	Seclusio pupillae	1	—	—	—	—
» » et curativa	22	Occlusio pupillae	17	2	3	—	—
Sclerotomia prae-eqvatorial.	2	Myopia maligna	1	1	—	—	—
»	1	Ablatio retinae	1	—	—	—	—
»	10	Glaucoma	10	—	—	—	—
Reclinatio lentis	1	Hydrophtalmus congen.	1	—	—	—	—
Extractio lentis sine iridect.	4	Cataracta	4	—	—	—	—
» » » »	1	Cataracta traumatica	1	—	—	—	—
» » » »	15	Cataracta	15	—	—	—	—
» » cum. »	38	Cataracta	38	—	—	—	—
» » linearis	11	Cataracta	5	6	—	—	—
» cataractae	33	Cataracta senilis matura	28	5	—	—	—
» »	1	Cataracta immatura	1	—	—	—	—
» »	5	Cataracta complicata	5	—	—	—	—
» »	2	Cataracta Morgagni	1	1	—	—	—
Discisio	31	Cataracta secundaria	31	—	—	—	—
»	1	Cataracta congenit.	1	—	—	—	—
»	6	Cataracta membranacea	1	3	2	—	—
Amputatio bulbi	10	Staphyloma	9	1	—	—	—
» »	1	Glaucoma abs.	1	—	—	—	—
Enucleatio bulbi	1	Tumor bulbi	1	—	—	—	—
» »	1	Ophtalmia sympatica	—	—	1	—	—
» »	7	Corpus alien. bulbi	7	—	—	—	—
» »	1	Panophtalmitis	1	—	—	—	—
» »	6	Phtisis bulbi. Cyclitis	6	—	—	—	—
» »	3	Dilaceratio bulbi	3	—	—	—	—
» »	5	Ruptura bulbi	5	—	—	—	—
» »	2	Staphyloma. Glaucoma secund.	2	—	—	—	—
» »	2	Glaucoma	2	—	—	—	—
» »	1	Vulnus contus	1	—	—	—	—
Exenteratio bulbi	2	Combustio corneae	2	—	—	—	—
» »	1	Melanosarcoma	1	—	—	—	—
» »	1	Panophtalmitis	1	—	—	—	—

| | | |

Leikkaus. *Opération.*	Leikkauksien lukumäärä. *Nombre des opérations.*	Leikkauksen aiheuttava tauti. *Maladie ayant exigé l'opération.*	Leikkauksen lopputulos. *Resultat de l'opération.*				Seuraavaan vuoteen jäljelle jääneitä potilaita. *Malades restés dans les services jusqu'en 1913.*
			Hyvä. *Bon.*	Vähemmän hyvä. *Moins avantageux.*	Epävarma. *Incertain.*	Kuolema. *Mort.*	
Extractio	3	Corpus alien. bulbi	3	—	—	—	—
Tenotomia	25	Strabismus	24	—	1	—	—
» musc. rect. extern.	1	Insufficientia musc. intern.	1	—	—	—	—
Antepositio musculi	17	Strabismus	16	1	—	—	—
» »	2	Ptosis congenit.	2	—	—	—	—
Iontophoresis	13	Ulcus serpens corneae	8	2	3	—	—
Tatuatio bulbi	2	Leucoma corneae	1	1	—	—	—
Exstirpatio	1	Tumor orbitae	1	—	—	—	—
Punctio camer. ant.	1	Sclerokeratitis tub.	1	—	—	—	—

Porvoon sairaskoti. *Hôpital de Porvoo.*										
Prof. Strömborg'in silmäklinikka Viipurissa. *Clinique ophtalmologique du Professeur Strömborg à Viborg.*	1	11		2			2			
Lahden kunnallissairaala. *Hôpital communal de Lahtis.*										
Oulun diakonissalaitos. *Hôspice des diaconesses d'Oulu.*		3								
Libeck'in sairaala Kokkolassa. *Hôpital de Libeck à Kokkola.*										
Malm'in sairaala Pietarsaaressa. *Hôpital de Malm à Pietarsaari.*										
T:ri Virzeniuksen silmätautisairaala Tampereella. *Clinique ophtalmologique du Docteur Virzenius à Tampere.*	2	3				13				
T:ri Hoffström'in lapsenpäästölaitos Tampereella. *Maternité du Docteur Hoffström à Tampere.*										
Finlayson & Kump. sairaala Tampereella. *Hôpital de Finlayson & Cie à Tampere.*										
Nelti F. Carlson'in sairaala Tampereella. *Hôpital de Mademoiselle F. Carlson à Tampere.*										
T:ri v. Heideken'in lapsenpäästölaitos Turussa. *Maternité du Doct. v. Heideken à Turku.*										
A. B. Läkarenes sjukhus Turussa. *Hôpital de la Société A. B. des medecins à Turku.*										
Turun kunnallissairaala. *Hôpital communal de Turku.*										
Helsinki. *Helsingfors.* Mehiläinen. *Mehiläinen.*		7	1	10					1	
Helsinki. *Helsingfors.* T:ri Eskelin'in sairaala. *Hôpital du Docteur K. Eskelin.*		1		4	2			1		
Helsinki. *Helsingfors.* Prof. O. Engström'in gynaekologinen klinikka. *Clinique gynécologique du Professeur O. Engström.*										
Helsinki. *Helsingfors.* Marian sairaala. *Hôpital de Maria.*										
Helsinki. *Helsingfors.* Eira. *Eira.*				1						
Helsinki. *Helsingfors.* Diakonissalaitos. *Hôspice des diaconesses.*										
Edelliseltä vuodelta jääneitä potilaita. *Malades restés dans les services depuis 1911.*										
Kuolemansyy. *Causes des décès.* Muu lisätauti. *Autre maladie consecutive.*										
Kuolemansyy. *Causes des décès.* Oheenliittynyt haavainfektioni. *Infektion des plaies consécutive.*										
Kuolemansyy. *Causes des décès.* Leikkaus. *Opération.*										
Kuolemansyy. *Causes des décès.* Tauti. *Maladie.*										

Veneeristen tautien osastot ja ylimääräiset veneeriset sairashuoneet.

Veneerinen tartunta on v. 1912 näyttänyt enenemisen oireita. Kuppataudeista v. 1912 hoidettujen potilaitten yhteinen lukumäärä on 304 henkilöä enempi kuin edellisenä vuonna. Vuonna 1911 toimessa olevat ylimääräiset sairaalat ovat kaikki paitsi Viipurin toinen sairaala v. 1912 pysytetyt entisellään. Valtion menot ylimääräisistä veneerisistä sairashuoneista nousivat v. 1912 232,936 markkaan 30 penniin. Seuraava taulu osoittaa valtion ylläpitämissä sairashuoneissa viimekuluneena kymmenenä vuotena hoidetut veneeriset tautikohtaukset.

Vuosi. *Année.*	Yleisten sairashuoneitten kuppatautien osastoilla hoidettujen potilaitten luku. *Nombre des malades dans les services pour maladies vénériennes des hôpitaux publics.*	Hoitopäivien lukumäärä yleisten sairashuoneitten kuppatautiosastoilla. *Nombre des journées de traitement dans les services pour maladies vénériennes des hôpitaux publics.*	Ylimääräisissä kuppatautisairashuoneissa hoidettujen potilaitten luku. *Nombre des malades dans les hôpitaux surnuméraires pour maladies vénériennes.*	Hoitopäivien lukumäärä ylimääräisissä kuppatautisairashuoneissa. *Nombre des journées de traitement dans les hôpitaux surnuméraires pour maladies vénériennes.*	Hoidettujen yhteinen lukumäärä. *Total des malades.*	Hoitopäivien yhteinen lukumäärä. *Total des journées de traitement.*
1903	4,317	150,759	1,081	39,029	5,398	189,788
1904	4,532	164,309	1,467	52,572	5,999	216,881
1905	4,333	156,985	1,725	63,106	6,058	220,091
1906	4,485	162,768	1,875	70,173	6,360	232,941
1907	4,201	146,012	2,060	79,888	6,261	225,900
1908	3,994	142,579	2,375	87,453	6,369	230,032
1909	4,114	140,521	2,632	93,299	6,746	233,820
1910	4,002	126,886	2,550	90,486	6,552	217,372
1911	4,347	132,378	2,464	78,624	6,811	211,002
1912	4,659	137,281	2,456	83,267	7,115	220,548

Kuten ylläolevasta yhteenvedosta näkyy on yleisten sairashuoneitten *veneerisillä osastoilla* sekä *ylimääräisissä veneerisissä sairashuoneissa* vuonna 1912 hoidettu 7,115 henkilöä, joista 685 oli jääneitä edelliselta vuodelta sekä 6,430 vuoden kuluessa vastaanotettuja. *Syfilis* tautia varten hoidettiin 2,538 henkilöä, josta määrästä 319 oli vuodelta 1911 jääneitä ja 2,219 tilivuoden aikana tulleita. *Ulcus molle'a* sairasti 121, *urethritis gonorrhoica'a* 2,938 sekä *ihotauteja* y. m. 1,518 potilasta.

Uusista vuoden aikana vastaanotetuista tapauksista

sairasti	syfilistä	34.51	prosenttia
»	ulcus mollea	1.65	»
»	gonorrhoe'ta	41.94	»
»	ihotauteja	21.90	»

Kaikista hoidetuista päästettiin:

6,318	eli	88.80	prosenttia parantuneena tahi paremmaksi tulleena.
79	»	1.11	» parantumatta tahi hoitamaatta.
84	»	1.18	» kuolleena.
634	»	8.91	» jäi seuraavaan vuoteen.
7,115			

Syfilis taudeista hoidetuista päästettiin:

2,232	eli	87.94	prosenttia parantuneena tahi paremmaksi tulleena.
19	»	0.75	» parantumatta tahi hoitamatta.
18	»	0.71	» kuolleena.
269	»	10.60	» jäi seuraavaan vuoteen.
2,538			

Kaikista vuoden aikana vastaanotetuista syfilistä sairastavista potilaista hoidettiin

972	eli	43.80	prosenttia syfilis recens'in takia.
853	»	38.45	» syfilis secundaria recidiva'n takia.
352	»	15,86	» syfilis tertiaria'n takia.
42	»	1.89	» syfilis hereditaria'n takia.
2,219			

Mitä sisäänkirjoitettujen sukupuoleen ja ikään tulee

oli	1,389	eli 62.60	prosenttia miehiä,
»	769	» 34.66	» naisia,
»	61	» 2.74	» lapsia.
	2.219		

Alle ½	vuotta	.....							0.77	prosenttia
½— 2	»	.....							0.95	»
2—10	»	.....							1.04	»
10—15	»	miehiä	0.36	pros.,	naisia	0.41	pros.,	yhteensä	0.77	»
15—20	»	»	4.15	»	»	6.44	»	»	10.59	»
20—30	»	»	36.37	»	»	17.62	»	»	53.99	»
30—50	»	»	18.30	»	»	8.42	»	»	26.72	»
Yli 50	»	»	3.42	»	»	1.75	»	»	5.17	»

Mitä ikään tulee on ikäluokka 20—30 v. lukuisin, sen jälkeen ikäluokka 30—50 v. Sukupuoleen nähden ylläolevissa ikäluokissa ilmenee se eroavaisuus

että naispuoli on lukuisampi luokissa 10—15 v., ja 15—20 v. kun miespuoli ja miespuoli on lukuisampi luokissa 20—30 v., 30—50 v. ja yli 50 vuotta.

Kaikista vuoden aikana yleisissä sairashuoneissa veneeristen ja ihotautien takia vastaanotetuista hoidettiin sairashuoneissa:

Helsingissä	2,256	henkilöä	=	35.08	pros.;	syfilis	taudista	539	=	8.37 pros.
Turussa	398	»	=	6.19	»	»	»	94	=	1.46 »
Hämeenlinnassa	230	»	=	3.57	»	»	»	80	=	1.25 »
Viipurissa	909	»	=	14.14	»	»	»	297	=	4.62 »
Mikkelissä	90	»	=	1.40	»	»	»	52	=	0.81 »
Kuopiossa	368	»	=	5.72	»	»	»	125	=	1.95 »
Mustasaaressa	201	»	=	3.13	»	»	»	81	=	1.26 »
Oulussa	419	»	=	6.52	»	»	»	223	=	3.47 »
Porissa	137	»	=	2.13	»	»	»	76	=	1.18 »
Godbyssä	2	»	=	0.03	»	»	»	2	=	0.03 »
Tampereella	203	»	=	3.16	»	»	»	65	=	1.01 »
Sortavalassa	455	»	=	7.08	»	»	»	108	=	1.68 »
Savonlinnassa	134	»	=	2.08	»	»	»	81	=	1.26 »
Joensuussa	101	»	=	1.57	»	»	»	28	=	0.44 »
Tohmajärvellä	98	»	=	1.52	»	»	»	69	=	1.07 »
Nurmeksessa	63	»	=	0.98	»	»	»	45	=	0.70 »
Jyväskylässä	120	»	=	1.87	»	»	»	51	=	0.79 »
Kajaanissa	23	»	=	0.36	»	»	»	11	=	0.17 »
Torniossa	223	»	=	3.47	»	»	»	192	=	2.99 »
Yhteensä	6,430	henkilöä	=	100.00	pros.;	syfilis	taudista	2,219	=	34.51 pros.

Jos vertaamme tilivuotta vuoteen 1911 niin näemme että yleisten sairashuoneitten veneerisille osastoille sekä ylimääräisiin veneerisiin sairashuoneisiin vastaanotettujen henkilöitten luku on enentynyt 256:lla. Sairashuoneisiin syfilistaudin takia vastaanotettujen luku on enentynyt edelliseen vuoteen nähden 39:llä tahi, jos ulkomaalaiset potilaat luetaan pois, 22:lla.

Kun maamme väkiluku 31 päivänä joulukuuta 1912 oli 3,196,371 henkilöä oli sairashuoneisiin veneeristen ja ihotautien takia vastaanotettujen luku 2.01 pro mille ja syfilistaudin takia vastaanotettujen luku 0.69 pro mille koko väestön lukumäärästä.

Vuonna 1903 oli viimeksi mainittu suhde resp. 1.73 ja 0.77 vuonna 1904 resp. 1.88 ja 0.89, vuonna 1905 resp. 1.88 ja 0.79, vuonna 1906 resp. 1.92 ja 0.80, vuonna 1907 resp. 1.89 ja 0.66, vuonna 1908 resp. 1.90 ja 0.62, vuonna 1909 resp. 1.97 ja 0.63, vuonna 1910 resp. 1.87 ja 0.61 sekä vuonna 1911 resp. 1.96 ja 0.69 pro mille väkiluvusta.

Seuraava vertaileva yhteenveto näyttää syfilistaudin takia maamme sairashuoneisiin otettujen kotimaisten potilaitten luvun vuosina 1903—1912.

Lääni.	v. 1903.	v. 1904.	v. 1905.	v. 1906.	v. 1907.	v. 1908.	v. 1909.	v. 1910.	v. 1911.	v. 1912
Uudenmaan	291	395	416	434	304	249	239	258	289	424
Turun ja Porin.....	236	217	179	164	147	115	116	141	165	193
Hämeen	245	325	328	365	248	205	201	150	143	175
Viipurin	361	474	367	369	336	327	355	339	359	406
Mikkelin	184	195	167	150	183	140	200	178	155	141
Kuopion	360	476	435	476	374	302	365	315	351	345
Vaasan.....	226	254	214	212	192	226	152	205	227	176
Oulun	263	188	179	172	174	275	285	297	466	317
Yhteensä	2,166	2,524	2,285	2,342	1,958	1,839	1,913	1,883	2,155	2,177
Ulkomaalaisten luku ..	7	12	13	9	18	16	11	13	25	42
Yhteensä	2,173	2,536	2,298	2,351	1,976	1,855	1,924	1,896	2,180	2,219

Vuoden kuluessa sairashuoneissa eri läänistä kotoisin olevien syfilistautisten lukumäärä verrattuna läänin asukaslukuun on

Uudenmaan läänissä	1.08	pro	mille	väestöstä
Turun ja Porin läänissä	0.38	»	»	»
Hämeen läänissä	0.50	»	»	»
Viipurin »	0.75	»	»	»
Mikkelin »	0.70	»	»	»
Kuopion »	1.01	»	»	»
Vaasan »	0.34	»	»	»
Oulun »	0.93	»	»	»

Vuonna 1912 syfilis recens'in takia hoidetut 948 kotimaiset potilaat — 559 miestä ja 389 naista — jakaantuvat eri läänien kesken seuraavasti:

Uudenmaan lääni	90	miestä	117	naista
Turun ja Porin lääni	73	»	55	»
Hämeen lääni	51	»	38	»
Viipurin »	125	»	79	»
Mikkelin »	29	»	5	»
Kuopion »	100	»	55	»
Vaasan »	33	»	14	»
Oulun »	58	»	26	»
Yhteensä	559	miestä	389	naista

Syfilis recens'ia potevien eri läänistä kotoisin olevien henkilöitten lukumäärä oli:

Uudenmaan läänistä	207	= 48.8	pr	kaikista	syfilistautisista.
Turun ja Porin läänistä	128	= 66.3	»	»	»
Hämeen läänistä	89	= 50.9	»	»	»
Viipurin »	204	= 50.2	»	»	»
Mikkelin »	34	= 24.1	»	»	»
Kuopion »	155	= 44.9	»	»	»
Vaasan »	47	= 26.7	»	»	»
Oulun »	84	= 26.5	»	»	»
Yhteensä	948	= 43.5	pr	kaikista	syfilistautisista.

Helsingin yleisen sairashuoneen syfiliittiselle osastolle otettiin v. 1912 Helsingin kaupungista 230 syfilistä sairastavaa, joista 114 henkilöä — 65 miestä ja 49 naista — hoidettiin syfilis recens'in takia.

Veneeristen tarkastusasemien toiminta.

Helsinki. Vuoden 1912 kuluessa tarkastettiin kaikkiaan 913 henkilöä, 883 naista ja 30 miestä. Naisista oli 578 jo ennen tarkastetut, 305 ei koskaan ennen ole tarkastettu. Veneeristen tarkastuksien yhteinen lukumäärä oli 7,680 ja tehtiin 5,220 tarkastuksen ohella 10,017 mikroskopillista tutkimusta. Ensimmäinen kerta tarkastetuista oli 16 syntynyt Helsingissä ja 289 toisella paikkakunnalla, ennen tarkastetuista oli 91 syntynyt Helsingissä ja 487 toisella paikkakunnalla.

Potilaitten luku, jotka aseman toimesta lähetettiin sairashuoneisiin oli:

	Syfilis. *Syphilis.*					Ulcus molle et ulcus suspect.		Tippuri. *Gonorrée.*		Ihotaudit y. m. *Dermatites etc.*		Potilaitten yhteinen lukumäärä. *Total des malades.*
	Recens. *Recente.*		Resivida. *Récidivante.*		Yhteensä *Total.*							
	m. *h.*	n. *f.*	m. *h.*	n. *f.*		m. *h.*	n. *f.*	m. *h.*	n. *f.*	m. *h.*	n. *f.*	
1912 ensi kerta tarkastetut henkilöt *(Malades examinés pour la première fois en 1912)*	2	20	2	6	30	4	8	11	243	—	—	296
Ennen tarkastetut henkilöt *(Malades examinés auparavant)*	—	33	—	42	75	—	13	—	836	—	—	924
Yhteensä *(Total)*	2	53	2	48	105	4	21	11	1,079	—	—	1,220

Turku. Säännöllisesti tarkastettujen lukumäärä oli 93. Tilapäisesti tarkastettiin 64 miestä, 89 naista ja 2 lasta. Tarkastuksien yhteinen luku oli 416.

Seuraava taulu näyttää aseman kautta sairashuoneisiin lähetettyjen henkilöitten luvun:

	Syfilis. *Syphilis.*							Ulcus molle.		Tippuri. *Gonorré.*			Ihotaudit y. m. *Dermatites etc.*		Potilaitten yhteinen lukumäärä.
	Recens. *Recents.*			Residiva. *Récidivants.*			Yhteensä. *Total.*								
	m.	n.	l.	m.	n.	l.		m.	n.	m.	n.	l.	m.	n.	
Säännöllisesti tarkastetut henkilöt	1	7	—	9	8	—	25	—	1	13	136	3	—	4	182
Tilapäisesti tarkastetut henkilöt	16	11	1	8	4	—	40	2	—	30	19	—	—	—	91
Yhteensä	17	18	1	17	12	—	65	2	1	43	155	3	—	4	273

Luettelo niistä kunnista, joista v 1912 sairashuoneisiin otetut syfiliittiset potilaat ovat olleet kotoisin sekä lukumäärästä sairaita joka kunnasta.

	Syphilis recens.		Muut syfilistapaukset. *Autres accidents syphilitiques.*		Yhteensä. *Total.*
	M. *H.*	N. *F.*	M. *H.*	N. *F.*	
Uudenmaan lääni.					
Anjala	1	—	—	—	1
Bromarf	—	1	—	—	1
Degerby	1	—	1	—	2
Espoo	—	1	1	—	2
Hanko	2	—	—	—	2
Helsingin pitäjä	—	2	10	10	22
Helsinki	71	108	55	122	356
Ingå	—	1	—	—	1
Iitti	2	—	1	—	3
Jaala	—	—	1	—	1
Lappträsk	—	—	—	1	1
Lohja	4	—	1	—	5
Lovisa	—	—	—	2	2
Nummi	1	—	1	1	3
Nurmijärvi	2	1	1	1	5
Orimattila	—	1	4	—	5
Pohja	—	1	—	—	1
Porvoo	1	—	—	—	1
Pusula	1	—	—	—	1
Ruotsinpyhtää	1	—	—	—	1
Sipoo	1	1	1	1	4
Siuntio	—	—	1	1	2
Tammisaari	1	—	—	—	1
Tenala	1	—	—	—	1
Yhteensä	90	117	78	139	424
Turun ja Porin lääni.					
Ahlainen	1	—	—	—	1
Eurajoki	1	—	—	—	1
Föglö	1	—	—	—	1

	Syphilis recens.		Muut syfilistapaukset. *Autres accidents syphilitiques.*		Yhteensä. *Total.*
	M. *H.*	N. *F.*	M. *H.*	N. *F.*	
Harjavalta	1	—	—	1	2
Huittinen	1	—	1	—	2
Hämeenkyrö	—	1	1	—	2
Ikaalinen	—	1	—	—	1
Kaarina	1	—	—	—	1
Karjala	1	—	—	—	1
Karkku	—	1	—	—	1
Karuna	2	1	1	—	4
Kemiö	1	1	1	—	3
Kisko	1	—	—	—	1
Kiukainen	1	—	6	—	7
Kokemäki	—	—	—	2	2
Koski	—	—	2	—	2
Laitila	2	—	—	2	4
Lappi	—	2	2	1	5
Lavia	—	1	—	—	1
Lieto	2	—	—	—	2
Lokalahti	1	—	—	—	1
Luvia	—	1	—	—	1
Maaria	4	1	—	2	7
Merikarvia	—	1	—	—	1
Mynämäki	—	—	1	—	1
Naantali	—	—	—	1	1
Nakkila	3	2	3	1	9
Noormarkku	3	1	1	—	5
Nousiainen	1	—	—	—	1
Parkano	—	1	—	1	2
Pomarkku	—	—	1	1	2
Pori	13	5	6	2	26
Porin maaseurak.	4	2	2	3	11
Pyhämaa	—	4	—	—	4
Pyhäranta	1	—	—	—	1
Pöytyä	1	—	1	—	2
Rauma	9	—	2	—	11
» maaseurak.	1	—	1	—	2
Saltvik	—	1	—	—	1
Sund	—	1	—	1	2
Siikainen	—	—	1	1	2
Suodenniemi	1	—	—	—	1
Turku	11	21	6	5	43
Ulvila	4	3	1	—	8
Uskela	—	—	1	—	1
Uusikaupunki	—	2	—	—	2
Vehmaa	—	1	—	—	1
Yhteensä	73	55	41	24	193

Hämeen lääni.

Akaa	3	2	6	1	12
Eräjärvi	1	—	—	—	1
Hattula	3	1	—	1	5
Hauho	—	1	—	—	1
Hausjärvi	1	—	4	1	6
Hollola	2	3	5	1	11
Hämeenlinna	1	1	2	1	5
Janakkala	3	1	1	—	5
Jämsä	1	1	4	3	9
Korpilahti	—	—	—	1	1
Kuhmalahti	—	1	—	—	1
Kuhmoinen	—	—	—	1	1
Kylmäkoski	1	—	—	—	1
Lahti	5	3	—	2	10
Lempäälä	—	1	1	—	2
Loppi	1	—	—	—	1
Luopioinen	2	—	3	1	6
Messukylä	2	—	2	—	4
Nastola	2	4	—	—	6
Orihvesi	2	2	2	2	8
Pirkkala	4	3	5	—	12
Pälkäne	1	3	5	2	11
Ruovesi	—	1	—	2	3
Somerniemi	1	—	—	—	1
Somero	—	—	1	—	1
Sääksmäki	3	1	2	—	6
Tammela	—	2	2	—	4
Tampere	10	7	15	4	36
Teisko	1	—	—	—	1
Tuulos	—	—	—	1	1

	Syphilis recens.		Autres accidents syphilitiques.		Muut syfilistapaukset.	Yhteensä. Total.
	M. H.	N. F.	M. H.	N. F.		
Tyrväntö	1	—	—	1	2	
Vilppula	—	—	—	1	1	
Yhteensä	51	38	60	26	175	
Viipurin lääni.						
Antrea	—	1	1	—	2	
Hiitola	2	2	3	2	9	
Impilahti	2	1	7	—	10	
Jaakkima	2	2	4	—	8	
Johannes	—	3	—	1	4	
Joutseno	4	1	4	—	9	
Jääski	2	1	5	2	10	
Kaukola	3	1	1	1	6	
Kirvu	4	—	9	—	13	
Kivennapa	3	1	2	1	7	
Koivisto	2	—	1	1	4	
Korpiselkä	3	1	1	—	5	
Kotka	7	—	6	2	15	
Kurkijoki	—	—	1	1	2	
Kymi	2	2	—	—	4	
Käkisalmi	1	—	2	—	3	
Lappee	8	3	6	1	18	
Lappeenranta	1	1	2	1	5	
Lavansaari	1	—	—	—	1	
Lemi	2	1	—	—	3	
Luumäki	1	1	—	—	2	
Metsäpirtti	2	—	—	1	3	
Miehikkälä	—	—	2	—	2	
Muola	4	—	7	—	11	
Nuijamaa	—	1	—	1	2	
Parikkala	7	6	2	1	16	
Pyhtää	1	1	—	—	2	
Rautjärvi	1	—	2	—	3	
Rautu	1	2	1	—	4	
Ruokolahti	5	4	3	2	14	
Ruskeala	—	—	—	2	2	
Räisälä	2	1	—	2	5	
Sakkola	3	—	1	—	4	
Salmi	2	3	5	3	13	
Savitaipale	1	—	—	—	1	
Sippola	—	1	2	—	3	
Sortavala	2	1	6	2	11	
» maaseur.	1	1	6	1	9	
Suistamo	1	1	1	2	5	
Suojärvi	—	—	1	—	1	
Suomenniemi	—	1	—	—	1	
Säkkijärvi	1	—	2	—	3	
Taipalsaari	—	2	—	—	2	
Terijoki	1	—	1	—	2	
Uukuniemi	1	1	1	—	3	
Uusikirkko	6	—	1	—	7	
Valkeala	3	—	4	—	7	
Valkjärvi	1	1	—	1	3	
Viipuri	14	19	27	15	75	
» maaseur.	15	10	18	8	51	
Vironlahti	—	1	—	—	1	
Yhteensä	125	79	148	54	406	
Mikkelin lääni.						
Anttola	—	—	—	2	2	
Enonkoski	—	—	1	—	1	
Hartola	1	—	1	—	2	
Haukivuori	—	—	4	1	5	
Heinola	—	—	2	—	2	
Heinävesi	—	—	2	—	2	
Hirvensalmi	—	1	—	3	4	
Joutsa	—	—	1	2	3	
Juva	5	—	13	1	19	
Kangaslampi	—	—	1	—	1	
Kangasniemi	—	—	6	4	10	
Kerimäki	5	—	2	1	8	
Luhanko	2	2	1	1	6	
Mikkeli	4	1	5	2	12	
» maaseurak.	—	—	3	5	8	
Mäntyharju	2	—	1	—	3	
Pieksämäki	—	—	1	1	2	

	Syphilis recens.		Muut syfilistapaukset. *Autres accidents syphilitiques.*		Yhteensä. *Total.*
	M. *H.*	N. *F.*	M. *H.*	N. *F.*	
Puumala	4	—	4	—	8
Rantasalmi	2	—	3	1	6
Ristiina	—	—	1	1	2
Savonlinna	—	—	2	2	4
Savonranta	—	—	2	—	2
Sulkava	—	1	2	1	4
Sysmä	1	—	3	2	6
Sääminki	3	—	6	4	13
Virtasalmi	—	—	5	1	6
Yhteensä	29	5	72	35	141
Kuopion lääni.					
Eno	3	—	2	3	8
Hankasalmi	—	—	2	1	3
Iisalmi	6	6	6	4	22
» maaseurak.	1	—	11	—	12
Ilomantsi	2	1	8	3	14
Joensuu	1	—	3	—	4
Juuka	1	1	1	—	3
Kaavi	2	—	1	1	4
Karttula	1	1	2	—	4
Keitele	—	—	—	1	1
Kesälahti	—	—	1	—	1
Kiihtelysvaara	2	5	7	1	15
Kitee	1	1	1	2	5
Kiuruvesi	2	—	2	2	6
Kontiolahti	9	6	3	—	18
Kovero	3	1	1	—	5
Kuopio	5	4	13	6	28
» maaseur.	2	—	6	2	10
Lapinlahti	2	—	9	2	13
Leppävirta	5	—	7	—	12
Liperi	3	1	5	1	10
Maaninka	—	—	1	—	1
Muuruvesi	—	—	3	1	4
Nilsiä	6	—	9	—	15
Nurmes	5	4	4	2	15
Pielavesi	1	—	4	1	6

	Syfilis recens.		Muut syfilistapaukset. *Autres accidents syphilitiques.*		Yhteensä. *Total.*
	M. *H.*	N. *F.*	M. *H.*	N. *F.*	
Pielisjärvi	11	8	7	1	27
Polvijärvi	—	—	5	1	6
Rautalampi	2	—	—	—	2
Rautavaara	4	3	1	—	8
Rutakko	—	—	—	1	1
Rääkkylä	3	—	4	—	7
Suonenjoki	—	—	6	1	7
Tohmajärvi	14	8	13	—	35
Tuusniemi	2	—	1	1	4
Valtimo	—	2	2	—	4
Varkaus	—	—	1	—	1
Vesanto	1	3	—	—	4
Yhteensä	100	55	152	38	345
Vaasan lääni.					
Alahärmä	—	—	1	3	4
Alajärvi	—	1	1	—	2
Evijärvi	—	—	2	—	2
Hailuoto	—	—	1	—	1
Ilmajoki	—	—	1	2	3
Isokyrö	—	—	1	1	2
Isojoki	1	—	—	2	3
Jalasjärvi	1	—	—	—	1
Jurva	—	—	—	1	1
Jyväskylä	8	1	4	—	13
Kannus	—	—	1	—	1
Karstula	—	—	6	1	7
Kauhava	1	1	—	—	2
Keuruu	—	2	14	1	17
Kivijärvi	2	2	1	—	5
Kokkola	—	1	3	—	4
Konginkangas	2	—	3	1	6
Kristiinankaupunki	—	—	—	1	1
Kuortane	1	—	2	—	3
Laihia	—	—	1	—	1
Lapua	—	—	1	—	1
Laukaa	1	—	8	1	10
Lehtimäki	1	—	—	—	1

	Syphilis recens.		Muut syfilistapaukset. *Autres accidents syphilitiques*		Yhteensä. *Total.*
	M. *H.*	N. *F.*	M. *H.*	N. *F.*	
Multia	—	1	—	1	2
Nikolainkaupunki	3	—	5	6	14
Petäjävesi	—	—	4	1	5
Pietarsaari	5	—	2	3	10
Pihlajavesi	—	—	—	1	1
Pihtipudas	—	—	4	—	4
Saarijärvi	—	1	8	2	11
Seinäjoki	—	1	—	—	1
Soini	1	—	1	—	2
Sumiainen	1	—	1	—	2
Teerijärvi	—	—	1	—	1
Teuva	—	—	2	—	2
Toivakka	—	—	1	3	4
Töysä	—	—	—	1	1
Uurainen	1	—	1	—	2
Veteli	—	—	—	1	1
Viitasaari	2	1	5	—	8
Vimpeli	—	—	1	—	1
Virrat	—	1	—	—	1
Vähäkyrö	1	—	1	—	2
Ylistaro	—	1	—	—	1
Ylihärmä	—	—	—	1	1
Ätsäri	—	—	1	—	1
Äänekoski	1	—	6	—	7
Yhteensä	33	14	95	34	176

Oulun lääni.

Alatornio	6	2	8	3	19
Alavieska	—	4	1	1	6
Haapajärvi	1	—	11	1	13
Haavapesi	—	—	2	2	4
Haukipudas	1	1	5	4	11
Ii	1	—	3	1	5
Kajaani	2	1	3	—	6
» maaseurak.	1	1	1	—	3
Kalajoki	4	2	1	—	7
Kemi	3	—	10	2	15
Kemijärvi	1	—	5	—	6
Kempele	—	—	1	—	1
Kestilä	—	—	1	2	3
Kiiminki	—	1	—	1	2
Kittilä	—	—	1	—	1
Kolari	—	—	1	—	1
Kuhmoniemi	—	—	2	—	2
Kuolajärvi	1	—	1	—	2
Kuusamo	2	1	1	1	5
Kärsämäki	1	—	1	2	4
Liminka	1	1	—	1	3
Lumijoki	—	—	—	1	1
Muhos	1	—	12	3	16
Nivala	—	—	2	3	5
Oulainen	1	—	3	—	4
Oulu	3	2	18	4	27
Oulunsalo	—	—	2	1	3
Paavola	1	—	6	—	7
Paltamo	—	—	4	—	4
Piippola	1	1	1	—	3
Pudasjärvi	1	—	1	1	3
Pulkkila	—	—	1	—	1
Puolanka	—	—	1	—	1
Pyhäjoki	1	1	—	—	2
Pyhäjärvi	—	—	7	—	7
Raahe	—	—	—	1	1
Rantsila	1	—	—	1	2
Reisjärvi	—	—	2	—	2
Revonlahti	—	—	1	—	1
Ristijärvi	—	—	2	—	2
Rovaniemi	10	1	10	6	27
Saloinen	—	—	1	—	1
Simo	1	1	3	—	5
Sodankylä	6	1	10	1	18
Sotkamo	2	2	9	2	15
Suomussalmi	—	—	4	—	4
Säräisniemi	—	—	3	1	4
Taivalkoski	—	1	—	—	1

	Syphilis recens.		Muut syfilistapaukset. *Autres accidents syphilitiques*		Yhteensä. *Total.*
	M. *H.*	N. *F.*	M. *H.*	N. *F.*	
Tervola	3	1	2	2	8
Tornio	—	—	3	—	3
Tyrnävä	—	—	4	4	8
Utajärvi	1	—	2	—	3
Vihanti	—	1	2	2	5
Ylitornio	—	—	1	—	1
Ylivieska	—	—	2	1	3
Yhteensä	58	26	178	55	317

Ulkomaa.	Syphilis recens.		Muut syfilistapaukset. *Autres accidents syphilitiques.*		Yhteensä. *Total.*
	M. *H.*	N. *F.*	M. *H.*	N. *F.*	
Englanti	3	—	—	—	3
Norja	2	—	—	—	2
Ruotsi	1	—	1	—	2
Saksa	—	—	2	1	3
Tanska	2	—	—	—	2
Venäjä	13	3	12	2	30
Yhteensä	21	3	15	3	42

Lapsenpäästölaitokset.

Kaikissa valtion sekä ylläpitämissä että osittain avustamissa lapsenpäästölaitoksissa hoidettiin vuonna 1912 8,776 synnyttäjää. Näistä uloskirjoitettiin 8,222 synnyttäneenä ja terveenä, 37 toipuvana, 39 sairaana ja 44 kuolleena; vuoteen 1913 jäi 151 naista. Sitäpaitsi vastaanotettiin 283 naista, mutta osa näistä uloskirjoitettiin heti, koska synnytystä ei voitu läheisessä tulevaisuudessa odottaa, toiset hoidettiin ennen vastaanottamista tapahtuneen keskenmenon eli lapsivuoteessa saatujen tautien takia.

Elävinä syntyneitten lasten lukumäärä oli 8,055, josta 7,850 uloskirjoitettiin terveenä ja 205 kuolleena. 191 sikiötä oli kuollut ennen syntymistä ja 190 kuoli synnytyksen kestäessä tahi heti sen päätyttyä.

Lapsenpäästölaitoksessa Helsingissä hoidettiin 3,035 naista, joista 2,983 — 1,082 ensi- ja 1,901 myötäsynnyttäjää — vastaanotettiin vuoden kuluessa ja 52 oli vuodelta 1911 jääneitä. Vuoden aikana hoidetuista uloskirjoitettiin 2,992 joista 2,811 terveenä, 9 paranevana, 5 sairaana ja 10 kuolleena, sekä 157 synnyttämättä; seuraavaan vuoteen jäi 43. Sitäpaitse hoidettiin erinäisten kohtutautien takia 152 naista. Syntyneitten lasten luku oli 2,802, näistä uloskirjoitettiin 2,663 terveenä ja 52 kuolleena. Ennen syntymistä kuoli 27 ja synnytyksen kestäessä 20. Keskenmeno sattui 55 kertaa ja kaksoissynnytys 34 kertaa.

Seuraavat obstetriset operationit tehtiin vuoden kuluessa:

Pihtisynnytys	160	kertaa
Käännös	33	»
Extraktioni tai käsin vetäminen alaosan asemassa	106	»
Craniotomia	4	»
Tamponatio uteri	5	»
Cervix'in laajentaminen Tarnier'in ecarteur'illä	8	»
» » Bossin dilatatorilla	11	»
» » champetier de Ribes'pallolla	3	»
Sectio cæsarea	16	»
Istukan irroittaminen	19	»
Yhteensä	365	kertaa

Synnytystilaisuuksissa sattui seuraavat komplikationit:

Ahdas lantio	26	kertaa
Eclampsia	19	»
Hydramnion	5	»
Placenta prævia	12	»
Poikkitila	13	»

Otsatila	6	kertaa
Esille pudonnut napavarsi	10	»
» » pieniosa	2	»
Ennen aikoinaan irtautunut istukka	4	»
Ruptura cervicis uteri	7	»
» total. perinei	6	»
Yhteensä	110	kertaa

Äsken syntyneitten kuolemansyinä mainitaan: debilitas congenita 37 kertaa, asphyxia prolongata 4 kertaa, hæmorrhagia cerebri 5 kertaa, lues congenita 2 kertaa, atresia ani congenita 2 kertaa ja melaena neonatorum 2 kertaa. Muuten ovat 18 sairauden kohtausta äskensyntyneitten kesken huomattu.

Lapsenpäästölaitoksessa Turussa hoidettiin vuoden kuluessa 890 synnyttäjää, joista 15 olivat jääneitä edelliseltä vuodelta. Hoidetuista uloskirjoitettiin 862 terveenä, 6 paranevana ja 2 kuolleena; seuraavaan vuoteen jäi 20. Sitäpaitsi vastaanotettiin vuoden aikana 31 naista, joista kuitenkin 30 pian uloskirjoitettiin terveenä, koska synnytyspolttoja lähemmässä tulevaisuudessa ei ollut odotettavissa, 1 joka oli sisäänkirjoitettu uremian takia uloskirjoitettiin kuolleena. Keskenmenon takia hoidettiin 41 naista, jotka kaikki päästettiin terveenä, erityisten kohtutautien takia 78, joista 51 uloskirjoitettiin terveenä, 14 paremmaksi tulleena, 4 parantumatta, 5 hoitamatta ja 1 kuolleena; 3 jäi seuraavaan vuoteen. — Syntyneitten lasten luku oli 888. Näistä ynnä 15 edelliseltä vuodelta jääneistä kuoli 12 ennen syntymistä, 9 synnytyksen kestäessä sekä 5 sen jälkeen. Jäljelle jääneistä 877 lapsesta uloskirjoitettiin 862 terveenä; seuraavaan vuoteen jäi 15.

Tehdyt obstetriset operationit olivat:

Keinotekoinen ennenaikainen synnytys	3	kertaa
Pihtisynnytys	9	»
Käännös	3	»
Laparotomi exstirpatio ut. gravid	1	»
Enucleatio per vagin	1	»
Jälkeisten irroittaminen	4	»
Yhteensä	21	kertaa

Komplikationeina synnytyksen kestäessä tahi heti sen jälkeen mainitaan:

Napavarren kiertoutumisia	82	kertaa
Esille pudonnut napavarsi	3	»

Placenta prævia	1	kertaa
Eclampsia	4	»
Ankarampi verenvuoto	19	»
Yhteensä	109	kertaa

Laitoksen omistaa ja sitä hoitaa edelleen tohtori Carl von Heideken, joka tarkoitusta varten nauttii 16,000 markkaa vuotuista valtioapua.

Lapsenpäästölaitoksen Porvoossa ylläpiti edelleen kätilö Alva Forsius, nauttien 5,000 markan suuruista valtioapua. Laitoksessa hoidettiin vuoden kuluessa 138 synnyttäjää, joista 5 oli edelliseltä vuodelta ja 133 — 74 ensi ja 59 myötäsynnyttäjää — vastaanotettiin vuonna 1912. Näistä uloskirjoitettiin 136 terveenä, 1 paranevana ja 1 jäi vuoteen 1913. 136 sikiöstä kuoli 3 ennen syntymistä ja 1 synnytyksen jälkeen. Terveenä uloskirjoitettiin 132.

Lapsenpäästölaitos Tampereella oli lääketieteen lisensiaatti K. A. Hoffströmin ylläpitämä. Laitos nautti 3,000 markan suuruista valtioapua mutta sai sitäpaitsi 10,600 markan suuruisen lisäavun. Siinä hoidettiin 604 synnyttäjää, joista 10 oli edelliseltä vuodelta jääneitä. Sisään kirjoitetuista oli 236 ensi- ja 358 myötäsynnyttäjää. Terveinä uloskirjoitettiin 542, sairaana 1, synnyttämättä 55, kuolleena 5, ja seuraavaan vuoteen jäi 1. Sitäpaitsi on laitoksessa hoidettu 42 naista erityisten kohtutautien takia, joista 33 uloskirjoitettiin terveenä, 8 paremmaksi tulleena, 1 kuolleena. Syntyneitten lasten luku oli 549, edelliseltä vuodelta oli 8 jäljellä. Lapsista oli 12 kuollut ennen syntymistä ja 4 kuoli synnytyksen kestäessä ja 13 sen jälkeen. Terveenä päästettiin 528. Kaksoisia syntyi 10 kertaa.

Seuraavat operationit tehtiin vuoden kuluessa:

Pihtisynnytys	32	kertaa
Käännös	5	»
Jalan alasottaminen	5	»
Partus arte præmaturus	5	»
Emän suun laajentaminen sormin	2	»
Manualiapua aliosa asemassa	21	»
Episiotomia	10	»
Credé	27	»
Punctura labior. vulvæ pro œdemati	2	»
Kalvojen puhkaiseminen	110	»
Accouchement forcé Bossi	1	»
Champetier de Ribes'pallon käyttäminen	1	»
Tamponatio uteri	6	»
Jälkeisten irroittaminen kädellä	5	»
Yhteensä	232	kertaa

Synnytystilaisuuksissa sattui seuraavat komplikationit:

Ahdas lantio	12	kertaa
Eclampsia	6	»
Placenta prævia	1	»
Alhaalla olevan istukan osittainen irtautuminen	1	»
Napavarren prolapsi	3	»
Napavarren kiertoutumisia	112	»
Perineumin repeytyminen	56	»
Ankarampi verenvuoto	29	»
Partus præmaturus	15	»
Yhteensä	235	kertaa

Lapsenpäästölaitoksen Viipurissa ylläpiti vuonna 1912 edelleen Viipurin kaupunki, nauttien 4,000 markan suuruista valtioapua. Vuoden kuluessa hoidettiin laitoksessa 530 naista, joista 235 oli ensi- ja 295 myötäsynnyttäjää; edelliseltä vuodelta oli jääneitä 12. Terveenä uloskirjoitettiin 502 synnyttäjää, sairaana 9, kuolleena 7 ja päästämättömänä 1. Seuraavaan vuoteen jäi 11. Syntyneitten lasten luku oli 519, joista 25 kuoli ennen syntymistä sekä 12 synnytyksen kestäessä tahi heti sen jälkeen. Muista uloskirjoitettiin terveenä 464 sekä kuolleena 10. Seuraavaan vuoteen jäi 9. Kaksoisia syntyi 8 kertaa.

Tehdyt obstetriset operationit ovat olleet:

Pihtisynnytys	26	kertaa
Perforatio	1	»
Käännös jalalle	7	»
Credé	2	»
Istukan irroittaminen	2	»
Emäsuun laajentaminen	7	»
Yhteensä	45	kertaa

Synnytyksen kuluessa sattuneet komplikationit, epäsäännölliset asemat poisluettuna, olivat: eclampsia 7 kertaa, placenta prævia 1 kerran, esiinpudonnut napavarsi 2 kertaa sekä ennenaikojaan irtaantunut istukka 2 kertaa.

Lapsenpäästölaitoksen Käkisalmessa ylläpiti Käkisalmen kaupunki nauttien 3,000 markan valtion kannatusta kuten edellisenäkin vuonna. Vuoden kuluessa vastaanotettiin 46 naista, 22 ensi- ja 24 myötäsynnyttäjää, 1 oli edelliseltä vuodelta jäänyt. Synnyttäjistä uloskirjoitettiin 38 terveenä, 3 toipuvana, 2 sairaana ja 1 synnyttämättä, 3 jäi seuraavaan vuoteen. Syntyneistä lapsista kuoli 2 ennen synnytystä, 4 sen kestäessä ja 4 sen jälkeen; terveenä uloskirjoitettiin 36.

Lapsenpäästölaitos Kuopiossa oli lääketieteen lisensiaatti Eva Piispasen ylläpitämä ja nautti edelleen samansuuruista (4,500 markkaa) valtioapua kuin ennen. Laitoksessa hoidettiin 183 naista, joista 174 oli lapsensynnyttäjää. Näistä päästettiin laitoksesta 159 terveenä; 7 päästämättä, 2 kuolleena ja 6 jäi seuraavaan vuoteen. Syntyneitten lasten luku oli 170, joista 10 kuoli ennen ja 4 synnytyksen kestäessä tahi heti sen jälkeen, 156 uloskirjoitettiin terveenä.

Seuraavat operationit tehtiin vuoden kuluessa:

Pihtisynnytys	8	kertaa
Partus arte præmaturus	2	»
Episiotomia	1	»
Perforatio	1	»
Jälkeiset ulosotetut	1	»
Yhteensä	13	kertaa

Synnytyksen kestäessä sattuneita komplikationeja mainitaan: eclampsia 2 kertaa, placenta prævia 1 kerran, napavarsi esiintullut 3 kertaa, hydrocephalus 1 kerran, perätila 13 kertaa, yleisesti supist. lantio 1 kerran, heikot poltot 6 kertaa, kuollut sikiö 10 kertaa, jalkatila 3 kertaa verenvuoto 3 kertaa, nephritis gravid. 3 kertaa ja kaksoiset 3 kertaa.

Lapsenpäästölaitos Nikolainkaupungissa oli kuten ennenkin kaupungin oma. Valtioapua 3,000 markkaa vuodessa. Vuonna 1912 hoidettiin laitoksessa 190 synnyttäjää, joista 4 oli jääneitä edelliseltä vuodelta ja 186 — 79 ensi- ja 107 myötäsynnyttäjää — vastaanotettiin vuoden aikana. Terveenä uloskirjoitettiin 181, sairaana 2, kuolleena 2, päästämättömänä 2 ja vuoteen 1913 jäi 3.

Seuraavat operationit tehtiin vuoden kuluessa:

Pihtisynnytys	1	kertaa
Käännös	3	»
Man. extraktio	1	»
Yhteensä	5	kertaa

Syntyneistä lapsista oli 5 kuollut ennen syntymistä, 3 kuoli synnytyksen kestäessä tahi heti sen jälkeen, 177 lasta uloskirjoitettiin terveenä.

Lapsenpäästölaitos Oulussa on kaupungin oma ja nauttii 3,500 markan vuotuista valtioapua. Vuonna 1912 hoidettiin laitoksessa 156 synnyttäjää, joista 4 oli edelliseltä vuodelta jäänyt ja 152 vastaanotettiin vuoden kuluessa. 147 synnyttäjästä uloskirjoitettiin 141 terveenä, 2 sairaana, 2 kuolleena ja seuraavaan vuoteen jäi 2. 154 sikiöstä kuoli 6 ennen synnytystä, 8 synnytyksen kestäessä tai heti sen jälkeen. Terveenä uloskirjoitettiin 131 ja kuolleena 7 lasta, seuraavaan vuoteen jäi 2. Kaksoiset syntyi 3 kertaa.

Seuraavat operationit on tehty:

Pihtisynnytys	14	kertaa
Käännös	5	»
Craniotomia	2	»
Accouchement forcé	1	»
Expressio fœtus	1	»
Partus arte præmaturus	1	»
Pubeotomia (hebosteotomia)	1	»
Jälkeisten irroittaminen käsin	3	»
Yhteensä	28	kertaa

Jyväskylän lapsenpäästölaitoksen ylläpiti lääketieteen lisensiaatti G. Palander, joka nautti samaa valtioapua, eli 4,500 markkaa, kuin ennen. Hoidettujen synnyttäjien kokonaisluku oli 203, joista 3 oli jäänyt vuodelta 1911 ja 200 — 71 ensi- ja 129 myötäsynnyttäjää — vastaanotettiin vuoden kuluessa. Synnyttäneistä uloskirjoitettiin 201 terveenä ja vuoteen 1913 jäi 2. Sikiöistä oli 6 kuollut ennen syntymistä, 5 kuoli synnytyksen kestäessä tai heti sen jälkeen. Terveenä päästettiin laitoksesta 193 lasta. Kaksois-synnytys sattui 3 kertaa. Sitäpaitse hoidettiin 11 naista keskenmenon takia. Tilivuoden kuluessa tehtiin pihtisynnytys 13 kertaa, craniotomia 2 kertaa, Credé 1 kerran sekä jälkeisten poistaminen käsin 2 kertaa.

Synnytyslaitoksen Sortavalassa ylläpiti lääketieteen lisensiaatti G. J. Vinter nauttien 4,500 markan valtioapua samoilla ehdoilla kuin ennenkin. Vuoden kuluessa vastaanotettiin 105 synnyttäjää — 34 primiparæ ja 71 multiparæ. Näistä uloskirjoitettiin terveenä 98, kuolleena 1 ja päästämättömänä 2, seuraavaan vuoteen jäi 4.

Seuraavat operationit tehtiin vuoden kuluessa:

Pihtisynnytys	8	kertaa
Extractio jalkatilasta	1	»
Käännös	1	»
Basiotripsia	3	»
Partus arte præmaturus	5	»
Credé	21	»
Jälkeisten irroittaminen kädellä	7	»
Yhteensä	46	kertaa

Syntyneistä lapsista oli 12 kuollut ennen syntymistä, synnytyksen kestäessä tai heti sen jälkeen kuoli 3; eloon jääneistä lapsista uloskirjoitettiin kaikki terveenä. Kaksoiset syntyi 2 kertaa.

Heinolan lapsenpäästölaitoksen ylläpiti kätilö Iida Ammeenmäki, joka sen ylläpitämiseksi sai 3,000 markkaa valtioapua vuodessa. Laitoksessa hoidettiin vuoden kuluessa 67 synnyttäjää, sisäänkirjoitetuista oli 15 ensi- ja 52 myötäsynnyttäjää. Näistä uloskirjoitettiin 64 terveenä ja 3 päästämättömänä. Syntyneistä lapsista uloskirjoitettiin 60 terveenä, 4 kuoli synnytyksen kestäessä.

Pietarsaaren lapsenpäästölaitos, joka on lääketieteen lisensiaatti Elisabeth Backman'in oma ja nauttii 3,000 markan suuruista valtioapua, työskenteli vuonna 1911 12:lla vuoteella. Laitoksessa hoidettiin 184 synnyttäjää, joista 2 oli edelliseltä vuodelta ja 182 — 70 ensi- ja 112 myötäsynnyttäjää — vastaanotettiin vuonna 1912. Näistä uloskirjoitettiin 161 terveenä, 7 paranevana, 7 sairaana, 1 kuolleena, 3 päästämättömänä, 5 jäi seuraavaan vuoteen. Syntyneistä lapsista uloskirjoitettiin 165 terveenä ja 4 kuolleena, 3 kuoli ennen synnytystä ja 4 synnytyksen kestäessä. Vuoden kuluessa tehtiin 8 pihtisynnytystä, käännös ja extraktioni 3 kertaa, extraktioni alaosan asemassa 5 kertaa, extraktioni jalkatilassa 1 kerran, perforationi 1 kerran, Tarnier'in ecarteurilla 1 kerran, Champetier de Ribes'pallo 4 kertaa, suturatio 23 kertaa, Credé 2 kertaa ja jälkeisten irroittaminen kädellä 10 kertaa. Sitäpaitsi on erityisten kohtutautien takia sairaalassa hoidettu 56 naista, joista 14 uloskirjoitettiin terveenä, 41 parempina ja 1 hoitamattomana.

Kouvolan lapsenpäästölaitoksen omistaa lääketieteen lisensiaatti T. E. Waalivirta, joka sen ylläpitämiseksi nauttii 3,000 markkaa valtioapua. Hoidettujen luku oli 153 joista 52 ensi- ja 101 myötäsynnyttäjää. Synnyttäneistä uloskirjoitettiin 148 terveenä ja 1 sairaana, 4 jäi seuraavaan vuoteen. Äskensyntyneistä lapsista uloskirjoitettiin 138 terveenä, 3 kuoli ennen synnytystä ja 4 synnytyksen kestäessä. Pihtisynnytys tehtiin 3 kertaa ja käännös 3 kertaa.

Lahden lapsenpäästölaitoksen omistaa lääketieteen lisensiaatti G. A. v. Zweygberg. Valtioapu on 3,000 markkaa. Laitoksessa hoidettiin 237 synnyttäjää, joista 77 ensisynnyttäjää ja 151 myötäsynnyttäjää vuonna 1912 sisäänkirjoitettiin. Terveenä uloskirjoitettiin 219, paranevana 1, sairaana 1, kuolleena 1 ja päästämättömänä 6, seuraavaan vuoteen jäi 9. Syntyneistä lapsista uloskirjoitettiin 173 terveenä, 6 oli kuollut ennen synnytystä, 2 kuoli synnytyksen kestäessä. Vuoden kuluessa tehtiin seuraavat operationit: Pihtisynnytys 6 kertaa, extraktioni alaosa-asemassa 4 kertaa, versio Braxton Hicks 2 kertaa, expressio placentæ Credé 5 kertaa, versio interna 2 kertaa, extractio placentæ c. manu 1 kerran, episiotomia 2 kertaa, perineorraphia 8 kertaa, abrasio mucosæ uteri pro endometritide hæmorrhagic. 2 kertaa, evacuatio uteri pro abortu 32 kertaa.

Lapsenpäästölaitos Loviisassa, jonka omistaa »Fru Franziska Riegers Stiftelse» niminen yhdistys, nauttii 3,000 markan suuruista valtioapua. Laitoksessa hoidettiin 94 naista, joista 4 oli edelliseltä vuodelta jääneitä ja 90 — 29 ensi- ja

61 myötäsynnyttäjää — vastaanotettiin vuonna 1912 93 uloskirjoitettiin terveenä ja 1 jäi seuraavaan vuoteen. 96 sikiöstä kuoli 1 synnytyksen kestäessä, 1 sen jälkeen ja 4 ennen synnytystä. Terveenä uloskirjoitettiin 90 lasta.

Lapsenpäästölaitos Hangossa. Laitoksen omistaa kätilö Jenny Åberg, joka siitä kantaa 3,000 markkaa valtioapua. Laitoksessa hoidettiin 163 synnyttäjää, joista 2 oli edelliseltä vuodelta ja 161 vastaanotettiin vuonna 1912. Näistä uloskirjoitettiin 158 terveenä ja 1 kuolleena. 4 jäi seuraavaan vuoteen. Syntyneistä lapsista uloskirjoitettiin 162 terveenä, ja 3 kuoli ennen synnytystä.

Raumassa ylläpiti *lapsenpäästölaitosta* kätilö Mathilda Kokki, joka sitä varten nautti 1,500 markkaa vuotuista valtioapua. Laitoksessa hoidettiin kaikkiaan 122 synnyttäjää, joista 117 uloskirjoitettiin terveenä, 2 synnyttämättömänä ja 1 sairaana, 2 jäi seuraavaan vuoteen. Syntyneitten lasten luku oli 117, joista 6 kuoli ennen ja 6 synnytyksen kestäessä. Pihtisynnytys on tehty 7 kertaa, käännös 3 kertaa, jälkeiset käsin irroitettu 4 kertaa, sikiön pään rikkominen 1 kerran.

Lappeenrannan lapsenpäästölaitos oli kätilö Sigrid Vilhelmina Kirs'in oma ja kantaa hän 3,000 markkaa valtioapua vuodessa sen ylläpitämiseksi. Vuoden kuluessa hoidettiin siinä 51 naista, joista 43 uloskirjoitettiin terveenä, 1 kuolleena ja 7 päästämättömänä. Syntyneistä lapsista uloskirjoitettiin 40 terveenä, 2 kuoli ennen ja 1 synnytyksen kestäessä. Pihtisynnytys tehtiin 1 kerran, käsinveto ala-osa asennossa 2 kertaa, käännös ala-osaeteiseksi 1 kerran, Credé 2 kertaa ja istukan irroittaminen 2 kertaa.

Joensuun lapsenpäästölaitoksen omisti sairashuoneenlääkäri G. A. S. Sandström, joka sen ylläpitämistä varten saa 4,500 markkaa valtioapua vuodessa. Vuoden 1911 kuluessa hoidettiin laitoksessa kaikkiaan 172 naista, joista 164 uloskirjoitettiin terveenä, 1 kuolleena, 2 sairaana ja 5 jäi seuraavaan vuoteen. Syntyneistä lapsista oli 5 kuollut ennen syntymistä, 9 kuoli synnytyksen kestäessä tahi heti sen jälkeen. Terveenä päästettiin 150 ja kuolleena 5. Operatiivisia toimenpiteitä sattui 12 kertaa, nimittäin: pihtisynnytys 7 kertaa, craniotomia 4 kertaa ja käännös jalalle 1 kerran. Eclampsia tapahtui 2 kertaa.

Uudenkaarlebyyn lapsenpäästölaitoksen omisti kaupunginlääkäri G. Ahlström, joka laitosta varten nautti 3,000 markan vuotuista valtioapua. Laitoksessa hoidettiin 62 naista, joista 61 uloskirjoitettiin terveenä ja 1 jäi seuraavaan vuoteen. Syntyneistä lapsista uloskirjoitettiin terveenä 47 ja 2 kuolleena. Vuoden kuluessa tehtiin pihtisynnytys 3 kertaa, curettage 5 kertaa, ulosotto ala-osatilassa 1 kerran ja emän leikkaus 1 kerran.

Haminan lapsenpäästölaitoksen omisti kätilö Anna Saastamoinen, joka sen ylläpitämistä varten nautti 3,000 markkaa valtioapua vuodessa. Laitoksessa hoidettiin 68 synnyttäjää, joista 21 oli ensi- ja 47 myötäsynnyttäjää. Synty-

neistä lapsista oli 5 kuollut ennen synnytyksen, 63 uloskirjoitettiin terveenä ja 2 kuolleena.

Mikkelin lapsenpäästölaitoksen omisti lääket. lic. W. Timgren, joka nauttii 4,500 markan vuotuista valtioapua laitoksen ylläpitämistä varten. Laitoksessa hoidettiin 183 synnyttäjää, joista 166 uloskirjoitettiin terveenä, 2 paranevana, 9 päästämättömänä, 2 kuolleena ja 4 jäi seuraavaan vuoteen. Syntyneistä lapsista uloskirjoitettiin 147 terveenä, ja 9 kuolleena. Ennen synnytyksen kuoli 2 ja 1 synnytyksen kestäessä. Vuoden kuluessa tehtiin 9 pihtisynnytystä, manualiapu aliosa asemassa 3 kertaa, käännös 7 kertaa, craniotomi 1 kerran, Credé 4 kertaa, Bossin dilatatori 2 kertaa, accouchement Force 1 kerran ja jälkeisten irroittaminen kädellä 3 kertaa. Synnytys tilaisuuksissa sattui seuraavat komplikationit: ahdas lantio 4 kertaa, eclampsia 1 kerran, napavarren kiertoutumisia 11 kertaa, esille pudonnut napavarsi 3 kertaa, partus præmaturus 3 kertaa, placenta praevia 1 kerran, uraemia 1 kerran, ankarampi verenvuoto 3 kertaa, ruptura fornicis port vaginae 1 kerran sekä rigidit emäsuussa 1 kerran.

Terijoen lapsenpäästölaitoksen omisti kätilö A. Pelkonen, joka laitosta varten nauttii 3,000 markan suuruisen valtioavun vuodessa. Laitoksessa hoidettiin 45 synnyttäjää, joista oli 3 jäljellä vuodelta 1911 ja 42 sisäänotettiin vuoden kuluessa. Sisäänotetuista oli 19 ensi- ja 23 myötäsynnyttäjää. 43 uloskirjoitettiin terveenä, 1 sairaana ja 1 jäi seuraavaan vuoteen. Syntyneistä lapsista oli 2 kuollut ennen synnytyksen ja 3 synnytyksen kestäessä tai heti sen jälkeen. 32 lasta päästettiin terveenä laitoksesta. Pihtisynnytys tehtiin 2 kertaa, sikiön pään rikkominen yhden kerran.

Lapsenpäästölaitoksen Imatralla omisti lääketieteen lisensiaatti Henrik Piponius, joka sen ylläpitämiseksi nauttii 4,500 markan suuruista valtioapua. Laitoksessa hoidettiin 138 naista joista 111 oli synnyttäjää. Synnyttäjistä uloskirjoitettiin 109 terveenä ja 2 paranevana. Syntyneistä lapsista oli 5 kuollut jo ennen synnytyksen, 4 kuoli sen kestäessä tai heti sen jälkeen. Laitoksessa toimitetut operationit tai muut sattuneet komplikationit olivat seuraavat: pihtisynnytys 6 kertaa, credé 1 kerran, istukan ulosottaminen käsin 3 kertaa, eclampsia 1 kerran, perforatio 2 kertaa, emän levittäminen (Tarnierin ecarteurilla) 1 kerran ja emän tyhjentäminen abortissa 14 kertaa.

Lapsenpäästölaitos Kotkassa, ylläpitää Kotkan kaupunki, nauttien 3,000 markan suuruisen valtioavun vuodessa. Laitoksessa hoidettiin vuonna 1912 kaikkiaan 290 synnyttäjää joista 275 uloskirjoitettiin terveenä, 3 sairaana, 6 päästämättömänä ja 6 jäi seuraavaan vuoteen. Vuoden kuluessa on laitoksessa syntynyt 268 elävää lasta. Sitäpaitse oli 12 kuollut ennen synnytyksen, 7 kuoli synnytyksen kestäessä tai heti sen jälkeen. Kaksoissynnytyksiä tapahtui 4 kertaa. Seuraavat obstetriset operationit tehtiin: pihtisynnytys 10 kertaa, craniotomia 1 kerran, käännös 4 kertaa, cervixin laajentaminen Bossin dilata-

torilla 4 kertaa ja istukan käsin irroittaminen 4 kertaa. Synnytystilaisuuksissa sattui seuraavat komplikationit: keskenmeno 2 kertaa, ennenaikainen synnytys 10 kertaa, ahdas lantio 4 kertaa, napavarsi sikiön kaulan ympäri 9 kertaa ja eclampsia 5 kertaa.

Savonlinnan lapsenpäästölaitoksen omisti vuonna 1912 kaupunginlääkäri O. Tavaststjerna joka sen ylläpitämisestä nauttii 3,000 markkaa valtioapua. Laitoksessa on vuoden kuluessa hoidettu kaikkiaan 149 vaimoa, joista 145 oli sisäänotettuja. Näistä uloskirjoitettiin 135 terveenä, 2 kuolleena, 10 päästämättä ja 2 jäi seuraavaan vuoteen. Syntyneistä lapsista oli 2 kuollut ennen synnytystä, 6 kuoli synnytyksen kestäessä tai heti sen jälkeen ja 134 uloskirjoitettiin terveenä. Seuraavat obstetriset operationit tehtiin laitoksessa: pihtisynnytys 17 kertaa, sectio caesarea 1 kerran, käsin vetäminen alaosan asemassa 7 kertaa, craniotomia 4 kertaa, decapitatio 1 kerran, tamponatio uteri 1 kerran, currettage 1 kerran ja istukan irroittaminen 4 kertaa. Synnytystilaisuuksissa sattuivat seuraavat komplikationit: ahdas lantio 2 kertaa, poikkitila 1 kerran, eclampsia 2 kertaa, hydramnion 2 kertaa, placenta praevia 1 kerran ja ankarampi verenvuoto 1 kerran.

Lapsenpäästölaitoksen Kemijärvellä omisti kätilöt Laura Forss ja Mathilda Salminen nauttien 2,000 markan suuruisen valtioavun. Laitoksessa hoidettiin 28 synnyttäjää, joista 8 oli ensi- ja 20 myötäsynnyttäjää. Kaikki 28 naista uloskirjoitettiin terveenä. Syntyneet lapset uloskirjoitettiin kaikki terveenä.

Uudenkaupungin lapsenpäästölaitoksen omisti kätilö A. Vestlin nauttien 2,000 markan suuruisen valtioavun. Laitoksessa hoidettiin 42 synnyttäjää joista 38 uloskirjoitettiin terveenä, 1 paranevana ja 1 sairaana, seuraavaan vuoteen jäi 2. Syntyneistä lapsista oli 2 kuolleita ennen synnytyksen, 2 kuoli synnytyksen kestäessä tai heti sen jälkeen ja 36 uloskirjoitettiin terveenä.

Lapsenpäästölaitoksen Salossa omisti lääketieteen lisensiaatti P. A. Koskenhovi, joka sen ylläpitämiseksi nauttii 3,000 markan suuruista valtioapua. Laitoksessa hoidettiin vuoden kuluessa 59 synnyttäjää, joista 56 uloskirjoitettiin terveenä, 2 päästämättömänä ja 1 jäi seuraavaan vuoteen. Syntyneistä lapsista kuoli 2 synnytyksen kestäessä tai heti sen jälkeen ja 56 uloskirjoitettiin terveenä. Kaksoissynnytyksiä tapahtui 2 kertaa. Pihtisynnytys tehtiin 5 kertaa, evacuatio uteri 1 kerran, currettage 7 kertaa ja placenta poistettiin Credén otteella 3 kertaa.

Porin yleisen sairashuoneen lapsenpäästöosastolla sekä muissa yksinomaan valtion ylläpitämissä lapsenpäästölaitoksissa (Hämeenlinna, Nurmes, Kajaani, Tornio ja Rovaniemi) hoidettiin vuonna 1912 yhteensä 445 naista, joista 7 oli jääneitä edelliseltä vuodelta. Näistä uloskirjoitettiin 438; 418 terveenä, 6 toipuvana, 1 sairaana, 2 kuolleena ja 11 synnyttämättä; seuraavaan vuoteen jäi 7. Vuoden kuluessa vastaanotetuista oli 158 ensi- ja 280 myötäsynnyttäjää. Elävänä syntyneistä lapsista uloskirjoitettiin 412 terveenä ja 5 kuolleena. 9 lasta oli

kuollut ennen syntymistä ja 16 kuoli joko synnytyksen kestäessä tahi heti sen jälkeen. Kaksoisia syntyi 3 kertaa.

Laitoksissa tehdyt operationit olivat:

Pihtisynnytys	13	kertaa
Craniotomia	2	»
Käännös	2	»
» ja ulosveto	1	»
Paloittaminen	1	»
Ulosveto	2	»
Käsin vetäminen ala-osa asemassa	1	»
Pään irroittaminen vartalosta	1	»
Istukan irroittaminen	6	»
» ulospusertaminen	1	»
Välilihan repeämän ompelu	4	»
Yhteensä	34	kertaa

Mielisairashoitolaitokset.

Lapinlahden keskuslaitos.

Lääkintöhallituksen siitä tekemän esityksen johdosta myönsi K. Senaatti 11 p. kesäkuuta Lapinlahden keskuslaitokselle 3,500 markan määrärahan ajanmukaisen mikroskoopin, sähkökoneen, tarpeellisten koneiden silmä- ja korvatutkimuksia varten sekä lämpökaapin hankkimiseksi. Samalla antoi Senaatti Yleisten rakennusten Ylihallituksen tehtäväksi yksissä neuvoin Lääkintöhallituksen ja keskuslaitoksen ylilääkärin kanssa laatia piirustukset ja kustannusarvion sopivalle paikalle laitoksen alueelle rakennettavaan uutisrakennukseen, sisältävä tarpeellisia huoneita poliklinikkaa varten, suuremman lukusalin, osaston 20 sijalla n. k. rajutapauksia varten, laitoksen taloudenhoitajan asunnon, vahtimestarin asunnon sekä konttorihuoneen. Rakennus, joka on ajateltu sijoitettavaksi laitoksen suuren sisäänkulkutien eteläpuolelle 35 metriä päärakennuksen kaakkois-sivustasta, on ehdotettu rakennettavaksi kivestä kahdessa kerroksessa kellarin ja vinttihuoneiden kanssa sekä katettavaksi levykatolla. Kellari tulisi sisältämään huoneet lämpökoneita varten, varastohuoneet sekä auditorium'in päällysvaatehuoneen. Ensimmäisessä kerroksessa on poliklinikka odotushuoneineen 30 henkeä varten, kaksi tarkastushuonetta, kaksi hoitohuonetta, kuulimo 70:lle kuulijalle, ruuanvalmistushuone ja klosetteja sekä sitä paitsi 10:llä sängyllä varustettu osasto rajutapauksia varten, siihen kuuluvine kyökkineen, kylpyhuoneineen ja klosetteineen. Toinen kerros sisältää taloudenhoitajan huoneuston sekä konttorihuoneen, huoneet vahtimestarille ja hoitajattarille sekä 20 sijaa käsittävän osaston rajutapauksia varten. Vinnille on sisustettu erityisiä huoneita palvelijakunnalle. — Rakennus lämmitetään lämpövedellä sekä venttileerataan paikallisesti, lukuunottamatta suurempia saleja, joiden ilmanvaihto-ilma lämmitetään kellarissa. Huoneisiin asetetaan tarpeelliset vesi- ja viemärijohdot sekä laitteet pitkitettyjä kylpyjä varten. Huoneet valaistaan sähkövalolla. — Rakennus on laskettu maksavan 300,000 markkaa.

Syyskuun 10 päivänä päätti Senaatti Yleisten rakennusten Ylihallituksen käytettäväksi asettaa 4,000 markan suuruisen määrärahan vesiklosettien teettämistä varten ylilääkärin, alilääkärin ja taloudenhoitajan huoneustoihin kuin myöskin kylpyhuoneen teettämistä varten ylilääkärille.

Laitoksessa hoidettiin vuoden kuluessa 189 potilasta. Sairashoitopäivien yhteenlaskettu luku oli 48,850. Hoitokustannukset päivää ja potilasta kohti nousivat 3.73 markkaan.

Niuvanniemen keskuslaitos.

Tammikuun 17 päivänä nimitettiin lääketieteen lisensiaatti Vaka Aatos Arvo Vihtori Lehtonen laitoksen ensimmäiseksi alilääkäriksi.

Laitoksessa hoidettiin vuoden kuluessa 434 potilasta. Sairashoitopäivien yhteenlaskettu luku oli 121,381. Hoitokustannukset päivää ja potilasta kohti nousivat 2.34 markkaan.

Pitkäniemen keskuslaitos.

Lääkintöhallituksen joulukuun 12 päivänä 1911 tekemästä esityksestä myönsi K. Senaatti huhtikuun 12 päivänä Yleisten rakennusten Ylihallituksen käytettäväksi 7,967 markkaa erinäisten muutostöiden teettämiseen paviljongeissa III, IV ja V tarkoituksessa saada tilaa useammalle potilaalle.

Yleisten rakennusten Ylihallituksen esityksestä toukokuun 31 päivältä 1911 myönsi Senaatti huhtikuun 12 päivänä 1912 9,240 markkaa akkummulaattorilaitoksen teettämiseksi laitoksen yövalaistusta varten. Tällaista laitosta ei kuitenkaan rakennettu sillä Nokian Osakeyhtiö oli sillä välin Ylihallituksen koneinsinööri R. von Nandelstadh'ille ilmoittanut olevansa valmis laitokselle luovuttamaan sähkövirtaa valaistukseen 6,400 markan vuotuista korvausta vastaan mikä teki noin 6 penniä kilowatilta. Ylihallitus katsoi sen vuoksi akkummulaattorilaitoksen tarpeettomaksi ja piti suotavana että myönnetty määräraha käytettäisiin muihin välttämättömimpiin tarkoituksiin sekä että laitoksen sähkökeskusta kokonaan hävitettäisiin. Tässä tarkoituksessa kääntyi Ylihallitus Senaatin puoleen ehdottaen että valtio tekisi sopimuksen Nokian Osakeyhtiön kanssa sähkövirrasta 6,400 markan vuotuista korvausta vastaan, kuitenkin sillä ehdolla että virta transformeerataan 120 voltin jännitykselle, jotta sähkövirtaa voitaisiin käyttää laitoksella löytyvien moottorien käyttämiseen sekä että akkummulaattorilaitosta varten myönnetty 9,240 markan määräraha kuin myöskin ne varat, jotka saataisiin laitoksella tämän kautta tarpeettomiksi käyneiden koneiden myymisestä, saataisiin mikäli ne riittävät käyttää laitoksén lämmitysjohdon uusimiseen koneinsinööri v. Nandelstadh'in laatimien piirustuksien mukaan. Nokian Osakeyhtiö oli näet ilmoittanut olevansa valmis transformeeraamaan virran noin 190 voltin 3 fas. niin että voitaisiin saada noin 190 voltin valaistusjännitys. Koneinsinöörin laskelmien mukaan tulisi lämmitysjohdon korjaaminen maksamaan 13,000 markkaa, joka summa voitaisiin saada vanhojen koneiden myymisestä ynnä yllämainitusta 9,240 markan määrärahasta. Tähän esitykseen suostui Senaatti 8 päivänä marraskuuta ja käski Ylihallituksen tekemään ylläkerrottuun suuntaan sopimuksen Nokian Osakeyhtiön kanssa.

Marraskuun 29 päivälle päivätyssä kirjeessa ilmoitti Siviilitoimituskunta että Senaatti oli määrännyt keskuslaitokseen 1 päivästä tammikuuta 1913 otettavaksi entisten lisäksi 2 hoitajaa, yksi hoitajatar ja yksi pesijätär, jotka paitsi vapaata ruokaa, asuntoa, lämpöä, valoa ja pesua saavat, hoitajat 500 markkaa kumpanenkin, hoitajatar 400 markkaa ja pesijätär 240 markkaa palkkaa vuodessa jonka johdosta T. P. L. III luvun 21 momentin kahdelle keskuslai-

toksen henkilökunnan ruokaa varten merkitty määräraha on korotettava 1,460 markalla sekä että laitoksen menosääntöön kaluston kunnossapitoa varten otettu määräraha on korotettava 38,700 markkaan.

Laitoksessa hoidettiin vuoden kuluessa 642 potilasta. Sairashoitopäivien yhteenlaskettu luku oli 194,820. Hoitokustannukset päivää ja potilasta kohti nousivat 2.53 markkaan.

Käkisalmen turvalaitos.

Elokuun 9 päivälle päivätyssä kirjeessä ilmoitti Siviilitoimituskunta että turvalaitoksen saarnaajan palkkio on korotettu 600 markkaan.

Laitoksessa hoidettiin vuoden kuluessa 188 potilasta. Sairashoitopäivien yhteenlaskettu luku oli 61,924. Hoitokustannukset päivää ja potilasta kohti nousivat 1.93 markkaan.

Seilin turvalaitos.

Laitoksessa hoidettiin vuoden kuluessa 53 potilasta. Sairashoitopäivien yhteenlaskettu luku oli 18,484. Hoitokustannukset päivää ja potilasta kohti nousivat 1.95 markkaan.

Sairasvuoteitten yhteinen luku kaikissa mielisairaslaitoksissa oli vuoden 1912 lopussa 1,390. Vuoden kuluessa hoidettiin kaikkiaan 1,982 henkilöä, nimittäin 1,080 eli 54.5 % miehiä ja 902 eli 45.5 % naisia. Näistä oli vuodelta 1911 jääneitä 747 miestä ja 649 naista eli yhteensä 1,396 sairasta, se on 70.4 % kaikista hoidetuista.

Hoidokkaista uloskirjoitettiin 335 miestä 235 naista eli yhteensä 570 henkilöä, tehden 28.8 % kaikista hoidetuista. Laitoksiin jäi vuodeksi 1913 745 miestä ja 667 naista, yhteensä 1,412 henkilöä eli 71.2 % kaikista hoidokkaista. Taulu 10. Tässä tulee huomauttaa että taulu 10 osoittaa vastaanotetut ja uloskirjoitetut jokaisessa laitoksessa erikseen, jonka takia ei ole voitu välttää että hoidokas, joka yhdestä laitoksesta on uloskirjoitettu ja vastaanotettu toiseen laitokseen, on merkitty kahdesti, kuin myöskin että henkilö, joka useamman kerran on uloskirjoitettu ja jälleen takaisin otettu, joka kerta on saanut uuden päiväkirjanumeron ja tämän mukaisesti otettu tähän ja seuraaviin tauluihin.

Sisäänotettujen ja hoidettujen suhde toisiinsa eli vaihdon suuruus eri mielisairaslaitoksissa on ollut: Lapinlahden keskuslaitoksessa 29.1 %, Niuvanniemen keskuslaitoksessa 21.7 %, Pitkäniemen keskuslaitoksessa 18.2 %, Käkisalmen turvalaitoksessa 9.6 %, Seilin turvalaitoksessa 4.5 % sekä vastaanottolaitoksissa 64.7 %. Eri vastaanottolaitoksissa on suhde ollut: Turussa 61.5 %, Viipurissa 71.6 %, Mustasaaressa, 66.2 %, Oulussa 39.4 % ja Mikkelissä 66.7 %.

Eri sairaudenmuodoista Lapinlahden, Niuvanniemen ja Pitkäniemen keskuslaitoksiin, turvalaitoksiin ja vastaanottolaitoksiin vuoden aikana vastaanotetuissa sattui:

Psychosis ex intoxicatione ..	20,	19	mies-	ja	1	naishenkilöllä	=	3.4 %
Melancholia	18,	7	»	»	11	»	=	3.1 »
Amentia	7,	2	»	»	5	»	=	1.2 »
Mania	169,	87	»	»	82	»	=	28.9 »
Paranoia	29,	19	»	»	10	»	=	4.9 »
Dementia	273,	147	»	»	126	»	=	46.6 »
Encephalopathia luetica ...	2,	1	»	»	1	»	=	0.3 »
Dementia paralytica	16,	15	»	»	1	»	=	2.7 »
Psychosis postapoplectica ..	1,	—	»	»	1	»	=	0.2 »
Insania epileptica	8,	7	»	»	1	»	=	1.4 »
Degeneratio psychopatica ...	9,	6	»	»	3	»	=	1.5 »
Insania hysterica et neurasthenica	16,	7	»	»	9	»	=	2.7 »
Imbecillitas, Idiotia	14,	13	»	»	1	»	=	2.4 »
Debilitas	4,	3	»	»	1	»	=	0.7 »

Yksinkertainen mielisairaus, *Insania simplex*, vaivasi 516 hoidokasta, 281 miestä ja 235 naista, se on 88.1 % kaikista sisäänkirjoitetuista. Taulu 11.

Vuoden kuluessa vastaanotettujen *ikä* käy selville taulusta 12. Tästä näkyy että ikäluokka 21—30 v. omisti suurimman luvun 218, joka tekee 37.2 %. Ikäluokka 31—40 v. seuraa lähinnä 160 potilaalla eli 27.3 %. Ikäluokkaan 41—50 v. kuului 71 henkilöä, eli 12.1 %, ikäluokkaan yli 50 vuotta 77 eli 13.2 % sekä ikäluokkaan alle 21 vuotta 60 eli 10.2 %.

Siitä ajasta, minkä sairaus on kestänyt ennen sisäänkirjoittamista tehdään Lapinlahden, Niuvanniemen ja Pitkäniemen keskuslaitoksista sekä Käkisalmen turvalaitoksesta selkoa 282 potilaan suhteen. Näistä oli sairaus 19:lla eli 6.7 % alkanut 3 kuukauden sisään ennen vastaanottoa, 97:llä eli 34.4 % oli se kestänyt 3—12 kuukautta, 73:lla eli 25.9 %, 1—2 vuotta, 13:lla eli 4.6 %, 2—3 vuotta, 14:lla eli 5.0 %, 3—4 vuotta 6:lla eli 2.1 %, 4—5 vuotta sekä 60:llä eli 21.3 % enemmän kuin 5 vuotta.

280:ssä tapauksessa on saatu selville onko mielisairautta ilmestynyt ennen sitä kohtausta, jonka takia sairas on laitokseen otettu. Tulos on että 233:lla eli 83.2 % edelläkäypää kohtausta ei ole ollut, että 26:lla eli 9.3 %, yksi, 9:llä eli 3.2 % kaksi, 3:lla eli 1.1 % kolme sekä 9:llä eli 3.2 % neljä tahi useampi kohtaus on sattunut. Likempi selvitys saadaan seuraavasta yhteenvedosta:

Taulu osottava Lapinlahden, Niuvanniemen ja Pitkäniemen keskuslaitoksiin sekä Käkisalmen turvalaitokseen vuonna 1912 vastaanotettujen hoidokkaitten lukumäärän, sairauden kestävyyden ennen vastaanottamista sekä edellä käypien kohtauksien luvun.

Öfversigt öfver i Lappviks, Fagernäs och Pitkäniemi centralanstalter samt Kexholms asyl år 1912 intagna sjuka jämte uppgift å sjukdomens bestånd före intagningen och antal förutgångna anfall.

Relevé des malades entrés en 1912 dans les Hospices centraux d'aliénés de Lappvik, Fagernäs et Pitkäniemi ainsi qu'à l'asile de Kexholm Durée de la maladie avant l'admission, et nombre des attaques antérieures.

Tauti. Sjukdom. *Maladie.*	Sairauden kestävyys ennen vastaanottamista. Sjukdomens bestånd före intagningen. *Durée de la maladie avant l'admission.*																		Edelläkäypien kohtauksien luku. Antalet förutgångna anfall. *Nombre d'attaqués antérieures.*																	
	Alle 3 kuukautta. Under 3 månader. *3 mois et au-dessous.*		3—12 kuukautta. 3—12 månader. *3—12 mois.*		1—2 vuotta. 1—2 år. *1—2 ans.*		2—3 vuotta. 2—3 år. *2—3 ans*		3—4 vuotta. 3—4 år. *3—4 ans.*		4—5 vuotta. 4—5 år. *4—5 ans.*		Yli 5 vuotta. Öfver 5 år. *5 ans et au-dessus.*		Tuntematon. Okänd. *Inconnu.*		Yhteensä. Summa. *Total.*		Ei mitään. Inget. *0.*		Yksi. Ett. *Une.*		Kaksi. Två. *Deux.*		Kolme. Tre. *Trois.*		Neljä tai useita. Fyra eller flera. *Quatre et au-dessus.*		Tuntematon. Okändt. *Inconnu.*		Yhteensä. Summa. *Total.*	
	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.
Insania simplex	7	9	46	43	35	34	8	3	6	6	2	3	24	13	2	—	130	111	97	93	14	12	6	3	3	—	6	3	4	—	130	111				
Encephalopath. luetic.	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1				
Dementia paralytica .	—	—	5	—	1	—	1	—	1	—	1	—	1	—	—	—	10	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	—				
Psychosis postapoplectia	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1				
Insania epileptica....	1	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	5	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—				
Insania hyster. et neurasth.....	—	1	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	2	—	—	2	4	2	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	4				
Degener. psychopathica, Imbecillitas, Idiotia, Debilitas ..	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	5	—	—	14	5	14	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	5				
Yht. — S:ma — *Total*	8	11	53	44	38	35	10	3	8	6	3	3	40	20	2	—	162	122	129	104	14	12	6	3	3	—	6	3	4	—	162	122				

Ikä, jolloin mielisairaus ensi kerran kohtasi Lapinlahden, Niuvanniemen ja Pitkäniemen keskuslaitoksiin sekä Käkisalmen turvalaitokseen vuonna 1912 otetuita hoidokkaita, näkyy seuraavasta taulusta:

Taulu osottava ijän, jolloin mielisairaus ensi kerran kohtasi Lapinlahden, Niuvanniemen ja Pitkäniemen keskuslaitoksiin sekä Käkisalmen turvalaitokseen vuonna 1912 vastaanotetuita hoidokkaita.
Öfversigt öfver åldern då sinnessjukdom första gången uppträdde hos de år 1912 i Lappviks, Fagernäs och Pitkäniemi centralanstalter samt Kexholms asyl intagna.
Tableau indiquant les malades entrés en 1912 dans les Hospices centraux d'aliénés de Lappvik, Fagernäs et Pitkäniemi ainsi qu'a l'asile de Kexholm, l'âge qu'avaient ces malades lors du début de la maladie.

Tauti. Sjukdom. *Maladie.*	Alle 11 vuotta. Under 11 år. *11 ans et au-dessous.*		11—15 vuotta. 11—15 år. *11—15 ans.*		16—20 vuotta. 16—20 år. *16—20 ans.*		21—25 vuotta. 21—25 år. *21—25 ans.*		26—30 vuotta. 26—30 år. *26—30 ans.*		31—35 vuotta. 31—35 år. *31—35 ans.*		36—40 vuotta. 36—40 år. *36—40 ans.*		41—45 vuotta. 41—45 år. *41—45 ans.*		46—50 vuotta. 46—50 år. *46—50 ans.*		51—60 vuotta. 51—60 år. *51—60 ans.*		61—70 vuotta. 61—70 år. *61—70 ans.*		Tuntematon. Okänd. *Inconnu.*		Yhteensä. Summa. *Total.*		Yhteensä. Summa. *Total.*
	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.		
Insania simplex	—	—	2	1	22	17	34	21	25	16	15	18	14	12	5	8	3	8	5	9	2	1	3	—	130	111	241
Encephalopathia luetica	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2
Dementia paralytica	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	3	—	3	—	1	—	1	—	—	—	—	—	10	—	10
Psychosis postapoplectia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1
Insania epileptica	2	—	—	—	—	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	5
Insania hyster. et neurasth.	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	1	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	4	6
Degener. psychopathica, Imbecillitas, Idiotia, Debilitas	14	4	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	5	19
Yhteensä — Summa — *Total*	16	4	2	1	22	19	36	21	27	17	19	18	17	15	8	8	4	8	6	10	2	1	3	—	162	122	284

Edellisestä taulusta käy selville että 281 tapauksessa, josta tietoja ijän suhteen on saatu, 20 eli 7.1 % oli ikäluokassa alle 11 vuotta, 3 eli 1.1 % oli ikäluokassa 11—15 vuotta, 41 eli 14.6 % ikäluokassa 16—20 v., 57 eli 20.3 % ikäluokassa 21—25 v., 44 eli 15.7 % ikäluokassa 26—30 v., 37 eli 13.2 % ikäluokassa 31—35 v., 32 eli 11.4 % ikäluokassa 36—40 v., 16 eli 5.7 % ikäluokassa 41—45 v., 12 eli 4.2 % ikäluokassa 46—50 v., 16 eli 5.6 % ikäluokassa 51—60 v., sekä 3 eli 1.1 % oli yli 60 vuotta.

Mitä Lapinlahden, Niuvanniemen ja Pitkäniemen keskuslaitoksiin sekä Käkisalmen turvalaitokseen v. 1912 vastaanotettujen siviilisäätyyn tulee, näkyy seuraavasta taulusta että 283:sta vastaanotetusta 101 miestä ja 61 naista eli yhteensä 162 henkilöä, tehden 57.2 % kaikista, oli naimattomia, että 56 miestä ja 56 naista eli yhteensä 112 henkilöä, tehden 39.6 % kaikista, oli naineita, sekä että 4 miestä ja 5 naista, yhteensä 9 henkilöä, tehden 3.2 % kaikista, oli leskiä.

Lapinlahden, Niuvanniemen ja Pitkäniemen keskuslaitoksiin sekä Käkisalmen turvalaitokseen vuonna 1912 vastaanotettujen hoidokkaitten siviilisääty.

De i Lappviks, Fagernäs och Pitkäniemi centralanstalter samt Kexholms asyl år 1912 intagnas civilstånd.

Etat civil des malades entrés dans les asiles centraux d'aliénés de Lappvik, Fagernäs et Pitkäniemi et à l'asile de Kexholm en 1912.

Tauti. Sjukdom. *Maladie*	Naimattomia. Ogifta. *Célibataires.*		Naimeita. Gifta. *Mariés.*		Leskiä. Enkor. Enklingar. *Veuves.*		Tuntematon. Obekant. *Inconnu.*		Yhteensä. Summa. *Total.*		Yhteensä. Summa. *Total.*
	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	
Insania simplex	84	56	42	51	3	4	1	—	130	111	241
Encephalopathia luetica	1	1	—	—	—	—	—	—	1	1	2
Dementia paralytica	2	—	7	—	1	—	—	—	10	—	10
Psychosis postapoplectia	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1
Insania epileptica	3	—	2	—	—	—	—	—	5	—	5
Insania hyster. et neurasth.	—	1	2	3	—	—	—	—	2	4	6
Degener. psychopathica, Imbecillitas, Idiotia, Debilitas	11	3	3	2	—	—	—	—	14	5	19
Yhteensä — Summa — *Total*	101	61	56	56	4	5	1	—	162	122	284

Kuten seuraavasta taulusta käy selville, on Lapinlahden, Niuvanniemen ja Pitkäniemen keskuslaitoksiin sekä Käkisalmen turvalaitokseen, vuonna 1912 vastaanotettujen hoidokkaitten suvussa mielisairautta tavattu 157 tapauksessa tehden 55.3 % kaikista sisäänotetuista.

Taulu osottava mielisairauden esiintymistä Lapinlahden, Niuvanniemen ja Pitkäniemen keskuslaitoksiin sekä Käkisalmen turvalaitokseen vuonna 1912 vastaanotettujen hoidokkaitten suvussa.

Öfversigt öfver förekomsten af sinnessjukdom inom de i Lappviks, Fagernäs och Pitkäniemi centralanstalter samt Kexholms asyl år 1912 intagnes slägt.

Apercu de l'apparition de maladies mentales dans les familles des aliénés entrés dans les asiles centraux de Lappvik, Fagernäs et Pitkäniemi et à l'asile de Kexholm en 1912.

Tauti. Sjukdom. *Maladie.*	Mielisairautta — Sinnessjukdom hos — *Maladies mentales chez*																Yhteensä. Summa. *Total.*	
	isässä. fader. *le père.*		äidissä. moder. *la mère.*		*le père ainsi que la mère.* sekä isässä että äidissä. såväl hos fadern som moder.		*les parents ou frères et soeurs du père.* isän vanhemmissa, veljissä tai sisarissa. faderns föräldrar eller syskon.		*les parents ou frères et soeurs de la mère.* äidin vanhemmissa veljissä tai sisarissa. moderns föräldrar eller syskon.		*les parents ou frères et soeurs des deux parents.* sekä isän että äidin vanhemmissa, veljissä tai sisarissa. båda föräldrarnas föräldrar eller syskon.		*frères et soeurs.* sisaruksissa. syskon.		*cousins.* serkuksissa. kusiner.			
	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.
Insania simplex.....	12	11	13	8	—	1	13	8	20	9	—	2	13	9	8	4	79	52
Encephalopathia luetic.	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Dementia paralytica..	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—	—	—	5	—
Insania epileptica	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	3	—
Psychosis postapoplectia.....	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Insania hyster. et neurasth.	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2
Degener. psychopathica, Imbecillitas, Idiotia, Debilitas ..	2	1	2	—	—	—	—	—	3	—	1	—	1	—	1	1	10	2
Yht. — S:ma — *Total*	17	13	16	11	—	1	15	8	25	9	1	2	16	9	9	5	99	58

Otaksuttavat syyt mielisairauteen vuonna 1912 Lapinlahden, Niuvanniemen ja Pitkäniemen keskuslaitoksiin sekä Käkisalmen turvalaitokseen vastaanotetuissa hoidokkaissa selviävät seuraavasta yhteensovittelusta.

Taulu osottava otaksuttavat syyt mielisairauteen Lapinlahden, Niuvanniemen ja Pitkäniemen keskuslaitoksiin sekä Käkisalmen turvalaitokseen vuonna 1912 vastaanotetuissa hoidokkaissa.

Öfversigt öfver antagliga orsaker till sinnessjukdomens uppkomst hos de i Lappviks, Fagernäs och Pitkäniemi centralanstalter samt Kexholms asyl år 1912 intagna.

Aperçu des causes probables de l'aliénation mentale chez les malades entrés dans les asiles centraux de Lappvik, Fagernäs et Pitkäniemi et á l'asile de Kexholm en 1912.

Otaksuttavat syyt. Antagliga orsaker. *Causes probables.*	Tauti. — Sjukdom. — *Maladie.*														Yhteensä. Summa. *Total.*		
	Insania simplex.		Encephalop. luetica.		Dementia paralytica.		Psychosis postapoplec.		Insania epileptica		Insania hyster. et neurasthen.		Debilitas. Idiotia. Imbecillitas, Psychopat.,	Degeneratio			
	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	Y:sä.
Suru — Sorg	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2
Taloudelliset huolet ja suru — Ekonom. bekymmer o. sorg	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	3
Taloudelliset huolet ja rakkaudenvaivat — Ekonomiska bekymmer. o. kärleksgriller	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Liikarasitus — Öfveransträngning	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Apoplektinen kohtaus — Apoplektiskt anfall	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Lapsivuode ja sen seuraukset — Barnsäng och dess följder	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	4
Onnettomuus — Olycksfall	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1
Sosialistisia aatteita — Socialistiska idéer	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Senicum	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Verenvähennys — Blodfattigdom	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Vankeudenelämä — Fängelselif	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Synnynnäinen dispositioni — Ärftlig disposition	51	36	—	1	—	—	—	2	—	1	2	8	2	63	40	103	
S:n s:n Lapsivuode — D:o d:o Barnsäng	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3
S:n s:n Suru — D:o d:o Sorg	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
S:n s:n Mielenliikutus, pelästyminen — D:o d:o Sinnesrörelse, skrämsel	3	3	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	4	3	7	
S:n S:n Liikarasitus — D:o d:o Öfveransträngning	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
S:n s:n Alkoholin väärin käyttäminen — D:o d:o Alkoholmissbruk	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
S:n s:n Lues — D:o d:o Lues	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2
Isä alkoholisti — Fadern alkoholist	9	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	6	15

Otaksuttavat syyt. Antagliga orsaker. *Causes probables.*	Tauti. — Sjukdom. — *Maladie.*														Yhteensä. Summa. *Total.*		
	Insania simplex.		Encephalop. luetica.		Dementia paralytica.		Psychosis postapoplec.		Insania epileptica.		Insania hyster. et neurasthen.		Debilitas. Idiotia, Imbecillitas,	Degeneratio psychopat.,			
	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	M.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	Y:sä.
Juoppoutta suvussa — Alkoholism i slägten	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	—	2
Alkoholin värin käyttäminen — Alkohol missbruk	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	5	—	5
Lues	1	—	1	1	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	1	11
Trauma capitis	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Tuntematon — Okänd	54	49	—	—	1	—	—	—	2	—	—	2	4	3	61	54	115
Yhteensä — Summa	130	111	1	1	10	—	—	1	5	—	2	4	14	5	162	122	284

Lapinlahden, Niuvanniemen ja Pitkäniemen keskuslaitoksiin sekä Käkisalmen turvalaitokseen vuonna 1912 vastaanotettujen hoidokkaitten sääty ja ammatti näkyy seuraavasta taulusta:

Taulu osottava Lapinlahden, Niuvanniemen ja Pitkäniemen keskuslaitoksiin sekä Käkisalmen turvalaitokseen vuonna 1912 vastaanotettujen hoidokkaitten säädyn ja amma tin.
Öfversigt öfver de i Lappviks, Fagernäs och Pitkäniemi centralanstalter samt Kexholms asyl år 1912 intagnas stånd och yrke.
Aperçu des états et professions des aliénés entrés dans les asiles centraux de Lappvik, Fagernäs et Pitkäniemi et à l'asile de Kexholm en 1912.

Sääty ja ammatti. Stånd eller yrke. *Etats et professions.*	Tauti. — Sjukdom. — *Maladie.*														Yhteensä. Summa. *Total.*		
	Insania simplex.		Encephalop. luetica.		Dementia paralytica.		Psychosis postapoplec.		Insania epileptica.		Insania hyster. et neurasthen.		Debilitas. Idiotia. Imbecillitas,	Degeneratio psychop.,			
	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	M.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	Y:sä.
Siviili virkamiehiä ja heidän perh. — Sivila tjänstemän o. deras familjer	2	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	6
Säätyläisiä — Ståndspersoner	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	3
Koulunopettajia ja opettajattaria — Skollärare och lärarinnor	1	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	4	6
Ylioppilaita ja kouluoppilaita — Studenter och skolelever	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2

Sääty ja ammatti. Stånd eller yrke. *Etats et professions.*	Tauti. — Sjukdom. — *Maladie.*														Yhteensä. Summa. *Total.*		
	Insania simplex.		Encephalop. luetica.		Dementia paralytica.		Psychosis postapoplec.		Insania epileptica.		Insania hyster. et neurasthen.		Degeneratio psychop. Imbecillitas, Idiotia, Debilitas.				
	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	Y:sä.
Apteekkareja, kauppiaita, agentejä, kontoristeja, kauppa-apulaisia ja heidän perheitä — Apotekare, köpmän, agenter, kontorister, handelsbiträden och deras familjer	5	6	—	—	3	—	—	—	—	—	1	2	1	—	10	8	18
Postiharjoittelijoita — Postpraktikanter.	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2
Asioitsioita — Sakförare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1
Talonomistajia — Gårdsegare	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Rautatienvirkamiehiä ja virkailioita — Järnvägstjänstemän och betjänte	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	3	2	5
Poliiseja — Poliser	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2
Hierojia, sairaanhoitajattaria — Massörer, sjuksköterskor	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	3
Tullivahtimestareja — Tullvaktmestare	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Merikapteeneja, merimiehiä, lämmittäjiä — Sjökaptener, sjömän, eldare	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2
Kirjaltajia, puhtaaksikirjoittajia — Typografer, renskrifvare	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Käsityöläisiä ja heidän perheitä — Handtverkare och deras familjer	10	4	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	1	—	13	4	17
Työmiehiä kaupungeissa — Arbetare i städer	2	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	4	3	7
Työmiehiä maalla — Arbetare på landet	23	19	—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	2	1	28	20	48
Palvelijoita ja heidän perheitä — Tjänare och deras familjer	7	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	9	20	29
Agronomeja, Talonpoikia, talollisia ja heidän perheitä — Agronomer, bönder, rusthållare och deras familjer	44	18	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	2	—	46	20	66
Torppareita; vuokraajia, mäkitupalaisia — Torpare, arrendatorer, backstugusittare	5	13	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	7	13	20
Itsellisia — Inhysingar	19	11	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	1	1	21	13	34
Kalastajia — Fiskare	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	3
Tehtaalaisia — Fabriksarbetare	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1
Sotamiehiä — Militär	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	1	3
Vankeja — Fångar	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	3
Yhteensä — Summa	130	111	1	1	10	—	—	1	5	—	2	4	14	5	162	122	284

Mitä vuoden aikana kaikissa mielisairaslaitoksissa hoidettujen potilaitten asuntopaikkaan tulee näkyy taulusta XIII että 586 vastaanotetusta 480 eli 81.9 % asui maalaiskunnissa ja 106 eli 18.1 % kaupungeissa.

Vuoden kuluessa hoidetuista uloskirjoitettiin 570, joista 335 miestä = 58.8 % ja 235 naista = 41.2 %. Taulu XIV.

Näistä uloskirjoitettiin:

158,	93	miestä ja	65	naista	*terveenä*	= 27.7 %
126,	71	» »	55	»	*paremmaksi tulleena*	= 22.1 »
223,	136	» »	87	»	*parantumatta*	= 39.1 »
63,	35	» »	28	»	*kuolleena*	= 11.1 »

Taulu XV osoittaa parantuneitten sairauden muodon, iän ja oloajan laitoksessa. 158 parantuneista oli 28 eli 17.7 % alle 21 vuoden; 57 eli 36.0 % kuuluivat ikäluokkaan 21—30 vuotta; 28 eli 17.7 % ikäluokkaan 31—40 vuotta; 24 eli 15.3 % ikäluokkaan 41—50 vuotta ja 21 eli 13.3 % oli yli 50 vuotta.

52 hoidokasta eli 32.9 % oleskelivat laitoksessa alle 3 kuukautta, 61 eli 38.6 % 3—6 kuukautta, 32 eli 20.3 % 6—12 kuukautta, 10 eli 6.3 % 1—3 vuotta ja 3 eli 1.9 % 3—5 vuotta.

Taudin kulku sen alusta alkaen siksi kun potilas terveenä päästettiin on saatu selville 150 tapauksessa. Annetuista ilmoituksista tässä suhteessa näkyy että tauti 28 tapauksessa = 18.7 % oli kestänyt alle 3 kuukautta, 38 tapauksessa = 25.4 % 3—6 kuukautta, 41 tapauksessa = 27.3 % 6—12 kuukautta, 33 tapauksessa = 22.0 % 1—2 vuotta, 2 tapauksessa = 1.3 % 2—3 vuotta ja 8 tapauksessa = 5.3 % yli 3 vuotta.

Lapinlahden, Niuvanniemen ja Pitkäniemen keskuslaitoksissa sekä Käkisalmen turvalaitoksessa kuolleista on saatu seuraava selonteko.

Taulu osottava Lapinlahden, Niuvanniemen ja Pitkäniemen keskuslaitoksissa sekä Käkisalmen turvalaitoksessa vuonna 1912 kuolleet hoidokkaat.

Öfversigt öfver i Lappviks, Fagernäs och Pitkäniemi centralanstalter samt Kexholms asyl år 1912 aflidna.

Relevé des décés dans les asiles centraux de Lappvik, Fagernäs et Pitkäniemi et l'asile de Kexholm en 1912.

Tauti. Sjukdom *Maladie.*	Ikä. — Ålder. — *Âge.*												Oloaika hoitolaitoksessa. Vistelsetid inom anstalten. *Durée de séjour dans l'asile.*										Taudin kestävyys ennen vastaanottamista. Sjukdomens bestånd före intagningen. *Durée de la maladie avant l'entrée dans l'asile.*											
	Alle 21 vuotta. Under 21 år. *21 ans et au-dessous.*		21—30 vuotta. 21—30 år. *21—30 ans.*		31—40 vuotta. 31—40 år. *31—40 ans.*		41—50 vuotta. 41—50 år. *41—50 ans.*		Yli 50 vuotta. Öfver 50 år. *50 ans et au-dessus.*		Yhteensä. Summa. *Total.*		Alle 3 kuukautta. Under 3 månader. *3 mois et au-dessous.*		3—12 kuukautta. 3—12 månader. *3—12 mois.*		1—5 vuotta. 1—5 år. *1—5 ans.*		Yli 5 vuotta. Öfver 5 år. *5 ans et au-dessus.*		Yhteensä. Summa. *Total.*		Alle 3 kuukautta. Under 3 månader. *3 mois et au-dessous.*		3—12 kuukautta. 3—12 månader. *3—12 mois.*		1—2 vuotta. 1—2 år. *1—2 ans.*		2—3 vuotta. 2—3 år. *2—3 ans.*		3—5 vuotta. 3—5 år. *3—5 ans.*		Yli 5 vuotta. Öfver 5 år. *5 ans et au-dessus.*		Yhteensä. Summa. *Total.*	
	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.
Insania simplex	—	1	2	3	6	4	—	1	4	9	12	18	1	2	1	3	5	5	5	8	12	18	—	1	2	7	4	5	1	—	1	2	4	3	12	18
Lues cerebri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Dementia paralytica	—	—	—	1	6	—	7	—	1	—	14	1	—	—	4	1	10	—	—	—	14	1	1	—	3	1	3	—	5	—	2	—	—	—	14	1
Insania epileptica	—	—	2	—	—	—	—	—	1	—	3	—	—	—	—	—	—	—	3	—	3	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—	3	—
Insania neurasthenia	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—
Yhteensä — Summa	—	1	4	4	12	4	7	1	7	10	30	20	1	2	6	4	15	5	8	9	30	20	1	2	3	8	8	5	6	—	3	2	7	3	30	20

Taulu osottava tilapäiset taudinkohtaukset vuonna 1912 Lapinlahden, Niuvanniemen ja Pitkäniemen keskuslaitoksissa sekä Käkisalmen turvalaitoksessa hoidetuissa potilaissa.

Öfversigt öfver tillfälliga sjukdomar hos de år 1912 i Lappviks, Fagernäs och Pitkäniemi centralanstalter samt Kexholms asyl vårdade.

Aperçu des maladies fortuites chez les aliénés traités dans les asiles centraux de Lappvik, Fagernäs et Pitkäniemi et dans l'asile de Kexholm en 1912.

Tauti. Sjukdom.	Lapinlahden keskuslaitos. Lappviks centralanstalt.		Niuvanniemen keskuslaitos. Fagernäs centralanstalt.		Pitkäniemen keskuslaitos. Pitkäniemi centralanstalt.		Käkisalmen turvalaitos. Kexholms asyl.		Yhteensä. Summa.		
	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	Y:sä.
Typhus abdominalis	—	—	—	—	2	1	—	—	2	1	3
Influenza febricula	—	—	1	—	13	6	2	1	16	7	23
Polyarthritis acuta	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1
Angina	2	—	—	—	7	4	4	2	13	6	19
Erysipelas	—	—	1	—	5	3	3	—	9	3	12
Rheumatismus	—	—	—	—	2	—	—	—	2	—	2
Lymphangitis	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1
Pneumon. katarrh., crouposa, bronchopneumonia	1	1	2	—	2	—	—	—	5	1	6
Pleuritis acuta	—	—	—	—	2	1	—	—	2	1	3
Tuberc. pulm.	—	1	1	2	—	—	2	1	3	4	7
Appendicitis acuta	—	—	1	—	1	—	—	—	2	—	2
Enteritis, gastrit., gastroent.	1	1	—	9	3	13	4	5	8	28	36
Nephritis acuta	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1
Pyonephritis	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Lumbago	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1
Ischias	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1
Mastitis dextr.	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1
Helminthiasis	3	—	—	—	—	—	1	3	4	3	7
Furuncul., carbuncul. abscessus, phlegmone, panaritium	2	4	9	7	9	2	2	1	22	14	36
Eczema	—	—	1	3	—	1	—	1	1	5	6
Erythema bulbosum. solare	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Vulnera contusa, incisa, lacerata reg. variar	6	1	10	4	1	6	3	—	20	11	31
Fractura humeri	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1
Luxatio pollicis dextr.	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1
Decubitus	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1
Hydrops	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Contusio	—	—	—	—	12	—	—	—	12	—	12
Silmätauteja — Ögonsjukdomar	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1
Yhteensä — Summa	17	9	29	29	61	37	22	14	129	89	218

Taulu osottava Lapinlahden, Niuvanniemen ja Pitkäniemen keskuslaitoksissa sekä Käkisalmen turvalaitoksessa vuonna 1912 kuolleitten hoidokkaitten kuolemansyyt.

Öfversigt öfver dödsorsakerna hos de år 1912 i Lappviks, Fagernäs och Pitkäniemi centralanstalter samt Kexholms asyl aflidna.

Aperçu des causes de dèsès dans les aciles centraux de Lappvik, Fagernäs et Pitkäniemi, et l'asile de Kexholm 1912.

| Tauti. Sjukdom. *Maladie.* | Kuolemansyy. — Dödsorsak. — *Causes de dèsès.* | | |

Taulu osottava kuinka Lapinlahden, Niuvanniemen ja Pitkäniemen keskuslaitoksien sekä Käkisalmen turvalaitoksen hoidokkaat vuonna 1912 jakaantuvat päivämaksuihin nähden.

Tableau indiquant la répartition des malades des asiles centraux de Lappvik, Fagernäs et Pitkäniemi et de l'asile de Kexholm en 1912 selon les prix de journée de sejour.

Lapinlahden keskuslaitos.

Päivämaksu	à	Smk.	4: —	—	hoitopäivää.
»	»	»	3: 30	408	»
»	»	»	2: 20	7,446	»
»	»	»	1: 50	732	»
»	»	»	1: 10	25,008	»
»	»	»	—: 55	1,739	»
Vapaa vuode				13,928	»
			Yhteensä	49,261	hoitopäivää.

Niuvanniemen keskuslaitos.

Päivämaksu	à	Smk.	3: 50	1,464	hoitopäivää.
»	»	»	2: 20	17,160	»
»	»	»	1: 10	77,326	»
»	»	»	1: —	366	»
»	»	»	—: 82.5	366	»
»	»	»	—: 55	3,691	»
»	»	»	—: 50	366	»
Vapaa vuode				20,642	»
			Yhteensä	121,381	hoitopäivää.

Pitkäniemen keskuslaitos.

Päivämaksu	à	Smk.	3: 30	2,198	hoitopäivää.
»	»	»	3: 20	22,771	»
»	»	»	1: 10	145,559	»
»	»	»	—: 55	3,379	»
Vapaa vuode				20,913	»
			Yhteensä	194,820	hoitopäivää.

Käkisalmen turvalaitos.

Päivämaksu	à	Smk.	2: 20	732	hoitopäivää.
»	»	»	1: 10	42,201	»
»	»	»	—: 55	1,367	»
»	»	»	—: 30	366	»
Vapaa vuode				17,258	»
			Yhteensä	61,924	hoitopäivää.

Päivämaksun suoritti.

Les prix de journée ont été payés par.

	Lapinlahden keskuslaitos.			Niuvanniemen keskuslaitos.			Pitkäniemen keskuslaitos.			Käkisalmen turvalaitos.			Yhteensä.
	M.	M.	Y:sä.	M.	M.	Y:sä.	M.	M.	Y:sä.	M.	M.	Y:sä.	
Sairaat itse tahi heidän omaiset ja holhoojat	32	33	65	90	82	172	99	81	180	17	16	33	450
Talolliset, tuttavat tahi sairasrahastot ja yhdistykset	1	2	3	6	4	10	10	11	21	—	—	—	34
Kunnat tai vaivaishoito	31	24	55	121	95	216	206	171	377	48	60	108	756
Tuomiokapitulit	—	—	—	1	—	1	1	—	1	—	—	—	2
Rautatien hallitus	1	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	2
Keuraalikuvernöörin kanslia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
Maksutta hoidetut (elinkautisesti vastaanotetut, kriminaalipotilaat, ja vapaa vuodetta nauttivat)	40	25	65	28	7	35	52	10	62	33	13	46	208
Yhteensä	105	84	189	246	188	434	369	273	642	98	90	188	1,453

Vuonna 1912 Lapinlahden, Niuvanniemen ja Pitkäniemen keskuslaitoksissa sekä Käkisalmen turvalaitoksessa hoidetut kriminaalipotilaat ovat tehneet seuraavat rikokset.

Les aliénés criminels entrés dans les asiles centraux de Lappvik, Fagernäs et Pitkäniemi et à l'asile de Kexholm en 1912 avaient commis les délits suivants.

	Lapinlahden keskuslaitos.			Niuvanniemen keskuslaitos.			Pitkäniemen keskuslaitos.			Käkisalmen turvalaitos.			Yhteensä.
	M.	N.	Y:sä.	M.	N.	Y:sä.	M.	N.	Y:sä.	M.	N.	Y:sä.	
Murha tahi tappo	1	—	1	8	1	9	3	—	3	14	1	15	28
Tahallinen tappo	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Murhayritys	1	—	1	—	—	—	1	—	1	1	—	1	3
Lapsenmurha	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	2	2	4
Pahoinpitely	1	—	1	5	—	5	—	—	—	2	—	2	8
» kuolemanseur.	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Alistumattomuusrikos	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1
Näpistely	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Varkaus	6	—	6	1	—	1	1	—	1	10	2	12	20
» ja väärennys	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Väärennys	—	—	—	2	—	2	—	—	—	—	—	—	2
Vekselin väärennys	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Schekkikirjojen väärennys	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Konkurssirikos	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Väärän rahan kaupaksi tyrkyttäminen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1
Tahallinen avunanto vaston parempaa tietoa tehtyyn väärään ilmiantoon ja yllätys väärän valan tekoon	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Murhapoltto	7	3	10	1	—	1	2	—	2	2	2	4	17
Murhapolttoyritys ja ilkivaltaisuus	1	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Irtolaisuus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
Rautatienonnettomuuden aih.	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Siveellisyysrikos	1	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	2
Raiskaamisen yritys	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Alaikäisen raiskaaminen	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Luonnonvastainen sukupuoliyhteys	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Yhteensä	25	7	32	21	3	24	7	—	7	31	8	39	102

Taulu XVI on yhteenveto maassa 31 p:nä joulukuuta 1912 löytyvistä mielisairaista, joka on laadittu niitten luettelojen mukaan, jotka maan papisto 53 § Hänen Keisarillisen Majesteettinsa armollisessa julistuksessa 28 päivältä toukokuuta 1889, koskeva lähempiä määräyksiä mielisairaitten hoidosta, nojalla on velvollinen vuosittain jättämään piirilääkärille julistukseen liitetyn kaavan mukaan. Lähetetyt luettelot ovat kuitenkin näyttäytyneet puutteellisiksi mielisairaslaitoksiin otettuihin potilaisiin nähden, jonka takia niitä on täytynyt täydentää mielisairaslaitoksista, vastaanottolaitoksista ja turvalaitoksista Lääkintöhallitukselle saapuneitten vuosikertomuksien mukaan.

Vuoden 1912 lopussa löytyi maassa 8,528 mielivikaista henkilöä, joista 2,191 on sairastunut lapsena (tylsämielisiä ja idiootteja) sekä 6,337 vanhempina (mielisairaita rajoitetussa merkityksessä). Kun Suomen väkiluku vuoden 1912 lopussa oli 3,196,371 tuli 10,000 asukasta kohti 26.7 mielisairasta tahi, jos molemmat ryhmät eroitetaan toisistaan, 6.9 tylsämielistä ja idiootteja sekä 19.8 mielisairasta rajoitetussa merkityksessä.

Valtion väliaikaisen Serumlaboratorion toiminta v. 1911—1912.

Keis. Senaatin alamaisesta esityksestä myönsi Hänen Keis. Majesteettinsa 25 elok. 1910 14,000 markkaa kerta kaikkiaan serologisen laboratorion perustamiseksi ja 21,000 markkaa sen vuotuista ylläpitoa varten. Heinäkuussa 1911 otti Keis. Senaatti valtion vuosimenorahasääntöön nämät summat mainittuun tarkoitukseen käytettäviksi. 21 p. syysk. 1911 määrättiin allekirj. laboratorion johtajaksi ja uskoi Lääkintöhallitus minulle sen kuntoon saattamisen ja järjestämisen. Tarvittavan huoneuston sain Konstantinink. 3:ssa, johon nyttemmin laboratorio on järjestetty toiseen kerrokseen. Laboratorioon kuuluvia huoneita on 8, joista yksi on varattu koleradiagnoseja varten, yksi kirjastoa, yksi suurempi huone kursseja ja yksi spesialitöitä varten. Sitä paitsi on johtajalla oma työhuoneensa, yksi huone on järjestetty centrifugerauksia, inaktiverausta y. m. varten, 2 huonetta elatusaineitten valmistusta, astiain pesua ja desinfisioimista varten.

Paitsi näitä varsinaisia laboratorio-huoneita kuuluu laboratorioon vielä kerrosta alempana kaksi huonetta, joista toista käytetään sellaisia pikkueläimiä, kanineja, marsuja varten, jotka ovat kokeenalaisina. Toisessa huoneessa otetaan näistä eläimistä tutkimuksiin tarvittava veri, esim. komplementtipitoinen tai amboseptoria sisältävä veri, jota miltei joka päivä laboratoriossa tarvitaan. Tässä huoneessa siis eläimet leikataan, täällä tapahtuvat myös tarpeelliset obduktiot ja täällä sijaitsee myös polttouuni kuolleitten eläinten polttamista varten.

Pihalla on sitäpaitsi vielä kaksi tallia, joista toinen on suurempi ja ajanmukaisesti sisutettu. Sijaa siinä on 4:lle hevoselle. Sitä on kumminkin käytetty pääasiassa lampaita ja vuohia ja pikku eläimiä varten. Toinen tallihuone on pieni, pimeänlainen ja on sitä käytetty vain poikkeustapauksissa ja silloin vain pikkueläimiä varten.

Laboratorion henkilökuntaan kuuluu, paitsi johtajaa, amanuenssi, vahtimestari ja laboratorion apulainen. Elokuussa 1911 vuokrattiin huoneusto, jolloin sitä heti ruvettiin kuntoon panemaan.

Sisustus hankittiin yksinkertainen; koneisto on laboratoriossa samanlainen kuin muissakin tämänlaatuisissa laitoksissa. Myönnettyjen varojen niukkuuden takia on täytynyt tyytyä vähinpään, mutta kaikki välttämättömät koneet ovat kumminkin laitokseen hankitut. Monet koneet ovat hankitut täältä Suomesta. Siten esim. pelti- ja kupariseppä V. V. Holmberg, Helsinki, on laboratoriota varten taitavalla tavalla valmistanut sekä ilma- että vesitermostaatteja y. m. meidän piirustustemme mukaan. Useimmat koneet ovat kumminkin saksalaisilta firmoilta hankitut, siten esim. ovat sähkö-termostaatit ja monet centrifugit, sekä sähköllä että vedellä kulkevat, ostetut Lautenschlägerilstä Berlinissä.

Varsinainen laboratoriotyö alkoi vasta marraskuun puolivälissä ja onkin sen takia, sekä niihin moneen käytännölliseen vaikeuteen katsoen, jotka aina alkavalla laitoksella on voitettavanaan, se työmäärä, joka siellä ennen vuoden loppua saatiin suoritetuksi, pienenlainen.

Laboratorion päätehtävänä on jo alusta ollut n. s. Wassermannin reaktion teko. Silloin tällöin tehtiin v. 1911 kuitenkin myös joku typhus- tai tuberkulosidiagnosi y. m.

Mitä Wassermann-reaktioon tulee, tehtiin sitä marraskuun puolivälistä joulukuun loppuun mennessä v. 1911 valtion Helsingissä olevia sairaaloita varten 225 kertaa. Missä määrin silloin eri sairaalaosastot käyttivät hyväkseen serumlaboratorion apua selviää seuraavasta taulusta:

Yleis. sair.	dermatologinen	osasto	116	kertaa.
» »	sisätautien	»	17	»
» »	ophtalmologinen	»	17	»
» »	kirurginen	»	7	»
» »	lasten tautien	»	1	»
» »	korvatautien	»	1	»
» »	naisten tautien	»	0	»
Gumtähden sairaala			66	»

Missä määrin kliinillinen diagnosi ja serologinen tutkimus tulivat samoihin tai eriäviin tuloksiin, käy selville seuraavasta taulusta:

Kliin. diagnosi.	Tutkimusten luku.	Vahva posit. W:n reaktio.	Heikko posit. W:n reakt.	Epävarma W:n reakt.	Negatiivinen W:n reakt.
Ulcus indur	8	5	1	1	1
Lues I } » II }	33	26	3	2	2
Lues III	17	14	2	1	—
Yhteensä aktiv. lues ...	58	45	6	4	3
Lues latens	33	8	8	5	12
Ei lues	—	—	—	14	54

Paitsi näitä oli W:n reaktio vielä positivinen 19 tapauksessa, joista 12:ssa vahvasti positivinen, 7:ssä heikosti. Näistä oli kliinillinen diagnosi epävarma, mutta useammassa tapauksessa lues suspecta. Vielä oli W:n reaktio epävarma 18:ssa tapauksessa ja negatiivinen 29:ssa tapauksessa, joissa diagnosi kliinillisesti oli epävarma.

Vuonna 1912 ovat työt valtion väliaikaisessa serumlaboratoriossa jatkuneet samalla tavoin kuin v. 1911. Laboratorion tarkastettavaksi jätettyjen verinäytteitten lukumäärä on kuukausi kuukaudelta kasvanut. Vuoden kuluessa on siten eri sairaaloista Helsingissä lähetetty 2,679 näytettä Wassermann-reaktion suorittamista varten. Tulokset näistä tutkimuksista ilmenee seuraavista tauluista:

Dermat. osasto	1,575
Sisät. »	222
Propedeut. »	58
Oftalmol. »	149
Kirurg. »	37
Lastent. »	40
Otiatr. »	68
Obstetr. »	5
Gynäkol. »	1
Patolog. »	23
Lapinlahden mielisairaala	15
Gumtähden ylim. vener. säir.	479
Vaasan läänin sair.	4
Viipurin » »	3

	Reaktion voima:						
	+	(+)	+?	±	−?	−	S:ma.
L. recens	162	14	3	—	1	4	184
L. II	78	7	3	5	2	8	103
L. III	66	15	2	4	2	8	97
L. hered.	10	2	—	—	—	2	14
Kerat. par.	9	1	—	—	—	2	12
Tabes	13	3	2	1	2	1	22
Paralysia gen.	4	1	1	1	—	2	9
Aktiv. lues	342	43	11	11	7	27	441
L. latens	124	66	32	30	81	278	611
U. ind.	30	9	5	1	5	33	83
Lues	496	118	48	42	93	338	1,135

Negativisia tuloksia ovat antaneet:

	Reaktion voima:						
	+	(+)	+?	±	−?	−	S:ma.
Urethritis et. cerv.	—	—	—	—	47	311	358
U. mollia	—	—	—	—	7	52	59
Bubones	—	—	—	—	—	5	5
Ulc. et cicatr. var. genit. oris. nasi.	—	—	—	—	23	113	136
Ulc. crur. varic.	—	—	—	—	1	14	15
Lupus	—	—	—	—	5	10	15
Lupus eryth.	—	—	—	—	—	3	3
Eczema	—	—	—	—	—	21	21
Eczema impet.	—	—	—	—	1	6	7
Eczema intertrig.	—	—	—	—	—	4	4
Eczema papul.	—	—	—	—	—	1	1
Seborrh. crust.	—	—	—	—	—	1	1
Erythema	—	—	—	—	—	3	3
Scabies	—	—	—	—	1	8	9
Psoriasis	—	—	—	—	2	4	6
Furunculosis	—	—	—	—	—	7	7
Pruritus	—	—	—	—	—	2	2
Acne vulg.	—	—	—	—	1	—	1
Scrophulosis	—	—	—	—	—	1	1
Pityriasis ros.	—	—	—	—	—	1	1
Urticaria	—	—	—	—	—	1	1
Folliculitis	—	—	—	—	1	2	3

Affectiones cordis	—	—	—	—	3	10	13
» pulm. et pleur.	—	—	—	—	—	8	8
» hepat.	—	—	—	—	—	5	5
» renal.	—	—	—	—	2	7	9
» gastro intest.	—	—	—	—	—	6	6
» varii ocul.	—	—	—	—	6	28	34
Ker. et Keratit phlyct.	—	—	—	—	1	11	12
Tuberculosis	—	—	—	—	1	10	11
Tumores	—	—	—	—	2	27	29
Arteriosclerosis	—	—	—	—	1	3	4
Cephalalgia	—	—	—	—	1	10	11
Rheum. muscul. et art.	—	—	—	—	1	6	7
Otitis	—	—	—	—	1	3	4
Diabetes	—	—	—	—	—	4	4
Anaemia	—	—	—	—	—	5	5
Affect. nervor:							
Myelitis	—	—	—	—	—	3	3
Sclerosis multipl.	—	—	—	—	—	2	2
Neuritis	—	—	—	—	4	17	21
Neurosis	—	—	—	—	1	17	18
Psychosis	—	—	—	—	—	4	4
Hemiplegia, hemiparesia	—	—	—	—	5	23	28
Varia	—	—	—	—	27	98	125
Morbus Based.	—	—	—	—	—	2	2
?	—	—	—	—	34	227	261
					179	1,106	1,285

Paitsi näitä saimme vielä seuraavat positiviset ja epävarmat reaktiot:

	Reaktion voima:				
	+	(+)	+?	±	S:ma.
L. susp.	68	31	50	48	197
Tietoja puuttuu	36	2	17	7	62
Summa	104	33	67	55	259

Lues suspecta ryhmään kuuluu sairaustapauksia mitä erilaisimmilla diagnoseilla. Suuri joukko niistä ovat puellæ publicæ. Tähän ryhmään on myös laskettu sellaiset tapaukset kuin aneurysma, tabes?, paralysia?, myocarditis, hemiplegia y. m., joissa etiologiana on suurella todennäköisyydellä ollut lues. Eri klinikoilta saatujen tietojen mukaan on tautien klinillinen kulku ainakin

niissä tapauksissa, joissa reaktio on ollut positiivinen säännössä puhunut serologisen diagnosin oikeuden puolesta. Muutamissa yksityisissä tapauksissa luesta ei anamnestisesti yhtä vähän kuin klinillisestikaan ole voitu varmentaa. Niin on ollut esim. laita erityisesti muutamien puellae publicaen suhteen, jotka ovat lueksen kieltäneet. Niistä tapauksista, joissa on saatu epävarma reaktio on kyllä ollut useita, joissa luultavasti luesta ei ole ollut, mutta ovat näistäkin useimmat myöhemmin osoittautuneet olevan luestapauksia. Kolmesta tutkitusta lepra tapauksesta olen kerran saanut positivisen, kerran epävarman ja kerran negativisen tuloksen.

Eri laboratorioissa käytetään eri extrakteja Wassermannreaktioita tehdessä. Täkäläisessä serumlaboratoriossa on tehty hyvin suuri joukko vertailevia titrerauksia eri extrakteilla. Jokainen serumnäyte tutkitaan nyttemmin kahdella eri extraktilla. On osoittautunut että alkoholiextraktit normalisista sydämistä ovat erittäin sopivat käyttää. Tanskan serumlaboratoriossa antigenina käytetty alkoholiextrakti ihmissydämestä on erittäin konstantti ja hyvä extrakti. Myöskin alkoholiextrakti lehmän sydämestä, jota käytetään esim. Max Josephin klinikan yhteydessä olevassa serologisessa tarkastuslaboratoriossa Berliinissä on osoittautunut erittäin hyväksi extraktiksi, jolla on muutamia etuja edellämainitun ihmissydänextraktin edellä etenkin siinä suhteessa, että extraktin aiheuttama hämolysin estyminen on pienempi, kuin jos käytetään extraktia ihmissydämestä.

Paitsi edellä mainituita Wassermannreaktioita on myös tehty joukko typhus ja paratyphus tutkimuksia Yleisiä sairashuoneita varten Helsingissä. Näistä ovat 27 % antaneet positivisen tuloksen typhukselle, 18 % positivisen tuloksen paratyphus B:llä, ja 55 % negativisen tuloksen molemmille. Kolmessa tapauksessa on saatu suhteellisen korkeita agglutinatioarvoja molemmille bakteereille, kahdessa niistä selvisi serologisesti että typhusbasillit olivat taudin syynä, yhdessä oli paratyphus B taudin aiheuttajana.

Vielä on laboratoriossa tehty tarvittavat koleradiagnostiset tutkimukset niistä epäilyksen alaisista tapauksista, joista Lääkintöhallituksen kautta näytteitä on tutkittavaksi lähetetty.

Paitsi näitä on vielä tehty muitakin pienempiä bakteriologisia tai serologisia tutkimuksia klinikoita varten sekä 705 Wassermannreaktiota yksityislääkäreitä varten. Ne sairashuoneet, jotka ovat pyytäneet standardiseerattuja typhus tai paratyphus B kultuureja ovat niitä laboratoriosta saaneet.

Osw. Streng.

Kuntain sairastuvat.

Vuoden 1912 kuluessa on apurahoja yleisistä varoista myönnetty seuraaville uusille kunnallisille sairastuville:

Kemijärven sairastupa; sairasvuoteiden luku 7; apuraha, 1,050 markkaa kerta kaikkiansa ja samoin 1,050 markkaa vuosittain toistaiseksi ylläpitoa varten; apuraha myönnetty $^{29}/_{3}$ 12; sairastupa ei vielä valmis.

Jämsän sairastupa; sairasvuoteiden luku 15; apuraha, 1,500 markkaa vuosittain ylläpitoa varten, myönnetty $^{1}/_{11}$ 12 toistaiseksi; sairastupa avattu $^{10}/_{5}$ 13.

Koiviston sairastupa; sairasvuoteiden luku 14; apuraha, 1,400 markkaa kerta kaikkiansa ja 2,100 markkaa vuosittain ylläpitoon, myönnetty $^{11}/_{10}$ 12 toistaiseksi; sairastupa avattu $^{13}/_{2}$ 12.

Kankaanpään sairastupa; sairasvuoteiden luku 8; apuraha, 1,200 markkaa kerta kaikkiansa ja 800 markkaa vuosittain ylläpitoa varten, myönnetty $^{11}/_{10}$ 12 toistaiseksi luettuna $^{1}/_{1}$ 12:sta; sairastupa avattu $^{1}/_{6}$ 11.

Sitäpaitsi on *Virtain*, *Pielaveden* ja *Leppävirran* (avattu $^{27}/_{12}$ 12) kuntain sairastuville myönnetty entisen suuruiset vuotuiset apurahat edelleenkin toistaiseksi vuoden 1913 alusta lukien ja *Uudenkirkon* kunnan sairastuvan apuraha on vuoden 1912 alusta lukien korotettu 650 markalla vuodessa.

Alla olevat taulut, joista toiseen on otettu hoidettujen ja sairashoitopäiväin luku sekä keskimäärä potilaita päivää kohti vv. 1909, 1910, 1911 ja 1912 ja toiseen sairastuvissa v. 1912 tehdyt leikkaukset, kuvaavat kuntien sairastupien toimintaa.

Sairastupa. *Hôpital.*	1909.			1910.			1911			1912.		
	Hoidettujen luku. *Nombre des malades.*	Sairashoitopäivien luku. *Nombre des journées de traitement.*	Keskimäärä sairaita päivässä. *Moyenne des malades par journée.*	Hoidettujen luku. *Nombre des malades.*	Sairashoitopäivien luku. *Nombre des journées de traitement.*	Keskimäärä sairaita päivässä. *Moyenne des malades par journée.*	Hoidettujen luku. *Nombre des malades.*	Sairashoitopäivien luku. *Nombre des journées de traitement.*	Keskimäärä sairaita päivässä. *Moyenne des malades par journée.*	Hoidettujen luku. *Nombre des malades.*	Sairashoitopäivien luku. *Nombre des journées de traitement.*	Keskimäärä sairaita päivässä. *Moyenne des malades par journée.*
Ruovesi	156	3,323	9.1	137	2,851	7.8	106	2,417	6.6	115	2,341	6.4
Keuruu	136	2,178	6.0	144	2,007	5.5	126	2,798	7.7	154	2,940	8.0
Joroinen	94	1,647	4.5	83	1,701	4.7	86	1,366	4.2	151	2,691	7.4
Loimaa—Alastaro	138	2,992	8.2	123	2,446	6.7	130	2,456	6.7	135	2,586	7.1
Uusikirkko	183	3,025	8.3	228	3,948	10.8	194	3,414	9.3	215	3,890	10.6
Viitasaari	104	2,529	7.5	94	1,753	4.8	121	4,976	13.6	140	4,254	11.6
Lapua	115	1,741	4.8	127	1,863	5.1	123	1,828	5.0	172	1,821	5.0

Sairastupa. *Hôpital.*	1909.			1910.			1911.			1912.		
	Hoidettujen luku. *Nombre des malades.*	Sairashoitopäivien luku. *Nombre des journées de traitement.*	Keskimäärä sairaita päivässä. *Moyenne des malades par journée.*	Hoidettujen luku. *Nombre des malades.*	Sairashoitopäivien luku. *Nombre des journées de traitement.*	Keskimäärä sairaita päivässä. *Moyenne des malades par journée.*	Hoidettujen luku. *Nombre des malades.*	Sairashoitopäivien luku. *Nombre des journées de traitement.*	Keskimäärä sairaita päivässä. *Moyenne des malades par journée.*	Hoidettujen luku. *Nombre des malades.*	Sairashoitopäivien luku. *Nombre des journées de traitement.*	Keskimäärä sairaita päivässä. *Moyenne des malades par journée.*
Virrat	87	1,367	3.7	88	1,249	3.4	91	1,329	3.6	104	1.840	5.0
Juva	177	2,874	7.9	—	—	—	131	2,496	6.6	168	2,268	6.2
Padasjoki—Kuhmoinen.	78	1,442	3.9	89	1,454	4.0	75	1,110	3.0	92	1,232	3.4
Vihti: lasaretti osasto	185	2,412	6.6	118	1,480	4.1	153	1,654	4.5	111	1,018	2.8
» synnytys »	91	727	2.0	84	608	1.7	88	613	1.7	—	—	—
Tammela	206	2,922	8.0	209	2,717	13.0	160	2,440	6.7	171	2,668	7.3
Pielisjärvi	157	3,238	8.9	168	3,575	9.8	166	2,974	8.1	132	3,222	8.8
Ilomantsi	115	2,682	7.3	91	2,381	6.5	78	2,315	6.3	96	1,936	5.3
Elimäki	153	3,139	8.6	221	3,754	10.3	208	4,064	11.1	215	3,760	10.3
Huittinen	78	1,216	3.3	80	947	2.6	105	1,338	3.7	98	1,100	3.0
Orimattila	355	4,096	11.2	380	3,644	10.0	327	4,323	11.3	353	3,540	9.7
Saarijärvi	82	1,365	3.7	73	1,128	3.1	104	2,330	6.4	98	1,607	4,4
Ikaalinen	114	2,499	6.8	20	367	1.0	89	1,756	4.8	97	2,335	6.4
Pielavesi	63	1,410	3.9	65	967	2.7	48	731	2.0	42	970	2.7
Rautalampi	283	4,270	11.7	202	4,068	9.7	199	4,368	12.0	197	3,780	10.3
Kirkkonummi	91	1,043	2.9	149	2,642	7.2	128	1,648	4.5	120	1,835	5.0
Kuolajärvi	70	915	2,5	53	598	1.6	68	784	2.2	9	61	0.2
Porvoon maaseurakunta	232	4,104	11.2	344	6,832	18.7	300	6,048	16.6	311	5,955	16.3
Orivesi	70	1,283	3.5	66	1,006	2.8	77	1,365	3.7	58	1,043	2.9
Puumala	122	1,463	4.0	84	950	2.6	107	1,266	3.4	101	1,026	2.8
Heinävesi	91	1,072	2.9	120	1,214	3.3	—	—	—	113	1,434	3.9
Ylistaro	72	1,083	3.0	93	1,045	2.9	78	813	2.2	36	502	1.4
Loppi	108	1,188	3.3	—	—	—	79	811	2.2	60	895	2.5
Kuusamo	78	993	2.7	57	938	2.6	65	700	1.9	47	729	2.0
Ylivieska	106	1,920	5.3	54	1,355	3.7	65	1,323	3.7	33	618	1.7
Närpiö	111	1,764	4.8	173	2,498	6.8	151	2,609	7.1	165	3,485	9.5
Janakkala	149	2,070	5.7	157	2,917	8.0	155	2,476	6.8	117	2,009	5.5
Urjala	98	1,862	5.1	102	2,003	5.5	132	1,522	6.9	142	3,160	8.6
Pudasjärvi	62	1,090	3.0	65	1,131	3,1	53	1,267	3.5	11	236	3.8
Karstula	—	—	—	108	2,180	7.1	75	2,013	5.9	83	1,468	4.0
Lohja	—	—	—	—	—	—	145	3,057	8.9	168	3,355	9.2
Parainen	—	—	—	—	—	—	74	1,550	4.3	64	1,119	3.1
Viipurin maaseurakunta	115	2,951	8.1	82	2,622	7.2	108	2,104	5.8	87	2,197	6.0
Parikkala	—	—	—	—	—	—	131	1,491	4.1	200	1.961	5.4
Kankaanpää	—	—	—	—	—	—	—	—	—	62	828	2.3
Koivisto	—	—	—	—	—	—	—	—	—	45	361	3.4

Leikkauksia sairas-
Opérations chirurgicales

	Ruovesi.	Keuruu.	Joroinen.	Loimaa—Alastaro.	Uusikirkko.	Viitasaari.	Lapua.	Virrat.	Juva.	Padasjoki—Kuhmoinen.	Vihti.	Tammela.	Pielisjärvi.
Suturatio vulnerum	3	8	4	5	—	1	9	4	—	—	3	—	4
Incisio (sine et cum canalisatione et abrasione)	12	20	11	27	11	9	15	12	7	9	8	15	14
Abrasio fistularum et ulcerum	—	—	1	—	1	1	—	—	—	1	—	3	—
Cauterisatio	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ligatura	—	—	—	1	—	—	—	—	2	—	—	1	—
Amputatio	1	—	3	1	2	1	2	—	2	2	—	1	4
Exarticulatio	—	2	—	1	—	1	1	—	—	2	—	—	—
Resectio:													
Resectio ossium divers.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» costarum	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
» » et thoracotomia	—	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—
Arthrotomia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Punctio articul. et bursarum sine et cum injectione aut lavatione	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—
Punctio cavit. aliarum	1	1	—	11	3	—	—	1	—	1	—	2	3
Repositio luxationum	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—	1	—
Trepanatio, sequestrotomia; evacuatio ossium	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—
» proc. mastoid.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—
» et evacuatio ossium divers.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—
Operatio plastica:													
Oparatio plastic. pro lab. leporino et palato fisso	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Transplantatio cutis (Thiersch)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Aliae operat. plasticae	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Exstirpatio tumorum	—	2	1	2	—	6	—	1	2	1	1	11	—
Strumectomia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—
Laparotomia explorativa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—
» pro occlusione intest.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» » amputat. appendicis	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Enterostomia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Enteroanastomosis	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Herniotomia et operat. radic. herniarum	—	6	3	—	—	2	—	—	1	—	1	5	1
Operatio pro malad. genital. femin.:													
Abrasio membr. mucos. uteri	5	1	—	9	2	5	—	3	—	1	4	14	3
» et evacuatio resid. post. abortum et partum	—	—	2	10	—	1	20	—	—	—	4	3	1
Amputat. port. vaginal.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Exstirpatio polyp. uteri	—	—	—	3	—	1	—	—	—	—	—	2	—
Ovariotomia; Ovariosalpingotomia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

tuvissa vuonna 1912.

dans les hôpitaux en 1912.

Nomantsi.	Elimäki.	Huittinen.	Orimattila.	Saarijärvi.	Ikaalinen.	Rautalampi.	Kirkkonummi.	Kuolajärvi.	Porvoon maaseurakunta.	Orivesi.	Puumala.	Ylistaro.	Kuusamo.	Ylivieska.	Närpiö.	Jaaskkala.	Urjala.	Padasjärvi.	Lohja.	Parainen.	Karstula.	Loppi.	Kankaanpää.	Koivisto.	Heinävesi.	Yhteensä.
5	3	7	36	2	—	—	8	—	6	1	4	1	1	1	1	2	4	1	18	—	—	4	5	—	3	154
5	18	9	24	3	—	7	7	1	16	9	11	3	2	9	15	2	18	—	10	5	7	5	2	1	12	371
—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	1	—	14
—	4	—	1	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	17
—	—	1	1	—	—	—	—	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	11
1	—	2	—	—	—	3	3	—	3	—	—	—	—	—	2	5	2	—	3	—	1	1	—	1	1	47
3	1	—	3	—	—	3	1	—	4	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	26
—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
—	1	—	—	1	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	4
—	9	—	—	1	—	6	—	—	8	5	6	—	—	—	1	—	7	—	—	1	1	—	2	2	—	72
2	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	2	—	—	—	—	1	13
—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	9
—	—	1	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
—	3	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	10
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
—	3	6	5	—	—	4	—	—	1	—	—	—	1	—	4	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	55
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
—	1	—	—	1	—	28	—	—	—	—	—	—	—	—	4	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	36
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
—	3	3	2	—	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	5	11	2	—	—	—	—	—	—	—	—	51
—	8	1	3	—	1	15	2	—	1	1	—	—	—	—	4	10	6	—	2	2	24	—	4	—	—	131
—	6	2	1	—	2	—	1	—	14	—	—	—	—	—	3	—	4	—	2	—	3	1	1	—	—	81
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	7
—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3

	Ruovesi.	Keuruu.	Joroinen.	Loimaa—Alastaro.	Uusikirkko.	Viitasaari.	Lapua.	Virrat.	Juva.	Padasjoki—Kuhmoinen.	Vihti.	Tammela.	Pielisjärvi.
Perineorrhaphia	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	2	—
Kolporrhaphia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	1
Aliae operationes	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
Operatio pro malad. apparat. urogenital.:													
Prostatectomia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Resectio epididym	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Operatio radic. hydrocele testis seu funiculi	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» pro phimosi	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Aliae operationes	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	—
Operatio pro malad. appar. visus:													
Enucleatio bulbi	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Extractio lentis sine et cum iridectom.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Paracentesis corneae	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Operatio pro entrop.	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
Aliae operat. (expressiones, cauterisation. etc.)	3	7	1	4	—	1	1	2	1	1	—	1	9
Operationes diversae:													
Tracheotomia	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
Abrasio cavit. nasopharyngeal	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tonsillotomia	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—
Conchotomia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—
Osteoraphia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Tendorrhaphia	—	—	—	—	—	—	4	—	1	—	—	—	1
Excisiones variae	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Dilatatio violenta	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Redressatio violenta	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Extractio corp. alieni	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Obligamenta gypsan.	—	1	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Operatio pro haermorrhoid.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Aliae	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Yhteensä	26	58	37	76	20	33	55	24	21	20	26	91	44

	Yhteensä.	Heinävesi.	Koivisto.	Kenkaanpää.	Loppi.	Karstula.	Parainen.	Lohja.	Pudasjärvi.	Urjala.	Jaakkola.	Närpiö.	Ylivieska.	Kuusamo.	Ylistaro.	Puumala.	Oriveesi.	Porvoon maaseurakunta.	Kuolajärvi.	Kirkkonummi.	Rautalampi.	Ikaalinen.	Saarijärvi.	Orimattila.	Huittinen.	Elimäki.	Honmantsi.
	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—
	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—
	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	7	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	1	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—
1	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—
—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	3	—	—	—
—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
1	14	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	8	—	1	—
5	69	5	1	—	—	5	—	—	—	4	—	2	—	1	—	2	1	—	—	—	5	2	1	3	4	—	3
—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	9	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	9	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—
—	6	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	4	—	—	—
—	27	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—
—	4	—	—	—	—	—	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	5	—
26	1,386	7	14	13	44	12	35	2	55	53	80	11	5	4	26	19	73	1	23	95	10	10	10	103	39	74	21

Kertomus Takaharjun keuhkotautiparantolan toiminnasta v. 1912.

Jos jätetään huomioonottamatta ne hakijat, jotka ovat vaan ylimalkaan tiedustelleet parantolan paikkoja kirjeellisesti tai muuten, eivätkä ole sen koommin itsestänsä tietoja antaneet, oli parantolaan pyrkivien lukumäärä:

Suomesta		431
Venäjältä	noin	200
Ameriikasta		2
Ruotsista		1
	Yhteensä	634

Näistä

Uudenmaan läänistä		77
Turun ja Porin	»	71
Hämeen	»	33
Viipurin	»	104
Mikkelin	»	22
Kuopion	»	48
Vaasan	»	37
Oulun	»	39
	Yhteensä	431

Maksuluokkiin nähden jakaantuvat hakijat seuraavasti, jos luetaan I luokkaan kaikki ei Suomesta kotoisin olevat:

I	maksuluokkaan	215
II	»	95
III	»	172
III	» & vapaasijalle	108
nimenomaan ei mainittu		44
	Yhteensä	634

Kuten näkyy heti jälempänä olevista numeroista, oli sisäänkirjoitettuja kaikkiaan 394 koko vuonna. Näin ollen jäi 240 hakijaa pääsemättä parantolaan syystä tai toisesta. Viimemainittuihin on luettava kaikki vapaasijoille pyrkineet, jotka ovat saaneet vastauksen että voivat parin vuoden kuluttua tulla vuoroon pääsemään vapaasijoille. III maksuluokkaan pyrkineistä on suuri osa kyllästynyt odottamaan vuoroaan, joka on tullut vasta useiden kuukausien päästä. Hyvin toinen puoli Venäjältä kotoisin olevista hakijoista ei ole antanut itsestään tietoja sen koommin kun ovat saaneet vastauksen kyselyihinsä.

Parantolassa on *hoidettu* kaikkiaan 483 potilasta, joista 261 miestä ja 222 naista.

Edelliseltä vuodelta (1911) jäi jäljelle	48	m.	41	n.	yht.	89
v. 1912 ensi kerran sisäänkirjoitettuja	167	»	141	»	»	308
v. 1912 uudelleen sisäänkirj. ennen olleita	46	»	40	»	»	86
v. 1912 uloskirjoitettuja	203	»	183	»	»	386
v. 1913 jäljelle jääpiä	58	»	39	»	»	97

Sisään- ja uloskirjoitetut jakaantuivat kuukausittain seuraavasti:

	Sisäänkirjoitettuja.			Uloskirjoitettuja.		
	M.	N.	Yht.	M.	N.	Yht.
V:lta 1911 jäljelle jääneitä	48	41	89	—	—	—
Tammikuu	12	11	23	8	10	18
Helmikuu	10	21	31	21	12	33
Maaliskuu	17	14	31	9	4	13
Huhtikuu	16	9	25	12	17	29
Toukokuu	26	16	42	21	16	37
Kesäkuu	24	23	47	28	28	56
Heinäkuu	15	12	27	23	18	41
Elokuu	19	16	35	20	13	33
Syyskuu	20	18	38	19	15	34
Lokakuu	15	13	28	15	17	32
Marraskuu	20	16	36	18	10	28
Joulukuu	19	12	31	9	23	32
V:delle 1913 jäljelle jääpiä	—	—	—	58	39	97
Yhteensä	261	222	483	261	222	483

Potilaiden *hoitopäivien* koko lukumäärä v. 1912 oli 36,249 eli 99.04 päivää kohti.

Vapaasijoilla olleiden hoitopäivät tekivät: 4,153 naisten ja 4,508 miesten, eli yhteensä 8,661. Vapaapotilaita siis keskimäärin päivää kohti 23.66, eli naisia 11.35 ja miehiä 12.31.

Hoitopäivien lukumäärä sekä potilaitten keskimääräinen lukumäärä päivää kohti jakaantuvat kuukausittain seuraavasti:

Päivät.	Kuukausi.	Hoitopäivien lukumäärä.	Keskimäärin potilaita.
31	Tammikuu	2,946	95.1
29	Helmikuu	2,687	92.6

Päivät.	Kuukausi.	Hoitopäivien lukumäärä.	Keskimäärin potilaita.
31	Maaliskuu	3,152	101.7
30	Huhtikuu	3,308	110.3
31	Toukokuu	3,397	109.6
30	Kesäkuu	3,192	106.4
31	Heinäkuu	3,055	98.5
31	Elokuu	2,898	93.5
30	Syyskuu	2,671	89.1
31	Lokakuu	2,957	95.4
30	Marraskuu	2,930	97.7
31	Joulukuu	3,056	98.6
366	Yhteensä	36,249	99.04

Potilaitten ikä.

	11—15.		16—20.		21—25.		26—30.		31—35.		36—40.		41—45.		46—50.		51—60.		61—74.		Yhteensä.
	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	
Potilaita	1	5	32	39	69	62	64	54	39	30	22	13	17	5	9	5	4	2	1	—	478
Ei tuberkuloosi ..	—	—	—	—	—	—	(1)	(1)	—	—	(1)	(1)	(1)	—	—	—	—	—	—	—	5

Potilaat ryhmittyvät seuraavasti kotiseutuun nähden:

Uudenmaan läänistä	31	miestä	27	naista
Turun ja Porin »	26	»	29	»
Hämeen »	16	»	10	»
Vaasan »	18	»	14	»
Oulun »	21	»	11	»
Kupion »	21	»	25	»
Mikkelin »	7	»	7	»
Viipurin »	50	»	40	»
Venäjältä (suomalaisia).....	8	»	7	»
Venäjältä.....	56	»	44	»
Ameriikasta	1	»	—	»
	(6) 255	miestä	(8)214	naista

Huomattavampia komplikatioita oli:

	M.	N.
Tub. laryngis	9	3
» intestinorum	5	5
Osteitis tub. Abscessus	3	—
Lymphomata tub. colli	2	3
Pleuritis serosa	2	1
Empyema thoracis	—	1
Pneumonia crouposa	—	1
Asthma bronchiale	2	1
Meningitis tub.	1	1
Vitium cordis	2	2
Degeneratio amyloidea renum	2	—
Struma, Neurasthenia	—	9
Graviditas	—	3
Abortus	—	2
Diabetes	1	—
Anämia	1	1
Periproctitis	2	—
Ischias	1	—
Lues inveterata, Ulcus molle	3	—
Angina	—	1
Parotitis epidemica	1	—
Malaria	—	1
Yhteensä	37	35

Näistä komplikatioista oli jo potilaita sisäänkirjoitettaessa havaittavissa sellaiset kuin Ulcera mollia, Parotitis epidemica.

478 tuberkulosia potevasta potilaasta

uloskirjoitettiin v. 1912 hoidettuina	321 potil.
» korkeint. 30 hoitopäivän jälkeen	43 »
» ja samana vuonna toistamis. uloskirj.	17 »
vuodelle 1913 jäi jäljelle	97 »
Yhteensä	478 potil.

Potilaat, jotka olivat hoidossa *korkeintaan 30 päivää:*

I	Stad.	7	miestä	4	naista
II	»	5	»	5	»
III	»	10	»	12	»
		22	miestä	21	naista yht. 43.

Näistä uloskirjoitettiin 1 oireettomana, 5 parempana, 7 vähän parempana 6 huonontuneena, 22 hoitamatta ja 2 kuolleena. Näitten hoitopäivät tekivät yhteensä 768 eli siis 17.8 hoitopäivää joka potilasta kohti.

Potilaista, jotka olivat *kaksi kertaa uloskirjoitettuja v. 1912*, mutta seuraavaan taulukkoon vaan kerran otettuja oli 8 miestä ja 9 naista, yhteensä 17. Näistä uloskirjoitettiin 2 oireettomana, 9 parempana ja 6 parantumattomana. Näitten hoitopäiviä yhteensä 1,103, joten 64.9 hoitopäivää potilasta kohti.

Potilaista, jotka uloskirjoitettiin v. 1912 *enemmän kuin* 30 *päivää kestäneen hoitoajan jälkeen* oli:

I	Stad.....	58	miestä,	59	naista,	yht.	117	eli	36.4 %
II	»	58	»	52	»	»	110	»	34.3 »
III	»	55	»	39	»	»	94	»	29.3 »
		171	miestä,	150	naista,	yht.	321	eli	100.0 %

Vuonna 1912 uloskirjoitettujen keuhkotuberkulosipotilasten *hoitotulokset* sekä näiden *hoitopäivien keskimäärät:*

	Oireettomia tai melkeen oireettomia.			Huomattavasti parempia.			Parempia.			Kostuneita.			Parantumattomia.			Huonontuneita.			Kuolleita.			Yhteensä.			Keskimäärä hoitopäiviä.		
	M.	N.	Yht.	M.	N.	Yht.	M.	N.	Yht.	M.	N.	Yht.	M.	N.	Yht.	M.	N.	Yht.	M.	N.	Yht.	M.	N.	Yht.	M.	N.	Yht.
I Stad. ...	33	41	74	5	2	7	15	14	29	5	1	6	—	—	—	—	1	1	—	—	—	58	59	117	83.9	83.3	83.4
II » ...	2	6	8	8	12	20	35	26	61	7	5	12	2	2	4	3	1	4	1	—	1	58	52	110	83.5	119.0	100.3
III » ...	—	—	—	7	3	10	13	12	25	13	9	22	11	7	18	10	6	16	1	2	3	55	39	94	132.6	157.8	143.0
Yhteensä...	35	47	82	20	17	37	63	52	115	25	15	40	13	9	22	13	8	21	2	2	4	171	150	321	—	—	—
% uloskirjoitetuista ..	—	—	25.5	—	—	11.5	—	—	35.8	—	—	12.4	—	—	6.9	—	—	6.6	—	—	1.3	—	—	—	—	—	—
Keskimäärä hoitopäiviä	90.6	85.4	87.5	99.5	124.5	111.0	79.4	115.0	95.6	107.5	166.5	129.7	83.0	99.8	89.8	192.0	178.2	186.7	293.0	143.0	218.0	—	—	—	99.4	114.9	106.6

Hoidon tulos oli *positiivinen* 72.9 % ja *negatiivinen* 27.1 % hoidetuista tapauksista.

N. s. kostuneet ovat tässä luetut kuuluviksi negatiivisiin, sillä sellaisten uloskirjoitettujen keuhkojen tila ei ollut tullut paremmaksi, vaan ovat he kuitenkin lihoneet huomattavasti.

Kaikki positiivisella tuloksella hoidetut ovat olleet uloskirjoitettaessa kuumeettomia.

I Stad.	tapauksista	positiiv.	tulos	94.0 %
II »	»	»	»	80.9 »
III »	»	»	»	37.2 »

Tuberkelibasilleja löydettiin ysköksistä (Ziehlin menettelytapaa käyttämällä) seuraavasti %:ssa:

	Sisään-kirj. +	Ulos-kirj. +	Sisään-kirj. +	Ulos-kirj. −	Sisään-kirj. −	Ulos-kirj. −	Sisään-kirj. −	Ulos-kirj. +
I Stadium ..	6.8 %		20.5 %		69.3 %		3.4 %	
II » ..	45.5 »		20.0 »		30.9 »		3.6 »	
III » ..	69.1 »		12.8 »		8.6 »		9.5 »	

Hoidon aikana olivat basillit hävinneet 18.1 %. Hoidon aikana oli ilmestynyt basillia 5.6 %. Nämät molemmat mainitut prosenttiluvut muuttuvat kuitenkin paljon, kun otetaan huomioon että antiformin-menettelytapaa käyttämällä tulos *hyvin usein* oli positiivinen niissä tapauksissa, joissa Ziehl-menettelyllä oli saatu negatiivinen tulos.

Ottamalla huomioon myös painon vähentymistapaukset oli keskimääräinen *painonlisäys* kaikilla *hoidetuilla* potilailla:

I Stad.	.....	6.03 kgr.
II »	.....	5.38 »
III »	.....	3.98 »

Suurin painonlisäys oli 18.3 kgr.

Painonvähennystä oli 36 tapauksessa eli keskimäärin I Stad. 1.5 kgr., II Stad. 1.0 kgr. ja III Stad. 2.76 kgr.

Kaikkien uloskirjoitettujen hoidettujen (vähintäin 31 hoitopäivää) *potilaiden hoitopäivät tekivät yhteensä* 34,242 eli keskimäärin 106.6 potilasta kohti: miesten 99.4 ja naisten 114.9.

Hoitotapa on ollut pääasiassa hygienis-dieteettinen.

Vuoden kuluessa on 12 potilasta saanut pneumothorax-hoitoa ja näistä jäi 6 vuodelle 1913. Menettelytapa on ollut Forlanini-Saugman'in punktiometoodi. Ainoastaan yhden kerran koetettiin, vaikka turhaan, sekä tätä mainittua että myös Brauer'in keinoa.

Tuberkuliinia (Alttuberkulin) on käytetty terapeutisesti ainoastaan muutamissa harvoissa tapauksissa.

Finkler-menettelytapaa koeteltiin 8 potilaalle, mutta keskeytettiin pian kaikilta.

Dioradin-hoitoa käytettiin myös muutamissa tapauksissa lyhytaikaisesti.

Parantolan ylilääkärinä toimi allekirjoittanut, lääket. lis. Wäinö Seppänen ja alilääkärinä lääket. lis. Suoma Loimaranta, jonka sairauden aikana toimivat v. t:nä: lääket. kand. J. V. Sysimetsä Huhtikuulla ja lääket. kand. Einar Palmen Touko—Kesäkuulla.

Syksyllä kävi allekirjoittanut 4 viikkoa kestäneellä opintomatkalla tutustumassa Saksan ja Tanskan parantola-oloihin.

Wäinö Seppänen.

Årsberättelse för år 1912 om sjukvården å Nummela sanatorium.

Å Nummela sanatorium hafva under år 1912 vårdats inalles 275 personer, 142 män och 133 kvinnor. Från föregående år kvarlågo 56 patienter, 26 män och 30 kvinnor, under året intogos 193 nya patienter (102 män och 91 kvinnor) samt 26 patienter (14 män och 12 kvinnor), hvilka under något af de föregående åren varit intagna å sanatoriet och utskrifvits därifrån. Af de från år 1911 kvarliggande patienterna tillhörde 8 (1 man och 7 kvinnor) samma kategori af ånyo intagna patienter.

Af de vårdade utskrefvos under år 1912 inalles 199, nämligen 110 män och 89 kvinnor, medan 76 patienter, 32 män och 44 kvinnor, blefvo kvarliggande till 1913. Af dessa kvarliggande voro 10 (3 män och 7 kvinnor) ånyo intagna patienter.

Kvarliggande från år 1911..	26	män	och	30	kvinnor,	inalles	56	patienter.
Nyintagna år 1912	102	»	»	91	»	»	193	»
Ånyo intagna år 1912	14	»	»	12	»	»	26	»
Hela antalet år 1912 vårdade personer	142	»	»	133	»	»	275	»
Utskrifna under år 1912 ..	110	»	»	89	»	»	199	»
Kvarliggande till år 1913..	32	»	»	44	»	»	76	»

Det sammanlagda antalet sjukvårdsdagar utgjorde år 1912 27,494, hvaraf 17,277 hänföra sig till patienter i stenpaviljongen och 10,217 till patienter i träpaviljongen. Medelantalet patienter per dag utgjorde sålunda 75.12.

Antalet sjukvårdsdagar samt medelbeläggningen per dag under de olika månaderna af år 1912 framgå af nedanstående tabell:

Dagar.	Månad.	Antal sjukvårdsdagar.	Medelbeläggning.
31	Januari	1,942	62.65
29	Februari	2,148	74.07
31	Mars	2,383	76.87
30	April	2,506	83.53
31	Maj	2,547	82.16
30	Juni	1,958	65.27
31	Juli	2,102	67.81
31	Augusti	2,309	74.48
30	September	2,336	77.87
31	Oktober	2,464	79.48
30	November	2,437	81.20
31	December	2,362	76.19
366	Summa	27,494	75.12

Patienternas ålder.

	6—10 år.		11—15 år.		16—20 år.		21—25 år.		26—30 år.		31—35 år.		36—40 år.		41—45 år.		46—50 år.		51—65 år.		Summa.		
	M.	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.	S:a
Alla patienter	—	3	4	9	26	17	36	33	27	26	15	21	13	13	9	4	4	1	8	6	142	133	275
Icke tuberkulos-patienter	—	(2)	—	—	—	(2)	(2)	(4)	—	(4)	(2)	(2)	—	(1)	—	—	—	—	(1)	—	(5)	(15)	(20)

Den yngsta patienten 7 år (den yngsta med lungtuberkulos 10 år), den äldsta patienten 66 år (den äldsta med lungtuberkulos 61 år).

Sjukdomens art.

	Män.	Kv.	S:ma.
Tuberculosis pulmonum	137	118	255
Tuberculosis suspecta pulmonum	4	10	14
Tuberculosis glandular. lymphat. bronchial.	—	1	1
Tuberculosis sanata pulmon.	—	1	1
Bronchiectasiae	1	1	2
Pneumonia acuta	—	1	1
Infarct. pulmon. Vitium cordis	—	1	1
Summa vårdade	142	133	275

Af patienterna med lungtuberkulos voro:

		Män.	Kv.	S:ma.
Kvarliggande från år 1911	nyintagna	25	22	55
	ånyo intagna	1	7	
Nyintagna år 1912		99	77	176
Ånyo intagna år 1912		12	12	24
	Summa vårdade	137	118	255
Utskrifna år 1912 efter behandling		84	56	140
» » » inom 30 dagar		12	8	20
» » » af de från 1911 kvarliggande år 1912 ånyo int.		1	5	22
		9	7	
Kvarliggande till 1913	nyintagna	28	35	73
	ånyo intagna	3	7	
	Summa vårdade	137	118	255

Bland mera anmärkningsvärda *komplikationer* hos patienterna med lungtuberkulos förekommo:

	Män.	Kv.
Tuberculosis laryngis lättare och medelsvår art	7	5
» » » svårare art	—	2
Tuberculosis glandular. lymphat.	2	1
Tuberculosis miliaris	1	—
Scrophulosis	—	1
Pleuritis sicca	4	5
Pleuritis exsudativa serosa	10	1
Pneumothorax artefact	17	16
Pleuritis exsudativa (serosa, seropurulenta) post pneumothoracem artefact.	9	8
Pericarditis sicca	1	—
Laryngitis chron	—	1
Bronchitis	3	6
Pneumonia acuta	1	—
Asthma bronchiale?	1	—
Gangræna pulmonum	—	1
Enteritis chron. Tuberculosis intestinorum	4	1
Appendicitis recidivans. Peritonitis circumscripta	1	2
Ulcus ventriculi?	2	—
Enteroptosis. Dilatatio ventriculi	1	3
Hepatitis chron	—	1
Vitium organicum cordis	1	1
Arteriosclerosis	1	—
Albuminuria. Nephritis	2	—
Degeneratio amyloidea renum	1	—
Diabetes mellitus	1	—
Struma	—	4
Polyarthritis chron.	—	1
Ischias	1	—
Alcoholismus	1	—
Psychosis	—	1
Lues	1	1
Graviditas	—	2
Mastitis	—	1
Abscessus pararectalis	1	—
Thromobophlebitis venæ femoralis	1	—
Otitis media chron.	—	1
Angina tonsillaris	—	2

Dessutom i flere fall pharyngitis, rhinitis, laryngitis af icke påvisbart tuberkulös natur, samt neurasthenia, nervositas, hysteria, dyspeptiska rubbningar, helminthiasis (Bothryocephalus latus), enteritis acuta, heamorrhoider o. s. v.

Ånyo intagna patienter. Af patienter med lungtuberkulos, som under ett föregående år varit intagna å sanatoriet och utskrifvits därifrån, blefvo under år 1912 24 personer eller 12 män och 12 kvinnor ånyo intagna. Dessutom kvarlågo från år 1911 1 manlig och 7 kvinnliga ånyo intagna patienter.

Af de nämnda patienterna utskrefvos 10 män och 12 kvinnor:

1	man				i	stadium	I	afebr.	såsom symptomfri.
1	»	och	1	kvinna	»	»	I	afebr.	såsom väsentligt förbättrade, förbättrade eller något förbättrade.
1	»	»	—		»	»	II	afebr.	
2	»	»	—		»	»	II	subfebr.	
1	»	»	1	»	»	»	II—III	afebr.	
—	»	»	2	»	»	»	III	afebr.	
—			1	»	»	»	I	subfebr.	såsom oförbättrade eller försämrade.
—			1	»	»	»	I—II	afebr.	
1	»	»	5	»	»	»	III	febr.	
1	»	»	—		»	»	III	afebr.	såsom döda, medan
2	»	»	1	»	»	»	III	febr.	
3	»	»	7	»	blefvo kvarliggande till 1913.				

13 män och 19 kvinnor.

Fallen voro till stor del svåra, delvis med svåra komplikationer. Af de utskrifna hade 4 män och 7 kvinnor aftagit i vikt mellan 0.5 och 13.4 kg., i medeltal 5.5 kg., de öfriga 11 patienterna tilltogo i vikt mellan 0.8 och 12.5 kg., i medeltal 5.7 kg. Medelviktökningen, beräknad för alla 22 utskrifna, var 0.12 kg.

Kurtiden var för 3 af de utskrifna patienterna mellan 15 och 31 dagar, för 9 mellan 39 och 180 dagar, för 5 mellan 186 och 219 dagar, för 4 mellan 403 och 602 dagar och för en, som tillika haft anställning som laboratoriebiträde, 2,077 dagar, samt i medeltal för alla, med uteslutning af den sistnämnda patienten, 178.2 dagar. (Summa 5,819 sjukvårdsdagar).

Patienter med högst 30 *dagars kurtid* hafva, i likhet med de ånyo intagna patienterna, icke upptagits i tabellen öfver behandlingsresultaten sid. 378—379.

De utgjordes af 20 personer, 12 män och 8 kvinnor, och utskrefvos:

2	män			i stadium	I afebr.	såsom symptomfria efter 24 och 28 dagar.
2	»	och 2	kvinnor	» »	I »	} såsom förbättrade eller något förbättrade efter 13—30 dagar.
2	»	» —	»	» »	I—II »	
2	»	» —	»	» »	II »	
—	»	» 1	kvinna	» »	I febr.	} såsom oförbättrade efter 13—30 dagar.
1	man	» 1	»	» »	III afebr.	
2	män	» 4	kvinnor	» »	III febr.	
1	man	» —	»	» »	III »	såsom död efter 14 dagar.

12 män och 8 kvinnor.

Af patienterna tilltogo 14 i vikt mellan 0.2 och 9.0 kg., i medeltal 2.3 kg., och aftogo i vikt mellan 0.4 och 2.5 kg., i medeltal 1.0 kg. Medelviktökningen, beräknad för alla 20 patienter, utgör 1.3 kg.

Sjukvårdsdagarnas antal var sammanlagdt 452 eller i medeltal 22.6 för hvarje patient.

De återstående 140 under året utskrifna patienterna med lungtuberkulos, hvilka vistats å sanatoriet längre tid än en månad, bilda det egentliga materialet för statistiken. De fördela sig efter sjukdomsstadiet enligt Turban's gamla indelning samt beroende på om de vid intagningen, de tre första dagarna dock frånräknade, haft feber eller icke på följande sätt:

		Män.	Kv.	S:ma.	
Stadium	I afebrila	28	9	37	} 43 = 30.7 %
»	I subfebrila et febrila.....	3	3	6	
»	I—II afebrila	11	5	16	16 = 11.4 %
»	II afebrila	9	3	12	} 28 = 20.0 %
»	II subfebrila et febrila.....	8	8	16	
»	II—III afebrila	3	7	10	} 10 = 7.1 %
»	III afebrila	2	5	7	
»	III subfebrila et febrila.....	20	16	36	43 = 30.7 %
	Summa	84	56	140	

Om de till mellanstadierna I—II och II—III räknade fallen till ena hälften hänföras till det lägre och till andra hälten till det högre stadiet, så befinnes af patienterna

51	eller	36.4 %	tillhöra	Turban's	stadium	I
41	»	29.3 »	»	»	»	II
48	»	34.3 »	»	»	»	III

Afebrila voro vid intagningen (de tre första dagarna frånräknade) 82 = 58.6 % samt subfebrila eller febrila 58 = 41.4 % af patienterna.

Behandlingsresultatet framgår af följande tabell.

Tabell utvisande behandlingsresultatet samt medelantalet sjukvårdsdagar och

Tableau indiquant le résultat du traitement, ainsi que le nombre moyen des journées

	Utan symptom. *Sans symptomes.*					Väsentligt förbättrade. *Considérablement améliorés.*					Förbättrade. *Améliorés.*					Något förbättrade. *Quelque peu améliorés.*					Oför- *Non-*	
	Stenp. *Pavillon en pierres.*		Träp. *Pavillon en bois.*		Summa. *Total.*	Stenp. *P. en p.*		Träp. *P. en b.*		Summa. *Total.*	Stenp. *P. en p.*		Träp. *P. en b.*		Summa. *Total.*	Stenp. *P. en p.*		Träp. *P. en b.*		Summa. *Total.*	Stenp. *P. en p.*	
	M. *H.*	Kv. *F.*	M. *H.*	Kv. *F.*		M. *H*	Kv. *F.*	M. *H.*	Kv. *F.*		M. *H.*	Kv. *F.*	M. *H.*	Kv. *F.*		M. *H.*	Kv. *F.*	M. *H.*	Kv. *F.*		M. *H.*	Kv. *F.*
Stadium I afebr.	7	1	—	—	8	2	—	2	—	4	9	5	3	—	17	5	3	—	—	8	—	—
» I febr.	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	2	—	1	—	—	1	1	—
» I—II afebr.	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	6	3	2	—	11	1	2	—	—	3	—	—
» II afebr.	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	5	1	1	—	7	1	—	1	1	3	—	—
» II febr.	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	3	3	1	2	9	1	—	—	—	1	1	2
» II—III afebr.	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	1	1	2	4	1	3	1	—	5	—	—
» III afebr.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	1	1	5	—	—	—	1	1	—	1
» III febr.	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	3	1	5	1	10	1	1	1	—	3	5	8
Summa patienter	7	1	—	1	9	2	2	5	2	11	28	17	14	6	65	10	10	3	2	25	7	11
Procent af de utskrifna	—	—	—	—	6.4	—	—	—	—	7.9	—	—	—	—	46.4	—	—	—	—	17.8	—	—
Medelantal sjukvårdsdagar	—	—	—	—	108	—	—	—	—	285.4	—	—	—	—	116.1	—	—	—	—	67.4	—	—
Medelviktsökning i kilogram	8.7	2.8	—	9.8	8.2	15.6	3.4	13.8	6	10.8	9.3	7.5	8.9	7.9	8.6	4.8	2.7	5.9	8.3	4.2	—1.8	—0.2

medelviktsökningen hos år 1912 utskrifna patienter med lungtuberkulos.

de traitement et l'augmentation de poids moyen pour les phtisiques sortis en 1912.

bättrade. *améliorés.*			Försämrade. *Etat empiré.*					Döda. *Décédés.*					Summa utskrifna. *Total des malades sortis.*					Medeltal sjukvårdsdagar. *Moyenne des journées de traitement.*			Medeltal viktstillökning. *Augmentation de poids moyen (kilos).*		
Träp. *P. en b.*		Summa. *Total.*	Stenp. *P. en p.*		Träp. *P. en b.*		Summa. *Total.*	Stenp. *P. en p.*		Träp. *P. en b.*		Summa. *Total.*	Stenp. *P. en p*		Träp. *P. en b.*		Summa. *Total.*						
M. *H.*	Kv. *F.*		M. *H.*	Kv. *F.*	M. *H.*	Kv. *F.*		M. *H.*	Kv. *F.*	M. *H.*	Kv. *F.*		M. *H.*	Kv. *F.*	M. *H.*	Kv. *F.*		M. *H.*	Kv. *F.*	S:ma. *Total.*	M. *H.*	Kv. *F.*	S:ma. *Tota.*
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23	9	5	—	37	103.5	83.2	98.5	8.3	4.4	7.3
1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	1	1	6	134.3	122.7	128.5	5.4	6.2	5.8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	5	4	—	16	150.2	111.4	138.0	11.7	6.1	9.5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	1	3	2	12	110.1	88.0	104.6	10.0	6.4	9.1
—	—	3	—	—	1	—	1	—	—	1	—	1	5	6	3	2	16	352.5	239.5	296.0	2.7	6.3	4.5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	5	2	2	10	81.3	92.6	89.2	9.4	5.3	6.6
—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	1	2	7	195.0	127.4	146.7	12.2	8.5	9.6
2	—	15	1	—	—	1	2	1	1	1	2	5	11	11	9	5	36	98.8	157	124.7	2.7	−0.44	1.3
3	—	21	1	—	1	1	3	1	1	2	2	6	56	42	28	14	140	84	56	140	84	56	140
—	—	15.0	—	—	—	—	2.2	—	—	—	—	4.3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	118.6	—	—	—	—	495.3	—	—	—	—	273	93.6	109.7	218.9	217.4	135.9	135.4	136.6	135.9	—	—	—
+4.6	—	+0.05	−6.1	—	−10.2	−5.3	−7.2	+0.2	−3.9	−3.9	−4	−3.2	+6.8	+3.78	+7.4	+5.2	+5.86	—	—	—	+7.0	+4.1	+5.86

Behandlingsresultatet var *positivt* hos 110 eller 78.6 % samt *negativt* hos 30 eller 21.4 % af patienterna.

Alla med positivt resultat utskrifna patienter voro vid utskrifningen feberfria.

Procenttalen positiva resultat hos fallen inom de särskilda sjukdomsstadierna framgår af nedanstående sammanställning, i hvilken de till mellanstadierna I—II och II—III hörande fallen borteliminerats:

Stadium	I afebrila 45	51	positivt resultat hos	45 = 100 %	49 = 96.1 %
»	I febrila 6		»	»	»	4 = 66.7 %	
»	II afebrila 25	41	»	»	»	25 = 100 %	36 = 87.8 %
»	II febrila 16		»	»	»	11 = 68.8 %	
»	III afebrila 12	48	»	»	»	11 = 91.7 %	25 = 52.1 %
»	III febrila 36		»	»	»	14 = 38.9 %	

Öfverhufvud erhölls bland 82 utan feber intagna patienter positivt resultat hos 81 = 98.8 %, samt bland 58 med feber intagna patienter positivt resultat hos 29 = 50.0 %.

Tuberkelbacillhaltiga sputa förefunnos vid intagningen hos 91 eller 65 % af de utskrifna patienterna. Af dessa hade 33 (= 36.3 %) vid utskrifningen inga upphostningar eller inga TB-haltiga sputa. Hos 38 patienter (27.2 % af alla utskrifna) påträffades under hela sanatorievistelsen inga tuberkelbaciller. Hos 6 patienter anträffades TB hvarken vid in- eller utskrifningen, men väl under vistelsen å sanatoriet och hos 5 patienter upptäcktes vid utskrifningen, men icke vid inskrifningen tuberkelbaciller i upphostningarna.

Viktökningen utgjorde i medeltal för de 140 utskrifna patienterna 5.86 kg. för männen 7.0 kg och för kvinnorna 4.1 kg. Vikten tilltog hos 119 patienter och aftog hos 21. För dem som tilltagit i vikt var tillskottet i medeltal 7.72 kg, för männen 8.67 kg och för kvinnorna 6.15 kg.

														Män.	Kv.	S:ma.
Vikten	minskade	mellan	11.7	kg	och	5.1	kg	hos	.....	5	4	9
»	»	»	5.0	»	»	0.2	»	»	.....	5	7	12
»	ökade	»	0.1	»	»	5.0	»	»	.....	19	21	40
»	»	»	5.1	»	»	10.0	»	»	.....	30	16	46
»	»	»	10.1	»	»	15.0	»	»	.....	16	6	22
»	»	»	15.1	»	»	20.0	»	»	.....	8	1	9
»	»	20.7 & 24.2	kg					»	.....	1	1	2
									Summa patienter	84	56	140

Det största vikttillskottet var hos manlig patient 20.7 kg hos kvinnlig patient 24.2 kg.

Sjukvårdsdagarnas antal (inalles 19,024) var för de år 1912 utskrifna patienterna i medeltal 135.9, särskildt för männen 135.4 och för kvinnorna 136.6. Af patienterna hade 8 vistats å sanatoriet längre tid än ett år. De öfriga 132 patienternas kurtid var i medeltal 105 dagar (särskildt männens 104.8 och kvinnornas 105.1).

Kurtidens längd framgår närmare af efterföljande tabell, däri äfven upptagits de 20 patienter med lungtuberkulos, hvilka utskrefvos inom en månad.

						Män.	Kv.	S:ma.
Kurtiden	var	1—	30	dagar	för	12	8	20
»	»	31—	60	»	»	21	18	39
»	»	61—	90	»	»	24	10	34
»	»	91—	120	»	»	13	5	18
»	»	121—	180	»	»	12	8	20
»	»	181—	270	»	»	9	9	18
»	»	271—	365	»	»	2	1	3
»	»	366—	730	»	»	1	5	6
»	»	1,012—	1,133	»	»	2	—	2
					Summa patienter	96	64	160

I stenpaviljongen, där dagafgifterna äro högre (½ år en friplats) hade af patienter, som vårdats å sanatoriet längre tid än en månad, inalles 62 = 63.3 % en kurtid mellan 1 och 3 månader, samt 36 = 36.7 % en kurtid öfver 3 månader. I träpaviljongen, där dagafgifterna äro lägre och där 5—6 friplatser underhållits, hade 11 = 26.2 % en kurtid under 3 månader och 31 = 73.8 % längre än 3 månaders kurtid.

De längsta kurtiderna voro för patienter i stenpaviljongen 547 och 407 dagar och för patienter i träpaviljongen 1012 och 1,133 dagar.

Tuberkulinbehandling kom år 1912 till användning i ett jämförelsevis litet antal fall. Injektioner af Dr. C. Spenglers tuberkulinpreparat PTO gåfvos åt 10 patienter, injektioner af nytuberkulin (tuberkelbacillemulsion) åt 3 patienter.

Probatoriska tuberkulininjektioner förekommo icke under året, däremot i några fall kutanprof med tuberkulin enligt v. Pirquet.

Behandling med konstgjord pneumothorax användes i rätt stor utsträckning eller inalles hos 33 patienter, af hvilka 10 med tidigare påbörjad behandling kvarlågo från föregående år och 1 hade fått behandlingen inledd i utlandet. Hos 12 af dessa patienter tillstötte under året exsudat i pleurahålan, och 5 af de från föregående år kvarliggande hade denna komplikation redan vid årsskiftet. Af patienterna afledo 5; bland dessa befann sig en kvinna, hos hvilken endast två små gasinsufflationer utförts och hvilken afled inemot fyra månader senare i

lunggangrän. Såsom oförbättrade utskrefvos 5, såsom i mera eller mindre hög grad förbättrade utskrefvos 5, hos hvilka insufflationerna skulle fortsättas ambulatoriskt, kvarliggande till 1913 blefvo 18. — Hos 16 patienter gjordes fruktlösa försök att framkalla konstgjord pneumothorax.

Sanatoriets solbadsinrättningar anlitades under sommaren af ett stort antal patienter.

Förutom 255 fall af lungtuberkulos vårdades å sanatoriet under år 1912 20 andra personer, de flesta med suspekt lungtuberkulos (jmf. tabellen sid. 373). Såsom symptomfria, förbättrade eller något förbättrade utskrefvos 14, såsom oförbättrade eller obehandlade 3, kvarliggande till 1913 blefvo 3. De 17 utskrifnas kurtid varierade mellan 7 och 107 dagar och utgjorde i medeltal 41.9 dagar. Vikten tilltog hos 15 patienter mellan 0.8 och 6.4 kg., i medeltal 3.0 kg., och aftog hos 2 resp. 0.2 och 1.1 kg.

Under år 1912 har inträde å sanatoriet sökts eller plats efterfrågats af 497 personer. Antalet sökande till de olika platserna var:

Friplats	24
Friplats eller eventuellt billigaste betalningsklass	8
Billigaste plats	18
Billigaste eller eventuellt näst billigaste plats	40
Träpaviljongen utan angifvande af priset	55
Träpaviljongen eller event. först stenpaviljongen	19
Stenpaviljongen	333
Summa	497

Öfverläkare å sanatoriet har varit med. lic. Axel von Bonsdorff. Under dennes tjänstledighet från den 15 juni till slutet af augusti sköttes öfverläkarebefattningen af med. lic. Karl von Kræmer.

Som underläkare hafva varit anställda: med. lic. Viva Lagerborg från den 1 januari till den 15 februari, därefter med. lic. Karl von Kræmer till den 15 juni samt med. kand. Eva Heman från den 15 juni till årets slut.

Såsom Föreningens för bekämpandet af tuberkulosen stipendiat praktiserade förste stadsläkaren i Raumo med. lic. K. Loveson under sex veckor å sanatoriet.

Axel von Bonsdorff.

Årsberättelse för år 1912 från Hemmet för fallandesjuka å Räckhals.

Under år 1912 har å Hemmet varit intagna inalles 43 interner, 25 af manligt kön, 18 af kvinnligt dito. Af dessa kvarstodo från år 1911 26 (1 från 1901, 1 fr. 1903, 3 fr. 1904, 4 fr. 1905, 2 fr. 1906, 2 fr. 1907, 2 fr. 1908, 2 fr. 1909, 3 fr. 1910, 6 fr. 1911).

Under året utskrevos 16, kvarstodo till 1913 27 interner.

Af internerna voro 8 under 15 år. Den äldsta var 54 år, den yngsta 6 år gammal. Sammanlagda antalet sjukvårdsdagar under året utgjorde 8,654, medeltal pr intern 201:3 och medeltal interner pr dag 24.

Af de under året utskrifna voro:

frisk	= 1
förb.	= 2
oförändrade	= 9
obehandlade	= 2
döda	= 2

Af de 9 s. s. oförändrade utskrivna vistades 6 mindre än 1 års tid å hemmet. Af de döda dog den ena genom olycksfall under en rymningsfärd. Den andra, som led av en svår epilepsi med myocloni, fanns om morgonen död i sängen.

Tor Wœnerberg.

Waajasalon langettavatautisten laitoksen lääkärin vuosikertomus vuodelta 1912.

Vuosi 1912 on tavallaan ollut merkkivuosi Vaajasalon laitoksen hoito- ja hygienisten parannus olojen kehityksessä, kun silloin tehtiin nimittäin erittäin hyvin toimiva vesijohto parantolaan. Johtoa on yhteensä yli 600 metriä ja on se tehty 1½ »Mannesman'»in rautaputkista, siihen tulee lisäksi 6,000 litraa vetävä säiliö korkeassa, sitä varten rakennetussa tornissa, sisäjohdot ja palopostit laitoksen molemmissa päärakennuksissa sekä vesijohto navettaan, talliin ja leipomoon. Lisäksi rakennettiin vielä täydelliset likaviemärit likakaivoineen.

Vesi nostetaan tornissa olevaan säiliöön höyrypumpulla eräästä hyvin antavasta kaivosta. Vesi kaivossa on erittäin kirkasta, hyvää pohjavettä, ja näyttää se hyvästi riittävän sekä parantolan tarpeisiin että noin 25 lehmälle sekä muille eläimille. Helmi- ja maaliskuussa, jolloin tavallisesti vesi on vähimmillään,

oli yllämainitussa kaivossa varsin riittävästi vettä. Hoitolan johtokunta on täten saanut monivuotisen toivomuksensa toteutetuksi.

Eräs toinenkin hygieninen parannus pantiin toimeen vuoden 1912 kuluessa. Uusi hoitola laudoitettiin nimittäin viime kesänä. Seuraus tästä oli, että huoneet tänä talvena ovat pysyneet lämpimämpinä kuin edellisinä vuosina.

Hoidokasten suhteen tapahtuneet muutokset vuotena 1912 näkyvät seuraavasta taulusta:

Vuodelta 1911 jäljellä.	Vuotena 1912 sisäänkirjoitettuja.	Kaikkiaan hoidettu.	Uloskirjoitettuja.					Jäljellä vuoteen 1913.	Sairashoitopäivien luku.	Keskimäärä sairaita päivässä.	Keskimäärä uloskirjoitettujen hoitopäiviä.
			Terveinä tahi parantumassa olevina.	Parempia.	Parantumattomina.	Knolleina.	Hoitamattomina.				
51	7	58	4	—	1	1	—	52	18,674	51.16	183.84

Samoin kuin edellisinä vuosina tahdon myös tässä vuosikertomuksessa koskettaa jotakin langettavatautisten hoitoon kuuluvaa asiata. Olen tällä kertaa valinnut aineeksi: mietteitä langettavatautisten hoidon laajentamisesta, eli tarkemmin sanoen ehdotuksia *semmoisten langettavatautisten toimeentulosta laitoksen ulkopuolella, jotka parantuneina tahi parempina tulevat uloskirjoitetuiksi laitoksesta.*

Tunnettua on, että sekä useampi hoidokas että luultavasti jokainen Vaajasalon hoitolan johtokunnan jäsen on tehnyt itselleen kysymyksen, olisiko mahdollista valmistaa uloskirjoitetuille hoidokkaille tilaisuutta laitoksen ulkopuolella itsensä elättämiseen ja hoitamiseen, niin etteivät uudelleen huonontuisi. Tähän kysymykseen ei kuitenkaan tietääkseni taholta eli toiselta ole annettu tyydyttävää vastausta. Vaikeuksia onkin ollut liian paljon.

Tähänastinen kokemus on näyttänyt, että ainoastaan muutamat poispäästetyistä ovat onnistuneet palvelijattarina elättämään itsensä. Useimmille on palveluksessa olo epäonnistunut sen kautta, että palveluspaikassaan ovat sattuneet saamaan jonkun kohtauksen. Silloin he tavallisesti tulevat irtisanotuiksi palveluspaikastaan, ja nyt alkaa sama surkeus, kuin ennen laitokseen tulemista. Köyhyys ja se kammo, mitä muilla ihmisillä yleensä on langettavatautisia kohtaan, painostavat siksi paljon sairasta, että puutteet ja paha mieli pian pahentavat taudin. Köyhäintalo on silloin tavallisin turva.

Voisiko tätä tämmöistä onnettomuutta välttää jollakin tavoin, se on se vaikea kysymys, jonka selvittelemistä seuraava kirjoitus tarkoittaa.

Punnittuani asiaa monelta puolen, en ole voinut tulla muuhun päätökseen, kuin että ainoa pelastus tässä on omien kotien hankkiminen uloskirjoitetuille sairaille. Yksin langettavatautinen kyllä ei voi tulla toimeen, sillä esim. tulta virittäessä uuniin, tahi vettä kaivolta hakiessa voi kohtaus tavata häntä ja onnettomuus seurata, jos ei toinen ole varomassa.

Kaksi, kolme eli neljä yhdessä kodissa luulisi sentähden olevan tarkoituksenmukaista. Seura toisten kanssa, tunne yhteisestä onnettomuudesta, ja tieto siitä, että yhteisvoimin ehkä voivat pysyä pystyssä, tuottaisi hauskuutta kotiin ja turvallisuuden tunnetta. Jos jollekin tovereista sattuisi kohtaus, niin ei sitä pantaisi pahaksi, vaan auttaisivat he toinen toisiaan — ja asia olisi unhoitettu niinpian, kuin se olisi mennyt ohitse. Tällä tavalla pääsisivät sairaat ainakin osaksi siitä painostamisesta, joka muissa oloissa aina seuraa kohtauksia.

Vaarallisissa töissä, niinkuin uunin lämmittämisessä, veden nostossa kaivosta y. m. s. voisi heitä aina olla kaksi, jolloin vaara on verrattain vähäinen.

Näin ollen näyttää siis, pintapuolisesti katsoen, kuin ratkaisu selviteltäväksi otetussa vaikeassa kysymyksessä olisi löydetty. Mutta vielä löytyy kysymys, joka ennen kaikkea on saatava selville, ennen kuin tämä ehdotus on toteutettavissa. Se on taloudellinen puoli, eli toisilla sanoilla *kysymys siitä, josko tämmöinen koti voi tulla itsensä kannattavaksi, tahi tarvitseeko se ulkoapäin apua ja missä määrin?*

Sen kokemuksen nojalla, mitä on saatu Waajasalolla langettavatautisten työkyvystä, ja ottaen huomioon paikkakunnalla käyvät hinnat asunnoista ja ruuasta, olen koettanut asettaa yhteen kolme taulukkoa langettavatautisen tytön vuosituloista ja menoista. Ensimäinen taulu näyttää, kuinka tulot ja menot vastaavat toisiansa siinä tapauksessa, että sairas ei ole saanut mitään opetusta — toinen taulu taas näyttää kuinka asia muodostuu, jos sairas on saanut opetusta puutarhahoidossa — ja kolmas taulu vihdoin näyttää, miten tulot ja menot suhtautuvat siinä tapauksessa, että sairaalle on opetettu sekä puutarhahoitoa että tuottavaa käsityötä.

Taulu I näyttää, miten kouluuttamattoman, työhön kykenevän langettavatautisen tulot ja menot vastaavat toisiaan, jos 2—4 tyttöä asuvat yhdessä.

Tuloja vuodessa.	Mk.	p.	Menoja vuodessa.	Mk.	p.
100 päivätyöstä kesällä à 1: 25 päivältä	125	—	Vuokra ja lämpö tyttöä kohti.	50	—
200 päivätyöstä talvella à —: 75	150	—	Vaatteet	50	—
5 hehtolitraa itse viljeltyjä potaatteja	25	—	Valaistus	10	—
			Ruokaa à —: 75 päivässä	275	—
			Lääkkeet	15	—
			Maavuokra potaateille	6	—
			Tilapäiset menot	20	—
Summa	300	—	Summa	426	—

Taulu II, näyttää, kuinka semmoisen langettavatautisen tytön, joka on saanut opetusta yksinkertaisimmassa puutarhahoidossa, tulot ja menot vastaavat toisiaan.

Tuloja vuodessa.	Mk.	p.	Menoja vuodessa.	Mk.	p.
70 päivätyöstä kesällä à 1: 25	87	50	Vuokra ja lämpö	50	—
200 päivätyöstä talvella à —: 75	150	—	Valaistus	10	—
5:stä hehtol. aikaisia potaattia	50		Vaatteet	50	—
Turnipsin siemenistä.....	50	—	Ruoka.....	275	—
Mansikoista, kaaleista, porkkanoista, lantuista y. m. puutarhatuotteista.....	50	—	Lääkkeet	15	—
			Maanvuokraa	12	—
			Lannasta, siemenistä	20	—
			Arvaamattomat menot.....	20	—
Syömäpotaateista 2 hehtol. ..	10	—			
Sienistä ja marjoista	10	—			
Summa	407	50	Summa	452	—

Taulu III, näyttävä, kuinka semmoisen langettavatautisen tytön, joka on saanut opetusta sekä yksinkertaisessa puutarhahoidossa, että tuottavassa käsityössä, tulot ja menot suhtautuvat toisiinsa.

Tuloja vuodessa.	Mk.	p.	Menoja vuodessa.	Mk.	p.
70 työpäivästä kesällä à 1: 25	87	50	Vuokra ja lämpö	50	—
200 työpäivästä talvella à 2: —	400	—	Vaatetus	50	—
5:stä hehtol. aikaisia potaatteja	50	—	Valaistus	10	—
Turnipsin siemenistä	50	—	Ruoka	275	—
Puutarhatuotteista	50	—	Lääkkeet	15	—
2:sta hehtol. ruokapotaatteja	10	—	Maanvuokra	12	—
Sienillä ja marjoilla	15	—	Lanta, siemenet y. m.	20	—
			Arvaamattomat menot.....	20	—
Summa	662	50	Summa	452	—

Ylläolevista tauluista huomaamme, että langettavatautinen tyttö, joka ei ole saanut mitään kouluutusta itsensä elättämistä varten, ei voine tulla toimeen ilman tuntuvaa avustusta, niinkuin myös että semmoinen langettavatautinen tyttö, joka on saanut ohjausta puutarhahoidossa, jo tulenee toimeen paljon vähemmällä avustuksella, kuin edellinen. — Viimeinen taulu osottaa, että on luultava, jotta puutarhahoidossa ja tuottavassa käsityössä, kuten koneella neulo-

misessa y. m. s. opetusta ja harjoitusta saanut tyttö avutta tulee toimeen omassa kodissa.

Tosi kyllä on, että nykyään ei vielä ole annettu Vaajasalon laitoksessa opetusta semmoisissa töissä, kuin koneella kutomisessa, ja tosi on sekin, että kutomakone on kalliinlainen (360 mk.), mutta eihän mikään meitä estä antamasta mainittua opetusta, ja mitä koneen hintaan tulee, niin luulen, että sairas voi sen kyllä itse ansaita itselleen, jos saa viimesen vuoden Vaajasalon parantolassa oloajastaan kutoo omaan laskuunsa.

Puutarhahoidon neuvomista Vaajasalossa aloitetaan jo tänä keväänä ja kesänä, koska on laitokseen päätetty hankkia tämän opetuksen antamiseen kykenevä henkilö.

Katson siis että täten voitaisiin voittaa taloudelliset vastukset omien kotien perustamisen suhteen langettavatautisille. Mutta vaikeuksia ja kompastuskiviä tälle aatteelle löytyy muitakin, kun taloudelliset. Yksi niistä ja hyvin vaikeasti voitettava on se tunnettu äreys luonteessa, mikä langettavatautisia usein vaivaa. Pelättävä mielestäni on, että eripuraisuus ja kateus hävittäisivät monessa tapauksessa sairailta oman kodin. Tätä kompastuskiveä vastustaen, tulisi johtokunnan hyvin huolellisesti valita ne tytöt, jotka asetettaisiin asumaan yhteen, ja sairaiden itse tulisi aina muistaa, että voimien mukaan on koetettava välttää eripuraisuutta, koska se muussa tapauksessa auttamattomasti hävittää heiltä oman kodin.

Toinen kompastuskivi on se vähentynyt vastustusvoima, mikä langettavatautisilla on välttääkseen joutumista huonoille teille. Tätä vaikeutta voitaisiin ehken parhaiden voittaa sen kautta, että yksi kodin tovereista aina olisi vanhempi ihminen tahi sen kautta, että sairaat huokealla hinnalla saisivat palkatuksi itselleen palvelijaksi vanhan naisen, joka asuisi samoissa huoneissa kuin he, lämmittäisi uunit, hankkisi vettä ja valvoisi sitä, etteivät tavat yhteisessä kodissa pääsisi millään tavalla rappeutumaan.

Täten luulisin, että olisi mahdollista, jos ylläkerrotut asianhaarat otetaan huomioon, perustaa omia koteja semmoisille langettavatautisille, jotka ovat saaneet takaisin suurimman osan työkyvystään, huolimatta siitä, että heillä olisikin joku kohtaus vuodessa tahi kuukaudessa.

Mikä ääretön voitto tämä olisi, sen ymmärtää jokainen, joka vähänkin on syventynyt langettavatautisten kohtaloon. Tämän kautta olisi se umpikuja murrettu, joksi paraskin langettavatautisten parantola muodostuu, jollei sairaita voida *suuremmassa* määrässä uloskirjoittaa.

Mahdotonta kyllä on kokemuksitta mitään varmasti sanoa, mutta luulisin että, jos tämä ylläoleva aate toteutetaan, kolmasosa eli ehken puolet Vaajasalossa hoidetuista sairaista voitaisiin koulutettuina kirjoittaa ulos laitoksesta ja lähettää omiin, heitä varten perustettuihin koteihin, joko pienellä avustuksella tahi ilman sitä.

Jos kuitenkin näyttäytyisi että tämmöiset kodit syystä tahi toisesta eivät onnistuisi, ei kuitenkaan pitäisi heittää tätä aatetta kokonaan, vaan olisi yritys muodostettava hiukan toisella tavalla. Olen ajatellut, että jos Vaajasalon parantolassa valmistettaisiin tilaisuutta jossakin määrin oppia langettavatautisten hoitoa joko yksinäisille luotettaville vaimoille eli lapsettomille perheille, niin voitaisiin sitten näitten luo lähettää Vaajasalon hoitolasta uloskirjoitettuja sairaita. Luonnollista on, että tässäkin tapauksessa uloskirjoitetut sitä ennen olisivat opetettavat itselleen elatusta hankkimaan.

Tällä tavalla voitaisiin ehken myös huonommille sairaille hankkia koti ja jonkunlainen toimeentulon mahdollisuus, jos heille annettaisiin vähäinen avustus.

Molemmissa tapauksissa, sekä niissä, että sairaat perustaisivat omat kodit, että niissä, että he tulisivat asumaan toisten luona, olisi, ajatukseni mukaan, yhdistys langettavatautisten avustamista varten sekä Vaajasalon parantola oleva ikäänkuin tukeena sairaalle sekä taloudellisessa että henkisessä suhteessa. Ostoksensa saisivat he esim. Vaajasalon laitoksen välityksellä paljon huokeammalla, kuin vähittäin ostaessa, ja neulotut käsityönsä ja muut kaupaksi käyvät tavarat voisivat he ehken myöskin saada myydyksi Vaajasalon laitoksen välityksellä.

Jos asiat voitaisiin järjestää yllä esitettyyn suuntaan, luulen, että langettavatautisten hoito olisi tullut oikealle tolalle, ja uskallan sentähden toivoa, että tämä ajatus ei jää ainoastaan paperille, vaan tulisi toteutettavaksi piankin.

J. V. Johnsson.

„Risatautisten lasten parantolan“ (Högsand) yhdistyksen kertomus vuodelta 1912.

Vuotena 1912 pidettiin yhdistyksen parantola Högsand avoinna kesäkuun 1 p:stä syyskuun 16 p:ään. Tällä ajalla vastaanotettiin laitokseen hoidettaviksi 46 lasta; 42 viettivät koko kesän parantolassa, yksi kolme kuukautta, kolme, jotka vastaanotettiin heinäkuun alussa, jäivät laitokseen kesän loppuun. Näistä lapsista hoidettiin 10 vapaasijoilla, jotka ovat varatut valtion sairashuoneista tuotuja potilaita varten, nimittäin 7 kirurgisesta sairashuoneesta, 1 silmätautien osastolta Helsingissä sekä 2 Turun lääninsairaalasta; 6 hoidettiin Helsingin vaivaishoitoa varten varatuilla vapaasijoilla. Muiden potilaiden edestä maksettiin ylöspitokustannuksina 1 mk. 50 p. tai 1 markka, riippuen siitä, olivatko potilaat yli vai alle kahdeksan vuoden ja suoritti nämä päivämaksut 16 edestä Helsingin kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistys, 1 edestä lastensairaalan kanssa yhteydessä oleva Pippingsköldin rahasto, 6 edestä eri pitäjien vaivaishoito sekä 7 edestä lasten vanhemmat tai muut yksityiset henkilöt.

Ammatiltaan olivat potilaiden vanhemmat:

Työmiehiä	24
Käsityöläisiä	9
Talollisia	3
Torppareita	2
Kauppiaita	2
Asiamies	1
Ajuri	1
Jarruttaja	1
Renki	1
Tuntemattomia	2
Summa	46

Potilaat olivat kotoisin seuraavilta seuduilta:

Helsingistä	29
Tammisaaresta	3
Nurmijärveltä	2
Hankoosta	1
Kotkasta	1
Pohjan pitäjästä	1
Karjalohjalta	1
Siuntiolta	1
Lappträskista	1
Westanfjärdistä	1
P. Maarian pitäjästä	1
Hirvensalmelta	1
Metsäpirtistä	1
Sakkolasta	1
Koverosta	1
Summa	46

Potilaiden keski-ikä oli 1 päivänä kesäkuuta 1912 vähän yli 8 vuotta 2 kuukautta. Vanhin oli 15 vuoden, nuorin 2 vuoden ja 6 kuukauden vanha.

Sairashoitopäivien luku oli	4,835
» » » potilasta kohti	105.11
Potilaiden keskimääräinen luku päivää kohti	44.77
» korkein lukumäärä kerrallaan	46
» vähin » »	40

Diagnosina oli:

Kroonillinen	lymfarauhaspöhöttymä	35 tapauksessa
»	ekzemi	2 »
»	silmäaffektioni	13 »
»	korva-affektioni	1 »
»	rhinitis	3 »
»	bronchitis	4 »
Adenoidisia kasvannaisia sekä hypertrofisia tonsilleja		1 »
Lonkkaniveltulehdus		11 »
Spondylitis		12 »
Muita luuvammoja		10 »
Jätteitä ihoulcerationista		1 »
»	pleuritistä	1 »
Sydänvika		1 »
Kronillinen enteritis		1 »

Sitä paitsi ilmeni kesän kuluessa:

Rubeola	5 tapauksessa
Bronchopneumonia	1 »
Bronchitis acuta	1 »
Enteritis acuta	1 »
Dyspepsia	1 »
Rhinitis et conjunctivitis acuta	1 »
Otitis med. acuta	1 »

Parannuskeinona oli laitoksen periaatteen mukaan, niinkuin edellisinä kesinäkin, pääasiallisesti ulkoilmassa oleskelu sekä merikylvyt siinä määrässä, kuin olot sen myönsivät. Tämän ohessa käytettiin lääketieteellistä vahvistavaa hoitoa sekä tarvittaessa paikallista terapiaa.

Sairauden hoidon tulokset olivat seuraavat:

Parantolasta päästettiin	melkoisesti parantuneina	8
»	» parempina	35
»	» parantumattomina	3

Painosuhteet.

Keskimäär. paino	ensimäisessä punnituksessa	21.54 kg.
»	» viimeisessä »	24.346 »
Koko painolisäys		126.255 »
Keskipainolisäys potilasta kohti		2.806 »
»	%:ssa alkupainosta	13.02 »

Terveyslähde- ja kylpylaitokset. — Brunns- och badanstalterna.

Badanstalten i Lovisa öppnades den 3 juni och stängdes den 31 Augusti samt var besökt af 411 personer, som genomgingo fullständig badkur. Såsom öfverläkare fungerade med. och kir. doktorn Axel R. Limnell.

Mariehamns badanstalt hölls öppen från den 10 juni till den 24 augusti. Antalet inskrifna kurgäster utgjorde 135. Såsom öfverläkare fungerade med. och kir. doktorn Axel F. Hellsten.

Heinolan kylpylaitos pidettiin avoinna kesäkuun 1 p:stä syyskuun 1 p:ään. Ylilääkärinä toimi lääket. lis. Otto Blåfield. Varsinaiset kylpyvieraat olivat 209. Kaunis ja lämmin kesä vaikutti edullisesti tulokseen. Etenkin rintakatarreista ja reumatisista taudeista parantuivat potilaat hyvin lämpöisenä aikana. Myös neurastenikkoihin vaikutti kuiva ja lauha ilma sekä rauhallinen seutu hyvin. Vähimmän kuin edellisenä vuonna käytettiin mutahierontaa, vaan annettiin sen sijaan useasti mutakääreitä, ynnä paikallishöyryä, jolloin kipeät paikat hierottiin saippualla ja mudalla. Tämä menettely oli siistimpi ja enemmän potilaitten maussa kuin ennen käytetty tapa. Myös annettiin suuressa määrin saippuahierontaa.

Olavin kylpylaitos Savonlinnassa alkoi toimintansa kesäkuun 3 p:nä ja jatkoi syyskuun 1 p:ään. Ylilääkärinä oli tänä kesänä lääket. lisent. Albert Heikel. Varsinaiset kylpyvieraat olivat 442. Kylpylaitoksessa oli hoitotavat jotakuinkin samanlaiset kuin muina vuosina. Kaikenlaisia kylpyjä, myöskin sähkökylpyjä, niin kutsuttuja Vierzellenbad, annettiin. Kesä oli lämmin ja kaunis ja vaikutti edullisesti tulokseen.

Käkisalmen kylpylaitoksessa alkoi kylpykuukausi 3 p:nä kesäkuuta ja päättyi 28 p:nä elokuuta. Laitoksen lääkärinä on toiminut kaupunkinlääkäri E. Luukkonen. Sisäänkirjoitettuja kylpyvieraita oli kaikkiaan 182, joista varsinaisia lääkärin kylpijöitä oli 71. Kylpyvieraita on siis ollut jonkun verran enemmän kuin viime kesänä. Syy siihen, miksi kylpyvieraiden lukumäärä ei ole suuremmassa määrässä kohonnut, on yhä edelleenkin kulkuneuvojen huonous. Syrjäisen ja rauhallisen asemansa vuoksi on Käkisalmen kylpylaitos edelleenkin erittäin sopiva paikka varsinkin hermosairaille, joita täällä onkin melkoinen määrä.

Iisalmen Runnilähde avattiin yleisön käytettäväksi kuten ennenkin kesäkuun 4 p:nä jolloin ensimäiset juomavieraat laitokselle saapuivat. Että Runni yhä edelleen on yleisön silmissä nauttinut samaa mainetta ja suosiota terveyslähteenä kuin aikaisemmin, sen todistaa se seikka että juomavierasten lukumäärä huolimatta sesonki-ajan lyhyydestä on tänäkin vuonna verrattain korkea nim. 1,062 henkeä ja että sillä, kuten kaikilla muillakin parannuspaikoilla, on juomavieraitten joukossa useita sellaisia, joille mille viikon, mille parin, tai kolmen viikon vieraillu näyttää käyneen elämän ehdoksi. — Varsinaisena kansanpa-

rantolana on Runni niinikään edelleen pysynyt sekä hintoihin että tapojen yksinkertaisuuteen nähden. Paras todistus tässä lienee se, että yhä edelleen on suurin osa Runnin juomavieraista varsinaiseen talonpoikaisväestöön kuuluvaa. Niinpä lukeutui kuluvan vuoden potilaista maanviljelijöihin ja talollisiin, heidän perheisiinsä y. m. s. 506 henkilöä, varsinaiseen työväestöön y. m. maalaiskansaan 385 henkilöä eli yhteensä 891 henkilöä varsinaista kansaa, jotavastoin säätyläisluokkaan lukeutuvia henkilöitä oli ainoastaan 171 henkilöä. — Runnin tarjoomana pääasiallisena parannuskeinona on aina ollut ja tulee tietenkin aina olemaan lähdeveden nauttiminen. Merkille pantavana ilmiönä huomaatan, että kansa vuosi vuodelta enemmän rupeaa nauttimaan sitä laitoksen lääkärin ohjauksen mukaisesti, joten tarkastuksen perusteella kunkin persoonallinen tarve tulee tarkemmin noudatetuksi ja vähitellen tyystin katoaa tapa juoda sitä sitä enemmän kuta vähemmän aikaa on aikomus ja tilaisuus viipyä Runnilla. Samaten on laita kylpyjen ja hieronnankin kanssa, joita nykyään otetaan melkein yksinomaan lääkärin määräysten ja ohjeiden mukaan, eikä kuten ennen minkä kukin itse arveli tarvitsevansa ja kestävänsä. Erilaatuisia kylpyjä annettiin Runnilla viime juomakautena yhteensä 2,133 kpl. joista 521 vapaakylpyä varattomille ja vapaapaikkalaisille sekä maksua vastaan 1,621 kylpyä.

Elokuun 2 p:nä tarkasti piirilääkäri Kalle Brax laitoksen muistutuksetta. Laitoksen lääkärinä toimi kuluvana juomakautena lääket. lis. Lennart Sjöström.

Finlands Gymnastik- och Idrottsförbunds årsberättelse för verksamhetsåret 1912.

Finlands G.- och I.-förbunds sjunde verksamhetsår har i många hänseenden varit synnerligen betydelsefullt i den unga finska idrottsrörelsens historia. Sin allra största betydelse erhöll likväl det förflutna året genom vårt förbunds deltagande i de Olympiska spelen i Stockholm. Den glänsande seger, som Finlands representanter ernådde i nämnda spel, har spridt sin verkan åt tvenne skilda håll: den har verkat upplifvande på samtliga idrottsområden i vårt land, men den har äfven å andra sidan burit vårt rykte långt utom vårt eget lands gränser. Många kulturfolk, som före de Olympiska spelen knappast anade, att ett dylikt land som Finland ens existerade, hyser nu den allra största vördnad gentemot oss på grund af våra framstående idrottsmän.

Vår Olympiska seger kom likväl icke alldeles af sig själf utan ett intresseradt, ihärdigt och hängifvet arbete från såväl de olika föreningarnas som de enskilda medlemmarnas sida. Vi kunna med fullt skäl säga, att förbundets och dess enskilda kretsars verksamhet under förra hälften af det förflutna året

var helt och hållet riktad på detta enda stora mål: Finlands representation vid den V:te Olympiaden bör bli så talrik och framstående som möjligt.

Förberedelserna härtill vidtogos redan föregående höst. Den 10 oktober samlades nämligen de sakkunnige, som af förbundets Verkställande Utskott kallats till hjälp för att uppgöra förslag till ordnande af Finlands Olympiska representation. Då uppgjordes en förteckning öfver de idrottsmän, som på grund af sina tidigare uppnådda resultat möjligen kunde komma i fråga som Finlands Olympiska representanter. Sålunda erhölls i allmän idrott 56, i brottning 17 och i velocipedåkning 4 kandidater, men denna förteckning var naturligtvis ännu icke definitiv. Vid samma tillfälle upprättades äfven en annan förteckning öfver de idrottsresultat, som i hvarje representerad idrottsgren borde uppnås, om man önskade ernå pris.

På grund af ofvannämnda åtgärder anmäldes sedan för Finlands Olympiska Komité, att vårt förbunds blifvande representation komme att omfatta c. 25 allmänna idrottsmän, 20 brottare, 24 gymnaster och 5 cyklister. Litet senare anlände från Stockholm bestämningarna för de Olympiska spelens gymnastiktäflingar, men de befunnos genast vara så ofördelaktiga, att det såg ut som om Finland alls icke skulle kunna taga del i desamma, utan att man blefve tvungen att endast gifva en enkel gymnastikuppvisning å stadion.

I alla händelser hade den komité, som fått till uppdrag att uppgöra gymnastikprogrammet, fullgjort sitt mandat, och i förening med förbundets årsmöte den 23—24 mars anordnades likaledes utgallringstäflingar för gymnasterna uti Universitetets gymnastiksal. Därvid valdes 25 gymnaster för trupptäflingen och 4 för den individuella gymnastiktäflingen.

Kort förut hade emellertid meddelande ingått därom, att programmet för de Olympiska spelens gymnastiktäflingar blifvit förändradt sålunda, att äfven de finska gymnasterna med någorlunda utsikt till framgång kunde täfla, och på grund däraf beslöt vårt förbund på Centralstyrelsens årsmöte att deltaga jämnväl i gymnastiktäflingarna.

Vid samma möte beslöts äfven att till det internationella cyklistförbundet anmäla 12 velocipedåkare, bland hvilka, tillsammans med de nya förmågor, hvilka möjligen ännu skulle framträda vid de i Gamla-Karleby den 26—27 maj hållna utgallringstäflingarna, Finlands blifvande representation vid de Olympiska spelens cykeltäflingar komme att väljas.

På detta sätt blefvo slutligen 6 velocipedister utsedda till Finlands representanter vid spelen i Stockholm.

Den 25—27 maj anordnades äfven utgallringstäflingarna i fri idrott å idrottsplanen i Djurgården. De härvid uppnådda resultaten voro synnerligen goda och bevisade att våra idrottsmän omsorgsfullt hade förberedt sig. På grund af täflingsresultaten utsåg förbundets valnämnd 23 idrottsmän till Finlands representanter i fri idrott.

Under pingstdagarna höllos vidare utgallringstäflingar för brottarne i fem skilda städer, nämligen i Tammerfors för klassen öfver 82.5 kg, i Helsingfors för klassen under 82.5 kg, i Åbo för 75 kgs klassen, i Viborg för klassen under 67.5 kg samt i Björneborg för 60 kgs klassen. På grund af dessa täflingar utsågos 25 brottare till förbundets representanter i Stockholm. Genom brottningssektionens egna åtgärder ökades detta antal ännu med 12 brottare, hvarför inalles 37 finska brottare deltogo i de Olympiska spelens brottningstäflingar.

Samtidigt hade i Åbo äfven anordnats utgallringstäflingar i terränglöpning, hvarvid tre terränglöpare, *J. Eskola*, *V. Heikkilä* och *V. Kyrönen*, valdes jämte de löpare, som utsetts i utgallringstäflingarna i fri idrott, till Finlands representanter i terränglöpning.

Sedan representanterna sålunda blifvit utsedda, försökte förbundet ännu på lämpligt sätt draga försorg om deras slutliga utbildning i och för de spännande täflingarna vid spelen. Sålunda öfvade sig en grupp löpare under loppet af juni månad i Pihtipudas under magister L. Pihkalas ledning, en annan grupp öfvade sig i fri idrott i Oitis under herr U. Aaltonens ledning och gymnasterna öfvade sig i Helsingfors under magister A. Vartias och kollegan I. E. Schroeders ledning. De första dagarna af juli begaf sig sedan hela truppen i väg med gladt mod och ljusa förhoppningar på kommande segrar, men ingen af deltagarene kunde likväl ana, att Finlands representanters segrar vid de Olympiska världstäflingarna skulle blifva så stora, som de sedan i värkligheten blefvo. I medlet af juli återvände truppen från sin färd, förande med sig till hemlandet två hederspris, nio första, sju andra och sju tredje pris.

De lysande resultaten i Stockholm utgöra en borgen för att idrottslifvet i vårt land utvecklat sig i rätt riktning. Men de få icke försänka oss i dådlöshet i den tron, att vi redan nu på detta område skulle hafva uppnått höjden af fullkomlighet. Nej, tvärtom. En säker grundval har nu först blifvit lagd, nu gäller det för oss att först allvarligt öfverlägga, hurudan byggnad vi önska uppföra därpå samt sedan med den kända finska segheten endräktigt skrida till byggnadsarbetet. Må således den i Stockholm vunna framgången gifva nytt intresse åt dem, som redan lärt sig att ifrigt utöfva idrott och må den äfven mana de hundradetusenden, som ännu hålla sig på sidan i egenskap af kallsinniga åskådare, att ansluta sig till våra led. Då hela vårt folk utöfvar idrott, f ö r s t d å har den af oss nu påbegynta byggnaden nått sin fulländning.

Vid Centralstyrelsens årsmöte den 24 och 25 mars återvaldes lektor *Ivar Wilskman* enhällig till förbundets ordförande. Till öfriga medlemmar i verkställande utskottet utsågos herrar A. Ek, K. H. Majantie, J. F. Blomqvist och A. Vartia samt som förstärkta medlemmar G. Vasenius och K. Meklin. Efter herr Vasenius' afgång valde verkställande utskottet inom sig följande funktionärer:

till viceordförande A. Vartia, till skattmästare K. H. Majantie, till ekonom A. Ek och till sekreterare undertecknad.

Under det förflutna verksamhetsåret har verkställande utskottet sammanträdt 19 gånger, hvarvid inalles 103 skilda frågor blifvit afgjorda. Verkställande utskottet har bland annat anordnat utgallringstäflingar för Finlands olympiska representanter i fri idrott, gymnastik, brottning och velocipedåkning samt äfven dragit försorg om de valda representanternas ändamålsenliga förberedelse för spelen. Vidare har det beviljat Viborgs kretsstyrelse ett liknande understöd af 400 mk för anordnande af gymnastikledarekurser samt åt Kisa-Veikot i Helsingfors ett anslag om 150 mk för anordnande af gymnastik- och idrottsöfningar för Helsingfors folkskolegossar under år 1912. På samma gång har utskottet äfven öfvervakat de beviljade medlens ändamålsenliga användning.

Under årets lopp har Verkställande Utskottet godkänt Jyväskylä, Gamla-Karleby och Södra-Saimas nya kretsar samt uppmanat idrottsföreningarna i Kristinestads omnejd att grunda en egen krets. Ur förbundet har utträdt Vestra Nylands krets, som anslutit sig till det nyss bildade svenska gymnastik- och idrottsförbundet i landet.

Under år 1911 hörde till Finlands Gymnastik- och Idrottsförbund 18 kretsar, till hvilka hörde inalles 287 föreningar med 16,099 medlemmar. Under år 1912 har Jyväskylä krets, som hade insomnat, åter vidtagit med sin verksamhet, varemot Vestra Nylands krets har utträdt ur förbundet, för att ansluta sig till det nyssbildade svenska G.- och I.-förbundet. Gamla-Karleby och Södra-Saima kretsar, som äfven under årets lopp blifvit bildade, hafva ännu icke hunnit få sina inre angelägenheter ordnade på ett tillfredsställande sätt.

Under det tilländalupna året har förbundets medlemsantal kännbart vuxit, oaktadt grundandet af det svenska förbundet i märkbar grad minskat medlemsantalet i en del tvåspråkiga kretsar samt lamslagit deras verksamhet. Vid slutet af år 1912 hörde sålunda till vårt förbund 22 kretsar med sammanlagdt 303 föreningar och 19,748 medlemmar. Tillväxten af förbundets medlemsantal under det förflutna året är således öfver 3,000 personer. Detta utgör ett glädjande tecken därpå, att våra idéer allt mera vinna terräng bland vårt folk.

Men å andra sidan hafva under det förgångna året uppträdt äfven sådana förebud, som gifva anledning till allvarsamma bekymmer. Vi syfta på den giftiga självviskhetens och tvedräktens ande, som under de sista tiderna utbredt sig bland oss samt förorsakat splittring och onödigt trassel. Denna tvedräkt måste upphöra, ju förr dess bättre, ty annars splittras förbundet och frukterna af det hittills utförda, hängifna arbetet gå förlorade. Öfvervägd i n egen

ställning, gif en annan äfven aktning! Se där det bästa skyddsmedlet mot tveträkten. Om vi följa detta, af våra bepröfvade förfäder gifna, visa råd, då skola alla småaktiga stridigheter försvinna samt försonlighet och endräkt få väldet bland oss.

Joh. Fr. Blomqvist.

Redogörelse öfver Finska simförbundets verksamhet under år 1912.

Det gångna verksamhetsåret, Finska simförbundets sjunde, har svunnit hän lika lugnt som de tidigare. Förbundet har under detsamma ytterligare vuxit till genom att simsällskapen uti Kristinestad, Sordavala och Jaakkima anslutit sig till detsamma, hvarigenom förbundsföreningarnas antal vid årsskiftet 1912—1913 uppgick till 17.

Den första åtgärden för året från förbundsstyrelsens sida var som vanligt att med ledning af ingångna ansökningar fördela och placera mästerskapstäflingarna för säsongen på sätt af efterföljande förteckning framgår:

Helsingfors den 19—21 juli: 100 och 1,000 meter fritt simsätt, 200 meter bröstsim, 100 meter ryggsim, raka trampolinhopp, varierande svikthopp samt vattenpolo.

Wasa den 27—28 juli: 500 meter fritt simsätt, 100 och 400 meter bröstsim, 100 meter simning och lifräddning, 100 meter fritt simsätt (damer).

Åbo den 10—11 augusti: 200 meter stafettsimning för 4-mannalag, varierande trampolinhopp, 50 meter fritt simsätt (damer) samt raka trampolinhopp (damer).

Som nya mästerskap infördes härmed 100 och 400 meter bröstsim samt 50 meter fritt simsätt för damer.

Af samtliga 16 mästerskap för säsongen har Helsingfors simsällskap hemfört 6, Vasa simsällskap 5, Björneborgs simsällskap 3 samt Tammerfors och Willmanstrands simsällskap hvartdera ett. Man kan med ledning af utgången af mästerskapstäflingarna påstå att helsingforsarena dominera i herrhopp och vattenpolo, vasaiterna i fritt simsätt, björneborgarena i bröstsim och tammerforsarena i dam-hopp.

Redogörelseåret går så att säga i de olympiska spelens tecken. Trots våra simmares handicapade ställning till de öfriga nationernas representanter på området genom att vi egendomligt nog allt ännu sakna simhallar, där träningen kunde bedrifvas året om, beslöt förbundsstyrelsen i enlighet med ett tidigare förbundsrådsmötes beslut låta såväl bröstsimmare som hoppare få fara öfver till spelens simtäflingar, där de skulle bli i tillfälle att se världens främsta simmarkapaciteter uppträda.

Öfver förloppet af de olympiska simtäflingarna har hr A. Wetzell i Finskt Idrottsblad afgifvit en utförlig relation, hvarur jämväl framgår huru våra representanter redde sig i den skarpa konkurrensen. I raka trampolinhopp hade vi goda grunder räknat på placering genom T. Aro, som befann sig i ypperlig form, men i en »smak-konkurrens» kan utgången svårligen förutses. Vårt »hopp» blef tyvärr en besvikning, så väl »hopparen» än lyckades.

V. Kätilölaitos.

Saapuneitten ilmoituksien mukaan oli kätilöitten lukumäärä 1912 vuoden lopulla 801, joista 220 asui kaupungissa ja 581 maaseudulla. Piirilääkäripiirien mukaan ryhmitettyinä oli kätilöitä seuraavasti:

Lääni.	Piirilääkärinpiiri.	Kaupunki.	Maalaisk.
Uudenmaan:	Helsinki	39	19
	Loviisa	2	15
	Lohja	—	12
	Tammisaari	6	13
		47	59
Turun ja Porin:	Turku	17	24
	Uusikaupunki	3	15
	Rymättylä	—	6
	Godby	2	13
	Pori	10	15
	Ikaalinen	—	10
	Tyrvää	—	12
	Salo	—	23
	Huittinen	—	13
		32	131
Hämeen:	Hämeenlinna	5	23
	Hollola	6	9
	Tampere	16	9
	Tammela	—	16
	Jämsä	—	13
	Ruovesi	—	7
		27	77

Lääni.	Piirilääkärinpiiri.	Kaupunki	Maalaisk.
Viipurin:	Viipuri	18	16
	Hamina	9	10
	Lappeenranta	3	10
	Antrea	—	10
	Muola	—	7
	Käkisalmi	3	8
	Kurkijoki	—	3
	Sortavala	3	4
	Salmi	—	6
		36	74
Mikkelin:	Mikkeli	5	6
	Heinola	2	6
	Joroinen	—	6
	Savonlinna	3	8
		10	26
Kuopion:	Kuopio	12	5
	Rautalampi	—	11
	Iisalmi	2	5
	Pielisjärvi	—	7
	Tohmajärvi	—	6
	Joensuu	6	6
		20	40
Vaasan:	Nikolainkaupunki	6	13
	Kristiinankaupunki	6	16
	Uusikaarlepyy	2	15
	Kokkola	6	21
	Kuortane	—	14
	Jyväskylä	3	16
		23	95
Oulun:	Oulu	17	17
	Pudasjärvi	—	3

Lääni.	Piirilääkärinpiiri.	Kaupunki.	Maalaisk.
Oulun:	Raahe:	4	9
	Kalajoki	—	9
	Haapajärvi	—	11
	Kajaani	2	8
	Tornio	2	8
	Rovaniemi	—	8
	Kittilä	—	6
		25	79

Luetteloja synnytyksistä on lähettänyt 760 kätilöä, 181 kaupunki- ja 579 maalaiskunnasta. Näistä käy selville että 31,171 naista, — 7,289 ensi- ja 23,882 myötäsynnyttäjää — on saanut apua synnyttämistilassa. Mitä synnyttäjien kotipaikkaan tulee on 6,314 asunut kaupungissa ja 24,857 maaseudulla, tehden resp. 20.2 % ja 79.8 %. Synnyttäjistä oli 1,721 eli 5.6 % naimatonta, 29,329 eli 94.0 % naimisissa olevaa ja 121 eli 0.4 % leskeä.

Syntyneitten lasten lukumäärä oli 31,123, joista 30,102 elävää ja 1,021 kuollutta. Äskensyntyneistä oli 16,335 mies- ja 14,788 naispuolta. Mitä sikiöitten asemaan tulee sattui 29,741 yliosa-asemaa, 1,035 alaosa-asemaa ja 140 poikkiasemaa; 207 tapauksessa ei asemaa ole mainittu.

Asianlaita kaupungeissa ja maaseuduilla käy selville seuraavasta ryhmittelystä:

	Synnyttäneiden kokonaisluku.						Sikiön asema.				Äskensyntyneitten luku.				
											Sukupuoli.				
	Naimattomia.	Naimisissa olevia.	Leskiä.	Yhteensä.	Ensisynnyttäjiä.	Myötäsynnyttäjiä.	Yliosa asema.	Alaosa asema.	Poikkiasema.	Määräsematon.	Miespuoli.	Naispuoli.	Eläviä.	Kuolleita.	Yhteensä.
Kaupungeissa .	372	5,915	27	6,314	1,352	4,962	6,005	212	11	13	3,195	3,046	6,042	199	6,241
Maaseudulla ..	1,349	23,414	94	24,857	5,937	18,920	23,736	823	129	194	13,140	11,742	24,060	822	24,882
Yhteensä	1,721	29,329	121	31,171	7,289	23,882	29,741	1,035	140	207	16,335	14,788	30,102	1,021	31,123

Luetteloihin tehdyistä muistutuksista näkyy että 544 naista — 79 kaupungissa ja 465 maaseudulla — synnytti kaksoiset sekä 3 naista kaupungissa ja 4 naista maaseudulla kolmoiset. Keskenmeno sattui 606 tapauksessa, 158:ssa tapauksessa kaupungissa ja 448:ssa maaseudulla sekä ennenaikainen synnytys 270:ssä tapauksessa, 66:ssa tapauksessa kaupungissa ja 204:ssä maaseudulla. 960 naista päästettiin taiteen avulla. Näistä päätettiin synnytys 110:ssä tapauksessa, 17 kertaa kaupungissa ja 93 kertaa maaseudulla, sikiön manuaali-

extractionin kautta, 132 tapauksessa, 14 kertaa kaupungissa ja 118 kertaa maaseudulla, käännöksen kautta, 668:ssa tapauksessa, 181 kertaa kaupungissa ja 487 kertaa maaseudulla, pihtien avulla sekä 50:ssä tapauksessa 4 kertaa kaupungissa ja 46 kertaa maaseudulla, käyttämällä teräviä aseita. Päästetyistä naisista kuoli: manuaali extractionin jälkeen 1 maaseudulla, käännöksen jälkeen 1 kaupungissa ja 1 maaseudulla, pihtisynnytyksen jälkeen 2 kaupungissa ja 5 maaseudulla sekä terävien aseiden käyttämisen jälkeen 2 maaseudulla. Placenta prævia sattui 10 kertaa kaupungissa ja 45 kertaa maaseudulla. Ecclampsia tapausten luku oli 54, joista 3 kaupungissa ja 51 maaseudulla. Pihtisynnytyksen teki kaupungissa lääkäri 140 kertaa ja kätilö 1 kerran sekä maaseudulla lääkäri 361 ja kätilö 111 kertaa. 55:stä pihtisynnytyksestä — 40:stä kaupungissa ja 15:sta maaseudulla — puuttuu ilmoitus mainitussa suhteessa. Teräviä aseita käytti lääkäri 47 kertaa, 4 kertaa kaupungissa ja 43 kertaa maaseudulla, sekä kätilö 1 kerran maaseudulla; 2:sta tapauksesta, jossa teräviä aseita käytettiin, puuttuu ilmoitus.

Helsingin lapsenpäästölaitoksessa on 61 oppilasta vuoden kuluessa oppikurssin päätettyänsä saanut kätilötodistuksen. Vuoden kuluessa on Lääkintöhallitukselle jätetty 181 hakemusta päästä kätilönoppilaaksi.

Kätilöitten palkkaamiseksi myönnettiin vuonna 1912 valtioapua seuraaville kunnille ja seuraavat määrät:

Uudenmaan lääni: Degerby 200, Sammatti 300. Yhteensä Smk. 500.

Turun ja Porin lääni: Angelniemi 150, Askainen 250, Eckerö 300, Finby 150, Finström 300, Föglö 300, Hiittinen 250, Honkajoki 200, Honkalahti 150, Houtskari 300, Iniö 400, Karvia 250, Karuna 200, Kauvatsa 200, Karjala 250, Kiikala 250, Kiikka 200, Kiikoinen 200, Kisko 250, Kullaa 250, Kumlinge 300, Kustavi 300, Kuusjoki 200, Kökar 300, Lokalahti 250, Masku 200, Merimasku 150, Mietoinen 200, Muurla 250, Nauvo 200, Oripää 200, Paattinen 100, Parkano 200, Pertteli 100, Prunkkala 200, Pyhämaa 200, Pyhämaa luoto 200, Raisio 200, Rusko 200, Siikainen 100, Suodenniemi 200, Suomusjärvi 200, Taivassalo 200, Vahto 300, Velkua 500, Vestanfjärd 250, Vårdö 300, Yläne 200. Yhteensä Smk. 11,000.

Hämeen lääni: Eräjärvi 200, Kuorevesi 175, Kylmäkoski 275, Renko 200, Somerniemi 300, Kuhmalahti 200, Tottijärvi 200, Ypäjä 200. Yhteensä Smk. 1,750.

Viipurin lääni: Impilahti-Kitelä 100, Johannes 250, Kaukola 200, Korpiselkä 300, Kuolemajärvi 200, Lavansaari 400, Metsäpirtti 200, Rautjärvi 300, Rautu 250, Ruskeala 200, Salmi 200, Soanlahti 250, Suistamo 200, Suojärvi 400, Suomenniemi 175, Suursaari 500, Taipalsaari 200. Yhteensä Smk. 4,325.

Mikkelin lääni: Anttola 150, Enonkoski 200, Haukivuori 200, Jäppilä 150, Leivonmäki 200, Luhanko 150, Savonranta 250, Virtasalmi 200. Yhteensä Smk. 1,500.

Kuopion lääni: Hankasalmi 200, Ilomantsi 200, Kaavi 250, Keitele 200, Kovero 200, Kuusjärvi 250, Muuruvesi 250, Polvijärvi 300, Pälkjärvi 150, Rautavaara 300, Valtimo 150. Yhteensä Smk. 2,450.

Vaasan lääni: Alahärmä 250, Bergö 350, Evijärvi 200, Halsua 200, Isojoki 200, Jepua 200, Karijoki 200, Kelviä 200, Kivijärvi 250, Konginkangas 250, Kortesjärvi 250, Lestijärvi 225, Maksamaa 300, Nurmo 200, Perho 250, Pihlajavesi 200, Pihtipudas 200, Saarijärvi 200, Sideby 150, Soini 300, Sumiainen 200, Toivakka 200, Töysä 250, Ullava 300, Uurainen 150, Ylihärmä 250. Yhteensä Smk. 5,925.

Oulun lääni: Alatornio 250, Alavieska 200, Enontekiäinen 900, Hailuoto 300, Hyrynsalmi 350, Ii 300, Inari 900, Karunki 300, Kestilä 300, Kiiminki 250, Kittilä 200, Kuivaniemi 200, Kuolajärvi 400, Kolari 300, Kuusamo 250, Kärsämäki 300, Lumijoki 200, Merijärvi 150, Muonionniska 1,000, Oulunsalo 300, Paltamo 250, Piippola 300, Pudasjärvi 300, Puolanka 400, Pulkkila 300, Pyhäntö 250, Rantsila 150, Reisjärvi 200, Ristijärvi 250, Salo 200, Saloinen 250, Sievi 150, Siikajoki ja Revonlahti 300, Simo 250, Sodankylä 315, Suomussalmi 400, Säräisniemi 300, Taivalkoski 350, Temmes 300, Turtola 300, Tyrnävä 200, Utsjoki 900, Vihanti 300, Ylikiiminki 300, Ylitornio 400, Ylivieska 100. Yhteensä Smk. 15,065.

Yhteensä koko maassa Smk. 42,515.

VI. Rättsmedicin.

De under året 1912 verkställda obduktionerna uppgingo till 672; af dessa gällde 549 fullvuxna eller barn och 119 foster samt 4 skelett.

Dödsorsaken hos fullvuxna och barn.

Causes de décès chez les adultes et les enfants.

Län och provincialläkaredistrikt. *Gouvernements et districts de medecins d'arrondissements.*	Självmord. *Suicide.*	Rus. *Ivresse.*	Mord eller dråp. *Meurtres préméditès ou non-préméditès.*	Olyckshändelse. *Accident.*	Sjukdom. *Maladie.*	Utredd för rötа. *Cause non-établie par suite de putréfaction.*	Summa *Total.*
Nylands.							
Helsingfors	2	5	7	4	1	1	20
Lovisa	3	—	8	2	—	—	[1] 13
Ekenäs	5	1	2	1	—	1	10
Lojo	2	—	2	1	—	—	5
Åbo och Björneborgs.							
Åbo	3	1	3	5	1	1	14
Nystad	1	—	3	2	—	—	6
Rimito	—	—	1	—	—	—	1
Godby	—	—	—	—	—	—	—
Salo	3	—	1	2	—	—	6
Björneborg	1	2	4	—	—	—	7
Ikalis	—	1	—	—	—	—	1
Tyrvis	1	—	1	—	—	—	2
Hvittis	—	1	—	1	—	—	2
Tavastehus.							
Tavastehus	2	—	2	1	2	—	7
Hollola	1	—	3	1	—	—	5
Jämsä	1	—	—	1	—	—	2
Tammela	2	[2] 1	2	2	1	—	8
Tammerfors	—	—	1	3	—	—	4
Ruovesi	1	—	2	1	2	—	6

[1]) Dessutom skelett af fullvuxen man som legat omkring 15 år i jorden (dödsorsaken outredd.) — [2]) Berusad af methylalcohol.

Län och provincialläkaredistrikt. *Gouvernements et districts de médecins d'arrondissements.*	Sjelfmord. *Suicide.*	Rus. *Ivresse.*	Mord eller drap. *Meurtres prémédités ou non-prémédités.*	Olyckshändelse. *Accident.*	Sjukdom. *Maladie.*	Outredd för röta. *Cause non-établie par suite de putréfaction.*	Summa. *Total.*
Wiborgs.							
Viborg	—	—	7	9	4	1	21
Fredrikshamn	1	—	1	2	1	—	5
Villmanstrand	1	2	1	3	—	—	7
S:t Andreæ	4	—	3	4	—	5	16
Mohla	3	2	3	6	1	—	15
Kexholm	1	—	2	—	—	1	4
Kronoborg	2	1	2	—	—	—	5
Sordavala	—	—	1	—	—	—	1
Salmis	—	—	7	—	—	—	7
S:t Michels.							
S:t Michel	3	—	2	—	—	—	5
Heinola	3	—	1	1	—	—	5
Jorois	1	1	4	4	1	—	11
Nyslott	4	—	4	3	—	—	11
Kuopio.							
Kuopio	1	—	2	—	—	—	3
Rautalampi	—	—	1	3	1	1	6
Idensalmi	1	—	—	4	—	—	5
Pielisjärvi	2	—	—	2	—	—	4
Tohmajärvi	1	1	5	3	2	—	12
Joensuu	—	—	—	2	1	—	3
Wasa.							
Vasa	—	—	3	1	—	—	4
Kristinestad	1	1	3	—	1	—	6
Nykarleby	1	—	1	2	—	—	4
Gamlakarleby	—	—	2	1	1	—	4
Kuortane	—	—	7	—	1	—	8
Jyväskylä	2	—	2	1	—	—	5
Uleåborgs.							
Uleåborgs	—	1	1	—	—	—	2
Brahestad	1	—	3	1	—	—	5
Kalajoki	—	—	—	—	—	—	—
Haapajärvi	—	—	—	—	—	—	—

Län och provinciallläkaredistrikt. *Gouvernements et districts de médecins d'arrondissements.*	Självmord. *Suicide.*	Rus. *Ivresse.*	Mord eller dråp. *Meurtres prémédités ou non-prémédités.*	Olyckshändelse. *Accident.*	Sjukdom. *Maladie.*	Outredd för röta. *Cause non-établie par suite de putréfaction.*	Summa. *Total.*
Kajana	—	—	1	—	—	1	2
Torneå	—	—	3	—	—	—	3
Pudasjärvi	—	—	—	—	—	—	—
Rovaniemi	1	—	2	1	—	—	4
Kittilä	—	—	—	—	—	—	—
Summa	62	21	116	80	21	12	312
Städer.							
Helsingfors	39	4	16	38	44	5	146
Borgå	—	—	2	1	1	—	4
Lovisa	—	—	—	—	—	—	—
Ekenäs	—	—	—	—	—	—	—
Hangö	1	—	—	—	—	—	1
Åbo	8	—	4	5	1	—	18
Nådendal	1	—	—	1	—	—	2
Mariehamn	—	—	—	—	—	—	—
Nystad	—	—	—	—	—	—	—
Raumo	—	—	1	—	—	—	1
Björneborg	3	1	2	3	—	—	9
Tavastehus	—	—	1	—	1	—	2
Tammerfors	5	1	4	—	—	—	10
Lahtis	—	—	—	—	—	—	—
Viborg	2	2	9	6	—	1	20
Fredrikshamn	1	—	—	—	—	—	1
Kotka	1	—	3	2	—	—	6
Villmanstrand	—	—	—	1	—	—	1
Kexholm	—	—	—	—	—	—	—
Sordavala	—	—	—	—	—	—	—
S:t Michel	—	—	—	—	—	—	—
Heinola	—	—	—	—	—	—	—
Nyslott	1	—	—	2	—	—	3
Kuopio	—	—	—	1	—	—	1
Idensalmi	—	—	—	—	—	—	—
Joensuu	—	—	1	—	—	—	1
Kristinestad	—	—	—	—	—	—	—
Kaskö	—	—	—	—	—	—	—
Nikolaistad	2	—	—	—	1	—	3
Nykarleby	—	—	—	—	—	—	—
Jakobstad	—	—	2	1	—	—	3

Län och provinciallläkaredistrikt. *Gouvernements et districts de médecins d'arrondissements.*	Självmord. *Suicide.*	Rus. *Ivresse.*	Mord eller dråp. *Meurtres prémédités ou non-prémédités.*	Olyckshändelse. *Accident.*	Sjukdom. *Maladie.*	Utredd för röka. *Cause non-établie par suite de putréfaction.*	Summa. *Total.*
Gamlakarleby	—	—	—	—	—	—	—
Jyväskylä	—	—	2	—	—	—	2
Brahestad	—	—	—	—	—	—	—
Uleåborg	1	—	—	—	—	—	1
Kemi	—	—	—	—	—	—	—
Torneå	—	—	—	—	—	—	—
Kajana	1	—	1	—	—	—	2
Summa	66	8	48	61	48	6	237
Summa summarum	**128**	**29**	**164**	**141**	**69**	**18**	**549**

Dödsorsakerna hos nyfödda och foster.

Causes de décès chez les nouveau-nés et les foetus.

Län och provincialläkaredistrikt. *Gouvernements et districts de médecins d'arrondissements.*	Kvävning eller strypning. *Etouffement ou strangulati*	Annat våld. *Autres causes de nature traumatique.*	Brist på vård. *Manque de soins.*	Allmän svaghet. *Faiblesse générale.*	Dödfödt ofullgånget. *Mort-nés avant terme.*	Dödfödt fullgånget. *Mort-nés à terme.*	Outredd för röta. *Non-élucidé pour cause de putréfaction.*	Summa. *Total.*
Nylands.								
Helsingfors	—	1	—	—	1	—	—	2
Lovisa	—	—	1	—	—	—	—	1
Ekenäs	1	1	—	—	—	—	—	2
Lojo	1	—	—	—	—	1	—	2
Åbo och Björneborgs.								
Åbo	2	—	—	—	—	—	—	[1]) 2
Nystad	—	—	—	—	—	—	—	—
Rimito	—	—	—	—	—	—	—	—
Godby	—	—	—	—	—	—	—	—
Salo	—	—	—	—	—	—	—	—
Björneborg	3	—	2	—	2	—	1	[2]) 8
Ikalis	—	—	—	—	—	—	—	—
Tyrvis	—	—	—	—	—	—	—	—
Hvittis	—	1	—	—	1	1	1	4
Tavastehus.								
Tavastehus	—	—	—	—	1	1	2	4
Hollola	1	—	1	—	—	—	—	2
Jämsä	2	—	—	—	—	—	—	2
Tammela	—	—	—	—	1	2	1	4
Tammerfors	1	—	1	—	1	—	—	3
Ruovesi	1	—	—	—	—	—	—	1
Viborgs.								
Viborg	—	—	6	—	—	—	2	8
Fredrikshamn	—	—	1	—	—	—	—	1
Villmanstrand	1	[3]) 2	—	—	1	—	—	4
S:t Andreæ	—	—	—	—	—	—	1	1
Mohla	—	—	2	—	—	—	1	3
Kexholm	1	—	—	—	1	1	—	3
Kronoborg	—	—	—	—	2	—	—	2
Sordavala	—	—	—	—	1	—	—	1
Salmis	—	1	—	—	—	—	1	2

[1]) Dessutom brända ben af ett sannolikt fullgånget foster. — [2]) Dessutom skelett af foster. — [3]) 1 utfordrat åt ett svin i hvars ventrikel, vid slagt dagen därefter, fosterdelar anträffades.

Län och provincialläkaredistrikt. *Gouvernements et districts de médecins d'arrondissement.*	Kväfning eller strypning. *Etouffement ou strangulation.*	Annat våld. *Autres causes de nature traumatique.*	Brist på vård. *Manque de soins.*	Allmän svaghet. *Faiblesse générale.*	Dödfödt ofullgånget. *Mort-née avant terme.*	Dödfödt fullgånget. *Mort-née à terme.*	Utredd för röta. *Non-élucidé pour cause de putréfaction.*	Summa. *Total.*
S:t Michel.								
S:t Michel	—	—	—	—	—	—	—	—
Heinola	1	—	—	—	1	—	—	2
Jorois	—	—	—	—	1	—	—	1
Nyslott	—	—	—	—	—	—	—	—
Kuopio.								
Kuopio	—	—	—	—	1	—	1	2
Rautalampi	—	—	—	1	—	1	—	2
Idensalmi	—	—	—	—	2	—	—	2
Pielisjärvi	1	—	—	—	—	—	2	3
Tohmajärvi	—	—	—	—	—	—	—	—
Joensuu	—	—	—	—	1	1	—	3
Vasa.								
Vasa	—	—	—	—	—	—	—	—
Kristinestad	2	—	—	—	2	—	—	4
Nykarleby	—	—	1	—	—	—	—	1
Gamlakarleby	—	—	—	—	—	—	—	—
Kuortane	1	[1] 1	1	—	2	—	—	5
Jyväskylä	—	—	—	—	—	—	—	[2] —
Uleåborgs.								
Uleåborgs	—	1	—	—	—	—	—	1
Brahestad	—	—	—	—	1	—	—	1
Kalajoki	—	—	—	—	—	—	—	—
Haapajärvi	—	—	—	—	—	—	—	—
Kajana	—	1	—	—	—	—	—	1
Torneå	—	—	1	—	—	—	—	1
Pudasjärvi	—	1	—	—	—	—	—	1
Rovaniemi	—	—	—	—	—	—	—	—
Kittilä	—	1	—	—	—	—	—	1
Summa	19	11	17	1	24	8	13	93
Städer.								
Helsingfors	3	—	5	1	3	1	3	16
Borgå	—	—	—	—	—	—	—	—

[1]) Fostret hugget i små stycken. — [2]) 1 skelett i 8:de hafvandeskapsmånaden.

Län och provincialläkaredistrikt. *Gouvernements et districts de médecins d'arrondissement.*	Kvävning eller strypning. *Etouffement ou strangulation.*	Annat våld. *Autres causes de nature traumatique.*	Brist på vård. *Manque de soins.*	Allmän svaghet. *Faiblesse générale.*	Dödfödt ofullgånget. *Mort-née avant terme.*	Dödfödt fullgånget. *Mort-née à terme.*	Outredd för röta. *Non-élucidé pour cause de putréfaction.*	Summa. *Total.*
Lovisa	—	—	—	—	—	—	—	—
Ekenäs	—	—	—	—	—	—	—	—
Hangö	—	—	—	—	—	—	—	—
Åbo	—	—	—	—	—	—	—	—
Nådendal	—	—	—	—	—	—	—	—
Mariehamn	—	—	—	—	—	—	—	—
Nystad	—	—	—	—	—	—	—	—
Raumo	—	—	1	—	—	—	—	1
Björneborg	—	—	—	—	—	—	—	—
Tavastehus	1	—	—	—	—	—	—	1
Tammerfors	—	—	1	—	—	—	—	1
Lahtis	—	—	—	—	—	—	—	—
Viborg	—	—	1	—	—	—	1	2
Fredrikshamn	—	—	—	—	—	—	—	—
Kotka	—	—	1	—	—	—	—	1
Villmanstrand	—	—	—	—	—	—	—	—
Kexholm	—	—	1	—	—	—	—	1
Sordavala	—	—	—	—	—	—	—	—
S:t Michel	—	—	—	—	—	—	—	—
Heinola	—	—	—	—	—	—	—	—
Nyslott	—	—	—	—	—	—	—	—
Kuopio	—	—	—	—	—	—	—	—
Idensalmi	—	—	—	—	—	—	—	—
Joensuu	—	—	—	—	—	—	—	—
Kristinestad	—	—	—	—	—	—	—	—
Kaskö	—	—	—	—	—	—	—	—
Nikolaistad	—	1	1	—	—	1	—	3
Nykarleby	—	—	—	—	—	—	—	—
Jakobstad	—	—	—	—	—	—	—	—
Gamlakarleby	—	—	—	—	—	—	—	—
Jyväskylä	—	—	—	—	—	—	—	—
Brahestad	—	—	—	—	—	—	—	—
Uleåborg	—	—	—	—	—	—	—	—
Kemi	—	—	—	—	—	—	—	—
Torneå	—	—	—	—	—	—	—	—
Kajana	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	4	1	11	1	3	2	4	26
Summa summarum	**23**	**12**	**28**	**2**	**27**	**10**	**17**	**119**

Självmordssättet.

	Män.	Kvinnor.
Hängning eller strypning	54 [1]	1
» och med skjutvapen	1	
Förgiftning	12	10
Med skjutvapen	23 [2]	2
Med dynamit	1	—
Skott vid stensprängning	1	—
Dränkning	8	9 [3]
Skarpt verktyg	4	—
» » och kastat sig under bantåg	1	—
Kastat sig ut genom ett fönster i 4:de våningen	1	—
	106	22 — 128

Såsom gift användes: brucin 1 m.; karbolsyra 2 m. 5 kv.; cocain 1 m.; lysol 4 m. 3 kv.; morfin 1 m., opium 1 m.; salpetersyra 1 kv.; stryknin 2 m.; sveinfurtergrönt 1 kv.

Självmördarens stånd och yrke.

	Män.	Kvinnor.
Arbetare och deras familjer	16	1
Bönder » » »	6	2
Torpare » » »	4	4
Inhysingar » » »	2	—
Backstugusitt. » » »	1	—
Skomakare » » »	7	1
Murare » » »	1	1
Drängar » » »	2	1
Professor 1, kommunalläkare 1, kamrer 1, rysk löjtnant 1, skådespelare 2, sakförare 5, f. d. possesionat 1, handlande 7, agent 1, kontorister 3, gårdsegare 1, parcellegare 1, nybyggare 1, gårdfarihandlanden 2, kvarnegare 1, glasmästare 1, bagare 2, modellör 1, kypare 1, arbetsledare 1, snickare 4, montör 1, timmermän 2, hamnarbetare 1, åkare 2, växelkarlar 2, gatsopare 1, ynglingar 2, springgosse 1, fattighjon 1, fångar 5, okända och löse män 10	67	—
Enkekaptenska 1, fröknar 2, sömmerska 1, boktryckerifaktorshustru 1, smeddotter 1, skogvaktardotter 1, tjenarinnor 3, fabriksarbeterska 1, okänd kvinna 1	—	12
	106	22 — 128

[1]) 1 man hade magkräfta, 1 m. var berusad af snickarlack. — [2]) 1 man hade långt gången lungsot. — [3]) 1 kv. hade carcinoma mammae et ovarii.

Såsom sinnessjuka vid gerningens begående uppgifvas 14 m. 2 kv.
» berusade » » » » 14 » — »

Själfmorden fördelade på månaderna.

Januari	5	Maj	12	September	18
Februari	13	Juni	10	Oktober	12
Mars	7	Juli	10	November	10
April	11	Augusti	14	December	6
					128

Mord eller dråp.

	Män.	Kvinnor.	
Föröfvades medels trubbigt tillhygge å	25 [1]	1	
» » » » och innebränd	2	1	
» » skarpt verktyg å	91 [2]	8	
» » » och trubbigt verktyg å	3	—	
» » skjutvapen å	18	1	
» » hängning eller strypning å	1	2	
» » strypning och hängning å	—	1	
» » sparkad	1	—	
» » misshandel och nedskuffad från trappa	1	—	
» » misshandel (hjärtförlamning vid själfförsvar) å	1	—	
» » yttre våld och förgiftning å	—	1	
» » gift å	4	2	
	147	17	— 164

Såsom gift användes: alcohol 1 m.; lysol 1 kv.; karbolsyra 1 kv.; stryknin 3 m.; sveinfurtergrönt 1 kv. —

Olyckshändelser.

	Män.	Kvinnor.
Drunkning	40 [3]	9 [4]
Kolos	5	1
Brännskada	1	1
Innebränd	2	3 [4]
Förfrysning	9 [5]	1
» och svaghet	—	1

[1]) 1 dråpare sinnessjuk. — [2]) 1 m. berusad af denaturerad sprit. — Under rus: [3]) 12 m. [4]) 1 kv. [5]) 6 m.

	Män.	Kvinnor.	
Hjärtförlamning (fett hjärta) under inflytande af stark värme vid pannrensning	1	—	
Blodförgiftning	1	—	
Blödning efter förlossning	—	1	
Under rus ådragen skada å pulsådern (förblödning)	1 [1])	—	
Trubbigt verktyg	3 [1])	—	
Skjutvapen	11	1	
Skott vid stenssprängning	2	—	
Fall på hal is (hjärnskakning)	1 [1])	—	
» från 4:de våningen i ett hus	1	—	
» utför trappa	3 [2])	—	
» ned i lastrummet af ett fartyg	1	—	
» från bantåg	2	—	
» » lass	1 [1])	—	
Sparkad af häst i hufvudet	1	—	
Ihjälstångad af tjur	1	—	
Kullstött af lokomotiv	1	—	
Stöt emot hufvudet	1	—	
Råkat under träd vid skogshygge	1	—	
» » fallande lyftkran	1	—	
Öfverkörd af bantåg	13 [2])	—	
» » spårvagn	2	—	
» » velociped	1	—	
Gift	15	1	
	122	19	— 141

De slag af gift genom hvilka olyckshändelser förorsakades voro: denaturerad sprit 6 m.; karbolsyra 2 m.; kreolin och alkohol 1 m.; methyl-alkohol 4 m.; nikotin (lavemang på dekokt af tobaksblad) 1 kv. (6 år); polityr 2 m.

I sjukdomar afledo.

	Män.	Kvinnor.
Hjärtvalvelfel	3	—
Hjärtförlamning	1	—
» (status thymicu lymphaticus)	1	1
Myocarditis et hypertrophia cordis	1	—
Hypoplasia aortæ, paralysia cordis (status lymph.)	1	—
Fett hjärta	3	—

Under rus: [1]) 1 m. [2]) 2 m.

	Män.	Kvinnor.
Arteriosclerosis	10	2
» & enteritis ac.	1	—
Ruptura aneurysma aortæ	3	—
Cor adiposum, ruptura cordis	—	1
Endocarditis chr. et bronch. acut.	1	—
Hjärnblödning	2	3
Tuberkulös hjärnhinneinflammation	—	1
Poliencephalitis hæmorrhagica	—	1
Emphysema & bronchiectasia pulm.	1	—
Lungemphysem och hjärtvalvelfel	1	—
Lunginflammation	3	8
» och hjärnuppmjukning	1	—
» » mag- och tarmkatarr	—	1
Lung- och tarmkatarr	1	—
Diphteri	—	1
Mag- och tarmkatarr	2	—
Enteritis acuta	—	2
Ålderdomssvaghet	1	—
Tuberkulos	3	1
Septicæmia	1	—
Blodförgiftning efter fosterfördrifning	—	2
Ecclampsia gravidar.	—	1
Njurlidande, allmän svaghet	1	—
Amyloid degeneration.	1	1
	43	26 — 69

VII. Apteekkilaitos.

Vuoden 1911 lopussa löytyi Suomessa 219 apteekkia, joista 34 reali- ja 185 henkilökohtaisten erioikeuksien perusteella.

Vuoden 1912 kuluessa annettiin erioikeuskirjat seuraaviin uusiin apteekkeihin:

tammik. 11 p:nä Sippolan apteekkiin proviisori Petter Vilho Koposelle.
lokak. 4 » Kuokkalan apteekkiin proviisori Paavo Armas Hillman'ille.

Edellisen ostajan kuoleman takia julistettiin haettaviksi ja annettiin seuraavat erioikeudet:

maalisk. 29 p:nä Paraisten apteekkiin proviisori Georg Emil Örnhjelm'ille.
huhtik. 12 » Oulaisten apteekkiin apteekkari Johan Julius Holmström'ille.
toukok. 17 » Antrean apteekkiin apteekkari Emil Ferdinand Studd'ille.
marrask. 1 » Joroisten apteekkiin apteekkari Pekka Stengvist'ille.

Edellisen omistajan siirron takia julistettiin haettaviksi ja annettiin seuraavat erioikeudet:

heinäk. 28 p:nä Kankaanpään apteekkiin proviisori Otto Fredrik Fernström'ille.
jouluk. 6 » Sakkolan apteekkiin apteekkari Erik Alvar Mesterton'ille.

Oston takia siirrettiin seuraavat erioikeudet:

tammik. 26 p:nä Rautalammin apteekkiin proviisori August Kiiliäiselle.
maalisk. 15 p:nä Kurkijoen apteekkiin proviisori Paavo Hämäläiselle.
» » » Lohjan apteekkiin apteekkari Lennart Ossian Löfström'ille.
maalisk. 22 » Leppävirran apteekkiin proviisori Veikko Arvid Timoselle.
huhtik. 12 » Rauman 1:seen apteekkiin proviisori Evert Vilhelm Tötterman'ille.
kesäk. 6 » Lahden apteekkiin apteekkari Ilmari Reinhold Lindqvist'ille.

heinäk. 28 p:nä Viipurin 1:seen apteekkiin apteekkari Axel Vilhelm Palen'ille.
elok. 23 » Kokkolan 1:seen apteekkiin apteekkari Karl Uno Roos'ille.
lokak. 4 » Kalajoen apteekkiin proviisori Nils William Aschan'ille.
lokak. 4 » Kokkolan 2:seen apteekkiin proviisori Väinö Vennoselle.
jouluk. 13 » Kemiön apteekkiin proviisori Arthur Viklund'ille.
jouluk. 13 » Heinolan apteekkiin apteekkari Werner Dahlström'ille.

Apteekkierioikeuksien haltioista kuolivat:

huhtik. 22 p:nä Joroisten apteekin omistaja Karl Amatus Hultman.
lokak. 3 » Orihveden » » Wilhelm Alexander Sjöström.

Seuraava taulukko näyttää Suomen apteekkierioikeudet ja niiden omistajat vuoden 1912 lopussa sekä erioikeuksista suoritettavan vuotuisen veromäärän:

A. Luettelo realierioikeuksilla varustetuista eri kanta-apteekeista vuoden 1912 lopussa.

Erioikeuksien antopäivä. *Date lorsque des droits spéciaux furent accordés.*			Paikka. *Place.*	Omistaja. *Possesseur.*
			Uudenmaan lääni.	
1910	Toukok.	24	Helsingin 1:nen	Werner Georg Smedslund
1891	»	12	» 2:nen	Lars Edvard Stigzelius
1755	Syysk.	24	» 3:as	Keisarillinen Aleksanterin Yliopisto
1896	Lokak.	26	Porvoo	Emil Fredrik Mikander
1901	Kesäk.	13	Loviisa	Georg Wilhelm Wahlroos
1911	Heinäk.	1	Tammisaari	Viktor Edvard Wilhelm Nyfors
			Turun ja Porin lääni.	
1907	Jouluk.	18	Turun 1:nen	Arthur Johan Carén
1900	Tammik.	22	» 2:nen	William Westerling
1910	Huhtik.	19	Maarianhamina	Berndt Axel Dammert'in leski
1895	Maalisk.	18	Porin 1:nen	Gustaf Wilhelm Widbom
1907	Helmik.	7	Uusikaupunki	Karl Arrhenius
1901	Marrask.	25	Rauma	Evert Vilhelm Tötterman
			Hämeen lääni.	
1900	Tammik.	22	Hämeenlinnan 1:nen	Alfred Erland Ölander
1904	Huhtik.	18	Tampereen 1:nen	Alfred Johannes Molin

Erioikeuksien antopäivä. *Date lorsque les droits spéciaux furent accordés.*			Paikka. *Place.*	Omistaja. *Possesseur.*
			Viipurin lääni.	
1891	Toukok.	12	Viipurin 1:nen	Axel Wilhelm Palén.
1898	Heinäk.	28	Sortavala	Sven Holst
1887	Kesäk.	1	Hamina	Alfons Nymalm'in oikeudenomist.
1908	»	13	Käkisalmi	Gustaf Walter Lindroos
1899	Elok.	10	Lappeenranta	Algot Bernhard Schlüter
			Mikkelin lääni.	
1902	Syysk.	2	Heinola	Werner Dahlström
1902	Huhtik.	28	Mikkelin 1:nen	Anders Adiel Watanen
1895	Heinäk.	11	Savonlinna	Frans Bernhard Knifsund
			Kuopion lääni.	
1908	Syysk.	24	Kuopion 1:nen	Evald Piispanen
1892	Elok.	9	Joensuun	Hugo Ferdinand Olsoni
			Vaasan lääni.	
1895	Elok.	14	Kristiina	Henrik Johannes Sandlund
1895	Maalisk.	11	Pietarsaari	Karl Lennart Candolin
1901	Tammik.	4	Uusikaarlepyy	Gustaf Eliel Roos
1903	Huhtik.	20	Nikolainkaup. 1:nen	Sigurd Brander
1904	Tammik.	18	Jyväskylä	Eugen Mansnerus
1903	Helmik.	9	Kokkolan 1:nen	Karl Uno Roos.
			Oulun lääni.	
1896	Syysk.	9	Oulun 1:nen	Hugo Hjalmar Hasselblatt
1909	Toukok.	18	Raahe	Gustaf Hjalmar Jaatinen
1909	»	26	Tornio	Theodor Johannes Borg
1894	Marrask.	27	Kajaani	Fredrik William Stenius

B. Luettelo henkilökohtaisilla erioikeuksilla varustetuista apteekeista vuoden 1912 lopussa.

Erioikeuksien antopäivä. *Date lorsque les droits spéciaux furent accordés.*			Paikka. *Place.*	Vero. *Impôt.*	Omistaja. *Possesseur.*
			Uudenmaan lääni.		
1902	Tammik.	20	Helsingin 4:jäs	1,200	Gustaf Werner Salingre
1901	Elok.	21	» 5:des	1,200	Paul Fredrik Elmgren
1897	Toukok.	17	» 6:des	1,200	Emil Sandroos
1903	Helmik.	9	» 7:mäs	800	Walter Johannes Karsten
1908	Lokak.	26	» 8:as	800	Walter Eliel Kalixtus Laurén

Erioikeuksien antopäivä. *Date lorsque les droits spéciaux furent accordés.*			Paikka. *Place.*	Vero. *Impôt.*	Omistaja. *Possesseur.*
1889	Maalisk.	19	Helsingin 9:äs	200	Nikolai Artemjeff'in oikeudenomistajat
1901	Tammik.	28	» 10:nes	600	Karl Allan Aschan
1907	Marrask.	18	» 11:sta	600	Edvard Felix Hellén
1911	Marrask.	10	» 12:sta	400	Henrik Heickell
1895	Tammik.	21	Lohja	200	Gustaf Magnus Blom'in oikeudenomistajat
1903	Maalisk.	23	Pohja	100	Ernst Woldemar Dromberg
1911	Huhtik.	4	Hanko	400	Mathilda Aejmelæus
1907	Toukok.	21	Mäntsälä	100	Thorsten Georg Pettersson
1903	Helmik.	23	Vihti	200	Axel Alfred Alm
1906	Helmik.	12	Inkoo.	100	Johan Fredrik Mattsson
1899	Tammik.	30	Nurmijärvi	100	Fredrik Albin Koponen
1900	Elok.	22	Orimattila	200	Johan Gustaf Spolander
1910	Heinäk.	19	Kirkkonummi	100	Frithiof Konstantin Schauman
1901	Lokak.	14	Elimäki	100	Axel Gabriel Bergman
1910	Maalisk.	4	Porvoon 2:nen	600	Johan Arthur Hellström
1905	Syysk.	27	Iitti (Kuusankoski)	100	Richard Julius Lind
1905	Lokak.	9	Oulunkylä	100	August Alexander Franck
1907	Heinäk.	31	Hyvinkää	200	Emil Konrad Wäyrynen
1907	Jouluk.	18	Kerava	100	Nestor Gabriel Lindström
			Turun ja Porin lääni		
1911	Maalisk.	28	Turun 3:as	800	Emil Konstantin Silén
1901	Tammik.	4	» 4:jäs	1,200	Ivar Hjalmar Strandell
1891	Elok.	12	» 5:des	600	Frans Eskil Ditzler
1907	Heinäk.	31	» 6:des	400	Henrik Alfred Fonselius
1908	Toukok.	11	Naantali	400	Axel Fredrik Wikman
1908	Kesäk.	13	Salo	400	Oskar Magnus Kræmer
1883	Lokak.	23	Ikaalinen	100	Sven Evert Strömmer
1888	Syysk.	26	Tyrvää	100	Otfrid Abelard Bäckman
1899	Marrask.	27	Huittinen	200	Oskar Benedikt Broms
1890	Kesäk.	11	Porin 2:nen	800	Karl Johan Juselius
1893	Lokak.	16	» 3:as	800	Johan Bernhard Sundblom
1909	»	13	Merikarvia	100	Arndt August Huhtinen
1904	Kesäk.	11	Kemiö	200	Carl Johan Schröder
1887	Marrask.	22	Eura	100	Hjalmar Tollet
1890	Kesäk.	5	Loimaa	100	Gotfrid Waldemar Norrman
1900	Elok.	15	Marttila	100	Hjalmar August Bruno Aschan
1907	Marrask.	4	Kokemäki	200	Oskar Agabus Nordberg
1905	Huhtik.	10	Kankaanpää	100	Johan Julius Holmström
1908	Helmik.	17	Perniö	100	Pehr Gustaf Torsten Waselius
1903	»	9	Pöytyä	100	Kustaa Heikki Pietilä

Erioikeuksien antopäivä. *Date lorsque les droits spéciaux furent accordés.*			Paikka. *Place.*	Vero. *Impôt.*	Omistaja. *Possesseur.*
1898	Elok.	24	Hämeenkyrö	100	Viktor Napoleon Törnvall
1910	Huhtik.	19	Reposaari	100	Hugo Hjalmar Agathon Mether
1905	Tammik.	30	Paimio	100	Wolter Brunberg
1907	Heinäk.	31	Parainen	100	Karl August Eklund'in leski
1909	Huhtik.	19	Rauman 2:nen	800	Arpa Artur Sörman
1908	»	30	Mynämäki	100	Arthur Axel Ahlroth
1908	Toukok.	18	Punkalaidun	100	Karl Emil Grönberg
1909	»	26	Noormarkku	100	Johannes Almanzor Michelsson
1909	Lokak.	13	Laitila	100	Anton Runman
			Hämeen lääni.		
1904	Heinäk.	20	Hämeenlinnan 2:nen	600	Viktor Alexander Haglund
1905	Lokak.	9	Tampereen 2:nen	800	Uno Johannes Hagberg
1886	Maalisk.	9	» 3:as	600	Amil Adolf Schéele
1892	Syysk.	7	» 4:jäs	600	Karl Volter Aschan
1899	»	2	» 5:des	200	Felix Albin Relander
1898	Kesäk.	8	Jämsä	200	Frans Johan Lorentz Spolander
1902	Syysk.	2	Tammela	800	Johan Edvard Hjelt
1903	Maalisk.	23	Lahti	600	Arvid Hjalmar Fellman
1900	Elok.	15	Ruovesi	200	Uno Fredrik Eklund
1901	Marrask.	5	Sääksmäki	200	Johan Edvard Gustafsson
1908	Huhtik.	14	Riihimäki	300	Volter Nikolai Simberg
1900	Jouluk.	10	Kuhmoinen	100	Theodor Daniel Pettersson
1906	Lokak.	1	Somero	100	Juho Kristian Lumme
1898	Toukok.	23	Orivesi	100	Wilhelm Alexander Sjöström
1892	Syysk.	13	Akaa	100	Gustaf Wilhelm Rothberg
1907	Maalisk.	13	Korpilahti	100	Axel Emil Gulin
1893	Helmik.	27	Urjala	200	Johan August Nylander
1899	Kesäk.	7	Lammi	100	Frans Edvin Bergroth
1911	Elok.	25	Kangasala	100	Karl Arvid Sixtus Melart
1904	Huhtik.	24	Loppi	100	Gustaf Sohlström
1907	Lokak.	8	Pälkäne	100	Hjalmar Wilhelm Björkman
			Viipurin lääni.		
1910	Maalisk.	15	Viipurin 2:nen	1,200	Aaro Holopainen
1901	Marrask.	11	» 3:as	1,200	Yrjö Fredrik Björklund
1901	»	11	» 4:jäs	600	Herman Filip Björklund
1900	Jouluk.	10	» 5:des	800	Johan Hjalmar Ekroos'in leski
1896	Helmik.	24	Pitkäranta	100	Teppo Huttunen
1906	Syysk.	3	Imatra	400	Otto Fritiof Björklund
1909	Lokak.	13	Muola	200	Axel Edvin Gahmberg
1903	Syysk.	18	Terijoki	600	Karl Birger Poppius

Erioikeuksien antopäivä. *Date lorsque les droits spéciaux furent accordés.*			Palkka. *Place.*	Vero. *Impôt.*	Omistaja. *Possesseur.*
1894	Toukok.	15	Kotkan 1:nen	800	Magnus Malcolm Björklund
1906	»	28	» 2:nen	600	Carl Rundqvist
1905	Helmik.	27	Koivisto	100	Viktor Reinhold Kolehmainen
1905	»	27	Virolahti	100	Allan Achilles Pippingsköld
1905	Toukok.	15	Parikkala	100	Rurik Olsoni
1908	Kesäk.	30	Kurkijoki	200	Lennart Ossian Löfström
1896	Huhtik.	20	Uusikirkko	100	Walter Karl Gustaf Gadd
1905	Lokak.	16	Antrea	100	Leonard Edgard Forsgård'in leski
1898	Helmik.	14	Kouvola	200	Lars Adolf Winter
1903	Toukok.	4	Säkkijärvi	100	Paavo Armas Hillman
1897	Jouluk.	6	Jaakkima	100	Emil Dahlin
1900	Helmik.	5	Sakkola	100	Emil Ferdinand Studd
1902	Toukok.	20	Jääski	100	Jean Sucksdorff
1910	Helmik.	3	Karhula	100	Robert Georg Jankowsky
1903	Marrask.	9	Raivola	100	Woldemar Wallman
1906	Helmik.	2	Kirvu	100	Gustaf Reinhold Lindsten
1907	Lokak.	21	Kolikkoinmäki	200	Uno Kalm
1908	Maalisk.	24	Rautjärvi	100	Julius Leonard Lundell
1911	Heinäk.	14	Suojärvi	100	Yngve Georg Ernst Zimmerman
1908	Syysk.	24	Hiitola	100	Pekka Reijonen
1909	Toukok.	18	Luumäki	100	Alexander Edvin Westin
1911	»	2	Salmi	100	Robert Leonard Bäck
1912	Tammik.	11	Sippola	100	Petter Vilho Koponen
1912	Lokak.	4	Kuokkala	100	Paavo Armas Hillman
			Mikkelin lääni.		
1907	Toukok.	15	Mikkelin 2:nen	600	Allan Menotti Malin
1903	Helmik.	23	Juva	100	Rolf Alexander Krook
1890	Heinäk.	25	Joroinen	100	Karl Amatus Hultman
1903	Toukok.	4	Sysmä	100	Hjalmar Simon Johannes Gyllenberg'in leski
1903	Heinäk.	22	Mäntyharju	100	Ernst Adolf Domander
1889	»	29	Rantasalmi	100	Gustaf Widing
1906	Jouluk.	11	Heinävesi	100	Albin Birger Ericsson
1909	Heinäk.	6	Pieksämäki	300	Otto Fredrik Randén
1901	Kesäk.	19	Savitaipale	100	Ernst Victor Schnur
1909	Maalisk.	30	Hirvensalmi	100	Berndt Kristoffer Lundell
1897	Marrask.	15	Kangasniemi	100	Alfred Ekelund
1907	Jouluk.	18	Puumala	100	Johan Viktor Kjerulf
1909	Maalisk.	3	Kerimäki	100	Oskar David Herman Lewin
1909	Kesäk.	22	Joutsa	100	Karl Edvard Henrik Holmström

Erioikeuksien antopäivä. *Date lorsque les droits spéciaux furent accordés.*			Paikka. *Place.*	Vero. *Impôt.*	Omistaja. *Possesseur.*
			Kuopion lääni.		
1908	Syysk.	24	Kuopion 2:nen	800	Kalervo Killinen
1902	Lokak.	27	» 3:as	600	Edvard Manasse Malmberg
1903	Lokak.	5	Iisalmi	400	Wäinö Johannes Ignatius
1910	Helmik.	17	Leppävirta	300	Karl Fredrik Cederhvarf'in kuolinp.
1900	Huhtik.	3	Nurmes	300	Matti Ernst Gustaf Calonius
1868	Kesäk.	16	Rautalampi	100	Adolf Wilhelm Jäderholm
1866	Maalisk.	7	Tohmajärvi	200	Karl Johan Nyman
1908	Tammik.	27	Pielavesi	200	Johan Sanfrid Hallman
1900	Syysk.	12	Nilsiä	100	Johan Henrik Lyra
1903	Elok.	19	Pielisjärvi	200	Otto Torsten Saladin Mether
1907	Maalisk.	26	Ilomantsi	100	Johannes Lackström
1905	Heinäk.	19	Juuka	100	Pekka Stenqvist
1907	Toukok.	2	Liperi.	100	Filip Kiiskinen
1897	Heinäk.	21	Karttula	100	Johan Adolf Kolehmainen
1905	Toukok.	29	Suonenjoki	200	Emil Edvard Wikman
1909	Tammik.	11	Kaavi.	100	Fredrik Viktor Finnberg
1907	Lokak.	8	Lapinlahti	100	William Konstantin Forsberg
1908	Tammik.	20	Varkaus	100	Georg Theodor Sternberg
1910	Heinäk.	9	Kitee	100	Sixtus Herman Knifsund
			Vaasan lääni.		
1907	Toukok.	7	Nikolainkaup. 2:nen	800	Edvard Keto
1908	Tammik.	27	» 3:as	200	Herman William Hjelt
1903	»	20	Kokkolan 2:nen	400	Armo Immanuel Walli
1908	Syysk.	10	Alavus	300	Hugo Arthur Herler
1911	Marrask.	13	Ilmajoki	200	Vilho Siimes
1906	Elok.	15	Keuruu	200	Adolf Castrén
1906	»	15	Lapua	300	Oscar Ferdinand Löfman
1910	Huhtik.	19	Mustasaari	300	Viktor Ollqvist
1909	Elok.	10	Närpiö	200	John Erland Levón
1909	Toukok.	18	Saarijärvi	200	Pehr Rudolf Tihleman
1888	Syysk.	26	Karstula	100	Walfrid Idman
1892	Jouluk.	5	Viitasaari	100	Hjalmar Drake
1880	Helmik.	10	Vöyri	100	Joel Salin
1909	Maalisk.	30	Kaskinen	200	Alf Engström
1904	Huhtik.	24	Virrat	100	Otto Evert David Bruun
1890	Kesäk.	5	Jalasjärvi	100	Oskar Evert Dahlin
1908	Lokak.	12	Isokyrö	200	Karl Gustaf Bernhard Wåhlberg
1908	Kesäk.	17	Pihtipudas	100	Berndt Emil Forsblom
1910	Helmik.	10	Lappajärvi	100	Gustaf Edvard Siren
1907	Marrask.	4	Äänekoski	100	Rudolf Wilhelm Emanuel Strandman
1902	Tammik.	27	Kauhajoki	100	Gustaf Alexis Rosendal'in leski

Erioikeuksien antopäivä. *Date lorsque les droits spéciaux furent accordés.*			Paikka. *Place.*	Vero. *Impôt.*	Omistaja *Possesseur.*
1903	Marrask.	9	Kannus	100	Gunnar Ossian Aspelin'in leski
1903	»	30	Veteli	100	Gustaf Adolf Bökman
1905	Tammik.	30	Kauhava	100	Rudolf Böhme
1905	Huhtik.	17	Ylistaro	200	Edvard Adiel Snellman
1905	Kesäk.	15	Mänttä	100	Axel Ivar Aschan
1909	Tammik.	11	Öfvermark	100	Petter Eliel Löfberg
1909	Elok.	26	Kuortane	100	Uno Karl Anders Gustaf Hobin
1910	Maalisk.	15	Alajärvi	100	Fritz Emil Jung
1911	Tammik.	24	Kurikka	100	Almar Henrik Boisman
1911	Huhtik.	11	Seinäjoki	100	Ernst August Grönroos
			Oulun lääni.		
1905	Kesäk.	8	Oulun 2:nen	800	Ossian Hedman
1897	Huhtik.	12	» 3:as	600	Karl Gustaf Mikael Toppelius
1898	Lokak.	3	Haapavesi	200	Albert Georg Dyhr
1905	Kesäk.	8	Kalajoki	300	Werner Alexander Dahlström
1895	Marrask.	18	Kemi	200	Fredrik Johan Skippari
1908	Maalisk.	10	Rovaniemi	100	Aksel Konstantin Castrén
1906	Elok.	15	Pudasjärvi	100	Oskar Wiikinkoski
1907	Helmik.	11	Muhos	100	Karl Gustaf Chorin'in oikeuden-omistajat
1903	Helmik.	23	Nivala	100	Linus Eliud Wangel
1893	Lokak.	16	Oulainen	100	Herman Albin Silander'in leski
1908	Toukok.	26	Kittilä	Vapaa	Anders Richard Lindgren
1907	Helmik.	26	Hyrynsalmi	100	Erik Alvar Mesterton
1910	Heinäk.	22	Turtola	100	Edvin Gråsten
1903	Maalisk.	9	Ylivieska	100	Herman Forsman
1910	»	22	Ii	100	Axel Waldemar Sten
1908	Heinäk.	8	Kemijärvi	100	Agur Henrik Castrén
1908	»	24	Kuusamo	100	Mathias Arthur Walentin Kronqvist.

Annettujen apteekkierioikeuksien lukumäärä vuoden 1912 lopussa oli siis 221 ja niistä valtiolle suoritettava vuotuinen veromäärä tekee yhteensä 48,400 markkaa sittenkun kaikki ovat avatut.

Apteekkarikirja annettiin vuoden kuluessa seuraaville proviisoreille:

helmik 13 p:nä Jaakko Joukamolle.
» 16 » August Kiiliäiselle.
huhtik. 16 » Veikko Arvid Timoselle.
kesäk. 20 » Petter Vilho Koposelle.
lokak. 25 » Wäinö Wennoselle.

Maaliskuun 29 p:nä myönnettiin Lohjan apteekin omistajalle Lennart Ossian Löfström'ille oikeus laittaa lääkevarasto Nummelle.

Seuraavat haara-apteekkioikeudet myönnettiin:

tammik. 5 p:nä apteekkari J. A. Mickelsson'ille Noormarkussa haara-apteekkia varten Poomarkussa.

tammik. 19 p:nä apteekkari J. J. Holmström'ille Kankaanpäässä haara-apteekkia varten Honkajoella.

huhtik. 30 p:nä apteekkari P. Hämäläiselle Kurkijoella haara-apteekkia varten Elisenvaarassa;

toukok. 24 p:nä apteekkari S. H. Knifsund'ille Kiteellä haara-apteekkia varten Rääkkylässä;

syysk. 27 p:nä apteekkari K. B. Poppius'elle Terijoella haara-apteekkia varten Kellomäellä.

Seuraavat uudet haara-apteekit avattiin:

tammik.	24	p:nä	Vilppulassa	kuuluen	Mäntän	apteekkiin.
huhtik.	1	»	Humppilassa	»	Punkalaitumen	»
toukok.	9	»	Poomarkussa	»	Noormarkun	»
heinäk.	18	»	Rääkkylässä	»	Kiteen	»
elok.	1	»	Elisenvaarassa	»	Kurkijoen	»
»	5	»	Simossa	»	Iin	»
»	18	»	Jurvassa	»	Kurikan	»
lokak.	6	»	Peräseinäjoella	»	Jalasjärven	»

Maaliskuun 20 p:nä suljettiim Kiteen haara-apteekki.

Seuraavat itsenäiset apteekit avattiin:

maalisk.	20	p:nä	Kiteen apteekki.
kesäk.	17	»	Sippolan »
marrask.	17	»	Helsingin 12:sta apteekki.

Seuraava taulukko näyttää lääkemääräysten lukumäärän, jotka vuoden kuluessa ovat maan kaikissa apteekeissa ja niihin kuuluvissa haara-apteekeissa valmistetut; siitä käy myös selville, mihinkä apteekkiin kukin haara-apteekki kuuluu:

Paikkakunta. *Place.*	Receptien lukumäärä. *Nombre d'ordonnances.*	Paikkakunta. *Place.*	Receptien lukumäärä. *Nombre d'ordonnances.*
Akaan Toijala	3,789	Iisalmi	12,019
Alajärvi	3,643	10. Kiuruvesi	2,898
Alavus	5,035	Ikaalinen	5,086
1. Ätsäri	2,843	11. Parkano	1,021
Antrea	6,454	Ilmajoki	3,002
Elimäki	4,319	12. Seinäjoki	2,136
Eura	7,340	Ilomantsi	2,785
Haapavesi	4,262	13. Eno	1,765
2. Haapajärvi	1,258	Imatra	6,792
3. Pyhäjärvi	955	14. Ruokolahti	882
Hamina	9,222	Impilahti	2,764
Hanko	10,027	15. Pitkäranta	1,247
Heinola	5,481	16. Suistamo	1,360
4. Hartola	924	Inkoo	1,650
Heinävesi	4,813	17. Mustio	1,231
Helsingin 1:nen	34,215	Isokyrö	2,520
» 2:nen	37,749	Jaakkima	3,923
» 3:mas	27,876	18. Uukuniemi	3,043
» 4:jäs	36,429	Jalasjärvi	4,966
» 5:des	20,672	19. Peräseinäjoki	211
» 6:des	31,668	Joensuu	14,245
» 7:mäs	20,138	Joroinen	8,130
» 8:sas	28,851	Joutsa	1,651
» 9:säs	9,151	Juuka	2,171
» 10:nes	18,518	Juva	3,181
» 11:tas	23,355	Jyväskylä	15,505
» 12:tas	1,202	Jämsä	6,635
Hiitola	4,860	Jääski	4,194
Hirvensalmi	626	Kaavi	1,929
Huittinen	6,009	20. Tuusniemi	875
Hyrynsalmi	817	Kajaani	12,881
5. Puolanko	401	21. Sotkamo	1,180
6. Suomussalmi	330	22. Kuhmoniemi	1,201
Hyvinkää	6,992	Kalajoki	4,695
Hämeenkyrö	4,634	Kangasala	2,795
Hämeenlinnan 1:nen	11,225	Kangasniemi	3,472
» 2:nen	9,325	23. Hankasalmi	875
7. Hauho	811	Kankaanpää	2,300
Ii	5,098	Kannus	5,108
8. Haukipudas	1,182	24. Himanka	920
9. Simo	832	Karhula	10,669

Paikkakunta. *Place.*	Receptien lukumäärä. *Nombre d'ordonnances.*	Paikkakunta. *Place.*	Receptien lukumäärä. *Nombre d'ordonnances.*
Karstula	1,914	40. Padasjoki	892
Karttula	3,310	Kuopion 1:nen	14,685
Kaskinen	1,701	» 2:nen	17,315
25. Teuva	1,151	» 3:mas	13,548
Kauhajoki	3,021	Kuortane	981
Kauhava	3,076	Kurikka	2,879
Kemi	13,180	41. Jurva	148
26. Tervola	1,012	Kurkijoki	4,445
Kemijärvi	2,170	42. Elisenvaara	699
27. Kuolajärvi	652	Kuusamo	1,253
Kemiö	3,196	Kuusankoski, Iitti	5,113
28. Taalintehdas	2,480	43. Kausala	2,191
Kerava	5,035	Käkisalmi	7,817
29. Sipoo	2,508	44. Räisälä	2,135
Kerimäki	3,366	Lahti	19,075
30. Enonkosken lääkevarasto	235	Laitila	3,879
Keuru	3,118	Lammi	3,209
Kirkkonummi	3,865	45. Asikkala	782
31. Espoo	1,830	Lapinlahti	5,062
Kirvu	3,151	46. Maaninka	992
Kitee	6,282	Lappajärvi	4,332
32. Rääkkylä	666	Lappeenranta	26,704
Kittilä	2,251	Lapua	6,343
33. Sodankylä	1,176	Leppävirta	5,074
34. Muonio	877	Liperi	2,204
Koivisto	3,940	47. Polvijärvi	709
35. Uuraa	1,700	Lohja	10,943
Kokemäki	4,870	Loimaa	7,206
Kokkolan 1:nen	9,146	Loppi	1,634
» 2:nen	8,334	48. Janakkala	2,126
36. Kronoby	2,146	Lovisa	10,239
Kolikkoinmäki	8,161	Luumäki (Taavetti)	4,655
Korpilahti	1,556	Maarianhamina	9,453
37. Muurame	203	49. Godby	3,596
Kotkan 1:nen	18,175	Marttila	1,636
» 2:nen	12,789	Mikkelin 1:nen	14,138
Kouvola	14,103	» 2:nen	7,844
38. Voikka	2,198	Merikarvia	2,841
Kristiinankaupunki	11,274	50. Ahlainen	576
39. Isojoki	531	Muhos	420
Kuhmoinen	2,059	Muola	7,263

Paikkakunta *Place.*	Receptien lukumäärä. *Nombre d'ordonnances.*	Paikkakunta. *Places.*	Receptien lukumäärä. *Nombre d'ordonnances.*
51. Perkjärvi	1,631	Pielavesi	2,330
52. Valkjärvi	1,109	65. Keitele	985
Mustasaari	1,881	Pielisjärvi	5,031
53. Maalahti	2,208	Pietarsaari	19,763
54. Laihia	1,143	Pihtipudas	1,539
Mynämäki	5,045	66. Kivijärvi	705
Mäntsälä	2,849	Pohja	3,597
Mänttä	2,109	67. Fiskars	3,687
55. Vilppula	1,893	Porin 1:nen	16,807
Mäntyharju	2,647	» 2:nen	12,755
Naantali	4,147	» 3:mas	10,689
56. Nauvo	675	Porvoon 1:nen	18,541
57. Vehmaa	917	» 2:nen	9,028
Nikolainkaup. 1:nen	19,439	Pudasjärvi	1,245
» 2:nen	11,105	68. Taivalkoski	440
» 3:mas	3,035	Punkalaidun	2,568
Nilsiä	2,349	69. Humppila	242
58. Juuankoski	2,446	Puumala	1,855
Nivala	3,106	Pälkäne	2,103
Noormarkku	1,539	70. Luopioinen	765
59. Pomarkku	446	Pöytyä	1,922
Nurmes	6,653	Raahe	6,958
Nurmijärvi	2,700	71. Ruukki	1,457
Närpiö	7,328	Raivola	3,627
60. Korsnäs	1,258	72. Kivennapa	3,080
Orimattila	4,617	Rantasalmi	4,092
Orivesi	4,105	Rauman 1:nen	8,923
Oulainen	3,326	» 2:nen	8,307
61. Pyhäjoki	663	Rautalampi	4,207
Oulun 1:nen	16,663	73. Vesanto	1,208
62. Liminka	972	Rautjärvi	877
Oulun 2:nen	17,618	Reposaari	3,133
» 3:mas	7,517	74. Luvia	973
Oulunkylä	4,442	Riihimäki	16,543
Paimio	3,138	Rovaniemi	7,890
63. Sauvo	1,620	Ruovesi	2,750
Parainen	3,581	75. Kuru	434
Parikkala	6,028	Saarijärvi	3,570
Perniö	2,691	Sakkola	3,330
64. Bromarf	1,612	76. Rautu	901
Pieksämäki	8,860	Salmi	1,299

Paikkakunta. *Place.*	Receptien lukumäärä. *Nombre d'ordonnances.*	Paikkakunta. *Place.*	Receptien lukumäärä. *Nombre d'ordonnances.*
Salo	16,780	85. Karkku	1,198
Savitaipale	2,464	Urjala	6,352
77. Ristiina	810	Uusikaarlepyy	7,805
Savonlinna	16,960	86. Alahärmä	1,334
78. Sulkava	927	Uusikaupunki	13,384
79. Sippola	641	Uusikirkko	5,421
Somero	3,981	87. Kuolemajärvi	1,534
Sortavala	15,213	Valkeakoski	5,113
Suonenjoki	5,507	Varkaus	5,250
Sysmä	2,683	Veteli	2,135
Säkkijärvi	2,304	Vihti	3,084
Tammela	12,765	88. Korkeakoski	3,240
Tammisaari	9,330	Viipurin 1:nen	19,141
Tampereen 1:nen	22,481	» 2:nen	15,495
» 2:nen	22,697	» 3:mas	36,111
» 3:mas	14,233	» 4:jäs	4,624
» 4:jäs	9,276	» 5:des	15,816
» 5:des	5,782	Viitasaari	4,379
Terijoki	17,200	Virolahti	4,656
80. Kuokkala	5,985	Virrat	4,138
81. Ollila	1,740	Värtsilä	4,173
Tornio	14,807	89. Tohmajärvi	1,476
Turun 1:nen	15,658	Vöyri	5,149
» 2:nen	15,373	90. Oravainen	1,320
» 3:mas	11,287	Ylistaro	3,539
» 4:jäs	29,516	Ylivieska	2,457
» 5:des	21,555	91. Sievi	530
» 6:des	11,159	Äänekoski	1,994
Turtola	2,040	92. Laukaa	533
82. Ylitornio	785	Öfvermark	1,855
Tyrvää	5,078	93. Pirttikylä	837
83. Lavia	846	Yhteensä	1,868,653
84. Mouhijärvi	712		

Yllälueteltujen Lääkintöhallitukselle jätettyjen ilmoitusten mukaan valmistettiin siis kaikissa maan apteekkilaitoksissa vuonna 1912 lääkkeitä yhteensä 1,868,653 receptillä.

Apulaisten lukumäärä taas samojen ilmoitusten perusteella teki joulukuun 31 p:nä 1912 lukuunottamatta apteekkien omistajia tahi hoitajia 445 tutkinnon suorittanutta apulaista ja 211 oppilasta jaettuina seuraavalla tavalla:

	Provisoria. *Premiers cleres de pharmacien.*		Farmac. opisk. *Ettediant de pharmacie.*		Oppilaita. *Elève en pharmacie.*	
	miesp. *hommes.*	naisp. *fem.*	miesp. *hommes.*	naisp. *fem.*	miesp. *hommes.*	naisp. *fem.*
Apteekeissa *(Pharmacies)*.....	82	14	146	96	109	101
Haara-apteekeissa *(Succursales)*	57	6	20	6	—	1
Yhteensä *(Total)*	139	20	166	102	109	102

Oppilaita on 77 vuonna 1912 otettua, niistä 39 mies- ja 38 naispuolista. Heistä oli 3 mies- ja 4 naispuolista suorittanut ylioppilastutkinnon, jotenka vuonna 1912 otetuista oppilaista 9 % omasi ylioppilaan tietomäärän.

Julkisen provisoritutkinnon suorittivat vuoden kuluessa seuraavat farmacianopiskelijat:

Tammik.	27	p:nä	Lennart Savela	arvosanalla	c. laude approbat.	7/10.
Maalisk.	7	»	Lennart Hultin	»	laudatur	9/10.
»	7	»	Onni Hjalmar Luukkonen	»	c. laude approbat.	7/10.
Huhtik.	29	»	Karl Elis Möller	»	» »	6/10.
»	»	»	Väinö Einar Mäkinen	»	» »	5/10.
»	»	»	Boris Nyberg	»	» »	7/10.
»	»	»	Johan Henrik Waltonen	»	» »	7/10.
Kesäk.	4	»	Ernst Henrik Jägerhorn	»	» »	7/10.
Lokak.	10	»	Anna Wanamo	»	laudatur	8/10.
»	»	»	Pekka Suhonen	»	approbatur	4/10.
»	»	»	Viktor Aksel Wirtanen	»	laudatur	8/10.
Marrask.	11	»	Vivi Maria Nyman	»	c. laude approbat.	6/10.
»	»	»	Paavo Lindholm	»	» »	5/10.
»	»	»	Bertel Victor Hermanson	»	» »	5/10.
Jouluk.	12	»	Wilhelm Rafael Olin	»	» »	6/10.
»	»	»	Björn Jurvelius	»	» »	7/10
»	»	»	Karl Johan Oskar Nyman	»	» »	6/10
»	»	»	Arne Walter Peterson	»	laudatur	9/10.
»	23	»	Vilho Kesamo	»	»	8/10.
»	»	»	Eino Jaakko Wanamo	»	c. laude	7/10.

Seuraavat henkilöt ovat suorittaneet farmacianopiskelijantutkinnon:

Toukok. 31 p:nä Eva Alma Sofia Broman.
» » » Georg. Olof Daniel Bonsdorff.
» » » Karl Fredrik Elonen.

Toukok. 31 p:nä Tyyni Sofia Haikonen.
» » » Saimi Hedmansson.
» » » Jenny Margaretha Hultgren.
» » » Nils Reinhold Jaatinen.
» » » Veera Regina Kierinkivaara.
» » » Helmi Wilhelmina Korhonen.
» » » Lyyli Wilhelmina Lavonen.
» » » Fritz Odert Wilhelm Lindström.
» » » Oiva Miettinen.
» » » Olga Edith Alvina Nordström.
» » » John Einar Wilhelm Petersén.
» » » Oskar Johannes Piironen.
» » » Arvid Daniel Rosberg.
» » » Johannes Waldemar Rosenberg.
» » » Max Rydman.
» » » Niilo Eero Salokangas.
» » » Emil Eino Fredrik Setälä.
» » » Selma Kristina Sjöberg.
Marrask. 30 » Esther Igenia Baeckman.
» » » Ernst Emil Beckman.
» » » Ture Waldemar Brommels.
» » » Gunnar Erik Dahl.
» » » Ingrid Maria Drake.
» » » Anni Ingeborg Dromberg.
» » » Karin Dyhr.
» » » Karl Richard Grönholm.
» » » Eero Johannes Grönlund.
» » » Evi Elisabeth Grönlöf.
» » » Karl Fredrik Heinonen.
» » » Arvi Hendunen.
» » » Eino Heikki Matti Jääskeläinen.
» » » Hilja Karolina Kanninen.
» » » Wäinö Kaleva.
» » » Helga Eva Linnea Kleenberg.
» » » Jenny Fredrika Laurikainen.
» » » Yrjö Lindström.
» » » Yrjö Ossian Mannelin.
» » » Knut Bertil Nikkanen.
» » » Angelika Elisabeth Wilhelmina Nickul.
» » » Josefina Pulkkinen.

Marrask. 30 p:nä Signe Helga Maria Reinberg.
» » » Hildur Agnes Sandström.
» » » Bror Adolf Abraham Stenberg.
» » » Ture Ström.

Apteekkien tarkastajana on vuonna 1912 toiminut provisori Richard Björkstén, joka toiminnastaan on Lääkintöhallitukselle jättänyt seuraavan kertomuksen:

Under år 1912 hafva 116 apoteksinrättningar underkastats inspektion, nemligen 91 självständiga och 25 filialapotek. Af dessa voro 35 belägna i stad och 81 på landsbygden.

Personalen var på samtliga apotek behörigen legitimerad och öfverhufvudtaget tillräcklig. På 1 apotek skötte apotekarn ensam apoteket, på 8 med biträde af en elev, hvaraf 3 med rätt stor omsättning (1 apotek hade öfver 6,000 recept), samt på tvänne apotek med 2 elever. På 4 apotek öfversteg elevernas antal de examinerades och på en filial hade vården öfverlemnats åt en elev, ett förhållande som, ehuru af tillfällig art, författningsenligt ej borde få förekomma. Äfven gjordes härom anmärkning.

Biblioteket var i allmänhet rätt väl försedt. Utom de obligatoriska författningarna, cirkulären och gällande farmakopeerna, funnos modernare utländska farmakopeer, uppslagsböcker och annan till facket hörande litteratur äfvensom tidskrifter. På grund af att upplagorna af gällande farmakopeer redan för en tid sedan slutsålts, har det i många fall varit omöjligt för apotekarn att ersätta sina illa medfarna och förlorade exemplar med nya. Sålunda saknades Pharmacopea Fennica och Militaris totalt på 3 apotek och 6 filialer, medan man på många apotek måste reda sig med exemplar som för länge sedan varit rena och snygga. Af samma orsak saknades Pharmacopea Veterinaris på 1 apotek och 3 filialer. På 6 apotek och 2 filialer kom en äldre upplaga af sistnämnda farmakope till användning i stället för den gällande. Författningar saknades på 2 och voro inkompletta på 3 filialer, samt på 2 apotek funnos icke de af Medicinalstyrelsen utsända cirkulären. I enstaka fall hade provincialläkaren icke tillställt apoteket protokoll öfver förrättad visitation, samt likaså, ehuru undantagsvis, ej årligen visiterat apoteksinrättningen.

Receptjournal fördes på samtliga apotek och filialer och var i de flesta fall inbunden eller häftad för de föregående åren. Mot taxeringen gjordes mindre anmärkningar på 19 apotek och 9 filialer. På 2 apotek och lika många filialer befunnos en rätt afsevärd mängd felaktigt taxerade, beroende äfven denna gång, för det mesta, på ofullständig korrigering af prisen i apotekets recepturtaxa, endast sällan låg fel i oriktigt tillämpande af pro labore taxan.

Från 3 apotek hade på orepeterade recept utgifvits t. ex. Codein 0.030, Extract. opii 0.025, morfin 0.008 pro dos, cocain-morfin och morfin lösning, hvarom resp. apoteksinnehafvare uppmärksamgjordes såsom stridande mot gällande författningar och cirkulär. Som af ofvanstående synes har här en öfverträdelse af författningarna egt rum och förhåller sig saken äfven denna gång så, som under det föregående året var fallet, nemligen, att resp. apotekare för undvikande af obehag och trakasserier utgifvit recept orepeterade upptagande gifter och strakt värkande läkemedel åt personer, hvilka icke känna till eller bry sig om hvad författningarna härvidlag hos oss påbjuda. Synnerligast på orter där rysk militär är stationerad, äfvensom i östra delarna af landet där den ryska publigen är talrikare, är apoteksföreståndaren ständigt utsatt för tråkigheter i fall han vägrar expediera ett recept innehållande läkemedel af ofvannämda slag. Ett sådant förhållande försvårar synnerligen resp. visitatorers öfvervakande af apoteken och begagnar jag mig därför af tillfället att hos Medicinalstyrelsen föreslå, att i den nya farmakopen, som för närvarande af Medicinalstyrelsen utarbetas, en bestämmelse i »Allmänna föreskrifter» skulle ingå, hvilken öfverlämnade åt herrar läkare själfva att bestämma när ett recept innehållande gift eller starktvärkande läkemedel ej behöfver ånyo påtecknas, för att från apoteken erhållas, eller med andra ord, att medelst påteckning på receptet med orden »sine copia» eller »non repetitur» förbjuda receptets expedierande från apoteket utan förnyad påteckning af honom. Härigenom kunde all osäkerhet och ovisshet undanrödjas, kontrollen underlättas, och såväl läkaren och apotekaren som allmänheten känna sig väl tillfreds.

Giftbok fördes på samtliga apotek och filialer och hade giftförordningen på få undantag när efterföljts. På 1 apotek hade utgifvits strychnin på intyg af kommunalnämndens ordförande, på tvänne apotek saknades fullmakt där sådan varit behöflig, och på 3 saknades kvitto öfver utlemnade giftposter.

Laboratoriejournal fördes ordentligt på samtliga med undantag af 1 apotek. På 6 filialer fördes icke journal och anmodades resp. filialföreståndare, där laborationer utfördes, föra en sådan.

Apotekslokaliteterna voro mycket olika naturligtvis beroende på apotekets större eller mindre omsättning. De större apoteken voro utrustade med ett flertal rum för olika ändamål, medan åter de mindre hade inskränkt sig till det minsta möjliga. Skildt materialrum fanns på nästan samtliga apotek och filialer. På 1 apotek och 2 filialer saknades detsamma, på 1 apotek och 4 filialer utgjordes materialkammaren af en afbalkad del från expeditionsrummet och på 7 apotek var det gemensamt med laboratoriet.

Laboratoriet var mycket stort tilltaget och väl utrustadt på de stora apoteken medan det på de mindre var inskränkt till ett rum och saknades helt och hållet på ett af de minsta apoteken.

Källare saknades på två apotek och 6 filialer och var tillföljd af höggradig fuktighet oanvändbar på 2 apotek och 1 filial. På 1 apotek stod vattnet 15 cm högt öfver källargolfvet.

Äfven under detta år observerades på de besökta apoteken att vinden mer och mer börjar försvinna som förvaringsplats för ömtåliga droger och kemikalier, samt användes på ett stort antal apotek endast för förvaring af glasvaror, pappersartiklar och dyl.

Inredningen och ståndskärlen voro öfverhufvudtaget lämpliga för sitt ändamål och väl hållna, samt ståndskärlen försedda med inbrända signaturer och inslipade glasproppar. Fullständigt ny inredning hade anskaffats till sex apotek, delvis ny till fem apotek och 1 filial. Ommålad eller grundligare renoverad hade densamma blifvit på 13 apotek och 5 filialer. Ny uppsättning af ståndskärl hade till 4 apotek anskaffats och till största delen ny hade anskaffats till 3 apotek och till lika många filialer.

Gifterna förvarades i allmänhet författningsenligt. Till tab. C. hörande gifter voro icke alltid skildt för sig förvarade, hvarför en omflyttning af dessa omedelbart vidtogo på 3 apotek och 5 filialer. Skildt signerade utensilier för dessa funnos på samtliga apotek och filialer.

Af apparater saknades på de i år besökta apoteken destillationsapparat på 7 apotek och på 1 apotek var densamma obrukbar; ändamålsenliga infunderingsapparater saknades på 2 apotek. På 1 filial användes som infunderingsapparat en kaffepanna och på en annan filial framvisades, vid efterfrågan häraf, ett hand (tvätt) fat och skopa! Infunderingskärl af porslin saknades på 1 apotek och 8 filialer.

Medikamentsförrådet var i allmänhet af rätt god, på många af de besökta apoteken, af utmärkt beskaffenhet. Af de i farmakopen upptagna kemiska preparaten innehöll Acidum nitricum i 4 fall och Bicarbonas natricus i 9 fall för mycket klorider. Acidum benzoicum befanns i 3 fall vara af bländande hvit färg (e toluolo). Brotmeum kalicum befanns i 3 fall och Jodetum kalicum i 16 särskilda fall innehålla fri lut. Chloretum apomorphicum utmönstrades i 3 och Chloretum zincicum i tvänne fall. Jodetum hydrargyricum uppfyllde icke farmakopens föreskrifter i 8 fall. Af 11 undersökta prof af Lactas ferrosus befanns endast 1 prof underhaltigt. Nitras strychnicus var i 1 fall starkt förorenad af Brucin. Oxidum hydrargyricum löste sig icke klart i salpetersyra i 5 fall och 33 prof af Oxidum zincicum befunnos innehålla afsevärd mängd karbonat. Subnitras bismuthicus reagerade i 3 särskilda fall med silfvernitratlösning och Sulfidum stibicum måste i 6 fall undergå behandlig med vatten för att aflägsna SO_2. Pepsium concentratum in lamellis Parke, Davis & C:o fann jag på ett flertal af de besökta apoteken och hade en del läkare vid utskrifvande af sina recept äfven begärt detsamma. Jag har äfven uppmanat herrar

apotekare att anskaffa ofvannämda pepsin preparat, då detsammas proteolytiska förmåga är mycket större än många af de nu använda pepsinpreparatens.

Af drogerna utmöntstrades bl. a. Axungia Curuta i 18, Cantharides i 10, Cortex Casearillae och Cortex Fructus Aurantii i 3 fall, Flores Arnicae i 2, Flores Chamomillae i 1, Flores Lavandulae i 3, Flores Rosae i 3 och Flores Verbasci i 16 fall. Folia Belladonnae i 5 och Folia Digitalis i 3 fall. På 114 af 116 nu besökta apoteksinrättningar kom Folia Digitalis titrata till användning, äfven om herrar läkare icke skildt begärt denna form af drogen. Folia Uvae Ursi utmönstrades i 4 fall. Fructus Juniperi tot. et pulv. i 7, Fructus Lauri i 2 och Fructus Rubi idaei i 2 fall. Herba Absinthii kasserades i 6, Herba Menthae piperitae i 2 och Herba Thymi i 3 fall, Manna i 1 och Mel i 5 fall. Oleum Amygdalarum uppfylde icke i 1, Oleum Menthae piperitae icke i 13 och Oleum Ricini icke i 5 fall farmakopens fordringar. Oleum Menthae piperitae bör enligt farmakopen klart lösa sig i 2½ delar Spiritus dilutus. Denna fordran på oljans löslighet torde vara något för sträng, och har det äfven ytterst sällan inträffat att jag på apoteken träffat sådan olja, hvarför jag i allmänhet hållit mig till dess löslighet i förhållandet 1 + 5, som de modernare farmakopeerna uppställa som fordran. I ett fall var Oleum Terebinthinae crudum uppblandad med petroleum. Radix Althae utmönstrades i 2 särskilda fall, Radix Angelica i 14, Radix Levisticae i 3, Radix Petroselini i 2 och Radix Taraxaci i 12 fall. Resina Benzoes befanns på tvänne apotek utgöras af Sumatra icke Siamslaget, som farmakopen föreskrifver. Rhizoma Rhei var i fem fall oduglig och Rhizoma Filicis i 17 fall öfverårig och förlegad. Secale cornutum var i 4 fall oduglig och utmönstrades. Förutom ofvannämda kasserades af en eller annan anledning i enstaka fall Castoreum, Folia Sennae, Herba Origani cretici, Lupullin, Oleum cacao, Oleum Lauri, Stigmata Croci m. fl.

Askhalten bestämdes i 65 prof af Glandulae Kamala och varierade den eldfasta återstoden mellan 2.4 och 19.4 %; af dessa öfverstego 11 prof farmakopens tillåtna 6 %.

I 26 olika fall hade vid beredning af Aqvae aromaticae kloridhaltigt källvatten användts i stället för destilleradt vatten, i 6 hade detsamma blifvit filtreradt genom magnesium carbonat eller talk, hvilka sistnämda rensningsmedel delvis löst sig i vattnet; af andra orsaker utmönstrades de aromatiska vattnen i 5 fall. Profhaltigt vatten hade ej heller kommit till användning vid beredningen af Solutio Acidi borici och Solutio Chlorati kalici i 41 särskilda fall.

Af galeniska preparat har Emplastrum Hjaerneri kasserats i 3, Electuarium Sennae, Linctus boracicus, Hydratocarbonas ferrosus mellitus, Linimentum ammoniacum, Liquor Ferri albuminati, Oleum phosphoratum, Tinctura Chloreti ferrici och Species pectorales i sammanlagda 13 fall. Hepar sulfuris var i tvänne fall förlegad och saknade lukt af H_2S. Pulvis Magnesiae foetidus och cum Rheo

voro i 3 fall illa blandade och siktade. Syruperna och Mucilago Gummi arabici förvarades öfverhufvudtaget steriliserade på mindre flaskor och gåfvo denna gång ganska sällan skäl till anmärkningar. Endast på ett apotek voro största delen illafarna och måste utmönstras. Enstaka syruper kasserades i 21 särskilda fall och bland dessa befanns Syrupus Jodeti ferrosi innehålla fri jod i 5 fall. Sapo mollis var i 6 fall af underhaltig beskaffenhet. Af olika orsaker kasserades särskilda Unguenta i 35 sammanlagda fall.

På 2 filialapotek saknades destilleradt vatten och förständigades föreståndarena att på det bestämdaste städse tillse, att profhaltigt vatten alltid finnes på filialen och att endast sådant användes vid apoteket.

Af orsaker jag i min berättelse för senaste år omnämnde korrigerades Aqva Amygdalarum amararum concentrata i 7 fall då detsamma var för starkt. I 13 särskilda fall utmönstrades detsamma. Acidum hydrochloricum rättades i 31 fall. Halten af chlorväte varierade mellan 37 och 14 % mot farmakopens 25 %. Acidum hydrochloricum dilutum i 18 fall, varierande mellan 20 och 14 % mot föreskrifna 12½ %. Acidum nitricum i 29 fall, varierande mellan 65 och 15 % mot föreskrifna 30 %. Acidum phosphoricum i 37 fall, varierande mellan 45 och 17 % mot farmakopens 20 %. Liquor Ammoniaci caustici korrigerades i 20 fall, varierande mellan 16 och 5 % mot föreskrifna 10 %. Mixtura sulfurico-acida i 16 fall. Liquor Arsenitis kalici var i 16 fall för stark och rättades. I 5 fall var densamma för svag hvarför nytt förråd skulle beredas, och i ett fall kunde arsenik vid titrering icke påvisas, arseniktrioxiden hade blifvit bortglömd vid beredningen af lösningen. Spiritus rectificatissimus, Spiritus dilutus, Spiritus Millefolii compositus och Aether spirituosus korrigerades i sammanlagda 58 fall. På ett filialapotek voro samtliga spritblandningarna starkt mörk färgade, beroende på att i det kärl hvari Spiritus rectificatissimus sändts till filialen, tidigare förvarats Malaga, och på en filial bestod Aether spirituosus af enbart Aether. — Som synes har ej Areometern och Byretten detta år i många fall kommit till användning.

Förutom tidigare nämnda undersökningar har alkaloidhalten pröfvats i Extractum belladonnae i 24 fall. Densamma varierade mellan 0.25 och 1.8 %. Af dessa visade sig 15 prof understiga 1.4 % och utmönstrades. Af 57 undersökta prof på Extractum fluidum Cascara sagrada understego 4 en extrakthalt af 18 %, det lägsta befanns innehålla 9.27 % torrsubstans. I 36 undersökta prof på Ectractum fluidum Hydrastis Canadense innehöllo dessa en Hydrastinhalt varierande mellan 1.32 och 2.2 %, samt 9.06 och 26.2 % extrakthalt. Af dessa utmönstrades 27 prof, hvilka icke innehöllo minst 2 % Hydrastin och 17 % extrakt. I 47 prof af Extractum och Tinctura Opii understego 11 särskilda prof farmakopens halt af morfin. Morfinhalten varierade i Tinctura Opii mellan 0.583 och 0.197 gram på 40 gram tinktur och i Extractum Opii mellan 0.467

och 0.315 gram på 2 gram extrakt. Radix Ipecacuanhae har i 20 fall blifvit undersökt och har 4 prof innehållit mindre än 2 % alkaloider. Alkaloidhalten varierade mellan 2.75 och 1.74 %. Tinctura Nucis vomicae har i 17 fall blifvit undersökt och har i 4 fall innehållit lägre alkaloidhalt än 0.25 %. De undersökta profven varierade mellan 0.33 och 0.22 % alkaloider.

Af öfriga gjorda undersökningar har Liquor Hydratis calcici i tvänne fall innehållit för litet Ca $(OH)_2$ och Tinctura Jodi i 3 fall icke innehållit den kvantitet Jod som farmakopen föreskrifver.

Reagentier, volumetriska lösningar, byretter, pipetter och dekanterglas saknades fullständigt på 3 filialer. Härom anmärktes och anmodades resp. innehafvare att förse filialapoteket med fullständig uppsättning af reagentier titrervätskor och instrument, emedan på dessa filialer utfördes samtliga laborationer och införskrefs läkemedelsförrådet direkte från droghus.

Reagentierna voro defekta på 1 och obrukbara på 1 apotek. På 6 apotek var Liquor Jodi volumetricus obrukbar och på ett apotek saknades Liquor Acidi volumetricus.

Kemisk-analytisk våg saknades på tvänne apotek. Stativvågen var okrönt på 3 apotek och 1 filial, samt oduglig (nöten) på tvänne apotek. Handvågarna befunnos okrönta på 20 olika apotek och 4 filialer. Vikterna saknade justeringsstämpel på 9 apotek och 4 filialer, samt voro öfveråriga på 22 apoteksinrättningar. Giftvågen var i 3 och dispenservågen i tvänne fall ojusterad.

Cylinderglas för upptagande af vätskors specifika vikt saknades på 1 filial och på ett apotek fanns icke en termometer graderad enligt Celsii skala.

Ehuru i ofvannämnda berättelse en stor mängd anmärkningar förekomma och man däraf måhända kunde draga den slutsats att apoteksinrättningarna i landet i allmänhet skulle lemna ett och hvarje i öfrigt att önska, så bör icke förbises, att undersökningarnas antal i det närmaste stiger till 20,000 på dessa 116 nu besökta inrättningarna. Tages detta i betraktande så måste erkännas att anmärkningarnas antal varit relativt litet.

Det allmänna omdömet af de nu besökta apoteksinrättningarna har i allmänhet varit godt och försöka Herrar apoteksinnehafvare att försätta och hålla sina resp. apotek i prydligt och klanderfritt skick. Mot bristande ordning och renlighet gjordes anmärkning i fem fall och mera graverande anmärkningar, i ett eller annat afseende, gjordes på 4 filialer och 2 självständiga apotek.

VIII. Veterinärväsendet.

Vid utgången af år 1911 var antalet legitimerade veterinärer i landet 122.

Rättighet att i landet utöfva djurläkarekallet meddelades år 1912 af Medicinalstyrelsen åt följande 8 djurläkare:

30	april	åt	djurläkaren	Lauri Kustaa Sarparanta,
16	juli	»	»	Johan Arvid Hellfors,
30	»	»	»	Max Friberg,
30	»	»	»	Johan Konrad Sjölund,
6	aug.	»	»	Torsten Axel Alexander Nyberg,
16	»	»	»	Åke Wilhelm Hällfors,
16	»	»	»	Kustaa Ilmari Saarni och
16	»	»	»	Juho Simo Talvitie.

Den 22 december 1912 afled distriktsdjurläkaren i Tammerfors Artur Bärlund.

Vid utgången af år 1912 utgjorde således veterinärernes i landet antal 129. Af dessa voro 26 bosatta inom Nylands län, 23 inom Åbo och Björneborgs län, 17 inom Tavastehus län, 22 inom Viborgs län, 7 inom S:t Michels län, 9 inom Kuopio län, 14 inom Vasa län och 11 inom Uleåborgs län.

Den 7 maj utnämndes stadsveterinären i Viborg Nikolai Fredrik Alexander Bruun till distriktsdjurläkare i Viborgs distrikt och den 14 juni distriktsdjurläkaren i Tohmajärvi Axel Sigfrid Söderman till distriktsdjurläkare i Sordavala distrikt.

Följande förordnanden till kommunaldjurläkare hafva under året utfärdats:

12	januari	för	djurläkaren	Emil Minni i Leppävirta,
19	»	»	»	Johannes Teodor Tallqvist i Janakkala och Rengo,
30	»	»	»	Gösta Leander Kronholm i Akkas, Kylmäkoski och Sääksmäki,
3	april	»	»	Elis Christian Castrén i Kumo,
21	maj	»	»	Lauri Väinö Immonen i Jockas samt
27	juni	»	»	Aage Wilhelm Carlsén i Heinävesi.

Stipendierna för i stats- eller kommunaltjänst varande veterinärer fördelades år 1912 sålunda att 1,500 mark tilldelades distriktsdjurläkaren K. W. Henriksson och biträdande konsulenten Väinö Kankaanpää samt 750 mark distriktsdjurläkarene K. Br. Miller och O. A. Wuorio.

Stipendiebeloppet för veterinärstuderande fördelades sålunda att 300 mark tilldelades J. A. Hellfors, 500 mark K. W. Ahava, H. Eskola, A. W. Eriksson, T. P. Harald, L. I. Hirvelä, A. S. S. Hovilainen, O. A. Höckert, E. W. Jalkanen, K. T. Karhunen, L. J. Laurell, A. H. Liljeblad, T. A. A. Nyberg, A. M. Suvanto, C. H. Wikman och E. Åström äfvensom 600 mark M. Friberg, Å. W. Hällfors, A. W. O. Kumlin, K. I. Saarni, L. K. Sarparanta, J. K. Sjölund och J. S. Talvitie.

För aflönande af kommunaldjurläkare tilldelades år 1912 statsunderstöd till nedannämnda belopp åt följande kommuner:

Kumo 1,200 mark årligen till den 1 januari 1916,
Jääskis 1,000 mark årligen till den 1 januari 1916,
Akkas, Kylmäkoski och Sääksmäki 1,200 mark årligen tillsvidare,
Kyrkslätt 1,200 mark årligen tillsvidare,
Helsinge 1,200 mark årligen tillsvidare samt
Uelåborg 1,200 mark för år 1912.

I och för undersökning af importeradt fläsk af amerikanskt ursprung uppehölls med anslag ur allmänna medel jämväl år 1912 i Hangö stad en undersökningsbyrå. Å denna, som fortsättningsvis förestods af veterinär Ernst Valfrid Utter undersöktes under året inalles 495,833 kilogram importeradt fläsk, hvaraf 891 kilogram kasserades såsom innehållande trikiner.

Under året emanerade följande författningar berörande veterinärväsendet: den 14 maj Kejserliga Senatens för Finland beslut innefattande instruktion och taxa för distriktsdjurläkarene, den 11 juli Kejserliga Senatens för Finland beslut innehållande närmare bestämningar för hälsovårds- och polismyndigheter samt deras betjänte vid infångandet och aflifvandet af hundar och kattor till undvikande af rabiesfaran samt den 15 oktober Kejserliga Senatens för Finland beslut angående omreglering af Jyväskylä och Saarijärvi djurläkaredistriktet samt flyttning af stationsorten för distriktsdjurläkaren i nästnämnda och Ekenäs distrikt.

Den 14 maj 1912 fastställde Kejserliga Senaten förenklade stadganden rörande import från S:t Petersburg till Finland af högst fem stycken djur af hornboskap.

I och för utgifvande årligen af fyra resestipendier à 500 mark åt legitimerade veterinärer för studier utomlands af behandling af sterilitet

hos nötkreatur beviljade Kejserliga Senaten den 10 december 1912 ett anslag af 2,000 mark i året under 3 års tid, räknadt från år 1913.

Enligt Kejserliga Senatens beslut af den 11 juli 1912 skall distriktsdjurläkaren i Haapavesi hvarannan månad i samband med den resa han enligt tidigare förordnande gör till Pyhäjärvi äfven besöka Haapajärvi, Nivala och Kärsämäki för meddelande af råd och anvisningar rörande husdjurens skötsel och sjukdomar. Den 26 november 1912 förordnade Kejserliga Senaten att distriktsdjurläkaren i Idensalmi distrikt under 3 års tid 4 gånger i året skall verkställa enahanda tjänsteresor till Nilsiä sockens kyrkoby.

Under året utfärdade Medicinalstyrelsen till samtliga djurläkare i landet följande cirkulär: den 22 mars angående fastställdt formulär för rapporter öfver undersökning af importeradt fläsk af amerikanskt ursprung, den 3 maj angående hvad som bör iakttagas vid insändande af undersökningsmaterial till Medicinalstyrelsens Veterinärlaboratorium, den 14 maj angående formulär till reseräkningar, den 2 juli angående insändande af reseräkningar samt den 15 oktober angående fastställdt formulär för obduktionsprotokoll.

Enligt af landets veterinärer till Medicinalstyrelsen inlämnade årsberättelser öfver år 1912 iakttagna sjukdomsfall bland husdjuren hafva under året inalles 99,676 sjuka djur, nämligen 54,277 hästar, 34,666 nötkreatur, 388 får, 4 getter, 3,827 svin, 6,157 hundar, 108 kattor och 249 fjäderfän blifvit behandlade af djurläkare. Fördelningen af dessa sjukdomsfall på de skilda länen framgår ur följande tabellariska sammanställning.

Län. *Gouvernement.*	Sjukdomsfall bland *Relevé des cas de maladies par groupes d'animaux*								Summa. *Total.*
	Hästar. *Chevaux.*	Nötkreatur. *Race bovine.*	Får. *Moutons.*	Getter. *Chèvres.*	Svin. *Porcs.*	Hundar. *Chiens.*	Kattor. *Chats.*	Fjäderfä. *Volaille.*	
Nylands	5,993	4,477	1	1	294	1,555	30	87	12,438
Åbo och Björneborgs	10,162	8,033	89	—	982	760	24	38	20,088
Tavastehus	8,451	6,747	109	—	585	1,036	10	8	16,946
Viborgs	11,158	4,982	23	—	861	1,138	29	58	18,249
S:t Michels	2,438	1,542	19	—	160	98	2	—	4,259
Kuopio	4.571	3,626	55	3	427	561	2	37	9,282
Vasa	7,425	3,290	68	—	399	661	6	21	11,870
Uleåborgs	4,079	1,969	24	—	119	348	5	—	6,544
Summa	54,277	34,666	388	4	3,827	6,157	108	249	99,676

Rörande förekomsten af infektionssjukdomar bland husdjuren inhämtas ur veterinärernas årsberättelser i hufvudsak följande:

Aktinomykos iakttogs hos sammanlagdt 597 djur, nämligen inom Nylands län 107, inom Åbo och Björneborgs län 139, inom Tavastehus län 163, inom Viborgs län 56, inom S:t Michels län 10, inom Kuopio län 43, inom Vasa län 61 och inom Uleåborgs län 18.

Blodstallning förekom under detta år mindre talrikt än under det föregående året. Af denna sjukdom anmältes 1,435 fall, hvaraf inom Nylands län 132, inom Åbo och Björneborgs län 168, inom Tavastehus län 285, inom Viborgs län 224, inom S:t Michels län 215, inom Kuopio län 371, inom Vasa län 36 och inom Uleåborgs län 4. För lämnande af råd vid denna sjukdom företogos under året 111 tjänsteresor. Under året fortsattes försöken med vaccinbehandling af sjukdomen.

Elakartad katarralfeber observerades hos inalles 144 nötkreatur, nämligen inom Nylands län 16, inom Åbo och Björneborgs län 26, inom Tavastehus län 8, inom Viborgs län 10, inom S:t Michels län 5, inom Kuopio län 16, inom Vasa län 28 och inom Uleåborgs län 35. På grund af denna sjukdom verkställdes 29 tjänsteresor.

Frasbrand iakttogs uti 41 fall, hvaraf inom Åbo och Björneborgs län 1, inom Tavastehus län 7, inom Viborgs län 8, inom S:t Michels län 6 och inom Kuopio län 19. Denna sjukdom gaf anledning till 15 tjänsteresor.

Influensa hos hästar konstaterades hos 16 djur, nämligen inom Nylands län 13, inom Tavastehus län 2 och inom Vasa län 1. Sjukdomen föranledde 1 tjänsteresa.

Infektiös kastning hos nötkreatur är fortfarande i vissa delar af landet stadd i tilltagande. Af veterinärerne iakttogos 2,757 fall, nämligen inom Nylands län 408, inom Åbo och Björneborgs län 989, inom Tavastehus län 710, inom Viborgs län 67, inom S:t Michels län 65, inom Kuopio län 151, inom Vasa län 110 och inom Uleåborgs län 257. För bekämpande af sjukdomen företogos 231 tjänsteresor, hvarjämte försöken med vaccinbehandling fortsattes.

Smittosam kalfdiarre observerades uti 380 fall, nämligen inom Nylands län 86, inom Åbo och Björneborgs län 54, inom Tavastehus län 100, inom Viborgs län 62, inom S:t Michels län 3, inom Kuopio län 34, inom Vasa län 29 och inom Uleåborgs län 12. Sjukdomen gaf anledning till 18 tjänsteresor.

Kvarka var äfven detta år allmänt spridd och af ganska elakartad natur. I allt iakttogs 5,012 fall af sjukdomen, nämligen inom Nylands län 435, inom Åbo och Björneborgs län 1,443, inom Tavastehus län 596, inom Viborgs län 1,228, inom S:t Michels län 472, inom Kuopio län 267, inom Vasa län 478 och inom Uleåborgs län 93. Denna sjukdom föranledde 218 tjänsteresor.

Lungröta konstaterades i 602 fall, hvaraf inom Nylands län 44, inom Åbo och Björneborgs län 19, inom Tavastehus 387 och inom Vasa län 152.

Mjältbrand yppade sig inom alla län, men uppträdde ej epizootiskt. Inalles anmäldes 189 fall, nämligen inom Nylands län 60, inom Åbo och Björneborgs län 31, inom Tavastehus län 19, inom Viborgs län 20, inom S:t Michels län 6, inom Kuopio län 17, inom Vasa län 22 och inom Uleåborgs län 14. För bekämpande af denna sjukdom verkställde djurläkarene 160 tjänsteresor.

Smittosam muninflammation iakttogs hos 28 hästar, nämligen inom Nylands län 2, inom Tavastehus län 12, inom S:t Michels län 4 och inom Vasa län 10. Denna sjukdom gaf icke anledning till några tjänsteresor.

Rabies uppträdde med sammanlagdt 25 fall, hvaraf de flesta eller 20 inom Viborgs län. 2 fall förekommo inom S:t Michels län och 3 fall inom Kuopio län, hvarjämte särskilda hundar, som blifvit bitna af sjuka hundar, aflifvades före sjukdomens utbrott. I och för bekämpande af rabies verkställdes 31 tjänsteresor.

Rödsjuka hos svin iakttogs uti 909 fall, nämligen inom Nylands län 55, inom Åbo och Björneborgs län 393, inom Tavastehus län 63, inom Viborgs län 171, inom S:t Michels län 57, inom Kuopio län 81, inom Vasa län 70 och inom Uleåborgs län 19. På grund af rödsjuka företogos 46 tjänsteresor.

Svinpest uppträdde med 16 fall inom Nylands län, 32 fall inom Tavastehus län och 121 fall inom Viborgs län. De besmittade svinbesättningarna blefvo nedslaktade och gaf sjukdomen anledning till 205 tjänsteresor.

Svinsjuka konstaterades hos 63 svin, nämligen 27 inom Åbo och Björneborgs län, 11 inom Viborgs län, 3 inom S:t Michels län och 22 inom Vasa län. Denna sjukdom gaf anledning till 10 tjänsteresor.

Smittosam slidkatarr hos nötkreatur iakttogs hos 1,181 djur, nämligen inom Nylands län 46, inom Åbo och Björneborgs län 639, inom Tavastehus län 260, inom Viborgs län 17, inom Kuopio län 64 och inom Vasa län 155. Denna sjukdom föranledde 24 tjänsteresor.

Valpsjuka förekom i likhet med tidigare år ganska allmänt, särskildt i städerna. Inalles iakttogos 1,099 fall af sjukdomen, nämligen inom Nylands län 329, inom Åbo och Björneborgs län 116, inom Tavastehus län 124, inom Viborgs län 224, inom S:t Michels län 10, inom Kuopio län 88, inom Vasa län 114 och inom Uleåborgs län 94. Sjukdomen gaf anledning till 7 tjänsteresor.

I och för *undersökning med tuberkulin* hafva af djurläkarene under året verkställts 2,038 tjänsteresor och för dessa förrättningar har af Medicinalstyrelsen utgifvits 31,700 kubikcentimeter tuberkulin för subkutan insprutning, 23,375 doser tuberkulin för intrakutan insprutning och 135 kubikcentimeter phymatin. Af detta tuberkulin levererades det för subkutan undersökning använda af Medicinalstyrelsens Veterinärlaboratorium. Inalles blefvo af landets

samtliga veterinärer 71,873 nötkreatur undersökta med tuberkulin och af dessa reagerade 2,814 motsvarande 3.92 %.

Konsulenterne för bekämpandet af tuberkulos hos nötkreatur fortsatte år 1912 sin verksamhet i hufvudsak i samma riktning som tidigare.

I tvifvelaktiga fall hafva i allt större utsträckning kontrollundersökningar blifvit utförda medels subkutan insprutning af förhöjd dosis tuberkulin, medels intrakutan insprutning häraf och medels phymatin.

Resultatet af år 1912 verkställda undersökningar med tuberkulin i afseende å tuberkulosens förekomst hos djur af olika ålder framgår ur nedanstående tabellariska sammanställning:

Län. *Gouvernement.*	Djur under 1 år. *Animaux au-dessous de 1 an*			1—2 åriga djur. *Animaux de 1—2 ans.*			Djur äldre än 2 år. *Animaux au-dessus de 2 ans.*			Summa. *Total.*							De undersökta besättningarnas antal. *Nombre d'assortiments de bétail*	Antal besättningar inom hvilka reaktioner iakttagits. *Nombre d'assortiments de bétail chez lesquels des réactions ont été observées.*			
	Antal undersökta djur. *Nombre d'animaux examinés.*	Antal reagerande djur. *Nombre d'animaux réagissants.* Säkert. *Certain.*	Osäkert. *Incertain.*	Antal undersökta djur. *Nombre d'animaux examinés.*	Antal reagerande djur. *Nombre d'animaux réagissants.* Säkert. *Certain.*	Osäkert. *Incertain.*	Antal undersökta djur. *Nombre d'animaux examinés.*	Antal reagerande djur. *Nombre d'animaux réagissants.* Säkert. *Certain.*	Osäkert. *Incertain.*	Antal undersökta djur. *Nombre d'animaux examinés.*	Antal reagerande djur. *Nombre d'animaux réagissants.* Säkert. *Certain.*	%	Osäkert. *Incertain.*	%	Summa. *Total.*	%		Säkert. *Certain.*	Osäkert. *Incertain.*	Summa. *Total.*
Nylands	1,160	16	13	1,876	52	26	11,486	309	247	14,522	377	2.6	286	2.0	663	4.6	432	121	58	179
Åbo o. Björneborgs	1,775	48	24	2,076	59	57	13,650	561	569	17,501	668	3.8	650	3.7	1,318	7.5	624	174	92	266
Tavastehus	1,627	13	3	1,946	44	22	11,275	166	173	14,848	223	1.5	198	1.1	421	2.6	616	80	68	148
Viborgs	296	3	1	322	5	1	2,906	112	22	3,524	120	3.4	24	0.7	144	4.1	219	24	11	35
St. Michels	133	1	1	273	—	5	2,997	22	11	3,403	23	0.7	17	0.5	40	1.2	306	16	6	22
Kuopio	367	1	2	686	7	9	5,490	67	61	6,543	75	1.1	72	1.1	147	2.2	403	40	17	57
Vasa	529	10	15	602	9	9	4,026	88	151	5,157	107	2.1	175	3.2	282	5.3	565	53	77	130
Ulåborgs	208	3	—	501	10	1	4,421	94	34	5,130	107	2.1	35	0.7	142	2.8	393	37	10	47
Summa	6,095	95	59	8,282	186	130	56,251	1,419	1,268	70,628	1,700	2.4	1,457	2.1	3,157	4.5	3,558	545	339	884

Angående tuberkulosens förekomst i första gången och ånyo undersökta ladugårdsbesättningar har af konsulenten följande tabellariska sammanställning uppgjorts:

Län. *Gouvernement.*	Första gången undersökta besättningar. *Assortiments de bétail examinés la premiérs fois.*				Ånyo undersökta besättningar *Assortiments de bétail réexaminés*							
					inom hvilka reaktioner tidigare förekommit. *chez lesquels des réactions ont eu lieu avant.*				inom hvilka reaktioner icke tidigare förekommit. *chez lesquels des réactions n'ont pas eu lieu avant.*			
	Antal undersökta djur. *Nombre d'animaux examinés.*	Antal reagerande djur. *Nombre d'animaux réagissants.*		Reaktioner i % S + O. *Réactions en % C + I.*	Antal undersökta djur. *Nombre d'animaux examinés.*	Antal reagerande djur. *Nombre d'animaux réagissants.*		Reaktioner i % S + O. *Réactions en % C + I.*	Antal undersökta djur. *Nombre d'animaux examinés.*	Antal reagerande djur. *Nombre d'animaux réagissants.*		Reaktioner i % S + O. *Réactions en % C + I.*
		Säkra. *Certain.*	Osäkra. *Incertain.*			Säkra. *Certain.*	Osäkra. *Incertain.*			Säkra. *Certain.*	Osäkra. *Incertain.*	
Nylands	2,043	28	15		5,448	169	144		6,319	132	90	
Åbo och Björneborgs	5,467	136	205		6,684	386	244		4,872	75	153	
Tavastehus	1,143	17	4		494	63	5		1,668	5	12	
Viborgs	5,436	90	99		5,114	78	29		3,632	40	37	
St. Michels	3,363	49	57		771	17	13		2,001	9	1	
Kuopio	2,024	12	9		619	9	6		752	1	2	
Vasa	2,582	50	59		1,534	50	69		747	4	15	
Uleåborgs	1,946	23	13		778	66	17		2.394	8	4	
Summa	24,004	405	461	3.6	21,442	838	527	6.4	22,385	274	314	2.6

Under året företogo konsulenterne 50 tjänsteresor, omfattande 50 förrättningar med 125 förrättningsdagar, till olika delar af landet samt afläto 854 utlåtanden och tjänsteskrifvelser rörande tuberkulosens bekämpande. I särskilda fall utarbetades af konsulenterne i samråd med vederbörande distriktsdjurläkare plan för tuberkulosens bekämpande, hvars utförande beträffande desinfektion, ombyggnad af ladugårdsbyggnader och öfriga å egendomen nödiga åtgärder öfvervakades af distriktsdjurläkarene.

Från Medicinalstyrelsens Veterinärlaboratorium utgafs år 1912 31,700 kubikcentimeter tuberkulin, rekvireradt af Medicinalstyrelsen och 957 kubikcentimeter för privata undersökningar eller in summa 32,657 kubikcentimeter tuberkulin. Dessutom bereddes under året å laboratoriet följande sera och vacciner: lungröteserum till behandling af lungröta hos häst, kvarkvaccin och kvarkserum emot kvarka hos häst, samt serum mot blodstallning hos nötkreatur. Dessutom anskaffades från utlandet tetanusantitoxin, mjältbrandsserum och mjältbrandsvaccin, pyogenesserum samt coli-A, coli-B och paracoliserum, hvilka präparat utlämnades till landets veterinärer emot laboratoriets självkostnadspris.

Till laboratoriet insändes år 1912 i och för undersökning inalles 3,826 prof. Dessa afsågo konstaterandet af följande sjukdomar:

Aktinomykos 6 prof, från nötkreatur, alla med positivt resultat.

Mjältbrand inalles 70 prof. Af dessa gåfvo 21 positivt och 49 negativt resultat. Undersökningen gällde i 62 fall (19 positivt och 43 negativt) nötkreatur,

i 3 fall (1 positivt och 2 negativt) häst, i 4 fall (1 positivt och 3 negativt) svin samt i 1 fall (negativt) får. Profven undersöktes dels enbart mikroskopiskt, dels äfven genom anläggning af kulturer och genom ympning på försöksdjur.

Rabies inalles 25 prof. Af dessa gåfvo 9 positivt resultat, nämligen hos 1 svin, 7 hundar och 1 katt, samt 16 negativt resultat. I och för undersökning insändes dels hela djuret, dels endast dess hufvud och hals, dels åter delar af hjärna och ryggmärg inlagda i glycerin. Undersökningen har så vidt möjligt skett mikroskopiskt, för att redan på en dag kunna erhålla resultat, men äfven genom intramuskulär ympning på kaniner.

Smittosam kastning hos nötkreatur inalles 3,489 prof, af hvilka 1,124 gåfvo positivt och 2,365 negativt resultat. Undersökningarna verkställdes hufvudsakligen serologiskt genom jämsides utförda *agglutinations- och komplementbindningsförsök.*

Tuberkulos 84 prof, af hvilka 1 hos häst, 28 hos nötkreatur och 1 hos svin eller in summa 30 gåfvo positivt resultat. Undersökningen har skett dels enbart mikroskopiskt dels genom diagnostisk ympning på marsvin.

Infektiös kalfdiarre 15 prof med positivt resultat och 2 med negativt resultat.

Frasbrand 7 prof, 3 med positivt och 4 med negativt resultat.

Kvarka 9 prof med positivt resultat.

Pyobacillos 3 prof med positivt resultat och 1 prof med negativt resultat.

Rots 2 prof med negativt resultat.

Rödsjuka hos svin 4 prof med positivt resultat och 2 med negativt resultat.

Svinpest och svinsjuka 15 prof, 7 med positivt och 8 med negativt resultat.

Öfriga prof hafva gällt särskilda icke smittosamma sjukdomar, svulster och parasiter.

Till laboratoriets samlingar hafva under året öfverlämnats särskilda patologisk-anatomiska präparat.

Enligt Kejserliga Senatens beslut af den 3 december 1912 skall vid laboratoriet från den 1 januari 1913 tillsvidare anställas en assistent emot ett årsarvode af 5,000 mark.

Importen af amerikanskt fläsk var under året mindre än under år 1911 i det att 275,930 fläskstycken med en sammanlagd vikt af 1,440,994 kilogram infördes till landet. Uti 317 stycken, vägande sammanlagdt 1,667 kilogram eller 0.12 % af det importerade fläsket anträffades trikiner, på grund hvaraf dessa stycken kasserades såsom otjänliga till föda.

Närmare öfversikt öfver under året iakttagna sjukdomsfall bland husdjuren samt öfver af veterinärerne företagna tjänsteresor och verkställda operationer, besiktningar af djur samt undersökning med tuberkulin äfvensom öfver utförd undersökning af importeradt amerikanskt fläsk lämna efterföljande tabeller:

Sammanställning af veterinärernas uppgifter öfver af dem år 1912 iakttagna sjukdomsfall bland husdjuren.

Résumé des rapports des vétérinaires sur les cas de maladies relevés par eux parmi les animaux domestiques en 1912.

Sjukdomens namn. *Nom de la maladie.*	Antal insjuknade djur. *Nombre d'animaux malades.*							
	Hästar. *Chevaux.*	Nötkreatur. *Race bovine.*	Får. *Moutons.*	Getter. *Chèvres.*	Svin. *Porcs.*	Hundar. *Chiens.*	Kattor. *Chats.*	Fjäderfä. *Volaille.*
Nylands län.								
Abortus infectiosus	—	408	—	—	—	—	—	—
Anthrax	5	53	—	—	2	—	—	—
Cholera gallinarum	—	—	—	—	—	—	—	15
Coryza contagiosa equorum	435	—	—	—	—	—	—	—
Febris catarrhalis epizootica canis	—	—	—	—	—	329	—	—
Febris catarrhalis maligna boum	—	16	—	—	—	—	—	—
Gastroenteritis infectiosa vituli	—	86	—	—	—	—	—	—
Influenza erysipelatosa	13	—	—	—	—	—	—	—
Kolpitis catarrhalis contagiosa	—	46	—	—	—	—	—	—
Pestis suina	—	—	—	—	16	—	—	—
Piroplasmosis	—	132	—	—	—	—	—	—
Pneumopleuresia contagiosa equorum	44	—	—	—	—	—	—	—
Rhusiophathia suis	—	—	—	—	55	—	—	—
Scabies	7	26	—	—	—	10	3	—
Stomatitis pustulosa contagiosa	2	—	—	—	—	—	—	—
Tetanus	9	—	—	—	—	—	—	—
Varicellae	—	112	—	—	—	—	—	—
Variolae	—	20	—	—	—	—	—	—
Lymphangitis et lymphadenitis	90	13	—	—	—	6	—	—
Pericarditis	1	47	—	—	—	1	—	—
Alii organorum circulat. morbi	6	—	—	—	—	16	—	—
Bronchitis	100	16	—	—	4	40	2	—
Emphysema pulmonum	63	3	—	—	—	—	—	—
Empyema cavitatum capitis	3	2	—	—	—	—	—	—
Laryngitis	166	2	—	—	—	14	—	—
Pneumonia vel pleuritis	16	10	—	—	4	7	—	—
Atresia ani	—	—	—	—	1	—	—	—
Corpora aliena oesophagi	1	38	—	—	1	3	—	—
Distomatosis	—	8	—	—	—	—	—	—
Dyspepsia	268	218	—	1	5	15	3	—
Enteralgia	285	—	—	—	—	—	—	—
Enteritis	27	112	—	—	3	19	—	30
Gastritis traumatica	—	13	—	—	—	—	—	—
Gastroenteritis	88	65	—	—	13	73	6	2

Sjukdomens namn. *Nom de la maladie.*	Antal insjuknade djur. *Nombre d'animaux malades.*							
	Hästar. *Chevaux.*	Nötkreatur. *Race bovine.*	Får. *Moutons.*	Getter. *Chèvres.*	Svin. *Porcs.*	Hund:r. *Chiens.*	Kattor. *Chats.*	Fjäderfä. *Volatile.*
Helminthiasis apparatus digestionis	25	2	—	—	—	78	—	—
Hernia	25	17	—	—	14	8	—	—
Icterus	—	4	—	—	—	2	—	—
Obstipatio	42	149	—	—	14	14	—	—
Peritonitis	4	6	—	—	—	5	—	—
Pharyngitis	93	—	—	—	—	4	—	—
Prolapsus recti	—	4	—	—	4	4	—	—
Stomatitis	—	—	—	—	—	1	—	—
Tympanitis	2	41	—	—	1	—	—	—
Vitia dentium	322	8	—	—	—	8	—	—
Abortus sporadicus	9	46	—	—	1	1	—	—
Balanitis	12	7	—	—	1	19	—	—
Cystitis	11	8	—	—	—	6	—	—
Dystochia	9	77	—	—	4	5	—	1
Funiculitis	17	—	—	—	1	—	—	—
Hydramnion	—	1	—	—	—	—	—	—
Kryptorchismus	11	—	—	—	—	—	—	—
Mastitis	11	249	—	—	1	3	—	—
Metritis	4	150	—	—	—	5	1	—
Nephritis	4	6	—	—	—	2	—	—
Orchitis	3	6	—	—	—	3	—	—
Phimosis vel paraphimosis	22	8	—	—	1	2	—	—
Prolapsus uteri	—	23	—	—	—	1	—	—
Prolapsus vaginae	—	5	—	—	—	—	—	—
Retentio secundinarum	5	128	—	—	—	2	—	—
Sterilitas	16	508	—	—	—	2	—	—
Torsio uteri	—	1	—	—	—	—	—	—
Alii organorum urogenitalium morbi	1	44	—	—	2	3	—	—
Epilepsia	6	5	—	—	4	7	—	—
Hydrocephalus chronicus equi	8	—	—	—	—	—	—	—
Morbi cerebri	9	8	—	—	—	2	—	—
Morbi medullæ spinalis	2	3	1	—	—	10	—	—
Morbi nervorum	10	6	—	—	1	18	1	—
Paraplegia ante partum	—	8	—	—	—	—	—	—
Paraplegia post partum	—	3	—	—	—	—	—	—
Cataracta	8	4	—	—	—	9	—	—
Conjunctivitis	61	17	—	—	—	55	—	—
Keratitis	42	30	—	—	—	31	—	—
Ulcera vel vulnera oculorum	23	6	—	—	—	21	—	—

Sjukdomens namn. *Nom de la maladie.*	Antal insjuknade djur. *Nombre d'animaux malades.*							
	Hästar. *Chevaux.*	Nötkreatur. *Race bovine.*	Får. *Moutons.*	Getter. *Chèvres.*	Svin. *Porcs.*	Hundar. *Chiens.*	Katter. *Chats.*	Fjäderfä. *Volaille.*
Alii morbi oculorum	1	—	—	—	—	—	—	—
Othæmatoma	—	—	—	—	—	11	—	—
Otitis externa	3	—	—	—	—	97	—	—
Vulnera auri	2	—	—	—	—	24	—	—
Arthritis	210	21	—	—	3	6	—	—
Arthritis chronica deformans tarsi	139	—	—	—	—	—	—	—
Bursitis	155	14	—	—	—	1	—	—
Contusio	95	—	—	—	1	34	1	—
Distorsio	290	22	—	—	—	11	—	1
Fractura	38	32	—	—	—	36	—	—
Laminitis	47	—	—	—	—	—	—	—
Luxatio patellæ	7	1	—	—	—	—	—	—
Morbi ungularum	385	89	—	—	—	5	—	—
Panaritium	—	11	—	—	—	—	—	—
Periostitis	68	—	—	—	—	1	1	—
Pododermatitis chronica verrucosa	10	—	—	—	—	—	—	—
Rheumatismus	49	10	—	—	7	18	—	1
Ruptura musculorum	13	1	—	—	—	3	—	—
Tendinitis et tendovaginitis	368	11	—	—	—	1	1	—
Acariasis	—	—	—	—	—	6	—	—
Dermatitis	51	4	—	—	—	8	—	—
Dermatitis erythematosa et eczematosa	285	4	—	—	—	—	—	—
Eczema	70	64	—	—	—	135	6	—
Fractura cornus	—	4	—	—	—	—	—	—
Herpes tonsurans	3	180	—	—	—	2	—	—
Parasiti pellis	7	265	—	—	69	52	—	36
Urticaria	28	2	—	—	28	1	—	—
Abscessus	92	77	—	—	—	22	—	—
Actinomycosis	—	106	—	—	1	—	—	—
Botryomycosis	38	—	—	—	2	—	—	—
Carcinoma	—	1	—	—	—	2	1	—
Eklampsia puerperalis	—	119	—	—	—	—	—	—
Fibroma papillare	39	39	—	—	—	3	—	—
Fistula summi colli	29	—	—	—	—	—	—	—
Fistulae	34	14	—	—	—	8	—	—
Haematoma	52	4	—	—	—	8	—	—
Intoxicatio	5	163	—	—	18	17	2	—
Lumbago	88	—	—	—	—	—	—	—
Morbus maculosus	8	—	—	—	—	—	—	—

Sjukdomens namn. *Nom de la maladie.*	Antal insjuknade djur. *Nombre d'animaux malades.*							
	Hästar. *Chevaux.*	Nötkreatur. *Race bovine.*	Får. *Moutons.*	Getter. *Chèvres.*	Svin. *Porcs.*	Hundar. *Chiens.*	Katter. *Chats.*	Fjäderfä. *Volaille.*
Necrosis	1	—	—	—	—	—	—	—
Phlegmone	140	11	—	—	1	12	—	—
Pyaemia vel septicaemia	17	3	—	—	—	2	—	—
Rachitis vel osteomalachia	12	66	—	—	9	7	1	—
Struma	6	—	—	—	—	32	—	—
Talpa	24	—	—	—	—	—	—	—
Tumori maligni	1	2	—	—	—	4	—	—
Tumori benigni	49	10	—	—	—	6	—	—
Vulnera	588	93	—	—	2	116	1	1
Summa	5,993	4,477	1	1	294	1,555	30	87
Åbo och Björneborgs län.								
Abortus infectiosus	—	989	—	—	—	—	—	—
Anthrax	3	26	1	—	1	—	—	—
Coryza contagiosa equorum	1,443	—	—	—	—	—	—	—
Exanthema coitale vesiculosum	—	1	—	—	—	—	—	—
Febris catarrhalis epizootica canis	—	—	—	—	—	115	1	—
Febris catarrhalis maligna boum	—	26	—	—	—	—	—	—
Gastroenteritis infectiosa vituli	—	54	—	—	—	—	—	—
Kolpitis catarrhalis contagiosa	—	639	—	—	—	—	—	—
Piroplasmosis	—	168	—	—	—	—	—	—
Pneumopleuresia contagiosa equorum	19	—	—	—	—	—	—	—
Rhusiopathia suis	—	—	—	—	393	—	—	—
Sarcophysema haemorrhagicum bovis	—	1	—	—	—	—	—	—
Scabies	23	51	—	—	—	19	—	—
Septicaemia haemorrhagica suis	—	—	—	—	27	—	—	—
Tetanus	12	1	—	—	—	—	—	—
Varicellae	—	59	—	—	—	—	—	—
Variolae	—	24	—	—	—	—	—	—
Endocarditis	—	2	—	—	—	—	—	—
Lymphangitis et lymphadenitis	77	5	—	—	—	1	—	—
Omfolophlebitis	2	—	—	—	—	—	—	—
Pericarditis	6	54	—	—	—	1	—	—
Trombosis	1	—	—	—	—	—	—	—
Alii organorum circulationis morbi	4	—	—	—	—	9	—	—
Bronchitis	177	38	—	—	10	17	3	—
Emphysema pulmonum	66	2	—	—	—	—	—	—
Empyema cavitatum capitis	12	5	—	—	—	—	—	—

Sjukdomens namn. *Nom de la maladie.*	Antal insjuknade djur. *Nombre d'animaux malades.*							
	Hästar. *Chevaux.*	Nötkreatur. *Race bovine.*	Får. *Moutons.*	Getter. *Chèvres.*	Svin. *Porcs.*	Hundar. *Chiens.*	Kattor *Chats.*	Fjäderfä. *Volaille.*
Epistaxis	1	—	—	—	—	—	—	—
Gangrena pulmonum	14	—	—	—	—	—	—	—
Hemiplegia laryngis	1	—	—	—	—	—	—	—
Laryngitis	206	7	—	—	—	23	—	—
Pneumonia vel pleuritis	46	27	1	—	2	11	—	—
Rhinitis	7	4	—	—	—	2	—	—
Alii organorum respirationis morbi	19	—	—	—	—	8	—	—
Corpora aliena oesophagi	11	73	—	—	17	6	3	—
Distomatosis	—	3	63	—	—	—	—	—
Dyspepsia	417	468	1	—	32	33	—	—
Enteralgia	510	—	—	—	—	—	—	—
Enteritis	132	43	—	—	2	8	—	—
Gastroenteritis	207	139	—	—	11	19	—	—
Helminthiasis apparatus digestionis	96	5	—	—	—	30	—	—
Hernia	27	26	1	—	114	3	—	—
Icterus	2	2	—	—	—	3	—	—
Obstipatio	62	161	2	—	74	27	—	—
Parotitis	—	1	—	—	—	—	—	—
Peritonitis	7	11	—	—	—	—	—	—
Pharyngitis	105	4	—	—	3	—	—	—
Prolapsus recti	3	4	—	—	13	—	—	—
Stomatitis	3	—	—	—	—	—	—	—
Tympánitis	2	188	1	—	—	—	—	—
Vitia dentium	376	14	—	—	—	10	—	—
Alii organorum digestionis morbi	6	5	—	—	—	6	—	—
Abortus sporadicus	13	49	—	—	—	—	—	—
Balanitis	20	9	—	—	—	4	—	—
Cystitis	2	5	—	—	—	4	—	—
Dystochia	18	177	—	—	16	4	—	1
Funiculitis	34	—	—	—	1	—	—	—
Impotentio	1	4	—	—	—	—	—	—
Kryptorchismus	15	—	—	—	—	—	—	—
Mastitis	41	341	—	—	11	5	—	—
Metritis	17	111	1	—	6	5	—	—
Nephritis	9	23	—	—	—	—	—	—
Nephrolithiasis	—	1	—	—	—	1	—	—
Orchitis	5	1	—	—	—	1	—	—
Phimosis vel paraphimosis	38	10	—	—	—	—	—	—
Prolapsus et inversio vesicae	1	—	—	—	—	—	—	—

Sjukdomens namn. *Nom de la maladie.*	Antal insjuknade djur. *Nombre d'animaux malades.*							
	Hästar. *Chevaux.*	Nötkreatur. *Race bovine.*	Får. *Moutons.*	Getter. *Chèvres.*	Svin. *Porcs.*	Hundar. *Chiens.*	Kattor *Chats.*	Fjäderfä. *Volaille.*
Prolapsus uteri	4	37	—	—	10	—	—	—
Retentio secundinarum	8	238	—	—	—	—	—	—
Sterilitas	79	687	—	—	—	—	—	—
Torsio uteri	1	13	—	—	—	—	—	—
Alii organorum urogenitalium morbi	16	560	—	—	5	5	—	—
Epilepsia	2	1	—	—	5	8	—	—
Hydrocephalus chronicus equi	9	—	—	—	—	—	—	—
Morbi cerebri	30	17	—	—	9	—	—	—
Morbi medullæ spinalis	3	22	—	—	—	4	—	—
Morbi nervorum	32	6	—	—	—	10	—	—
Paraplegia ante partum	—	16	—	—	—	—	—	—
Paraplegia post partum	—	2	—	—	—	—	—	—
Cataracta	24	8	—	—	—	3	—	—
Conjunctivitis	115	42	—	—	—	29	—	—
Corpora aliena oculi	5	4	—	—	—	—	—	—
Iritis	1	—	—	—	—	—	—	—
Keratitis	65	50	—	—	—	7	—	—
Ulcera vel vulnera oculorum	70	10	—	—	—	5	4	1
Othæmatoma	2	—	—	—	—	10	—	—
Otitis externa	7	3	—	—	—	52	—	—
Vulnera auri	13	13	—	—	—	10	4	—
Arthritis	242	34	—	—	—	3	—	—
Arthritis chronica deformans tarsi	253	—	—	—	—	—	—	—
Bursitis	166	11	—	—	—	—	—	—
Distorsio	380	41	—	—	—	6	—	—
Fractura	35	30	—	—	—	9	—	1
Laminitis	84	—	—	—	—	—	—	—
Luxatio femoris	—	1	—	—	—	—	—	—
Luxatio patellæ	12	2	—	—	—	—	—	—
Morbi ungularum	620	58	1	—	1	9	6	—
Panaritium	—	2	1	—	—	2	—	—
Periostitis	121	12	—	—	—	9	—	—
Pododermatitis chronica verrucosa	6	—	—	—	—	—	—	—
Rheumatismus	48	3	—	—	—	11	—	—
Ruptura musculorum	10	3	—	—	—	1	—	—
Tendinitis et tendovaginitis	459	14	—	—	—	1	—	—
Alii organorum locomotionis morbi	41	6	—	—	—	10	—	—
Acariasis	—	—	—	—	—	14	—	—
Alopecia	1	—	—	—	—	—	—	—

Sjukdomens namn. *Nom de la maladie.*	Antal insjuknade djur. *Nombre d'animaux malades.*							
	Hästar. *Chevaux.*	Nötkreatur. *Race bovine.*	Får. *Moutons.*	Getter. *Chèvres.*	Svin. *Porcs.*	Hundar. *Chiens.*	Kattor *Chats.*	Fjäderfä. *Volaille.*
Dermatitis	131	38	—	—	1	9	—	—
Dermatitis erythematosa et eczematosa	419	429	—	—	—	—	—	—
Eczema	150	24	4	—	—	46	—	—
Herpes tonsurans	—	338	—	—	—	—	—	—
Necrosis	3	—	—	—	—	—	—	—
Parasiti pellis	58	314	—	—	57	14	—	5
Urticaria	46	4	—	—	26	2	—	—
Abscessus	455	62	—	—	3	10	1	—
Actinomycosis	—	138	—	—	1	—	—	—
Botryomycosis	31	2	—	—	—	—	—	—
Carcinoma	16	3	—	—	—	1	—	—
Contusio	2	1	—	—	—	2	—	—
Diphteria et epithelioma contagiosum avium	—	—	—	—	—	—	—	30
Eklampsia puerperalis	—	273	—	—	—	—	—	—
Fibroma papillare	97	109	—	—	—	—	—	—
Fistula summi coili	76	—	—	—	—	—	—	—
Fistulae	77	1	—	—	—	3	—	—
Fractura cornus	—	1	—	—	—	—	—	—
Haematoma	72	12	—	—	1	5	—	—
Hygroma	1	2	—	—	—	—	—	—
Intoxicatio	9	10	7	—	—	14	—	—
Lumbago	157	—	—	—	—	—	—	—
Morbus maculosus	4	—	—	—	—	—	—	—
Oedema	3	1	—	—	—	—	—	—
Phlegmone	81	15	—	—	—	3	—	—
Pyaemia vel septicaemia	21	9	—	—	—	—	—	—
Rachitis vel osteomalachia	60	127	—	—	130	3	1	—
Struma	4	4	—	—	—	3	—	—
Talpa	30	—	—	—	—	—	—	—
Tumori maligni	14	—	—	—	—	3	1	—
Tumori benigni	159	38	—	—	—	7	—	—
Vulnera	703	71	5	—	—	42	—	—
Summa	10,162	8,033	89	—	982	760	24	38
Tavastehus län.								
Abortus infectiosus	—	710	—	—	—	—	—	—
Anthrax	3	13	—	—	3	—	—	—
Coryza contagiosa equorum	596	—	—	—	—	—	—	—

Sjukdomens namn. *Nom de la maladie.*	Antal insjuknade djur. *Nombre d'animaux malades.*							
	Hästar. *Chevaux.*	Nötkreatur. *Race bovine.*	Får. *Moutons.*	Getter. *Chèvres.*	Svin. *Porcs.*	Hundar. *Chiens.*	Kattor *Chats.*	Fjäderfä. *Volaille.*
Febris catarrhalis epizootica canis	—	—	—	—	—	124	—	—
Febris catarrhalis maligna boum	—	8	—	—	—	—	—	—
Gastroenteritis infectiosa vituli	—	100	—	—	—	—	—	—
Influenza erysipelatosa	2	—	—	—	—	—	—	—
Kolpitis catarrhalis contagiosa	—	260	—	—	—	—	—	—
Pestis suina	—	—	—	—	32	—	—	—
Piroplasmosis	—	285	—	—	—	—	—	—
Pneumopleuresia contagiosa equorum	387	—	—	—	—	—	—	—
Rhusiopathia suis	—	—	—	—	63	—	—	—
Sarcophysema haemorrhagicum bovis	—	7	—	—	—	—	—	—
Scabies	36	229	—	—	3	26	—	—
Septicaemia haemorrhagia suis	—	—	—	—	11	—	—	—
Stomatitis pustulosa contagiosa	12	—	—	—	—	—	—	—
Tetanus	15	—	—	—	—	—	—	—
Varicellae	—	19	—	—	—	—	—	—
Anaemia	11	1	—	—	—	—	—	—
Lymphangitis et lymphadenitis	187	9	—	—	—	13	—	—
Pericarditis	—	49	—	—	—	1	—	—
Thrombosis	2	—	—	—	—	—	—	—
Bronchitis	324	137	—	—	16	40	4	—
Emphysema pulmonum	72	—	—	—	—	—	—	—
Empyema cavitatum capitis	3	3	—	—	—	—	—	—
Gangrena pulmonum	4	2	—	—	—	6	—	—
Laryngitis	321	10	—	—	4	12	—	—
Pneumonia vel pleuritis	26	12	—	—	2	20	—	—
Rhinitis	2	—	—	—	—	1	—	—
Corpora alieni intestini	2	8	—	—	—	—	—	—
Corpora aliena oesophagi	5	43	—	—	7	3	1	—
Distomatosia	—	76	2	—	3	—	—	—
Dyspepsia	331	362	—	—	24	51	1	—
Enteralgia	275	—	—	—	—	—	—	—
Enteritis	75	43	—	—	3	17	1	1
Gastroenteritis	131	69	—	—	14	11	—	1
Helminthiasis apparatus digestionis	77	1	—	—	—	41	—	—
Hernia	30	21	—	—	56	5	—	—
Icterus	5	6	51	—	—	1	—	—
Obstipatio	32	132	—	—	31	23	—	—
Peritonitis	11	19	—	—	2	1	—	—
Pharyngitis	131	3	—	—	1	18	—	—

Sjukdomens namn. *Nom de la maladie.*	Antal insjuknade djur. *Nombre d'animaux malades.*							
	Hästar. *Chevaux.*	Nötkreatur. *Race bovine.*	Får. *Moutons.*	Getter. *Chèvres.*	Svin. *Porcs.*	Hundar. *Chiens.*	Kattor *Chats.*	Fjäderfä. *Volaille.*
Prolapsus recti	5	—	—	—	24	3	—	—
Stomatitis	2	—	—	—	—	—	—	—
Tympanitis	14	93	27	—	—	3	—	—
Vitia dentium	448	21	—	—	6	1	—	—
Abortus sporadicus	11	62	1	—	—	1	—	—
Balanitis	41	7	—	—	2	16	—	—
Cystitis	16	4	—	—	—	6	—	—
Dystochia	11	122	—	—	5	5	—	—
Funiculitis	33	—	—	—	3	—	—	—
Kryptorchismus	12	—	—	—	—	—	—	—
Mastitis	17	224	1	—	2	4	—	—
Metritis	7	189	—	—	3	2	—	—
Nephritis	12	7	—	—	—	3	—	—
Nymphomania	1	2	—	—	—	—	—	—
Omphalitis	1	1	—	—	—	—	—	—
Orchitis	5	1	—	—	—	—	—	—
Phimosis vel paraphimosis	18	5	2	—	—	9	—	—
Prolapsus uteri	3	24	—	—	7	—	—	—
Retentio secundinarum	2	136	—	—	—	1	—	—
Sterilitas	19	1 101	—	—	—	—	—	—
Epilepsia	2	2	—	—	1	8	—	—
Hydrocephalus chronicus equi	19	—	—	—	—	—	—	—
Morbi cerebri	16	5	12	—	—	5	—	—
Morbi medullæ spinalis	8	2	—	—	—	3	—	5
Morbi nervorum	47	17	—	—	—	20	—	—
Cataracta	11	3	—	—	1	6	—	—
Conjunctivitis	82	23	—	—	—	35	1	—
Irido-Cyklitis	1	—	—	—	—	—	—	—
Keratitis	56	32	—	—	—	6	—	—
Ulcera vel vulnera oculorum	29	18	—	—	—	6	—	—
Othæmatoma	—	—	—	—	—	13	—	—
Otitis externa	3	—	3	—	—	39	—	—
Vulnera auri	—	4	—	—	—	15	—	—
Arthritis	234	25	—	—	5	5	—	—
Arthritis chronica deformans tarsi	262	—	—	—	—	—	—	—
Bursitis	199	23	—	—	2	7	—	—
Distorsio	288	41	—	—	4	8	—	—
Fractura	22	25	8	—	1	2	—	—
Laminitis	61	—	—	—	—	—	—	—

Sjukdomens namn. *Nom de la maladie.*	Antal insjuknade djur. *Nombre d'animaux malades.*							
	Hästar. *Chevaux.*	Nötkreatur. *Race bovine.*	Får. *Moutons.*	Getter. *Chèvres.*	Svin. *Porcs.*	Hundar. *Chiens.*	Kattor *Chats.*	Fjäderfä *Volaille.*
Luxatio patellæ	36	2	—	—	—	—	—	—
Morbi ungularum	355	86	—	—	3	18	—	1
Panaritium	—	53	—	—	—	—	—	—
Periostitis	143	7	—	—	—	2	—	—
Pododermatitis chronica verrucosa	3	—	—	—	—	—	—	—
Rheumatismus	89	50	—	—	5	20	—	—
Ruptura musculorum	19	8	—	—	—	1	—	—
Tendinitis et tendovaginitis	413	14	—	—	5	3	—	—
Acariasis	—	—	—	—	—	15	—	—
Alopecia	1	—	—	—	—	—	—	—
Dermatitis	61	154	—	—	10	16	—	—
Dermatitis erythematosa et eczematosa	415	—	—	—	—	—	—	—
Eczema	157	45	—	—	20	67	—	—
Herpes tonsurans	5	207	—	—	—	—	—	—
Parasiti pellis	26	156	—	—	22	33	—	—
Urticaria	29	—	—	—	24	—	—	—
Abscessus	211	60	—	—	5	23	—	—
Actinomycosis	—	162	—	—	1	—	—	—
Botryomycosis	34	2	—	—	—	1	—	—
Carcinoma	1	—	—	—	—	7	—	—
Contusio	45	5	—	—	—	11	—	—
Eklampsia puerperalis	1	103	—	—	2	—	—	—
Fibroma papillare	77	69	—	—	—	4	—	—
Fistula summi colli	46	—	—	—	—	—	—	—
Fistulae	34	3	—	—	—	7	—	—
Haematoma	85	13	—	—	1	18	—	—
Intoxicatio	11	21	—	—	11	13	1	—
Lumbago	67	1	—	—	—	—	—	—
Morbus maculosus	16	—	—	—	—	—	—	—
Necrosis	—	—	—	—	5	—	—	—
Phlegmone	183	23	—	—	—	9	—	—
Pyaemia vel septicaemia	14	10	—	—	2	3	—	—
Rachitis vel osteomalachia	30	404	—	—	125	4	—	—
Struma	20	7	—	—	2	23	—	—
Talpa	27	—	—	—	—	—	—	—
Torticollis	1	—	—	—	—	—	—	—
Tumori maligni	13	36	—	—	—	18	—	—
Tumori benigni	78	102	—	—	—	9	—	—
Vulnera	579	88	2	—	1	65	1	—
Summa	8,451	6,747	109	—	585	1,036	10	8

Sjukdomens namn. *Nom de la maladie.*	Antal insjuknade djur. *Nombre d'animaux malades.*							
	Hästar. *Chevaux.*	Nötkreatur. *Race bovine.*	Får. *Moutons.*	Getter. *Chèvres.*	Svin. *Porcs.*	Hundar. *Chiens.*	Kattor *Chats.*	Fjäderfä. *Volaille.*
Viborgs län.								
Abortus infectiosus	—	67	—	—	—	—	—	—
Anthrax	3	16	1	—	—	—	—	—
Cholera gallinarum	—	—	—	—	—	—	—	47
Coryza contagiosa equorum	1,228	—	—	—	—	—	—	—
Febris catarrhalis epizootica canis	—	—	—	—	—	224	—	—
Febris catarrhalis maligna boum	—	10	—	—	—	—	—	—
Gastroenteritis infectiosa vituli	—	62	—	—	—	—	—	—
Kolpitis catarrhalis contagiosa	—	17	—	—	—	—	—	—
Pestis suina	—	—	—	—	121	—	—	—
Piroplasmosis	—	224	—	—	—	—	—	—
Rabies	—	—	—	—	1	17	2	—
Rhusiopathia suis	—	—	—	—	171	—	—	—
Sarcophysema haemorrhagicum bovis	—	8	—	—	—	—	—	—
Scabies	50	122	—	—	8	20	—	—
Septicaemia haemorrhagica suis	—	—	—	—	3	—	—	—
Tetanus	6	—	—	—	—	—	—	—
Varicellae	—	123	—	—	—	—	—	—
Endocarditis	2	—	—	—	—	—	—	—
Epistaxis	2	—	—	—	—	—	—	—
Flebitis	5	—	—	—	—	—	—	—
Lymphangitis et lymphadenitis	240	5	—	—	—	2	—	—
Myocarditis	—	1	—	—	—	—	—	—
Pericarditis	10	50	—	—	—	5	—	—
Alii organorum ciculationis morbi	1	4	—	—	—	1	—	—
Bronchitis	210	50	—	—	2	22	—	—
Emphysema pulmonum	75	—	—	—	—	1	—	—
Empyema cavitatum capitis	15	2	—	—	—	—	—	—
Hemiplegia laryngis	3	—	—	—	—	—	—	—
Gangrena pulmonum	3	3	—	—	—	—	—	—
Laryngitis	336	19	1	—	5	18	—	—
Pleuritis	1	—	—	—	—	—	—	—
Pneumonia vel pleuritis	44	39	—	—	4	12	—	1
Corpora aliena oesophagi	2	38	—	—	2	5	2	3
Distomatosis	—	20	3	—	—	—	—	—
Dyspepsia	669	590	4	—	81	49	3	3
Enteralgia	369	—	—	—	—	—	—	—
Enteritis	42	65	—	—	12	15	—	—
Gastroenteritis	172	120	—	—	89	35	7	—

Sjukdomens namn. *Nom de la maladie.*	Antal insjuknade djur. *Nombre d'animaux malades.*							
	Hästar. *Chevaux.*	Nötkreatur. *Race bovine.*	Får. *Moutons.*	Getter. *Chèvres.*	Svin. *Porcs.*	Hundar. *Chiens.*	Katter. *Chats.*	Fjäderfä. *Volaille.*
Glossitis	3	1	—	—	—	—	—	—
Helminthiasis apparatus digestionis	93	—	—	—	—	71	—	—
Hernia	51	14	—	—	21	3	—	—
Icterus	—	—	—	—	—	1	—	—
Obstipatio	92	257	1	—	54	35	—	—
Peritonitis	15	5	—	—	1	—	—	—
Pharyngitis	81	20	—	—	9	15	—	—
Prolapsus recti	3	1	—	—	14	1	7	1
Tympanitis	2	99	1	—	—	—	—	—
Vitia dentium	933	9	—	—	5	1	—	—
Abortus sporadicus	13	68	—	—	4	—	—	—
Balanitis	26	9	—	—	1	20	—	—
Cystitis	27	8	—	—	—	3	—	—
Dystochia	20	173	1	—	22	10	—	—
Funiculitis	44	—	—	—	1	—	—	—
Hydramnion	—	1	—	—	—	—	—	—
Kryptorchismus	37	—	—	—	3	—	—	—
Mastitis	30	519	—	—	19	12	—	—
Metritis	5	87	—	—	5	1	—	—
Nephritis	18	15	—	—	—	4	—	—
Orchitis	12	8	—	—	1	5	—	—
Phimosis vel paraphimosis	32	6	—	—	—	2	—	—
Prolapsus uteri	1	42	—	—	—	—	—	—
Prolapsus vaginae	—	10	—	—	—	—	—	—
Retentio secundinarum	1	175	—	—	—	—	—	—
» urinae	1	2	—	—	—	—	—	—
Sterilitas	85	363	—	—	—	—	—	—
Torsio uteri	—	2	—	—	—	—	—	—
Alii organorum urogenitalium morbi	13	25	—	—	2	—	—	—
Epilepsia	4	—	—	—	3	11	—	—
Hydrocephalus chronicus equi	9	—	—	—	—	—	—	—
Morbi cerebri	13	9	1	—	11	—	—	—
» medullæ spinalis	11	12	—	—	—	3	—	—
» nervorum	36	31	—	—	—	9	—	1
Paraplegia ante partum	—	3	—	—	—	—	—	—
Paraplegia post partum	—	2	—	—	—	—	—	—
Cataracta	9	4	—	—	—	1	—	—
Conjunctivitis	125	39	—	—	—	45	—	—
Keratitis	84	37	—	—	—	19	—	—

Sjukdomens namn. *Nom de la maladie.*	Antal insjuknade djur. *Nombre d'animaux malades.*							
	Hästar. *Chevaux.*	Nötkreatur. *Race bovine.*	Får. *Moutons.*	Getter. *Chèvres.*	Svin. *Porcs.*	Hundar. *Chiens.*	Kattor *Chats.*	Fjäderfä. *Volaille.*
Prolapsus bulbi	—	1	—	—	—	1	—	—
Ulcera vel vulnera oculorum	59	16	—	—	—	4	—	—
Othæmatoma	—	—	—	—	—	14	—	—
Otitis externa	2	—	—	—	—	73	—	—
Vulnera auri	7	—	—	—	—	19	—	—
Arthritis	398	47	—	—	—	7	—	—
Arthritis chronica deformans tarsi	241	1	—	—	—	—	—	—
Bursitis	261	18	—	—	—	—	—	—
Distorsio	324	23	—	—	—	5	—	—
Fractura	44	32	1	—	1	14	—	2
Laminitis	102	—	—	—	—	—	—	—
Luxatio patellæ	12	—	—	—	—	—	—	—
Morbi ungularum	620	71	—	—	—	11	—	—
Panaritium	—	48	—	—	—	—	—	—
Periostitis	254	1	—	—	—	1	—	—
Pododermatitis chronica verrucosa	11	—	—	—	—	—	—	—
Rheumatismus	68	16	—	—	—	24	—	—
Ruptura musculorum	65	9	—	—	1	5	—	—
Tendinitis et tendovaginitis	599	11	—	—	—	4	—	—
Acariasis	—	—	—	—	—	3	—	—
Combustio	—	1	—	—	—	—	—	—
Dermatitis	89	5	—	—	10	3	—	—
» erythematosa et eczematosa	474	—	—	—	—	—	—	—
Eczema	221	51	—	—	15	75	6	—
Herpes tonsurans	17	52	—	—	—	—	—	—
Parasiti pellis	11	60	—	—	11	28	1	—
Urticaria	41	—	—	—	26	1	—	—
Abscessus	218	41	—	—	2	15	1	—
Actinomycosis	1	55	—	—	—	—	—	—
Botryomycosis	33	—	—	—	—	—	—	—
Carcinoma	—	—	—	—	—	2	—	—
Eklampsia puerperalis	—	286	—	—	—	—	—	—
Fibroma papillare	93	90	—	—	—	4	—	—
Fistula summi colli	28	—	—	—	—	—	—	—
Fistulae	73	15	—	—	—	5	—	—
Haematoma	48	16	—	—	1	5	—	—
Intoxicatio	7	48	—	—	18	18	—	—
Lumbago	85	—	—	—	—	—	—	—
Morbus maculosus	7	—	—	—	—	—	—	—

Sjukdomens namn. *Nom de la maladie.*	Antal insjuknade djur. *Nombre d'animaux malades.*							
	Hästar. *Chevaux.*	Nötkreatur. *Races bovine.*	Får. *Moutons.*	Getter. *Chèvres.*	Svin. *Porcs.*	Hundar. *Chiens.*	Kattor *Chats.*	Fjäderfä. *Volaille.*
Oedema	34	8	6	—	—	—	—	—
Phlegmone	223	28	—	—	1	1	—	—
Pyaemia vel septicaemia	31	14	—	—	—	1	—	—
Rachitis vel osteomalachia	56	73	1	—	99	5	—	—
Struma	19	8	—	—	—	13	—	—
Talpa	17	—	—	—	—	—	—	—
Tumori maligni	18	5	—	—	—	4	—	—
» benigni	137	27	1	—	—	9	—	—
Vulnera	693	94	1	—	1	66	—	—
Summa	11,158	4,982	23	—	861	1,138	29	58
S:t Michels län.								
Abortus infectiosus	—	65	—	—	—	—	—	—
Anthrax	—	6	—	—	—	—	—	—
Coryza contagiosa equorum	472	—	—	—	—	—	—	—
Febris catarrhalis epizootica canis	—	—	—	—	—	10	—	—
Febris catarrhalis maligna boum	—	5	—	—	—	—	—	—
Gastroenteritis infectiosa vituli	—	3	—	—	—	—	—	—
Piroplasmosis	—	215	—	—	—	—	—	—
Rabies	—	—	—	—	—	2	—	—
Rhusiopathia suis	—	—	—	—	57	—	—	—
Sarcophysema haemorrhagicum bovis	—	6	—	—	—	—	—	—
Scabies	8	6	—	—	5	1	—	—
Stomatitis pustulosa contagiosa	4	—	—	—	—	—	—	—
Tetanus	5	—	—	—	—	—	—	—
Varicellae	—	1	—	—	—	—	—	—
Variolae	—	22	—	—	—	—	—	—
Lymphangitis et lymphadenitis	10	—	—	—	—	—	—	—
Pericarditis	1	4	—	—	—	—	—	—
Alii organorum circulationis morbi	3	—	—	—	—	—	—	—
Bronchitis	57	22	—	—	1	1	—	—
Emphysema pulmonum	23	—	—	—	—	—	—	—
Empyema cavitatum capitis	1	—	—	—	—	—	—	—
Epistaxis	2	—	—	—	—	—	—	—
Hemiplegia laryngis	1	—	—	—	—	—	—	—
Laryngitis	65	—	—	—	—	3	—	—
Pneumonia vel pleuritis	8	7	—	—	2	—	—	—
Corpora aliena oesophagi	6	7	—	—	—	—	—	—

Sjukdomens namn. *Nom de la maladie.*	Antal insjuknade djur. *Nombre d'animaux malades.*								
	Hästar. *Chevaux.*	Nötkreatur. *Race bovine.*	Får. *Moutons.*	Getter. *Chèvres.*	Svin. *Porcs.*	Hundar. *Chiens.*	Kattor *Chats.*	Fjäderfä. *Volaille.*
Distomatosis	—	5	—	—	—	—	—	—
Dyspepsia	88	141	3	—	20	5	2	—
Enteralgia	59	—	—	—	—	—	—	—
Enteritis	32	18	—	—	9	1	—	—
Gastroenteritis	58	35	—	—	2	3	—	—
Helminthiasis apparatus digestionis	34	1	—	—	—	7	—	—
Hernia	6	2	—	—	—	—	—	—
Icterus	—	—	—	—	—	—	—	—
Obstipatio	28	59	—	—	10	6	—	—
Parotitis	1	—	—	—	—	—	—	—
Peritonitis	—	1	—	—	—	—	—	—
Pharyngitis	24	—	—	—	—	—	—	—
Prolapsus recti	1	1	1	—	5	—	—	—
Tympanitis	3	28	—	—	—	—	—	—
Vitia dentium	83	6	—	—	—	—	—	—
Abortus sporadicus	5	5	—	—	—	—	—	—
Balanitis	4	11	—	—	—	3	—	—
Cystitis	3	5	—	—	—	1	—	—
Dystochia	3	20	—	—	1	—	—	—
Funiculitis	4	—	—	—	1	—	—	—
Impotentia	—	—	—	—	1	—	—	—
Kryptorchismus	3	—	—	—	—	—	—	—
Mastitis	9	81	—	—	3	1	—	—
Metritis	2	6	—	—	—	—	—	—
Nephritis	—	1	—	—	—	—	—	—
Orchitis	1	—	—	—	—	—	—	—
Phimosis vel paraphimosis	5	2	—	—	—	—	—	—
Prolapsus uteri	2	10	—	—	—	—	—	—
Prolapsus vaginae	—	1	—	—	1	—	—	—
Retentio secundinarum	1	30	—	—	—	—	—	—
Sterilitas	16	23	—	—	—	—	—	—
Torsio uteri	—	1	—	—	—	—	—	—
Alii organorum urogenitalium morbi	2	12	3	—	—	—	—	—
Epilepsia	—	—	—	—	1	—	—	—
Hydrocephalus chronicus equi	1	—	—	—	—	—	—	—
Morbi cerebri	3	1	2	—	—	—	—	—
Morbi medullæ spinalis	2	1	—	—	—	—	—	—
Morbi nervorum	5	3	—	—	—	—	—	—
Cataracta	5	—	—	—	—	—	—	—

Sjukdomens namn. *Nom de la maladie.*	Antal insjuknade djur. *Nombre d'animaux malades.*							
	Hästar. *Chevaux.*	Nötkreatur. *Race bovine.*	Får. *Moutons.*	Getter. *Chèvres.*	Svin. *Porcs.*	Hundar. *Chiens.*	Kattor *Chats.*	Fjäderfä. *Volaille.*
Conjunctivitis	48	18	1	—	—	2	—	—
Iridochorioiditis	1	—	—	—	—	—	—	—
Keratitis	37	12	—	—	—	1	—	—
Ulcera vel vulnera oculorum	31	20	2	—	—	5	—	—
Othæmatoma	—	—	—	—	—	3	—	—
Otitis externa	—	—	—	—	—	7	—	—
Vulnera auri	—	—	—	—	—	1	—	—
Arthritis	102	14	—	—	—	—	—	—
Arthritis chronica deformans tarsi	65	—	—	—	—	—	—	—
Bursitis	67	10	—	—	—	—	—	—
Distorsio	45	12	—	—	—	—	—	—
Fractura	10	1	—	—	—	—	—	—
Laminitis	17	—	—	—	—	—	—	—
Luxatio femoris	1	—	—	—	—	—	—	—
Luxatio patellæ	1	—	—	—	—	—	—	—
Morbi ungularum	92	17	—	—	—	—	—	—
Panaritium	—	19	—	—	—	—	—	—
Periostitis	79	1	—	—	—	—	—	—
Pododermatitis chronica verrucosa	4	—	—	—	—	—	—	—
Rheumatismus	5	5	—	—	—	—	—	—
Ruptura musculorum	6	6	—	—	—	1	—	—
Tendinitis et tendovaginitis	129	16	—	—	—	—	—	—
Acariasis	—	—	—	—	—	3	—	—
Dermatitis	15	1	—	—	—	1	—	—
Dermatitis erythematosa et eczematosa	137	3	—	—	—	—	—	—
Eczema	33	20	—	—	—	4	—	—
Herpes tonsurans	3	123	—	—	—	—	—	—
Parasiti pellis	9	135	—	—	—	—	—	—
Pruritus cutaneus	4	—	—	—	—	—	—	—
Urticaria	1	3	—	—	—	—	—	—
Abscessus	58	12	1	—	1	3	—	—
Actinomycosis	—	10	—	—	—	—	—	—
Botryomycosis	—	2	—	—	—	—	—	—
Carcinoma	—	—	—	—	—	1	—	—
Contusio	6	—	—	—	—	—	—	—
Eklampsia puerperalis	—	42	—	—	—	—	—	—
Fibroma papillare	24	5	—	—	—	—	—	—
Fistula summi colli	4	—	—	—	—	—	—	—
Fistulae	11	2	—	—	—	1	—	—

Sjukdomens namn. *Nom de la maladie.*	Antal insjuknade djur. *Nombre d'animaux malades.*							
	Hästar. *Chevaux.*	Nötkreatur. *Race bovine.*	Får. *Moutons.*	Getter. *Chèvres.*	Svin. *Porcs.*	Hundar. *Chiens.*	Kattor *Chats.*	Fjäderfä. *Volatile.*
Haematoma	2	—	—	—	—	—	—	—
Intoxicatio	2	12	6	—	6	2	—	—
Lumbago	21	—	—	—	—	—	—	—
Morbus maculosus	4	—	—	—	—	—	—	—
Phlegmone	35	4	—	—	—	1	—	—
Pyaemia vel septicaemia	3	5	—	—	1	—	—	—
Rachitis vel osteomalachia	8	104	—	—	33	—	—	—
Struma	3	—	—	—	—	3	—	—
Talpa	4	—	—	—	—	—	—	—
Tumori maligni	1	2	—	—	—	1	—	—
Tumori benigni	9	8	—	—	—	2	—	—
Vulnera	142	19	—	—	—	12	—	—
Summa	2,438	1,542	19	—	160	98	2	—
Kuopio län.								
Abortus infectiosus	—	151	—	—	—	—	—	—
Anthrax	3	13	—	—	1	—	—	—
Cholera gallinarum	—	—	—	—	—	—	—	25
Coryza contagiosa equorum	267	—	—	—	—	—	—	—
Febris catarrhalis epizootica canis	—	—	—	—	—	88	—	—
» » maligna boum	—	16	—	—	—	—	—	—
Gastroenteritis infectiosa vituli	—	34	—	—	—	—	—	—
Kolpitis catarrhalis contagiosa	—	64	—	—	—	—	—	—
Piroplasmosis	—	371	—	—	—	—	—	—
Rabies	—	—	—	—	—	3	—	—
Rhusiopathia suis	—	—	—	—	81	—	—	—
Sarcophysema haemorrhagicum bovis	—	19	—	—	—	—	—	—
Scabies	2	28	—	—	3	1	—	—
Tetanus	7	—	—	—	—	—	—	—
Varicellae	—	125	—	—	—	—	—	—
Aneurisma	4	—	—	—	—	—	—	—
Lymphangitis et lymphadenitis	27	—	—	—	—	—	—	—
Myocarditis	1	—	—	—	—	—	—	—
Pericarditis	2	10	—	—	—	2	—	—
Bronchitis	34	8	—	—	4	11	—	—
Emphysema pulmonum	27	1	—	—	—	—	—	—
Empyema cavitatum capitis	6	—	—	—	—	—	—	—
Gangrena pulmonum	1	—	—	—	—	—	—	—

Sjukdomens namn. *Nom de la maladie.*	Antal insjuknade djur. *Nombre d'animaux malades.*							
	Hästar. *Chevaux.*	Nötkreatur. *Race bovine.*	Får. *Moutons.*	Getter. *Chèvres.*	Svin. *Porcs.*	Hundar. *Chiens.*	Kattor *Chats.*	Fjäderfä. *Volaille.*
Laryngitis	140	—	2	—	—	—	—	—
Pneumonia vel pleuritis	17	7	—	—	3	6	—	—
Corpora aliena oesophagi	1	38	2	—	3	3	2	—
Distomatosis	—	9	33	—	—	—	—	—
Dyspepsia	345	389	6	—	57	26	—	—
Enteralgia	193	—	—	—	—	—	—	—
Enteritis	68	23	—	—	8	1	—	—
Gastroenteritis	173	91	—	—	10	12	—	—
Helminthiasis apparatus digestionis	133	2	—	—	—	40	—	—
Hernia	36	9	—	—	20	4	—	—
Icterus	4	8	—	—	1	4	—	—
Obstipatio	27	88	—	—	37	18	—	—
Peritonitis	1	8	—	—	2	3	—	—
Pharyngitis	71	9	—	—	2	12	—	—
Prolapsus recti	3	4	—	—	30	4	—	—
Tympanitis	—	91	12	—	—	—	—	—
Vitia dentium	357	5	—	—	2	4	—	—
Alii organorum digestionis morbi	19	8	—	—	14	—	—	—
Abortus sporadicus	8	48	—	—	3	2	—	—
Balanitis	32	13	—	—	—	3	—	—
Cystitis	5	2	—	—	—	5	—	—
Dystochia	20	75	—	—	5	3	—	—
Funiculitis	19	—	—	—	—	—	—	—
Kryptorchismus	5	—	—	—	—	—	—	—
Mastitis	16	189	—	—	4	3	—	—
Metritis	—	27	—	—	—	—	—	—
Nephritis	9	10	—	—	—	1	—	—
Orchitis	2	—	—	—	—	3	—	—
Phimosis vel paraphimosis	10	10	—	—	—	1	—	—
Prolapsus uteri	4	22	—	—	2	—	—	—
Retentio secundinarum	1	65	—	—	—	—	—	—
Sterilitas	28	55	—	—	—	—	—	—
Vaginitis	1	2	—	—	—	—	—	—
Alii organ. urogenitalium morbi	5	16	—	—	2	—	—	—
Epilepsia	2	—	—	—	—	3	—	—
Hydrocephalus chronicus equi	2	—	—	—	—	—	—	—
Morbi cerebri	3	1	—	—	3	1	—	—
Morbi nervorum	18	5	—	—	7	9	—	—
Cataracta	27	10	—	—	—	18	—	—

Sjukdomens namn. *Nom de la maladie.*	Antal insjuknade djur. *Nombre d'animaux malades.*							
	Hästar. *Chevaux.*	Nötkreatur. *Race bovine.*	Får. *Moutons.*	Getter. *Chèvres.*	Svin. *Porcs.*	Hundar. *Chiens.*	Kattor *Chats.*	Fjäderfä. *Volaille.*
Conjunctivitis	64	13	—	—	—	27	—	—
Keratitis	58	14	—	—	—	12	—	—
Ulcera vel vulnera oculorum	38	2	—	—	—	12	—	—
Othæmatoma	1	—	—	—	—	11	—	—
Otitis externa	—	—	—	—	—	20	—	—
Vulnera auri	9	—	—	—	—	8	—	—
Arthritis	124	24	—	—	2	13	—	—
Arthritis chronica deformans tarsi	156	—	—	—	—	—	—	—
Bursitis	126	13	—	—	—	2	—	—
Distorsio	95	10	—	—	—	5	—	—
Fractura	20	8	—	3	5	8	—	—
Laminitis	55	—	—	—	—	—	—	—
Luxatio patellæ	9	—	—	—	—	—	—	—
Morbi ungularum	167	31	—	—	—	—	—	—
Panaritium	—	10	—	—	—	—	—	—
Periostitis	110	5	—	—	1	—	—	—
Pododermatitis chronica verrucosa	5	—	—	—	—	—	—	—
Rheumatismus	30	2	—	—	1	11	—	5
Ruptura musculorum	6	3	—	—	—	4	—	—
Tendinitis et tendovaginitis	204	2	—	—	—	—	—	—
Alii organorum locomotionis morbi	11	5	—	—	—	3	—	—
Acariasis	—	—	—	—	—	2	—	—
Dermatitis	31	13	—	—	2	3	—	—
Dermatitis erythematosa et eczematosa	197	—	—	—	—	—	—	—
Eczema	60	74	—	—	—	20	—	—
Herpes tonsurans	7	446	—	—	—	1	—	—
Parasiti pellis	40	309	—	—	53	21	—	7
Urticaria	26	—	—	—	8	—	—	—
Alii externarum partium morbi	8	3	—	—	4	2	—	—
Abscessus	131	33	—	—	5	13	—	—
Actinomycosis	3	40	—	—	—	—	—	—
Botryomycosis	23	—	—	—	—	—	—	—
Carcinoma	—	—	—	—	1	4	—	—
Eklampsia pueperalis	—	128	—	—	—	—	—	—
Fibroma papillare	96	9	—	—	—	4	—	—
Fistula summi colli	12	—	—	—	—	—	—	—
Fistulae	45	4	—	—	—	2	—	—
Haematoma	21	11	—	—	—	3	—	—
Intoxicatio	4	3	—	—	—	1	—	—

Sjukdomens namn. *Nom de la maladie.*	Antal insjuknade djur. *Nombre d'animaux malades.*							
	Hästar. *Chevaux.*	Nötkreatur. *Race bovine.*	Får. *Moutons.*	Getter. *Chèvres.*	Svin. *Porcs.*	Hundar. *Chiens.*	Katter *Chats.*	Fjäderfä. *Volaille.*
Lumbago	24	—	—	—	—	—	—	—
Morbus maculosus	2	—	—	—	—	—	—	—
Phlegmone	79	12	—	—	—	1	—	—
Pyaemia vel septicaemia	3	3	—	—	—	—	—	—
Rachitis vel osteomalachia	20	154	—	—	31	10	—	—
Struma	3	13	—	—	—	4	—	—
Talpa	5	—	—	—	—	—	—	—
Tumori maligni	3	2	—	—	—	5	—	—
» benigni	34	20	—	—	—	8	—	—
Vulnera	223	28	—	—	10	27	—	—
Summa	4,571	3,626	55	3	427	561	2	37
Vasa län.								
Abortus infectiosus	—	110	—	—	—	—	—	—
Anthrax	4	15	—	—	1	1	1	—
Coryza contagiosa equorum	478	—	—	—	—	—	—	—
Febris catarrhalis epizootica canis	—	—	—	—	—	114	—	—
» » maligna boum	—	28	—	—	—	—	—	—
Gastroenteritis infectiosa vituli	—	29	—	—	—	—	—	—
Influenza erysipelatosa	1	—	—	—	—	—	—	—
Kolpitis catarrhalis contagiosa	—	155	—	—	—	—	—	—
Piroplasmosis	—	36	—	—	—	—	—	—
Pneumopleuresia contagiosa equorum	152	—	—	—	—	—	—	—
Rhusiopathia suis	—	—	—	—	70	—	—	—
Scabies	39	10	18	—	4	8	—	—
Septicaemia haemorrhagica suis	—	—	—	—	22	—	—	—
Stomatitis pustulosa contagiosa	10	—	—	—	—	—	—	—
Tetanus	9	—	—	—	—	—	—	—
Varicellae	—	56	—	—	—	—	—	—
Lymphangitis et lymphadenitis	67	2	—	—	—	—	—	—
Pericarditis	8	10	—	—	—	—	—	—
Alii organor. circulationis morbi	5	4	—	—	—	1	—	—
Bronchitis	192	41	—	—	3	23	—	—
Emphysema pulmonum	35	—	—	—	—	—	—	—
Empyema cavitatum capitis	7	2	—	—	—	—	—	—
Gangrena pulmonum	1	—	—	—	—	—	—	—
Laryngitis	214	14	—	—	4	6	—	—
Pneumonia vel pleuritis	22	11	1	—	—	1	—	—

Sjukdomens namn. *Nom de la maladie.*	Antal insjuknade djur. *Nombre d'animaux malades.*								
	Hästar. *Chevaux.*	Nötkreatur. *Race bovine.*	Får. *Moutons.*	Getter. *Chèvres.*	Svin. *Porcs.*	Hundar. *Chiens.*	Kattor *Chats.*	Fjäderfä. *Volaille.*
Rhinitis	1	—	—	—	—	1	—	—
Corpora aliena oesophagi	1	45	—	—	8	1	—	—
Distomatosis	—	101	31	—	—	—	—	—
Dyspepsia	634	323	—	—	18	28	—	—
Enteralgia	296	—	—	—	—	—	—	—
Enteritis	252	104	—	—	5	14	1	—
Gastroenteritis	351	40	—	—	14	8	—	—
Helminthiasis apparatus digestionis	110	3	1	—	1	47	—	—
Hernia	37	6	—	—	20	3	—	—
Icterus	4	6	10	—	1	—	—	—
Obstipatio	65	164	1	—	41	17	—	—
Peritonitis	7	4	—	—	—	—	—	—
Pharyngitis	109	14	—	—	9	1	—	—
Prolapsus recti	—	5	—	—	7	—	—	—
Stomatitis	13	5	—	—	—	—	—	—
Tympanitis	—	121	4	—	—	—	—	—
Vitia dentium	417	13	—	—	—	—	—	—
Abortus sporadicus	16	48	—	—	—	—	—	—
Balanitis	29	11	—	—	—	8	—	—
Cystitis	22	—	—	—	—	2	—	—
Dystochia	16	140	—	—	3	—	—	—
Funiculitis	9	—	—	—	—	—	—	—
Kryptorchismus	13	—	—	—	1	—	—	—
Mastitis	18	351	1	—	8	9	—	—
Metritis	6	63	—	—	—	1	—	—
Nephritis	12	1	—	—	—	—	—	—
Orchitis	3	1	—	—	—	1	—	—
Phimosis vel paraphimosis	23	7	—	—	—	3	—	—
Prolapsus uteri	—	22	—	—	—	—	—	—
Retentio secundinarum	3	125	—	—	—	—	—	—
Ruptura vaginae et uteri	—	1	—	—	—	—	—	—
Sterilitas	30	171	—	—	—	—	—	—
Torsio uteri	—	4	—	—	—	—	—	—
Alii organorum urogenitalium morbi	1	2	—	—	—	1	—	—
Epilepsia	2	2	—	—	3	1	—	—
Hydrocephalus chronicus equi	11	—	—	—	—	—	—	—
Morbi cerebri	21	12	—	—	—	9	—	—
Morbi medullæ spinalis	8	3	—	—	—	—	—	—
Morbi nervorum	21	10	—	—	—	5	—	—

Sjukdomens namn. *Nom de la maladie.*	Antal insjuknade djur. *Nombre d'animaux malades.*								
	Hästar. *Chevaux.*	Nötkreatur. *Race bovine.*	Får. *Moutons.*	Getter. *Chèvres.*	Svin. *Porcs.*	Hundar. *Chiens.*	Kattor *Chats.*	Fjäderfä. *Volatile.*
Paraplegia ante partum	—	1	—	—	—	—	—	—
Cataracta	17	5	—	—	—	6	—	—
Conjunctivitis	106	18	—	—	—	21	—	—
Irido-Cyklo-Chorioiditis	2	—	—	—	—	—	—	—
Keratitis	79	21	—	—	—	8	—	—
Ulcera vel vulnera oculorum	29	1	—	—	—	10	—	—
Othæmatoma	—	—	—	—	—	5	—	—
Otitis externa	2	1	—	—	—	44	—	—
Vulnera auri	4	2	—	—	—	22	—	—
Arthritis	392	47	—	—	—	4	—	—
Arthritis chronica deformans tarsi	178	—	—	—	—	—	—	—
Bursitis	115	8	—	—	—	—	—	—
Distorsio	312	2	—	—	—	2	—	—
Fractura	14	12	—	—	2	16	1	1
Laminitis	80	—	—	—	—	—	—	—
Luxatio patellæ	14	5	—	—	—	—	—	—
Morbi ungularum	327	34	—	—	—	8	—	—
Panaritium	—	2	—	—	11	—	—	—
Periostitis	54	1	—	—	—	—	—	—
Pododermatitis chronica verrucosa	3	—	—	—	—	—	—	—
Rheumatismus	59	4	—	—	2	10	—	—
Ruptura muscolurum	13	1	—	—	—	1	—	—
Tendinitis et tendovaginitis	254	2	—	—	—	—	—	—
Acariasis	—	—	—	—	—	3	—	—
Dermatitis	31	8	—	—	6	12	—	—
Dermatitis erythematosa et eczematosa	329	—	—	—	—	—	—	—
Eczema	155	40	—	—	13	43	—	—
Herpes tonsurans	—	6	—	—	—	—	—	—
Parasiti pellis	64	87	—	—	56	13	—	20
Urticaria	27	24	—	—	9	—	—	—
Abscessus	121	19	—	—	5	22	—	—
Actinomycosis	—	61	—	—	—	—	—	—
Botryomycosis	24	—	—	—	—	—	—	—
Carcinoma	—	—	—	—	—	3	—	—
Eklampsia puerperalis	—	173	—	—	—	—	—	—
Fibroma papillare	56	45	—	—	—	3	—	—
Fistula summi colli	17	—	—	—	—	—	—	—
Fistulae	32	5	—	—	—	7	—	—
Haematoma	15	8	—	—	—	—	—	—

Sjukdomens namn. *Nom de la maladie.*	Antal insjuknade djur. *Nombre d'animaux malades.*							
	Hästar. *Chevaux.*	Nötkreatur. *Race bovine.*	Får. *Moutons.*	Getter. *Chèvres.*	Svin. *Porcs.*	Hundar. *Chiens.*	Kattor *Chats.*	Fjäderfä. *Volaille.*
Intoxicatio	8	13	—	—	5	6	—	—
Lumbago	82	—	—	—	—	—	—	—
Morbus maculosus	13	3	—	—	—	—	—	—
Phlegmone	136	17	—	—	—	4	—	—
Pyemia vel septicaemia	19	6	1	—	—	—	—	—
Rachitis vel osteomalachia	47	87	—	—	43	7	—	—
Struma	3	—	—	—	—	10	—	—
Talpa	10	—	—	—	—	—	—	—
Tumori maligni	10	5	—	—	—	3	—	—
» benigni	52	10	—	—	—	3	—	—
Vulnera	315	55	—	—	4	51	3	—
Summa	7,425	3,290	68	—	399	661	6	21
Uleåborgs län.								
Abortus infectiosus	—	257	—	—	—	—	—	—
Anthrax	4	10	—	—	—	—	—	—
Coryza contagiosa equorum	93	—	—	—	—	—	—	—
Febris catarrhalis epizootica canis	—	—	—	—	—	94	—	—
» » maligna boum	—	35	—	—	—	—	—	—
Gastoenteritis infectiosa vituli	—	12	—	—	—	—	—	—
Piroplasmosis	—	4	—	—	—	—	—	—
Rhusiopathia suis	—	—	—	—	19	—	—	—
Scabies	4	—	—	—	—	8	—	—
Tetanus	4	—	—	—	—	—	—	—
Varicellae	—	36	—	—	—	—	—	—
Lymphangitis et lymphadenitis	70	4	—	—	—	1	—	—
Pericarditis	1	11	—	—	—	—	—	—
Bronchitis	73	21	—	—	—	6	—	—
Emphysema pulmonum	31	—	—	—	—	—	—	—
Empyema cavitatum capitis	4	1	—	—	—	—	—	—
Laryngitis	101	4	—	—	2	2	—	—
Pneumonia vel pleuritis	14	4	—	—	—	1	—	—
Rhinitis	5	—	—	—	—	—	—	—
Corpora aliena oesophagi	—	17	1	—	1	—	1	—
Distomatosis	—	3	18	—	—	—	—	—
Dyspepsia	202	185	—	—	12	14	—	—
Enteralgia	263	—	—	—	—	—	—	—
Enteritis	20	25	—	—	3	4	—	—

Sjukdomens namn. *Nom de la maladie.*	Antal insjuknade djur. *Nombre d'animaux malades.*							
	Hästar. *Chevaux.*	Nötkreatur. *Race bovine.*	Får. *Moutons.*	Getter. *Chèvres.*	Svin. *Porcs.*	Hundar. *Chiens.*	Kattor. *Chats.*	Fjäderfä. *Volaille.*
Gastroenteritis	119	98	—	—	7	13	2	—
Helminthiasis apparatus digestionis	22	1	—	—	—	6	—	—
Hernia	6	1	—	—	1	1	—	—
Icterus	—	1	—	—	—	—	—	—
Obstipatio	20	92	—	—	14	10	—	—
Peritonitis	2	2	—	—	1	2	—	—
Pharyngitis	37	1	—	—	1	1	—	—
Prolapsus recti	4	2	—	—	3	—	—	—
Stomatitis	3	—	—	—	—	—	—	—
Tympanitis	—	51	—	—	—	—	—	—
Vitia dentium	537	4	—	—	—	—	—	—
Abortus sporadicus	3	11	—	—	—	—	—	—
Balanitis	12	1	—	—	—	3	—	—
Cystitis	6	3	—	—	—	—	—	—
Dystochia	10	71	1	—	1	1	—	—
Funiculitis	3	—	—	—	—	—	—	—
Kryptorchismus	3	—	—	—	—	—	—	—
Mastitis	8	211	—	—	3	—	—	—
Metritis	3	44	—	—	2	—	—	—
Nephritis	3	—	—	—	—	—	—	—
Orchitis	8	—	—	—	—	1	—	—
Phimosis vel paraphimosis	8	8	—	—	—	—	—	—
Prolapsus uteri	1	5	—	—	—	—	—	—
Retentio secundinarum	9	87	—	—	—	—	—	—
Sterilitas	13	40	—	—	—	—	—	—
Alii organorum urogenitalium morbi	2	15	—	—	1	—	—	—
Epilepsia	1	1	1	—	4	5	—	—
Hydrocephalus chronicus equi	5	—	—	—	—	—	—	—
Morbi cerebri	8	6	—	—	—	—	—	—
Morbi medullæ spinalis	2	5	—	—	—	—	—	—
Morbi nervorum	11	3	—	—	—	1	—	—
Conjunctivitis	29	4	—	—	—	21	—	—
Keratitis	20	3	—	—	—	6	—	—
Ulcera vel vulnera oculorum	10	1	—	—	—	4	—	—
Othæmatoma	—	—	—	—	—	3	—	—
Otitis externa	7	—	—	—	—	13	—	—
Vulnera auri	4	—	—	—	—	6	—	—
Arthritis	166	20	—	—	—	1	—	—
Arthritis chronica deformans tarsi	164	—	—	—	—	—	—	—

Sjukdomens namn. *Nom de la maladie.*	Antal insjuknade djur. *Nombre d'animaux malades.*							
	Hästar. *Chevaux.*	Nötkreatur. *Race bovine.*	Får. *Moutons.*	Getter. *Chèvres.*	Svin. *Porcs.*	Hundar. *Chiens.*	Kattor *Chats.*	Fjäderfä. *Volaille.*
Bursitis	128	16	—	—	—	—	—	—
Distorsio	163	21	—	—	2	3	—	—
Fractura	9	12	3	—	—	3	1	—
Laminitis	45	—	—	—	—	—	—	—
Luxatio patellæ	4	1	—	—	—	—	—	—
Morbi ungularum	175	32	—	—	—	7	—	—
Panaritium	—	1	—	—	—	—	—	—
Periostitis	59	7	—	—	—	1	—	—
Rheumatismus	59	9	—	—	—	11	—	—
Ruptura musculorum	7	2	—	—	—	—	—	—
Tendinitis et tendovaginitis	220	5	—	—	—	—	—	—
Acariasis	—	—	—	—	—	1	—	—
Dermatitis	67	9	—	—	1	12	—	—
Dermatitis erythematosa et eczematosa	217	—	—	—	—	—	—	—
Eczema	64	27	—	—	7	10	—	—
Herpes tonsurans	2	7	—	—	—	—	—	—
Parasiti pellis	12	41	—	—	—	3	—	—
Urticaria	15	4	—	—	24	6	—	—
Abscessus	100	11	—	—	—	9	—	—
Actinomycosis	1	16	—	—	1	—	—	—
Botryomycosis	2	—	—	—	—	—	—	—
Carcinoma	1	—	—	—	—	—	—	—
Eklampsia puerperalis	—	133	—	—	—	—	—	—
Fibroma papillare	35	43	—	—	—	4	—	—
Fistula summi colli	22	—	—	—	—	—	—	—
Fistulae	21	1	—	—	—	2	—	—
Haematoma	10	3	—	—	—	—	—	—
Intoxicatio	1	5	—	—	2	6	1	—
Lumbago	74	—	—	—	—	—	—	—
Morbus maculosus	3	—	—	—	—	—	—	—
Phlegmone	63	3	—	—	—	2	—	—
Pyaemia vel septicaemia	5	3	—	—	—	—	—	—
Rachitis vel osteomalacia	15	77	—	—	7	—	—	—
Struma	5	3	—	—	—	2	—	—
Talpa	7	—	—	—	—	—	—	—
Tumori maligni	7	3	—	—	—	4	—	—
Tumori benigni	24	21	—	—	—	5	—	—
Vulnera	279	32	—	—	—	29	—	—
Summa	4,079	1,969	24	—	119	348	5	—

Tabell öfver år 1912 iakttagna fall af infektionssjukdomar bland husdjuren.

Tableau indiquant les maladies infectueuses des animaux domestiques observées en 1912.

Veterinärdistrikt. *Districts vétérinaires.*	Abortus infectiosus.	Anthrax.	Cholera gallinarum.	Coryza contagiosa equorum.	Exanthema coitale vesiculosum.	Febris catarrhalis epizootica canis.	Febris catarrhalis maligna bovum.	Gastroenteritis infectiosa vituli.	Influenza erysipelatosa.	Kolpitis catarrhalis contagiosa.	Pestis suina.	Piroplasmosis.	Pneumopleuresia contagiosa equorum.	Rabies.	Rhusiopathia suis.	Sarcoplysema haemorrhagicum bovis.	Scabies.	Septicaemia haemorrhagica suis.	Stomatitis pustulosa.	Tetanus.	Variolae et varicellae.
Ekenäs	64	11	—	29	—	16	—	20	5	—	—	28	—	—	1	—	34	—	—	1	5
Helsingfors	103	24	15	174	—	256	1	10	—	—	—	25	44	—	5	—	8	—	—	5	95
Borgå	69	16	—	48	—	29	2	41	—	25	16	37	—	—	27	—	—	—	—	1	18
Lovisa	86	8	—	49	—	22	13	—	3	—	—	26	—	—	15	—	—	—	—	—	3
Vichtis	86	1	—	135	—	6	—	15	5	21	—	16	—	—	7	—	4	—	2	2	11
Åbo	141	10	—	141	—	59	3	9	—	—	—	15	—	—	17	—	27	—	—	7	—
Björneborg	201	1	—	299	1	23	—	—	—	—	—	1	11	—	67	—	1	—	—	—	57
Letala	30	—	—	114	—	14	—	—	—	34	—	22	—	—	18	—	60	—	—	—	26
Salo	243	7	—	131	—	5	18	25	—	33	—	46	—	—	25	1	1	27	—	2	—
Ikalis	—	—	—	98	—	8	—	3	—	115	—	57	2	—	65	—	4	—	—	—	—
Hvittis	343	9	—	600	—	5	5	17	—	457	—	12	6	—	186	—	—	—	—	3	—
Godby	—	—	—	4	—	2	—	—	—	—	—	15	—	—	8	—	—	—	—	1	—
Loimijoki	31	4	—	56	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	—	—	—	—	—	—
Tavastehus	324	3	—	88	—	22	1	16	2	—	32	34	9	—	11	5	44	4	—	2	8
Tammerfors	97	5	—	110	—	26	—	16	—	195	—	75	378	—	8	—	7	—	5	7	4
Lahtis	154	9	—	105	—	33	3	—	—	—	—	45	—	—	8	—	—	—	—	2	7
Jämsä	—	—	—	161	—	2	—	63	—	—	—	113	—	—	11	—	—	—	—	1	—
Tammela	135	2	—	88	—	37	2	5	—	42	—	17	—	—	17	2	236	7	7	3	—
Filppula	—	—	—	44	—	4	2	—	—	23	—	1	—	—	8	—	7	—	—	—	—
Wiborg	19	6	—	307	—	93	—	3	—	—	121	14	—	3	13	—	—	—	—	1	59
Fredrikshamn	16	—	47	132	—	43	2	10	—	—	—	36	—	—	34	—	13	—	—	1	32
Nykyrka	23	7	—	102	—	13	2	3	—	17	—	22	—	17	24	1	64	3	—	2	21
Kexholm	—	1	—	203	—	5	—	—	—	—	—	17	—	—	16	—	14	—	—	—	—
Kronoborg	—	5	—	249	—	26	3	31	—	—	—	84	—	—	48	—	—	—	—	2	4
Sordavala	2	—	—	13	—	12	—	15	—	—	—	11	—	—	8	1	2	—	—	—	—
Willmanstrand	7	—	—	112	—	7	3	—	—	—	—	27	—	—	24	—	—	—	—	—	7
Pitkäranta	—	1	—	—	—	10	—	—	—	—	—	11	—	—	4	6	—	—	—	—	—
Suojärvi	—	—	—	110	—	15	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	107	—	—	—	—
S:t Michel	37	1	—	42	—	2	3	—	—	—	—	21	—	—	46	3	5	—	2	—	—
Gustaf Adolfs	—	1	—	11	—	1	1	—	—	—	—	20	—	—	1	—	2	—	—	2	1
Nyslott	3	1	—	361	—	7	1	3	—	—	—	131	—	—	4	3	13	—	2	1	22
Pieksämäki	25	3	—	58	—	—	—	—	—	—	—	43	—	2	6	—	—	—	—	2	—
Kuopio	63	4	—	28	—	50	3	18	—	39	—	80	—	—	30	—	—	—	—	3	41
Joensuu	—	1	—	24	—	6	2	—	—	—	—	53	—	3	3	4	—	—	—	—	36
Idensalmi	78	—	—	3	—	—	2	—	—	—	—	6	—	—	14	—	—	—	—	—	2

Veterinärdistrikt. *Districts vétérinaires.*	Abortus infectiosus.	Anthrax.	Cholera gallinarum.	Coryza contagiosa equorum.	Exanthema coitale vesiculosum.	Febris catarrhalis epizootica canis.	Febris catarrhalis maligna boum.	Gastroenteritis infectiosa vituli.	Influenza erysipelatosa.	Kolpitis catarrhalis contagiosa.	Pestis suina.	Piroplasmosis.	Pneumopleuresia contagiosa equorum.	Rabies.	Rhusiopathia suis.	Sarcophysema haemorrhagicum bovis.	Scabies.	Septicaemia haemorrhagica suis.	Stomatitis pustulosa.	Tetanus.	Variolae et varicellae.
Nurmes	—	—	—	137	—	13	9	—	—	—	—	51	—	—	13	2	—	—	—	1	41
Suonenjoki	10	10	—	46	—	14	—	—	—	25	—	151	—	—	17	1	—	—	—	—	5
Tohmajärvi	—	2	25	29	—	5	—	16	—	—	—	30	—	—	4	12	34	—	—	3	—
Nikolaistad	—	—	—	103	—	33	3	—	—	—	—	—	137	—	—	—	9	—	—	2	6
Kristinestad	—	—	—	164	—	11	3	—	—	2	—	5	8	—	20	—	23	—	10	3	—
Seinäjoki	—	—	—	16	—	1	—	—	—	—	—	—	7	—	5	—	—	22	—	—	—
Gamlakarleby ...	30	6	—	122	—	58	15	14	1	63	—	4	—	—	26	—	47	—	—	2	18
Jyväskylä	—	13	—	35	—	8	1	15	—	—	—	22	—	—	14	—	—	—	—	2	32
Saarijärvi	—	1	—	35	—	3	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Alavo	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Vetil	80	2	—	—	—	—	6	—	—	90	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—
Haapavesi	6	—	—	—	—	—	10	—	—	—	—	4	—	—	2	—	—	—	—	—	—
Ylivieska	142	6	—	30	—	6	11	12	—	—	—	—	—	—	5	—	7	—	—	2	—
Uleåborg	87	7	—	12	—	73	2	—	—	—	—	—	—	—	9	—	5	—	—	2	16
Kajana	10	1	—	4	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	5
Kemi	12	—	—	9	—	3	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rovaniemi	—	—	—	28	—	6	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Pudasjärvi	—	—	—	—	—	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kittilä	—	—	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
Summa	2,757	189	87	5,012	1	1,099	144	380	16	1,181	169	1,435	602	25	909	41	778	63	28	68	597

Tabell öfver af distrikts- och kommunalveterinärerne år 1912 verkställda operationer.

Tableau indiquant les opérations chirurgicales pratiquées par les vétérinaires des districts et des communes en 1912.

Oparation. *Opération.*	Antal opererade djur. *Nombre d'animaux opérés.*							
	Hästar. *Chevaux.*	Nötkreatur. *Race bovine.*	Får. *Moutons.*	Getter. *Chèvres.*	Svin. *Porcs.*	Hundar. *Chiens.*	Kattor *Chats.*	Fjäderfä. *Volaille.*
Nylands län.								
Tandoperationer	259	6	—	—	4	6	—	—
Trepanationer	2	2	—	—	—	—	—	—
Entropion- och ectropionoperationer	—	—	—	—	—	7	—	—
Luftsäckssnitt	4	—	—	—	—	—	—	—
Luftrörssnitt	2	—	—	—	—	—	—	—
Matstrupssnitt	—	—	—	—	—	1	—	—
Nackfisteloperation	20	1	—	—	—	—	—	—
Punktion af bröstkorgen	1	—	—	—	—	—	—	—
Mankfisteloperation	21	—	—	—	—	—	—	—
Tarmstick	5	3	—	—	—	1	—	—
Vomstick	—	24	—	—	—	—	—	—
Laparatomi	—	—	—	—	—	1	—	—
Bråckoperationer	6	1	—	—	7	—	—	—
Kastration af handjur	159	2	5	—	103	13	5	—
Kastration af klapphingstar	11	—	—	—	—	—	—	—
Kastration af hondjur	—	4	—	—	—	5	—	—
Jufveroperationer	2	56	—	—	—	—	—	—
Bogsvulstoperation	29	—	—	—	—	—	—	—
Operation å slemsäckar	19	5	—	—	—	1	—	—
Neurektomier	4	—	—	—	—	—	—	—
Amputationer	14	2	—	—	—	103	—	—
Hof- coh klöfoperationer	119	55	—	—	—	3	—	—
Bränningar för spatt, å senor m. m.	51	—	—	—	—	—	—	—
Åderlåtning	10	632	—	—	—	—	—	—
Öppning af bölder, hæmatomer och cystor	94	107	—	—	—	22	—	—
Suturering af sår	114	12	—	—	—	62	—	—
Operation af fistlar	32	7	—	—	—	9	—	—
Exstirpation af svulster	46	32	—	—	—	9	—	—
Embryotomier	5	21	—	—	—	1	—	—
Operation för sterilität	—	134	—	—	—	—	—	—
Operation i könsorgan hos handjur	—	46	—	—	—	—	—	—
Operation för spenförträngning	—	13	—	—	—	—	—	—
Ympning för lungröta	37	—	—	—	—	—	—	—
Ympning för kvarka	42	—	—	—	—	—	—	—
Ympning för mjältbrand	—	47	—	—	—	—	—	—

Operation. *Opération.*	Antal opererade djur. *Nombre d'animaux opérés.*							
	Hästar. *Chevaux.*	Nötkreatur. *Race bovine.*	Får. *Moutons.*	Getter. *Chèvres.*	Svin. *Porcs.*	Hundar. *Chiens.*	Katter *Chats.*	Fjäderfä. *Volaille.*
Ympning för valpsjuka	—	—	—	—	—	16	—	—
Ympning för smittosam kastning	—	215	—	—	—	—	—	—
Blodproftagning för smittosam kastning	—	305	—	—	—	—	—	—
Ringning af tjurar	—	25	—	—	—	—	—	—
Summa	1,108	1,757	5	—	114	260	5	—
Åbo och Björneborgs län.								
Tandoperationer	6	10	—	—	—	4	2	—
Entropion- och ectropionoperationer	3	—	—	—	—	7	—	—
Luftsäckssnitt	5	—	—	—	—	—	—	—
Luftrörssnitt	10	—	—	—	—	—	—	—
Nackfisteloperation	28	—	—	—	—	—	—	—
Punktion af bröstkorgen	7	—	—	—	—	—	—	—
Mankfisteloperation	66	—	—	—	—	—	—	—
Tarmstick	3	—	—	—	—	—	—	—
Vomstick	1	37	—	—	—	—	—	—
Laparatomi	—	—	—	—	29	—	—	—
Bråckoperationer	17	4	—	—	75	1	—	—
Kastration af handjur	283	30	73	3	434	17	10	4
Kastration af klapphingstar	9	—	—	—	—	—	—	—
Jufveroperationer	26	104	—	—	—	—	—	—
Bogsvulstoperation	43	—	—	—	—	—	—	—
Operation å slemsäckar	29	—	—	—	—	—	—	—
Tenotomier	4	—	—	—	—	—	—	—
Neurektomier	8	—	—	—	—	—	—	—
Amputationer	1	1	—	—	—	22	—	—
Hof- och klöfoperationer	258	90	—	—	—	10	—	—
Bränningar för spatt, å senor m. m.	103	—	—	—	—	—	—	—
Åderlåtning	4	—	—	—	—	—	—	—
Öppning af bölder, hæmatomer och cystor	537	58	—	—	1	6	1	—
Suturering af sår	327	23	—	—	—	24	—	—
Operation af fistlar	105	—	—	—	1	5	—	—
Exstirpation af svulster	108	24	—	—	—	—	—	—
Embryotomier	14	70	—	—	—	—	—	—
Urethrotomi	—	—	—	—	—	1	—	—
Myotomi	3	—	—	—	—	—	—	—
Operation för spenförträngning	—	2	—	—	—	—	—	—

Operation. *Opération.*	Antal opererade djur. *Nombre d'animaux opérés.*							
	Hästar. *Chevaux.*	Nötkreatur. *Race bovine.*	Får. *Moutons.*	Getter. *Chèvres.*	Svin. *Porcs.*	Hundar. *Chiens.*	Kattor. *Chats.*	Fjäderfä. *Volatile.*
Ringning af tjurar	—	41	—	—	—	—	—	—
Coupering af öron och svans	—	—	—	—	—	4	—	—
Summa	2,008	494	73	3	540	101	13	4
Tavastehus län.								
Tandoperationer	158	3	—	—	7	1	—	—
Trepanationer	2	—	—	—	—	—	—	—
Entropion- och ectropionoperationer	—	—	—	—	2	2	—	—
Luftsäckssnitt	14	—	—	—	—	—	—	—
Luftrörssnitt	11	—	—	—	—	—	—	—
Nackfisteloperation	13	—	—	—	—	—	—	—
Punktion af bröstkorgen	5	—	—	—	—	—	—	—
Mankfisteloperation	22	—	—	—	—	—	—	—
Tarmstick	6	—	—	—	—	1	—	—
Vomstick	19	23	—	—	—	—	—	—
Laparatomi	2	—	—	—	—	—	—	—
Bråckoperationer	24	3	—	—	40	3	—	—
Kastration af handjur	265	13	143	3	348	9	1	—
Kastration af klapphingstar	8	—	—	—	—	—	—	—
Kastration af hondjur	1	—	—	—	—	—	—	—
Jufveroperationer	5	41	—	—	—	—	—	—
Bogsvulstoperation	38	—	—	—	—	—	—	—
Operation å slemsäckar	26	3	—	—	—	—	—	—
Tenotomier	4	—	—	—	—	—	—	—
Neurektomier	10	—	—	—	—	—	—	—
Amputationer	9	8	—	—	—	13	—	—
Hof- och klöfoperationer	127	43	—	—	—	1	—	—
Bränningar för spatt, å senor m. m.	87	14	—	—	—	—	—	—
Åderlåtning	24	288	—	—	—	—	—	—
Öppning af bölder, hæmatomer och cystor	197	44	—	—	1	19	—	—
Suturering af sår	291	34	—	—	—	45	—	—
Operation af fistlar	29	2	—	—	—	3	—	—
Exstirpation af svulster	166	29	—	—	—	8	—	—
Embryotomier	4	37	—	—	13	—	—	—
Exstirpation af ögat	1	—	—	—	—	—	—	—
Ringning af tjurar	—	9	—	—	—	—	—	—
Summa	1,568	594	143	3	411	105	1	—

Operation. *Opération.*	Antal opererade djur. *Nombre d'animaux opérés.*							
	Hästar. *Chevaux.*	Nötkreatur. *Race bovine.*	Får. *Moutons.*	Getter. *Chèvres.*	Svin. *Porcs.*	Hundar. *Chiens.*	Kattor *Chats.*	Fjäderfä. *Volaille.*
Viborgs län.								
Tandoperationer	412	8	—	—	—	5	—	—
Trepanationer	8	1	—	—	—	—	—	—
Entropion- och ectropionoperationer	1	—	—	—	—	8	—	—
Luftsäckssnitt	8	—	—	—	—	—	—	—
Luftrörssnitt	6	—	—	—	—	—	—	—
Matstrupssnitt	1	2	—	—	—	—	1	—
Nackfisteloperation	13	—	—	—	—	—	—	—
Punktion af bröstkorgen	3	2	—	—	—	—	—	—
Mankfisteloperation	28	—	—	—	—	—	—	—
Tarmstick	11	9	—	—	—	—	—	—
Vomstick	—	72	—	—	—	—	—	—
Bråckoperationer	23	—	—	—	14	1	—	—
Kastration af handjur	384	9	21	—	306	8	7	—
Kastration af klapphingstar	27	—	—	—	1	—	—	—
Jufveroperationer	4	77	—	—	—	2	—	—
Bogsvulstoperation	35	—	—	—	—	—	—	—
Operation å slemsäckar	56	5	—	—	—	—	—	—
Tenotomier	3	—	—	—	—	—	—	—
Neurektomier	2	—	—	—	—	—	—	—
Amputationer	17	3	—	—	—	78	—	—
Hof- och klöfoperationer	159	22	—	—	—	—	—	—
Bränningar för spatt, å senor m. m.	98	—	—	—	—	—	—	—
Åderlåtning	15	10	—	—	—	—	—	—
Öppning af bölder, hæmatomer och cystor	229	48	—	—	—	10	—	—
Suturering af sår	224	29	—	—	9	30	—	—
Operation af fistlar	57	3	—	—	—	8	—	—
Exstirpation af svulster	82	22	—	—	—	8	—	—
Embryotomier	7	68	—	—	1	1	—	—
Ympning mot mjältbrand	10	3	—	—	—	—	—	—
Operation för atresia ani	—	—	—	—	8	—	—	—
Ringning af tjurar	—	3	—	—	—	—	—	—
Blodprof	—	30	—	—	—	—	—	—
Summa	1,923	426	21	—	339	159	8	—
S:t Michels län.								
Tandoperationer	46	2	—	—	—	—	—	—
Entropion- och ectropionoperationer	1	—	—	—	—	—	—	—

Operation. *Opération.*	Antal opererade djur. *Nombre d'animaux opérés.*							
	Hästar. *Chevaux.*	Nötkreatur. *Race bovine.*	Får. *Moutons.*	Getter. *Chèvres.*	Svin. *Porcs.*	Hundar. *Chiens.*	Kattor. *Chats.*	Fjäderfä. *Volaille.*
Matstrupssnitt	—	1	—	—	—	—	—	—
Nackfisteloperation	3	—	—	—	—	—	—	—
Punktion af bröstkorgen	2	—	—	—	—	1	—	—
Mankfisteloperation	1	—	—	—	—	—	—	—
Tarmstick	2	—	—	—	—	—	—	—
Vomstick	—	9	—	—	—	—	—	—
Laparatomi	—	—	—	—	—	1	—	—
Bråckoperationer	4	—	—	—	—	2	—	—
Kastration af handjur	169	3	—	—	114	6	12	—
Kastration af hondjur	—	—	—	—	—	1	—	—
Jufveroperationer	—	9	—	—	—	—	—	—
Bogsvulstoperation	8	—	—	—	—	—	—	—
Operation å slemsäckar	1	—	—	—	—	—	—	—
Amputationer	5	—	—	—	—	1	—	—
Hof- och klöfoperationer	36	3	—	—	—	1	—	—
Bränningar för spatt, å senor m. m.	24	—	—	—	—	—	—	—
Åderlåtning	5	4	—	—	—	—	—	—
Öppning af bölder, hæmatomer och cystor	87	14	—	—	—	3	—	—
Suturering af sår	44	—	—	—	—	2	—	—
Operation af fistlar	3	—	—	—	—	—	—	—
Exstirpation af svulster	12	6	—	—	—	1	—	—
Embryotomier	—	9	—	—	1	—	—	—
Summa	453	60	—	—	115	19	12	—
Kuopio län.								
Tandoperationer	143	5	—	—	2	4	—	—
Trepanationer	2	—	—	—	—	—	—	—
Entropion- och ectropionoperationer	—	—	—	—	—	4	—	—
Luftsäckssnitt	4	—	—	—	—	—	—	—
Luftrörssnitt	4	—	—	—	—	—	—	—
Matstrupssnitt	—	1	—	—	—	—	—	—
Nackfisteloperation	6	—	—	—	—	—	—	—
Punktion af bröstkorgen	2	—	—	—	—	1	—	—
Mankfisteloperation	10	—	—	—	—	—	—	—
Vomstick	—	35	—	—	—	—	—	—
Laparatomi	—	—	—	—	—	1	—	—
Bråckoperationer	5	—	—	—	8	1	—	—
Kastration af handjur	132	7	35	1	151	5	5	—

Operation. *Opération.*	Antal opererade djur. *Nombre d'animaux opérés.*							
	Hästar. *Chevaux.*	Nötkreatur. *Race bovine.*	Får. *Moutons.*	Getter. *Chèvres.*	Svin. *Porcs.*	Hundar. *Chiens.*	Kattor *Chats.*	Fjäderfä. *Volaille.*
Kastration af klapphingstar	1	—	—	—	—	—	—	—
Jufveroperationer	3	22	—	—	2	4	—	—
Bogsvulstoperation	9	—	—	—	—	—	—	—
Operation å slemsäckar	14	3	—	—	—	1	—	—
Tenotomier	2	—	—	—	—	—	—	—
Neurektomier	1	—	—	—	—	—	—	—
Amputationer	6	—	—	—	2	3	—	—
Hof- och klöfoperationer	61	8	—	—	—	—	—	—
Bränningar för spatt, å senor m. m.	39	—	—	—	—	—	—	—
Åderlåtning	4	5	—	—	—	—	—	—
Öppning af bölder, hæmatomer och cystor	84	11	—	—	—	3	—	—
Suturering af sår	99	5	—	—	1	21	—	—
Operation af fistlar	23	2	—	—	—	1	—	—
Exstirpation af svulster	70	19	—	—	—	5	—	—
Embryotomier	1	23	—	—	1	1	—	—
Ringning af tjurar	—	2	—	—	—	—	—	—
Diverse operationer	3	2	—	—	1	2	—	—
Summa	728	150	35	1	168	57	5	—
Vasa län.								
Tandoperationer	212	7	—	—	—	—	—	—
Trepanationer	5	—	—	—	—	—	—	—
Entropion- och ectropionoperationer	—	—	—	—	—	3	—	—
Luftrörssnitt	3	1	—	—	—	—	—	—
Nackfisteloperation	9	—	—	—	—	—	—	—
Mankfisteloperation	13	—	—	—	—	—	—	—
Tarmstick	7	—	—	—	—	—	—	—
Vomstick	—	32	1	—	—	—	—	—
Bråckoperationer	24	—	—	—	16	—	—	—
Kastration af handjur	482	8	15	—	230	7	2	—
Kastration af klapphingstar	10	—	—	—	—	—	—	—
Jufveroperationer	4	29	—	—	—	—	—	—
Bogsvulstoperation	17	—	—	—	—	—	—	—
Operation å slemsäckar	25	—	—	—	—	—	—	—
Neurektomier	2	—	—	—	—	—	—	—
Amputationer	1	1	—	—	—	20	—	—
Hof- och klöfoperationer	120	5	—	—	—	—	—	—
Bränningar för spatt, å senor m. m.	77	3	—	—	—	—	—	—

Operation. *Opération.*	Antal opererade djur. *Nombre d'animaux opérés.*							
	Hästar. *Chevaux.*	Nötkreatur. *Race bovine.*	Får. *Moutons.*	Getter. *Chèvres.*	Svin. *Porcs.*	Hundar. *Chiens.*	Kattor *Chats.*	Fjäderfä. *Volaille.*
Åderlåtning	4	55	—	—	—	—	—	—
Öppning af bölder, hæmatomer och cystor	159	10	—	—	3	10	—	—
Suturering af sår	134	6	—	—	—	28	—	—
Operation af fistlar	26	1	—	—	—	1	—	—
Exstirpation af svulster	58	9	—	—	—	2	—	—
Embryotomier	—	20	—	—	—	—	—	—
Punktion af bukhålan	—	1	—	—	—	1	—	—
Summa	1,392	188	16	—	249	72	2	—
Uleåborgs län.								
Tandoperationer	178	—	—	—	—	—	—	—
Trepanationer	1	—	—	—	—	—	—	—
Entropion- och ectropionoperationer	—	—	—	—	—	3	—	—
Luftrörssnitt	2	—	—	—	—	—	—	—
Nackfisteloperation	10	—	—	—	—	—	—	—
Mankfisteloperation	22	—	—	—	—	—	—	—
Tarmstick	2	1	—	—	—	—	—	—
Vomstick	—	18	—	—	—	—	—	—
Bråckoperationer	2	—	—	—	1	1	—	—
Kastration af handjur	368	5	9	—	188	2	2	—
Kastration af klapphingstar	2	—	—	—	—	—	—	—
Jufveroperationer	2	29	—	—	—	—	—	—
Bogsvulstoperation	17	—	—	—	—	—	—	—
Operation å slemsäckar	13	4	—	—	—	—	—	—
Tenotomier	7	—	—	—	—	—	—	—
Neurektomier	3	—	—	—	—	—	—	—
Amputationer	—	—	—	—	1	7	1	—
Hof- och klöfoperationer	91	12	—	—	—	—	—	—
Bränningar för spatt, å senor m. m.	62	—	—	—	—	—	—	—
Åderlåtning	20	1	—	—	—	—	—	—
Öppningar af bölder, hæmatomer och cystor	88	5	1	—	—	6	—	—
Suturering af sår	64	5	—	—	—	9	—	—
Operation af fistlar	13	1	—	—	—	—	—	—
Exstirpation af svulster	34	16	—	—	—	3	—	—
Embryotomier	2	24	—	—	—	—	—	—
Uttagning af efterbörd	—	20	—	—	—	—	—	—
Summa	1,003	141	10	—	190	31	3	—
Summa summarum	10,183	3,810	303	7	2,126	804	49	4

Tabell öfver af distrikts- och kommunalveterinärerne år 1912 verkställda besiktningar af djur.

Tableau indiquant les examens d'animaux effectués par les vétérinaires des districts et des communes en 1912.

	Hästar. *Chevaux.*	Nötkreatur. *Race bovine.*	Hundar. *Chiens.*	Öfriga djur. *Autres animaux.*
Nylands län.				
I och för Köp	217	11	—	—
» Export	7	2	17	—
» Import	2	1	—	—
» Försäkring	430	462	1	—
» Djurskydd	366	—	3	2
» Utställning	228	—	254	34
» Dräktighet	19	1,075	1	3
» Traftäfling	20	—	—	—
Summa	1,289	1,551	276	39
Åbo och Björneborgs län.				
I och för Köp	335	27	4	—
» Export	35	5	6	—
» Import	28	13	3	—
» Försäkring	697	561	—	—
» Djurskydd	237	17	1	—
» Utställning & marknad	1,389	12	—	—
» Dräktighet	18	185	—	—
Summa	2,739	820	14	—
Tavastehus län.				
I och för Köp	437	7	3	—
» Export	195	44	3	—
» Import	—	16	—	—
» Försäkring	306	84	—	—
» Djurskydd	111	—	—	—
» Utställning	1,118	187	2	—
» Dräktighet	16	571	1	—
Summa	2,183	909	9	—
Viborgs län.				
I och för Köp	266	65	6	—
» Export	34	729	5	1
» Import	—	15	—	13
» Försäkring	346	128	—	—
» Djurskydd	1,038	—	—	—

	Hästar. *Chevaux.*	Nötkreatur. *Race bovine.*	Hundar. *Chiens.*	Öfriga djur. *Autres animaux.*
I och för Utställning	695	—	—	—
» Dräktighet	18	45	—	—
Summa	2,397	982	11	14
S:t Michels län.				
I och för Köp	76	5	1	—
» Export	2	—	—	—
» Försäkring	181	319	—	—
» Djurskydd	2,035	—	—	—
» Utställning	658	—	—	—
» Dräktighet	—	3	—	—
» Utgifvande af särskild. utlåtand.	23	5	—	—
Summa	2,975	332	1	—
Kuopio län.				
I och för Köp	169	121	6	3
» Export	16	28	—	—
» Import	1	—	1	—
» Försäkring	299	84	—	—
» Djurskydd	161	—	—	—
» Utställning	1,227	2	—	—
» Traftäfling	23	—	—	—
Summa	1,896	235	7	3
Vasa län.				
I och för Köp	229	16	—	—
» Export	138	2,192	—	—
» Försäkring	196	50	—	—
» Djurskydd	147	2	—	—
» Utställning	2,592	—	—	—
» Traftäfling	120	—	—	—
Summa	3,422	2,260	—	—
Uleåborgs län.				
I och för Köp	129	22	15	—
» Försäkring	329	233	—	—
» Djurskydd	156	10	19	—
» Utställning	434	655	—	—
Summa	1,048	920	34	—
Summa summarum	17,949	8,009	352	56

Tabell öfver af distrikts- och kommunalveterinärerna år 1912 verkställda tjänsteresor.

Tableau indiquant les voyages de service faits par les vétérinaires des districts et des communes en 1912.

Veterinärdistrikt. *Districts vétérinaires.*	Tjänsteresor för — *Voyages de service pour*																									Summa resor. *Nombre total des voyages.*
	Abortus infectiosus.	Anthrax.	Cholera gallinarum.	Coryza contagiosa equorum.	Febris catarrhalis epizootica canis.	Febris catarrhalis maligna boum.	Gastroenteritis infectiosa vituli.	Influenza erysipelatosa.	Kolpitis catarrhalis contagiosa.	Pestis suina.	Pneumopleur. contagiosa equorum.	Piroplasmosis.	Rabies.	Rhusiopathia suis.	Sarcophyæma hæmorrhagic. bovis.	Scabies.	Septicæmia hæmorrhagica suis.	Tetanus.	Tuberculosis.	Variolæ et Varicellæ.	Särskilda misstänkta sjukdomar. *Différentes maladies suspectes.*	Besiktningar. *Examens.*	Skyddsympning. *Vaccinations.*	Desinfektion.	*Informations pour la thérapie des animaux domestiques.*	Anvisningar vid djurens behandling och botande.	
Ekenäs	1	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20	—	—	—	—	—	—	—	27
Helsingfors	2	21	—	—	—	—	—	—	—	18	—	—	—	—	—	—	—	—	85	—	—	6	1	1	—	—	134
Borgå	3	6	—	—	—	1	—	—	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	75	—	8	—	103	—	—	—	206
Lovisa	9	3	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	65	—	4	14	—	—	—	—	96
Vichtis	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	41	—	—	—	—	6	—	—	49
Åbo	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	43	—	—	2	—	—	—	—	47
Björneborg	4	3	—	5	—	—	—	—	—	—	—	5	—	3	—	—	—	—	33	—	2	3	—	—	—	—	58
Letala	1	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	50	—	1	26	—	10	—	—	94
Salo	19	6	—	—	—	4	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	—	193	—	7	5	—	—	—	—	239
Ikalis	1	—	—	1	—	—	1	—	14	—	5	1	—	—	—	—	—	—	10	—	4	—	—	—	—	—	37
Hvittis	64	9	—	1	—	—	—	—	—	—	—	7	—	3	—	—	—	—	140	—	11	8	—	—	—	—	243
Godby	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	3	—	—	—	—	12	—	7	—	—	—	—	—	28
Loimijoki	5	7	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	—	—	—	—	—	—	—	27
Tavastehus	3	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	76	—	2	—	—	—	—	—	90
Tammerfors	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	—	—	—	—	—	—	—	15
Lahtis	13	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	52	—	3	21	—	—	—	—	94
Jämsä	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	119	—	—	—	—	—	—	—	125
Tammela	3	3	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	67	—	2	2	2	—	—	—	82
Filppula	—	—	—	8	—	1	—	—	5	—	—	—	—	1	—	—	—	—	59	—	6	—	—	—	—	—	80
Wiborg	2	3	—	2	1	—	4	—	—	177	—	—	4	1	—	—	—	—	4	—	10	2	—	—	—	—	210
Fredrikshamn	22	4	1	6	1	—	2	—	—	—	5	—	—	2	—	—	—	—	79	1	12	5	—	—	—	—	140
Nykyrka	2	9	—	10	—	—	1	—	—	—	1	—	18	1	2	2	1	—	32	—	4	3	1	—	—	—	87
Kexholm	—	1	—	12	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	2	—	—	8	—	15	1	—	—	—	—	41
Kronoborg	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	13	—	—	3	—	—	—	1	71	—	9	4	—	—	—	—	104
Sordavala	—	—	—	1	—	—	1	—	1	—	1	—	—	1	1	—	—	—	6	—	9	3	—	—	—	—	24
Willmanstrand	1	—	—	2	—	1	—	—	—	—	1	—	—	3	—	—	—	—	1	—	6	1	—	—	—	—	16
Pitkäranta	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—	—	1	3	—	—	—	13	—	4	25	—	—	—	12	62
Suojärvi	—	—	—	27	3	—	4	—	—	—	2	—	—	—	—	20	—	—	—	—	55	33	—	—	—	—	144
S:t Michel	1	2	—	4	—	1	—	—	—	—	1	—	—	8	1	1	—	—	9	—	24	10	—	—	—	—	62
Gustaf Adolfs	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	16	—	112	—	2	—	—	—	133
Nyslott	—	1	—	67	—	—	—	—	—	—	5	—	—	2	1	—	—	—	132	3	16	11	—	—	—	—	238

Veterinärdistrikt. *Districts vétérinaires.*	Tjänsteresor för — *Voyages de service pour*																							Summa resor. *Nombre total des voyages.*
	Abortus infectiosus.	Anthrax.	Cholera gallinarum.	Coryza contagiosa equorum.	Febris catarrhalis epizootica canis.	Febris catarrhalis maligna bovum.	Gastroenteritis infectiosa viculi.	Influenza erysipelatosa.	Kolpitis catarrhalis contagiosa.	Pestis suina.	Piroplasmosis.	Pneumopleur. contagiosa equorum.	Rabies.	Rhusiopathia suis.	Sarcophysema hæmorrhagic. bovis.	Scabies.	Septicæmia hæmorrhagica suis.	Tetanus.	Tuberculosis.	Variolæ et Varicellæ.	Särskilda misstänkta sjukdomar. *Différentes maladies suspectes.*	Besiktningar. *Examens.*	Skyddsympning. *Vaccinations.*	Desinfektion.	Anvisningar vid djurens behandling och botande. *Informations pour la thérapie des animaux domestiques.*	
Pieksämäki	11	6	—	3	—	—	—	—	—	—	7	—	4	2	—	—	—	2	30	—	11	22	—	—	—	98
Kuopio	8	4	—	2	—	1	—	—	—	—	8	—	—	1	—	—	—	—	9	3	26	—	—	—	—	62
Joensuu	—	1	—	2	—	1	—	—	—	—	7	—	4	—	1	—	—	—	34	—	12	6	—	—	—	68
Idensalmi	11	4	—	2	—	2	1	—	—	—	1	—	—	3	—	—	—	—	—	—	15	5	—	2	—	46
Nurmes	—	—	—	19	—	1	—	—	—	—	6	—	—	—	—	4	—	—	41	—	7	30	—	—	—	108
Suonenjoki	1	10	—	4	—	—	—	—	2	—	14	—	—	—	1	—	—	—	24	—	17	—	—	—	—	73
Tohmajärvi	—	1	1	—	1	—	2	—	—	—	6	—	1	—	4	1	—	3	—	—	32	2	—	—	—	54
Nikolaistad	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	—	—	5	—	—	—	15
Kristinestad	—	—	—	10	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	40	—	2	27	—	—	6	86
Seinäjoki	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	—	4	—	112	—	6	4	—	5	—	135
Gamlakarleby ...	7	10	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	47	—	4	23	—	—	—	92
Jyväskylä	—	10	—	11	—	—	—	—	—	—	14	—	—	3	—	—	—	—	19	—	1	2	1	—	—	61
Saarijärvi	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—	3	—	—	—	—	9
Alavo	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	4	—	—	—	8
Vetil	32	1	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	32	—	6	5	—	—	—	78
Haapavesi	1	—	—	—	—	4	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	20	—	6	2	—	—	—	34
Ylivieska	—	4	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	32	—	15	1	—	—	—	56
Uleåborg	—	6	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	40	—	1	4	—	—	—	54
Kajana	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	1	2	—	—	—	9
Kemi	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2
Rovaniemi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	6	8
Pudasjärvi	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	1	1	—	—	—	5
Kittilä	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	5	1	—	—	—	11
Summa	231	160	2	218	7	29	18	1	24	205	111	15	31	46	15	30	10	6	2,038	7	509	333	110	24	24	4,204

Tabell öfver år 1912 verkställda undersökningar med tuberkulin.

Tableau des examens par la tuberculine effectués en 1912.

Staden eller socken, där undersökningen skett. *Ville ou paroisse où l'examen a eu lieu.*	Antal besättningar *Nombre d'assortiments de bétail*			Djur under 1 år. *Animaux au-dessous de 1 an.*		Ungtjurar och kvigor under 2½ år. *Taurillons et génisses au-dessous de 2½ ans.*		Tjurar och kor öfver 2½ år. *Taureaux et vaches au-dessus de 2½ ans.*		Summa. *Total.*	
	inom hvilka reaktioner ej förekommit. *Chez lesquels des réactions ont eu lieu.*	inom hvilka reaktioner förekommit. *Chez lesquels des réactions ont eu lieu.*	Summa. *Total.*	Antal undersökta. *Nombre d'examinés.*	Antal reaktioner. *Nombre de réactions.*	Antal undersökta. *Nombre d'examinés.*	Antal reaktioner. *Nombre de réactions.*	Antal undersökta. *Nombre d'examinés.*	Antal reaktioner. *Nombre de réactions.*	Antal undersökta. *Nombre d'examinés.*	Antal reaktioner. *Nombre de réactions.*
Nylands län.											
Anjala	89	7	96	93	—	156	—	744	11	993	11
Artsjö	1	1	2	34	2	26	2	204	2	264	6
Borgå	1	—	1	—	—	—	—	3	—	3	—
» s:n	4	9	13	207	12	376	44	1,630	144	2,213	200
Ekenäs landsf.	2	—	2	—	—	1	1	34	—	35	1
Elimäki	—	3	3	66	—	77	—	427	4	570	4
Esbo	16	8	24	105	—	175	5	927	25	1,207	30
Helsinge	8	6	14	61	—	110	3	669	39	840	42
Helsingfors	1	—	1	—	—	—	—	4	—	4	—
Iittis	4	1	5	39	—	55	—	297	1	391	1
Ingå	3	2	5	8	—	37	—	294	3	339	3
Jaala	2	1	3	4	—	8	—	63	1	75	1
Karis	3	2	5	3	—	—	—	143	2	146	2
Karislojo	4	—	4	—	—	5	—	129	—	134	—
Kyrkslätt	15	15	30	69	1	76	—	725	26	870	27
Lappträsk	6	3	9	25	—	35	—	251	5	311	5
Liljendal	9	—	9	21	—	20	—	152	—	193	—
Lojo	6	9	15	53	1	178	8	856	27	1,087	36
Mäntsälä	1	2	3	31	—	45	2	248	23	324	25
Mörskom	2	—	2	7	—	13	—	26	—	46	—
Nummis	16	9	25	25	—	45	4	386	19	456	23
Nurmijärvi	3	7	10	26	—	90	—	422	7	538	7
Orimattila	70	15	85	37	—	104	—	1,163	18	1,304	18
Pernå	9	2	11	62	1	18	—	357	2	437	3
Pojo	4	3	7	33	—	81	2	349	6	463	8
Pusula	12	11	23	38	1	106	12	506	43	650	56
Sibbo	5	1	6	10	—	25	—	166	1	201	1
Sjundeå	5	3	8	27	—	44	—	362	10	433	10
Strömfors	2	2	4	10	1	32	—	314	1	356	2
Tenala	2	—	2	26	—	7	—	5	—	38	—
Thusby	2	8	10	22	1	50	2	429	13	501	16
Vichtis	10	5	15	96	2	213	13	732	39	1,041	54
Summa	317	135	452	1,238	22	2,208	98	13,017	472	16,463	592

Staden eller socken, där undersökningen skett. *Ville ou paroisse où l'examen a eu lieu.*	Antal besättningar *Nombre d'assortiments de bétail*			Djur under 1 år. *Animaux au-dessous de 1 an.*		Ungtjurar och kvigor under 2½ år. *Taurillons et génisses audessous de 2½ ans.*		Tjurar och kor öfver 2½ år. *Taureaux et vaches au-dessus de 2½ ans.*		Summa. *Total.*	
	inom hvilka reaktioner ej förekommit. *Chez lesquels des réactions n'ont pas eu lieu.*	inom hvilka reaktioner förekommit. *Chez lesquels des réactions ont eu lieu.*	Summa. *Total.*	Antal undersökta. *Nombre d'examinés.*	Antal reaktioner. *Nombre de réactions.*	Antal undersökta. *Nombre d'examinés.*	Antal reaktioner. *Nombre de réactions.*	Antal undersökta. *Nombre d'examinés.*	Antal reaktioner. *Nombre de réactions.*	Antal undersökta. *Nombre d'examinés.*	Antal reaktioner. *Nombre de réactions.*
Åbo o. B:borgs län.											
Alastaro	2	—	2	16	—	16	—	79	—	111	—
Angelniemi	—	5	5	40	3	20	4	185	85	245	92
S:t Bertils	4	7	11	19	1	42	2	280	70	341	73
Bjerno	7	15	22	143	5	158	15	1,152	187	1,453	207
B:borgs landsf.	2	3	5	38	—	75	—	401	12	514	12
Eura	3	4	7	38	—	53	1	274	3	365	4
Euraåminne	—	1	1	95	—	93	—	344	1	532	1
Finnby	1	2	3	6	—	14	—	112	7	132	7
Finström	5	2	7	9	—	18	—	67	2	94	2
Gustafs	—	1	1	—	—	—	—	2	1	2	1
Halikko	5	11	16	67	—	56	3	517	80	640	83
Hammarland	4	1	5	8	—	3	—	25	1	36	1
Ikalis	1	—	1	3	—	27	—	80	—	110	—
Jomala	1	1	2	3	—	2	—	20	1	25	1
Kankaanpää	1	—	1	—	—	1	—	9	—	10	—
S:t Karins	5	7	12	11	—	30	3	399	27	440	30
Karuna	2	7	9	14	1	30	1	270	23	314	25
Kiikala	2	1	3	5	—	10	—	59	1	74	1
Kimito	4	9	13	87	6	113	7	697	34	897	47
Kisko	—	3	3	21	—	6	—	50	2	77	2
Kjulo	1	—	1	28	—	1	—	140	—	169	—
Letala	1	—	1	—	—	—	—	2	—	2	—
Loimijoki	3	1	4	57	—	61	—	168	3	286	3
Lumparland	8	1	9	2	—	1	—	53	2	56	2
Lundo	—	3	3	5	—	4	—	55	4	64	4
Luvia	1	—	1	3	—	2	—	29	—	34	—
S:t Marie	5	5	10	23	—	30	—	286	6	339	6
Masku	—	3	3	8	—	15	—	110	3	133	3
Muurla kap.	1	2	3	7	—	3	—	129	4	139	4
Nakkila	2	1	3	3	—	35	—	436	1	474	1
Nousis	1	1	2	7	—	17	1	52	2	76	3
Nykyrko	6	3	9	29	—	15	—	177	8	221	8
Pargas	1	2	3	44	—	11	1	137	15	192	16
Pemar	4	5	9	13	1	22	5	142	16	177	22

Staden eller socken, där undersökningen skett. *Ville ou paroisse où l'examen a eu lieu.*	Antal besättningar *Nombre d'assortiments de bétail*			Djur under 1 år. *Animaux au-dessous de 1 an.*		Ungtjurar och kvigor under 2½ år. *Taurillons et génisses au-dessous de 2½ ans.*		Tjurar och kor öfver 2½ år. *Taureaux et vaches au-dessus de 2½ ans.*		Summa. *Total.*	
	Chez lesquels des réactions n'ont pas eu lieu.	inom hvilka reaktioner ej förekommit. Chez lesquels des réactions ont eu lieu.	Summa. Total.	Antal undersökta. Nombre d'examinés.	Antal reaktioner. Nombre de réactions.	Antal undersökta. Nombre d'examinés.	Antal reaktioner. Nombre de réactions.	Antal undersökta. Nombre d'examinés.	Antal reaktioner. Nombre de réactions.	Antal undersökta. Nombre d'examinés.	Antal reaktioner. Nombre de réactions.
Piikkis	3	2	5	35	—	41	—	227	3	303	3
Pyhämaa	1	—	1	2	—	4	—	6	—	12	—
Pyhäranta	—	1	1	5	1	1	—	15	—	21	1
Raumo stad	77	4	81	1	—	—	—	184	5	185	5
Raumo landsf.	1	—	1	—	—	—	—	30	—	30	—
Reso	2	2	4	2	1	9	—	106	1	117	2
Rusko	1	1	2	6	—	8	—	32	2	46	2
Sagu	57	76	133	281	26	231	21	2,367	262	2,879	309
Sund	—	1	1	14	—	14	—	74	2	102	2
Tarvasjoki	—	1	1	10	—	11	—	41	—	62	—
Tavastkyrö	2	3	5	1	—	7	—	162	7	170	7
Ulfsby	2	1	3	30	—	57	—	286	1	373	1
Uskela	—	10	10	70	17	113	22	449	110	632	149
Vampula	—	1	1	18	2	15	—	88	1	121	3
Vehmo	6	3	9	18	2	14	—	122	10	154	12
Virmo	14	7	21	26	—	38	5	208	10	272	15
Yläne	1	—	1	18	—	35	—	122	—	175	—
Åbo	2	—	2	—	—	—	—	6	—	6	—
Summa	252	220	472	1,389	66	1,582	91	11,463	1,015	14,434	1,172
Tavastehus län.											
Akkas	43	5	48	101	1	107	4	531	17	739	22
Asikkala	1	—	1	—	—	1	—	26	—	27	—
Birkkala	1	2	3	4	—	16	1	108	13	128	14
Eräjärvi	18	3	21	49	—	38	—	187	3	274	3
Hattula	10	5	15	82	—	148	—	762	7	992	7
Hauho	1	—	1	7	—	—	—	40	—	47	—
Hausjärvi	11	8	19	94	1	127	4	675	14	896	19
Hollola	3	2	5	17	—	38	1	207	1	262	2
Humppila	1	1	2	7	—	9	—	326	4	342	4
Janakkala	19	3	22	59	—	54	—	637	4	750	4
Jokkis	8	3	11	104	—	195	9	861	10	1,160	19
Juupajoki	3	2	5	7	—	10	1	53	3	70	4
Jämsä	64	23	87	123	1	123	1	683	28	929	30
Kalvola	4	2	6	33	—	48	—	270	10	351	10

Staden eller socken, där undersökningen skett. *Ville ou paroisse où l'examen a eu lieu.*	Antal besättningar *Nombre d'assortiments de bétail*			Djur under 1 år. *Animaux au-dessous de 1 an.*		Ungtjurar och kvigor under 2½ år. *Taurillons et génisses au-dessous de 2½ ans.*		Tjurar och kor öfver 2½ år. *Taureaux et vaches au-dessus de 2½ ans.*		Summa. *Total.*	
	Hos hvilka reaktioner ej förekommit. *Chez lesquels des réactions n'ont pas eu lieu.*	inom hvilka reaktioner förekommit. *Chez lesquels des réactions ont eu lieu.*	Summa. *Total.*	Antal undersökta. *Nombre d'examinés.*	Antal reaktioner. *Nombre de réactions.*	Antal undersökta. *Nombre d'examinés.*	Antal reaktioner. *Nombre de réactions.*	Antal undersökta. *Nombre d'examinés.*	Antal reaktioner. *Nombre de réactions.*	Antal undersökta. *Nombre d'examinés.*	Antal reaktioner. *Nombre de réactions.*
Kangasala	1	—	1	6	—	5	1	31	—	42	1
Korpilaks	3	—	3	12	—	11	—	40	—	63	—
Koskis	4	—	4	4	—	21	—	120	—	145	—
Kuorevesi	9	—	9	7	—	14	—	68	—	89	—
Kuhmalaks	85	27	112	195	—	84	4	696	48	975	52
Kuhmois	10	6	16	46	—	44	1	196	11	286	12
Kuru	10	—	10	7	—	12	—	65	—	84	—
Kärkölä	4	5	9	14	1	25	1	178	2	217	4
Lampis	1	1	2	51	—	60	3	220	13	331	16
Lembois	1	—	1	—	—	2	—	34	—	36	—
Loppis	1	1	2	10	—	11	—	75	12	96	12
Luopiois	1	—	1	3	—	4	—	38	—	45	—
Längelmäki	8	3	11	47	—	26	—	142	6	215	6
Messuby	4	5	9	37	3	78	3	424	31	539	37
Nastola	4	3	7	22	—	115	8	497	20	634	28
Orivesi	11	14	25	85	5	96	17	401	34	582	56
Padasjoki	—	2	2	9	—	19	2	89	4	117	6
Rengo	5	1	6	4	—	10	—	64	1	78	1
Ruovesi	41	1	42	91	—	61	1	383	—	535	1
Sahalaks	4	—	4	27	—	10	—	132	—	169	—
Somero	7	5	12	60	1	61	2	608	4	729	7
Sääksmäki	36	4	40	83	1	105	—	565	6	753	7
Tammela	6	2	8	65	—	1	—	475	7	541	7
Tavastehus landsf.	5	3	8	16	—	27	—	240	4	283	4
Urdiala	9	5	14	55	1	117	1	525	11	697	13
Vånå	9	1	10	11	—	45	—	234	—	290	—
Ylöjärvi	—	1	1	3	1	13	2	29	12	45	15
Ypäjä	—	2	2	10	1	29	—	336	4	375	5
Summa	466	151	617	1,667	17	2,020	67	12,271	344	15,958	428
Viborgs län.											
Hiitola	40	3	43	1	—	5	—	377	4	383	4
Impilaks	11	—	11	24	—	26	—	72	3	122	3
Jaakimvaara	23	1	24	55	—	28	—	253	1	336	1
S:t Johannes	1	—	1	7	—	—	—	36	2	43	2

Stad eller socken, där undersökningen skett. *Ville ou paroisse ois l'examen a eu lieu.*	Antal besättningar *Nombre d'assortiments de bétail.*			Djur under 1 år. *Animaux au-dessous de 1 an.*		Ungtjurar och kvigor under 2½ år. *Taurillons et génisses au-dessous de 2½ ans.*		Tjurar och kor öfver 2½ år. *Taureaux et vaches au-dessus de 2½ ans.*		Summa. *Total.*	
	inom hvilka reaktioner ej förekommit. *Chez lesquels des réactions ont eu lieu.*	inom hvilka reaktioner förekommit. *Chez lesquels des réactions n'ont pas eu lieu.*	Summa. *Total.*	Antal undersökta. *Nombre d'examinés.*	Antal reaktioner. *Nombre de réactions.*	Antal undersökta. *Nombre d'examinés.*	Antal reaktioner. *Nombre de réactions.*	Antal undersökta. *Nombre d'examinés.*	Antal reaktioner. *Nombre de réactions.*	Antal undersökta. *Nombre d'examinés.*	Antal reaktioner. *Nombre de réactions.*
Jääskis	5	—	5	—	—	21	—	208	—	229	—
Kexholm	1	—	1	—	—	—	—	1	—	1	—
Kexholms landsf.	8	1	9	5	—	4	—	44	1	53	1
Kirvus	2	—	2	4	—	1	—	12	—	17	—
Kivinebb	4	—	4	1	—	2	—	24	—	27	—
Kronoborg	1	1	2	—	—	21	—	118	3	139	3
Kymmene	6	1	7	13	—	9	—	131	2	153	2
Luumäki	1	—	1	1	—	1	—	9	—	11	—
Miehikkälä	1	—	1	4	—	4	—	28	—	36	—
Nykyrka	5	2	7	1	—	7	—	115	8	123	8
Pyhäjärvi	1	—	1	10	—	31	—	96	—	137	—
Pyttis	16	—	16	32	—	18	—	165	—	215	—
Rautus	4	4	8	22	3	13	3	105	54	140	60
Ruokolaks	—	1	1	9	—	5	—	59	1	73	1
Räisälä	—	1	1	—	—	33	2	97	—	130	2
Sakkola	10	1	11	3	—	9	—	97	1	109	1
Salmis	2	—	2	2	—	1	—	8	1	11	1
Sippola	23	—	23	15	—	22	—	165	—	202	—
Soanlaks	1	—	1	—	—	—	—	55	2	55	2
Sordavala s:n	3	2	5	16	—	9	—	59	4	84	4
Walkeala	—	1	1	2	—	5	—	30	1	37	1
Valkjärvi	22	—	22	17	—	12	—	87	—	116	—
Vederlaks	9	—	9	22	—	19	—	189	—	230	—
Vekkelaks	3	—	3	10	—	11	—	85	—	106	—
Wiborgs stad	3	—	3	—	—	—	—	9	—	9	—
» s:n	5	2	7	16	—	38	—	556	2	610	2
Summa	211	21	232	292	3	355	5	3,290	90	3,937	98
S:t Michels län.											
Anttola	—	1	1	1	—	15	1	38	1	54	2
Gustaf Adolfs	1	2	3	12	—	10	—	197	4	219	4
Haukivuori	4	—	4	—	—	4	—	20	—	24	—
Heinola	—	1	1	—	—	—	—	12	1	12	1
» landsf.	1	—	1	17	—	18	—	165	—	200	—
Heinävesi	152	1	153	—	—	—	—	983	1	983	1

Stad eller socken, där undersökningen skett. *Ville ou paroisse où l'examen a eu lieu.*	Antal besättningar *Nombre d'assortiments de bétail.*			Djur under 1 år. *Animaux au-dessous de 1 an.*		Ungtjurar och kvigor under 2½ år. *Taurillons et génisses au-dessous de 2½ ans.*		Tjurar och kor öfver 2½ år. *Taureaux et vaches au-dessus de 2½ ans.*		Summa. *Total.*	
	inom hvilka reaktioner ej förekommit. *Chez lesquels des réactions ont eu lieu.*	inom hvilka reaktioner förekommit. *Chez lesquels des réactions n'ont pas eu lieu.*	Summa. *Total.*	Antal undersökta. *Nombre d'examinés.*	Antal reaktioner. *Nombre de réactions.*	Antal undersökta. *Nombre d'examinés.*	Antal reaktioner. *Nombre de réactions.*	Antal undersökta. *Nombre d'examinés.*	Antal reaktioner. *Nombre de réactions.*	Antal undersökta. *Nombre d'examinés.*	Antal reaktioner. *Nombre de réactions.*
Jokkas	—	1	1	3	—	2	—	39	4	44	4
Jorois	7	3	10	37	—	52	—	325	4	414	4
Joutsa	—	1	1	—	—	—	—	30	3	30	3
Jäppilä	1	1	2	1	—	3	—	18	5	22	5
Kristina	1	1	2	4	—	5	—	42	3	51	3
Leivonmäki	2	—	2	—	—	1	—	16	—	17	—
Luhango	1	—	1	7	—	10	—	43	—	60	—
S:t Michels landsf.	2	—	2	1	—	2	—	24	—	27	—
Pieksämäki	5	3	8	5	—	8	—	74	3	87	3
Rantasalmi	84	1	85	—	—	—	—	605	1	605	1
Sulkava	3	—	3	—	—	2	—	48	—	50	—
Sysmä	4	2	6	23	—	14	—	276	2	313	2
Sääminge	1	1	2	4	1	1	—	19	—	24	1
Virtasalmi	3	1	4	—	—	3	—	15	1	18	1
Summa	272	20	292	115	1	150	1	2,989	33	3,254	35
Kuopio län.											
Bräkylä	3	—	3	3	—	4	—	31	—	38	—
Eno	1	—	1	—	—	1	—	6	—	7	—
Idensalmi stad	1	—	1	—	—	—	—	2	—	2	—
» s:n	7	—	7	7	—	28	—	219	—	254	—
Ilomants	2	—	2	1	—	—	—	31	—	32	—
Joensuu stad	2	—	2	—	—	—	—	146	—	146	—
Karttula	109	5	114	29	—	130	—	1,282	17	1,441	17
Keitele	15	—	15	10	—	18	—	184	—	212	—
Kides	1	1	2	—	—	23	—	92	2	115	2
Kiihtelysvaara	7	—	7	6	—	10	—	86	—	102	—
Kontiolaks	12	2	14	30	—	24	—	135	2	189	2
Kuopio s:n	7	2	9	5	—	11	1	89	4	105	5
Lapinlaks	12	—	12	1	—	21	—	180	—	202	—
Leppävirta	1	—	1	1	—	6	—	60	—	67	—
Libelits	29	—	29	58	—	71	—	350	—	479	—
Maaninga	35	7	42	41	1	59	3	933	21	1,033	25
Polvijärvi	4	1	5	7	—	15	—	44	1	66	1
Pälkjärvi	—	1	1	3	—	4	—	48	3	55	3

Stad eller socken, där undersökningen skett. *Ville ou paroisse ois l'examen a eu lieu.*	Antal besättningar *Nombre d'assortiments de bétail*			Djur under 1 år. *Animaux au-dessous de 1 an.*		Ungtjurar och kvigor under 2½ år. *Taurillons et génisses au-dessous de 2½ ans.*		Tjurar och kor öfver 2½ år. *Taureaux et vaches au-dessus de 2½ ans.*		Summa. *Total.*	
	inom hvilka reaktioner ej förekommit. *Chez lesquels des réactions ont eu lieu.*	inom hvilka reaktioner förekommit. *Chez lesquels des réactions n'ont pas eu lieu.*	Summa. *Total.*	Antal undersökta. *Nombre d'examinés.*	Antal reaktioner. *Nombre de réactions.*	Antal undersökta. *Nombre d'examinés.*	Antal reaktioner. *Nombre de réactions.*	Antal undersökta. *Nombre d'examinés.*	Antal reaktioner. *Nombre de réactions.*	Antal undersökta. *Nombre d'examinés.*	Antal reaktioner. *Nombre de réactions.*
Rautalampi	2	2	4	1	—	9	—	149	2	159	2
Suonenjoki	4	8	12	12	1	28	—	182	22	222	23
Tohmajärvi	4	2	6	17	—	7	—	144	3	168	3
Vesanto	56	13	69	9	—	67	3	434	24	510	27
Summa	314	44	358	241	2	536	7	4,827	101	5,604	110
Vasa län.											
Evijärvi	8	—	8	—	—	—	—	43	—	43	—
Gamlakarleby l. .	1	—	1	2	—	3	—	8	—	13	—
Halso	6	—	6	—	—	4	—	30	—	34	—
Ilmola	36	23	59	138	8	122	7	623	88	883	103
Jakobstad	1	—	1	—	—	—	—	5	—	5	—
Jeppo	5	—	5	1	—	2	—	27	—	30	—
Jurva	56	—	56	87	—	34	1	318	4	439	5
Jyväskylä landsf.	8	3	11	6	—	19	—	154	4	179	4
Kauhajoki	11	—	11	4	—	9	—	120	—	133	—
Kaustby	16	2	18	—	—	23	—	120	4	143	4
Keuru	3	—	3	5	—	14	—	70	—	89	—
Korsnäs	3	—	3	1	—	—	—	16	—	17	—
Kortesjärvi	8	3	11	—	—	6	1	47	3	53	4
Kronoby	157	5	162	16	—	45	—	496	5	557	5
Kurikka	10	6	16	13	2	28	2	127	8	168	12
Kveflaks	1	—	1	—	—	—	—	1	—	1	—
Lappfjärd	1	—	1	1	—	—	—	11	—	12	—
Lappo	20	16	36	72	3	84	2	416	36	572	41
Laukas	1	—	1	—	—	—	—	2	—	2	—
Malaks	11	—	11	2	—	3	—	51	4	56	4
Multia	1	—	1	3	—	1	—	11	—	15	—
Mustasaari	7	—	7	16	—	16	—	114	—	146	—
Nurmo	4	—	4	—	—	1	—	22	—	23	—
Närpes	26	—	26	28	—	24	—	136	—	188	—
Pedersöre	8	3	11	6	—	11	—	73	6	90	6
Pörtom	1	—	1	—	—	—	—	5	—	5	—
Saarijärvi	2	—	2	2	—	6	—	65	—	73	—
Seinäjoki	12	8	20	27	2	33	1	175	14	235	17

Stad eller socken, där undersökningen skett. *Ville ou paroisse ois l'examen a eu lieu.*	Antal besättningar *Nombre d'assortiments de bétail*			Djur under 1 år. *Animaux au-dessous de 1 an.*		Ungtjurar och kvigor under 2½ år. *Taurillons et génisses au-dessous de 2½ ans.*		Tjurar och kor öfver 2½ år. *Taureaux et vaches au-dessus de 2½ ans.*		Summa. *Total.*	
	inom hvilka reaktioner ej förekommit. *Chez lesquels des réactions ont eu lieu.*	inom hvilka reaktioner förekommit. *Chez lesquels des réactions ont eu lieu.*	Summa. *Total.*	Antal undersökta. *Nombre d'examinés.*	Antal reaktioner. *Nombre de réactions.*	Antal undersökta. *Nombre d'examinés.*	Antal reaktioner. *Nombre de réactions.*	Antal undersökta. *Nombre d'examinés.*	Antal reaktioner. *Nombre de réactions.*	Antal undersökta. *Nombre d'examinés.*	Antal reaktioner. *Nombre de réactions.*
Sideby	3	—	3	—	—	—	—	15	—	15	—
Storkyro	13	1	14	39	1	66	—	278	5	383	6
Storå	2	—	2	—	—	2	—	17	—	19	—
Teerijärvi	3	—	3	—	—	—	—	23	—	23	—
Viitasaari	7	5	12	24	1	28	—	186	8	238	9
Vindala	15	2	17	—	—	3	—	60	2	63	2
Vörå	3	—	3	—	—	—	—	3	—	3	—
Ylihärmä	2	2	4	6	2	8	1	25	2	39	5
Ylistaro	11	6	17	24	1	30	—	207	7	261	8
Summa	483	85	568	523	20	625	15	4,100	200	5,248	235
Uleåborgs län.											
Alavieska	1	—	1	2	—	2	—	14	—	18	—
Haapajärvi	3	—	3	1	—	6	—	35	—	42	—
Haapavesi	7	2	9	10	—	18	1	111	3	139	4
Haukipudas	3	—	3	—	—	—	—	31	—	31	—
Ijo	6	—	6	1	—	5	—	55	—	61	—
Kajana stad	28	—	28	—	—	—	—	84	—	84	—
Kalajoki	14	—	14	12	—	27	—	128	—	167	—
Karlö	1	—	1	—	—	3	—	10	—	13	—
Kemijärvi	3	—	3	2	—	5	—	38	—	45	—
Kempele	1	—	1	—	—	—	—	1	—	1	—
Kestilä	3	—	3	2	—	5	—	39	—	46	—
Kiiminge	5	—	5	4	—	2	—	16	—	22	—
Kittilä	5	2	7	3	—	5	—	63	2	71	2
Kuusamo	1	—	1	—	—	—	—	4		4	—
Kärsämäki	4	—	4	7	—	14	—	82	—	103	—
Limingo	114	15	129	50	—	203	8	1,737	77	1,990	85
Merijärvi	1	—	1	1	—	2	—	10	—	13	—
Muonio	6	—	6	6	—	4	—	50	—	60	—
Nivala	2	—	2	2	—	—	—	12	—	14	—
Oulais	17	—	17	17	—	33	—	159	—	209	—
Paavola	3	1	4	2	—	7	1	49	—	58	1
Paldamo	1	1	2	5	—	39	—	110	1	154	1
Piippola	1	—	1	3	—	—	—	10	—	13	—

Stad eller socken, där undersökningen skett. *Ville ou paroisse où l'examen a eu lieu.*	Antal besättningar *Nombre d'assortiments de bétail*			Djur under 1 år. *Animaux au-dessous de 1 an.*		Ungtjurar och kvigor under 2½ år. *Taurillons et génisses au-dessous de 2½ ans.*		Tjurar och kor öfver 2½ år. *Taureaux et vaches au-dessus de 2½ ans.*		Summa. *Total.*	
	inom hvilka reaktioner ej förekommit. *Chez lesquels des réactions ont eu lieu.*	inom hvilka reaktioner förekommit. *Chez lesquels des réactions n'ont pas eu lieu.*	Summa. *Total.*	Antal undersökta. *Nombre d'examinés.*	Antal reaktioner. *Nombre de réactions.*	Antal undersökta. *Nombre d'examinés.*	Antal reaktioner. *Nombre de réactions.*	Antal undersökta. *Nombre d'examinés.*	Antal reaktioner. *Nombre de réactions.*	Antal undersökta. *Nombre d'examinés.*	Antal reaktioner. *Nombre de réactions.*
Pudasjärvi	6	1	7	2	—	14	—	68	2	84	2
Pulkkila	1	—	1	1	—	2	—	22	—	25	—
Pyhäjoki	2	—	2	2	—	3	—	16	—	21	—
Pyhäjärvi	3	1	4	10	—	6	—	66	—	82	—
Pyhäntä	3	—	3	1	—	8	—	44	—	53	—
Rantsila	2	3	5	8	—	5	—	68	4	81	4
Reisjärvi	3	—	3	3	—	6	—	30	—	39	—
Revolahti	6	—	6	3	—	1	—	35	—	39	—
Sievi	3	—	3	1	—	7	—	28	—	36	—
Siikajoki	9	—	9	7	—	17	—	114	—	138	—
Sotkamo	18	—	18	13	—	23	—	130	—	166	—
Temmes	4	6	10	2	—	5	1	125	11	132	12
Tyrnävä	—	2	2	—	—	4	—	47	20	51	20
Uleåborg	8	—	8	—	—	—	—	33	1	33	1
» landsf. .	63	6	69	27	2	56	—	2,408	10	2,491	12
Uleåsalo	1	—	1	—	—	—	—	10	—	10	—
Vihanti	10	—	10	5	—	8	—	55	—	68	—
Ylivieska	10	—	10	5	—	8	—	55	—	68	—
Summa	382	40	422	220	2	553	11	6,202	131	6,975	144
S:ma summarum	2,697	716	3,413	5,685	133	8,029	295	58,159	2,386	71,873	2,814

Tabell öfver år 1912 verkställd undersökning af importeradt amerikanskt fläsk.

Tableau des inspections de lard importé d'Amerique effectués en 1912.

Importorten. *Lieux d'importation.*	Mängden importeradt fläsk. *Quantité de lard importé.*		Mängden trikinbemängdt fläsk. *Quantité de lard trichineux.*		
	Antal stycken. *Nombre de pièces.*	Vikt i kilogram. *Poids (en kilos).*	Antal stycken. *Nombre de pièces.*	Vikt i kilogram. *Poids (en kilos).*	%
Brahestad	5,470	30,831	—	—	—
Gamlakarleby	3,375	15,061	—	—	—
Hangö	99,478	495,833	176	891	0.18
Helsingfors	10,170	51,281	4	30	0.06
Tammerfors	2,105	12,819	13	82	0.64
Uleåborg	44,095	249,388	17	84	0.03
Vasa	68,636	372,433	80	458	0.12
Viborg	42,609	213,348	27	122	0.06
Summa	275,930	1,440,994	317	1,667	0.12

TAULU-LIITTEITÄ.
TABELL-BILAGOR.

Taulu I.
Tableau I.

Suojelusrokottaminen Suomessa vuonna 1912.
Skyddskoppympningen i Finland år 1912.
Vaccination antivariolique en Finlande en 1912.

lään it ja piiri-lääkärin piirit. *Gouvernements et districts de médecins provinciaux.*	Rokottamattomain luku papiston luettelojen mukaan. Antal vaccinationspliktige enligt prästerskapets förteckningar. *Nombre des enfants non-vaccinés selon les registres du clergé.*				Rokotettujen luku. Antal vaccinerade. *Nombre des vaccinés.*				Rokotuksen seuraus. Ympningens resultat. *Résultat de la vaccination.*						Tarkastuksesta poissaolleitten lukumäärä. Antal frånvarande från granskningen. *Non-présents à l'examen de contrôle.*	Rokotettuja 5 vuonna perättäin ilman seurausta. Vaccinerade 5 år å rad utan påföljd. *Sujets vaccinés 5 ans de suite sans effet.*
									Alle 2 v:n. Under 2 år. *0 à 2 ans.*		2—10 v. 2—10 år. *2 à 10 ans.*		Yli 10 v. Öfver 10 år. *10 ans et au-dessus.*			
	Alle 2 vuoden. Under 2 år. *0 à 2 ans.*	2—10 vuotta. 2—10 år. *2 à 10 ans.*	Yli 10 vuoden. Öfver 10 år. *10 ans et au-dessus.*	Yhteensä. Summa. *Total.*	Alle 2 vuoden. Under 2 år. *0 à 2 ans.*	2—10 vuotta. 2—10 år. *2 à 10 ans.*	Yli 10 vuoden. Öfver 10 år. *10 ans et au-dessus.*	Yhteensä. Summa. *Total.*	Täydellisesti. Fullständigt. *Parfait.*	Vaillinaisesti. Ofullständigt. *Imparfait.*	Täydellisesti. Fullständigt. *Parfait.*	Vaillinaisesti. Ofullständigt. *Imparfait.*	Täydellisesti. Fullständigt. *Parfait.*	Vaillinaisesti. Ofullständigt. *Imparfait.*		
Nylands län.																
elsingfors	2,090	1,141	4	3,235	1,313	723	3	2,039	1,280	1	700	3	3	—	52	2
ɔvisa	1,788	261	—	2,049	1,298	124	—	1,422	1,287	11	123	1	—	—	—	—
kenäs	1,290	198	6	1,494	856	83	4	943	855	1	83	—	4	—	—	—
ɔjo	1,358	335	4	1,697	946	203	—	1,149	946	—	191	1	—	—	11	—
Summa	6,526	1,935	14	8,475	4,413	1,133	7	5,553	4,368	13	1,097	5	7	—	63	2
ɔ o. B:borgs län.																
bo	2,337	593	54	2,984	1,283	292	—	1,575	1,264	11	290	1	—	—	9	—
ystad	1,088	147	6	1,241	794	76	—	870	793	—	74	—	—	—	3	—
imito	368	51	—	419	262	25	—	287	262	—	25	—	—	—	—	—
ɔdby	482	101	7	590	391	48	—	439	385	5	46	1	—	—	2	—
ılo	1,509	196	5	1,710	1,096	112	1	1,209	1,085	10	112	—	1	—	1	—
jörneborg ...	3,647	642	5	4,294	1,650	233	—	1,883	1,647	4	231	1	—	—	—	—
:alis	1,704	388	6	2,098	1,209	225	—	1,434	1,179	3	215	3	—	—	34	1
yrvis	1,124	224	1	1,349	722	67	—	789	670	38	64	1	—	—	10	—
vittis	1,809	503	9	2,321	1,084	173	6	1,263	1,071	7	163	5	6	—	11	3
Summa	14,068	2,845	93	17,006	8,491	1,251	7	9,749	8,362	78	1,220	12	7	—	70	4
avastehus län.																
uovesi	1,394	263	6	1,663	839	41	—	880	766	60	41	—	—	—	13	—
ammerfors ..	1,623	442	31	2,096	1,003	386	4	1,393	1,002	1	386	—	4	—	—	—
ammela	1,907	225	5	2,137	1,364	105	1	1,470	1,334	11	101	—	1	—	23	—
avastehus ...	1,294	201	1	1,496	997	132	1	1,130	941	54	126	6	1	—	2	—
imsä	1,569	190	2	1,761	1,045	85	1	1,131	1,043	2	85	—	1	—	—	—
ollola	1,659	122	4	1,785	1,031	63	—	1,094	1,012	19	63	—	—	—	—	—
Summa	9,446	1,443	49	10,938	6,279	812	7	7,098	6,098	147	802	6	7	—	38	—
Viborgs län.																
iborg	4,428	794	5	5,227	1,982	253	4	2,239	1,866	107	247	1	4	—	14	1
:edrikshamn .	2,382	553	21	2,956	1,248	225	7	1,480	1,199	39	219	3	7	—	13	2
illmanstrand	2,148	743	55	2,946	1,127	168	6	1,301	1,074	8	147	1	5	—	66	1
t Andreae ..	1,621	967	129	2,717	911	267	21	1,199	896	9	267	—	21	—	6	—
ohla	2,028	249	9	2,286	1,331	69	1	1,401	1,043	258	56	10	1	—	33	—
exholm	1,411	209	1	1,621	893	111	1	1,005	865	2	103	—	1	—	34	—
ronoborg ...	1,258	521	18	1,797	632	137	2	771	632	—	137	—	—	2	—	—
ɔrdavala	1,589	241	—	1,830	927	115	—	1,042	877	17	111	1	—	—	36	—
ılmis	1,147	212	—	1,359	854	170	—	1,024	582	134	109	34	—	—	165	—
Summa	18,012	4,489	238	22,739	9,905	1,515	42	11,462	9,034	574	1,396	50	39	2	367	4

Läänit ja piirilääkärin piirit. Län och provinciallläkare-distrikt. *Gouvernements et districts de médecins provinciaux.*	Rokottamattomain luku papiston luettelon mukaan. Antal vaccinationspliktige enligt prästerskapets förteckningar. *Nombre des enfants non-vaccinés selon les registres du clergé.*				Rokotettujen luku. Antal vaccinerade. *Nombre des vaccinés.*				Rokotuksen seuraus. Ympningens resultat. *Résultat de la vaccination.*						Vaccinerade 3 år å rad utan påföljd. *Sujets vaccinés 3 ans de suite sans effet.*
									Alle 2 v:n. Under 2 år. *0 à 2 ans.*		2—10 v. 2—10 år. *2 à 10 ans.*		Yli 10 v. Öfver 10 år. *10 ans et au-dessus.*		Tarkastuksesta poisolleitten lukumäärä. Antal frånvarande från granskningen. *Non-présents à l'examen de contrôle.*
	Alle 2 vuoden. Under 2 år. *0 à 2 ans.*	2—10 vuotta. 2—10 år. *2 à 10 ans.*	Yli 10 vuoden. Öfver 10 år. *10 ans et au-dessus.*	Yhteensä. Summa. *Total.*	Alle 2 vuoden. Under 2 år. *0 à 2 ans.*	2—10 vuotta. 2—10 år. *2 à 10 ans.*	Yli 10 vuoden. Öfver 10 år. *10 ans et au-dessus.*	Yhteensä. Summa. *Total.*	Täydellisesti. Fullständigt. *Parfait.*	Vaillinaisesti. Ofullständigt. *Imparfait.*	Täydellisesti. Fullständigt. *Parfait.*	Vaillinaisesti. Ofullständigt. *Imparfait.*	Täydellisesti. Fullständigt. *Parfait.*	Vaillinaisesti. Ofullständigt. *Imparfait.*	
S:t Michels län.															
S:t Michel	1,299	140	—	1,439	835	23	—	858	666	26	21	—	—	—	145	
Heinola	1,502	428	19	1,949	831	175	3	1,009	810	8	171	2	3	—	15	
Jorois	959	395	3	1,357	748	222	1	971	739	6	219	—	1	—	6	
Nyslott	1,930	426	20	2,376	1,105	121	1	1,227	1,097	8	121	—	1	—	—	
Summa	5,690	1,389	42	7,121	3,519	541	5	4,065	3,312	48	532	2	5	—	166	
Kuopio län.																
Kuopio	2,466	276	3	2,745	1,395	221	—	1,616	1,354	40	211	10	—	—	1	
Rautalampi ..	1,300	98	1	1,399	1,106	33	—	1,139	1,049	37	32	—	—	—	21	
Idensalmi	2,265	116	10	2,391	1,863	102	4	1,969	1,858	5	101	1	4	—	—	
Pielisjärvi	1,396	324	2	1,722	913	233	2	1,148	796	69	199	14	2	—	68	
Tohmajärvi ..	1,612	107	9	1,728	1,100	84	5	1,189	996	90	66	10	—	—	27	
Joensuu	1,573	291	32	1,896	1,276	179	2	1,457	1,080	189	151	27	1	1	8	
Summa	10,612	1,212	57	11,881	7,653	852	13	8,518	7,133	430	760	62	7	1	125	
Vasa län.																
Vasa	2,545	714	28	3,287	1,089	189	3	1,281	1,088	1	189	—	3	—	—	
Kristinestad ..	3,108	651	39	3,798	1,822	265	2	2,089	1,740	18	256	1	2	—	72	
Nykarleby	1,763	484	14	2,261	1,116	260	5	1,381	1,071	15	245	2	5	—	43	
Gamlakarleby .	2,388	711	22	3,121	1,189	258	2	1,449	1,154	21	249	3	2	—	20	
Kuortane ..	2,365	259	46	2,670	1,785	77	2	1,864	1,725	54	73	3	2	—	7	
Jyväskylä	3,024	586	31	3,641	1,560	186	3	1,749	1,549	11	186	—	3	—	—	
Summa	15,193	3,405	180	18,778	8,561	1,235	17	9,813	8,327	120	1,198	9	17	—	142	
Uleåborgs län.																
Uleåborg	2,851	559	11	3,421	1,329	258	5	1,592	1,293	27	249	6	5	—	12	
Brahestad	1,120	455	24	1,599	467	107	1	575	467	—	107	—	1	—	—	
Kalajoki	1,415	473	72	1,960	650	202	8	860	640	4	198	3	8	—	7	
Haapajärvi ..	1,788	441	40	2,269	1,113	244	14	1,371	1,094	19	241	3	14	—	—	
Kajana	1,863	421	12	2,296	1,156	198	9	1,363	1,098	38	175	—	9	—	43	
Pudasjärvi ..	947	237	—	1,184	687	132	—	819	668	19	129	3	—	—	—	
Torneå	1,478	783	19	2,280	531	269	5	805	521	9	260	6	4	1	4	
Rovaniemi ..	985	287	16	1,288	525	270	16	811	496	25	258	7	16	—	9	
Kittilä	548	219	—	767	339	146	—	485	323	13	139	5	—	—	5	
Summa	12,995	3,875	194	17,064	6,797	1,826	58	8,681	6,600	154	1,756	33	57	1	80	
Vaccindepoten i H:fors	—	—	—	—	627	630	3	1,260	608	8	619	1	3	—	21	
Summa	92,542	20,593	867	114,002	56,245	9,795	159	66,199	53,842	1,572	9,380	180	149	4	1,072	

Taulu II.
Tableau II.

Suomen sairashoitolaitoksissa vuonna 1912 hoidetut sairaat.

Malades soignés dans les établissements d'hospitalisation sanitaire de Finlande en 1912.

	Sairasvuoteitten luku. *Nombre de lits.*	Vuodelta 1911 jääneitä. *Malades restés depuis 1911.*	Vuonna 1912 vastaan otettuita. *Malades entrés en 1912.*	Hoidettujen kokonaisluku. *Total des malades*	Uloskirjoitettu. *Sortis.* Terveenä. *Guéris.*	Paremmaksi tulleena. *Améliorés.*	Parantumatta. *Non-améliorés.*	Kuolleena. *Décédés.*	Hoitamatta. *Non-traités.*	Vuoteen 1913 jääneitä. *Malades restés jusqu'en 1913.*	Sairashoitopäivien luku. *Nombre des journées de traitement.*	Sairashoitopäivien keskimäärä. *Moyenne des journées de traitement par malade.*	Keskimäärä sairaita päivää kohti. *Moyenne des malades par jour.*
Helsinki:													
Yleisen sairashuoneen kirurginen osasto	154	174	1,714	1,888	1,206	134	53	143	175	177	66,022	35.0	180.4
S:n s:n sisätautien osasto	60	52	600	652	138	195	147	89	23	60	21,126	32.4	57.7
S:n s:n propedeutinen »	29	28	248	276	62	54	73	54	5	28	10,027	36.3	27.4
S:n s:n pathol. anat. »[1])	14	10	46	56	6	21	16	1	—	12	2,732	48.8	9.0
S:n s:n syfiliittinen »	150	112	1,166	1,278	1,160	—	4	8	—	106	38,744	30.3	105.9
S:n s:n silmätautien »	41	35	505	540	176	250	49	—	27	38	13,136	24.3	35.9
S:n s:n korvatautien »	20	17	342	359	272	36	11	11	10	19	6,064	16.9	16.6
S:n s:n lapsi »	35	35	329	364	142	73	21	87	10	31	12,804	35.2	35.0
S:n s:n lapsenpäästö »	50	52	2,983	3,035	2,811	9	5	10	157	43	18,576	6.1	50.8
S:n s:n naistautien »	25	23	758	781	397	180	15	12	154	23	7,516	9.6	20.5
S:n s:n » » lapsenpäästölaitoksella	—	2	150	152	123	14	6	3	3	3	2,201	14.5	6.0
Ylimääräinen veneerinen sairashuone Gumtäcktissa	105	93	1,090	1,183	1,092	—	3	—	—	88	41,038	34.7	112.1
Keskuslaitos mielisairaita varten (Lapinlahti)	130	134	55	189	16	9	16	8	—	140	49,261	260.6	134.6
Läänin vankilan sairashuone	—	9	107	116	48	24	33	1	—	10	3,776	32.5	10.3
Kuritus » »	10	11	101	112	59	24	11	3	—	15	5,522	49.3	15.1
Rautatien lasaretti	14	3	165	168	90	46	9	4	12	7	3,236	19.2	8.8
Marian sairaalan sisätautien osasto	214	150	1,637	1,787	503	547	207	303	33	194	65,591	36.7	179.2
S:n s:n kirurginen osasto	60	68	1,064	1,132	902	61	17	45	55	52	21,392	18.9	58.4
S:n s:n kulkutautien »	50												
Ylimääräiset kulkutautisairaalat	215	199	1,526	1,725	1,456	5	14	86	—	164	54,007	31.3	147.6
Humaliston sairaala keuhkotautisia varten	50	53	233	286	—	131	14	79	7	55	18,789	65.7	51.3
Tilapäinen sairaala keuhkotautisia varten, Puutarhak. 4	40	45	49	94	—	58	14	22	—	—	5,517	58.7	45.6
Stengård sairashuon. lasar. osasto	279	95	350	445	22	55	85	96	—	187	41,094	92.3	112.3

[1]) Suljettuna $^{1}/_{7}$ — $^{31}/_{8}$.

	Sairasvuoteitten luku. *Nombre de lits.*	Vuodelta 1911 jääneitä. *Malades restés depuis 1911.*	Vuonna 1912 vastaan otettuja. *Malades entrés en 1912.*	Hoidettujen kokonaisluku. *Total des malades.*	Uloskirjoitettu. *Sortis.* Terveenä. *Guéris.*	Parommaksi tulleena. *Améliorés.*	Parantumatta. *Non-améliorés.*	Kuolleena *Décédés.*	Hoitamatta. *Non-traités.*	Vuoteen 1913 jääneitä. *Malades restés jusqu'en 1913.*	Sairashoitopäivien luku. *Nombre des journées de traitement.*	Sairashoitopäivien keskimäärä. *Moyenne des journées de traitement par malade.*	Keskimäärä sairaita päivää kohti. *Moyenne des malades par jour.*
Helsinki:													
Stengård sairashuon. osasto mielisairaita varten	351	283	239	522	40	71	77	42	—	292	103,257	197.8	282.1
Tilapäinen lapsisairaala Lapinlahdenk. 24	12	—	33	33	1	1	3	8	1	19	961	29.1	12.2
Prof. Laitisen »Lepokoti Tilkka»	55	17	201	218	48	108	31	6	11	14	8,966	41.1	24.5
» Engström'in gynäkol. klinik.	27	15	571	586	488	45	8	16	13	16	8,450	14.4	23.1
Tohtorien K. Eskelin'in ja G. A. Wetterstrand'in yksityinen sairaala	22	14	370	384	167	149	16	10	34	8	4,947	12.9	13.5
Eira	58	18	851	869	487	284	46	36	5	11	13,109	15.1	35.8
Mehiläinen	41	11	793	804	625	100	43	13	7	16	9,335	11.6	25.5
Diakonissalaitos	134	105	1,561	1,666	759	450	114	70	147	126	49,666	29.8	135.7
Tohtorien O. A. Boijen ja Walter Parviaisen synnytyslaitos	31	19	907	926	890	6	2	—	10	18	8,579	9.3	23.5
Rouva A. B. Sweins'in yksityinen synnytyslaitos Hermanninkaupungissa	6	1	76	77	75	—	—	—	1	1	441	5.7	1.2
Neiti Maria Rytkösen yksityinen sairashuone (Ensi)	33	3	319	322	287	23	4	1	—	7	4,523	14.0	12.4
Tallbackan sairaskoti	15	13	110	123	26	63	17	5	—	12	4,864	39.5	13.3
Kammion sairaskoti hermo- ja mielisairaita varten	70	60	202	262	58	78	52	7	7	60	23,870	91.1	65.2
Parantumattomien sairashuone.	40	46	9	55	—	—	—	7	—	48	16,977	308.7	46.4
Helsingin pitäjän kuumetautisairaala	27	8	84	92	75	2	—	4	—	11	3,083	33.5	8.4
Porvoo: Sairaskoti	13	11	225	236	220	6	1	5	2	2	3,258	13.8	8.9
Yksityinen lapsenpäästölaitos	12	5	133	138	136	1	—	—	—	1	1,370	9.9	3.7
Maalaiskunnan sairastupa	13	11	300	311	243	24	4	24	1	15	5,955	19.1	16.3
Loviisa: Yleinen sairashuone	20	10	216	226	139	39	20	12	10	6	4,496	19.9	12.3
Vastaanottolaitos	4	2	5	7	1	2	2	1	—	1	543	77.6	1.5
Lapsenpäästölaitos	6	4	90	94	93	—	—	—	—	1	974	10.4	2.7
Räckhals: Yhdistyksen kaatuvaistautisten hoitoa varten sairaskoti	30	26	17	43	1	2	9	2	2	27	8,654	201.3	24.0
Hanko: Kunnallis sairashuone	32	9	205	214	138	34	10	21	—	11	4,061	19.0	11.1
Lapsenpäästölaitos	9	2	161	163	158	—	—	1	—	4	1,264	7.8	3.5

	Sairasvuoteitten luku. *Nombre de lits.*	Vuodelta 1911 jääneitä. *Malades restés depuis 1911.*	Vuonna 1912 vastaan otettuja. *Malades entrés en 1912.*	Hoidettujen kokonaisluku. *Total des malades.*	Uloskirjoitettu. *Sortis.* Terveenä. *Guéris.*	Paremmaksi tulleena. *Améliorés.*	Parantumatta. *Non-améliorés.*	Kuolleena. *Décédés.*	Hoitamatta. *Non-traités.*	Vuoteen 1913 jääneitä. *Malades restés jusqu'en 1913.*	Sairashoitopäivien luku. *Nombre des journées de traitement.*	Sairashoitopäivien keskimäärä. *Moyenne des journées de traitement par malade.*	Keskimäärä sairaita päivää kohti. *Moyenne des malades par jour.*
Högsand sanatorio nystyrätautisia lapsia varten	32	—	46	46	—	43	3	—	—	—	4,835	105.1	44.8
Tammisaari: Sairaskoti	20	15	160	175	102	35	9	15	2	12	4,326	24.7	11.8
Vihti: Sairastupa	10	3	108	111	60	26	10	8	4	3	1,018	9.2	2.8
Fiskars'in tehtaan sairashuone	12	—	21	21	11	2	—	5	1	2	498	23.7	1.4
Orimattila: Sairastupa	16	12	341	353	265	40	20	14	8	6	3,540	10.0	9.7
Elimäki: »	12	9	206	215	155	37	10	1	3	9	3,760	17.5	10.3
Kirkkonummi: »	10	5	115	120	70	24	16	6	—	4	1,835	15.3	5.0
Lohja: »	11	12	156	168	118	28	9	9	—	4	3,355	19.9	9.2
Nummelan keuhkotauti parantola	60	56	219	275	12	132	44	11	—	76	27,494	100.0	75.1
Turku: Läänin yleisen sairashuoneen lasaretti osasto	80	78	1,258	1,336	1,019	53	35	96	46	87	31,961	23.9	87.3
S:n s:n syfiliittinen osasto	60	46	398	444	404	1	5	3	4	27	10,810	24.3	29.6
Vastaanottolaitos mielisairaita varten	47	47	75	122	27	21	22	4	—	48	16,583	135.9	45.0
Kuritus vankilan mielisairaala	70	38	40	78	7	12	12	—	—	47	16,268	208.6	44.4
» » lasar. osasto	20	10	153	163	115	27	7	7	—	7	4,882	29.9	13.3
Kunnallis sairashuoneen osasto ei tarttuvia tautia varten	78	52	524	576	243	172	33	48	9	71	23,887	41.5	65.5
S:n s:n kulkutautia »	66	129	877	1,006	719	5	2	64	147	69	30,204	30.0	82.5
S:n s:n mielisairaita »	24	31	53	84	9	22	10	3	2	38	13,670	162.7	37.5
T:ri C. v. Heideken'in lapsenpäästölaitos	19	16	1,024	1,040	984	20	9	4	—	23	8,457	8.1	23.1
Lääkärien sairaskoti	23	7	350	357	211	116	1	8	15	6	4,537	12.1	12.4
Pori: Yleisen sairashuoneen lasaretti osasto	25	23	336	359	272	38	3	22	3	21	8,278	23.1	22.6
S:n s:n syfiliittinen osasto	25	11	137	148	127	3	—	1	2	15	4,043	27.3	11.1
Lapsenpäästölaitos	4	4	151	155	154	—	—	—	—	1	911	5.9	2.5
Kunnallis sairashuone	45	35	311	346	192	65	10	32	9	38	9,861	28.5	26.9
Uusikaupunki: Kunnallis sairash.	10	1	58	59	37	15	—	6	—	1	947	16.0	2.6
Lapsenpäästölaitos	—	—	42	42	38	1	1	—	—	2	394	9.4	1.1
Rauma: Yksityinen sairashuone	17	5	160	165	117	20	11	11	—	6	2,615	15.8	7.1
Lapsenpäästölaitos	3	5	117	122	117	—	1	—	2	2	1,080	8.9	3.0
Kulkutautisairaala	—	2	30	32	31	—	—	1	—	—	1,188	37.1	3.3
Ahvenanmaa: Yleisen sairashuoneen lasaretti osasto	4	3	50	53	29	8	2	6	1	7	1,615	30.5	4.4
S:n s:n syfiliittinen osasto	8	—	2	2	1	—	—	—	—	1	34	17.0	0.1
Marianhamina: Yksityinen sairashuone	8	4	132	136	86	34	6	6	—	4	1,755	12.9	4.8

	Sairasvuodeitten luku. *Nombre de lits.*	Vuodelta 1911 jääneitä. *Malades restés depuis 1911.*	Vuonna 1912 vastaan otettuja. *Malades entrés en 1912.*	Hoidettujen kokonaisluku. *Total des malades.*	Uloskirjoitettu. *Sortis.* Terveenä. *Guéris.*	Paremmaksi tulleena. *Améliorés.*	Parantumatta. *Non-améliorés.*	Kuolleena. *Décédés.*	Hoitamatta. *Non-traités.*	Vuoteen 1913 jääneitä. *Malades restés jusqu'en 1913.*	Sairashoitopäivien luku. *Nombre des journées de traitement.*	Sairashoitopäivien keskimäärä. *Moyenne des journées de traitement par malade.*	Keskimäärä sairaita päivää kohti. *Moyenne des malades par jour.*
Marianhamina:													
Kulkutautisairaala	10	—	53	53	53	—	—	—	—	—	848	16.0	2.3
Noormarkku: Eva Ahlström'in sairaala	28	—	90	90	58	22	1	4	1	4	834	9.3	4.2
Seili: Turvalaitos mielisairaita varten	53	64	3	67	—	—	3	2	—	62	23,608	352.4	64.5
Loimaa—Alastaro: Sairastupa	17	5	130	135	99	18	—	9	3	6	2,586	19.0	7.1
Huittinen: Sairastupa	10	—	98	98	64	21	2	7	2	2	1,100	11.2	3.0
Harjavalta: Piirimielisairaala	32	43	49	92	10	5	—	7	—	70	24,193	263.0	66.1
Ikaalinen: Sairastupa	10	1	96	97	68	15	5	4	—	5	2,335	24.1	6.4
Parainen: »	8	2	62	64	31	20	5	3	1	4	1,119	17.5	3.1
Kankaanpää: »	8	3	59	62	43	10	4	2	—	3	828	13.4	2.3
Taalintehdas: »	6	7	99	106	84	9	—	7	—	6	3,192	30.1	8.7
Salo: Lapsenpäästölaitos [1]	9	—	59	59	56	—	—	—	2	1	643	10.9	2.1
Hämeenlinna: Läänin yleisen sairashuoneen lasaretti osasto	50	29	520	549	385	42	28	25	34	35	13,912	25.3	38.0
S:n s:n syfiliittinen osasto	36	19	230	249	228	—	1	1	—	19	6,938	27.9	19.0
Lapsenpäästölaitos	2	1	57	58	56	—	—	—	2	—	547	9.4	1.5
Läänin vankilan sairashuone													
Kuritus- ja työvankilan »	17	7	88	95	65	20	2	4	—	4	2,486	26.2	6.8
Kunnallis sairashuone	19	9	112	121	72	23	1	11	—	14	3,808	31.5	10.4
Tampere: Yleisen sairashuoneen lasaretti osasto	61	54	698	752	573	59	11	40	14	55	22,567	30.0	61.7
S:n s:n syfiliittinen osasto	30	21	203	224	188	14	3	1	1	17	7,785	34.8	21.3
Lapsenpäästölaitos	18	12	634	646	575	8	1	6	55	1	4,661	7.2	12.7
Kunnallis sairashuoneen lasaretti osasto	40	25	351	376	175	92	24	49	—	36	11,371	30.3	31.1
S:n s:n mielisairaitten osasto	75	88	66	154	15	29	2	4	—	104	36,146	234.7	98.8
S:n kulkutautisairaala	50	58	705	763	592	22	8	66	36	39	18,610	24.4	50.8
Finlayson & K:nin sairashuone	18	3	94	97	61	19	2	8	4	3	2,246	23.2	6.1
Neiti F. Carlson'in yksityinen sairashuone	18	6	309	315	219	50	11	12	17	6	4,684	14.9	12.8
T:ri Paul Wirzenius'en yksityinen silmäsairaala	8	4	48	52	31	16	2	—	—	3	2,062	39.7	5.6
Lahti: Kunnallis sairashuoneen lasaretti osasto	30	21	246	267	215	9	5	22	1	15	6,952	26.0	19.0
S:n s:n kulkutauti osasto	15	1	42	43	39	—	1	—	—	3	1,205	28.0	3.3
Lapsenpäästölaitos	16	9	236	245	233	—	1	1	—	10	2,188	8.9	6.0
Pitkäniemen keskuslaitos mielisairaita varten	525	525	117	642	19	16	50	19	—	538	194,820	303.5	532.3

[1]) Avattiin $^1/_3$.

	Sairasvuodeitten luku. *Nombre de lits.*	Vuodelta 1911 jäänteitä. *Malades restés depuis 1911.*	Vuonna 1912 vastaan otettuja. *Malades entrés en 1912.*	Hoidettujen kokonaisluku. *Total des malades.*	Uloskirjoitettu. *Sortis.* Terveenä. *Guéris.*	Paremmaksi tulleena. *Améliorés.*	Parantumatta. *Non-améliorés.*	Kuolleena. *Décédés.*	Hoitamatta. *Non-traités.*	Vuoteen 1913 jäänteitä. *Malades restés jusqu'en 1913.*	Sairashoitopäivien luku. *Nombre des journées de traitement.*	Sairashoitopäivien keskimäärä. *Moyenne des journées de traitement par malade.*	Keskimäärä sairaita päivää kohti. *Moyenne des malades par jour.*
Tammela: Sairastupa	10	4	167	171	120	25	8	12	—	6	2,668	15.6	7.3
Vaivaistalon mielisairaala	10	24	8	32	1	3	—	3	—	25	8,517	266.2	23.3
Forssa: Osakeyhtiön sairashuone.	12	7	226	233	196	15	6	4	3	9	3,106	13.3	8.5
Orihvesi: Lepra sairaala	45	26	7	33	—	—	3	5	—	25	9,635	292.0	26.3
Sairastupa	12	1	57	58	32	9	6	2	8	1	1,043	18.0	2.9
Ruovesi: Sairastupa	16	10	105	115	77	22	4	3	1	8	2,341	20.4	6.4
Keuhkotautisten parantola	12	8	36	44	2	17	13	1	—	11	3,660	83.2	10.0
Kuhmoinen—Padasjoki: Sairastupa	10	2	90	92	50	18	15	7	—	2	1,232	13.4	3.4
Jämsä: Kunnan mielisairaala	16	8	5	13	1	2	2	—	—	8	3,426	263.5	9.4
Loppi: Sairastupa	10	3	57	60	38	7	10	4	—	1	895	14.9	2.5
Janakkala: Sairastupa	14	4	113	117	98	9	1	5	2	2	2,009	17.2	5.5
Urjala: »	11	5	137	142	97	23	11	6	—	5	3,160	22.4	8.6
Viipuri:													
Läänin yleisen sairashuoneen lasaretti osasto	96	107	2,498	2,605	1,627	520	105	147	98	108	42,069	16.1	114.9
S:n s:n syfiliittinen osasto	60	54	606	660	562	—	13	32	—	53	17,449	26.4	47.7
Vastaanottolaitos mielisairaita varten [1]	47	40	101	141	41	27	23	3	—	47	17,139	121.6	46.8
Ylimääräinen veneerinen sairashuone N:o I	40	34	303	337	319	—	5	2	—	11	8,632	25.6	23.6
Lapsenpäästölaitos	18	12	518	530	503	—	9	7	—	11	4,736	8.9	12.9
Läänin vankilan sairashuone	16	2	45	47	39	3	—	2	—	3	1,019	21.7	2.8
Kunnallis sairaalan osasto ei tarttuvia tauteja varten	32	24	380	404	212	82	33	55	—	22	8,773	21.7	24.0
S:n s:n kulkutautia varten	20	10	239	249	219	—	1	15	—	14	5,140	20.6	14.0
S:n s:n mielisairaita varten [1]	40	43	9	52	3	1	4	—	—	44	14,580	280.4	46.8
Kaupungin uusi mielisairaala [2]	100	—	53	53	—	—	—	—	—	53	1,497	28.2	41.6
Diakonissalaitos	30	28	586	614	375	129	39	41	—	30	12,128	19.8	33.1
Prof. Strömborgin yksityinen silmäklinikka	25	16	410	426	263	111	26	—	12	14	6,650	15.6	18.2
Sortavala: Yleisen sairashuoneen lasaretti osasto	50	45	636	681	494	60	48	37	2	40	18,313	26.9	50.0
Ylimääräinen veneerinen sairashuone N:o I	40	30	298	328	215	31	14	17	10	41	14,291	43.6	39.0
S:n s:n N:o II	20	21	157	178	120	22	4	2	—	30	6,715	37.7	18.3
Lapsenpäästölaitos	6	—	105	105	98	—	—	2	1	4	1,068	10.2	2.9
Diakonissalaitos	80	65	522	587	212	143	106	38	19	69	26,250	44.7	71.7
Diakonaatti mielisairaita varten	50	48	44	92	5	2	31	3	—	51	18,864	205.0	51.5

[1]) Suljettiin joulukuun alussa. [2]) Avattiin $^{26}/_{11}$ 1912.

	Sairasvuoteitten luku. *Nombre de lits.*	Vuodelta 1911 jäänelitä. *Malades restés depuis 1911.*	Vuonna 1912 vastaan otetuita. *Malades entrés en 1912.*	Hoidettujen kokonaisluku. *Total des malades.*	Uloskirjoitettu. *Sortis.* Terveenä. *Guéris.*	Parenmaksi tulleena. *Améliorés.*	Parantumatta. *Non-améliorés.*	Kuolleena. *Décédés.*	Hoitamatta. *Non-traités.*	Vuoteen 1913 jäänelitä. *Malades restés jusqu'en 1913.*	Sairashoitopäivien luku. *Nombre des journées de traitement.*	Sairashoitopäivien keskimäärä. *Moyenne des journées de traitement par malade.*	Keskimäärä sairaita päivää kohti. *Moyenne des malades par jour.*
Sordavala:													
Kuumesairaala	8	—	12	12	12	—	—	—	—	—	272	22.7	0.7
Käkisalmi: Turvalaitos mielisairaita varten	152	170	18	188	2	2	3	8	—	173	61,924	329.4	169.2
Kunnallis sairashuone	10	12	268	280	122	117	16	20	1	4	3,483	12.4	9.5
Lapsenpäästölaitos	3	1	46	47	38	3	2	—	1	3	376	8.0	1.0
Lappeenranta: Työvankilan sairashuone	9	9	79	88	57	15	6	5	—	5	2,726	30.9	7.4
Kaupungin sairaala	24	21	460	481	369	36	14	34	10	18	8,110	16.9	22.2
Lapsenpäästölaitos	4	—	51	51	43	—	—	1	7	—	425	8.3	1.2
Hamina: Kunnallis sairashuone	19	4	95	99	64	8	7	7	4	9	1,582	16.0	4.3
Lapsenpäästölaitos	6	—	68	68	67	—	—	1	—	—	650	9.6	1.8
Kotka: Kunnallis sairashuoneen kirurginen osasto	12	9	235	244	142	76	4	7	1	14	4,074	16.7	11.1
S:n s:n sisätautien osasto	14	11	238	249	119	68	21	32	—	9	4,204	16.9	11.5
S:n s:n kulkutautien osasto	11	—	67	67	58	—	—	9	—	—	904	13.5	2.5
Lapsenpäästölaitos	7	5	285	290	275	—	3	—	6	6	2,154	7.4	5.9
Vaivaistalon vastaanottolaitos	20	18	9	27	1	—	2	1	2	21	6,928	256.6	18.9
Viipurin pitäjän kulkutautisairaala	17	3	84	87	74	1	—	5	2	5	2,197	25.3	6.0
Uusikirkko: Sairastupa	13	7	208	215	113	67	2	20	7	6	3,890	18.1	10.6
Kouvola: T:ri Koskenhovin yksityinen lapsenpäästölaitos	6	—	153	153	152	—	1	—	—	—	1,416	9.3	3.9
Terijoki: Lapsenpäästölaitos	—	3	42	45	43	—	1	—	—	1	376	8.4	1.0
Parikkala: Sairastupa	4	—	200	200	106	75	9	2	—	8	1,961	9.8	5.4
Imatra: Lapsenpäästölaitos	10	3	135	138	136	2	—	—	—	—	1,163	8.4	3.2
Koivisto: Sairastupa	14	—	45	45	14	21	4	1	2	3	361	8.0	1.0
Mikkeli:													
Läänin yleisen sairashuoneen lasaretti osasto	38	36	636	672	441	111	27	41	17	35	12,985	19.3	35.5
S:n s:n syfiliittinen osasto	40	18	90	108	101	—	—	—	—	7	3,469	32.1	9.5
Vastaanottolaitos	12	11	22	33	11	10	—	—	—	12	3,302	100.1	9.0
Lapsenpäästölaitos	7	2	181	183	166	2	—	2	9	4	1,380	7.5	3.8
Läänin vankilan sairashuone	4	—	6	6	6	—	—	—	—	—	125	20.8	0.3
Kuumetauti sairaala	8	4	83	87	65	3	2	7	8	2	899	10.3	2.5
Savonlinna: Yleisen sairashuoneen lasaretti osasto	20	21	383	404	296	29	12	25	20	22	8,061	20.0	22.0
S:n s:n syfiliittinen osasto	20	21	124	145	114	13	3	3	—	12	4,155	28.7	11.4
Ylimääräinen veneerinen sairashuone	10	9	10	19	14	3	2	—	—	—	692	36.4	6.0

	Sairasvuoteitten luku. *Nombre de lits.*	Vuodelta 1911 jääneitä. *Malades restés depuis 1911.*	Vuonna 1912 vastaan otettuja. *Malades entrés en 1912.*	Hoidettujen kokonaisluku. *Total des malades.*	Uloskirjoitettu. *Sortis.* Terveenä. *Guéris.*	Paremmaksi tulleena. *Améliorés.*	Parantumatta. *Non-améliorés.*	Kuolleena. *Décédés.*	Hoitamatta. *Non-traités.*	Vuoteen 1913 jääneitä. *Malades restés jusqu'en 1913.*	Sairashoitopäivien luku. *Nombre des journées de traitement.*	Sairashoitopäivien keskimäärä. *Moyenne des journées de traitement par malade.*	Keskimäärä sairaita päivää kohti. *Moyenne des malades par jour.*
Savonlinna:													
T:ri O. Tavaststjernan lapsenpäästölaitos	6	4	145	149	135	—	—	2	10	2	952	6.4	2.6
Heinola: Kunnallis sairashuone	25	10	268	278	167	66	10	17	5	13	4,197	15.1	11.5
Lapsenpäästölaitos	2	2	65	67	64	—	—	—	3	—	609	9.1	1.7
Joroinen: Sairastupa	11	1	150	151	82	29	13	18	2	7	2,691	17.8	7.4
Juva: »	11	7	161	168	101	38	8	7	8	6	2,268	13.5	6.2
Puumala: Sairastupa	12	—	101	101	61	24	6	8	—	2	1,026	10.2	2.8
Takaharju Keuhkotautisten parantola	96	89	394	483	87	213	55	6	25	97	36,249	75.0	99.0
Sysmä: Ainolan keuhkotautisten parantola	12	6	25	31	1	22	2	—	2	4	1,971	63.6	5.4
Heinävesi: Sairastupa	9	—	113	113	64	29	5	7	3	5	1,434	12.7	3.9
Kuopio:													
Läänin yleisen sairashuoneen lasaretti osasto	106	79	1,244	1,323	1,001	121	35	63	26	77	27,271	20.6	74.5
S:n s:n syfiliittinen osasto	66	29	368	397	333	—	6	4	—	54	11,550	29.1	31.6
Lapsenpäästölaitos	9	3	171	174	159	—	7	2	—	6	1,728	9.9	4.7
Läänin vankilan sairashuone	3	—	1	1	—	—	1	—	—	—	16	16.0	0.04
Kaupungin sairaala	36	15	248	263	198	15	4	27	4	15	5,676	21.5	15.5
Harjulan vaivaistalon osasto mielisairaita varten	40	40	32	72	5	8	19	3	—	37	14,615	202.9	39.9
Niuvanniemen keskuslaitos mielisairaita varten	330	340	94	434	18	14	56	15	—	331	121,381	279.7	331.6
Vaajasalon hoitola kaatuvaistautisia varten	50	51	7	58	4	—	1	1	—	52	18,674	321.9	51.0
Joensuu: Yleisen sairashuoneen lasaretti osasto	20	20	265	285	201	37	3	23	2	19	6,953	24.4	19.0
S:n s:n syfiliittinen osasto	20	17	101	118	93	6	1	5	2	11	5,295	44.8	14.5
Lapsenpäästölaitos	2	2	170	172	164	—	2	1	—	5	1,670	9.7	4.6
Kaupungin sairaala	12	11	98	109	83	10	8	3	—	5	2,142	19.7	5.9
Tohmajärvi: Ylimääräinen veneerinen sairashuone	20	13	98	111	103	—	—	—	—	8	3,591	32.4	9.8
Nurmes: Yleisen sairashuoneen lasaretti osasto	12	11	175	186	96	44	20	12	1	13	4,098	22.1	11.2
S:n s:n syfiliittinen osasto	13	5	63	68	31	23	—	—	—	14	2,341	34.4	6.4
Lapsenpäästölaitos	3	1	56	57	43	6	1	—	4	3	523	9.2	1.4
Iisalmi: Kuumesairaala	10	2	26	28	25	—	—	1	1	1	680	24.3	1.9
Pielisjärvi: Sairastupa	10	4	128	132	78	32	4	10	4	4	3,222	24.4	8.8
Pielavesi: »	17	1	41	42	25	5	2	4	4	2	970	23.1	2.7

	Sairasvuoteitten luku. *Nombre de lits.*	Vuodelta 1911 jääneitä. *Malades restés depuis 1911.*	Vuonna 1912 vastaan otettuita. *Malades entrés en 1912.*	Hoidettujen kokonaisluku. *Total des malades.*	Uloskirjoitettu. *Sortis.* Terveenä. *Guéris.*	Parennuksi tulleena. *Améliorés.*	Parantumatta. *Non-améliorés.*	Kuolleena. *Décédés.*	Hoitamatta. *Non-traités.*	Vuoteen 1913 jääneitä. *Malades restés jusqu'en 1913.*	Sairashoitopäivien luku. *Nombre des journées de traitement.*	Sairashoitopäivien keskimäärä. *Moyenne des journées de traitement par malade.*	Sairashoitopäiviä kohti. *Moyenne des malades par jour.*
Ilomantsi: Sairastupa	10	7	89	96	69	14	3	5	—	5	1,936	20.2	5.
Rautalampi: »	15	10	187	197	102	64	7	14	3	7	3,780	19.2	10.
Vaasa:													
Läänin yleisen sairashuoneen lasaretti osasto	40	47	644	691	487	93	10	43	10	48	18,846	27.3	51.
S:n s:n syfiliittinen osasto	80	35	201	236	199	11	5	1	—	20	7,005	29.7	19.
Vastaanottolaitos mielisairaita varten	47	45	88	133	21	18	50	2	—	42	14,637	110.1	40.
Lapsenpäästölaitos	8	4	186	190	181	—	2	2	2	3	1,646	8.7	4.
Läänin vankilan sairashuone ..	3	—	3	3	1	1	1	—	—	—	116	38.7	0.
Kunnallissairashuoneen sisätautien osasto	40	24	453	477	240	102	54	47	11	23	11,007	23.1	30.
S:n s:n kulkutautien osasto....	26	29	185	214	175	10	4	14	1	10	5,419	25.3	14.
Pumpulitehtaan sairaala	6	4	70	74	45	22	2	—	—	5	1,720	23.2	4.
Tohtori Hartman'in yksityinen sairashuone silmätautia varten [1])	3	1	44	45	41	1	3	—	—	—	453	10.1	1.
Uusikaarlepyy: Kunnan sairaala	10	—	35	35	19	13	—	1	—	2	497	14.2	1.
Lapsenpäästölaitos	4	—	62	62	61	—	—	—	—	1	564	9.1	1.
Kristiinankaupunki: Vaivaistalon sairastupa	8	—	167	167	112	40	7	8	—	—	2,440	14.6	6.
Närpiö: Sairastupa	10	8	157	165	69	59	10	9	8	10	3,485	21.1	9.
Kokkola: Libeck'in sairashuoneen lasaretti osasto	15	8	91	99	56	16	3	15	2	7	2,609	26.4	7.
S:n s:n kulkutauti osasto.....	13	—	21	21	20	—	—	—	1	—	610	29.0	1.
Pietarsaari:													
Malm'in sairashuoneen lasaretti ja keuhkotauti osasto	55	37	625	662	356	141	46	39	39	41	15,141	22.9	41.
S:n s:n kulkutauti osasto.....	10	13	132	145	126	—	—	3	4	12	3,366	23.2	9.
Lapsenpäästölaitos	12	6	234	240	175	48	8	1	3	5	2,440	10.2	6.
Jyväskylä:													
Yleisen sairashuoneen lasaretti osasto	25	28	520	548	383	46	18	39	29	33	13,030	23.8	35.
S:n s:n syfiliittinen osasto	45	12	120	132	101	4	2	1	2	22	5,687	43.1	15.
Lapsenpäästölaitos	8	3	200	203	201	—	—	—	—	2	2,309	11.4	6.
Kuumetautisairaala	11	7	42	49	37	7	—	3	—	2	1,051	21.4	2.
Keuruu: Sairastupa	13	10	144	154	92	24	16	16	1	5	2,940	19.1	8.
Virrat: »	10	4	100	104	61	31	8	4	—	—	1,840	17.6	5.
Viitasaari: »	15	9	131	140	75	38	10	8	—	9	4,254	30.4	11.

[1]) Suljettuna lähes 3 kuukautta.

	Sairasvuoteitten luku. *Nombre de lits.*	Vuodelta 1911 jääneitä. *Malades restés depuis 1911.*	Vuonna 1912 vastaan otettuja. *Malades entrés en 1912.*	Hoidettujen kokonaisluku. *Total des malades.*	Uloskirjoittettu. *Sortis.* Terveenä. *Guéris.*	Paremmaksi tulleena. *Améliorés.*	Parantumatta. *Non-améliorés.*	Kuolleena. *Décédés.*	Hoitamatta. *Non-traités.*	Vuoteen 1913 jääneitä. *Malades restés jusqu'en 1913.*	Sairashoitopäivien luku. *Nombre des journées de traitement.*	Keskimäärä sairaita päivää kohti. *Moyenne des malades par jour.*	Sairashoitopäivien keskimäärä. *Moyenne des journées de traitement par malade.*
Saarijärvi: Sairastupa	12	8	90	98	53	11	16	10	—	8	1,607	16.4	4.4
Ylistaro: »	12	2	34	36	22	7	1	4	—	2	502	13.9	1.4
Lappo: »	15	8	164	172	121	35	5	7	1	3	1,821	10.6	5.0
Karstula »	14	7	76	83	42	27	7	3	—	4	1,468	17.7	4.0
Kronoby: Keuhkotautisten parantola	10	9	62	71	13	42	12	—	—	4	2,919	46.3	8.0
Kurikka: Keuhkotautisten parantola	20	20	88	108	13	49	29	1	—	16	6,407	59.3	17.5
Wöyri: Keuhkotautisten parantola	16	—	23	23	3	5	6	—	—	9	937	40.7	2.6
Oulu: Läänin yleisen sairashuoneen lasaretti osasto	50	52	826	878	656	79	27	35	31	50	20,145	22.9	55.0
S:n s:n syfiliittinen osasto	25	28	227	255	207	16	1	—	4	27	7,597	29.8	20.8
Vastaanottolaitos mielisairaita varten	20	20	13	33	3	9	—	2	—	19	7,239	219.1	19.8
Ylimääräinen veneerinen sairashuone	35	30	192	222	164	12	3	2	9	32	6,497	29.3	17.8
Lapsenpäästölaitos	5	4	152	156	150	—	2	2	—	2	1,521	9.8	4.2
Läänin vankilan sairashuone	—	—	11	11	9	—	—	1	—	1	278	25.3	0.03
Diakonissalaitos	35	42	534	576	383	90	28	25	4	46	17,003	29.5	46.5
Kunnallis sairaalan osasto ei tarttuvia tautia varten	24	23	211	234	125	61	13	8	4	23	8,810	37.6	24.1
S:n s:n tarttuvia tautia varten.	36	2	87	89	61	—	—	7	11	10	2,304	25.9	6.3
S:n s:n hermotautia varten	14	—	74	74	11	33	17	—	1	12	3,018	40.8	9.9
Sairaskoti	36	30	116	146	26	23	8	51	3	35	11,572	79.3	31.7
Vaivaistalon osasto mielisairaita varten	16	29	18	47	1	10	1	1	1	33	11,362	241.7	31.1
Raahe: Gellman'in sairashuoneen lasaretti osasto	17	4	30	34	17	6	3	1	—	7	510	15.0	6.0
S:n s:n synnytysosasto [2]	—	—	13	13	11	—	—	1	—	1	106	8.2	1.5
Kajaani: Yleisen sairashuoneen lasaretti osasto	26	30	474	504	392	42	12	19	3	36	12,238	24.3	33.4
S:n s:n syfiliittinen osasto	5	1	23	24	23	—	—	—	—	1	629	26.2	1.7
Lapsenpäästölaitos	2	1	63	64	63	—	—	—	—	1	505	7.9	1.4
Kulkutautisairaala	—	—	97	97	88	—	—	9	—	—	1,415	14.6	3.9
Tornio: Yleisen sairashuoneen lasaretti osasto	20	11	286	297	195	54	5	22	5	16	5,078	17.1	13.9
S:n s:n syfiliittinen osasto	20	17	154	171	130	30	—	2	—	9	3,750	21.9	10.2
Ylimääräinen veneerinen sairashuone [3]	10	9	69	78	59	10	—	—	—	9	1,811	23.2	7.5

[1]) Avattiin $^{22}/_{10}$ 1912. [2]) Avattiin $^{21}/_{10}$ 1912. [3]) Suljettu kesänä.

	Sairasvuotteiden luku. *Nombre de lits.*	Vuodelta 1911 jääneitä. *Malades restés depuis 1911.*	Vuonna 1912 vastaan otettuja. *Malades entrés en 1912.*	Hoidettujen kokonaisluku. *Total des malades.*	Uloskirjoitettu. *Sortis.* Terveenä. *Guéris.*	Paremmaksi tulleena. *Améliorés.*	Parantumatta. *Non-améliorés.*	Kuolleena. *Décédés.*	Hoitamatta. *Non-traités.*	Vuoteen 1913 jääneitä. *Malades restés jusqu'en 1913.*	Sairashoitopäivien luku. *Nombre des journées de traitement.*	Keskimäärä sairaita päivää kohti. *Moyenne des malades par jour.*	Sairashoitopäivien keskimäärä. *Moyenne des journées de traitement par malade.*
Tornio:													
Lapsenpäästölaitos	2	—	63	63	61	—	—	1	1	—	495	7.9	1.4
Kemi: Kulkutautisairaala	6	—	14	14	12	1	1	—	—	—	180	12.9	0.5
Karihaaran sairashuone	21	11	300	311	236	29	9	8	9	20	4,705	15.1	12.9
Rovaniemi: Yleinen sairashuone	20	9	188	197	147	12	1	20	4	13	4,401	22.3	12.0
Lapsenpäästölaitos	2	—	48	48	43	—	—	1	2	2	463	9.6	1.3
Kuolajärvi: Sairastupa	10	—	9	9	3	—	1	—	—	5	61	6.8	0.2
Kuusamo: Sairastupa	10	4	43	47	25	13	4	5	—	—	729	15.5	2.0
Ylivieska: »	10	3	30	33	25	3	4	1	—	—	618	18.7	1.7
Pudasjärvi »[1]	10	2	10	12	8	4	—	—	—	—	236	19.7	3.8
Kemijärvi Lapsenpäästölaitos	2	1	27	28	27	—	—	—	—	1	281	10.0	0.8
Summa	—	6,379	63,629	70,008	45,670	9,154	3,181	3,510	1,921	6,572	2,423,777	34.6	6,622.3

[1]) Suljettiin keväällä.

Taulu III.
Tableau III.

Yleisten sairashuoneitten, ylimääräisten veneeristen sairashuoneitte
Dépenses et recettes des hôpitaux publics, hôpitaux surnuméraires pou

		Sairasvuoteitten lukumäärä. *Nombre de lits d'administrés.*	Hoidettujen luku. *Nombre des malades.*	Hoitopäivät. *Journées de traitement.*	Palkkaukset ja palkansaajain ruoka. *Appointements et vivre des employés.*			Ruuanpito sairaille. *Vivre des malades.*			Lääkkeet ja sideaineet. *Médicaments et articles de pansement.*			Polttopuut ja valaistus. *Chauffage et éclairage.*		
					Kokonaismenot. *Frais totaux.*		Päivää kohti. *Frais quotidiens.*	Kokonaismenot. *Frais totaux.*		Päivää kohti. *Frais quotidiens.*	Kokonaismenot. *Frais totaux.*		Päivää kohti. *Frais quotidiens.*	Kokonaismenot. *Frais totaux.*		Päivää kohti. *Frais quotidiens.*
					M.	P.	P.	M.	P.	P.	M.	P.	P.	M.	P.	P.
	Helsinki.															
1	Yleinen sairashuone (vanha ja uusi klinikka)	320	3,583	93,281	120,342	07	129.0	109,228	26	117.1	73,514	23	78.8	57,768	51	61.
2	Kirurginen Sairashuone [1]	154	1,888	66,022	82,332	75	124.7	86,800	37	131.4	68,068	78	103.1	50,921	51	77.
3	Lapsenpäästölaitos [2]	50	3,187	23,964	57,361	69	239.3	25,668	31	107.0	9,000	—	37	17,000	—	70.
4	Lapsisairashuone	35	364	13,168	29,361	50	223.0	16,000	—	121.5	8,700	—	66.0	14,800	—	112.
5	Otiatrinen sairashuone	20	359	6,064	14,383	—	237.2	5,724	76	94.4	7,408	55	122.2	4,374	25	72.
	Yhteensä	579	9,382	202,499	303,781	01	150.0	243,421	70	120.7	166,691	56	82.3	144,864	27	71.
	Yleiset Lääninsairashuoneet.															
6	Turussa	187	1,902	60,030	56,016	09	93.3	54,997	01	91.6	16,984	65	28.3	19,607	21	32.
7	Hämeenlinnassa	86	798	20,850	26,846	81	128.7	21,497	42	97.9	9,197	05	44.1	7,610	03	36.
8	Viipurissa [3]	203	3,406	76,657	101,311	25	132.2	84,493	62	110.2	37,669	70	49.1	57,778	38	75.
9	Mikkelissä	90	813	19,906	28,210	80	141.7	19,396	17	97.4	5,467	55	27.5	6,767	91	33.
10	Kuopiossa	172	1,730	38,821	49,548	90	138.9	53,089	42	145.3	21,627	98	59.2	24,973	85	68.
11	Vaasassa	167	1,060	40,503	50,942	86	125.8	42,495	54	104.9	15,999	96	39.5	16,792	41	41.
12	Oulussa	95	1,166	34,981	35,797	97	102.3	38,274	54	106.2	6,499	63	18.6	14,495	65	41.
	Yhteensä	1,000	10,875	291,748	348,674	68	119.1	314,243	72	107.7	113,446	52	38.8	148,025	44	50.
	Yleiset sairashuoneet.															
13	Lovisassa	24	233	5,017	6,573	20	131.0	6,729	80	134.1	2,307	28	46.0	1,938	80	38.
14	Porissa	54	662	13,232	14,089	90	106.5	14,992	48	113.3	4,043	19	30.5	2,998	20	22.
15	Godbyyssä	12	55	1,649	3,849	84	231.6	1,422	16	86.2	1,035	95	62.8	523	10	31.
16	Tampereella	91	976	30,352	47,127	58	155.0	38,538	59	127.0	19,383	77	64.0	32,849	31	108.
17	Sortavalassa	50	681	18,313	25,864	21	141.2	19,499	82	106.5	7,999	90	43.7	15,642	97	85.
18	Savonlinnassa	40	549	12,216	14,149	13	115.0	12,987	22	106.3	3,999	45	32.7	4,147	99	34.

[1]) Paitsi hoitopäiviä on 16,132 henkilöä saanut hoitoa poliklinikalla.

[2]) Jos internaati- ja hoito-oppilaitten ruoka Smk 19,331: 69, joka on merkitty palkkauksiin, vedetään poi kokonaismenot päivää kohti Smk 5: 28.

[3]) Jos Smk 8,300: —, joka on käytetty uuden paviljongin kuntoonpanemiseen, vedetään kokonaismenost

prasairaalan ja mielisairaalan menot ja tulot vuonna 1912.

aladies vénériennes, léproserie et hospices d'aliénés en 1912.

Tarvekalujen kunnossapito. *Reparation des inventaires.*			Sekalaisia menoja. *Divers.*			Huoneuston vuokra. *Louage.*			Yhteensä menot. *Totaux des dépenses.*			Vuosimääräraha. *Budget annuel alloué par l'Etat.*		Ylöskanto tulot. *Recettes diverses.*						Prosentissa menojen kokonaissummasta. *% des frais totaux.*	Muistutuksia. *Observations.*		
														Sairasvuode maksuja. *Indemnités versées par les administrés.*		Muita sairashuoneelle tulleita tuloja. *Autres revenus des hôpitaux.*		Yhteensä. *Total.*			Jos vuokra vedetään pois ovat kokonaismenot päivää kohti. *Frais totaux quotidiens, déduction faite des loyers.*		
Kokonaismenot. *Frais totaux.*		Päivää kohti. *Frais quotidiens.*	Kokonaismenot. *Frais totaux.*		Päivää kohti. *Frais quotidiens.*	Kokonaismenot. *Frais totaux.*		Päivää kohti. *Frais quotidiens.*	Kokonaismenot. *Frais totaux.*		Päivää kohti. *Frais quotidiens.*												
M.	P.	P.	M.	P.	P.	M.	P.	P.	M.	P.	P.	M.	P.	M.	P.	M.	P.	M.	P.	%	M.	P.	
30,600	—	32.8	41,890	37	44.9	21,500	—	23.1	454,843	44	4 88	416,659	—	47,998	80	6,242	50	54,241	30	11.2	4	64.5	1
13,934	24	21.1	20,533	64	31.1	1,500	—	2.2	324,091	29	4 92	323,335	—	66,749	70	—	—	66,749	70	20.5	4	90.0	2
7,060	—	29.4	17,700	—	72.8	—	—	—	133,790	—	5 58	125,790	—	17,115	—	7,008	—	24,123	—	18.0	—	—	3
5,000	—	39.9	8,500	—	64.5	—	—	—	82,361	50	6 29	75,361	50	4,279	61	—	—	4,279	61	5.2	—	—	4
1,994	81	32.9	4,588	87	75.6	8,000	—	13.2	46,474	24	7 66	49,140	—	6,267	15	—	—	6,267	15	13.5	6	34.0	5
58,589	05	28.8	93,212	88	46.0	31,000	—	15.3	1,041,560	47	5 14	990,285	50	142,410	26	13,250	50	155,660	76	14.9	4	99.0	
9,851	45	16.4	12,709	67	21.2	—	—	—	170,166	08	2 83	155,379	—	43,620	60	99	78	43,720	38	25.7	—	—	6
4,799	89	23.0	4,486	24	21.5	—	—	—	74,437	44	3 52	68,220	—	13,695	45	—	—	13,695	45	18.6	—	—	7
30,676	84	26.9	22,217	76	28.9	1,260	—	1.6	325,407	55	4 24	357,911	50	71,140	05	—	—	71,140	05	21.9	4	22.8	8
3,596	50	18.1	3,000	—	15.1	—	—	—	66,438	93	3 34	66,024	—	17,022	80	218	35	17,241	15	25.9	—	—	9
8,531	17	23.4	6,958	86	19.0	—	—	—	164,730	18	4 24	174,415	—	27,194	25	210	—	27,404	25	17.7	—	—	10
9,947	46	24.6	5,388	28	13.3	—	—	—	141,566	51	3 50	131,640	—	39,414	70	—	—	39,414	70	27.8	—	—	11
4,494	78	12.8	4,498	47	12.9	—	—	—	104,061	04	2 94	104,320	—	28,649	40	99	—	28,748	40	27.9	—	—	12
1,898	09	21.2	59,259	28	20.3	1,260	—	0.1	1,046,807	73	3 59	1,057,909	50	240,737	25	627	13	241,364	38	23.0	3	57	
1,097	35	21.9	671	94	13.4	—	—	—	19,318	37	3 85	18,476	—	3,383	60	—	—	3,383	60	17.5	—	—	13
1,995	59	15.0	2,798	45	21.1	—	—	—	40,917	81	3 01	39,922	—	10,081	65	—	—	10,081	65	24.6	—	—	14
476	45	28.9	498	61	30.2	—	—	—	7,776	11	4 72	8,540	—	1,156	60	—	—	1,156	60	14.9	—	—	15
7,993	91	26.0	7,992	71	26.0	—	—	—	153,885	67	5 01	178,147	—	26,449	—	—	—	26,449	—	17.2	—	—	16
1,499	60	19.1	5,198	71	28.4	—	—	—	77,705	21	4 24	66,565	—	15,817	95	—	—	15,817	95	20.4	—	—	17
,798	54	14.7	4,886	11	23.6	—	—	—	39,968	44	3 27	39,750	—	6,444	15	33	35	6,477	50	25.9	—	—	18

palkkaus päivää kohti Smk 166: 05 ja jos Smk 7,008: — (internaatimaksu) vedetään koko menoista pois, on

, on kokonaismenot päivää kohti Smk 4: 13.7.

		Sairasvuoteitten lukumäärä. *Nombre de lits d'administrés.*	Hoidettujen luku. *Nombre des malades.*	Hoitopäivät. *Journées de traitement.*	Palkkaukset ja palkansaajain ruoka. *Appointements et vivre des employés.*			Ruuanpito sairaille. *Vivre des malades.*			Lääkkeet ja sideaineet. *Médicaments et articles de pansement.*			Polttopuut ja valaistus. *Chauffage et éclairage.*		
					Kokonaismenot. *Frais totaux.*		Päivää kohti. *Frais quotidiens.*	Kokonaismenot. *Frais totaux.*		Päivää kohti. *Frais quotidiens.*	Kokonaismenot. *Frais totaux.*		Päivää kohti. *Frais quotidiens.*	Kokonaismenot. *Frais totaux.*		Päivää kohti. *Frais quotidiens.*
					M.	P.	P.	M.	P.	P.	M.	P.	P.	M.	P.	P.
19	Joensuussa	40	403	12,348	13,325	—	107.9	13,286	14	107.6	3,527	74	28.6	5,828	17	47.2
20	Nurmeksessa	25	254	6,472	6,061	40	90.5	5,337	27	82.5	2,255	45	34.9	2,199	62	33.9
21	Jyväskylässä	70	680	18,717	16,280	16	87.0	18,441	21	98.5	3,671	81	19.6	4,199	24	22.4
22	Kajaanissa	31	528	12,867	15,027	35	116.8	11,692	27	90.9	4,476	43	34.8	2,901	29	22.5
23	Rovaniemellä	20	197	4,401	6,866	04	156.0	4,975	31	113.0	2,498	27	56.8	2,582	54	58.7
24	Torniossa	40	468	8,828	12,602	60	142.8	8,869	05	100.4	3,937	48	44.6	3,746	80	42.4
	Yhteensä	497	5,686	144,412	181,816	81	125.8	156,771	32	108.5	59,136	72	40.8	79,558	03	55.0
	Mielisairaalat.															
25	Lapinlahden keskuslaitos	130	189	48,850	62,623	50	128.2	52,938	61	108.4	4,566	72	9.3	31,507	—	64.0
26	Niuvanniemen »	330	434	121,381	88,263	46	72.7	107,301	85	88.4	4,848	20	4.0	39,548	08	32.6
27	Pitkäniemen »	520	642	194,820	152,697	80	78.4	179,014	01	91.9	8,955	35	4.6	74,992	23	38.5
28	Seilin turvalaitos	52	53	18,484	11,220	31	60.7	15,940	93	86.2	108	98	0.6	4,800	—	25.9
29	Käkisalmen turvalaitos	180	188	61,924	43,378	44	70.5	44,523	66	71.9	1,403	—	2.3	13,807	17	22.3
30	Elätteelle annetut mielisair.	—	14	5,124	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Yhteensä	1,212	1,520	450,583	358,183	51	77.2	399,719	06	88.7	19,882	25	4.8	164,654	48	36.5
	Ylimääräiset veneeriset sairashuoneet.															
31	Helsingissä	105	1,183	41,038	28,716	60	70.0	35,628	62	86.8	12,337	20	30.0	10,411	16	25.4
32	Viipurissa	40	337	8,632	9,288	—	107.6	6,190	33	71.7	1,720	15	19.9	2,007	02	23.8
33	Sortavalassa I	40	328	14,291	8,296	20	58.1	12,996	91	90.9	3,899	86	27.3	2,399	67	16.8
34	» II	20	178	6,715	6,571	60	97.9	6,312	—	94.0	1,999	93	29.8	1,339	29	19.9
35	Savonlinnassa	10	19	692	1,042	50	150.7	855	90	123.6	57	40	8.2	165	32	23.9
36	Tohmajärvellä	30	111	3,571	3,396	—	95.0	2,704	65	75.7	802	33	22.4	624	92	17.4
37	Oulussa	35	222	6,497	4,222	35	64.9	5,569	06	85.7	1,404	02	21.6	1,391	77	21.4
38	Torniossa	10	78	1,811	2,423	20	133.8	1,629	90	90.0	475	25	26.2	421	80	23.2
	Yhteensä	290	2,456	83,247	63,956	45	76.8	71,887	37	86.3	22,696	14	27.2	18,760	95	22.5
39	Leeprasairaala Orihvedellä	45	32	9,705	9,071	44	93.5	11,054	91	113.9	4,999	98	51.5	2,313	72	23.8
	Koko maassa	**3,623**	**29,951**	**1,182,194**	**1,265,483**	**90**	**107,0**	**1,197,098**	**08**	**101.2**	**386,853**	**17**	**32.8**	**558,176**	**89**	**47.2**

Tarvekalujen kunnossapito. *Reparation des inventaires.*			Sekalaisia menoja. *Divers.*			Huoneuston vuokra. *Louage.*			Yhteensä menot. *Totaux de depenses.*				Vuosimääräraha. *Budget annuel alloué par l'Etat.*		Ylöskanto tulot. *Recettes diverses.*						Prosentissa menojen kokonaissumma % *des frais totaux.*	Muistutuksia. *Observations.*		
Kokonaismenot. *Frais totaux.*		Päivää kohti. *Frais quotidiens.*	Kokonaismenot. *Frais totaux.*		Päivää kohti. *Frais quotidiens.*	Kokonaismenot. *Frais totaux.*		Päivää kohti. *Frais quotidiens.*	Kokonaismenot. *Frais totaux.*		Päivää kohti. *Frais quotidiens.*				Sairasvuodemaksuja. *Indemnités versées par les administrés.*		Muita sairashuoneelle lankeavia tuloja. *Autres revenus des hôpitaux.*		Yhteensä. *Total.*			Jos vuokra vedetään pois ovat kokonaismenot päivää kohti. *Frais totaux quotidiens, déduction faite des loyers.*		
M.	P.	P.	M.	P.	P.	M.	P.	P.	M.	P.	M.	P.	M.	P.	M.	P.	M.	P.	M.	P.	%	M.	P.	
2,245	04	18.2	2,499	85	20.2	—	—	—	40,711	94	3	30	38,898	—	10,369	25	—	—	10,369	25	39.3	—	—	19
810	55	12.5	986	65	15.0	—	—	—	17,650	94	2	73	15,866	—	3,262	85	—	—	3,262	85	18.5	—	—	20
2,700	15	14.4	2,191	16	11.7	13,920	—	74.4	61,403	73	3	28	65,300	—	12,716	45	106	33	12,822	78	20.9	2	53.6	21
1,952	46	15.1	1,836	11	14.2	—	—	—	37,885	91	2	94	37,280	—	10,517	75	28	38	10,546	13	27.8	—	—	22
996	23	22.6	969	35	22.0	—	—	—	18,887	74	4	29	20,040	—	3,311	95	—	—	3,311	95	17.5	—	—	23
5,606	03	63.5	1,881	73	21.3	—	—	—	36,643	69	4	15	39,850	—	4,249	75	27	45	4,277	20	11.7	—	—	24
31,171	90	21.5	30,411	38	21.0	13,920	—	9.6	552,786	16	3	83	568,634	—	107,760	95	195	51	107,956	46	19.5	3	73.2	
19,523	84	40.0	11,139	53	22.0	—	—	—	182,299	20	3	73	178,900	—	47,951	89	—	—	47,951	89	26.2	—	—	25
32,928	39	27.1	10,693	95	8.8	—	—	—	283,583	93	2	34	298,641	—	132,144	76	—	—	132,144	76	46.6	—	—	26
48,870	20	24.2	26,233	37	13.5	1,331	30	0.7	492,094	26	2	53	503,828	—	216,252	35	—	—	216,252	35	43.9	2	52.3	27
2,347	37	12.7	1,656	91	8.9	—	—	—	36,074	50	1	95	42,400	50	16,804	70	505	50	17,310	20	48.0	—	—	28
11,907	73	19.2	4,479	83	7.5	—	—	—	119,499	83	1	93	123,205	50	49,371	65	118	89	49,490	54	41.4	—	—	29
—	—	—	—	—	—	—	—	—	7,010	—	1	37	15,000	—	4,831	20	1,000	—	5,831	20	83.2	—	—	30
115,577	53	25.6	54,203	59	12.3	1,331	30	0.2	1,120,561	72	2	49	1,161,975	00	467,356	55	1,624	39	468,980	94	41.8	2	48.4	
7,061	17	17.0	6,198	14	15.1	7,570	—	18.4	107,922	89	2	62	10,792	89	—	—	—	—	—	—	—	2	43.6	31
3,294	81	38.2	2,752	47	31.9	4,600	—	53.3	29,852	78	3	46	29,852	78	659	10	—	—	659	10	2.2	2	92.5	32
1,499	28	10.5	1,559	89	10.9	6,000	—	42.0	36,651	81	2	56	36,651	81	2,054	05	—	—	2,054	05	5.6	2	14.0	33
1,249	77	18.6	959	56	14.8	2,880	—	42.3	21,312	15	3	17	21,312	15	484	90	—	—	484	90	2.3	2	74.7	34
38	55	5.6	170	57	24.4	480	—	69.6	2,810	24	4	01	2,810	24	—	—	—	—	—	—	—	3	36.4	35
229	—	6.4	507	78	14.2	1,000	—	28.0	9,264	68	2	59	9,264	68	352	30	—	—	352	30	3.8	2	31.4	36
657	08	10.1	1,622	83	24.9	3,800	—	58.6	18,667	11	2	87	18,667	11	206	70	19	10	225	80	1.2	2	28.7	37
299	49	16.5	205	—	11.3	1,000	—	55.3	6,454	64	3	56	6,454	64	—	—	—	—	—	—	—	3	01.1	38
14,329	15	17.2	13,976	24	16.7	27,330	—	32.8	232,936	30	2	80	232,936	30	3,757	05	19	10	3,774	15	1.6	2	47.0	
1,662	94	17.1	2,000	—	20.6	—	—	—	31,102	99	3	20	37,390	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39
283,228	**66**	**23.9**	**253,063**	**37**	**21.4**	**74.841**	**30**	**6.6**	**4,025,755**	**37**	**3**	**41**	**4,049,130**	**30**	**962,022**	**06**	**15,711**	**63**	**977,733**	**69**	**24.2**	**3**	**33.9**	

Taulu IV.
Tableau IV.

Taulu osoittava erinäisten ruoka-aineiden kulu

Relevé des denrées consommée

I:llä neljänneksellä.	Sairashoitopäiviä korkeammissa maksuluokissa. *Nombre de journées d'entretien dans la classe de payement la plus élevée.*	Sairashoitopäiviä halvimmassa maksuluokassa. *Nombre de journées d'entretien dans la classe de payement la moins élevée.*	Hoitohenkilö- ja palveluskunnan päiviä. *Nombre de journées d'entretien infirmiers et domestiques.*	Summa ravintopäiviä. *Total des journées d'entretien.*	Lampaan ja vasikan lihaa. *Mouton et veau.* Kilogrammaa. *Kilos.*	Päivää ja henkilöä kohti. *Par jour et par personne.* Gr.	Hinta. *Prix (marcs).*	Muuta tuoretta lihaa. *Viaude fraîche différente.* Kilogrammaa. *Kilos.*	Päivää ja henkilöä kohti. *Par jour et par personne.* Gr.	Hinta. *Prix (marcs).*	Läskiä. *Lard.* Kilogrammaa. *Kilos.*	Päivää ja henkilöä kohti. *Par jour et par personne.* Gr.	Hinta. *Prix (marcs).*	Kalaa. *Poisson.* Kilogrammaa. *Kilos.*	Päivää ja henkilöä kohti. *Par jour et par personne.* Gr.	Hinta. *Prix (marcs).*
Helsinki.																
Yleinen sairashuone.																
Uusi klinikka	95	7,842	2,366	10,303	306	29	0.80—1.50	1,404	135	0.67—0.90	524	50	1.40	386	37	0.40—1.7
Vanha »	986	16,137	3,003	20,126	227	11	1.20—1.40	4,097	203	0.67—0.90	224	11	1.20—1.60	558	27	0.30—1.5
Kirurginen sairash...	972	15,498	5,642	22,112	433	19	1.35—1.70	3,790	171	0.67	216	9	1.30—1.50	1,244	56	0.35—1.5
Lasten sairashuone ..	—	3,119	1,946	5,065	58	11	1.50—1.80	533	105	0.75—0.90	87	17	1.60	159	31	0.50—1.7
Lapsenpäästölaitos ..	359	5,164	7,146	12,669	300	23	1.30—1.70	3,253	257	0.75—0.90	361	28	1.60	786	62	0.40—1.5
Otiatrinen sairash. ..	216	1,432	728	2,376	76	32	1.30—1.80	370	155	0.60—1.20	17	7	1.80	—	—	—
Lääninsairaalat.																
Turussa [2]	654	14,761	4,277	19,692	386	19	1.00—1.20	3,658	186	0.53—0.65	749	38	1.10—1.20	790	40	0.11—0.7
Hämeenlinnassa [2] ..	180	5,225	1,638	7,043	233	33	0.90—1.50	798	113	0.60—1.00	252	35	1.18	316	44	0.35—1.6
Viipurissa	1,491	18,590	8,190	28,271	578	20	1.30—1.80	4,896	173	0.75	664	23	1.50	677	24	0.35—1.5
Mikkelissä [1]	113	5,358	2,002	7,473	—	—	—	2,286	300	0.55—0.65	—	—	—	470	63	0.25—0.4
Kuopiossa [1]	440	10,003	4,641	15,084	377	20	0.45—1.10	1,714	113	0.56—0.63	—	—	—	345	20	0.80—1.3
Vaasassa [1]	777	9,790	4,095	14,662	284	19	1.20	1,894	129	0.75	—	—	—	450	30	0.60—1.0
Oulussa [1] [2]	217	9,117	2,457	11,791	222	19	0.50—0.90	3,131	265	0.55—0.65	—	—	—	216	17	0.60—1.6
Yleiset sairaalat.																
Loviisassa [1]	15	1,406	1,637	2,058	—	—	—	177	86	0.80—1.00	—	—	—	81	40	0.40—1.0
Porissa	275	3,411	1,183	4,869	71	15	1.10	424	87	0.62—0.90	69	15	1.40	89	18	0.35—1.3
Tampereella	508	6,625	3,549	10,672	263	24	1.20—1.40	1,602	150	0.75—1.00	460	43	1.40	195	18	0.30—1.2
Sortavalassa [1] [2]	386	4,644	2,366	7,396	103	14	0.80—1.00	1,362	184	0.68—0.70	—	—	—	141	19	0.50—1.3
Savonlinnassa [1] [2] ..	68	3,636	1,274	4,978	90	18	1.00—1.10	759	152	0.65—0.80	27	—	—	127	25	0.60—1.0
Joensuussa [1]	164	324	1,183	4,568	48	10	1.00—1.20	582	127	0.70—0.76	—	—	—	117	25	0.25—1.3
Nurmeksessa [1]	21	1,705	546	2,272	—	—	—	355	156	0.90	—	—	—	50	22	0.40—0.6
Jyväskylässä [2]	99	4,997	1,638	6,734	128	19	0.50—1.00	1,653	290	0.80	294	43	1.30	96	14	0.40—0.6
Kajaanissa [1]	148	3,120	1,092	4,360	23	—	—	389	89	0.60—0.65	—	—	—	202	45	0.50—1.0
Torniossa [1]	67	2,424	1,183	3,672	55	15	0.70—0.90	826	224	0.65	30	8	1.60	—	—	—
Rovaniemellä [1]	8	1,148	637	1,793	—	—	—	228	127	0.65—0.80	7	—	—	5	—	—
Mielisairaalat.																
Lapinlahden keskusl.	1,915	10,207	4,641	16,763	409	25	0.60—1.60	2,363	140	0.80—0.90	380	24	1.20—1.80	372	24	0.40—1.7
Pitkäniemen » [1]	5,265	42,712	12,516	60,493	117	2	1.20	15,344	253	0.60—0.70	—	—	—	490	8	0.40—1.5
Niuvanniemen » [1] [2]	4,623	25,723	7,384	37,730	809	21	0.50—1.00	14,064	372	0.58—0.68	—	—	—	568	12	0.50—1.2
Käkisalmen turval. [1]	182	15,122	4,550	19,854	97	4	1.00—1.20	1,971	99	0.70	—	—	—	118	6	0.45—0.8
Seilin » [1]	—	5,844	1,274	7,118	45	6	0.80—0.90	849	119	0.50—0.60	—	—	—	135	19	0.85

[1] Oma siantarha. — [2] Uusi ruokajärjestelmä käytännössä.

uksen yleisissä sairashuoneissa vuonna 1912.
tans les hopitaux publics en 1912.

Voita. *Beurre.*			Kasvivoita. *Beurre végétal.*			Kermaa. *Crême.*			Kokomaitoa. *Lait entier.*			Kuorittua maitoa. *Lait écrémé.*			Munia. *Oeufs.*		
Kilogrammaa. *Kilos.*	Päivää ja henkilöä kohti. *Par jour et par personne.* Gr.	Hinta. *Prix (marcs).*	Kilogrammaa. *Kilos.*	Päivää ja henkilöä kohti. *Par jour et par personne.* Gr.	Hinta. *Prix (marcs).*	Litraa. *Litres.*	Päivää ja henkilöä kohti. *Par jour et par personne.* M.litr.	Hinta. *Prix (marcs).*	Litraa. *Litres.*	Päivää ja henkilöä kohti. *Par jour et par personne.* M. litr.	Hinta. *Prix (pennis).* P:iä.	Litraa. *Litres.*	Päivää ja henkilöä kohti. *Par jour et par personne.* M. litr.	Hinta. *Prix (pennis).*	Kappaleita. *Pièces.*	Päivää ja henkilöä kohti. *Par jour et par personne.* Kpl.	Hinta. *Prix (pennis).* P:iä.
778	75	2.80—3.40	—	—	—	548	53	0.65	10,580	1,023	18	7,370	710	8	12,400	1.201	9—20
1,104	54	2.80—3.00	40	—	—	706	35	0.65	6,370	316	18	26,410	1,312	8	15,200	0.755	9—20
1,087	44	2.70—3.50	390	17	1.60—1.85	1,304	59	0.65	16,379	740	18	13,575	613	8	27,960	1.264	9—20
310	62	3.00—3.40	19	—	—	334	66	0.65	6,090	1,202	18—20	2,533	500	8.15	4,000	0.800	9—12
493	39	2.80—3.40	138	11	2.00	465	36	0.65	3,765	298	18	12,470	984	8	3,960	0.312	10—20
183	77	2.80—3.40	9	—	—	98	41	0.65	1,513	637	18	1,367	570	8	—	—	—
719	37	2.70—3.00	10	—	—	438	22	0.90	18,921	960	18	13,493	680	7—8	3,800	0.188	12—15
308	43	2.50—3.00	—	—	—	190	26	1.00	5,997	850	19	4,065	570	8.5	700	0.100	12
1,507	53	2.65—2.80	100	3	1.60—1.80	893	31	0.90	10,407	369	20	24,604	860	10	19,040	0.600	12
263	34	2.80—2.90	—	—	—	—	—	—	7,327	980	18	1,950	260	8	1,040	0.138	10
977	65	2.50—2.90	—	—	—	—	—	—	19,518	1,300	17—19	1,036	70	8	2,880	0.190	12
340	28	2.50—3.15	300	20	1.75	—	—	—	9,100	620	20	16,490	1,125	10	1,300	0.088	10
394	33	2.60—2.75	20	—	—	—	—	—	18,119	1,537	17—18	—	—	—	780	0.060	11—15
77	37	3.00—3.70	47	11	2.00	—	—	—	1,748	850	18	2,235	1,000	7.5	1,020	0.450	10
257	53	2.40—3.20	—	—	—	—	—	—	8,390	1,723	14.5	330	60	7	1,000	0.200	9
480	45	2.75	—	—	—	275	26	1.35	12,770	1,295	17.5	3,690	346	8	3,360	0.315	10
260	35	2.40—3.00	—	—	—	—	—	—	10,920	1,475	18	—	—	—	900	0.120	12
189	38	2.50—2.80	12	—	—	—	—	—	3,200	642	18	2,760	554	10	400	0.080	11
160	35	2.50—3.00	100	21	1.60	20	5	—	6,125	1,340	16	160	35	8	2,400	0.525	10—11
104	46	2.70	—	—	—	—	—	—	2,750	1,200	17	—	—	—	—	—	—
201	29	2.00—3.00	—	—	—	—	—	—	6,370	931	18	1,654	240	7.5	1,420	0.210	10—15
248	56	2.00—2.70	—	—	—	—	—	—	5,156	1,130	20	210	45	7.5	780	0.189	9—15
205	56	2.70	—	—	—	—	—	—	2,730	742	17	1,832	498	10	160	0.043	10
77	43	2.70—3.00	—	—	—	—	—	—	2,340	1,300	20	—	—	—	160	0.080	12
696	41	2.90—3.40	427	25	1.80—2.00	922	55	0.80	6,370	380	20	19,010	1,130	10	8,700	0.520	11
2,753	45	2.80	565	9	1.95	—	—	—	80,475	1,330	16.5-17	—	—	—	4,760	0.078	8—11
1,049	28	2.20—2.90	30	—	—	—	—	—	28,048	754	16—18	27,160	730	6	4,620	0.122	9—14
341	17	2.70	87	3	2.00	190	9	1.00	7,420	373	17	12,780	643	8	100	—	—
119	16	2.50—3.00	—	—	—	94	12	1.00	2,401	337	18	2,342	337	10	—	—	—

II:lla neljänneksellä.	Sairashoitopäiviä korkeammissa maksuluokissa. *Nombre de journées d'entretien dans la classe de payement la plus élevée.*	Sairashoitopäiviä halvimmassa maksuluokassa. *Nombre de journées d'entretien dans la classe de payement la moins élevée.*	Hoitohenkilö- ja palvelus-kunnan päiviä. *Nombre de journées d'entretien infirmiers et domesticité.*	Summa ravintopäiviä. *Total des journées d'entretien.*	Lampaan ja vasikan lihaa. *Mouton et veau.* Kilogrammaa. *Kilos.*	Päivää ja henkilöä kohti. *Par jour et par personne.* Gr.	Hinta. *Prix (marcs).*	Muuta tuoretta lihaa. *Viaude fraîche différente.* Kilogrammaa. *Kilos.*	Päivää ja henkilöä kohti. *Par jour et par personne.* Gr.	Hinta. *Prix (marcs).*	Läskiä. *Lard.* Kilogrammaa. *Kilos.*	Päivää ja henkilöä kohti. *Par jour et par personne.* Gr.	Hinta. *Prix (marcs).*	Kalaa. *Poisson.* Kilogrammaa. *Kilos.*	Päivää ja henkilöä kohti. *Par jour et par personne.* Gr.	Hinta. *Prix (marcs).*
Helsinki.																
Yleinen sairashuone.																
Uusi klinikka	89	7,681	2,366	10,136	304	30	1.30—1.70	1,294	127	0.67—0.90	476	47	1.40	724	71	0.20—1.5
Vanha »	867	14,175	3,003	18,045	355	20	1.20—1.40	3,208	233	0.67—0.90	110	6	1.50	699	38	0.15—1.0
Kirurginen sairash...	801	15,628	5,642	22,071	441	20	1.25—1.65	3,770	178	0.67	456	26	1.40-1.60	1549	70	0.20—1.6
Lasten sairashuone..	—	3,316	1,946	5,262	42	8	1.30—1.80	527	100	0.75—0.90	44	8	1.60	203	38	0.15—1.2
Lapsenpäästölaitos ..	392	4,764	7,146	12,302	331	27	1.30—1.80	2,657	216	0.68—0.90	361	29	1.60	888	72	0.20—1.5
Otiatrinen sairash. ..	85	1,377	728	2,190	44	20	1.10—1.80	239	109	0.60—1.20	10	4	1.60	—	—	—
Läänin sairaalat.																
Turussa [2]	676	14,008	4,277	18,961	429	22	1.00—1.25	3,603	189	0.69—0.82	1290	67	1.00-1.35	1023	54	0.10—0.8
Hämeenlinnassa [2] ..	175	4,870	1,638	6,683	232	31	1.00—1.40	760	113	0.60—1.00	30	4	1.18	458	67	0.35—1.3
Viipurissa	1,568	16,922	8,190	26,680	647	24	1.30—1.60	4,604	172	0.75	605	22	1.50-1.80	946	35	0.30—1.0
Mikkelissä [1]	426	5,684	2,002	8,112	—	—	—	2,146	264	0.70	—	—	—	267	32	0.50—0.9
Kuopiossa [1]	633	8,991	4,641	14,265	254	17	1 40	3,023	210	0.56—0.63	—	—	—	920	64	0.80—1.0
Vaasassa [1]	695	8,927	4,095	13,717	243	10	1.20	2,641	192	0.75	—	—	—	326	24	0.50—0.8
Oulussa [1] [2]	837	7,846	2,457	11,140	177	16	0.45—1.40	2,566	230	0.60—0.70	—	—	—	464	41	0.40—1.5
Yleiset sairaalat.																
Loviisassa [1]	36	1,356	637	2,029	—	—	—	189	93	1.00	—	—	—	104	50	0.40—1.0
Porissa.....	129	2,838	1,183	4,150	22	5	1.10	324	79	0.75—1.00	69	16	1.35	236	58	0.15—1.2
Tampereella	556	7,001	3,549	11,106	117	10	0.70—1.80	1,532	140	0.75—1.40	353	31	1.40	270	25	0.30—1.0
Sortavalassa [1] [2]	319	4,348	2,366	7,033	36	5	1.30	745	106	0.68—0.75	—	—	—	260	37	0.25—1.2
Savonlinnassa [1] [2] ..	72	2,693	1,274	4,039	59	14	1.00—1.10	717	177	0.80—0.95	7	—	—	211	52	0.60—1.1
Joensuussa [1].....	201	3,204	1,183	4,588	37	8	1.00	669	145	0.70	—	—	—	111	26	—
Nurmeksessa [1].....	4	1,654	546	2,204	—	—	—	471	213	0.90	—	—	—	69	31	0.40—0.6
Jyväskylässä [2]	78	4,663	1,638	6,379	71	11	0.70—1.20	1,461	229	0.80	308	48	1.30	123	19	0.45—1.3
Kajaanissa [1]	148	3,120	1,092	4,403	12	—	—	347	78	0.65—0.80	12	—	—	217	49	0.45—0.8
Torniossa [1]	186	1,817	1,183	3,186	43	13	0.45—1.40	460	144	0.85	22	6	1.35-1.60	26	7	0.70
Rovaniemellä [1].....	18	1,111	637	1,766	—	—	—	166	94	0.85—0.90	10	—	—	29	17	0.80—1.0
Mielisairaalat.																
Lapinlahden keskusl.	2,067	10,252	4,641	16,960	379	22	1.00—1.60	2,406	142	0.75—0.90	458	27	1.25-1.80	805	47	0.10—1.7
Pitkäniemen » [1]	5,747	43,027	12,649	61,423	184	3	1.30—1.40	13,652	222	0.70	—	—	—	773	12	0.25—1.3
Niuvanniemen » [1] [2]	4,534	25,597	7,374	37,505	731	19	0.65—1.20	11,755	313	0.58—0.68	—	—	—	1377	37	0.40—0.9
Käkisalmen turval. [1]	182	14,888	4,550	19,620	30	1	—	2,141	108	0.70	—	—	—	237	12	0.55—1.2
Seilin » [1]	—	5,967	1,274	7,241	24	3	1.00	313	43	0.60—0.65	—	—	—	182	25	0.70—0.8

[1]) Oma siantarha. — [2]) Uusi ruokajärjestelmä käytännössä.

Voita. *Beurre.*			Kasvivoita. *Beurre végétal.*			Kermaa. *Crême.*			Kokomaitoa. *Lait entier.*			Kuorittua maitoa. *Lait écréme.*			Munia. *Oeufs.*		
Kilogrammaa. *Kilos.*	Päivää ja henkilöä kohti. *Par jour et par personne* Gr.	Hinta. *Prix (marcs).*	Kilogrammaa. *Kilos.*	Päivää ja henkilöä kohti. *Par jour et par personne.* Gr.	Hinta. *Prix (marcs).*	Litraa. *Litres.*	Päivää ja henkilöä kohti. *Par jour et par personne.* M. litr.	Hinta. *Prix (marcs).*	Litraa. *Litres.*	Päivää ja henkilöä kohti. *Par jour et par personne.* M. litr.	Hinta. *Prix (pennis).* P:iä.	Litraa. *Litres.*	Päivää ja henkilöä kohti. *Par jour et par personne.* M. litr.	Hinta. *Prix (pennis).* P:iä.	Kappaletta. *Pièces.*	Päivää ja henkilöä kohti. *Par jour et par personne.* Kpl.	Hinta. *Prix (pennis).* P:iä.
660	65	2.20—3.10	—	—	—	515	50	0.65	10,850	1,070	18	7,275	717	8	15,520	1.530	8—12
1,057	59	2.40—2.80	45	—	—	706	39	0.65	6,647	368	18	23,500	1,306	8	17,360	0.960	8—10
1,412	63	2.50—3.30	210	9	1.70	1,264	57	0.65	16,195	730	18	14,595	660	8	33,040	1.490	8—15
299	56	2.55—2.90	25	—	—	318	54	0.65	5,960	1,132	18—20	3,226	600	8.15	4,620	0.880	7—10
704	57	2.60—3.00	25	—	—	235	19	0.65	4,120	335	18	10,980	890	8	5,040	0.405	8—15
163	74	2.80	—	—	—	97	44	0.65	1,424	650	18	1,342	610	8	1,500	0.700	8—12
571	30	1.70—2.60	10	—	—	455	25	0.90	19,535	1,030	18	11,530	555	8	2,200	0.115	7—9
292	43	2.40—2.75	—	—	—	188	28	1.00	5,703	860	19	3,780	568	8.5	1,140	0.170	10—12
1,294	48	2.40—2.80	220	8	1.40—1.80	968	36	0.90	10,600	400	20	24,275	900	10	19,660	0.780	10—12
271	33	2.20—2.60	—	—	—	—	—	—	7,794	960	18	1,900	230	8	1,020	0.125	10
1,248	86	2.10—2.45	—	—	—	—	—	—	19,980	1,400	17—19	1,104	75	10	8,300	0.580	9—10
333	24	2.60—3.10	200	14	1.40	—	—	—	8,955	652	20	16,250	1,184	10	2,820	0.200	12
667	60	2.20—2.75	80	7	1.40	—	—	—	18,061	1,621	17—18	—	—	—	1,800	0.161	8—10
75	37	2.50—2.70	24	11	2.00	—	—	—	1,734	863	18	2,438	1,200	7.5	1,080	0.500	10
228	56	2.00—2.70	11	—	—	—	—	—	7,495	1,800	14.5	525	120	6	1,760	0.429	8
556	50	2.60—2.75	12	—	1.80	279	25	1.35	12,962	1,174	17.5	3,657	320	8	880	0.088	8
158	22	2.00—2.60	—	—	—	—	—	—	10,920	1,553	18	—	—	—	1,680	0.239	10—12
254	62	2.00—2.50	—	—	—	—	—	—	3,125	770	18	2,760	683	10	940	0.233	9
347	75	2.15—2.60	—	—	—	—	—	—	6,240	1,360	16	—	—	—	720	0.160	7—8
93	44	2.00—2.20	—	—	—	—	—	—	2,280	1,030	16	—	—	—	380	0.170	10
242	38	1.80—2.75	—	—	—	—	—	—	6,270	982	18	1,498	235	7.5	1,740	0.272	10—15
247	55	2.00—2.50	—	—	—	—	—	—	5,683	1,290	20	147	33	7.5	1,360	0.300	10—12
186	58	2.60—2.70	20	6	1.40	—	—	—	2.890	907	17	1,835	575	10	320	0.100	10
110	62	2.50—2.80	—	—	—	—	—	—	2,293	1,300	20	—	—	—	540	0.300	12
732	43	2.40—3.25	402	23	1.70—2.00	910	53	0.75	6 890	370	18	18,500	1,090	10	8,000	0.460	7—8
2,900	47	2.80	400	6	1.95	—	—	—	83;165	1,353	16.5-17	—	—	—	6,200	0.100	10—13
2,259	60	2.00—2.60	—	—	—	—	—	—	27,291	728	16—18	26,900	727	6	3,980	0.160	8—10
401	20	1.90—2.70	185	9	1.40—2.00	190	9	1.00	11,782	600	17—18	12,740	650	8	600	0.030	10
38	5	2.50	—	—	—	100	13	1.00	2,415	333	18	2,326	332	10	—	—	—

III:lla neljänneksellä.	Sairashoitopäiviä korkeammissa maksuluokissa. *Nombre de journées d'entretien dans la classe de payement la plus élevée.*	Sairashoitopäiviä halvimmassa maksuluokassa. *Nombre de journées d'entretien dans la classe de payement la moins élevée.*	Hoitohenkilö- ja palveluskunnan päiviä. *Nombre de journées d'entretien infirmiers et domestiqué.*	Summa ravintopäiviä. *Total des journées d'entretien.*	Lampaan ja vasikan lihaa. *Mouton et veau.* Kilogrammaa. *Kilos.*	Päivää ja henkilöä kohti. *Par jour et par personne.* Gr.	Hinta. *Prix (marcs).*	Muuta tuoretta lihaa. *Viaude fraîche différente.* Kilogrammaa. *Kilos.*	Päivää ja henkilöä kohti. *Par jour et par personne.* Gr.	Hinta. *Prix (marcs).*	Läskiä. *Lard.* Kilogrammaa. *Kilos.*	Päivää ja henkilöä kohti. *Par jour et par personne.* Gr.	Hinta. *Prix (marcs).*	Kalaa. *Poisson.* Kilogrammaa. *Kilos.*	Päivää ja henkilöä kohti. *Par jour et par personne.* Gr.	Hinta. *Prix (marcs).*
Helsinki.																
Yleinen sairashuone.																
Uusi klinikka.....	19	7,072	2,366	9,457	294	31	1.30—1.80	1,195	130	0.67—0.90	342	36	1.40—1.70	734	77	0.15—1.
Vanha »	644	12,500	3,003	16,147	188	11	1.30	3,147	194	0.67—0.90	67	4	1.60	686	42	0.20—1.
Kirurginen sairash...	670	15,834	5,642	22,146	519	23	1.25—1.90	3,780	170	0.67	169	7	1.50	1,542	70	0.25—1.
Lasten sairashuone ..	—	3,097	1,946	4,043	32	8	1.40—1.80	284	70	0.75—0.90	18	4	1.70—1.80	147	36	0.30—1.
Lapsenpäästölaitos ..	348	4,913	7,146	12,407	97	7	1.70	2,621	211	0.68—0.90	369	29	1.00—1.60	940	76	0.20—1.
Otiatrinen sairash. ..	39	1,392	728	2,159	98	45	1.60	350	162	1.20	7	—	—	—	—	—
Lääninsairaalat.																
Turussa [2]	446	14,481	4,277	19,204	410	21	1.00—1.25	3,112	160	0.75—0.85	481	25	1.15—1.45	862	44	0.11—0.
Hämeenlinnassa [2] ..	244	4,580	1,638	6,462	235	36	1.00—1.65	760	117	0.60—1.00	182	22	1.18	317	49	0.60—1.
Viipurissa	1,821	17,157	8,190	27,168	655	24	1.50—1.80	4,102	152	0.75	477	17	1.60	745	27	0.35—1.
Mikkelissä [1]	119	4,072	2,002	6,193	—	—	—	1,866	300	0.70—0.80	—	—	—	125	20	1.00
Kuopiossa [1]	381	8,052	4,641	13,074	226	17	0.55—1.00	2,181	166	0.56—0.63	—	—	—	1,472	110	0.10—0.
Vaasassa [1]	798	8,827	4,095	13,720	245	17	1.20	2,344	170	0.75	—	—	—	118	8	0.75—1.
Oulussa [1] [2]	625	6,969	2,457	10,051	143	14	0.60—1.40	2,501	248	0.85	8	—	—	327	20	0.60—1.
Yleiset sairaalat.																
Loviisassa [1]	22	968	637	1,627	—	—	—	155	95	1.00	—	—	—	84	52	0.40—1.
Porissa	232	2,530	1,183	3,945	37	9	1.10	310	78	0.90—1.10	53	13	1.50	231	50	0.25—2.
Tampereella	517	7,295	3,549	11,361	105	9	1.00—1.70	1,665	146	0.75—1.30	324	28	1.00—1.65	215	19	0.30—2.
Sortavalassa [1] [2]	437	3,784	2,366	6,587	33	5	1.00—1.20	494	74	0.60—0.70	—	—	—	131	20	0.60—1.
Savonlinnassa [1] [2] ..	178	2,666	1,274	4,118	81	19	1.00—1.10	642	157	0.80	9	—	—	219	53	0.50—1.
Joensuussa [1].....	272	2,493	1,183	3,948	36	9	1.25	556	140	0.70	—	—	—	178	45	0.55—0.
Nurmeksessa [1].....	—	1,269	546	1,815	—	—	—	412	226	0.90—1.00	—	—	—	70	37	0.40—0.
Jyväskylässä [2].....	71	3,888	1,638	5,597	73	13	0.80—1.20	1,072	191	0.85—0.90	189	33	0.80—1.40	77	14	0.50—1.
Kajaanissa [1]	116	3,032	1,092	4,240	22	—	—	316	74	0.65—0.85	—	—	—	181	42	0.40—1.
Torniossa [1]	194	1,842	1,183	3,219	93	29	0.43—1.40	517	160	0.85	9	—	1.60	—	—	—
Rovaniemellä [1].....	54	1,132	637	1,823	33	17	0.60—1.25	133	73	0.80—1.40	—	—	—	15	—	—
Mielisairaalat.																
Lapinlahden keskusl.	1,979	10,057	4,641	16,677	559	33	1.20—1.60	2,211	132	0.90—1.10	271	17	1.50—1.80	658	39	0.10—1.
Pitkäniemen » [1]	6,694	42,546	12,782	62,040	290	4	1.30—1.80	13,443	216	0.70	—	—	—	352	5	0.55—1.
Niuvanniemen » [1] [2]	4,714	25,679	7,561	37,954	1303	34	0.50—1.20	11,670	307	0.58—0.68	—	—	—	1,537	40	0.50—1.
Käkisalmen turval. [1]	184	15,485	4,550	20,219	19	—	—	2,132	105	0.70	—	—	—	149	7	0.50—0.
Seilin » [1]	—	5,980	1,274	7,254	—	—	—	1,120	154	0.85	—	—	—	484	66	0.30—0.

[1]) Oma siantarha. — [2]) Uusi ruokajärjestelmä käytännössä.

Voita. *Beurre.*			Kasvivoita. *Beurre végétal.*			Kermaa. *Crême.*			Kokomaitoa. *Lait entier.*			Kuorittua maitoa. *Lait écrémé.*			Munia. *Oeufs.*		
Kilogrammaa.	Päivää ja henkilöä kohti. *Par jour et par personne.* Gr.	Hinta. *Prix (marcs).*	Kilogrammaa. *Kilos.*	Päivää ja henkilöä kohti. *Par jour et par personne.* Gr.	Hinta. *Prix (marcs).*	Litraa. *Litres.*	Päivää ja henkilöä kohti. *Par jour et par personne.* M. litr.	Hinta. *Prix (marcs).*	Litraa. *Litres.*	Päivää ja henkilöä kohti. *Par jour et par personne.* M. litr.	Hinta. *Prix (pennis).* P:iä.	Litraa. *Litres.*	Päivää ja henkilöä kohti. *Par jour et par personne.* M. litr.	Hinta. *Prix (pennis).* P:iä.	Kappaletta. *Pièces.*	Päivää ja henkilöä kohti. *Par jour et par personne.* Kpl.	Hinta. *Prix (pennis).* P:iä.
739	77	2.80	—	—	—	400	41	0.65	9,460	1,000	18	6,930	732	8	12,600	1.300	8—12
106	68	2.70—2.80	55	—	—	698	43	0.65	5,780	357	18	20,905	1,300	8	14,060	0.870	7—14
389	62	2.75—3.30	220	10	1.60	1,222	55	0.65	16,280	735	18	15,180	680	8	30,960	1.400	7—15
315	77	2.60—3.00	24	6	2.00	322	79	0.65	5,847	1,144	18—20	2,861	707	8.15	4,820	1.190	7—10
757	60	2.60—3.30	—	—	—	462	37	0.65	4,530	365	18	11,870	957	8	3,840	0.309	10—12
215	100	2.80	—	—	—	67	31	0.65	1,291	590	18	1,311	600	8	1,980	0.900	8—10
816	45	2.40—3.00	80	—	—	456	24	0.90	19,464	1,000	16—18	13,730	714	8	4,680	0.240	7—9
433	67	2.90—3.25	—	—	—	191	23	1.00	5,650	874	18—19	3,605	560	8.5	1,420	0.220	10
473	54	2.50—2.80	—	—	—	1,079	39	90-1.00	11,176	410	20—22	24,487	900	10	17,060	0.620	7—11
358	57	2.60—3.15	—	—	—	—	—	—	7,430	1,200	18	1,950	314	8	660	0.100	10
792	137	2.45—3.00	—	—	—	—	—	—	19,160	1,465	18—20	1,790	100	8	5,220	0.390	8—10
398	29	2.60—2.80	200	14	1.70	—	—	—	9,000	656	20	15,340	1,110	10	1,640	0.120	10
452	40	2.60—2.75	45	4	1.40	—	—	—	17,514	1,572	17—18	—	—	—	1,660	0.149	9—11
84	52	2.50	28	17	2.00	—	—	—	1,378	848	18	1,930	1,180	7.5	980	0.600	10
219	55	2.50—3.00	—	—	—	—	—	—	7,010	1,775	14.5	520	131	7	1,180	0.300	9
530	47	2.70—3.15	—	—	—	276	24	1.35	12,884	1,133	17.5	3,959	342	8	3,500	0.340	8
233	35	2.90—3.00	20	—	—	—	—	—	11,040	1,675	17—18	—	—	—	1,680	0.256	7—9
273	66	2.50—3.00	10	—	—	—	—	—	2,760	677	18	2,735	670	10	660	0.160	10
303	76	2.70—2.90	—	—	—	—	—	—	5,685	1,440	16	100	25	—	1,160	0.290	9—10
133	70	2.50	—	—	—	—	—	—	2,173	1,206	16	—	—	—	—	—	—
216	39	2.50—3.25	—	—	—	—	—	—	5,880	1,050	18	1,386	248	7.5	1,080	0.192	10
312	73	2.65—2.85	—	—	—	—	—	—	5,127	1,200	20	156	—	—	1,940	0.457	10
129	40	2.60—2.70	77	23	1.65	—	—	—	3,150	980	17	1,735	539	10	600	0.180	10
103	56	2.50—3.10	—	—	—	—	—	—	2,772	1,520	20	—	—	—	120	0.065	12
647	38	2.60—3.20	454	27	1.70—1.80	910	54	0.75	7,816	469	18—20	18,570	1,113	10	5,760	0.345	9
094	49	2.80	110	—	—	—	—	—	85,428	1,377	16.5-17	—	—	—	4,520	0.072	8—10
356	62	2.60—2.90	—	—	—	—	—	—	22,957	604	16—21	30,965	815	6	4,600	0.121	8—9
510	25	2.50—2.75	70	3	1.40—2.00	62	—	—	17,784	879	17—18	12,880	637	8	260	—	—
62	8	2.70—3.20	—	—	—	92	12	1.00	2,227	307	18	2,346	323	10	—	—	—

IV:llä neljänneksellä.	Nombre de journées d'entretien dans la classe de payement la plus élevée.	Sairashoitopäiviä korkeammissa maksuluokissa. Nombre de journées d'entretien dans la classe de payement la moins élevée.	Sairashoitopäiviä halvimmassa maksuluokassa. Nombre de journées d'entretien dans la classe de payement la moins élevée.	Hoitohenkilö- ja palvelakunnan päiviä. Nombre de journées d'entretien infirmiers et domestiche.	Summa ravintopäiviä. Total des journées d'entretien.	Lampaan ja vasikan lihaa. Mouton et veau. Kilogrammaa. Kilos.	Päivää ja henkilöä kohti. Par jour et par personne. Gr.	Hinta. Prix (marcs).	Muuta tuoretta lihaa. Viaude fraiche differente. Kilogrammaa. Kilos.	Päivää ja henkilöä kohti. Par jour et par personne. Gr.	Hinta. Prix (marcs).	Läskiä. Lard. Kilogrammaa. Kilos.	Päivää ja henkilöä kohti. Par jour et par personne. Gr.	Hinta. Prix (marcs).	Kalaa. Poisson. Kilogrammaa. Kilos.	Päivää ja henkilöä kohti. Par jour et par personne. Gr.	Hinta. Prix (marcs).
Helsinki.																	
Yleinen sairashuone.																	
Uusi klinikka	236	8,119	2,366	10,721	257	24	1.20—1.80	1,735	161	0.67—1.00	539	50	1.60	442	41	0.40—
Vanha »	699	16,200	3,003	19,902	155	7	1.30	3,361	169	0.67—0.85	394	19	1.45—1.70	751	37	0.90—
Kirurginen sairash.	903	15,716	5,642	21,261	527	24	1.40—2.00	3,802	179	0.67—1.00	594	27	1.60	1,412	66	0.40—
Lasten sairashuone	—	3,272	1,946	5,218	25	4	1.30—1.80	383	73	0.85	71	12	1.70—1.80	156	30	0.25—
Lapsenpäästölaitos	337	4,500	7,146	11,983	126	10	1.30—1.80	2,803	234	0.68—1.00	405	34	1.70—1.80	901	75	0.30—
Otiatrinen sairash.	113	1,410	728	2,251	53	23	1.30—1.60	388	172	1.20	18	—	1.80	—	—	—
Lääninsairaalat.																
Turussa [2]	525	14,382	4,277	19,184	343	16	0.90—1.30	3,956	206	0.66—0.80	353	18	0.90—1.65	674	35	0.70—(
Hämeenlinnassa [2]	158	5,318	1,638	7.114	308	43	1.00—1.60	947	133	0.60—0.75	121	18	1.18	359	46	0.50—
Viipurissa	1,445	17,363	8,190	26,998	689	25	1.50—1.60	4,480	165	0.75	703	26	1.60	609	22	0.50—
Mikkelissä [1]	246	4,888	2,002	7.136	—	—	—	1,488	208	0.75—0.80	—	—	—	—	—	—
Kuopiossa [1]	633	9,956	4,641	15,230	663	43	0.85—0.90	3,786	248	0.56—0.68	—	—	—	1,157	76	0.50—
Vaasassa [1]	697	9,992	4,095	14,784	309	20	1.00—1.20	2,532	171	0.75	—	—	—	393	27	0.80—
Oulussa [1] [2]	807	8,566	2,457	11,830	217	18	0.60—1.20	2,585	219	0.70—0.80	—	—	—	198	17	0.50—
Yleiset sairaalat.																
Loviisassa [1]	45	1,169	637	1,851	—	—	—	241	130	1.00	—	—	—	108	57	0.40—
Porissa	228	3,565	1,183	4,976	36	8	1.10	371	74	0.60—1.10	46	9	1.50	100	19	0.80—
Tampereella	232	5,034	3,549	8,815	295	33	1.30—1.70	2,383	270	0.75—1.30	610	69	1.40	216	24	0.40—
Sortavalassa [1] [2]	566	3,829	2,366	6,761	41	5	0.80—1.20	1,028	151	0.68—0.90	—	—	—	253	37	0.60—
Savonlinnassa [1] [2]	116	2.787	1,274	4,177	39	9	1.00—1.10	644	134	0.80—0.85	—	—	—	130	32	0.30—
Joensuussa [1]	190	2,503	1,183	3,876	28	8	1.20	570	147	0.70	—	—	—	226	58	0.55—
Nurmeksessa [1]	—	2,125	546	2,671	—	—	—	307	116	1.00	—	—	—	26	19	0.50—
Jyväskylässä [2]	87	4,834	1,638	6.559	71	10	0.60—1.00	1,432	218	0.85	487	74	1.40	41	6	0.50—
Kajaanissa [1]	73	3,067	1,092	4,232	46	10	1.00	353	83	0.65—0.85	—	—	—	63	14	0.40—
Torniossa [1]	215	2,083	1,183	3,481	120	34	0.45—1.30	542	155	0.75—0.85	40	11	1.00—1.60	20	—	—
Rovaniemellä [1]	10	920	637	1,567	—	—	—	138	88	0.65—0.80	21	14	0.80	19	13	1.50
Mielisairaalat.																
Lapinlahden keskusl.	1,893	10,891	4,641	14,763	501	28	0.90—1.50	2,290	131	0.90—1.00	404	23	1.50—1.70	237	13	0.40—1
Pitkäniemen » [1]	7,263	40,548	13,058	60,869	440	7	0.90—1.80	20,694	340	0.70	—	—	—	587	9	0.40—1
Niuvanniemen » [1] [2]	4,753	25,758	7,561	38,072	970	25	0.50—1.25	13,828	363	0.58—0.68	—	—	—	754	19	0.50—1
Käkisalmen turval. [1]	184	15,697	4,550	20,431	44	2	1.30	2,176	106	0.70	—	—	—	194	9	0.40—1
Seilin » [1]	—	5,817	1,274	7,091	371	52	0.90	847	119	0.70	—	—	—	448	63	0.85

[1]) Oma siantarha. — [2]) Uusi ruokajärjestelmä käytännössä.

Voita. *Beurre.*			Kasvivoita. *Beurre végétal.*			Kermaa. *Crème.*			Kokomaitoa. *Lait entier.*			Kuorittua maitoa. *Lait écrémé.*			Munia. *Oeufs.*		
Kilogrammaa.	Päivää ja henkilöä kohti. *Par jour et par personne.* Gr.	Hinta. *Prix (marcs).*	Kilogrammaa. *Kilos.*	Päivää ja henkilöä kohti. *Par jour et par personne.* Gr.	Hinta. *Prix (marcs).*	Litraa. *Litres.*	Päivää ja henkilöä kohti. *Par jour et par personne.* M.litr.	Hinta. *Prix (marcs).*	Litraa. *Litres.*	Päivää ja henkilöä kohti. *Par jour et par personne.* M. litr.	Hinta. *Prix (pennis).* P:iä.	Litraa. *Litres.*	Päivää ja henkilöä kohti. *Par jour et par personne.* M. litr.	Hinta. *Prix (pennis).* P:iä.	Kappaleita. *Pièces.*	Päivää ja henkilöä kohti. *Par jour et par personne.* Kpl.	Hinta. *Prix (pennis).* P:iä.
25	60	2.70—3.20	20	—	—	474	44	65—75	11,080	1,030	18—19	7,360	690	8—9	15,420	1.410	9—15
06	45	2.60—3.30	65	—	—	702	35	65—75	5,510	276	18—19	25,350	1,270	8—9	14,140	0.710	9—15
35	35	2.70—3.30	1,035	48	1.80	1,226	57	65—75	16,370	765	18—19	15,150	712	8—9	39,660	1.800	9—15
55	65	2.75—3.15	27	4	1.80	324	61	65—75	5,770	1,150	18—21	2,720	521	8—9	3,800	0.720	9—12
39	61	2.70—3.40	25	—	—	477	40	65—75	4,600	390	18—19	10,010	835	8—9	4,880	0.407	10—20
39	62	2.60—2.90	—	—	—	83	37	65—75	1,654	734	18—19	1,392	618	8—9	880	0.400	10—20
83	35	2.65—3.00	50	—	—	514	26	0.90	19,201	1,000	18	13,570	770	8	3,860	0.200	10—12
89	40	2.85—3.25	—	—	—	189	26	1.00	6,042	849	20	4,215	592	8.5	860	0.120	9
85	55	2.90—3.00	70	—	1.60	1,110	41	1.00	11,045	410	22	23,491	870	10	20,320	0.750	8—12
47	34	2.80	—	—	—	—	—	—	5,285	740	18	2,000	280	8—10	240	0.034	10
99	39	2.80—3.00	—	—	—	—	—	—	20,745	1,362	19—21	624	40	8	4,610	0.300	10
25	22	2.60—3.10	190	13	1.65	—	—	—	8,940	600	20	16,520	1,110	10	860	0.050	10
57	47	2.70—2.80	60	5	1.40	—	—	—	18,319	1,555	17—18	—	—	—	1,000	0.080	9—10
85	45	3.00—3.40	42	22	2.00	—	—	—	1,345	726	18	1,705	920	7.5	820	0.445	10
84	38	2.60—3.00	14	—	—	—	—	—	7,975	1,600	14.5	711	145	6	1,000	0.200	9
54	63	2.60—3.10	—	—	—	279	31	1.35	13,067	1,480	17.5	4,227	480	8	3,260	0.370	12
82	41	2.80—3.20	7	—	—	—	—	—	11,040	1,632	17	—	—	—	900	0.130	9—10
48	36	2.75—3.00	10	—	—	—	—	—	2,760	679	18	2,760	679	10	200	0.050	10
10	80	2.50—2.80	—	—	—	—	—	—	5,480	1,413	16	—	—	—	680	0.170	9—10
84	31	2.50	—	—	—	—	—	—	2,715	1,000	16	—	—	—	140	—	11
20	34	2.70—3.25	10	—	—	—	—	—	6,440	981	18	1,781	271	7.5—10	1,500	0.229	11
56	51	2.50—2.90	6	—	—	—	—	—	4,991	1,180	20	258	51	7.5	820	0.190	10
28	51	2.70	104	30	1.40—1.70	—	—	—	3,120	900	17	2,415	690	10	580	0.139	11
78	50	2.80	27	17	1.70	—	—	—	2,260	1,440	20	—	—	—	360	0.230	13
78	33	2.70—3.20	563	33	1.70—1.80	920	52	70	5,480	314	18—20	19,050	1,093	10	5,500	0.321	9—10
50	59	2.80	340	5	1.95	—	—	—	83,115	1,365	16.5-17	—	—	—	4,520	0.071	10—15
91	60	2.60—3.00	40	—	—	—	—	—	25,993	680	16-18.5	28,490	748	6—8	4,760	0.125	10—11
83	18	2.60—2.80	212	10	1.45	184	9	1.00	16,817	823	17—18	12,880	630	8	600	0.010	10
34	4	3.00	25	3	1.60	99	12	1.00	2,129	310	18	2,188	385	10	—	—	—

Taulu V.
Tableau V.

Sairashuoneitten lasarettiosastoilla vuonna 1912 hoidetut taudit.
Maladies traitées dans les services de lazaret des hôpitaux en 1912.

	Sairash. lasarettiosastoilla yhteensä. *Totaux pour les services de lazarets des hôpitaux.*							Hoidettujen lukumäärä. *Total des malades.*																						
		Uloskirjoitettuja. *Sortis.*																												
	Hoidettuja. *Admintatés.*	Terveitä ja toipuvia. *Guéris et convalescents.*	Paremmaksi tulleita. *Améliorés.*	Parantumattomia. *Non-améliorés.*	Hoitamattomia. *Non-traités.*	Kuolleita. *Décédés.*	Jäänteitä. *Restants.*	Yleinen sairashuone Helsingissä.	Turku.	Hämeenlinna.	Viipuri.	Mikkeli.	Kuopio.	Mustasaari.	Oulu.	Lovisa.	Pori.	Godby.	Tampere.	Sortavala.	Savonlinna.	Joensuu.	Nurmes.	Jyväskylä.	Tornio.	Kajaani.	Rovaniemi.
I. Muodostumisvikoja ja synnynnäisiä tauteja.																														
Cephalocele	7	2	—	—	—	5	—	4	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—
Hydrocephalus	4	—	2	—	1	—	1	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Spina bifida	9	3	1	1	2	2	—	1	—	—	4	1	—	1	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—
Labium leporinum	28	22	1	—	1	2	2	9	2	—	4	—	5	—	1	—	—	—	2	—	—	—	2	—	1	2
Palatoschisis	23	16	2	3	1	—	1	12	—	—	6	—	—	1	1	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—
Torticollis	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Lingua fixata	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Auricul. rudim.	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fistula mediana colli	2	1	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Naevus vasculosus	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Cryptorchismus	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Phimosis	13	13	—	—	—	—	—	1	—	—	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—
Hypospadia	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Epispadia	2	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ectopia vesicae urinariae	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» testis	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Megacolon congen.	2	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Atresia ani	15	8	3	—	—	4	—	4	—	—	3	—	2	—	1	—	2	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—
Spina ventosa	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Syndactylia	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Digitus supernumer.	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Pes varus vel eqvino-varus	28	21	5	—	—	—	2	11	1	—	1	2	3	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	3	—
Luxatio femoris congenita	6	3	1	—	1	—	1	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Deformatio extremitatum	8	7	1	—	—	—	—	—	1	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	1	1	—	—
Debilitas cong. e. causa part. praemat.	5	2	—	—	—	3	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

	Sairash. lasarettiosastoilla yhteensä. *Totaux pour les services de lazarets des hôpitaux.*							Hoidettujen lukumäärä. *Total des malades.*																							
	Hoidettuja. *Admissions.*	Uloskirjoitettuja. *Sortis.*					Jääneitä. *Restants.*	Yleinen sairashuone Helsingissä.	Turku.	Hämeenlinna.	Viipuri.	Mikkeli.	Kuopio.	Mustasaari.	Oulu.	Lovisa.	Pori.	Godby.	Tampere.	Sortavala.	Savonlinna.	Joensuu.	Nurmes.	Jyväskylä.	Tornio.	Kajaani.	Rovaniemi.					
		Terveitä ja toipuvia. *Guéris et convalescents.*	Paremmaksi tulleita. *Améliorés.*	Parantumattomia. *Non-améliorés.*	Hoitamattomia. *Non-traités.*	Kuolleita. *Décédés.*																									
II. Konstitutsionellisia ja vanhuuden tauteja.																															
Rachitis	15	3	10	—	—	1	1	13	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
Scrophulosis	12	6	3	—	3	—	—	4	—	—	—	7	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
Anaemia	59	30	21	1	1	3	3	17	2	—	13	4	3	1	—	1	1	3	1	—	1	4	2	2	1	2	1				
» perniciosa	60	28	20	4	2	3	3	15	—	—	22	—	—	1	1	2	—	—	—	—	8	2	—	6	—	2	1				
Chlorosis	12	3	6	—	1	2	—	8	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—				
Leuchaemia	9	—	2	3	—	4	—	3	1	—	1	—	3	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—				
Pseudoleuchaemia	6	—	1	2	1	2	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
Scorbutus	2	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—				
Morbus maculosus Werlhofii; Purpura	7	4	—	—	—	2	1	4	—	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
Morbus Bauti	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
Haemophilia	2	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
Diabetes mellitus	40	—	13	11	1	10	5	24	2	1	3	1	3	2	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—				
Arthritis urica seu vera	1	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
Marasmus senilis	4	—	1	1	—	2	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—				
Gangraena senilis et spontan.	35	22	1	—	1	4	7	4	8	—	—	—	7	5	—	—	3	—	3	—	2	—	—	—	—	3	—				
Pedatrophia	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—				
Atrophia infantum	1	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
III. Akuuttisia infektsioni tauteja.																															
Rheumatismus articulorum acut	98	77	14	2	—	—	5	40	9	2	11	7	—	—	1	4	5	1	3	—	1	—	2	3	3	6	—				
» musculorum acut.	6	5	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—				
Morbilli	4	2	—	1	—	—	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
Scarlatina	19	7	—	—	7	2	3	11	6	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—				
Diphtheria	14	12	—	—	1	1	—	10	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—				
Laryngitis crouposa	33	23	—	—	—	7	3	26	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
Febricula	4	4	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
Febris intermittens	3	3	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
» » tropica	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—				
» remittens	8	7	—	—	1	—	—	2	1	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
» cryptogenetica	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—				

	Sairash. lasarettiosastoilla yhteensä. *Totaux pour les services de lazarets des hôpitaux.*							Hoidettujen lukumäärä. *Total des malades.*																							
	Hoidettuja. *Admissions.*	Uloskirjoitettuja. *Sortis.*					Jääneitä. *Restants.*	Yleinen sairashuone Helsingissä.	Turku.	Hämeenlinna.	Viipuri.	Mikkeli.	Kuopio.	Mustasaari.	Oulu.	Lovisa.	Pori.	Godby.	Tampere.	Sortavala.	Savonlinna.	Joensuu.	Nurmes.	Jyväskylä.	Tornio.	Kajaani.	Rovaniemi.					
		Terveitä ja toipuvia. *Guéris et convalescents.*	Paremmaksi tulleita. *Améliorés.*	Parantumattomia. *Non-améliorés.*	Holtamattomia. *Non-traités.*	Kuolleita. *Décédés.*																									
Typhus abdominalis	78	56	1	2	—	14	5	16	2	4	22	8	1	—	—	—	2	—	2	—	6	1	—	5	8	1	—				
Paratyphus	3	1	—	—	—	—	2	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
Dysenteria	14	9	—	—	—	4	1	—	—	1	7	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	3	—				
Parotitis epidemica	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
Influenza	31	28	1	—	—	—	2	8	2	2	3	4	1	—	—	5	2	—	—	—	2	—	—	—	1	1	—				
Pertussis	2	1	1	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
Erysipelas	85	64	1	1	1	12	6	21	2	3	10	8	10	6	—	3	1	—	4	—	4	—	—	4	6	2	1				
Septicaemia, pyaemia	45	7	—	3	1	32	2	9	4	3	4	3	3	2	—	3	4	—	1	—	3	—	2	—	1	3	—				
Septicopyaemia puerperalis ...	34	10	1	3	—	19	1	6	—	—	8	4	1	1	2	1	—	—	2	—	1	1	—	3	—	2	2				
Infectio e causa ignota	4	2	1	1	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
Coma » » »	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—				
Meningitis cerebrospinalis epidemica	8	4	—	1	1	1	1	4	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3				
Tetanus	7	4	—	—	—	3	—	5	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—				
Anthrax	2	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
Thyreoiditis ac.	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
IV. Kroonillisia infektsioni tauteja.																															
Tuberculosis pulmonum	233	7	62	72	19	51	22	94	9	10	34	11	5	10	1	14	8	5	1	2	1	6	3	6	7	2	4				
» pulm. et laryngis	4	—	—	2	—	1	1	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
» » laryng. et intestin....	6	—	—	1	—	5	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
» » et intestin.	8	—	1	3	—	4	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
» laryngis	13	—	6	5	—	2	—	4	1	—	3	—	—	—	—	—	2	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1				
» pleurae serosa ...	9	—	8	1	—	—	—	1	—	1	3	—	—	3	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—				
» » purulenta	21	1	3	8	1	6	2	15	2	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—				
» cerebri et meningum	37	—	1	1	1	32	2	25	1	1	3	1	4	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—				
» lingvae	5	2	—	2	1	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
» veli palati	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—				
» glandul. lymphatic.	274	243	13	1	5	1	11	26	50	10	30	4	5	26	23	—	2	—	34	19	8	7	4	8	3	7	8				
» peritonei	72	14	30	10	7	7	4	18	2	2	16	—	3	9	5	—	1	—	1	6	—	1	—	7	1	—	—				
» intestinorum	20	2	5	7	1	3	2	3	—	1	1	3	1	2	—	—	—	1	—	—	2	—	2	2	1	1	—				

	Sairash. lasarettiosastoilla yhteensä. *Totaux pour les services de lazarets des hôpitaux.*							Hoidettujen lukumäärä. *Total des malades.*																		
		Uloskirjoitettuja. *Sortis.*																								
	Hoidettuja. *Administrés.*	Terveitä ja toipuvia. *Guéris et convalescents.*	Paremmaksi tulleita. *Améliorés.*	Parantumattomia. *Non-améliorés.*	Hoitamattomia. *Non-traités.*	Kuolleita. *Décédés.*	Jääneitä. *Restants.*	Yleinen sairashuone Helsingissä.	Turku.	Hämeenlinna.	Viipuri.	Mikkeli.	Kuopio.	Mustasaari.	Oulu.	Lovisa.	Pori.	Godby.	Tampere.	Sortavala.	Savonlinna.	Joensuu.	Nurmes.	Jyväskylä.	Tornio.	Kajaani.	Rovaniemi.
Tuberculosis renis & vesicae urinar.	51	16	9	8	8	4	6	29	2	—	4	—	—	9	—	—	—	3	—	—	—	—	4	—	—	—
» cutis	14	10	2	—	—	—	2	1	—	1	—	—	—	1	—	—	2	—	2	2	—	—	—	1	4	—
» ossium et articulation.	498	225	122	36	11	19	85	84	80	24	67	8	9	36	40	2	4	—	24	31	15	9	7	29	7	21	1
» miliaris acuta, universal.	9	—	—	—	—	9	—	4	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
» apparatus genital.	18	8	4	—	1	2	3	2	4	—	5	—	1	—	1	—	1	—	3	—	—	—	—	—	—	—	1
» regionum variar..	29	16	4	1	—	3	5	1	1	1	1	—	7	3	—	—	—	1	5	—	3	—	2	3	—	2	—
Lupus vulgaris	54	31	17	—	1	—	5	1	15	4	4	3	4	7	9	—	3	—	—	—	—	—	—	3	—	—	1
Actinomycosis	14	7	2	1	—	3	1	6	—	1	2	—	1	1	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—
Echinococcus	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
V. Veneerisiä tauteja.																											
Urethritis gonorrhoica	7	1	1	—	5	—	—	2	2	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Arthritis »	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Epididymitis »	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Syphilis hereditaria	9	4	4	—	—	1	—	5	—	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
» acqvisita recens	4	3	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
» » recidiva	7	3	1	—	2	—	1	2	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—	—	—
» inveterata	1	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ulcera gummosa pharyngis	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Condyloma acuminata	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
VI. Myrkytyksiä.																											
Alcoholismus acutus	6	6	—	—	—	—	—	—	2	1	1	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» chronicus	5	—	2	2	1	—	—	4	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Morphinismus	5	4	—	—	—	1	—	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Intoxicatio e acidis et alkaliis.	18	14	—	—	—	3	1	12	2	—	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» e oxid. carbon.	4	4	—	—	—	—	—	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» e arsenic.	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
» e lysole	2	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» e solut atropin.	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
» e CO.	2	1	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

	Sairash. lasarettiosastoilla yhteensä. *Totaux pour les services de lazarets des hôpitaux.*							Hoidettujen lukumäärä. *Total des malades.*																				
		Uloskirjoitettuja. *Sortis.*																										
	Hoidettuja. *Administrés.*	Tarvetta ja toipuvia. *Guéris et convalescents.*	Paremmaksi tulleita. *Améliorés.*	Parantumattomia. *Non-améliorés.*	Hoitamattomia. *Non-traités.*	Kuolleita. *Décédés.*	Jäänteitä. *Restants.*	Yleinen sairashuone Helsingissä.	Turku.	Hämeenlinna.	Viipuri.	Mikkeli.	Kuopio.	Mustasaari.	Oulu.	Loviisa.	Pori.	Godby.	Tampere.	Sortavala.	Savonlinna.	Joensuu.	Nurmes.	Jyväskylä.	Tornio.	Kajaani.	Rovaniemi.
Intoxicatio e spirit. vin. denatur.	2	2	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» e causa ignota	1	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hydrargyrosis	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Morsus serpentis	7	7	—	—	—	—	—	—	3	—	2	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
VII. Mielitauteja.																											
Idiotia	5	—	—	3	—	2	—	4	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» amaurotica	2	—	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Idiotismus	1	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Imbecillitas	3	—	1	2	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Psychosis	5	—	2	2	1	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	—
Amentia seu psychosis ex infectione	1	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Dementia praecox seu primar.	1	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Insania maniaco-depressiva	8	1	3	2	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Dementia paralytica	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Simulatio	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
VIII. Erityisten elinten tauteja.																											
1. Hermoston tauteja.																											
a) Aivo- selkäydin- ja niiden kalvojen tauteja.																											
Haemorrhagia cerebri et meningum. Hemiplegia	60	9	24	10	1	12	4	26	—	5	15	6	1	—	1	—	2	—	—	—	—	1	—	—	2	—	1
Abscessus cerebri	5	3	—	—	—	1	1	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—
» cerebelli	2	1	—	1	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Thrombosis sinus laterial.	6	4	—	—	—	2	—	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Embolia cerebri	1	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Abscessus epiduralis	11	10	—	1	—	—	—	9	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Encephalitis	7	1	2	—	1	2	1	4	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—
Meningitis cerebralis	27	5	—	2	—	20	—	12	1	2	4	—	4	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1	—
» serosa	2	1	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

	Sairash. lasarettiosastoilla yhteensä. *Totaux pour les services de lazarets des hôpitaux.*							Hoidettujen lukumäärä. *Total des malades.*																				
		Uloskirjoitettuja. *Sortis.*																										
	Hoidettuja. *Administrés.*	Terveitä ja toipuvia. *Guéris et convalescents.*	Paremmaksi tulleita. *Améliorés.*	Parantumattomia. *Non-améliorés.*	Hoitamattomia. *Non-traités.*	Kuolleita. *Décédés.*	Jäänеitä. *Restants.*	Yleinen sairashuone Helsingissä.	Turku.	Hämeenlinna.	Viipuri.	Mikkeli.	Kuopio.	Mustasaari.	Oulu.	Loviisa.	Pori.	Godby.	Tampere.	Sortavala.	Savonlinna.	Joensuu.	Nurmes.	Jyväskylä.	Tornio.	Kajaani.	Rovaniemi.
Hydrocephalus acqvisitus	1	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tumor cerebri	25	—	3	15	1	4	2	18	—	—	4	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» cerebelli	2	—	—	—	—	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Arteriosclerosis cerebri	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Epilepsia corticalis	1	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Paralysis glosso-labio-laryng...	1	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Myelitis et meningitis spinalis.	20	3	5	5	3	1	3	9	2	—	3	—	1	—	—	—	1	—	—	2	—	—	1	1	—	—	—
Sclerosis multiplex	9	—	1	4	1	—	3	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tabes dorsalis	26	1	10	9	—	—	6	21	—	—	—	4	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Atrophia musculor. progressiva	1	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Poliomyelitis anterior acuta..	18	3	11	2	—	1	1	14	—	1	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Paralysis extremitat. inf. post poliomyelitid. ac.....	4	1	1	—	1	1	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Syringomyelia.....	2	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Lues medullae spinalis	2	—	2	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tumor » »	2	—	—	1	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gummata » »	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Retentio urin. p. vuln. sclop. medullae spinalis	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Paresis spinalis spastica.....	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Paralysia » » hereditar.	2	—	—	2	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Paralysia spastica extremit. inf.	1	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Contractura spastica extremit. inf. (Little)	1	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hemiplegia spastica	2	1	—	—	1	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Diplegia » congen...	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Heredodegen. » familiari .	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Paralysis ascendeus ac.	1	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vertigo ab aure laesa	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Paresis extremit. inf.	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
b) Perifeeristen hermojen tauteja.																												
Neuritis	12	2	10	—	—	—	—	4	—	3	—	—	4	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Polyneuritis	6	1	2	1	1	—	1	4	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Neuralgia trigemini.....	11	7	3	—	—	1	—	3	1	—	2	—	—	1	—	—	—	—	—	3	—	—	—	1	—	—	—

	Sairash. lasarettiosastoilla yhteensä. *Totaux pour les services de lazarets des hôpitaux.*							Hoidettujen lukumäärä. *Total des malades.*																
	Hoidettuja. *Admissions.*	Uloskirjoitettuja. *Sortis.*					Jäänеitä. *Restants.*	Yleinen sairashuone Helsingissä.	Turku.	Hämeenlinna.	Viipuri.	Mikkeli.	Kuopio.	Mustasaari.	Oulu.	Loviisa.	Pori.	Godby.	Tampere.	Sortavala.	Savonlinna.	Joensuu.	Nurmes.	Jyväskylä.	Tornio.	Kajaani.	Rovaniemi.
		Terveitä ja toipuvia. *Guéris et convalescents.*	Paremmaksi tulleita. *Améliorés.*	Parantumattomia. *Non-améliorés.*	Hoitamattomia. *Non-traités.*	Kuolleita. *Décédés.*																				
Neuralgia ischiadica	69	25	36	1	3	—	4	8	5	2	25	9	6	2	—	—	—	3	2	—	2	—	1	—	2	2
» n. supra orbitalis	2	—	1	1	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» variae	10	6	3	1	—	—	—	1	—	—	3	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	1	—	3	—	—
Cephalalgia	7	4	1	1	—	—	1	2	—	—	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	2	—	—	—	—
Paralysis facialis	17	1	8	6	1	—	1	8	2	—	4	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—
» radialis	2	—	2	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» » post vuln. incis.	2	2	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» ulnaris	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
» » post vuln. incis.	3	3	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» n. medial. et ulnar.	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» n. perinei	2	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» crural.	2	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» extrem. infer.	5	—	4	1	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» post diphteriam	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Atrophia nerv. optici	1	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Paresia	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
c) Tauteja ilman määrättyä lokalisatsionia.																										
Hemicrania	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Epilepsia	90	8	35	33	1	6	7	14	2	2	2	—	1	—	1	1	1	—	66	—	—	—	—	—	—	—
Eclampsia	6	5	—	—	—	1	—	4	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Chorea	28	18	8	—	—	—	2	9	2	—	4	3	2	—	—	—	—	2	—	—	1	2	2	—	1	—
Hemichorea	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
Hysteria	33	7	19	1	3	—	3	9	—	—	5	4	1	1	—	1	4	—	1	2	—	—	4	1	—	—
Hystero-Neurasthenia	1	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Neurasthenia	190	32	120	22	7	—	9	50	7	14	33	17	16	2	1	6	11	—	2	1	1	6	5	5	—	13	—
Hypochondria	3	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Psychoneurosis	7	—	3	3	1	—	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Neurosis traumatica	2	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Paralysis agitans	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Myasthenia gravis pseudoparalytic	1	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

	Sairash. lasarettiosastoilla yhteensä. *Totaux pour les services de lazarets des hôpitaux.*							Hoidettujen lukumäärä. *Total des malades.*																		
	Hoidettuja. *Administrés.*	Uloskirjoitettuja. *Sortis.* Terveitä ja toipuvia. *Guéris et convalescents.*	Paremmaksi tulleita. *Améliorés.*	Parantumattomia. *Non-améliorés.*	Hoitamattomia. *Non-traités.*	Kuollleita. *Décédés.*	Jäänneitä. *Restants.*	Yleinen sairaahuone Helsingissä.	Turku.	Hämeenlinna.	Viipuri.	Mikkeli.	Kuopio.	Mustasaari.	Oulu.	Loviisa.	Pori.	Godby.	Tampere.	Sortavala.	Savonlinna.	Joensuu.	Nurmes.	Jyväskylä.	Tornio.	Kajaani.	Rovaniemi.
Melancholia	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Stigmata degeneration	1	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Asthenia universalis	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Masturbatio	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tetania	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
d) Vasomotooris-troofisia neurooseja.																											
Morbus Basedowii	30	15	9	2	3	1	—	7	1	—	5	—	—	—	1	—	—	1	14	—	—	—	1	—	—	—
» Addisonii	2	—	—	1	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Myxoedema	4	—	4	—	—	—	—	2	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
2. Verenkiertoelinten tauteja.																											
Pericarditis	7	—	—	1	—	5	1	5	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Endocarditis	21	9	8	—	—	3	1	12	—	—	1	3	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—
Myocarditis	56	—	31	2	2	18	3	16	—	2	9	9	—	—	—	—	5	1	1	1	—	5	6	—	—	1	—
Vitium organicum cordis	127	2	71	14	1	33	6	47	3	1	18	12	10	1	2	4	—	—	1	—	3	4	2	2	4	5	8
Arteriosclerosis	64	1	44	5	3	7	4	17	—	1	19	17	—	—	—	5	—	—	2	1	—	—	1	1	—	—	—
Endarteritis obliterans	9	6	1	—	—	1	1	—	—	—	6	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Aortitis	2	—	1	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Aneurysma aortae	9	—	—	2	1	3	3	6	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» aliarum arterar.	4	2	—	1	—	—	1	2	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» arterio-venosum	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» spin.	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Varices	24	21	2	—	1	—	—	5	5	—	2	—	—	1	2	—	—	1	3	1	—	—	1	3	—	—
Venectasiae haemorrhoidales	79	72	1	—	3	—	3	15	10	—	20	1	9	4	6	—	1	—	3	2	2	—	—	3	1	2	—
Thrombosis, Embolia	9	6	2	—	—	—	1	—	1	—	5	—	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Phlebitis	10	8	1	—	—	—	1	2	—	—	3	1	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—
Venectasiae ped. dext.	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Asthma	1	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3. Lymfatiehyeiden tauteja.																											
Lymphangitis	39	31	2	1	—	—	5	2	2	2	15	—	3	—	1	—	2	1	7	—	—	—	—	3	1	—
Lymphadenitis	33	30	1	—	1	—	1	1	4	—	11	—	11	—	2	—	—	—	3	1	—	—	—	—	—	—	—

	Sairash. lasarettiosastoilla yhteensä. *Totaux pour les services de lazarets des hôpitaux.*							Hoidettujen lukumäärä. *Total des malades.*																						
	Hoidettuja. *Admissions.*	Uloskirjoitettuja. *Sortis.*					Jäänеitä. *Restants.*	Yleinen sairashuone Helsingissä.	Turku.	Hämeenlinna.	Viipuri.	Mikkeli.	Kuopio.	Mustasaari.	Oulu.	Loviisa.	Pori.	Godby.	Tampere.	Sortavala.	Savonlinna.	Joensuu.	Nurmes.	Jyväskylä.	Tornio.	Kajaani.	Rovaniemi.			
		Terveitä ja toipuvia. *Guéris et convalescents.*	Parempimaksi tulleita. *Améliorés.*	Paranturnattomia. *Non-améliorés.*	Hoitamattomia. *Non-traités.*	Kuolleita. *Décédés.*																								
4. Hengityselinten tauteja.																														
Epistaxis	2	2	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
Morbi cavitatis nasalis	13	9	3	—	—	—	1	1	2	—	—	—	1	—	5	—	—	—	—	1	1	—	—	1	1	—	—			
Deviatio septi nasi	6	6	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
Lues nasi	1	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
Empyema cavitatum accessor nasi	28	23	1	—	1	1	2	1	3	—	—	—	4	11	—	—	—	2	—	1	—	—	6	—	—	—			
Vegetationes adenoideae	12	11	1	—	—	—	—	3	—	—	1	1	1	1	—	—	—	2	1	—	—	—	—	2	—	—			
Stenosis laryngis	16	1	6	3	1	4	1	13	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1			
Oedema » oedema glottidis	2	1	—	—	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
Carcinom. »	6	2	1	—	3	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
Lues »	2	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—			
Laryngit. phlegmonosa	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
Laryngotracheitis	15	9	5	—	—	—	1	11	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
Stenosis tracheae	1	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
Haemorrhagia pleurae	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
Pleuritis serosa	119	88	17	4	—	3	7	35	2	5	27	3	6	2	8	1	—	—	4	3	2	2	4	7	2	3	3			
Peripleuritis	1	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
Empyema	137	81	17	3	3	13	20	22	10	6	25	6	6	6	9	—	4	2	6	12	3	2	2	5	4	3	4			
Pneumothorax	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
Bronchit. acuta	41	38	3	—	—	—	—	9	2	8	4	—	2	—	1	2	—	1	—	—	2	—	1	1	1	—	7			
» chronica	34	7	26	—	—	—	1	9	2	2	9	2	2	—	—	5	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—			
Emphysema pulmonum	17	—	8	3	—	4	2	14	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
Bronchiectasiae	7	—	3	3	—	1	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—			
Pneumonia crouposa	299	233	2	3	3	43	15	91	4	13	55	10	7	2	—	13	10	7	—	1	1	6	6	17	25	16	15			
» chronica	5	2	2	1	—	—	—	3	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—			
Bronchopneumonia	63	24	8	—	2	24	5	34	2	4	2	2	4	—	—	1	—	2	—	1	2	1	1	—	2	—	5			
Gangraena pulmonum	4	1	—	—	—	3	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—			
Abscessus »	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—			
Tumor »	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
Asthma bronchiale	5	1	4	—	—	—	—	3	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
Ethmoiditis	15	10	2	—	3	—	—	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
Mucocele ethmoidalis	1	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
» frontalis	2	1	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
Carcin. sinus max.	1	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			

	Sairash. lasarettiosastoilla yhteensä. *Totaux pour les services de lazarets des hôpitaux.*							Hoidettujen lukumäärä. *Total des malades.*																					
		Uloskirjoitettuja. *Sortis.*																											
	Hoidettuja. *Administrés.*	Terveitä ja toipuvia. *Guéris et convalescents.*	Parennuksi tulleita. *Améliorés.*	Parantumattomia. *Non-améliorés.*	Hoitamattomia. *Non-traités.*	Kuolleita. *Décédés.*	Jäänneitä. *Restants.*	Yleinen sairashuone Helsingissä.	Turku.	Hämeenlinna.	Viipuri.	Mikkeli.	Kuopio.	Mustasaari.	Oulu.	Loviisa.	Pori.	Godby.	Tampere.	Sortavala.	Savonlinna.	Joensuu.	Nurmes.	Jyväskylä.	Tornio.	Kajaani.	Rovaniemi.
Sinuitis max. purul. chr.	116	111	2	—	1	—	2	116	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» frontalis purul.	5	5	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» sphenoid. »	6	4	1	—	1	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Morbus caeruleus	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Absc. retropharyng.	3	3	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
» retrovisceral	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
Fistula tracheae artefact	2	1	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5. Ruoansulatuselinten tauteja.																											
Angina Ludovici	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Stomatitis	4	2	1	—	—	1	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Glossitis acuta. Abscessus lingvae	3	3	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Hypertrophia tonsillarum	5	4	—	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
» conchae inf.	5	5	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Angina tonsillarum	11	11	—	—	—	—	—	3	—	1	—	1	1	—	—	2	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
» phlegmonosa	9	7	—	—	—	2	—	2	—	1	1	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Strictura oesophagi	34	7	11	3	1	3	9	10	7	—	8	1	1	1	3	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—
Diverticulum »	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gastritis acuta	21	17	1	—	—	3	—	2	7	2	4	—	1	1	—	—	—	—	1	—	1	—	—	1	—	1	—
» chronica	54	18	24	5	2	1	4	4	6	—	9	1	7	1	8	—	1	—	—	—	5	—	8	3	1	—
» phlegmonosa	1	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Achylia gastrica	40	2	30	2	6	—	—	11	1	—	25	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—
Gastroptosis	11	4	4	2	1	—	—	—	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hypersecretio acida	50	10	29	1	8	—	2	5	4	—	35	—	—	—	—	—	—	—	4	—	1	—	—	1	—	—	—
Dyspepsia nervosa	60	16	35	2	6	—	1	7	3	5	25	1	11	1	—	—	—	—	4	—	1	2	—	—	—	—	—
Ventriculus bilocularis	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Dilatatio ventriculi	21	8	10	1	2	—	—	1	4	—	4	—	4	2	—	—	2	—	—	—	—	—	—	3	—	1	—
Ulcus »	157	74	39	10	8	12	14	28	29	4	24	1	10	10	7	4	9	1	11	1	2	—	3	8	1	2	2
» » perfor.	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
» » s. duodem. perforat.	8	5	—	—	—	3	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» duodeni	17	7	4	—	—	5	1	5	4	—	4	—	—	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	1	—	—
» » perfor.	2	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

	Sairash. lasarettiosastoilla yhteensä. *Totaux pour les services de lazarets des hôpitaux.*							Hoidettujen lukumäärä. *Total des malades.*																				
	Hoidettuja. *Administrés.*	Uloskirjoitettuja. *Sortis.*						Yhteen sairashuone Helsingissä.	Turku.	Hämeenlinna.	Viipuri.	Mikkeli.	Kuopio.	Mustasaari.	Oulu.	Loviisa.	Pori.	Godby.	Tampere.	Sortavala.	Savonlinna.	Joensuu.	Nurmes.	Jyväskylä.	Tornio.	Kajaani.	Rovaniemi.
		Terveitä ja toipuvia. *Guéris et convalescents.*	Parempaan tulleita. *Améliorés.*	Paranturmattomia. *Non-améliorés.*	Hoitamattomia. *Non-traités.*	Kuolleita. *Décédés.*	Jääneitä. *Restants.*																				
Ulcus intestini	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Strictura pylori	42	28	3	1	4	5	1	19	3	—	4	2	1	6	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	2	—
Gastritis, enteritis acuta	77	57	6	—	2	9	3	38	1	7	7	6	2	—	—	6	—	—	—	—	—	4	1	—	2	3
» » chronica	68	21	26	2	1	11	7	39	1	—	1	12	7	—	1	4	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—
Colitis acuta	21	19	1	—	1	—	—	14	—	—	3	—	1	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» chronica	8	1	7	—	—	—	—	1	1	—	4	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Enteritis »	35	18	10	1	—	5	1	20	1	—	7	1	—	—	—	—	—	—	1	—	4	—	—	1	—	—	—
Obstipatio. Coprostatis	25	20	3	—	1	—	1	2	3	2	—	4	3	—	—	2	—	—	—	—	1	—	5	2	—	—	1
Appendicitis acuta	884	787	3	2	1	46	45	203	79	35	88	9	91	38	120	6	19	2	80	28	20	11	1	21	13	14	6
» chronica	471	453	—	—	8	1	9	69	39	17	70	17	90	32	44	—	—	—	32	26	14	2	—	3	9	7	—
Abscessus supbhrenicus	9	6	—	1	—	—	2	3	—	1	—	—	3	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—
Synechia intestin.	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Perforatio traumat. intestin. ten.	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Corp. alien. intest.	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Stenosis intestini	7	4	—	1	1	1	—	2	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	1	—
» ductus choledoch.	1	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Occlusio intestinum. Volvulus. Invaginatio etc.	149	89	1	1	1	52	5	21	19	4	24	6	15	10	7	—	4	—	11	11	8	1	—	—	—	8	—
Hypertrophia flexur. sigmoid.	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fistula stercoralis. Anus praeternatur.	13	8	1	2	—	1	1	1	3	2	—	—	1	2	—	—	—	—	2	1	—	—	—	1	—	—	—
Helminthiasis	123	119	1	1	1	—	1	3	—	1	70	3	4	—	—	2	2	—	—	1	—	10	15	7	3	2	—
Hernia ingvinalis	1,152	1,099	1	—	18	2	32	161	105	40	161	22	137	78	72	—	23	—	76	81	35	21	—	24	8	96	13
» » incarcerata	101	80	—	—	—	13	8	13	—	2	18	7	6	6	9	1	4	—	8	9	2	4	1	6	2	3	—
» cruralis	50	47	—	—	1	—	2	8	5	1	7	—	4	9	8	—	—	—	4	—	1	3	—	—	—	—	—
» » incarcerata	47	34	—	—	—	9	4	8	8	1	5	2	—	3	4	—	—	1	7	2	—	2	—	2	—	2	—
» umbilicalis	44	39	—	1	1	1	2	8	4	2	5	—	10	2	7	—	—	—	—	—	—	2	—	1	1	2	—
» » incarcerata	9	6	—	—	—	3	—	—	—	—	2	—	2	1	—	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	1	—
» lineae albae	34	28	—	—	3	1	2	2	5	2	8	—	6	2	1	—	—	—	1	3	1	1	—	1	—	1	—
» ventralis	35	32	1	—	—	1	1	12	2	1	5	—	5	1	—	—	—	—	5	2	1	—	—	—	—	1	—
» » incarcerata	2	1	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Peritonitis	104	56	—	2	3	35	8	7	8	1	45	—	8	—	4	2	—	—	—	—	9	2	5	6	—	5	—
» diffusa	9	4	—	—	1	4	—	—	—	—	—	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pneumotosis peritonei	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Strictura recti	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

	Sairash. lasarettiosastoilla yhteensä. *Totaux pour les services de lazarets des hôpitaux.*							Hoidettujen lukumäärä. *Total des malades.*																										
		Uloskirjoitettuja. *Sortis.*							Yleinen sairashuone Helsingissä.	Turku.	Hämeenlinna.	Viipuri.	Mikkeli.	Kuopio.	Mustasaari.	Oulu.	Loviisa.	Pori.	Godby.	Tampere.	Sortavala.	Savonlinna.	Joensuu.	Nurmes.	Jyväskylä.	Tornio.	Kajaani.	Rovaniemi.						
	Hoidettuja. *Administrés.*	Terveitä ja tolpuvia. *Guéris et convalescents.*	Paremmaksi tulleita. *Améliorés.*	Parantumattomia. *Non-améliorés.*	Hoitamattomia. *Non-traités.*	Kuolleita. *Décédés.*	Jäänneitä. *Restants.*																										
Haemorrhagia recti	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fistula ani	24	18	—	—	1	1	4	4	8	—	2	1	1	—	4	—	—	—	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» abdomin.	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» pancreatis	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fissura ani	24	22	—	—	—	—	2	1	8	—	7	—	1	1	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Prolapsus recti vel ani	17	15	2	—	—	—	—	1	2	—	5	—	1	1	1	—	—	—	2	—	1	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—
Periproctitis	18	15	1	—	—	—	2	1	3	—	9	—	—	—	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Icterus catarrhalis	18	14	1	—	—	—	3	7	2	2	1	2	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
» infectiosis	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Cholelithiasis	33	19	6	—	4	4	—	13	—	—	6	2	—	—	1	—	1	—	5	3	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Cholecystitis	22	16	1	1	—	3	1	6	1	1	7	—	—	—	1	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Hepatitis	2	—	—	1	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Degeneratio cystica hepatis	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Cirrhosis hepatis	7	—	4	2	—	1	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	1	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» » hypertrophic.	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Atrophia ac. hepatis	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Abscessus hepatis	1	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» » periappendic.	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» periappendicul.	2	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» praeperitoneal.	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» abdominis	8	6	1	—	1	—	—	3	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Dolores abdominal. e causa incerta	6	4	—	1	1	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pancreatitis acuta	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ruptura perinei	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sialodenitis	1	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hyperchlorhydria	4	—	2	—	1	—	1	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Haemorrhag. ex tonsillot.	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» ex abrasione tons. pharyngis	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» ex resect. conch. inf.	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6. Virtsaelinten ja miesten siitinelinten tauteja.																																	
Nephritis acuta	84	47	15	3	—	14	5	24	1	2	16	5	8	1	1	2	5	1	3	—	2	—	3	7	1	1	1						
» chronic. et degener. amyloid.	132	4	66	30	4	22	6	54	1	5	27	6	12	3	—	—	5	1	1	—	—	1	1	8	2	3	2						

	Sairash. lasarettiosastoilla yhteensä. *Totaux pour les services de lazarets des hôpitaux.*							Hoidettujen lukumäärä. *Total des malades.*																		
	Hoidettuja. *Administrés.*	Uloskirjoitettuja. *Sortis.*					Jäänoita. *Restants.*	Yleinen sairashuone Helsingissä.	Turku.	Hämeenlinna.	Viipuri.	Mikkeli.	Kuopio.	Mustasaari.	Oulu.	Lovisa.	Pori.	Godby.	Tampere.	Sortavala.	Savonlinna.	Joensuu.	Nurmes.	Jyväskylä.	Tornio.	Kajaani.	Rovaniemi.
		Terveitä ja toipuvia. *Guéris et convalescents.*	Parennuksi tulleita. *Améliorés.*	Parantumattomia. *Non-améliorés.*	Hoitamattomia. *Non-traités.*	Kuolleita. *Décédés.*																				
Nephritis gravidarum	9	1	2	1	4	1	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—
Fistula post nephrotomiam	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pyelitis. Pyelonephritis	31	11	8	3	4	3	2	18	2	—	4	—	1	—	—	—	—	4	1	—	1	—	—	—	—	—
Pyonephrosis	10	4	2	—	—	3	1	3	—	—	4	—	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—
Abscessus pararenalis	9	7	1	—	—	—	1	5	—	—	1	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—
Lithiasis renalis	26	13	7	—	4	1	1	12	—	—	9	—	1	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	—
Colica »	3	—	—	—	3	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ren mobilis	8	3	1	—	2	—	2	2	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	—
Degeneratio polycystica ren.	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hydronephrosis	5	4	—	—	1	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—
Albuminuria	1	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Cystitis acuta	62	52	5	—	2	—	3	15	6	—	3	10	4	3	2	—	3	1	—	—	—	2	3	—	7	3
» chronica	56	20	23	3	3	1	6	17	3	—	13	3	1	3	6	—	—	1	—	—	—	5	1	—	2	1	—
Lithiasis vesicalis	8	7	—	—	1	—	—	3	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Retentio urinae	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Bacteriuria	7	2	3	1	1	—	—	6	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Anuria	1	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Haemoglobinuria paroxysm.	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Enuresis	6	1	3	1	—	—	1	2	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Pollakiuria nervosa	2	1	—	—	1	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hypertroph. post retent. urinae et cystitis	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—
Hypertrophia postatae	94	13	46	7	3	13	12	30	11	5	14	—	—	6	2	4	5	1	4	1	4	2	—	1	1	3	—
Prostatitis ac. vel abscessus prostatae	20	10	5	—	1	—	4	6	2	2	4	2	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—
Prostatitis chronica	5	3	2	—	—	—	—	4	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Epididymitis	5	5	—	—	—	—	—	1	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Orchitis	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
» acuta	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
» suppurat.	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Hydrocele	111	105	2	—	1	—	3	19	14	2	25	4	5	5	9	—	4	—	7	4	4	—	—	5	2	1	1
Varicocele	21	19	1	—	1	—	—	5	1	2	9	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—
Strictura praeputii traum.	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
» urethrae	22	15	5	—	—	—	2	12	2	1	4	1	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fistula »	3	1	1	—	1	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Abscessus periurethralis	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

	Sairash. lasarettiosastoilla yhteensä. *Totaux pour les services de lazarets des hôpitaux.*							Hoidettujen lukumäärä. *Total des malades.*																		
		Uloskirjoitettuja. *Sortis.*																								
	Hoidettuja. *Administrés.*	Terveitä ja toipuvia. *Guéris et convalescents.*	Paremmaksi tulleita. *Améliorés.*	Parantumattomia. *Non-améliorés.*	Hoitamattomia. *Non-traités.*	Kuolleita. *Décédés.*	Jäseniä. *Restants.*	Yleinen sairashuone Helsingissä.	Turku.	Hämeenlinna.	Viipuri.	Mikkeli.	Kuopio.	Mustasaari.	Oulu.	Loviisa.	Pori.	Godby.	Tampere.	Sortavala.	Savonlinna.	Joensuu.	Nurmes.	Jyväskylä.	Tornio.	Kajaani.	Rovaniemi.
Paraphimosis	5	4	—	—	1	—	—	—	—	—	2	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Phimosis aqvisita	5	5	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
Haematuria a causa ignota	9	4	1	1	2	—	1	2	1	1	—	—	2	—	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—
Fistula post section alt.	3	3	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Absc. scroti	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Torsio funiculi spermat.	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7. Naisten siitinelinten tauteja.																										
Bartholinitis	6	5	—	—	—	—	1	2	—	—	2	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Atresia cicatricialis vaginae	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—
Membrana interparietalis vaginae	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
Vaginitis	5	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	2	—	—	—	1	—	—	—
Atresia uteri cicatricialis	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» oss. ext. uteri	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Endometritis. Metritis	397	315	65	—	7	1	9	113	—	10	64	14	36	12	39	2	15	1	6	20	5	22	4	7	12	7	8
Parametritis. Perimetritis	118	64	40	—	2	3	9	42	3	2	30	2	10	3	—	—	4	—	9	1	3	—	—	4	2	2	1
Dysmenorrhoea	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—
Menorrhagia	3	—	3	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Metrorrhagia	1	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Molimina menstrualia	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Haematocele retrouterina	5	3	—	—	—	—	2	2	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Flexio et versio uteri	12	8	3	—	1	—	—	4	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	1	—
Retroflexio uteri gravid. incarc.	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Atonia uteri post partum	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Prolapsus uteri	106	72	4	—	27	1	2	45	1	—	3	3	1	9	15	—	—	—	4	6	8	1	—	—	4	4	2
» vaginae	47	37	2	—	6	1	1	12	3	—	13	—	12	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	4	—	2	—
Hypertrophica colli uteri	3	3	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Subinvolutio uteri	2	2	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Salpingitis. Oophoritis. Oophorosalpingitis	116	54	50	—	9	—	3	76	5	6	6	—	2	3	—	—	—	—	10	2	—	—	—	—	2	4
Pyosalpinx	12	10	—	—	1	—	1	3	2	—	—	—	—	1	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	1	—
Hydrosalpinx	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pyovarium	2	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—

	Sairash. lasarettiosastoilla yhteensä. *Totaux pour les services de lazarets des hôpitaux.*							Hoidettujen lukumäärä. *Total des malades.*																				
		Uloskirjoitettuja. *Sortis.*																										
	Hoidettuja. *Admnistrés.*	Terveitä ja toipuvia. *Guéris et convalescents.*	Paremmaksi tulleita. *Améliorés.*	Parantumattomia. *Non-guéris.*	Hoitamattomia. *Non-traités.*	Kuolleita. *Décédés.*	Jääneitä. *Restants.*	Yleinen sairashuone Helsingissä.	Turku.	Hämeenlinna.	Viipuri.	Mikkeli.	Kuopio.	Mustasaari.	Oulu.	Loviisa.	Pori.	Godby.	Tampere.	Sortavala.	Savonlinna.	Joensuu.	Nurmes.	Jyväskylä.	Torneo.	Kajaani.	Rovaniemi.
Peritonitis circumscripta.....	1	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pelveoperitonitis	14	2	7	—	1	1	3	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Cellulitis pelvica	7	2	4	—	—	—	1	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Abscessus pelvis	6	1	2	—	1	—	2	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» intrapelv.	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mola hydatidosa	5	5	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Abortus	314	305	1	—	—	2	6	195	—	2	52	25	1	1	11	2	3	1	2	2	2	10	—	5	—	—	—
» imminens	10	7	1	—	1	—	1	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Partus immaturus	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Reciduae post abortum	140	137	1	—	—	—	2	74	1	2	16	—	18	—	—	—	2	—	6	3	—	3	—	—	7	7	1
Status » »	3	3	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Graviditas	44	15	3	—	26	—	—	20	—	4	8	—	5	1	2	—	—	•	—	—	1	—	—	—	—	3	—
» extrauterina	47	35	—	1	7	2	2	20	1	—	4	—	2	5	2	1	2	—	7	—	—	—	—	1	—	2	—
Hyperemesis gravid.	10	4	6	—	—	—	—	8	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Uterus bicornis. (gravid.).....	1	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Retentio placentae	7	7	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	3	2	—
Ruptura perinei	6	5	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	3	—	—	—	1	—	—	—
Fistula urogenitalis	9	4	1	3	1	—	—	4	—	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—
» recto-vaginalis.....	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Mastitis	40	39	1	—	—	—	—	3	4	2	7	—	2	—	7	1	—	—	1	—	2	2	1	4	3	1	—
Hydramnion	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Haematoma ovarii	1	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» vulvae	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8. Luiden ja lihasten tauteja.																											
Rheumatismus musculor. chronic.	21	3	16	1	—	—	1	4	1	—	—	6	5	—	—	—	—	—	—	1	—	3	—	—	—	—	1
Lumbago	4	2	1	—	1	—	—	2	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tendovaginitis	60	52	—	—	—	1	7	12	7	4	11	14	1	—	—	1	—	—	5	—	2	—	—	—	2	1	—
Bursitis. Hygroma	39	37	—	—	1	—	1	9	5	1	8	—	1	2	1	1	2	—	6	1	—	—	—	1	—	1	—
Synovitis. Arthritis.....	82	60	11	2	2	—	7	9	11	1	16	4	9	1	2	—	3	—	1	5	7	—	1	1	2	8	1
Haemathron	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mus articularis	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rheumatismus articulor. chronic.	47	9	32	1	—	—	5	16	1	—	16	—	5	3	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1

	Sairash. lasarettiosastoilla yhteensä. *Totaux pour les services de lazarets des hôpitaux.*							Hoidettujen lukumäärä. *Total des malades.*																				
		Uloskirjoitettuja. *Sortis.*																										
	Holdettuja. *Administrés.*	Terveitä ja toipuvia. *Guéris et convalescents.*	Parenmaksi tulleita. *Améliorés.*	Parantumattomia. *Non-améliorés.*	Hoitamattomia. *Non-traités.*	Kuolleita. *Décédés.*	Jäänеitä. *Restants.*	Yleinen sairashuone Helsingissä.	Turku.	Hämeenlinna.	Viipuri.	Mikkeli.	Kuopio.	Muukasaari.	Oulu.	Loviisa.	Pori.	Godby.	Tampere.	Sortavala.	Savonlinna.	Joensuu.	Nurmes.	Jyväskylä.	Tornio.	Kajaani.	Rovaniemi.
Arthritis deformans	5	—	1	3	—	—	1	3	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Arthropathia neuropathica	8	2	3	—	2	—	1	3	—	—	—	—	3	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Anchylosis	14	5	3	1	5	—	—	4	1	—	6	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Contractura	20	16	3	—	—	—	1	2	4	—	—	—	4	7	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—
Pseudoarthrosis	11	9	1	—	—	—	1	8	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Osteomyelitis. Ostitis. Periostitis ac.	359	235	36	4	4	15	65	64	39	14	74	23	32	4	17	1	2	1	20	36	7	3	—	12	6	—	4
Absc. ostealis	2	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Periostitis luetica	1	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Necrosis	67	43	2	2	2	3	15	28	1	6	—	—	—	16	1	—	—	—	—	—	11	1	—	—	—	2	1
Scoliosis	3	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kyphosis	18	5	7	5	—	1	—	1	—	—	—	—	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Exostosis	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Crus recurvatum	2	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Genu valgum	2	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pes eqvino-varus aqvisit.	9	5	3	—	—	—	1	5	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
» valgus	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
» planus	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hallux valgus	3	3	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Myositis ossificans	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Myasthenia pseudoparalyt.	1	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Caries	17	13	1	—	—	—	3	—	—	—	—	—	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Defectus septi nasi	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9. Iho- ja ihonalaisen sidekudoksen tauteja.																											
Eczema	78	60	9	1	1	—	7	4	16	4	4	10	—	4	1	1	9	1	3	2	1	—	6	8	4	—	—
Dermatitis acuta	10	10	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	—	1	—	—	2	—	—	—	1	—	—	—	—	3	—
Erythema nodosum	5	5	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ichtyosis	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Urticaria	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Prurigo	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Psoriasis	6	3	2	—	—	—	1	—	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Scabies	23	22	—	—	1	—	—	—	6	—	1	2	—	—	—	—	6	—	—	—	2	—	4	—	2	—	—
Herpes zoster	3	3	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—

	Sairash. lasarettiosastoilla yhteensä. *Totaux pour les services de lazarets des hôpitaux.*							Hoidettujen lukumäärä. *Total des malades.*																				
	Hoidettuja. *Administrés.*	Uloskirjoitettuja. *Sortis.*					Jääneitä. *Restants.*	Yleinen sairashuone Helsingissä.	Turku.	Hämeenlinna.	Viipuri.	Mikkeli.	Kuopio.	Mustasaari.	Oulu.	Loviisa.	Pori.	Godby.	Tampere.	Sortavala.	Savonlinna.	Joensuu.	Nurmes.	Jyväskylä.	Tornio.	Kajaani.	Rovaniemi.
		Terveitä ja toipuvia. *Guéris et convalescents.*	Paremmaksi tulleita. *Améliorés.*	Parantumattomia. *Non-traités.*	Hoitamattomia. *Non-traités.*	Kuolleita. *Décédés.*																						
Acne vulgaris	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Abscessus. Phlegmone	428	370	20	2	2	8	26	53	48	30	79	19	45	10	30	5	12	1	24	5	6	7	2	23	7	12	10
Furunculus	14	13	—	—	—	—	1	1	1	4	1	1	1	—	1	2	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Carbunculus	25	21	2	—	—	1	1	—	—	3	7	—	—	—	5	—	1	—	3	1	3	—	—	1	—	—	1
Ulcus	74	53	7	2	1	1	10	7	22	—	6	2	3	4	8	—	1	2	4	3	1	—	1	5	—	5	—
Fistulae region. variarum	27	21	2	—	1	1	2	—	15	—	6	—	—	—	—	—	1	—	3	—	—	1	1	—	—	—	—
Naevus	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Elephantiasis	5	4	1	—	—	—	—	3	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Cicatrix vitiosa	19	15	1	—	1	—	2	10	1	—	2	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	3	—
Defectus cutis	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» » p. oper.	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Necrosis diss. cutis cruris dx.	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ungvis incarnat.	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Pemphigus	1	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» neonat	1	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Clavus	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Alopecia areat.	2	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—
10. Silmätauteja.																											
Deformitates palpebrarum congenit. et aqvisit.	29	12	12	2	1	—	2	12	—	—	—	4	4	—	—	—	—	—	—	1	1	—	3	—	—	4	—
Blepharitis	2	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
Pterygion	2	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Conjunctivitis catarrhalis	8	4	4	—	—	—	—	5	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
» phlyctaenulosa	51	44	5	—	—	—	2	—	2	1	—	1	7	2	15	—	2	—	—	—	2	4	2	5	3	—	5
» trachomatosa	137	44	82	3	—	—	8	49	—	2	—	4	14	1	13	—	2	—	1	—	1	7	—	12	22	7	2
» blenorrhagica	7	2	5	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
Tub. conjunctivae	1	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Symblepharon	2	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Keratitis superficialis	7	2	1	1	—	—	3	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	2	—
» phlyctaenulosa	67	38	22	2	—	—	5	42	1	1	—	—	2	—	—	2	5	—	1	—	2	—	2	—	1	5	3
» parenchymatosa	20	2	12	1	—	—	5	17	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—
Ulcus corneae	81	62	11	1	—	—	7	17	1	3	—	1	46	1	2	—	4	1	—	—	1	1	1	1	—	1	—
» serpens	75	51	16	5	1	—	2	28	1	2	—	14	3	1	5	—	2	—	2	—	2	—	1	6	2	5	1
» rodens	1	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

	Sairash. lasarettiosastoilla yhteensä. *Totaux pour les services de lazarets des hôpitaux.*							Hoidettujen lukumäärä. *Total des malades.*																		
	Hoidettuja. *Administrés.*	Uloskirjoitettuja. *Sortis.*					Jäänteitä. *Restants.*	Yleinen sairashuone Helsingissä.	Turku.	Hämeenlinna.	Viipuri.	Mikkeli.	Kuopio.	Mustasaari.	Oulu.	Loviisa.	Pori.	Godby.	Tampere.	Sortavala.	Savonlinna.	Joensuu.	Nurmes.	Jyväskylä.	Tornio.	Kajaani.	Rovaniemi.
		Terveitä ja toipuvia. *Guéris et convalescents.*	Paremmaksi tulleita. *Améliorés.*	Parantumattomia. *Non-améliorés.*	Hoitamattomia. *Non-traités.*	Kuolleita. *Décédés.*																				
Leucoma seu macula	33	15	4	9	5	—	—	23	2	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	3
Staphyloma corneae	18	8	3	1	4	—	2	9	1	—	—	—	3	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—
Sclero-Keratitis	8	1	7	—	—	—	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Scleritis et episcleritis	13	6	4	1	—	—	2	9	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—
Sclerochorioiditis	2	—	—	—	1	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Iritis et iridocyclitis	35	16	15	1	—	—	3	24	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	—	3	2
Chorioiditisr	2	1	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Prolapsus iidis	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Coloboma »	2	—	2	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Dialysis »	1	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Irido-Keratitis tub.	6	1	3	1	—	—	1	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Deformationes iridis et chorioideae, congenitales et aqvisitae	5	3	2	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Occlusio pupillae	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Ophtalmoplegia	2	—	1	—	1	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ophtalmia sympatica	3	1	1	1	—	—	—	2	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Buphthalmus	2	1	1	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Myopia maligna	7	1	5	—	1	—	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Glaucoma	41	12	21	5	1	—	2	32	—	—	—	1	5	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2	—
Cataracta senilis	88	53	18	5	4	—	8	45	1	—	—	—	26	1	—	—	—	—	1	7	—	4	—	2	—	1
» juvenalis	10	3	5	—	1	—	1	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—
» traumatica	10	5	2	1	—	—	2	4	—	—	—	—	4	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
» diabetica	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» secundaria	7	5	1	1	—	—	—	6	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Luxatio lentis	4	3	1	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Retinitis et neuritis optica	15	—	6	8	—	—	1	14	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ablatio retinae	11	2	1	5	2	—	1	9	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Glioma »	2	1	—	—	1	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Atrophia nervi optici	9	1	2	4	2	—	—	8	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Strabismus concomitans	29	13	14	—	2	—	—	23	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	3	—
» paralyticus	1	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Phthisis bulbi	8	4	2	1	1	—	—	4	—	1	—	—	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Vulnus perforans bulbi	57	28	23	1	1	—	4	57	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Absc. retrobulbaris	2	—	1	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Corp. alienum bulbi	15	9	4	1	—	—	1	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Panophthalmitis	24	21	1	2	—	—	—	5	2	—	—	5	4	—	3	—	1	—	—	—	—	—	—	2	1	1	—

	Sairash. lasarettiosastoilla yhteensä. *Totaux pour les services de lazarets des hôpitaux.*							Hoidettujen lukumäärä. *Total des malades.*																		
	Hoidettuja. *Administrés.*	Uloskirjoitettuja. *Sortis.*					Jääneitä. *Restants.*	Yleinen sairashuone Helsingissä.	Turku.	Hämeenlinna.	Viipuri.	Mikkeli.	Kuopio.	Mustasaari.	Oulu.	Lovisa.	Pori.	Godby.	Tampere.	Sortavala.	Savonlinna.	Joensuu.	Nurmes.	Jyväskylä.	Tornio.	Kajaani.	Rovaniemi.
		Terveitä ja toipuvia. *Guéris et convalescents.*	Paremmaksi tulleita. *Améliorés.*	Paremmaksi tulleita. *Améliorés.*	Parantumattomia. *Non-traités.*	Kuolleita. *Décédés.*																				
Dacryocystitis	21	16	3	2	—	—	—	9	—	—	—	2	1	—	1	—	—	1	2	1	—	—	—	2	1	1	—
Stenosis canalis lacrymalis	3	3	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Tumor orbitae	6	—	3	2	1	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Periostitis »	2	1	—	—	1	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Neuralgia supra orbitalis	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Paresia m. rect. inf. oc. dx. rheumatica	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Corp. alien	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11. Korvatauteja.																											
Otitis media suppurativa	185	154	13	5	5	1	7	133	1	4	9	4	7	—	3	—	1	—	11	—	5	—	1	1	2	3	—
» » c. ostit. process. mastoid.	149	123	2	2	—	9	13	44	23	3	17	2	4	13	11	—	1	—	7	—	6	—	1	7	3	6	1
» » chr.	3	—	3	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» interna	2	—	1	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» externa	6	6	—	—	—	—	—	4	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Osteitis tub. oss. petros.	3	2	1	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Cholesteatoma	43	37	—	—	1	3	2	35	3	—	4	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» et thrombosis sinus	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Perichondritis auric.	4	4	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Labyrinthitis acuta	6	2	1	3	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
IX, Kasvannaisia.																											
Carcinoma faciei vel ulcus rod.	51	33	5	3	3	2	5	6	3	—	10	5	11	6	2	—	—	—	1	1	—	—	1	4	1	—	—
» bronchiogen colli	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» labiorum	148	137	1	1	2	1	6	22	12	4	16	5	20	12	8	—	3	—	6	16	5	4	—	9	—	4	2
» buccae	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
» gingiv.	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
» lingvae	10	6	—	—	4	—	—	6	1	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» tonsillae	3	—	—	3	—	—	—	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» maxillae superioris.	10	2	—	1	5	1	1	5	—	—	3	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» » inferioris	13	9	—	1	—	2	1	2	1	—	1	—	1	5	1	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
» secundar. glandular. lymp.	24	11	3	4	2	2	2	5	1	1	5	1	6	—	—	1	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—

	Sairash. lasarettiosastoilla yhteensä. *Totaux pour les services de lazarets des hôpitaux.*							Hoidettujen lukumäärä. *Total des malades.*																				
		Uloskirjoitettuja. *Sortis.*																										
	Hoidettuja. *Administrés.*	Terveitä ja toipuvia. *Guéris et convalescents.*	Paremmaksi tulleita. *Améliorés.*	Paranbumattomia. *Non-améliorés.*	Hoitamattomia. *Non-traités.*	Kuolleita. *Décédés.*	Jäänneitä. *Restants.*	Yleinen sairashuone Helsingissä.	Turku.	Hämeenlinna.	Viipuri.	Mikkeli.	Kuopio.	Mustasaari.	Oulu.	Lovisa.	Pori.	Godby.	Tampere.	Sortavala.	Savonlinna.	Joensuu.	Nurmes.	Jyväskylä.	Tornio.	Kajaani.	Rovaniemi.
Carcinoma mammae	58	44	—	5	3	1	5	9	9	—	9	1	3	5	6	—	1	—	3	4	1	1	1	4	1	—	—
» laryngis	9	—	1	1	4	3	—	3	2	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
» oesophagi et cardiae	36	1	8	14	9	3	1	15	3	1	8	1	—	2	5	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
» ventriculi	269	34	35	91	55	36	18	92	31	1	48	5	17	22	15	2	4	—	10	1	6	—	2	7	1	4	1
» intestini	18	2	3	10	—	2	1	1	1	1	—	5	5	—	1	—	—	—	—	2	—	—	—	1	1	—	—
» coeci et coli	14	3	1	5	1	3	1	6	—	—	2	—	1	—	1	—	—	—	3	—	1	—	—	—	—	—	—
» appendicis	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» recti et ani	30	8	6	6	3	7	—	10	5	—	5	—	4	—	2	—	1	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—
» peritonei secundar.	17	—	1	13	2	1	—	9	—	1	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	—	—	1	—
» hepatis	12	—	—	6	3	3	—	5	1	—	—	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—
» pancreat.	4	1	1	—	—	1	1	2	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» renis	3	—	—	2	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
» uteri	82	13	20	13	27	6	3	44	2	—	2	1	8	7	6	—	1	—	4	1	2	1	—	1	—	2	—
» ovarii	8	5	2	—	—	1	—	1	3	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—
» vaginae et vulvae	9	5	1	2	1	—	—	2	2	—	—	1	2	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» vesicae urin.	18	—	2	6	5	3	2	3	—	1	7	1	1	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
» » felleae	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
» prostatae	3	1	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» penis	3	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
» cutan. regionum variar.	10	7	1	1	—	—	1	2	1	—	1	—	4	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Sarcoma	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» colli	8	4	1	3	—	—	—	1	—	—	2	1	—	—	1	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—
» oss. cranii	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
» metastat. cerebri	1	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» medull. spinal.	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
» nasi	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» orbitae	1	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» maxill. superioris	7	5	—	—	2	—	—	2	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
» » inferioris	5	1	—	—	2	—	2	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
» pharyngis	3	1	—	1	—	1	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» parotidis	6	6	—	—	—	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—
» mediastin.	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» sterni et costarum	5	2	—	—	3	—	—	—	—	—	4	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» thoracis	4	—	—	—	1	2	1	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» mammae	2	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

	Sairash. lasarettiosastoilla yhteensä. *Totaux pour les services de lazarets des hôpitaux.*							Hoidettujen lukumäärä. *Total des malades.*																		
		Uloskirjoitettuja. *Sortis.*																								
	Hoidettuja. *Administrés.*	Terveitä ja toipuvia. *Guéris et convalescents.*	Paremmaksi tulleita. *Améliorés.*	Parantumattomia. *Non-traités.*	Holtamattomia. *Non-traités.*	Kuolleita. *Décédés.*	Jäänеitä. *Restants.*	Yleinen sairashuone Helsingissä.	Turku.	Hämeenlinna.	Viipuri.	Mikkeli.	Kuopio.	Mustasaari.	Oulu.	Loviisa.	Pori.	Godby.	Tampere.	Sortavala.	Savonlinna.	Joensuu.	Nurmes.	Jyväskylä.	Tornio.	Kajaani.	Rovaniemi.
Sarcoma cutis region. variar...	2	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» glandular. lymphatic. variar.	7	5	—	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	2	—	—	—	—	1	1	—
» musculorum variorum	7	5	2	—	—	—	—	1	1	—	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
» oss. extremitatum ..	22	10	1	4	6	1	—	3	1	2	5	3	—	—	4	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	1
» pleurae et pulmonum	2	—	—	1	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» peritonei	4	—	2	1	—	1	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—
» hepatis seu vesicae felleae	2	—	—	—	—	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» renis	7	1	—	1	3	2	—	4	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» intest.	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
» testis	3	3	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» ovarii	5	3	—	—	1	1	—	2	—	—	—	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» uteri	5	3	—	1	—	—	1	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—
» recti	4	—	—	—	1	2	1	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» pelvis	3	—	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—
Chorioepithelioma	2	1	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Melanosarcoma	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Epulis	6	6	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	1	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—
Adenoma et adenofibroma	12	12	—	—	—	—	—	2	—	—	4	—	1	1	2	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Fibroma. Fibroma mollusc.	14	13	—	—	—	—	1	3	2	—	—	1	6	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Myoma et fibromyoma	139	90	9	3	31	1	5	60	5	1	12	1	9	12	6	—	1	—	9	6	5	—	1	4	4	2	1
Osteoma	5	5	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—
Enchondroma	5	4	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	1	1	—	—
Lipoma	42	42	—	—	—	—	—	4	7	1	2	—	7	2	6	—	2	—	1	5	—	—	1	2	—	—	2
Angioma	33	26	1	—	3	—	3	7	5	—	8	2	1	1	1	—	1	—	—	2	—	—	—	3	2	—	—
» cort. cerebri	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
» clitoridis	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lymphangioma	5	3	—	2	—	—	—	2	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Glioma	4	—	1	1	—	2	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—
Atheroma	37	36	—	—	—	—	1	1	2	—	4	3	11	—	5	—	1	—	1	2	—	2	—	3	1	1	—
Hygroma	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Kystoma ovarii	101	82	—	—	16	1	2	38	6	—	8	2	8	7	2	—	1	—	5	7	4	4	—	6	—	2	1
» dermoides	16	14	1	1	—	—	—	3	1	—	5	—	—	1	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	2	—
Cysta maxill. sup.	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» regionum variarum	47	42	3	1	—	—	1	4	6	1	6	2	10	1	1	—	2	—	8	1	—	—	—	1	—	4	—

	Sairash. lasarettiosastoilla yhteensä. *Totaux pour les services de lazarets des hôpitaux.*							Hoidettujen lukumäärä. *Total des malades.*																		
	Hoidettuja. *Admissions.*	Uloskirjoitettuja. *Sortis.* Terveitä ja toipuvia. *Guéris et convalescents.*	Paremmaksi tulleita. *Améliorés.*	Parantumattomia. *Non-améliorés:* Hoitamattomia. *Non-traités.*	Kuolleita. *Décédés.*	Jäänteitä. *Restants.*	Yleinen sairashuone Helsingissä.	Turku.	Hämeenlinna.	Viipuri.	Mikkeli.	Kuopio.	Muukasaari.	Oulu.	Loviisa.	Pori.	Godby.	Tampere.	Sortavala.	Savonlinna.	Joensuu.	Nurmes.	Jyväskylä.	Tornio.	Kajaani.	Rovaniemi.
Papilloma	7	6	—	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	2	—	—	—	1	—	—	—	—	2	—	—	—
» vesicae urinariae	8	5	2	—	—	—	1	7	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Polypi narium	17	17	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	1	1	—	—	—	—	1	1	—	1	—	6	1	2	—
» meatus auditor	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» uteri	18	14	1	—	3	—	—	9	—	—	4	—	1	—	1	—	—	—	2	—	—	—	—	—	1	—	—
» recti vel ani	3	3	—	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Struma	113	104	1	—	5	1	2	28	6	—	15	1	5	2	—	—	—	—	10	40	3	1	—	2	—	—	—
» maligna	2	—	—	—	1	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ranula	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Morbus Mikulicz	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Tumor malign. oculi	1	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» cav. nasi	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» » nasoph.	1	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» columnae vertebral.	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» n. acust.	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» parovarii	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» mediastini	3	—	—	2	—	1	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» pleurae	1	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» coeci	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» hepatis	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» » et lienis	1	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» renis	2	—	—	—	2	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» intestini	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» pelvis	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» abdominis	5	—	—	3	1	1	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» malign. abd.	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
» pedis	2	2	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» epididym.	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
X. Ulkonaisten syiden aiheuttamia vammoja.																											
Contusiones	116	104	6	1	—	3	2	17	8	11	22	10	13	2	8	13	2	1	—	1	2	1	1	2	—	2	—
» med. spin.	5	—	2	2	—	—	1	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Commotio cerebri	43	37	2	—	—	3	1	19	3	2	7	1	2	1	—	2	—	—	2	—	2	—	—	1	—	1	—
Contritio cerebri	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—

	Sairash. lasarettiosastoilla yhteensä. *Totaux pour les services de lazarets des hôpitaux.*							Hoidettujen lukumäärä. *Total des malades.*																					
		Uloskirjoitettuja. *Sortis.*																											
	Hoidettuja. *Administrés.*	Terveitä ja toipuvia. *Guéris et convalescents.*	Paremmaksi tulleita. *Améliorés.*	Parantumattomia. *Non-traités.*	Hoitamattomia. *Non-traités.*	Kuolleita. *Décédés.*	Jääneitä. *Restants.*	Yleinen sairaahuone Helsingissä.	Turku.	Hämeenlinna.	Viipuri.	Mikkeli.	Kuopio.	Mustasaari.	Oulu.	Loviisa.	Pori.	Godby.	Tampere.	Sortavala.	Savonlinna.	Joensuu.	Nurmes.	Jyväskylä.	Tornio.	Kajaani.	Rovaniemi.		
Haemorrhagia spinalis	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vulnera incisa	239	201	8	3	1	9	17	31	23	15	45	17	7	5	14	5	10	1	6	11	8	6	7	3	11	7	7		
» » medull. spinal..	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
» contusa	124	103	3	—	2	4	12	10	14	5	20	6	7	1	15	11	4	1	7	9	2	2	2	3	3	—	2		
» lacerata	72	65	3	—	—	2	2	10	9	6	2	3	3	—	12	—	3	—	6	2	3	4	—	3	5	1	—		
» sclopetaria	106	82	5	2	—	11	6	23	9	2	26	8	4	4	1	4	1	3	5	9	1	3	1	—	2	—	—		
» » abdom. ...	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1		
» morsa	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—		
» » ursi	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1		
» corneae et sclerae....	15	13	1	1	—	—	—	—	—	—	—	3	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—		
» penetr. laryngis.....	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—		
» » cordis	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
» » oculi	20	17	2	1	—	—	—	—	2	—	—	1	2	1	2	—	1	—	—	1	—	2	1	3	1	3	—		
» » articulationis .	31	26	1	—	—	2	2	2	4	1	5	—	—	4	—	—	4	—	—	—	—	—	—	2	6	2	1		
» » thoracis	84	67	3	—	1	6	7	23	7	3	28	1	2	6	4	2	1	—	3	—	2	—	—	2	—	—	—		
» » abdominis ...	30	21	—	1	—	7	1	10	1	1	6	—	1	—	1	1	2	—	3	—	—	2	—	1	—	1	—		
» hymenalia post defloratione m.....	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Distorsiones	18	14	4	—	—	—	—	1	1	—	3	2	1	—	3	—	1	—	1	1	—	—	1	1	—	2	—		
Luxatio maxill. inferioris	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1		
» veterbrarum	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
» ulnae et radii	11	10	—	—	1	—	—	4	—	—	3	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—		
» humeri	15	13	1	—	1	—	—	2	2	—	4	—	1	1	—	2	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—		
» patellae	2	1	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—		
» genu	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
» cubiti	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
» femoris	16	13	1	2	—	—	—	5	2	—	2	—	1	—	2	—	—	—	1	3	—	—	—	—	—	—	—		
» pedis	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
» » complicata	2	2	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Impressio cranii p. fract.	3	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
» » et haemorrh. cerebri	2	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Fractura simpl. cranii.....	5	3	—	—	1	1	—	1	—	1	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
» » basis cranii ..	40	24	2	—	—	13	1	10	—	2	10	—	—	3	5	—	1	—	2	—	2	4	—	1	—	—	—		
» » vertebrae	16	2	3	3	—	5	3	4	2	—	5	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—		
» » costae	19	16	—	1	—	2	—	6	2	—	4	1	1	2	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—		

	Sairash. lasarettiosastoilla yhteensä. *Totaux pour les services de lazarets des hôpitaux.*							Hoidettujen lukumäärä. *Total des malades:*																						
		Uloskirjoitettuja. *Sortis.*																												
	Hoidettuja. *Administrés.*	Terveitä ja toipuvia. *Guéris et convalescents.*	Paremmaksi tulleita. *Améliorés.*	Parantumattomia. *Non-améliorés.*	Hoitamattomia. *Non-traités.*	Kuolleita. *Décédés.*	Jäänteitä. *Restants.*	Yleinen sairashuone Helsingissä.	Turku.	Hämeenlinna.	Viipuri.	Mikkeli.	Kuopio.	Mustasaari.	Oulu.	Loviisa.	Pori.	Godby.	Tampere.	Sortavala.	Savonlinna.	Joensuu.	Nurmes.	Jyväskylä.	Torneo.	Kajaani.	Rovaniemi.
Fractura simpl. costarum et scapulae	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» » claviculae	11	10	1	—	—	—	—	—	—	1	2	4	—	—	2	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
» » maxill.	2	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
» » » inferior.	4	4	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» » humeri	45	40	3	—	—	—	2	13	5	—	9	2	3	1	1	2	—	—	2	—	—	1	1	3	1	—	1
» » radii	6	4	2	—	—	—	—	1	—	—	2	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» » ulnae	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» » radii et ulnae.	18	17	1	—	—	—	—	5	—	2	4	1	—	1	—	—	—	—	3	—	—	1	—	—	1	—	—
» » oss. manus.	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—
» » pelvis	6	6	—	—	—	—	—	2	—	—	2	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» » femoris	164	145	3	1	1	—	14	40	11	3	29	3	17	9	4	4	4	—	8	3	7	8	2	3	1	4	4
» » patellae	16	14	—	—	—	—	2	5	2	—	4	—	1	—	—	1	—	—	—	2	—	—	—	1	—	—	—
» » tibiae	35	31	2	—	—	—	2	3	4	—	10	1	9	—	2	—	—	1	—	2	—	—	2	—	—	1	—
» » fibulae	11	11	—	—	—	—	—	1	1	1	2	1	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
» » tibiae et fibul.	89	82	—	—	—	—	7	14	5	1	21	10	2	2	6	—	—	—	1	6	4	4	1	8	1	1	2
» » malleoli externi	5	5	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
» » oss. pedis	5	4	—	—	1	—	—	2	—	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» » nasi	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
» compl. cranii	50	37	1	—	—	10	2	13	6	—	15	1	1	1	1	—	2	—	3	2	4	—	—	—	—	1	—
» » maxill. super.	5	4	1	—	—	—	—	1	—	—	2	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» » » infer.	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
» » humeri	11	8	2	—	—	—	1	1	—	—	2	—	2	1	—	—	—	1	1	2	—	1	—	—	—	—	—
» » radii et ulnae	7	4	1	—	—	—	2	2	2	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» » oss. manus	20	17	1	1	—	—	1	—	2	1	6	—	4	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—
» » femoris	12	5	1	—	—	1	5	2	1	1	1	—	2	1	—	—	2	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—
» » patellae	2	1	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» » tibiae	12	9	—	—	—	2	1	1	2	—	2	—	2	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	1	2	—
» » » et fibul.	41	31	1	1	—	3	5	3	7	2	9	1	2	5	1	1	2	—	3	—	3	1	—	—	1	—	—
» » ossium pedis.	4	3	1	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
» deform. consolid.	2	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Amputatio traumatica	37	33	—	—	—	1	3	6	4	—	—	4	1	—	—	2	—	—	2	6	2	—	2	3	2	3	—
Combustio	89	65	7	2	—	5	10	12	8	7	11	3	7	2	9	8	2	—	5	—	4	1	1	7	1	1	—
Congelatio	31	25	2	1	1	1	1	—	—	2	1	1	5	2	6	—	1	—	—	1	—	—	1	3	5	2	1
Gangraena post traumam.	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ruptura intestinorum	13	5	1	—	—	5	2	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	3	—	—	—	1	—	1

	Sairash. lasarettiosastoilla yhteensä. *Totaux pour les services de lazarets des hôpitaux.*							Hoidettujen lukumäärä. *Total des malades.*																							
	Hoidettuja. *Admintsés.*	Uloskirjoitettuja. *Sortis.*					Jäänneitä. *Restants.*	Yleinen sairashuone Helsingissä.	Turku.	Hämeenlinna.	Viipuri.	Mikkeli.	Kuopio.	Mustasaari.	Oulu.	Lovisa.	Pori.	Godby.	Tampere.	Sortavala.	Savonlinna.	Joensuu.	Nurmes.	Jyväskylä.	Tornio.	Kajaani.	Rovaniemi.				
		Terveitä ja toipuvia. *Guéris et convalescents.*	Paremmaksi tulleita. *Améliorés.*	Parantumattomia. *Non-améliorés.*	Hoitamattomia. *Non-traités.*	Kuolleita. *Décédés.*																								
Ruptura musculi bicipit.	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» hepatis	4	3	—	—	—	1	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» renis	3	2	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» perinei total.	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» urethrae	8	7	1	—	—	—	—	2	2	1	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» tendinis	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» » quadricipitis.	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Corpus alienum bulbi	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» » corneae	4	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» » oesophagi	3	3	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» » regionum variar.	31	29	1	—	1	—	—	—	8	—	4	—	8	—	3	—	2	—	1	—	1	—	—	2	1	1	—			
Morsus serpentis	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Decubitus	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mal perforat. du pied	2	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—
Ablatio intestini ex mesenterio.	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
XI. Varia.																														
Dentificatio difficilis	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vertigo e causa central.	1	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Convalescentia	40	33	—	2	1	—	4	29	4	2	—	—	—	—	—	—	3	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Simulatio	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nihil	108	36	—	—	71	—	1	4	14	12	19	4	3	2	11	6	3	1	3	—	7	—	6	7	3	2	1			
In agone	4	—	—	—	—	3	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Diagnosis incerta	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Taulu VI.
Tableau VI.

Yhteenveto veneeristen osastojen ja ylimääräisten

Résumé des régistres sanitaires des services vénériens et

		Hoidettujen potilaitten luku. *Nombre d'administrés.*			Syfilis. *Syphilis.*	
		Edellisiltä vuodelta jääneitä. *Restés depuis 1911.*	Vuoden kuluessa vastaanotetut. *Entrés en 1912.*	Yhteensä. *Total.*	Edellisiltä vuodelta jääneitä. *Restés depuis 1911.*	Vuoden kuluessa vastaanotetut. *Entrés en 1912.*
1	Helsinki: Yleisen sairashuoneen syfiliittinen osasto....	112	1,166	1,278	51	406
2	Gumtäckt: Ylimääräinen veneerinen sairashuone.....	93	1,090	1,183	6	133
3	Turku: Yleisen sairashuoneen syfiliittinen osasto..	46	398	444	9	94
4	Pori: » » » » ..	11	137	148	8	76
5	Godby: » » » » ..	—	2	2	—	2
6	Hämeenlinna: » » » » ..	19	230	249	15	80
7	Tampere: » » » » ..	21	203	224	9	65
8	Viipuri: » » » » ..	54	606	660	31	160
9	» Ylimääräinen veneerinen sairashuone № I ..	34	303	337	16	137
10	Sortavala: » » » № I ..	30	298	328	6	53
11	» » » » № II ..	21	157	178	11	55
12	Mikkeli: Yleisen sairashuoneen syfiliittinen osasto..	18	90	108	14	52
13	Savonlinna: » » » » ..	21	124	145	16	73
14	» Ylimääräinen veneerinen sairashuone	9	10	19	6	8
15	Kuopio: Yleisen sairashuoneen syfiliittinen osasto	29	368	397	18	125
16	Joensuu: » » » »	17	101	118	3	28
17	Tohmajärvi: Ylimääräinen veneerinen sairashuone	13	98	111	10	69
18	Nurmes: Yleisen sairashuoneen syfiliittinen osasto..	5	63	68	5	45
19	Mustasaari: » » » » ..	35	201	236	16	81
20	Jyväskylä: » » » » ..	12	120	132	5	51
21	Oulu: » » » » ..	28	227	255	20	122
22	» Ylimääräinen veneerinen sairashuone	30	192	222	20	101
23	Kajaani: Yleisen sairashuoneen syfiliittinen osasto	1	23	24	1	11
24	Tornio: » » » »	17	154	171	15	133
25	» Ylimääräinen veneerinen sairashuone	9	69	78	8	59
	Yhteensä	685	6,430	7,115	319	2,219

veneeristen sairashuoneitten sairaskirjoista vuonna 1912.

des hôpitaux surnuméraires pour maladies vénériennes en 1912.

Ulcus molle. *Ulcus molle.*		Urethritis gonorrhoica. *Urethritis gonorrhoica.*		Ihotautia y. m. *Maladies cutanées etc.*		Hoidon seuraus. *Résultat du traitement.*					Sairashoitopäivien yhteinen lukumäärä. *Total des journées de traitement.*	
Edelliseltä vuodelta jääneitä. *Restés depuis 1911.*	Vuoden kuluessa vastaanotetut. *Entrés en 1912.*	Edelliseltä vuodelta jääneitä. *Restés depuis 1911.*	Vuoden kuluessa vastaanotetut. *Entrés en 1912.*	Edelliseltä vuodelta jääneitä. *Restés depuis 1911.*	Vuoden kuluessa vastaanotetut. *Entrés en 1912.*	Terveeksi ja paremmaksi tulleet. *Guéris et améliorés.*	Parantumattomat ja hoitamattomat. *Non-améliorés et non-traités.*	Kuolleet. *Décédés.*	Seuraavaan vuoteen jääneitä. *Restés jusqu'en 1913.*	Yhteensä. *Total.*		
—	30	32	292	29	438	1,160	4	8	106	1,278	38,744	1
3	10	84	940	—	7	1,092	3	—	88	1,183	41,038	2
—	3	34	247	3	54	407	7	3	27	444	10,810	3
—	2	1	44	2	15	131	1	1	15	148	4,043	4
—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	2	34	5
1	10	3	127	—	13	228	1	1	19	249	6,938	6
—	2	10	115	2	21	202	4	1	17	224	7,785	7
3	10	2	133	18	303	562	13	32	53	660	17,449	8
2	10	15	134	1	22	319	5	2	11	337	8,632	9
1	7	4	48	19	190	256	14	17	41	328	14,291	10
3	13	5	73	2	16	142	4	2	30	178	6,715	11
—	—	—	25	4	13	101	—	—	7	108	3,469	12
—	—	3	34	2	17	128	3	2	12	145	4,155	13
—	—	—	1	3	1	17	2	—	—	19	692	14
2	4	5	143	4	96	333	6	4	54	397	11,550	15
—	—	3	9	11	64	100	2	5	11	118	5,295	16
—	1	2	16	1	12	103	—	—	8	111	3,591	17
—	1	—	14	—	3	54	—	—	14	68	2,341	18
—	—	17	106	2	14	211	4	1	20	236	7,005	19
—	—	7	48	—	21	107	2	1	22	132	5,687	20
—	2	7	73	1	30	227	1	—	27	255	7,597	21
—	—	5	41	5	50	185	3	2	32	222	6,497	22
—	1	—	9	—	2	23	—	—	1	24	629	23
—	—	1	18	1	3	160	—	2	9	171	3,750	24
—	—	1	7	—	3	69	—	—	9	78	1,811	25
15	106	241	2,697	110	1,408	6,318	79	84	634	7,115	220,548	

Taulu VII.
Tableau VII.

Valtion sairashuoneissa vuonna 1912
Syphilitiques soignés dans les

		Edelliseltä vuodelta jääneet. Oireet. *Restés depuis 1911. Formes de syphilis.*					Vuoden kuluessa						
										10—15 vuotta. *10 à 15 ans.*		15—20 vuotta. *15 à 20 ans.*	
		Syphilis receus. *Syphilis primaire.*	Syphilis secund. recidiv. *Syphilis secondaire récidiv.*	Syphilis tertiaria. *Syphilis tertiaire.*	Syphilis hereditaria. *Syphilis héréditaire.*	Yhteensä. *Total.*	Alle ½ vuotta. *0 à ½ année.*	½—2 vuotta. *½ à 2 ans.*	2—10 vuotta. *2 à 10 ans.*	Miehiä. *Hommes.*	Naisia. *Femmes.*	Miehiä. *Hommes.*	Naisia. *Femmes.*
1	Helsinki: Yleisen sairash. syfiliittin. osasto	34	10	6	1	51	9	8	4	—	3	10	21
2	Gumtäckt: Ylimääräinen veneer. sairash...	4	2	—	—	6	—	—	—	—	—	—	30
3	Turku: Yleisen sairash. syfiliitt. osasto	5	3	1	—	9	2	1	—	—	—	5	16
4	Pori: » » » »	4	1	3	—	8	—	—	—	1	—	5	7
5	Godby: » » » »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Hämeenlinna: » » » »	10	4	1	—	15	1	1	1	2	1	9	10
7	Tampere: » » » »	4	3	2	—	9	1	1	—	1	—	6	4
8	Viipuri: » » » »	16	9	5	1	31	1	2	—	—	—	6	25
9	» Ylimäär. veneer. sairash. № I..	9	6	1	—	16	—	—	—	—	—	15	—
10	Sortavala: » » » № I..	1	3	2	—	6	—	—	—	1	1	4	1
11	» » » » № II..	2	8	1	—	11	—	—	—	—	—	2	—
12	Mikkeli: Yleisen sairash. syfiliitt. osasto	4	8	2	—	14	—	1	2	—	1	4	5
13	Savonlinna: » » » »	7	8	1	—	16	—	2	1	—	—	2	1
14	» Ylimäär. veneer. sairashuone..	1	2	1	2	6	1	—	—	—	—	—	—
15	Kuopio: Yleisen sairash. syfiliittin. osasto	2	10	4	2	18	1	—	3	—	1	2	8
16	Joensuu: » » » »	2	—	1	—	3	—	—	—	—	—	—	1
17	Tohmajärvi: Ylimäär. veneer. sairashuone	5	3	2	—	10	—	—	2	—	—	4	—
18	Nurmes: Yleisen sairash. syfiliitt. osasto	3	1	1	—	5	—	—	1	1	—	1	3
19	Mustasaari: » » » »	10	4	2	—	16	—	1	2	1	—	—	2
20	Jyväskylä: » » » »	3	1	1	—	5	—	2	1	1	—	2	5
21	Oulu: » » » »	8	7	5	—	20	—	—	—	—	—	7	—
22	» Ylimäär. veneerinen sairashuone....	5	10	5	—	20	1	—	5	—	2	3	3
23	Kajaani: Yleisen sairash. syfiliittin. osasto	1	—	—	—	1	—	—	1	—	—	1	1
24	Tornio: » » » »	8	6	1	—	15	—	2	—	—	—	2	—
25	» Ylimäär. veneerinen sairashuone..	2	4	2	—	8	—	—	—	—	—	2	—
	Yhteensä	150	113	50	6	319	17	21	23	8	9	92	143

hoidetut syfiliittiset potilaat.

hôpitaux de l'Etat en 1912.

vastaanotetut. — *Reçus dans le courant de l'année.*

20—30 vuotta. *20 à 30 ans.*		30—50 vuotta. *30 à 50 ans.*		Yli 50 vuotta. *50 ans et au-dessus.*		Yhteensä. *Total.*				Yhteensä hoidettuja. *Total des administrés.*	Alkuoireet saatu. *Infection primaire.*				Jälkioireet. *Accidents secondaires et tertiaires.*			Syphilis hereditaria. *Syphilis héréditaire.*	
Miehiä. *Hommes.*	Naisia. *Femmes.*	Miehiä. *Hommes.*	Naisia. *Femmes.*	Miehiä. *Hommes.*	Naisia. *Femmes.*	Lapsia alle 10 vuotta. *Enfants au-dessous de 10 ans.*	Miehiä. *Hommes.*	Naisia. *Femmes.*	Vastaanotettujen yhteisluku. *Total des reçus.*		Paritelemisen kautta. *Par rapports sexuels.*	Imettämisen kautta. *Par l'allaitement.*	Muun koskettelun kautta. *Par d'autres contacts.*	Yhteensä. *Total.*	*Syphilis secundaire récidive.* Syphilis secund. recidiv.	Syphilis tertiaria. *Syphilis tertiaire.*			
166	81	65	33	3	3	21	244	141	406	457	215	—	2	217	104	64	21	1
—	81	—	20	—	2	—	—	133	133	139	59	—	—	59	63	11	—	2
34	21	6	7	2	—	3	47	44	94	103	69	—	2	71	16	5	2	3
25	11	11	6	4	6	—	46	30	76	84	44	—	2	46	21	9	—	4
—	2	—	—	—	—	—	—	2	2	2	1	—	—	1	1	—	—	5
24	13	13	4	—	1	3	48	29	80	95	39	—	—	39	37	3	1	6
21	16	6	2	4	3	2	38	25	65	74	42	—	—	42	14	6	3	7
21	50	21	26	3	5	3	51	106	160	191	92	1	1	94	43	21	2	8
73	—	49	—	—	—	—	137	—	137	153	77	—	—	77	44	16	—	9
11	8	8	11	6	2	—	30	23	53	59	15	—	—	15	15	23	—	10
33	—	16	—	4	—	—	55	—	55	66	19	—	—	19	22	14	—	11
18	4	7	8	1	1	3	30	19	52	66	6	—	—	6	42	4	—	12
40	1	19	2	4	1	3	65	5	73	89	17	—	—	17	47	5	4	13
—	4	—	2	—	1	1	—	7	8	14	1	—	—	1	5	1	1	14
55	12	25	9	4	5	4	86	35	125	143	25	2	—	27	61	35	2	15
8	2	6	6	5	—	—	19	9	28	31	23	—	—	23	1	4	—	16
30	9	9	6	7	2	2	50	17	69	79	42	—	—	42	13	14	—	17
16	7	7	7	1	1	1	26	18	45	50	37	—	3	40	4	1	—	18
32	18	13	7	3	2	3	49	29	81	97	20	—	1	21	48	11	1	19
13	8	12	1	4	2	3	32	16	51	56	14	—	1	15	27	7	2	20
65	—	43	—	7	—	—	122	—	122	142	23	—	1	24	73	25	—	21
13	36	17	17	2	2	6	35	60	101	121	16	—	2	18	61	21	1	22
5	—	1	2	—	—	1	7	3	11	12	2	—	2	4	6	1	—	23
68	7	33	11	10	—	2	113	18	133	148	42	—	—	42	53	36	2	24
36	—	19	—	2	—	—	59	—	59	67	12	—	—	12	32	15	—	25
807	391	406	187	76	39	61	1,389	769	2,219	2,538	952	3	17	972	853	352	42	

Taulu VIII.
Tableau VIII.

Hoidon tulos sekä syfiliittisten potilaitten keskimäärä valtion sairashuoneissa vuonna 1912.
Rèsultat du traitement et nombre moyen des 1912.

		Vuoden kuluessa hoidettujen luku. *Nombre des malades traités dans le courant de l'année.*	Uloskirjoitetut. *Sortis.*				Seuraavaan vuoteen jäänettä. *Malades restés jusqu'en 1912.*	Hoitopäivien luukumäärä potilaitten vastaanottamisesta niitten uloskirjoittamiseen saakka. *Nombre des journées de traitement depuis l'entrée jusqu'à la sortie des malades.*					
			Terveenä ja paremmaksi tulleena. *Guéris et améliorés.*	Parantumatta. *Non-guéris.*	Kuolleena. *Décédés.*	Yhteensä. *Total.*		Uloskirjoitettujen potilaitten koko hoitopäivämäärä. *Total des journées de traitement des malades sortis.*	Keskimäärä. *Moyenne.*	Hoidettujen keskimäärä oireella: *Moyenne.* Syphilis recens. *Syphilis récente.*	Syphilis secund. recidiiv. *Syphilis secondaire récidivante.*	Syphilis tertiari. *Syphilis tertiaire.*	Syphilis hereditaria. *Syphilis héréditaire.*
1	Helsinki: Yleisen sairash. syfiliittin. osasto	457	408	—	4	412	45	14,835	32.1	33.4	27.3	31.0	48.5
2	Gumtäckt: Ylimäär. veneerinen sairashuone	139	131	—	—	131	8	6,744	51.5	63 7	41.1	45.5	—
3	Turku: Yleisen sairash. syfiliit. osasto	103	100	1	1	102	1	1,948	19.1	19.3	18.1	19.8	18.0
4	Pori: » » » »	84	74	—	—	74	10	2,774	37.6	34.7	23.9	68.9	—
5	Godby: » » » »	2	1	—	—	1	1	33	33.0	33.0	—	—	—
6	Hämeenlinna: » » » »	95	82	—	1	83	12	3,460	41.7	47.3	35.8	31.3	31.0
7	Tampere: » » » »	74	65	—	1	66	8	2,600	39.4	41.2	29.0	47.3	54.5
8	Viipuri: » » » »	191	165	—	1	166	25	7,767	46.8	56.2	31.6	43.9	44.7
9	» Ylimäär. veneer. sairash. N:o I	153	139	4	1	144	9	5,543	38.5	44.2	32.5	30.5	—
10	Sortavala: » » » N:o I	59	44	2	1	47	12	1,841	39.2	43.4	32.2	42.9	—
11	» » » » N:o II	66	51	3	1	55	11	3,018	54.9	41.9	59.5	63.5	—
12	Mikkeli: Yleisen sairash. syfiliittin. osasto	66	60	—	—	60	6	2,824	47.1	48.0	42.5	78.7	—
13	Savonlinna: » » » »	89	79	1	—	80	9	3,471	43.4	56.5	37.6	43.0	33.7
14	» Ylimäär. veneer. sairashuone	14	12	2	—	14	—	827	59.0	93.0	43.4	54.5	76.0
15	Kuopio: Yleisen sairash. syfiliittin. osasto	143	113	3	2	118	25	4,744	40.2	53.7	32.7	41 3	105.0
16	Joensuu: » » » »	31	26	1	—	27	4	1,292	47.9	82.5	49.0	77.2	—
17	Tohmajärvi: Ylimäär. veneer. sairashuone	79	74	—	—	74	5	2,657	35.9	36.5	37.5	32.5	—
18	Nurmes: Yleisen sairash. syfiliitt. osasto	50	39	—	—	39	11	1,904	48.0	46.4	40.6	108.5	—
19	Mustasaari: » » » »	97	89	—	—	89	8	3,236	37.2	50.9	29.7	38.3	28.0
20	Jyväskylä: » » » »	56	40	—	1	41	15	2,695	65.7	72.7	51.4	112.5	34.5
21	Oulu: » » » »	142	125	—	—	125	17	5,002	40.0	38.4	40.0	41.6	—
22	» Ylimääräinen veneerinen sairashuone	121	104	2	2	108	13	4,546	42.1	41.8	43.5	38.1	57.0
23	Kajaani: Yleisen sairash. syfiliittin. osasto	12	12	—	—	12	—	396	33.0	45.8	24.7	19.0	—
24	Tornio: » » » »	148	139	—	2	141	7	3,444	24.4	30.4	15.4	29.7	39.0
25	» Ylimäär. veneerinen sairashuone	67	60	—	—	60	7	1,651	27.5	32.4	27.6	23.0	—
	Yhteensä	2,538	2,232	19	18	2,269	269	89,252	39.3	—	—	—	—

Taulu IX.
Tableau IX.

Yhteenveto yleisten synnytyslaitosten päiväkirjoista vuonna 1912.

Résumé des régistres des hôpitaux d'accouchement publics en 1912.

		Äitejä. — *Mères.*													Lapsia. — *Enfants.*				
		Hoidettuja. — *Administrées.*				Uloskirjoitettuja. — *Sorties.*											Uloskirjoitettuja. *Sortis.*		
		Jäljelle jääneitä edellisen vuodelta. *Restées depuis 1911.*	Sisäänkirjoitettuja v:na 1912. *Entrées en 1912.* Ensisynnyttäjiä. *Primipares.*	Sisäänkirjoitettuja v:na 1912. *Entrées en 1912.* Myöhäisynnyttäjiä. *Multipares.*	Yhteensä. *Total.*	Synnyttäneitä. *Accouchées.* Terveitä. *Guéries.*	Convalescentes.	Sairaita. *Malades.*	Yhteensä. *Total.*	Päästämättömiä. *Non-accouchées.*	Kuolleita. *Décédées.*	Yhteensä. *Total.*	Jäljelle jääneitä seuraavaan vuoteen. *Restées jusqu'en 1913.*	Hoitopäivien luku. *Nombre des journées de traitement.*	Hoitopäivien keskimäärä. *Moyenne des journées de traitement.*	Kuolleita ennen synnytystä *Morts avant l'accouchement.*	Kuolleita synnytyksen kestässä tai heti sen jälkeen. *Morts au cours de l'accouchement ou immédiatement après.*	Terveitä. *Sains.*	Kuolleita. *Décédés.*	Yhteensä. *Total.*
Lapsenpäästölaitos	Helsingissä	52	1,082	1,901	3,035	2,811	9	5	2,825	157	10	2,992	43	18,576	6.1	27	72	2,663	99	2,762
»	Porvoossa	5	74	59	138	136	1	—	137	—	—	137	1	1,370	10.0	3	1	132	—	132
»	Hankoossa	2	46	115	163	158	—	—	158	—	1	159	4	1,264	7.8	3	—	162	—	162
»	Loviisassa	4	29	61	94	93	—	—	93	—	—	93	1	974	10.4	4	2	90	—	90
»	Turussa	15	335	540	890	862	6	—	868	—	2	870	20	6,925	7.7	12	9	862	5	867
Lapsenpäästöosasto	Porin yleis. sairaalassa	4	54	97	155	152	—	—	152	2	—	154	1	911	5.9	5	2	150	—	150
Lapsenpäästölaitos	Raumassa	5	45	72	122	117	—	1	118	2	—	120	2	1,080	8.8	6	6	110	—	110
»	Uudessakaupungissa	—	15	27	42	38	1	1	40	—	—	40	2	394	9.4	2	2	36	—	36
»	Salossa	—	33	26	59	56	—	—	56	2	—	58	1	643	10.9	—	2	56	—	56
»	Hämeenlinnassa	1	25	32	58	56	—	—	56	2	—	58	—	547	9.4	—	3	52	2	54
»	Tampereella	10	236	358	604	542	—	1	543	55	5	603	1	4,387	7.3	12	4	528	29	557
»	Lahdessa	9	77	151	237	219	1	1	221	6	1	228	9	2,117	8.9	6	2	173	8	181
»	Wiipurissa	12	230	288	530	502	—	9	511	1	7	519	11	4,736	9.0	25	12	463	10	473
»	Sortavalassa	—	34	71	105	98	—	—	98	1	2	101	4	1,068	10.2	12	3	87	—	87
»	Käkisalmessa	1	22	24	47	38	3	2	43	1	—	44	3	376	8.0	2	4	36	4	40
»	Kouvolassa	—	52	101	153	148	—	1	149	—	—	149	4	1,416	9.3	3	4	138	—	138
»	Lappeenrannassa	—	24	27	51	43	—	—	43	7	1	51	—	425	8.3	2	1	40	2	42
»	Haminassa	—	21	47	68	67	—	—	67	—	1	68	—	650	9.5	5	—	63	2	65
»	Terijoella	3	19	23	45	43	—	1	44	—	—	44	1	376	8.4	2	3	32	5	37
»	Kotkassa	5	96	189	290	275	—	3	278	6	—	284	6	2,154	7.4	12	7	268	—	268
»	Imatralla	3	28	80	111	109	2	—	111	—	—	111	—	1,041	9.3	5	4	102	—	102
»	Mikkelissä	2	50	115	167	151	1	—	152	9	2	163	4	1,265	7.6	2	1	147	9	156
»	Heinolassa	2	15	50	67	64	—	—	64	3	—	67	—	609	9.1	—	4	60	4	64
»	Savonlinnassa	4	54	91	149	135	—	—	135	10	2	147	2	952	6.4	2	6	134	1	135
»	Kuopiossa	3	65	106	174	159	—	—	159	7	2	168	6	1,728	9.9	10	4	156	—	156
»	Joensuussa	2	45	125	172	164	—	2	166	—	1	167	5	1,670	9.7	5	9	150	5	155
»	Nurmeksessa	1	14	42	57	43	6	1	50	4	—	54	3	523	9.2	—	4	47	4	51
»	Nikolainkaupungissa	4	79	107	190	181	—	2	183	2	2	187	3	1,646	8.7	5	3	177	3	180
»	Jyväskylässä	3	71	129	203	201	—	—	201	—	—	201	2	1,309	6.3	6	5	193	—	193
»	Pietarsaaressa	2	70	112	184	161	7	7	175	3	1	179	5	1,796	9.8	3	4	165	4	169
»	Uudessakaarlepyyssä	—	20	42	62	61	—	—	61	—	—	61	1	564	9.1	—	—	57	2	59
»	Oulussa	4	66	81	151	145	—	2	147	—	2	149	2	1,514	10.7	6	8	131	7	138
»	Kajaanissa	1	23	40	64	63	—	—	63	—	—	63	1	505	7.9	1	2	61	—	61
»	Torniossa	—	21	42	63	61	—	—	61	1	1	63	—	495	7.9	3	2	59	—	59
»	Rovaniemellä	—	21	27	48	43	—	—	43	2	1	46	2	463	9.7	—	3	43	—	43
»	Kemijärvellä	1	8	19	28	27	—	—	27	—	—	27	1	281	10.0	—	—	27	—	27
	Yhteensä	160	3,199	5,417	8,776	8,222	37	39	8,298	283	44	8,625	151	66,750	7.6	191	190	7,850	205	8,055

Taulu X.
Tableau X.

Taulu osottava kaikkien vuonna 1912 mielisai-
Öfversigt öfver antalet vårdade å samtliga
Relevé des malades dans tous les établisse-

Hoitolaitos. Anstalt. *Etablissement.*	Sairasvuoteitten luku. Antal sjukplatser. *Nombre des lits.*	Vuodelta 1911 jääneitä. Kvarliggande från år 1911. *Malades restés depuis 1911.*		
		M. *H.*	N. *F.*	Yht. *Total.*
Lapinlahden keskuslaitos — Lappviks centralanstalt....	130	73	61	134
Niuvanniemen keskuslaitos — Fagernäs centralanstalt	330	195	145	340
Pitkäniemen keskuslaitos — Pitkäniemi centralanstalt	525	297	228	525
Seilin turvalaitos — Sjählö asyl.....	52	9	55	64
Käkisalmen turvalaitos — Kexholms asyl	180	91	79	170
Vastaanottolaitos Turussa — Upptagningsanstalten i Åbo	47	24	23	47
Vastaanottolaitos Viipurissa — Upptagningsanstalten i Viborg	47	20	20	40
Vastaanottolaitos Mikkelissä — Upptagningsanstalten i S:t Michel.....	12	5	6	11
Vastaanottolaitos Mustasaaressa — Upptagningsanstalten i Mustasaari.....	47	23	22	45
Vastaanottolaitos Oulussa — Upptagningsanstalten i Uleåborg	20	10	10	20
Yhteensä — Summa	1,390	747	649	1,396

[1]) Däraf 9 män och 5 kvinnor utackorderade hos enskilda personer.

raslaitoksissa hoidettujen potilaitten lukumäärä.
anstalter för sinnessjukas behandling år 1912.
ments pour hospitalisation d'aliénés en 1912.

Vuonna 1912 vastaan otetuita. Intagna år 1912. *Malades entrés en 1912.*			Hoidettujen kokonaisluku vuonna 1912. Summa vårdade år 1912. *Total des malades en 1912.*			Vuonna 1912 uloskirjoitettuja. Utskrifna år 1912. *Malades sortis en 1912.*			Vuoteen 1913 jääneitä. Kvarliggande till år 1913. *Malades restés jusqu' en 1913.*		
M. *H.*	N. *F.*	Yht. *Total.*	M. *H.*	N. *F.*	Yht. *Total.*	M. *H.*	N. *F.*	Yht. *Total.*	M. *H.*	N. *F.*	Yht. *Total.*
32	23	55	105	84	189	31	18	49	74	66	140
51	43	94	246	188	434	56	47	103	190	141	331
72	45	117	369	273	642	75	29	104	294	244	538
—	3	3	9	58	67	—	5	5	9	53	[1]) 62
7	11	18	98	90	188	6	9	15	92	81	173
41	34	75	65	57	122	40	34	74	25	23	48
62	39	101	82	59	141	60	34	94	22	25	47
11	11	22	16	17	33	10	11	21	6	6	12
51	37	88	74	59	133	51	40	91	23	19	42
6	7	13	16	17	33	6	8	14	10	9	19
333	253	586	1,080	902	1,982	335	235	570	745	667	1,412

Taulu XI.
Tableau XI.

Taulu osottava vuonna 1912 mielisairaslaitoksiin hoidet-
Öfversikt öfver sjukdomsformerna hvilka förekommit bland de
Relevé des psychoses observées chez les malades entrés dans

Hoitolaitos. Anstalt.	Insania simplex.																	
	Psychosis ex intoxicatio.			Melancholia.			Amentia.			Mania.			Paranoia.			Dementia.		
	M.	N.	Yht.	M.	N.	Yht.	M.	N.	Yht.	M.	N.	Yht.	M.	N.	Yht.	M.	N.	Yht.
Lapinlahden keskuslaitos — Lappviks centralanstalt	1	1	2	—	—	—	—	1	1	10	6	16	—	—	—	8	9	17
Niuvanniemen keskuslaitos — Fagernäs centralanstalt.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	12	21	7	4	11	29	26	55
Pitkäniemen keskuslaitos — Pitkäniemi centralanstalt.....	1	—	1	—	—	—	—	1	1	16	13	29	2	—	2	41	28	69
Seilin turvalaitos—Sjählö asyl.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	2	2
Käkisalmen turvalaitos—Kexholms asyl	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	10	16
Vastaanottolaitos Turussa — Upptagningsanstalten i Åbo	1	—	1	1	3	4	—	—	—	18	18	36	—	—	—	15	11	26
Vastaanottolaitos Viipurissa — Upptagningsanstalten i Viborg....	12	—	12	—	—	—	—	—	—	23	18	41	—	—	—	16	17	33
Vastaanottolaitos Mikkelissä — Upptagningsanstalten i S:t Michel	—	—	—	5	7	12	—	—	—	4	3	7	—	—	—	2	1	3
Vastaanottolaitos Mustasaaressa — Upptagningsanstalten i Mustasaari	4	—	4	—	—	—	—	—	—	7	12	19	10	5	15	27	19	46
Vastaanottolaitos Oulussa — Upptagningsanstalten i Uleåborg....	—	—	—	1	1	2	2	3	5		—	—	—	—	—	3	3	6
Yhteensä — Summa	19	1	20	7	11	18	2	5	7	87	82	169	19	10	29	147	126	273

taviksi vastaanotettujen potilaitten sairauden muodot.
år 1912 i anstalterna för sinnessjukas behandling intagna.
les établissements pour hospitalisation d'aliénés en 1912.

Enocephalopathia luetica.			Dementia paralytica.			Psychosis post-apoplectica.			Insania epileptica.			Degeneratio psychopathica.			Insania hyster. et neurasthenic.			Idiotia. Imbecillitas.			Debilitas.			Yhteensä. Summa.		
M.	N.	Yht.	M.	N.	Yht.	M.	N.	Yht.	M.	N.	Yht.	M.	N.	Yht.	M.	N.	Yht.	M.	N.	Yht.	M.	N.	Yht.	M.	N.	Yht.
1	1	2	3	—	3	—	—	—	2	—	2	3	3	6	—	1	1	4	—	4	—	1	1	32	23	55
—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	3	—	—	—	3	—	3	51	43	94
—	—	—	6	—	6	—	1	1	2	—	2	1	—	1	—	2	2	3	—	3	—	—	—	72	45	117
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	7	11	18
—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	2	1	3	3	—	3	—	—	—	41	34	75
—	—	—	3	1	4	—	—	—	1	—	1	2	—	2	3	3	6	2	—	2	—	—	—	62	39	101
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	11	22
—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	1	1	1	—	1	—	—	—	51	37	88
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	7	13
1	1	2	15	1	16	—	1	1	7	1	8	6	3	9	7	9	16	13	1	14	3	1	4	333	253	586

Taulu XII.
Tableau XII.

Taulu osottava kaikkiin mielisairaslaitoksiin vuonna 1912 vastaanotettujen hoidokkaitten lukumäärän ja ijän.
Öfversikt öfver de i samtliga anstalter för sinnessjukas behandling år 1912 intagna jämte uppgift å deras ålder.
Relevé des malades entrés en 1912 dans tous les établissements pour hospitalisation d'aliénés, ainsi que l'âge de ces malades.

Tauti. — Sjukdom. *Maladie.*	Hoitolaitos. — Anstalt. *Etablissement.*																				Vastaanotettujen kokonaisluku. Summa intagna. *Total des malades.*			Ikä vastaanotettaessa. Ålder vid intagningen. *Age en entrant.*											
	Lappvik. Lapinlahti.		Fagernäs. Nivanniemi.		Sjukhö. Seili.		Åbo. Turku.		Kexholm. Käkisalmi.		Viborg. Viipuri.		S:t Michel. Mikkeli.		Mustasaari.		Uleåborg. Oulu.							Under 21 år. *Au dessous de 21 ans.*		21—30 år. *21—30 ans.*		31—40 år. *31—40 ans.*		41—50 år. *41—50 ans.*		Öfver 50 år. *50 ans et au-dessus.*	
	M. H.	N. F.	M. H.	N. F.	M. H.	N. F.	M. H.	N. F.	M. H.	N. F.	M. H.	N. F.	M. H.	N. F.	M. H.	N. F.	M. H.	N. F.	M. H.	N. F.	Yht. *Total*												
Insania simplex	19	17	45	42	60	42	—	3	6	10	35	32	51	35	11	11	48	36	6	7	281	235	516	24	24	119	82	80	57	24	34	34	38
Encephalopathia luetica	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—
Dementia paralytica	3	—	1	—	6	—	—	—	—	—	1	—	3	1	—	—	1	—	—	—	15	1	16	—	—	—	—	9	1	4	—	2	—
Psychosis postapoplectia	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Insania epileptica	2	—	—	—	2	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	—	7	1	8	4	—	3	1	—	—	—	—	—	—
Insania hyster. et neurasth.	—	1	2	1	—	2	—	—	—	—	2	1	3	3	—	—	—	1	—	—	7	9	16	1	1	3	2	1	3	1	2	1	1
Degeneratio psychopathica, Imbecillitas, Idiotia, Debilitas	7	4	3	—	4	—	—	—	—	1	3	—	4	—	—	—	1	—	—	—	22	5	27	3	3	7	1	7	—	5	1	—	—
Yhteensä — Summa — *Total*	32	23	51	43	72	45	—	3	7	11	41	34	62	39	11	11	51	37	6	7	333	253	586	32	28	132	86	98	62	34	37	37	40

Taulu XIII.
Tableau XIII.

Taulu osottava kaikkiin mielisairaslaitoksiin v. 1912 vastaanotettujen hoidokkaitten kotipaikan.

Öfversigt öfver i samtliga anstalter för sinnessjukas behandling år 1912 intagnas hemort.

Relevé des lieux de domicile des malades entrés dans tous les établissements pour hospitalisation d'aliénés en 1912.

Tauti. Sjukdom. *Maladie.*	Yhteensä. Summa. *Total.*			Kotipaikka. — Hemort. — *Lieu de domicile.*																									
				Lääni. — Län. — *Gouvernement.*																				Ulkomaa. Utlandet. *Etranger.*		Maalaiskunta. Landsort. *Campagne.*		Kaupunki. Stad. *Ville.*	
				Uudenmaan. Nylands.		Turun. Åbo.		Hämeen. Tavastehus.		Viborgs.	Viipurin.	St Michels.	Mikkelin.	Kuopio.	Kuopion.	Vasa.	Vaasan.	Uleåborgs.	Oulun.											
	M. *H.*	N. *F.*	Yht. *Total.*	M. *H.*	N. *F.*	M. *H.*	N. *F.*	M. *H.*	N. *F.*	M. *H.*	N. *F.*	M. *H.*	N. *F.*	M. *H.*	N. *F.*	M. *H.*	N. *F.*	M. *H.*	N. *F.*	M. *H.*	N. *F.*	M. *H.*	N. *F.*	M. *H.*	N. *F.*	M. *H.*	N. *F.*	M. *H.*	N. *F.*
Insania simplex	281	235	516	29	26	37	38	25	15	64	52	15	15	23	26	66	41	21	22	1	—	250	186	31	49
Encephalopathia luetica ...	1	1	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Dementia paralytica	15	1	16	2	—	1	—	3	—	6	1	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	5	1	10	—
Psychosis post apoplexiam	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—
Insania epileptica	7	1	8	1	—	—	1	—	—	3	—	—	—	—	—	2	—	1	—	—	—	7	1	—	—
Insania hysterica et neurasthenica	7	9	16	—	1	1	2	2	—	3	3	—	1	1	—	—	2	—	—	—	—	6	5	1	4
Degeneratio psychopathica, Imbecillitas, Idiotia, Debilitas.....	22	5	27	6	—	1	—	4	2	2	1	1	—	3	—	2	2	3	—	—	—	16	2	6	3
Yhteensä — Summa	333	253	586	39	28	40	41	34	17	78	57	16	16	28	26	72	46	25	22	1	—	284	196	49	57

Taulu XIV.
Tableau XIV.

Taulu osottava kaikista mielisairaslaitoksista vuonna 1912 uloskirjoitetut hoidokkaat.

Öfversigt öfver behandlingen af de från samtliga anstalter för sinnessjukas behandling år 1912 utskrifna patienterna.

Relevé des résultats, du traitement des malades sortis en 1912 de tous les établissements pour hospitalisation d'aliénés.

Tauti. Sjukdom. *Maladie.*	Terveet. Friska. *Guéris.*		Paremmaksi tulleet. Förbättrade. *Améliorés.*		Parantumattomat. Obotade. *Non-améliorés.*		Kuolleet. Döda. *Décédés.*		Yhteensä. Summa. *Total.*		Yhteensä. Summa. *Total.*
	M. *H.*	N. *F.*	M. *H.*	N. *F.*	M. *H.*	N. *F.*	M. *H.*	N. *F.*	M. *H.*	N. *F.*	
Insania simplex	91	62	64	50	102	83	15	25	272	220	492
Dementia paralytica	—	—	1	1	8	—	16	1	25	2	27
Lues cerebri	—	—	2	—	1	—	—	1	3	1	4
Chorea heredit. progressiva	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1
Insania epileptica	1	—	1	—	3	—	3	—	8	—	8
» hyster. et neurasth.	1	3	2	4	—	2	1	1	4	10	14
Deg. psych., Imbecillitas, Idiotia, Debilitas	—	—	1	—	21	2	—	—	22	2	24
Yhteensä — Summa	93	65	71	55	136	87	35	28	335	235	570

Taulu XV.
Tableau XV.

Taulu osottava kaikissa mielisairaslaitoksissa v. 1912 parantuneet hoidokkaat.

Öfversigt öfver i samtliga anstalter för sinnessjukas behandling år 1912 tillfrisknade.

Relevé des malades guéris en 1912 dans tous les établissements pour hospitalisation d'aliénés.

| Tauti. Sjukdom. *Maladie.* | Hoitolaitos. Sjukhus. *Établissement.* | | | | | | | | | | Parantuneitten kokonaisluku. Summa tillfrisknade. *Total des guéris.* | | | Ikä. Ålder. *Age.* | | | | | | | | | | | | | | | | | | Oloaika hoitolaitoksessa. Vistelsetid inom anstalten. *Durée de séjour dans l'établissement.* | | | | | | | | | | | | Taudin kestävyys alusta alkaen. Sjukdomens bestånd från dess uppkomst. *Durée de la maladie depuis son début.* | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | Tuntematon. Okänd. *Inconnue.* | | |
|---|---|---

Taulu XVI.
Tableau XVI.

Taulu osottava maassa 31 päivä Joulu-
Summarisk uppgift öfver sinnessjuka
Relevé total des aliénés dans tout

Lääni. Län. *Gouvernement.*	Mielisairaitten lukumäärä. Antal sinnessjuka. *Nombre d'aliénés.*			Siviilisääty. — Civilstånd. — *Etat civil.*															
				Naineita. Gifta. *Mariés.*			Naimattomia. Ogifta. *Célibataires.*			Leskiä. Enklingar eller enkor. *Veufs ou veuves.*			Eronneita. Frånskilda. *Divorcés.*			Tuntematon. Ej uppgifvet. *Inconnu.*		
	M. *Hommes.*	N. K. *Femmes.*	Yht. S:a. *Total.*	M. *H.*	N. K. *F.*	Yht. S:a. *Total.*	M. *H.*	N. K. *F.*	Yht. S:a. *Total.*	M. *H.*	N. K. *F.*	Yht. S:a. *Total.*	M. *H.*	N. K. *F.*	Yht. S:a. *Total.*	M. *H.*	N. K. *F.*	Yht. S:a. *Total.*
Uudenmaan — Nylands	540	544	1,084	87	88	175	402	369	771	9	46	55	—	1	1	42	40	82
Turun ja Porin — Åbo och Björneborgs.....	741	660	1,401	81	94	175	635	494	1,129	24	71	95	1	1	2	—	—	—
Hämeen — Tavastehus .	473	405	878	58	76	134	397	293	690	18	36	54	—	—	—	—	—	—
Viipurin — Wiborgs....	602	486	1,088	99	117	216	468	301	769	15	50	65	1	1	2	19	17	36
Mikkelin — S:t Michels	292	302	594	40	60	100	243	219	462	9	23	32	—	—	—	—	—	—
Kuopion — Kuopio	451	408	859	76	80	156	352	299	651	21	29	50	—	—	—	2	—	2
Vaasan — Vasa	882	791	1,673	165	121	286	664	583	1,247	52	86	138	—	—	—	1	1	2
Oulun — Uleåborgs	532	419	951	68	73	141	443	305	748	21	40	61	—	1	1	—	—	—
Yhteensä — Summa	4,513	4,015	8,528	674	709	1,383	3,604	2,863	6,467	169	381	550	2	4	6	64	58	122

[1]) 2 yleisissä mielisairaslaitoksissa hoidetuista miehistä oli ulkomaalta kotoisin.

kuuta 1912 löytyvät mielisairaat.

i landet den 31 December 1912.

le pays au 31 Décembre 1912.

Sairastuneita — Insjuknade såsom *Aliénés*						Holdetaan — Vårdas inom — *Soignés dans des*											
Lapsena. Barn.. *Depuis l'enfance.*			Vanhempana. Äldre. *depuis l'âge adulte.*			Yleisissä mielisairaslaitoksissa. Allmänna sinnessjukhus. *Asiles publics d'aliénés.*			Yksityisissä mielisairaslaitoksissa. Enskilda sinnessjukhus. *Asiles privés d'aliénés.*			Vaivaistaloissa. Fattiggård. *Asiles d'indigents.*			Yksityisissä kodeissa. Enskilda hem. *Maisons privées.*		
M. *H.*	N. K. *F.*	Yht. S:a *Total.*	M. *H.*	N. K. *F.*	Yht. S:a *Total.*	M. *H.*	N. K. *F.*	Yht. S:a *Total.*	M. *H.*	N. K. *F.*	Yht. S:a *Total.*	M. *H.*	N. K. *F.*	Yht. S:a *Total.*	M. *H.*	N. K. *F.*	Yht. S:a *Total.*
101	66	167	439	478	917	112	119	231	133	192	325	73	78	151	222	155	377
255	215	470	486	445	931	125	100	225	1	2	3	160	111	271	455	447	902
125	93	218	348	312	660	71	77	148	3	1	4	89	81	170	310	246	556
164	127	291	438	359	797	99	93	192	60	62	122	71	77	148	372	254	626
72	77	149	220	225	445	41	56	97	2	1	3	69	83	152	180	162	342
140	116	256	311	292	603	66	65	131	5	12	17	153	126	279	227	205	432
189	183	372	693	608	1,301	128	78	206	4	4	8	131	150	281	619	559	1,178
137	131	268	395	288	683	92	74	166	5	3	8	67	43	110	368	299	667
1,183	1,008	2,191	3,330	3,007	6,337	734	662	[1]) 1,396	213	277	490	813	749	1,562	2,753	2,327	5,080

Taulu XVII.
Tableau XVII.

Lepra 1912.

Lèpre en 1912.

Kotipaikka, lääni, kaupunki ja pitäjä. Hemort, län, stad och socken. *Provenance des malades (Gouvernement, ville, paroisse).*		Uusia tapauksia vuoden kuluessa. Tillkomna nya fall. *Nouveaux cas de lèpre relevés dans le courant de l'année.*		Kuolleita. Aflidna. *Décédés.*				Vuoden lopussa kaikkialla. Vid årets slut befindtliga. *Existants à la fin de l'année.*			
				à la maison. i hemmen.	kodeissa.	*à Orivesi.* å Orivesi.	Orivedellä.	*à la maison.* i hemmen.	kodeissa.	*à Orivesi.* å Orivesi.	Orivedellä.
		M.	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.
Nylands län:	Helsingfors	—	—	1	1	—	—	4	3	—	3
	Lovisa	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
	Ekenäs landsförsamling	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
	Thusby	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
	Mäntsälä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
	Tenala	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—
Åbo län:	Åbo stad	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—
	Nystads landsförsamling	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
	Raumo stad	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
	S:t Marie	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
	Masku	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
	Rimito	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
	Hvittis	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1
	Vampula	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
	Oripää	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
	Punkalaitio	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
	Tyrvis	—	—	—	—	1	—	1	2	—	—
	Kiikka	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
	Tavastkyrö	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—
	Kankaanpää	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
	Honkajoki	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
	Karvia	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
	Merikarvia (Sastmola)	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—
	Honkilahti	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Tavastehus län:	Tammerfors	1	—	—	—	1	—	3	—	3	2
	Tammela	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
	Janakkala	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
	Sääksmäki	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
	Kärkölä	—	—	—	—	—	1	—	—	—	4
	Hollola	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
	Hanko	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—

Kotipaikka, lääni, kaupunki ja pitäjä. Hemort, län, stad och socken. *Provenance des malades (Gouvernement, ville, paroisse).*		Uusia tapauksia vuoden kuluessa. Tillkomna nya fall. *Nouveaux cas de lèpre relevés dans le courant de l'année.*		Kuolleita. Aflidna. *Décédés.*				Vuoden lopussa kalkkialla. Vid årets slut befindtliga. *Existants à la fin de l'année.*			
				à la maison. i hemmen.	kodeissa.	*à Oriveci.* å Orivesi.	Orivedellä.	*à la maison.* i hemmen.	kodeissa.	*à Oriveci.* å Orivesi.	Orivedellä.
		M.	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.
Tavastehus län:	Kuhmolahti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
	Lahtis stad	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Viborgs län:	Kymmene socken	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Kuopio län:	Kuopio stad	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Wasa län:	Brahestad	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—
	Pihtipudas	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Uleåborgs län:	Kuusamo	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
	Yhteensä	2	1	3	3	2	1	24	17	9	16
		3		9				66			

KARTTA

Tulirokosta.

Öfver

Skarlakansfeber.

1912.

Kulkutauti suurella kohtausmäärällä.
Epidemi med stort antal fall.

Kulkutauti pienemmällä kohtausmäärällä.
Epidemi med mindre antal fall.

Yksinäisiä kohtauksia.
Enstaka fall.

8° 7° 6° 5° 4° 3° 2° 1° 0° 1° 2° 3° 4° 5° 6° 7° 8° 9° 10°

69° 68° 67° 66° 65° 64° 63° 62° 61° 60°

Ulsjoki
Inari
Enontekiänen
Muonionniska
Kittilä
KITTILÄ
Kolari
Sodankylä
Kuolajärvi
Kemijärvi
ROVANIEMI
Tornio
Ylitornio
TORNIO
Karunki
Tervola
Rovaniemi
Kuusamo
Torneå
Tornio
Kemi
Kemi
Simo
Kuivaniemi
PUDASJÄRVI
Taivalkoski
Pudasjärvi
Ii
Haukipudas
Kiiminki
Hailuoto
Uleåborg
Oulu
Ylikiiminki
Oulunsalo
Kempele
ULEÅBORG
Siikajoki
Lumijoki
Kiminki
Muhos
Tyrnävä
Utajärvi
Paulanka
Suomussalmi
Brahestad
Raahe
Salo
Revonlahti
Pattijoki
Hailuoto
BRAHESTAD
Vihanti
Rantsila
Ilmajoki
Ilomantsi
Ilyrynsalmi
KAJANA
Rieskajärvi
Särkisniemi
Pyhäjoki
Merijärvi
Oulainen
Kalajoki
Pulkkila
Kestilä
Paltamo
KALAJOKI
Ylivieska
Kajaani
Kajana
Rajaani
Pyhäjoki
Piippola
Haapavesi
Hirmaskeri
Lehtoja
Kauhava
Kaustinen
Sievi
Nivala
Kärsämäki
HAAPAJÄRVI
Kalmoniemi
Salkamo
Gamlakarleby
Kokkola
Jakobstad
Pietarsaari
Pedersöre
Nykarleby
Uusikaarlepyy
GAMLAKARLEBY
Uttava
Toholampi
Haapajärvi
Pyhäjärvi
Reisjärvi
Kuruvesi
Iisalmi
Idensalmi
Rautavaara
IISALMI
Nurmes
PIELISJÄRVI
Pielisjärvi
Jurva
Nykarleby
NYKARLEBY
Vörå
Nikolaistad
Nikolainkaupunki
Vasa
Wasa
WASA
Kauhajärvi
Lapua
Alajärvi
Lappajärvi
Vimpeli
Perho
Pihtipudas
Ikeitele
Pielavesi
Nilsiä
Maaninka
Kuopio
KUOPIO
Karttula
Vesanto
Tausnigni
Kaavi
Polvijärvi
Kontiolahti
Eno
Joensuu
JOENSUU
Kaustjärvi
Ilomantsi
Kuortane
JYVÄSKYLÄ
Saarijärvi
Jämsänkoski
Laukaa
Äänekoski
Kyyjärvi
Karstula
Sotkamo
Kuhmoinen
Kuhmo
Kaskö
Kaskinen
Kristinestad
Krisliina
KRISTINESTAD
Kauhajoki
Karijoki
Jalasjärvi
Lappfjärd
Isojoki
Sideby
Karvia
Virrat
Keuru
Pihlajavesi
Multia
Uurainen
Laukaa
Jyväskylä
Petäjävesi
Toivakka
Joroinen
Virtasalmi
JOROIS
Rantasalmi
Enonkoski
Hankasalmi
Pieksämäki
Jäppilä
Heinävesi
Kangaslampi
RAUTALAMPI
Leppävirta
Savonranta
Tohmajärvi
TOHMAJÄRVI
Värtsilä
Kitee
Karpiselkä
Saarijärvi
Suonenjoki
Rautalampi
Nilsiä
Parikkala
Rautjärvi
Hiitola
Ruskeala
Suistamo
SORDAVALA
Sortavala
Sordavala
Lahtis
Lahti
Heinola
HEINOLA
Asikkala
Padasjoki
Hollola
HOLLOLA
Mäntyharju
Heinola
Savitaipale
Ruokolahti
Rautjärvi
Hiitola
Ilmee
Kirvu
Ladoga
Valamo
Mantsinsaari
Salmi
Ruskeala
Suistamo
Sordavala
Lahtis
Lahti
Hollola
Asikkala
Padasjoki

KARTTA

Tuhkarokosta.

Öfver

Messling.

1912.

Kulkutauti suurella kohtausmäärällä.
Epidemi med stort antal fall.

Kulkutauti pienemmällä kohtausmäärällä.
Epidemi med mindre antal fall.

Yksinäisiä kohtauksia.
Enstaka fall.

BOTTNISKA VIKEN

LAPPI

KITTILÄ

ROVANIEMI

TORNIO

PUDASJÄRVI

ULEÅBORG

KAJANA

BRAHESTAD

KALAJOKI

HAAPAJÄRVI

GAMLAKARLEBY

NYKARLEBY

WASA

KUORTANE

JYVÄSKYLÄ

KUOPIO

IISALMI

PIELISJÄRVI

KRISTINESTAD

RAUTALAMPI

JOENSUU

TOHMAJÄRVI

IKAALINEN

RÜOVESI

JÄMSÄ

ST MICHEL

NYSLOTT

SORDAVALA

TYRVÄÄ

TAMMERFORS

HEINOLA

KRONOBORG

BJÖRNEBORG

HVITTIS

HOLLOLA

LAHTIS

WILLMANSTRAND

KEXHOLM

NYSTAD

TAMMELA

TAVASTEHUS

LOVISA

FREDRIKSHAMN

WIBORG

ÅBO

HELSINGFORS

MOHLA

GODBY

RIMITO

LOJO

SALO

EKENÄS

HELSINKI

SUOMENLAHTI

LADOGA

Helsinki. G. Arvidsson. Helsingfors.

KARTTA

Kurkkumädästä
ja
kuristustaudista.
Öfver
Halsröta och strypsjuka.
1912.

Kulkutauti suurella kohtausmäärällä
Epidemi med stort antal fall.

Kulkutauti pienemmällä kohtausmäärällä.
Epidemi med mindre antal fall.

Yksinäisiä kohtauksia.
Enstaka fall.

8° 7° 6° 5° 4° 3° 2° 1° 0° 1° 2° 3° 4° 5° 6° 7° 8° 9° 10°

69° 68° 67° 66° 65° 64° 63° 62° 61° 60°

Ulsjoki
Inari
Enontekiönen
Muonionniska
Kittilä
KITTILÄ
Kolari
Sodankylä
Kuolajärvi
Kemijärvi
ROVANIEMI
Turtola
Rovaniemi
Ylitornio
TORNIO
Karunki
Tervola
Kuusamo
Torneå
Tornio
Kemi
Alatornio
Kemi
Sonkajärvi
Kuivaniemi
PUDASJÄRVI
Taivalkoski
Pudasjärvi
Haukipudas
Kiiminki
Hailtoto
Oulu
Uleåborg
ULEÅBORG
Yli-Ii
Puolanka
Suomussalmi
Siikajoki
Lumijoki
Muhos
Ylikiiminki
Utajärvi
Brahestad
Raahe
Sali
Revonlahti
Temmes
BRAHESTAD
Ilomantsi
Pyhäjoki
Vihanti
Rantsila
KAJANA
Ristijärvi
Särkisniemi
Merijärvi
Oulainen
Kestilä
Kalajoki
Pattijoki
Kalajoki
Alavieska
Piippola
Paltamo
Kajaani
Kajaani
Ylivieska
Haapavesi
Ilmajoki
Lehtoja
Kannus
Karsimäki
HAAPAJÄRVI
Nivala
Kalmoniemi
Gamlakarleby
Kokkola
Jakobstad
Pietarsaari
Nykarleby
Uusikaarlepyy
GAMLAKARLEBY
Nurmes
Haapajärvi
Pyhäjärvi
Kuruvesi
Iisalmi
Oulainen
IISALMI
Rautavaara
PIELISJÄRVI
Pielisjärvi
Lapinlahti
Pielavesi
Nilsiä
Juuka
Keitele
Maaninka
Kuopio
KUOPIO
Kuopio
Tuusniemi
Polvijärvi
Vaasa
Nikolaistad
Nikolainkaupunki
Wasa
WASA
Oravais
Korsnäs
Parlom
Oliverskrona
Teuva
Kaskö
Kaskinen
Kristinestad
Krisliina
KRISTINESTAD
Karijoki
Lappfjärd
Isojoki
Sideby
Ylihärmä
Kauhava
Lapua
Kuortane
KUORTANE
Alavus
Ähtäri
Virrat
Jyväskylä
JYVÄSKYLÄ
Saarijärvi
Konginkangas
Äänekoski
Laukaa
Multia
Petäjävesi
Kuru
Ruovesi
Kuorevesi
Ikaalinen
Ikaalinen Olkalis
IKAALINEN
Jämsä
Längelmäki
RUOVESI
Tampere
Tammerfors
TYRVÄÄ
Björneborg
Pori
BJÖRNEBORG
Rauma
Raumo
HVITTIS
TAMMELA
Hämeenlinna
Tavastehus
Uusikaupunki
Nystad
NYSTAD
TAVASTEHUS
Åbo
Turku
Nådendal
Salo
SALO
LOJO
GODBY
Mariehamn
Maarianhamina
RIMITO
EKENÄS
Ekenäs
Tammisaari
Hangö
Hanko
HELSINGFORS
HELSINKI
Lovisa
Borgå
Porvoo
Korpilahti
Leivonmäki
Jämsä
Juva
ST MICHEL
Mikkeli
St Michel
Anttola
Hirvensalmi
Ristiina
Puumala
Savonlinna
Nyslott
NYSLOTT
Kerimäki
Sulkava
Joroinen
Virtasalmi
JOROIS
Rantasalmi
Enonkoski
Savonranta
Punkaharju
SORDAVALA
Sortavala
Sordavala
Kitelä
Impilahti
Ruskeala
Saistamo
Soanlahti
SALMIS
Salmi
Valamo
Mantsinsaari
KRONOBORG
Parikkala
Rautjärvi
Ilmee
Hiitola
Kivijärvi
Ruokolahti
Kaukola
Kexholm
KEXHOLM
Pyhäjärvi
Lappeenranta
Villmanstrand
WILLMANSTRAND
Taipalsaari
Joutseno
Jääsk
Kirvu
ST ANDRAE
Nurmes
Rautavaara
Juuka
Maaninka
Kuopio
Kuopio
Tuusniemi
Kaavi
Polvijärvi
Kontiolahti
Ilomantsi
Eno
JOENSUU
Joensuu
Liperi
Tuuhtelysvaara
TOHMAJÄRVI
Korpiselkä
Suojärvi
Tohmajärvi
Värtsilä
Kitee
Pälkjärvi
Ruskeala
Saistamo
Soanlahti
SALMIS
Sortavala
Sordavala
Kitelä
Impilahti
Valamo
Mantsinsaari
Salmi
KRONOBORG
Parikkala
Rautjärvi
Ilmee
Hiitola
Kivijärvi
Ruokolahti
Kaukola
Kexholm
KEXHOLM
Pyhäjärvi
Lappeenranta
Villmanstrand
WILLMANSTRAND
Taipalsaari
Joutseno
Jääsk
Kirvu
ST ANDRAE
Wiipuri
Wiborg
WILBORG
Ileinjoki
Saikola
Valkjärvi
Rautu
MOHLA
Lovisa
Fredrikshamn
Hamina
FREDRIKSHAMN
Virolahti
Korkia
Säkkijärvi
Johannes
Koivisto
Kivennapa
Uhtua kirkko
Kuolemajärvi
Rautu
Terijoki
St PETERSBURG
PIETARI
Suursaari
Seiskari
Lavansaari
Tytärsaari
Ruokolahti
Rauljärvi
Hiitola
Kivijärvi
Kaukola
Kexholm
Kexholm
Pyhäjärvi
Lappeenranta
Villmanstrand
WILLMANSTRAND
Taipalsaari
Joutseno
Jääsk
Kirvu
ST ANDRAE
Wiipuri
Wiborg
WILBORG
Ileinjoki
Saikola
Valkjärvi
Rautu
MOHLA
Lovisa
Fredrikshamn
Hamina
FREDRIKSHAMN
Virolahti
Korkia
Säkkijärvi
Johannes
Koivisto
Kivennapa
Uhtua kirkko
Kuolemajärvi
Rautu
Terijoki
St PETERSBURG
PIETARI
Suursaari
Seiskari
Lavansaari
Tytärsaari

BOTTENHAVET
LAPPVIKEN
ÅLANDSHAVET
FINSKA VIKEN
SUOMENLAHTI
LADOGA
LAATOKKA

5° 4° 3° 2° 1° 0° 1° 2° 3° 4° 5° 6° 7°

Helsinki. G. Arvidsson. Helsingfors.